MAGYARORSZÁG ÁLLATVILÁGA
FAUNA HUNGARIAE

XV. KÖTET DIPTERA II.

14—15. FÜZET

FÜRKÉSZLEGYEK–ÁSZKALEGYEK

TACHINIDAE–RHINOPHORIDAE

(150 ábrával)

ÍRTA

DR. MIHÁLYI FERENC

Fauna Hung. 161.

AKADÉMIAI KIADÓ BUDAPEST

1986

A XV. kötethez tartozó valamennyi füzet borítólapjának beszolgáltatása ellenében a kötet kemény kötéstábláját bármelyik könyvesbolt kiadja.

Szerkesztő bizottság:

1965-ig: *Dr. Boros István, Dr. Dudich Endre* (elnök), *Dr. Kotlán Sándor, Dr. Soós Lajos* és *Dr. Székessy Vilmos* (szerkesztő)
1965-től: *Dr. Balogh János, Dr. Jermy Tibor, Dr. Kaszab Zoltán* (főszerkesztő), *Dr. Kolozsváry Gábor, Dr. Kotlán Sándor* (elnök) és *Dr. Steinmann Henrik* (szerkesztő)
1981-től: *Dr. Balogh János* (elnök), *Dr. Jermy Tibor, Dr. Kaszab Zoltán* (főszerkesztő), *Dr. Mahunka Sándor, Dr. Papp Jenő* és *Dr. Steinmann Henrik* (szerkesztő)

A kézirat a szerkesztőbizottsághoz 1988. III. 15-én érkezett

Lektorálta:

Delyné Dr. Draskovits Ágnes

Az ábrákat Pál János és a szerző rajzolta

ISBN 963 05 4144 0

RÖVIDÍTETT RENDSZERTANI MUTATÓ

„Magyarország Állatvilága" XV. kötetének 14—15. füzetéhez

(*Dr. Mihályi Ferenc:* Fürkészlegyek—Ászkalegyek — Tachinidae—Rhinophoridae — Fauna Hung. 161)

CSALÁDOK — ALNEMEK

Acemya Robineau-Desvoidy 31, 192
Acemyia auct. 31
Acemyina 31
Actia Robineau-Desvoidy 31
Actia Robineau-Desvoidy 31, 196
Admontia Brauer & Bergenstamm 27, 167
Alophora Robineau-Desvoidy 355
Alsomyia Brauer & Bergenstamm 19
Amelibaea Mesnil 16
Ancistrophora Schiner 354
Angioneura Brauer & Bergenstamm 408, 410
Anthoica Rondani 50
Anthomyiopsis Townsend 34, 263
Anthracomya Rondani 409
Aphria Robineau-Desvoidy 50, 274
Aplomya Robineau-Desvoidy 16, 103
Aporotachina Meade 29
Appendicia Stein 48, 244
Arrhinomyia Brauer & Bergenstamm 27
Asiphona Mesnil 31
Athrycia Robineau-Desvoidy 38, 300
Atractochaeta Brauer & Bergenstamm 44
Atylomyia Brauer 24, 191
Atylomyina 24
Atylostoma Brauer & Bergenstamm 50, 269

Bactromyia Brauer & Bergenstamm 15, 89
Barychaeta Bezzi 45, 290
Baumhaueria Meigen 22, 138
Baumhaueriina 22
Bebricia Robineau-Desvoidy 41, 262
Belida Robineau-Desvoidy 29, 185
Bessa Robineau-Desvoidy 25, 158
Besseria Robineau-Desvoidy 353, 354, 363
Billaea Robineau-Desvoidy 332, 343
Bithia Robineau-Desvoidy 50, 271
Blepharigena Rondani 38
Blepharipa Rondani 12, 77
Blepharipoda Rondani 12
Blepharomyia Brauer & Bergenstamm 36, 310
Blondelia Robineau-Desvoidy 29, 187
Blondeliina 25
Bothria auct. 18
Botria Rondani 18, 104
Brachicheta Rondani 22, 136
Brachychaeta auct. 22
Brachymera Brauer & Bergenstamm 48, 255
Brachymerina 48
Brullaea Robineau-Desvoidy 353, 378
Buquetia Robineau-Desvoidy 17, 93

Cadurcia Villeneuve 12, 21, 83
Cadurciella Villeneuve 120
Calliphoridae 2
Campogaster Rondani 34
Campylochaeta Rondani 36, 297
Campilochetina 36
Carcelia Robineau-Desvoidy 8
Carcelia Robineau-Desvoidy 8, 54
Carceliina 8
Catagonia Brauer & Bergenstamm 12, 79
Catharosia Rondani 354, 379
Ceranthia Robineau-Desvoidy 31, 202
Ceromasia Rondani 17, 96
Ceromyia Robineau-Desvoidy 31, 199
Cestonia Rondani 13, 92
Chaetina auct. 21
Chaetinella Mesnil 11, 62
Chaetogena auct. 24
Chaetomera Brauer & Bergenstamm 22, 135
Chaetoptilia auct. 33
Chaetostevenia Brauer 410
Chetina Rondani 21, 119
Chetogena Rondani 24, 154
Chetoptilia Rondani 33, 324
Chrysocosmius Bezzi 45, 232
Chrysosoma Macquart 45
Chrysosomopsis Townsend 45
Cinochira Zetterstedt 350, 378
Cistogaster Latreille 352
Clairvillia Robineau-Desvoidy 352, 375
Clausicella Rondani 50, 268
Clemelis Robineau-Desvoidy 19, 107
Cleonice Robineau-Desvoidy 46, 257
Cleonicina 46
Clytiomya Rondani 354
Clytiomya Rondani 354, 383

Clytiomyia auct. 354
Compsilura Bouché 29, 181
Conogaster Brauer & Bergenstamm 29, 184
Craspedothrix Brauer & Bergenstamm 41
Ctenophorocera Brauer & Bergenstamm 11
Cuphocera Macquart 42
Cylindromyia Meigen 350, 356
Cyrtophleba Rondani 38, 302
Cyzenis Robineau-Desvoidy 18, 105

Demoticus Macquart 51, 276
Dexia Meigen 332, 337
Dexiinae 7, 331
Deximorpha Rondani 332
Dexiosoma Rondani 43, 294
Digonochaetina 45
Digonocheta Rondani 45
Dinera Robineau-Desvoidy 332, 348
Dionaea Robineau-Desvoidy 352
Dionaea Robineau-Desvoidy 352, 369
Diplopota Bezzi 354, 406
Diplostichus Brauer & Bergenstamm 25, 161
Discochaeta Brauer & Bergenstamm 14
Dolichocolon Brauer & Bergenstamm 11, 73
Drino Robineau-Desvoidy 12, 80
Dufouria Robineau-Desvoidy 35, 322

Echinomyia Latreille 43
Ectophasia Townsend 353, 384
Eginiidae 1
Elfia Robineau-Desvoidy 41, 281
Eliozeta Rondani 354, 381
Eloceria Robineau-Desvoidy 33, 292
Elocerina 32
Elodia Robineau-Desvoidy 14, 87
Elomya Robineau-Desvoidy 355, 398
Entomophaga Lioy 31, 195
Eocarcelia Townsend 8
Epicampocera Macquart 17, 99
Eratia Robineau-Desvoidy 355
Eriothrix Meigen 36, 312
Eriothrixina 36
Ernestia Robineau-Desvoidy 47, 48
Ernestia Robineau-Desvoidy 47, 240
Ernestiina 47
Erycia Robineau-Desvoidy 17, 97
Erycilla Mesnil 15, 124
Erycina Mesnil 15
Erynnia Robineau-Desvoidy 13, 92
Erythrocera Robineau-Desvoidy 14, 88
Erythrocerina 13
Estheria Robineau-Desvoidy 332, 340
Ethylla Robineau-Desvoidy 11, 63
Ethyllina 10
Eucarcelia Baranov 8
Eugymnopeza Townsend 35, 328
Eulabidogaster Belanovsky 352, 370
Eumea Robineau-Desvoidy 19, 112
Eurysthaea Robineau-Desvoidy 14, 89
Eurythia Robineau-Desvoidy 48, 245
Eurythia auct. 48

Evibrissa Rondani 353
Exorista Meigen 24, 147
Exoristina 24
Exoristini 23

Fabriciella Bezzi 43
Fausta Robineau-Desvoidy 47, 244
Frauenfeldia Egger 409
Freraea Robineau-Desvoidy 35, 330
Freraeina 35
Frontina Meigen 18, 106

Gaedia Meigen 13, 90
Gastrolepta Rondani 28, 176
Germaria Robineau-Desvoidy 44, 228
Germariina 44
Gonia Meigen 23
Gonia Meigen 23
Goniina 23
Goniini 8
Goniocera Brauer & Bergenstamm 30, 193
Graphogaster Rondani 32, 284
Graphogastrina 32
Gymnochaeta Robineau-Desvoidy 48, 253
Gymnochaetina 48
Gymnoglossa Mik 44, 232
Gymnosoma Meigen 352, 388

Halidaya Egger 39, 321
Halydaia auct. 39
Hebia Robineau-Desvoidy 14, 86
Helocera auct. 33
Heliozeta auct. 354
Hemimacquartia Brauer & Bergenstamm 28, 180
Helomyia auct. 355
Hemyda Robineau-Desvoidy 353, 362
Heraultia Villeneuve 41, 281
Himantostoma Loew 354
Histochaeta auct. 22, 27
Hoplisa auct. 410
Huebneria Robineau-Desvoidy 20, 114
Hyleorus Aldrich 37, 299
Hyalurgus Brauer & Bergenstamm 47, 251
Hyperecteina Schiner 27

Imitomyia Townsend 354
Isomera Robineau-Desvoidy 23
Istochaeta auct. 27
Istocheta Rondani 22
Istocheta Rondani 169
Istoglossa Rondani 50

Kiritshenkia Zimin 353
Klugia Robineau-Desvoidy 37, 304
Labigaster Macquart 352, 376
Larvaevora Meigen 24
Larvaevoridae 1
Lecanipa Rondani 29, 184
Leiophora Robineau-Desvoidy 27, 166
Leskia Robineau-Desvoidy 50, 269
Leskiina 49
Leucostoma Meigen 352, 371

Ligeria Robineau-Desvoidy 26, 164
Ligeriella Mesnil 25, 162
Linnaemyia Robineau-Desvoidy 44, 233
Linnaemyina 44
Litophasia Girschner 354, 380
Loewia Egger 46, 287
Loewiina 46
Lomacantha Rondani 29, 190
Lomachantha auct. 29
Lophosia Meigen 350, 355
Lydella auct. 29
Lydella Robineau-Desvoidy 21, 121
Lydina Robineau-Desvoidy 45, 230
Lypha Robineau-Desvoidy 45, 231

Macquartia Robineau-Desvoidy 41
Macquartia Robineau-Desvoidy 41, 258
Macquartiina 41
Macroprosopa Brauer & Bergenstamm 41, 263
Masicera Macquart 17, 94
Masicerina 15
Masistylum Brauer & Bergenstamm 22, 137
Medina Robineau-Desvoidy 28, 177
Meigenia Robineau-Desvoidy 27, 171
Melanomya Rondani 408, 412
Melanophora Meigen 410, 424
Melisoneura Rondani 32, 295
Meriania Robineau-Desvoidy 47, 242
Microphthalma Macquart 43, 294
Microphthalmina 43
Microsoma Macquart 34, 328
Mintho Robineau-Desvoidy 46, 277
Minthoina 46
Minthodes Brauer & Bergenstamm 46, 278
Morinia Robineau-Desvoidy 409, 413
Morinia Robineau-Desvoidy 408
Murana Meigen 332, 332
Myocera Robineau-Desvoidy 332
Myostoma Robineau-Desvoidy 332
Myxexoristops Townsend 16, 126

Neaera Robineau-Desvoidy 40, 280
Neaerina 40
Nemoraea Robineau-Desvoidy 35, 229
Nemoraeina 35
Nemorilla Rondani 10, 67
Nemosturmia Townsend 10
Neoplectops Malloch 40, 280
Nilea Robineau-Desvoidy 19, 108
Nowickia Wachtl 43, 223

Ocyptera Latreille 350
Ocytata Gistel 14, 85
Onychogonia Brauer & Bergenstamm 23, 145
Opesia Robineau-Desvoidy 353, 404
Oplisa Rondani 410, 413
Ormiina 32
Oswaldia Robineau-Desvoidy 30, 188

Pachystylum Macquart 22, 135
Pales Robineau-Desvoidy 11, 74
Pallasia Robineau-Desvoidy 352
Palpostomina 32
Pandelleia Villeneuve 33, 325
Panzeria Robineau-Desvoidy 47
Parasetigena Brauer & Bergenstamm 25, 160
Paratrixa Brauer & Bergenstamm 28, 176
Paratryphera Brauer & Bergenstamm 11, 63
Paykullia Robineau-Desvoidy 410, 423
Pelatachina Meade 49, 264
Pelatachinina 49
Peleteria Robineau-Desvoidy 42, 225
Peletieria auct. 42
Periarchiclops Villeneuve 21, 134
Peribaea Robineau-Desvoidy 30, 193
Perichaeta auct. 26
Pericheta Rondani 26, 164
Periscepsia Gistel 39, 307
Peteina Meigen 38, 310
Pexopsis Brauer & Bergenstamm 12, 83
Phania Meigen 353
Phania Meigen 353, 366
Phasia Latreille 353
Phasia Latreille 355, 398
Phasiinae 7, 350
Phebellia Robineau-Desvoidy 16, 129
Phenicellia Robineau-Desvoidy 40, 320
Phonomyia Brauer & Bergenstamm 19, 108
Phorinia Robineau-Desvoidy 24, 157
Phorocera Robineau-Desvoidy 25, 159
Phryno Robineau-Desvoidy 18, 106
Phryxe Robineau-Desvoidy 21, 114
Phyllomya Robineau-Desvoidy 40, 321
Phyllomyia auct. 40
Phyto Robineau-Desvoidy 409, 416
Phytomyptera Rondani 41, 283
Picconia Robineau-Desvoidy 26, 165
Pilatea Townsend 15
Plagia Meigen 38
Plagiomima Brauer & Bergenstamm 38, 304
Platymya Robineau-Desvoidy 19
Platymya Robineau-Desvoidy partim 19, 110
Platymyia auct. 19
Plesiooestrus Villeneuve 32
Prodemoticus Villeneuve 51, 276
Prosena Lepeletier & Serville 331, 339
Prosopea Rondani 20, 113
Psalidoxena Villeneuve 352, 376
Pseudodemoticus Brauer & Bergenstamm 50
Pseudogonia Brauer & Bergenstamm 23, 144
Pseudopachystylum Mik 48, 256
Pseudoperichaeta Brauer & Bergestamm 13, 84
Ptesiomyia Brauer & Bergenstamm 15, 134
Ptilopsina Villeneuve 34
Ptilopsinina 34
Ptychomyia Brauer & Bergenstamm 25

Racodineura Rondani 14
Ramonda Robineau-Desvoidy 39, 307

Rhacodineura auct. 14
Rhaphiochaeta Brauer & Bergenstamm 10, 65
Rhedia Robineau-Desvoidy 23, 145
Rhinomorinia Brauer & Bergenstamm 410, 415
Rhinophora Robineau-Desvoidy 409, 422
Rhinophoridae 407
Rhinotachina Brauer & Bergenstamm 50
Rondania Robineau-Desvoidy 34, 326

Salmacia Meigen 23
Sarcophagidae 2
Schineria Rondani 43, 228
Senometopia Macquart 8, 51
Servillia Robineau-Desvoidy 43
Siphona Meigen 31, 205
Sisyropa Brauer & Bergenstamm 12
Smidtia Robineau-Desvoidy 10, 66
Solieria Robineau-Desvoidy 50, 265
Spallanzania Robineau-Desvoidy 23, 146
Spoggosia Rondani 24
Staurochaeta Brauer & Bergenstamm 26, 163
Stevenia Robineau-Desvoidy 409, 419
Stomina Robineau-Desvoidy 49, 316
Stominina 49
Strobliomyia Townsend 30
Strongygaster Macquart 355, 405
Sturmia Robineau-Desvoidy 12, 76
Sturmiina 11
Subclytia Pandellé 354, 387
Synactia Villeneuve 33, 291
Syntomogaster Schiner 34
Syphonina 30

Tachina Robineau-Desvoidy 24
Tachina Meigen 43, 217
Tachinidae 1, 2
Tachinina 42
Tachininae 7, 8
Tachinini 32
Tamiclea Macquart 355
Thecocarcelia Townsend 9, 60
Thelaira Robineau-Desvoidy 40, 318
Thelaira Robineau-Desvoidy 40
Thelairina 39
Thelyconchia Brauer & Bergenstamm 62
Thelymorpha Brauer & Bergenstamm 22, 138
Thelymyia Brauer & Bergenstamm 15, 22, 135
Therobia Brauer 32, 293
Thrixion Brauer & Bergenstamm 39, 296
Thrixionina 39
Timavia Robineau-Desvoidy 10, 67
Tlephusa Robineau-Desvoidy 18, 101
Townsendiellomyia Baranov 11, 74
Trafoia Brauer & Bergenstamm 36, 315
Triarthria Stephens 45
Trichactia Stein 32, 289, 291
Trichogena Rondani 409, 419
Trichopareia Brauer & Bergenstamm 27
Tritochaeta Brauer & Bergenstamm 19
Trixa Meigen 331
Trixa Meigen 331, 333
Tryphera Meigen 13, 93
Trypherina 13

Urophylloides Brauer & Bergenstamm 27, 170
Vibrissina Rondani 29, 183
Viviania Rondani 27
Voria Robineau-Desvoidy 38, 300
Voriina 36

Wagneria Robineau-Desvoidy partim 39
Wagneria Robineau-Desvoidy 38, 305
Wagneriina 38
Weberia Robineau-Desvoidy 353
Winthemia Robineau-Desvoidy 10, 69
Winthemiina 10

Xylotachina Brauer & Bergenstamm 17, 94
Xysta Meigen 353
Xysta Meigen 353, 397

Zaira Robineau-Desvoidy 27, 171
Zenillia Robineau-Desvoidy 18, 100
Zeuxia Meigen 332, 334
Zophomyia Macquart 254
Zophomyina 46

FAJOK ÉS FAJ ALATTI KATEGÓRIÁK

abbreviata Herting 373, 374
abdominalis Robineau-Desvoidy (Ceranthia) 203
abdominalis Robineau-Desvoidy (Peleteria) 226
aberrans Loew (Zeuxia) 336
aberrans Rondani (Catagonia) 80
aberrans Schiner (Thrixion) 296
abietis Herting 128
abnormis Stein 283
acanthophora Rondani 273
acerba Meigen 411
acuminata Rondani 154
acuta Portschinsky 343
acutangulata Macquart 61
acuticornis Meigen 192
adelpha Loew 348
adjuncta Herting 289
adolescens Rondani 418
aemula Meigen 63
aenea Meigen 231
aestivalis Robineau-Desvoidy 132
affinis Fallén 114
agilis Robineau-Desvoidy 160
agnata Rondani 130
alacris Meigen 134

albicans Fallén 105
albicollis Meigen 280
albipennis Villeneuve (Heraultia) 281
albipennis Zetterstedt (Freraea) 331
albisquama Villeneuve (Phania) 367
albisquama Villeneuve (Catharosia) 380
albisquama Zetterstedt (Oswaldia) 189
albocingulata Fallén 164
alpestris Rondani 360
alpina Meigen 333
? *ambivius* Walker 120
ambulatoria Meigen 87
amoena Meigen 67
amphion Robineau-Desvoidy 56
amplicornis Zetterstedt 311
anale Meigen 372
angelicae Meigen 186
angustata Villeneuve (Picconia) 166
angustata Zetterstedt (Germaria) 229
angusticornis Loew 165
angustifrons Herting (Blepharomyia) 312
angustifrons Portschinsky (Estheria) 342
antennata Brauer & Bergenstamm 111
anthophila Loew (Besseria) 364
anthophila Robineau-Desvoidy (Eurythia) 246
anthracina Meigen (Gastrolepta) 176
anthracina Meigen (Leucostoma) 373, 375
apennina Rondani 315
apicalis Robineau-Desvoidy 195
aprica Meigen 83
arcuatum Mik 137
argentifera Meigen 242
argyreata Meigen 315
aristata Rohdendorf (Elfia) 282
aristata Rondani (Phonomyia) 108
aristata Villeneuve (Ligeriella) 162
armeniaca Richter 250
assimilis Fallén 161
atra Meigen (Rhedia) 145
atra Zetterstedt (Cinochira) 379
atramentaria Meigen 420
atrata Fallén 263
atripalpis Robineau-Desvoidy 225
atropivora Robineau-Desvoidy 80
auratus Fallén 232
aurea Egger (Halidaya) 321
aurea Fallén (Leskia) 269
aureovittata Belanovskij 367
auriceps Meigen 359
aurifrons Meigen (Dionaea) 371
aurifrons Robineau-Desvoidy (Phorinia) 158
aurigera Egger 402
aurulans Meigen 403, 404
aurulenta Meigen 90

barbatula Rondani 64
baranoffi Wainwright 152
barbifrons Girschner 403
bella Meigen 77
bicincta Meigen 185
bicolor Meigen (Ceromyia) 200
bicolor Olivier (Cylindromyia) 360
bicolor Perris (Besseria) 366
bicolor Villeneuve (Myxexoristops) 126, 129
bifida Herting 150
biguttata Meigen 376
bimaculata Wiedemann 143
biserialis Porpschinsky 344
bisetosa Brauer & Bergenstamm 64
blanda Fallén 168
blondeli Robineau-Desvoidy (Pseudogonia) 144
blondeli Robineau-Desvoidy (Myxexoristops) 127, 129
bohemani Rondani (Estheria) 343
bohemani Zetterstedt (Winthemia) 72
bohemica Kramer (Elfia) 282
bohemica Mesnil (Drino) 82
bombycivora Robineau-Desvoidy 52
bombylans Robineau-Desvoidy 57
bonsdorffi Zetterstedt 127, 128
boreata Mesnil 214
brachypeltae Dupuis 391
brassicaria Fabricius 361
braueri Strobl (Paykullia) 423
braueri Townsend (Eugymnopeza) 330
bremii Macquart 135
brevicornis Egger (Zeuxia) 336
brevicornis Loew (Cylindromyia) 362
breviseta Zetterstedt 66
brunnescens Villeneuve (Ceranthia) 205
brunnescens Villeneuve (Graphogaster) 286
buccalis Stein 261

caerulescens Meigen 333
caesia Fallén 250, 251
caliendrata Rondani 317, 318
callida Meigen 258
cana Meigen 405
canescens Herting 323
caninum Fabricius 294
capillata Rondani 111
capitata de Geer 143
carbonaria Panzer 307
carinifrons Fallén 349
? *carpocoridis* Dupuis 394
casta Rondani 84
celer Meigen (Strongygaster) 406
celer Rondani (Phyto) 416
chalconota Meigen 261
chalybeata Meigen 323
cheloniae Rondani 60
cincinna Rondani 102
cineraria Rondani 92
cinerascens Rondani 144
cinerea Fallén (Zaira) 171
cinerea Macquart (Istochaeta) 169
cinerea Meigen (Zeuxia) 337
cingulata Robineau-Desvoidy (Elfia) 282
cingulata Zetterstedt (Phyto) 418
civilis Rondani 151
clausa Pandellé 289
clavatum Rohdendorf 391, 394
clavellariae Brauer & Bergenstamm 134
cognata Rondani 144

collaris Fallén 178
collini Mesnil 209
compressa Fabricius 277
compta Fallén 237
concinnata Meigen 183
confinis Fallén 103
confundens Rondani 53
confusa Mesnil 212
conjugata Zetterstedt 246
connexa Meigen 91
connivens Zetterstedt 247, 251
consobrina Meigen 247, 251
conspersa Meigen 67
conspersa Harris 334
continua Panzer 384
convexifrons Zetterstedt 87
costata Fallén (Wagneria) 306
costatum Panzer (Gymnosoma) 391, 396
crassa Loew 360
crassicornis Robineau-Desvoidy (Winthemia) 72
crassicornis Meigen (Actia) 199
crassipennis Fabricius 386, 386
cristata Fabricius (Siphona) 211
cristata Meigen (Estheria) 343
cristata Villeneuve (Eurythia) 248, 250
crucigerus Zetterstedt 252
cruentata Rondani 73
cucullata Robineau-Desvoidy 327
cuculliae Robineau-Desvoidy 96
cunctans Meigen 305
cuneata Herting 149
curvicauda Fallén 368, 369
curvinervis Meigen (Phonomyia) 108
curvinervis Zetterstedt (Athrycia) 302
cyrtoneurina Zetterstedt 411

debilitata Pandellé 183
deceptoria Loew 420
delecta Meigen 293
delicatula Mesnil 215
demotica Egger 273
descendens Herting 405
desertorum Rohdendorf 394, 396
diligens Zetterstedt 102
diluta Meigen 94
dimidiata Meigen (Rondania) 328
dimidiata Zetterstedt (Besseria) 366
dimidiata auct. (Besseria) 366
distincta Egger 91
distinguenda Herting 143
dispar Fallén 260
divisa Meigen 142
dolosa Meigen 101
dolycoridis Dupuis 394, 396
dorsalis Meigen 174
dorsigera Herting 202
dubia Brauer & Bergenstamm (Carcelia) 60
dubia Brauer & Bergenstamm (Carcelia lucorum Meigen ssp.) 60
dubia Fallén (Lypha) 232
dubitata Herting 199

echinura Robineau-Desvoidy 156
eggeri Brauer & Bergenstamm (Oswaldia) 190
eggeri Strobl (Stevenia) 421
elatus Meigen 300
erinaceus Fabricius 310
erucarum Rondani 150
erythraea Egger 334
erythrostoma Hartig 117
erythrura Meigen 71
europaea Egger 295
excavata Zetterstedt 59
excisa Fallén 52
exigua Meigen 328
exoleta Meigen 196

falenaria Rondani 55
fallax Meigen 152
fasciata Egger (Chetogena) 156
fasciata Fallén (Exorista) 154
fasciata Macquart (Rondania) 327
fasciata Meigen (Lophosia) 355
fasciata Villeneuve (Erycia) 99
fatua Meigen 99
fausti Portschinsky 421
fenestrata Meigen 267, 268
fera Linnaeus 222
ferina Fallén (Dinera) 349
ferina Zetterstedt (Peleteria) 226
ferox Panzer 225
ferruginea Meigen 125
festinans Meigen (Erycia) 99
festinans Meigen (Erycia) 99
filipalpis Rondani 155
fimbriata Meigen (Platymya) 110
fimbriata Meigen (Angioneura) 412
fissicornis Strobl 194
fissiglobula Pandellé 237
flaviceps Ratzeburg (Ceromyia) 200
flaviceps Zetterstedt (Onychogonia) 145
flavicornis Zetterstedt 380
flavifrons Staeger 210
flavipalpis Robineau-Desvoidy 302
flavipes Robineau-Desvoidy 87
flavipes Schiner 260
flaviseta Villeneuve 201
flavisquamis Robineau-Desvoidy 371
floralis Fallén 68
florum Rondani 97
foeda Meigen 288
foersteri Meigen 139
forcipata Meigen 377
fortis Rondani 347
frater Rondani 234
frontalis Macquart 198
frontosa Meigen (Botria) 104
fucosa Mesnil 248, 251
fumipennis Brauer & Bergenstamm 135
funebris Meigen 179
funesta Meigen 368, 369
furibunda Zetterstedt 98
fuscana Robineau-Desvoidy 267

fuscinervis Stein 298
fuscipennis Robineau-Desvoidy 130

gagatea Robineau-Desvoidy (Wagneria) 306
gagatea Robineau-Desvoidy (Freraea) 331
galii Brauer & Bergenstamm 81
gemina Herting (Trafoia) 316
gemina Mesnil (Eurythia) 250
geniculata de Geer 214
gilva Hartig 82
glauca Meigen 133
glaucoides Herting 133
glirina Rondani (Phebellia) 131
glirina Rondani (Bithia) 272
globosum Fabricius 389
globula Meigen 406
glossatorum Rondani 152
gnava Meigen (Carcelia) 57
gnava Meigen (Carcelia) 58
goniaeformis Meigen 138
goniaeoides Zetterstedt 257
grandicornis Zetterstedt 168
grandigena Pandellé 175
grandis Egger (Opesia) 405
grandis Rondani (Phorocera) 161
grandistyla Pandellé 214
grisea Fallén 260
griseiventris Herting 147
grisescens Fallén (Dinera) 349
grisescens Robineau-Desvoidy (Lydella) 122, 124
grossa Linnaeus 218

haemorrhoidalis Fallén 240
haematodes Meigen 321
halidayanum Rondani (Thrixion aberrans Schiner ssp.) 296
handlirschi Brauer & Bergenstamm (Paratryphera) 64
handlirschi Brauer & Bergenstamm (Periscepsia) 307
hebes Fallén 147
helluo Fabricius 382
hemichaeta Brauer & Bergenstamm 171
hemiptera Fabricius 402
heraclei Meigen 118
hertingi Mesnil 127
hilfii Strobl 304
hirta Bigot 115
? *histrio* Meigen 242
holosericea Fabricius 398
hortulana Meigen 111
hungarica Andersen (Siphona) 207
hungarica Thalhammer (Diplopota) 407
hungarica Villeneuve (Cylindromyia) 360
hyalipennis Fallén 381

immaculata Herting 273
impressa Wulp 301
impudica Rondani 236
inanis Fallén 265, 268
incana Fallén 174
incidens Rondani 61
inclusa Hartig 188
inconspicua Villeneuve (Carcelia) 55
inconspicua Meigen (Drino) 83
incrassata Pandellé 369
incurva Zetterstedt 166
indigens Pandellé 248
indigens Pandellé 249, 251
inepta Meigen 298
iners Meigen 317, 318
infantula Zetterstedt 197
ingerae Andersen 207
innoxia Meigen (Leiophora) 167
innoxia Robineau-Desvoidy (Nilea) 109
inornatum Zimin 391, 395
insidiosa Robineau-Desvoidy 84
intermedia Meigen (Cylindromyia) 359
intermedia Portschinsky (Billaea) 348
intermedia Zetterstedt 246
interrupta Meigen (Cylindromyia) 359
interrupta Rondani 145
irrorata Meigen 344

jacentkowskyi Mesnil 71
janitrix Hartig 162
jaroschewskyi Portschinsky 290
jucunda Meigen 106

karcewskii Draber-Monko 400
kolomyetsi Mesnil 347
kowarzi Villeneuve 59
kramerella Strand 63

lacustris Herting 122, 123
laeta Meigen 107
laevigata Meigen 241
lamia Meigen 198
larvarum Linné 153
lateralis Meigen 398
lateritia Meigen 364
laticornis Meigen 280
latifrons Jacentkowsky (Belida) 186
latifrons Zetterstedt (Ramonda) 308
latigena Mesnil 299
latilobata Wainwright 118
laxifrons Villeneuve 59
leonidei Mesnil 294
lepida Meigen 423
lethifera Pandellé 109
letochai Mik 256
leucomelas Meigen 185
leucophaea Rondani 53
leucoptera Meigen 296
leucozona Panzer 318, 320
libatrix Panzer 101
lichtwardtiana Villeneuve 203
linearicornis Zetterstedt 113
lithosiophaga Rondani 234
litoralis Rondani 342
loewi Brauer 192
longicauda Wainwright 118
longicornis Fallén 170
longilingua Rondani 275
longirostris Meigen 276

lota Meigen 81
lucidus Meigen 253
lucorum Meigen (Carcelia) 58
lucorum Meigen (Carcelia) 60
luctuosa Meigen 180
lugubris Meigen 93
lurida Fabricius 219

macularis Villeneuve 259
maculata Fallén (Paykullia) 424
maculata Staeger (Siphona) 209
maculisquama Zetterstedt 168
maculipennis Egger 141
maculosa Meigen 69
magna Giglio Tos (Tachina) 222
magna Zimin (Gymnochaeta) 254
magnicornis Zetterstedt (Phryxe) 118
magnicornis Zetterstedt (Tachina) 223
magnifrons Herting 371
majuscula Rondani 173
marginata Meigen 304
maritima Schiner 345
marklini Zetterstedt 224
marmorata Fabricius (Thelymorpha) 139
marmorata Meigen (Billaea) 344
martini Andersen 215
media Rondani (Chetogena) 155
media Zimin (Linnaemya) 239
melania Meigen 179, 180
melanocephala Meigen 417
melanoptera Fallén 413
melanura Meigen 365
meridiana Rondani 373, 375
meridionalis Robineau-Desvoidy 228
mesnili Andersen 210
microcera Robineau-Desvoidy (Estheria) 342
microcera Rondani (Billaea) 345
micronychia Mesnil 271
microps Mesnil 138
mimula Meigen 150
mitis Meigen 113
modesta Meigen 274
monochaeta Wainwright 314
monticola Brauer & Bergenstamm (Trafoia) 316
monticola Egger (Eriothrix) 312
monticola Mesnil (Eurythia) 249
morio Fallén 87
multisetosa Rondani 147
multispina Herting 179, 180
musca Robineau-Desvoidy 93
muscaria Fallén 189
mutabilis Fallén 176

nana Meigen 413
nemea Meigen 116
nemestrina Meigen 110
nemorum Meigen 244
nidicola Townsend 74
nielseni Villeneuve 241
nigrescens Herting 287
nigricans Egger 113
nigricans Villeneuve 215
nigricornis Egger (Exorista) 150
nigricornis Egger (Zeuxia) 336
nigricornis Robineau-Desvoidy (Peleteria) 227
nigrina Meigen 284
nigripalpis Robineau-Desvoidy 130
nigripes Fabricius (Thelaira) 320
nigripes Fallén (Blondelia) 188
nigripes Macquart (Zeuxia) 336
nigripes Robineau-Desvoidy (Erythrocera) 88
nigripes Villeneuve (Estheria) 341
nigrisquamata Zetterstedt 264
nigrita Fallén 324
nigroaenea Herting 283
nigrohalterata Villeneuve 196
nigrolineata Walker 84
nigroscutellata Lundberg 197
nitens Meigen 390
nitidula Meigen 378
nova Rondani 151
nubilipennis Loew 424
nubilis Rondani 259
nudibasis Stein 197
nudifrons Herting 392, 396
nudigena Mesnil (Macquartia) 261
nudigena Mesnil (Loewia) 289
nupta Rondani 223
nympharum Rondani 150

obesa Boheman (Senometopia) 53
obesa Fabricius (Phasia) 404
obliquata Fallén 156
oblonga Robineau-Desvoidy 386, 387
obscura Fallén 161
obscuripennis Loew (Stevenia) 421
obscuripennis Meigen (Hemyda) 363
obumbrata Pandellé 126
occlusa Robineau-Desvoidy 324
ocypterata Fallén 92
ocypterina Schiner 378
ocypteroidea Robineau-Desvoidy 378
oestroidea Robineau-Desvoidy 334
oldenbergi Herting 414
opulenta Herting 76
orientalis Villeneuve 277
ornata Meigen 140
otiorrhynchi Villeneuve 326

pacifica Meigen 266, 268
pagana Meigen 311
palesioidea Robineau-Desvoidy (Pseudoperichaeta) 85
palesioidea Robineau-Desvoidy (Phryxe) 116
pallicornis Loew 341
pallida Herting 202
pallipes Fallén 86
palpalis Rondani 64
paludosa Mesnil 217
pandellei Dupuis 401
pannonica Villeneuve 421

paradoxa Brauer & Bergenstamm (Hemimacquartia) 181
paradoxum Brauer & Bergenstamm (Dolichocolon) 73
parallela Meigen 159
parisiaca Robineau-Desvoidy 144
parra Rondani 190
parvula Rondani 292
patellipalpis Pandellé 55
pauciseta Rondani (Siphona) 215
pauciseta Rondani (Labigaster) 377
pauciseta Villeneuve (Phebellia) 132
pavida Meigen 76
pavoniae Robineau-Desvoidy 95
pectinata Meigen 346
pellucens Fallén 382
pellucida Meigen 229
perinealis Pandellé 239
petiolata Bonsdorff (Estheria) 341
petiolata Pandellé (Loewia) 288
phaeoptera Meigen 288
phalenaria auct. 55
picea Robineau-Desvoidy 142
picta Meigen (Linnaemya) 240
picta Meigen (Estheria) 341
picta Zetterstedt (Minthodes) 280
pictipennis Brauer & Bergenstamm 279
pictiventris Zetterstedt 291
piliceps Mesnil (Loewia) 288
piliceps Zetterstedt (Blepharomyia) 311
pilipennis Fallén 198
pilipes Loew 360
piliseta Brauer & Bergenstamm 335
pilosa Baranov 174
piniariae Hartig (Blondelia nigripes Fallén ssp.) 188
plagioderae Mesnil 264
plebeius Fallén 276
plorana Rondani 309
podomyia Brauer & Bergenstamm 167
pollinosa Mesnil 53
polonica Brauer & Bergenstamm 177
polyphyllae Villeneuve 170
pomonellae Schnabl & Mokrzecki 281
popelii Portschinsky 225
praeceps Meigen 221
praecox Meigen 299
praefica Meigen 263, 266
pratensis Meigen (Blepharipa) 78
pratensis Meigen (Masicera) 95
pratensis Robineau-Desvoidy (Exorista) 150
prima Brauer & Bergenstamm 116
procera Meigen 321
processioneae Ratzeburg 58
prolixa Meigen 313
prompta Meigen 227
pruinosa Meigen 184
prunaria Rondani 310
pseudofunesta Villeneuve 368
puberula Mesnil 58
pubiceps Zetterstedt 259
pudica Rondani 236
puella Rondani (Clausicella) 269
puella Rondani (Chetoptilia) 324
pullata Meigen 108
pumicata Meigen 74
puparum Fabricius 243
pusilla Meigen (Cylindromyia) 358
pusilla Meigen (Phasia) 400
pygmaea Fallén 380
pyrrogaster Rondani 226

quadrimaculata Herting 147
quadripustulata Fabricius 71
quadriseta Villeneuve 132

rasa Macquart 56
reducta Villeneuve 189
reflexa Robineau-Desvoidy 366
repanda Mesnil 157
retroflexa Pandellé 240
ringdahli Villeneuve (Ramonda) 309
ringdahli Villeneuve (Billaea) 346
ripae Brischke 122, 124
rondaniana Villeneuve 156
roralis Linnaeus 424
rossica Mesnil (Siphona) 217
rossica Zimin (Linnaemya) 238
rotundatum Linnaeus 392, 396
rotundiventris Fallén 388
rubescens Robineau-Desvoidy 227
rubida Loew 357
rubricosa Meigen 419
rubrifrons Macquart 97
rudis Fallén 242
ruficauda Zetterstedt 232
ruficeps Fallén (Germaria) 229
ruficeps Macquart (Peleteria) 228
ruficornis Macquart 227
ruficrus Robineau-Desvoidy 267
rufifrons Loew (Cylindromyia) 357
rufifrons Wiedemann (Pseudogonia) 144
rufipes Brauer & Bergenstamm (Erycilla) 125
rufipes Meigen (Cylindromyia) 357
rufitibia v. Roser 192
rufiventris Fallén (Mintho) 277
rufiventris Macquart (Winthemia) 72
rufomaculata de Geer 314
rufoscutellaris Zetterstedt 110
rugosa Mik 256
rungsi Mesnil 393, 395
ruralis Fallén 300
ruricola Meigen 304
rustica Fabricius (Dexia) 339
rustica Fallén (Exorista) 148
rutila auct. 125
rutila Meigen 124
rutilla auct. 53

saltuum Meigen 136
samarensis Villeneuve 204
sarcophagina Schiner 415
schineri Mesnil 79
schistacea Brauer & Bergenstamm 193
scutellaris Fallén (Periarchiclops) 135

scutellaris Robineau-Desvoidy (Eurysthaea) 89
scutellata Robineau-Desvoidy 78
segregata auct. 160
selecta Meigen 159
semicaudata Herting 117
separata Meigen (Medina) 179, 180
separata Rondani (Senometopia) 52
seria auct. 168
setibarba Egger 287
setifacies Rondani (Dionaea) 370
setifacies Villeneuve (Phryxe) 116
setigena Rondani 120
setigera Brauer & Bergenstamm 115
setipennis Fallén 290
setosa Mesnil 211
sexpunctata Pandellé 326
siberita Fabricius 340
sicula Robineau-Desvoidy 142
signata Mik 421
silacea Meigen 202
silvarum Herting 215
silvatica Fallén 96
silvestris Robineau-Desvoidy 160
similis Stein 418
simplex Fallén 372, 375
sinaica Villeneuve 305
siphonoides Strobl 204
sola Rondani 384
solivaga Harris (Thelaira) 319, 320
solivaga Rondani (Thelyconchia) 62
sorbillans Wiedemann 151
spathulata Fallén 308
speciosa Egger 72
spectabilis Meigen 189
speculifrons Villeneuve 367, 369
sphingivora Robineau-Desvoidy 96
spinipennis Meigen 290
spreta Meigen 271
stabulans Meigen 121, 123
starkei Mesnil 205
steini Jacentkovsky (Linnaemya) 237
steini Villeneuve 421
steinii Brauer & Bergenstamm (Billaea) 346
stolida Stein 128, 129
strigata Meigen 137
strobli Rondani 225
stulta Zetterstedt 132
subalpina Villeneuve 105
subapennina Rondani 335
subcinerea K. Zinovjeva 169
subcoleoptrata Linné 399
sublutescens Herting 170
submetallica Macquart 288
subrotundata Rondani 348
succincta Meigen 100
sussurrans Rondani 51

tachinoides Fallén 317
temeraria Robineau-Desvoidy 110
temula Scopoli 255
tenebricosa Meigen 262
tenuipalpis Villeneuve 203
tergestina Rondani (Schineria) 228
tergestina Schiner (Oplisa) 414
tessellans Robineau-Desvoidy 236
tessellata Egger (Zeuxia) 335
tessellata Fabricius (Tachina) 223
tessellum Meigen 259
tetraptera Meigen 374, 375
thalpocharidis Herting 58
thompsoni Herting 122, 124
thoracica Meigen 368, 369
tibialis Fallén (Peletachina) 265
tibialis Robineau-Desvoidy (Carcelia) 55
tibialis Robineau-Desvoidy (Peribaea) 195
tibialis v. Roser (Solieria) 266
tomostethi Cepelák 252
tragica Meigen 87
transsylvanica Mik (Gymnoglossa) 233
transsylvanica Villeneuve (Psalidoxenia) 376
trepida Meigen 302
triangulifera Zetterstedt 346
tricolor Mik 271
trilineata Meigen 419
triseta Pandellé 130
tristella Herting 204
tritaeniata Rondani 120
trochanterata Mesnil 348
truncata Zetterstedt 245
tubulosa Herting 150
tultschensis Brauer & Bergenstamm 130
turonica Dupuis 373, 375
turrita Meigen 183

umbratica Fallén 420
uncinata Mesnil 174
unicolor Fallén 164
ursina Meigen 220

vacua Fallén (Dexia) 337
vacua Meigen (Gonia) 142
vacua Rondani (Solieria) 267, 268
vagans Meigen 244
varia Fabricius 226
varians Villeneuve 317
variata Andersen 213
variegata Meigen (Winthemia) 70
variegata Meigen (Trixa) 334
venusta Meigen 72
verax Robineau-Desvoidy 150
verbekei Mesnil 391
vernalis Kramer (Cyrtophleba) 303
vernalis Robineau-Desvoidy (Tachina) 223
versicolor Fallén 193
vestita Rondani 285
vetula Meigen 106
vicina Zetterstedt 81
villeneuvei Mesnil 53
villica Zetterstedt 132
viridana Robineau-Desvoidy 260
viridis Fallén 254
vittata Meigen 363
vivida Zetterstedt 248, 251
volvulus Fabricius 322

vulgaris Fallén 119
vulpina Fallén 236

westermanni Zetterstedt 113

xanthaspis Wiedemann 152
xanthogastra Rondani 72
xylotina Egger 360
xyphias Pandellé 274

yponomeutae Rondani 89

zachvatkini Zimin 238
zonella Zetterstedt 283

78c család: TACHINIDAE — FÜRKÉSZLEGYEK

Írta

DR. MIHÁLYI FERENC

Régebben egységesen a Tachinidae családhoz sorolták mindazokat a magasabb rendű, a ma érvényes rendszer szerint 5 családba tartozó, homlokréses legyeket, amelyeknek hypopleuralis sörtéjük van (2. ábra: B). Régebbi rendszerekben ezek alcsaládként szerepeltek és az alcsaládokat család rangra emelték. Ma a Tachinidae családba csak azokat a legyeket soroljuk, amelyeknek a hypopleuralis sörtén kívül a pajzsocska alsó oldalán postscutellumuk (2. ábra: B) is van. Többségükben közepes nagyságú legyek tartoznak e családokba, de vannak 2 mm-es törpéi és 20 mm-es óriásai is. A szárny középere megtörve vagy ívben mindig felhajlik az r_{4+5} ér felé. Többségük erősen sörtézett. Szárnyukat pihenés közben általában erősebben szétterpesztik, mint a Muscidák.

A hypopleuralis sörtékkel rendelkező 5 légycsaládot a következő módon választhatjuk el:

1 (2) A középér az r_{4+5} értől távolodva egyenesen fut a peremérbe. Hengeres potrohú, vörösessárga színű, 7—8 mm-es légy. — Egyetlen faj, az *Eginia ocypterata* MEIGEN tartozik e családba. Egyéb bélyegei miatt is a Muscidae és Anthomyiidae család mellett a helye, az Anthomyiidae család füzetében fogjuk tárgyalni. Lárváik az ikerszelvényesek (Diplopoda) parazitái (család: *Eginiidae*).

2 (1) A középér ívben vagy szögben felhajlik az r_{4+5} érhez (2. ábra: E) vagy a vége hiányzik (27. ábra).

3 (4) A pajzsocska alatt a postscutellum erősen fejlett (142. ábra: B), csak ritkán csenevész. A 2. haslemez gyengén fejlett, a torpikkely részben vagy teljesen a pajzsocskához simul. — Lárváik lepkék hernyóiban, levéldarazsak álhernyóiban, bogarak lárváiban fejlődnek, kivételesen (*Loewia-* és *Eloceria*-nemek) százlábúakban élősködnek (= Larvaevoridae) 78c család: **Tachinidae** — Fürkészlegyek

4 (3) A postscutellum hiányzik (142. ábra: A), ritkán gyengén fejlett.

5 (6) A torpikkely keskeny, nyelv alakú, hátulsó pereme merőlegesen eláll a pajzsocska szélétől (142. ábra: C). A 2. haslemez hosszúkás, nem fedi a hátlemezek peremét. A csáp a szem közepe alatt ered (143. ábra: A). — Lárváik ászkákban fejlődnek
78c/a család: **Rhinophoridae** — Ászkalegyek

6 (5) A torpikkely széles, belső szegélye hozzásimul a pajzsocskához. A 2. haslemez kerek, a szélei fedik a szomszédos hátlemezek peremét.

7 (8) A potroh fémesen csillogó zöld vagy kék, ha fekete, akkor a tort legalább a szárnyak tövén sárgás, hullámos, könnyen lekopó szőr borítja. A propleura és a prosternum általában szőrös. — Dögevők, giliszta és madárfióka paraziták
78a család: **Calliphoridae** — Fémeslegyek*

8 (7) A potroh sosem fémes zöld vagy kék, a szárnytő alatt nincs hullámos szőr. A propleura és a prosternum csaknem mindig kopasz. — Dögökben, darázsfészkekben, ritkábban ürülékben, kivételesen hernyókban fejlődnek 78b család: **Sarcophagidae** — Húslegyek*

78c család: TACHINIDAE — FÜRKÉSZLEGYEK

A nagyon fajgazdag Tachinidae család fajainak meghatározásához elengedhetetlenül szükséges alaktanuk és a sörték nevezéktanának (chaetotaxia) alapos ismerete.

A fej alakja változatos, többnyire félgömb alakú (1. ábra: C). Részei: a homlok (frons) a szemek között a belső verticalis sörtéktől a csáp eredési helyéig (pontosabban az 1. csápíz hátulsó pereméig), az arc (facies) innen a nagy vibrissáig, a pofa (bucca, peristoma) az arctól a tarkóig terjed. Tarkónak (occiput) nevezzük a fej hátulsó, a szemek mögötti felszínét.

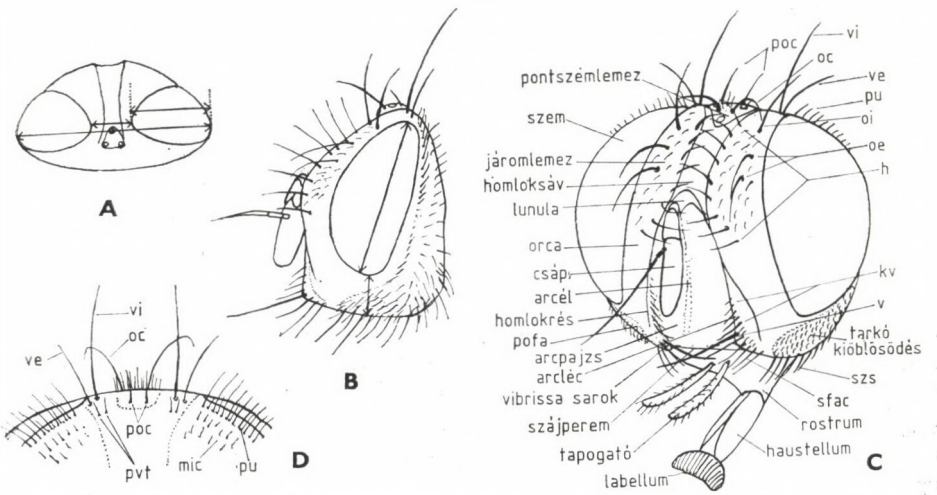
A fej alakját a fej részeinek arányával jellemezzük. A homlok szélességét úgy adjuk meg, hogy felülnézetben a homlok legkeskenyebb átmérőjét az egyik szem átmérőjéhez viszonyítjuk. Ezt tehetjük becsléssel, vagy pontosabban úgy (1. ábra: A), hogy mikrométer okulárral mérjük meg a homlok szélességét és a fejét, utóbbiból kivonva a homlokszélességet kapjuk meg a kétszeres szemszélességet. A szem ferdesége miatt nem lehet egy vonalban mérni a kettőt. Az orca szélességét profilban többnyire a 3. csápíz szélességéhez viszonyítjuk, a pofa szélességét pedig a szem magasságához (1. ábra: B).

A homlok 3 sávból áll: középen a homloksáv, kétoldalt a két járomlemez (orbita) helyezkedik el (1. ábra: C). A fejtető felé a homloksávban találjuk a pontszemlemezt a 3 pontszemmel (ocellum). Az arcot 3 részre osztja a patkó alakú homlokrés: az arcpajzsra és a 2 orcára. Az arcpajzs csáptő feletti része a lunula; a csápok között az arcpajzs lehet lapos vagy a közepén kiemelkedő arcél tűnhet fel; kétoldalt az arclléc határolja, amelyen a vibrissák sörtesorának fejlettsége fontos bélyeg lehet; végül elülső széle a szájperem, amely hol belesimul az arcpajzsba, hol előrehajlik. A pofa a vibrissa-saroktól a tarkóig terjed kisebb-nagyobb részét, elborítja a tarkó felől előrenyomult és szőrrel-sörtékkel borított tarkó kiöblösödés (occipitale Erweiterung, occipital dilatation). A tarkó lehet lapos, homorú vagy párnaszerűen domború. A szívóka 3 részből áll: a lágy tőrészből (rostrum), ezen ered a 2 tapogató, az erősen kitinesedett

* A Calliphoridae és Sarcophagidae családok határozója a „Magyarország állatvilága" sorozat 135. füzetében megjelent.

középrészből (haustellum vagy fulcrum) és az ajakpárnából (labellum).

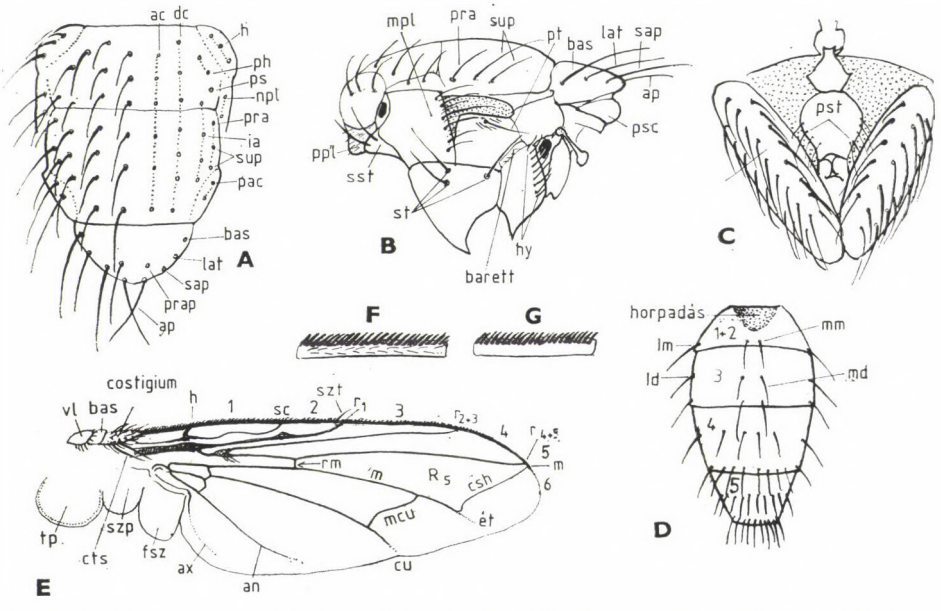
A fej sörtéi (1. ábra: C, D) a fejtetőn a belső (*vi*) és külső (*ve*) verticalis sörtékkel kezdődnek. A pontszemlemezen az elülső pontszem mögött (ritkán mellette) áll a 2 ocellaris sörte (*oc*), többnyire előredőlnek, néha oldalt vagy hátra, sőt hiányozhatnak is. A járomlemez és homloksáv határán sorakoznak a homloksörték (*h*), mellettük állnak legfelül a felső orbitalis vagy praeverticalis (*oi*) sörték, számuk 1—3 pár lehet, többnyire hátrafelé, néha kifelé dőlnek, sokszor az elsatnyult homloksörtesor végéhez csatlakoznak (3. ábra: C). Lejjebb, a járomlemezen állnak az erős, előredőlő, többnyire csak a nőstényeken található alsó orbitalis sörték, számuk általában 2. A nagy sörtéken kívül vékonyabb vagy vastagabb szőrszálak vagy sörték boríthatják a járomlemezt. Az orca lehet kopasz, többnyire azonban a homloksörték kisebb-nagyobb távolságra az orcára is lemennek, sokszor szőrkíséretükkel együtt. Emellett a homloksörték alatt is szőr vagy sörtesor állhat az orcán. Az arclécen kiemelkedik a nagy vibrissa, felette a kis vibrissák rövidebb-hosszabb sora, alatta a subfacialis sörtékben folytatódva. A pofa alsó peremén sorakoznak a szájsörték (peristomalis sörték) és a tarkó kiöblösödésének finomabb vagy erősebb sörtéi. A tarkó sörtéi (1. ábra: D) fent az ocellumok mögött a postocellaris (*poc*), a verticalis sörték mögött a postverticalis (*pvt*) sörték. Az összetett szemeket hátul szabályos sörtesor az occipitalis vagy postocularis sörték (*pu*) sora kíséri. Ezek mögött a tarkó ritkán kopasz, többnyire rövid fekete sör-

1. ábra. A: Tachinida feje felülnézetben, a homlokszélesség, a szemszélesség és a fejszélesség mérőhelyeivel — B: a fej oldalnézetben (a pofa szélességének vagy magasságának és a szem magasságának mérőhelyei) — C: Tachinida fejének részei és sörtéi (*h* = homloksörte, *kv* = kis vibrissák, *oc* = ocellaris sörte, *oe* = alsó orbitalis sörte, *oi* = felső orbitalis sörte, *poc* = postocellaris sörte, *pu* = postoculatis sörte, *sfac* = subfacialis sörte, *szs* = szájsörték v. peristomális sörték, *v* = nagy vibrissa, *ve* = külső verticalis sörte, *vi* = belső verticalis sörte) — D: a tarkó felső részének sörtéi hátulról nézve (*mic* = microchaeták vagy fekete sörtécskék, *oc* = ocellaris sörte, *poc* = postocellaris sörte, *pvt* = postverticalis sörte, *pu* = postocularis sörte, *ve* = külső verticalis sörte, *vi* = belső verticalis sörte) (Eredeti)

técskék (microchaeta) (*mic*) vagy fehér szőr borítja. A csápsörte általában kopasz, ritkán molyhos vagy pillás.

A tor sörtéi (2. ábra: A—C) lényegében azonosak a többi torpikkelyes családéval, de a vállsörték (9. ábra: F) és a pajzsocska sörtéi finomabb megkülönböztetést igényelnek. A vállsörték közül a 3 legerősebb a külső (*be*), középső (*bm*) és belső (*bi*) basalis sörte, amelyek egyenes vonalban vagy háromszög alakban állhatnak, ha a középső talppontja előretolódott. Ezek előtt állhat a belső (*ai*) és külső (*ae*) elülső (praehumeralis) sörte. Ritkán a külső basalis megduplázódott és a parabasalis (*par*) sörtét alkotja. A pajzsocskán pedig (2. ábra: A) az apicalis vagy csúcssörtét (*ap*), a subapicalis (*sap*), a praeapicalis (*pra*), a lateralis vagy oldalsörtét (*lat*), végül a basalis (*bas*) sörtét különböztetjük meg. A tor oldalán a sörtéket arról a lemezről nevezték el, amelyen állnak (2. ábra: B). Ritkán van szőr a propleurán. Fontosak a sörték

2. ábra. A: Tachinida torának sörtéi felülnézetben, B: oldalról, C: az előtor alulról és D: a potroh sörtéi (*ac* = acrostichalis sörte, *ap* = apicalis vagy csúcssörték, *bas* = basalis sörte, *dc* = dorsocentralis sörte, *h* = humeralis vagy vállsörte, *hy* = hypopleuralis sörte, *ia* = intraalaris sörte, *md* = mediodiscalis vagy közép discalis sörte, *mm* = mediomarginalis vagy közép peremsörték, *lat* = lateralis sörte, *ld* = laterodiscalis vagy oldal discalis sörte, *lm* = lateromarginalis vagy oldal peremsörte, *mpl* = mesopleuralis sörte, *npl* = notopleuralis sörte, *pac* = postalarcallus sörte, *ph* = posthumeralis sörte, *ppl* = propleuralis szőr, *pra* = praealaris sörte, *prap* = praeapicalis sörte, *ps* = praesuturalis sörte, *psc* = postscutellum, *pst* = prosternum sörte, *pt* = pteropleuralis sörte, *sap* = subapicalis sörte, *sst* = substigmaticalis sörte, *st* = sternopleuralis sörte, *sup* = supraalaris sörte, 1—5 = a potroh tergitjei, hátlemezei) — E: Tachinida szárnyának részei és erezete (*an* = analis, végsőér, *ax* = axillaris, hónaljér, *bas* = basicosta, szárnytőlemez, *csh* = csúcsharántér, az *m* ér felhajló része, *cts* = costigialis sörte, *cu* = cubitus, könyökér, *ét* = értoldalék, *fsz* = fiókszárny, *h* = humeralis, vállér, *m* = media, középér, *mcu* = mediocubitalis harántér, R_5 = 5. peremsejt, r_1, r_{2+3}, r_{4+5}: a radius, sugárér ágai, *rm* = radiomedialis harántér, *sc* = subcosta, mellékér, *szp* = szárnypikkely, *szt* = szárnytövis, *tp* = torpikkely, *vl* = tegula, váll-lemez, epaulette, 1—6: a costa, peremér szakaszai) — F: Tachinida szőrös és G: kopasz peremere (Eredeti)

az elülső légzőnyílás alatt (substigmaticalis sörték) (*sst*), a sternopleurán (*st*), a pteropleurán (*pt*), a hypopleurán (*hy*), végül a torpikkely alatt is állhat néhány szőrszál (9. ábra: B). Csak erős nagyítással látható a hypopleura felett a „barett"-en néha található szőr (3. ábra: H). Fontos bélyeg az elülső csípők között gyakran elrejtett prosternumon található néhány sörtécske vagy szőrszálacska (2. ábra: C, *pst*).

A potrohot h á t l e m e z e k (tergit) és h a s l e m e z e k (sternit) borítják. A Tachinidák haslemezei többnyire erősen elcsökevényesedtek, sokszor nem is láthatók, ilyenkor a hátlemezek a hasoldal közepén összeérnek. Felülnézetben a potrohon legtöbbször 4 szelvényt látunk, mert az 1. és 2. összeolvadt. Ezért 2. (= 1 + 2), 3., 4. és 5. potrohszelvényt különböztetünk meg. A 6. és 7. szelvény többnyire elcsökevényesedett, felülről ritkán látható és i v a r s z e l v é n y eknek (postabdomen) hívjuk. A 2. szelvényen felül, a pajzsocskától részben fedve, horpadás van, mely lehet rövid (2. ábra: D), de gyakrabban a szelvény pereméig ér.

A potroh sörtéi (2. ábra: D) állhatnak a szelvények hátulsó szegélyén, ezek a perem vagy marginális sörték, vagy a két szegély között, ezek a discalis vagy köztes sörték. Ha a potroh középvonalában állnak mediomarginalis (*mm*) és mediodiscalis (*md*); a potroh oldalán állókat lateromarginalis (*lm*) és laterodiscalis (*ld*) sörténeknek hívjuk. A *Sturmia* és néhány egyéb nem hímjeinek potrohán sűrű, rövid, fekete szőrrel fedett érzőmező, az úgynevezett „Sturmia folt" tűnik fel (26. ábra: E).

A potroh végén találjuk az i v a r s z e r v eket. A hímek ivarszervének felépítése (3. ábra: A) hasonló a Sarcophagidákéhoz. A páros vagy összenőtt cercus (*c*) és páros surstylus (*sst*) alatt ered a penis, aedeagus vagy phallus (*ph*), mellette az elülső (*pa*) és hátulsó (*pp*) paramera. A nőstény tojócsöve az életmódtól függően lehet rövid, lágy, lehet kemény tüskéjű, vagy hatalmas kitines szerkezet a kemény páncélú bogarak és poloskák páncéljának átszúrására.

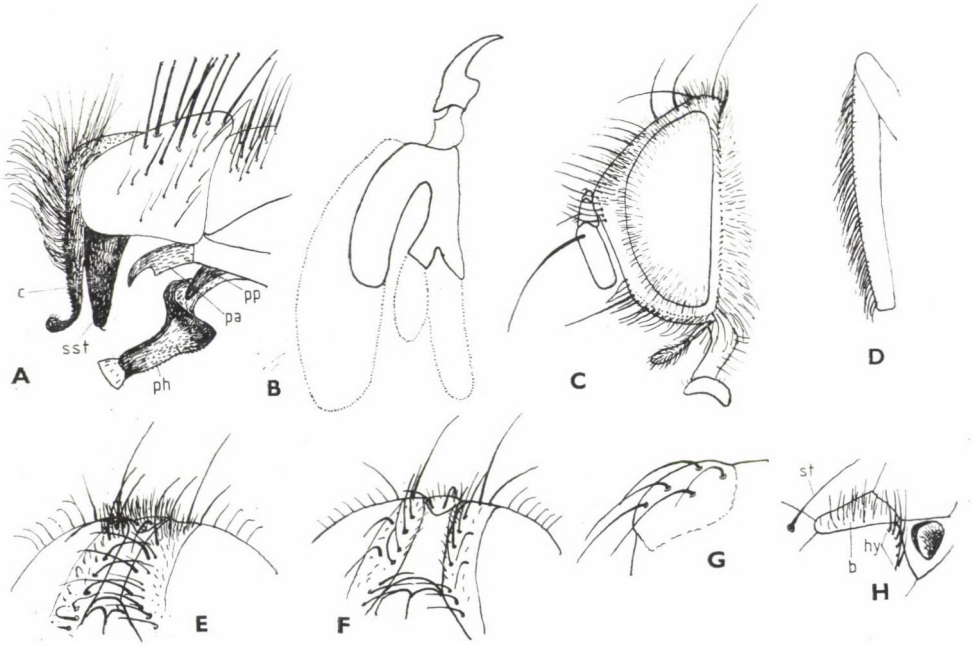
A szárny ereit és részeit a rajzon mutatjuk be (2. ábra: E). Az *m* ér hol ívesen, hol könyökszerűen megtörve mindig előrehajlik. Az R_5 sejt nyitott, ha az *m* és r_{4+5} erek külön futnak ki a peremérbe, zárt, ha a peremen egyesülnek, nyeles, ha közös érben végződnek. A peremér egyes szakaszait számokkal jelezzük. A peremér tövén (costigium) 1 vagy több erős costigiális sörte állhat. A peremér egyes szakaszai a tüskécskék mellett lehetnek szőrösek (2. ábra: F) vagy kopaszok (2. ábra: G).

A lábsörtéket helyük és irányuk alapján nevezzük el. Ha a lábakat oldalt kiterjesztve képzeljük el, vannak hátoldali vagy dorsalis, hasoldali vagy ventralis, elülső (anteralis) és hátulsó (posteralis) sörték. Még gyakrabban írunk a négy főirány között álló anterodorsalis (*ad*), anteroventralis (*av*), posterodorsalis (*pd*) és posteroventralis (*pv*) sörtékről. Fontos csoportbélyeg a hátulsó lábszár posteroventralis végsörtéje és fésűszerű anterodorsalis sörtesora. A hímek karmai és tapadókorongjai (pulvillus) gyakran hosszabbak a nőstényekéinél, az elülső lábfej végízei viszont sok faj nőstényeinél szélesedtek ki feltűnően.

A lárvák alakja hasonló a többi magasabb rendű légy lárváihoz: lábatlan fejetlen nyűvek. Fejgaratvázuk (3. ábra: B) árulja el légylárva voltukat. Valamennyi a gazdaállat testének belsejében fejlődik, annak pusztulása után többnyire kimászik és a talajban alakul tonnabábbá. A bábállapot 1—2 hétig, áttelelő fajoknál 9—10 hónapig tart. Gazdaállataik elsősorban lepkék hernyói, de sok faj fejlődik levéldarazsak álhernyóiban, bogarakban, poloskákban, kabócákban, sőt néhány faj kétszárnyúakban (Tipulidákban), száskákban, fülbemászókban és százlábúakban is.

A bábokból a hímek kelnek ki előbb, majd 1—2 hét múlva a nőstények. Az imágók édes nedvekkel, a virágok nektárjával, előszeretettel az ernyős virágzatokon táplálkoznak. Párzás után a hőmérséklettől függően 1—2 hét alatt peterakásra érettek. Hideg időben azonban 4 hétig is elhúzódhat a peteérés. A peterakás módja változatos. Egyesek petéiket a gazdaállat bőrére rakják, mások tűszerű tojócsövükkel átszúrják a bőrt, és a petét az áldozatuk testébe fecskendezik, ismét mások a talajra petéznek, lárváik maguk keresik meg zsákmányukat. Sok faj ezernyi igen apró petéjét a gazdanövény leveleire rakja, a gazdaállat egészben nyeli le és fertőzi önmagát a parazitával. A lárvák pár hét alatt kifejlődhetnek, de számos faj a gazdaállat testében telel át, és csak a következő évben fejezi be fejlődését.

A Tachinidák a leghasznosabb rovarok közé tartoznak. Elsősorban az erdőgazdaságokban jönnek az ember segítségére, ahol természetvédelmi okokból és a magas költségek miatt rovarmérgek nem használhatók. A hernyójárásokat más rovarparaziták közreműködésével 2—3 év alatt teljesen megsemmisítik. Ezért jó eredménnyel használták fel a Tachinidákat a biológiai védekezésben. Így az Egyesült Államokban a behurcolt gyapjas pille elszaporodását és kártételét is a hazánkban kinevelt parazitáinak Amerikába való betelepítésével sikerült jelentősen csökkenteni. A rovarirtó szerek által a természetben okozott károk miatt ismét előtérbe került a biológiai védekezés szükségessége, ezzel a Tachinidák kutatása, kímélete és gyakorlati felhasználása.*

3. ábra. A: *Linnaemya picta* MEIGEN ♂ ivarszerve (*c* = cercus, *pa* = elülső paramera, *ph* = phallus, penis, *pp* = hátulsó paramera, *sst* = surstylus) — B: *Ernestia rudis* FALLÉN lárvájának cephalopharyngealis vagy fejgarat váza — C: *Senometopia separata* RONDANI ♂ feje — D: *Carcelia bombylans* ROBINEAU-DESVOIDY ♂ hátulsó lábszárának anterodorsalis sörtefésűje — E: *Thecocarcelia acutangulata* MACQUART és F: *Thelyconchia solivaga* RONDANI ♀ homloka — G: *Nemorilla maculosa* MEIGEN vállsörtéi — H: *Winthemia quadripustulata* FABRICIUS barettje (*b* = barett, *hy* = hypopleuralis sörtesor, *st* = sternopleuralis sörte) (Eredeti)

* A budapesti Természettudományi Múzeum, a Bakonyi Természettudományi Múzeum és néhány vidéki Múzeum több mint 26 000 Tachinida példányát főleg L. MESNIL: Tachininae című monográfiája (1944—75) alapján dolgoztuk fel, e munka rendszerét és névhasználatát követve. Kiegészítésül B. HERTING hiánypótló dolgozataiból és a Palearktikus Katalógusából merítettünk. A két szerző a sajtó alatt levő Dexiinae és Phasiinae alcsalád eredményeit előre közölte velünk, sőt több mint 2000 példány meghatározásával is segítségünkre jött. Nélkülük

A Tachinidák meghatározása a fajok nagy száma, a bélyegek ingatag volta miatt rendkívül nehéz. Már a kulcs legelején könnyen hibás útra tévedhetünk. Ezért ha a faj, amelyhez eljutottunk, nem egyezik a kezünkben levő példánnyal vagy rajzával, újból elölről kezdve második, harmadik utat is meg kell kísérelni. Több ezer példány határozásával ellenőriztük e munka használhatóságát, javítottuk a kulcsait, leírásait. Bizonytalan bélyegű fajokból nemegyet több helyen is feltüntetünk.

A fajgazdag családnak eddig mai határainkon belül 425 faját gyűjtöttük, további mintegy 54 fajt találtak még a Kárpát-medencében. Munkánkba a szomszédos és közeli országok nálunk is várható fajaival együtt 598 fajt vettünk fel.

Az alcsaládok határozókulcsa:

1 (2) A pofa szélesebb, mint a csáp hossza. A csáp a szem közepe alatt illeszkedik. A csápsörte pillás vagy tollas — kivéve a *Trixa* MEIGEN nemet. A csápsörtének csak a töve vastagodott meg, lefelé hajlik, a 2 tőíze rövid. A szem kopasz, a lunula nagy. A homloksörték csak a csáp tövéig terjednek. Mindig hiányzik a varrat előtti intraalaris sörte; ha a varrat mögött csak 2 intraalaris áll, az elülső hiányzik, a középső távol áll a varrattól. A scutellumnak erős, keresztezett csúcssörtéi vannak (kivétel a *Murana* MEIGEN), a subapicalisok ezeknél hosszabbak. [Néhány Tachininae is ilyen; ha az *m* ér könyökének értoldaléka megközelíti az *mcu* ér hosszát, a pofa szélessége a szem magasságának 1/2—2/3-át (100. ábra: D és E), akkor a *Dexiosoma* RONDANI vagy *Microphthalma* MACQUART (9. ábra: H) nemeknél keressük. Ha a csúcs harántér hiányzik (6. ábra: E) és a csápsörte kopasz, a *Melisoneura* RONDANI nemre gondoljunk.]
2. alcsalád: **Dexiinae**

2 (1) Nincsenek meg együttesen a fenti bélyegek.

3 (4) A toron a varrat mögött 1 vagy 2 intraalaris sörte áll. Ha 2 sörte van, a középső hiányzik, és az első közel áll a varrathoz. A szájperem többnyire felhajlik és a nagy vibrissa között előreáll. A szem és a csápsörte mindig kopasz. A 2. potrohszelvény horpadása nem éri el a hátulsó peremet (2. ábra: D). Sörtézettségük gyakran nagyon hiányos. Az ivarszerv gyakran feltűnően kiáll, különösen a nőstény tojócsöve
3. alcsalád: **Phasiinae**

4 (3) Nincsenek meg együtt a fenti bélyegek. A homloksörték többnyire az orcára is lemennek. Általában 1 + 3 intraalaris sörtéjük van. Csápsörtéjük kevés kivétellel kopasz. A szem gyakran szőrös
1. alcsalád: **Tachininae**

---

e munka meg sem születhetett volna. E helyen is hálás köszönetet mondunk önzetlen támogatásukért.

Sok zavart okoz a Tachinidákkal foglalkozóknak a szakmunkák eltérő névhasználata. MESNIL monográfiája és a Magyar Tudományos Akadémia kiadásában megjelenő Catalogue of Palaearctic Diptera remélhetőleg véget vet e névzavarnak. Ezért munkánkba csak az újabban használt legfontosabb szinonimákat vettük fel.

1. alcsalád: Tachininae

Tagjait jellemzi, hogy néhány homloksörtéjük kevés kivétellel átterjed az orcára a csáptő alá; a toron általában 1 + 3 intraalaris sörte áll; a csápsörte csaknem mindig kopasz; a szemük gyakran szőrös.

A nemek határozókulcsa

1 (226) A prosternum peremén néhány sörtécske vagy szőrszál található (2. ábra: C). A homlokon 1—3 pár erős, hátrahajló felső orbitalis sörte áll, ezek erősebbek az előttük álló elcsenevészedő homloksörtéknél (3. ábra: C). A háton a sörtézettség általában teljes. A hátulsó lábszárnak nincsen posteroventralis sarkantyúja. A csápsörte kopasz vagy kivételesen molyhos. Néhány homloksörte átterjed az orcára (1. ábra: C). Az arcon a csápok között nincsen arcél.

2 (149) A praealaris sörte hosszú és erős, általában hosszabb a varrat mögötti első dorsocentralis és intraalaris sörténél (142. ábra: F). A 2. potrohszelvény közepén levő horpadás rendesen a szelvény pereméig ér (14. ábra: C) (1. nemzetség: *Goniini*). (Hiányzanak a prosternum sörtéi a *Masicera pratensis* MEIGEN, *Hebia flavipes* ROBINEAU-DESVOIDY és *Baumhaueria goniaeformis* MEIGEN fajokon.)

3 (140) Az ocellaris sörték előrehajlók (1. ábra: B), ritkán oldalra dőlnek vagy hiányzanak.

4 (11) A pofa keskeny, csak 1/7—1/20 része a fej magasságának, a szemek oldalnézetben csaknem az egész fejet elfoglalják (3. ábra: C). A tarkó felső fele lapos vagy homorú, sosem domború, a postocularis sörték mögött nincsenek fekete sörtécskék vagy csak 1—2 sörte van a postverticalisok után. A vállsörték száma 3—4. A hátulsó lábszáron az anterodorsalis sörték fésűt alkotnak (3. ábra: D) (kivétel csak a *Thelyconchia* BRAUER & BERGENSTAMM). A tarkó kiöblösödés keskeny, szalagszerű. A torpikkely nem domborodik a szegélye fölé (kivéve a *Carcelia amphion* ROBINEAU-DESVOIDY fajt) (1. alnemzetség: *Carceliina*).

5 (8) 2 vagy 3 sternopleuralis sörtéjük van. A szem szőrös. A hím ocellaris sörtéi az elülső pontszem mögött állnak. Az 5. potrohszelvény végig hamvas.

6 (7) A középső lábszáron nincsen belső sörte (= *Carcelia* ROBINEAU-DESVOIDY, 1830 s. lat.; *Eucarcelia* BARANOV, 1934; *Eocarcelia* TOWNSEND, 1919) 1. nem: **Senometopia** MACQUART, 1834

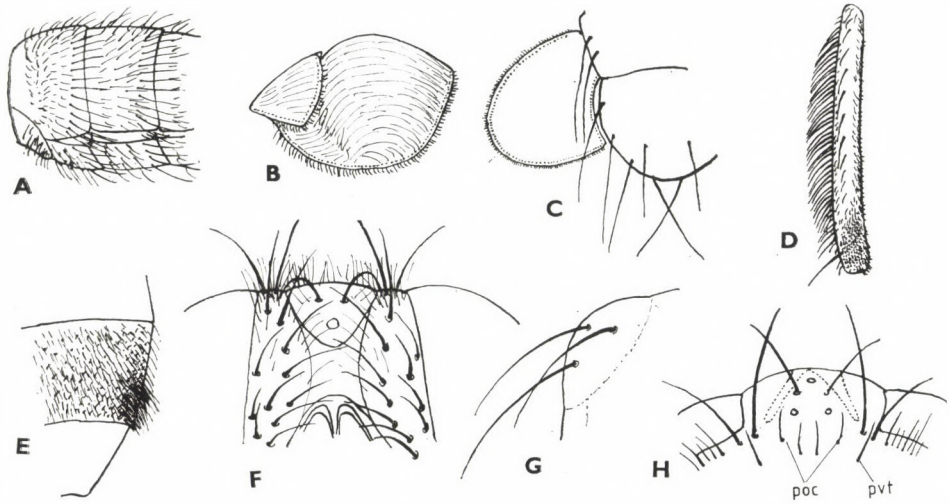
7 (6) A középső lábszáron van belső sörte
2. nem: **Carcelia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

8 (5) 4 sternopleuralis sörtéjük van. A szem kopasz. A hímek ocellaris sörtéi az elülső pontszemmel egy vonalban állnak. Az 5. potrohszelvény elülső fele erősen hamvas, a csúcsfele éles határral fényes fekete.

9 (10) A homloksáv elöl jóval keskenyebb a járomlemeznél. A csáp 3. íze 4—6-szor hosszabb a 2.-nál. A csápsörte kopasz, csaknem a közepéig megvastagodott. Az ocellaris sörte erősebb a homloksörténél. A homloksörték keresztezik egymást, csak a felső orbitalisok hajlanak hátra (3. ábra: E). A pajzsocska apicalis sörtéi vízszintesek és keresztezik egymást. A tarkón a postocularis sörtesor mögött, a postverticalis mellett a fehér szőr között 1—2 fekete sörtécske állhat. A tapogató sötét 3. nem: **Thecocarcelia** TOWNSEND, 1933

10 (9) A homloksáv elöl csaknem egyenlő széles a járomlemezzel. A csáp 3. íze csak 2—2,5-szer hosszabb a 2.-nál. A csápsörte erős nagyítással finoman molyhos, csak a töve vastagodott meg. Valamennyi homloksörte hátrafelé hajlik (3. ábra: F). Az ocellaris sörte satnya, szőrszerű. A pajzsocska csúcssörtéi felhajlanak és keresztezik egymást. A tapogató sárga
4. nem: **Thelyconchia** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

11 (4) A pofa többnyire szélesebb, mint az orca a csáp eredése helyén. Egyéb tulajdonságokban is eltérnek.

4. ábra. A: *Winthemia* ♀ potrohának hasoldala — B: *Ethilla aemula* MEIGEN szárny- és torpikkelye — C: *Sturmia bella* MEIGEN torpikkelye és pajzsocskája — D: *Blepharipa pratensis* MEIGEN ♂ anterodorsalis sörtefésűje és E: 4. potrohszelvényének „Sturmia foltja" — F: *Ceromasia rubrifrons* MACQUART ♂ homloka — G: *Phebellia nigripalpis* ROBINEAU-DESVOIDY vállsörtéi — H: *Masicera pavoniae* ROBINEAU-DESVOIDY fejtető sörtéi hátulról (*poc* = postocellaris sörték, *pvt* = postverticalis sörte) (Eredeti)

12 (21) A válludoron 5 sörte áll, 3 basalis és 2 elülső (3. ábra: G). A barett sűrűn, finoman szőrös (3. ábra: H). A felső orbitalis sörte hátrahajlik, a hímeken gyakran hiányzik. A nőstény tergitjeinek peremsörtéi a hasoldalon eltávolodnak a szegélytől (4. ábra: A) (kivéve a *Smidtia*-nemet (3. alnemzetség: *Winthemiina*).

13 (18) Az utolsó potrohszelvény hegyben végződik, 1,5—2-szer szélesebb a hosszánál. Általában 3 sternopleuralis sörtéjük van. A tor szőrözete hosszabb és finomabb.

14 (15) A tarkón az occipitalis sörték mögött nincsenek fekete sörtécskék. A varrat mögött 4 dorsocentralis sörte áll. A potroh 3—4. szelvényén nincsenek discalis sörték, az alapszőrzet fele olyan hosszú, mint a peremsörték. Az orcán kb. 2 sor nagyon finom szőrszálacska található (= *Nemosturmia* TOWNSEND, 1926)

10. nem: **Timavia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

15 (14) A tarkón az occipitalis sörtesor mögött fekete sörtécskék állnak. A varrat mögött 3 pár dorsocentralis sörte sorakozik. A 3. és 4. potrohszelvényen discalis sörték találhatók.

16 (17) A csápsörte rövid, végig erősen megvastagodott. Az orca csak felül szőrös, a csáp eredésénél feltűnően előreugrik (18. ábra: A). 3 pár acrostichalis sörte áll a varrat előtt. A hátulsó tibia végén 3 dorsalis sarkantyú sörte van

[8. nem: **Rhaphiochaeta** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889]

17 (16) A csápsörte hosszú, a közepéig gyengén megvastagodott. Az orca végig erősen szőrös. A varrat előtt 2—3 acrostichalis sörte áll. A hátulsó lábszár végén csak 2 sarkantyú sörte található. Az egész testet vékony, hosszú, sűrű, felálló szőr borítja, a potroh szőrözete és discalisai olyan hosszúak, mint a peremsörték (18. ábra: E; 19. ábra) 9. nem: **Smidtia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

18 (13) Az utolsó potrohszelvény tompán levágva végződik (18. ábra: F), 2,5—3-szor szélesebb a hosszánál. A sternopleuralis sörték száma: 2—3. A tor szőrözete rövidebb.

19 (20) Az orca kopasz. A 3. potrohszelvényt 3 nagy fekete folt díszíti (18. ábra: F), és erősen fejlett discalis sörték állnak rajta

11. nem: **Nemorilla** RONDANI, 1856

20 (19) Az orca legalább a belső szegélyén finoman szőrös. A potrohot gyakran narancssárga foltok díszítik

12. nem: **Winthemia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

21 (12) Nincs 5 vállsörte vagy a barett kopasz.

22 (27) A torpikkely egészen a külső pereméig erősen domború, szinte felfúvódott (4. ábra: B). A barett szőrös. 4 vállsörtéje van (2. alnemzetség: *Ethillina*).

23 (24) Az orca és a pofa nagyon széles, az utóbbi szélessége eléri a szemmagasság felét. A pajzsocskán 2 vékony praeapicalis sörte látható, de a lateralisok hiányzanak. A 2. tergit közepén 2 hosszú peremsörte áll. A 3—4. potrohszelvényen discalis sörték találhatók
5. nem: **Chaetinella** MESNIL, 1949

24 (23) Az orca és a pofa keskeny. A pajzsocskának nincsenek praeapicalis sörtéi.

25 (26) A hím potroha kétoldalt szélesen vörösessárga (18. ábra: D), a nőstény sárga foltjai jóval kisebbek. A pajzsocskának határozott lateralis sörtéje van. A csápsörte hajlott, a 2. íze 4—5-ször olyan hosszú, mint amilyen vastag 6. nem: **Ethilla** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

26 (25) Mindkét ivar potroha teljesen fekete. A pajzsocskának nincs lateralis sörtéje. A csápsörte általában egyenes, a 2. íze 1,5—3-szor olyan hosszú, mint amilyen vastag
7. nem: **Paratryphera** BRAUER & BERGENSTAMM, 1891

27 (22) A torpikkely nem domborodik fel a pereméig. A barett nagyon ritkán szőrös.

28 (47) A torpikkely belső pereme homorú és hozzásimul a pajzsocskához, a belső és hátulsó perem szögletet alkot (4. ábra: C). Az elülső csípő rövid, nem fedi a sternopleura alsó részét. A hátulsó lábszár anterodorsalis sörtéi többé-kevésbé fésűszerűek (4. ábra: D). A hímek 4. tergitjén alul és oldalt rendesen sűrű, rövid szőrrel borított érzőmezőt, „Sturmia foltot" találunk (4. ábra: E). (Ide tévedhetünk a *Masicera* MACQUART nem fajaival is!) (4. alnemzetség: *Sturmiina*).

29 (30) A pajzsocskán nincs lateralis sörte. A csápsörte 2. íze erősen meghosszabodott, a 3. íz 7-szer olyan hosszú, mint a 2. A pofa csak fele olyan hosszú, mint az arc. A homloksörtéket finom szőrszálak sora kíséri [13. nem: **Dolichocolon** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889]

30 (29) A pajzsocskán van lateralis sörte.

31 (40) A homlokon csak 1 visszahajló felső orbitalis sörte áll.

32 (33) Az 5. tergiten nincs sörte, csak felálló szőr. A potroh csúcsán erős bemetszés tűnik fel. A tarkó kiöblösödését 2 sor erős sörte fedi nem gyengébbek, mint a szájsörték (22. ábra: C). A vibrissák meglehetősen felállók, és az arcléc feléig felmennek
14. nem: **Townsendiellomyia** BARANOV, 1932

33 (32) Az 5. tergiten perem és discalis sörték állnak.

34 (35) A vibrissák az arcléc felső harmadáig felmennek. A tapogató fekete. A potroh kékesfekete, a pajzsocska csúcsa vörös (= *Ctenophorocera* BRAUER & BERGENSTAMM, 1891)
15. nem: **Pales** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

35 (34) A vibrissák legfeljebb az arcléc feléig mennek fel.

36 (37) A pajzsocska széles, a subapicalisok távolabb állnak egymástól, mint a szomszédos basalis sörtétől. 4 sternopleuralis sörtéjük van. A hím „Sturmia foltjai" a 4. tergiten felül csaknem összeérnek (26. ábra: E). Mindkét ivarnak csak 1 felső orbitalisa fejlődött. A tapogató és a 2. csápíz fekete. A pajzsocskán csak 1 pár lateralis sörte található 16. nem: **Sturmia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

37 (36) A pajzsocska keskenyebb, a subapicalisok közelebb állnak egymáshoz, mint a basalishoz. A pajzsocskán 1 vagy 2 pár lateralis sörte áll.

38 (39) 3, ritkán 4 sternopleuralis sörtéjük van. A nagy vibrissa magasan a szájperem felett áll. A 3. lábszár anterodorsalis sörtéi laposak, egymáshoz simulók. A tapogató sárga, a 2. csápíz vörös. Az arc rövidebb a homloknál. A szem kopasz. Az orca kétszer olyan széles, mint a csáp. Az utolsó potrohszelvény nagyon rövid. A pajzsocska lapos. Nagy, 9—14 mm-es legyek (= *Blepharipoda* RONDANI, 1856) 17. nem: **Blepharipa** RONDANI, 1856

39 (38) 4 sternopleuralis sörtéjük van. A nagy vibrissa alig áll magasabban a szájperemnél. A hátulsó tibia anterodorsalis sörtéi nem laposak, nem simulnak egymáshoz, csak fésűszerűen állnak. A pajzsocska nem lapos. A potrohon nincsenek discalis sörték. Az arc olyan hosszú, mint a homlok. A szem többnyire szőrös. A pajzsocska oldalsörtéje nem mindig dupla. Kisebb, 7—9 mm-es legyek (= *Sisyropa* BRAUER & BERGENSTAMM, 1889) 18. nem: **Catagonia** BRAUER & BERGENSTAMM, 1891

40 (31) A homlokon 2 visszahajló felső orbitalis sörte áll, amelyek közül az elülső erősebb.

41 (46) A vibrissák lehajlók, nem mennek feljebb az arcléc felénél.

42 (43) 4 sternopleuralis sörtéjük van 2 + 2 állásban. Középnagyságú legyek 19. nem: **Drino** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

43 (42) 3 sternopleuralis sörtéjük van 2 + 1 állásban, vagy 4 sörte 3 + 1 állásban.

44 (45) Az arcléc nagyon széles, előredomborodik. Az orca és a pofa feltűnően széles, utóbbi eléri a szem magasságának felét (26. ábra: C). A 4. tergiten alul nincs érzőmező 20. nem: **Pexopsis** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

45 (44) Az arc homorú, az orca és a pofa keskenyebb. A szem kopasz vagy alig szőrös. A szájperem az arc síkjában fekszik. A csáp rövid. A szárnypikkely barna [21. nem: **Cadurcia** VILLENEUVE, 1926]

46 (41) A vékony vibrissák finom szőrrel keverve az arcléc felét túlhaladják. A pajzsocska csúcssörtéi függőlegesen felállnak. A szem szőrös. A középső lábszáron csak 1 anterodorsalis sörte található. A potrohon erős discalis sörték láthatók
22. nem: **Pseudoperichaeta** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

47 (28) A torpikkely kerek, a belső szegélye domború körvonalú, nem simul a scutellumhoz. A hím potrohán alul ritkán található érzőmező, a 3. lábszár anterodorsalis sörtéi ritkán fésűszerűek.

48 (55) Az R_5 sejt határozottan nyeles (bár a nyél nagyon rövid is lehet). A tarkó többé-kevésbé domború, nincsenek microchaeták a postocularis sörték mögött. A pajzsocska apicalis sörtéi finomak, nem vagy alig keresztezik egymást (6. alnemzetség: *Trypherina*)

49 (50) Az orca sörtézett (30. ábra: B). A pajzsocska csúcssörtéi párhuzamosak. A vibrissák az arcléc felső harmadáig érnek. 2—3 felső orbitalis sörtéje van. A csápsörte a közepéig megvastagodott. A pontszemek rendkívül aprók. Nagy, 8—10 mm-es legyek
29. nem: **Gaedia** MEIGEN, 1838

50 (49) Az orca kopasz.

51 (52) A tarkón a postocularis sörtesor mögött fekete microchaeták láthatók. A homloksáv hátrafelé szélesedik. Az arc magas, a csápokat az arcgödör nagyrészt elrejti. A 3. csápíz 6—10-szer hosszabb a 2.-nál. A hím karmai rövidek. A vibrissák az arcléc felső 1/4-ét elérik. A pajzsocskán nincs csúcssörte
[30. nem: **Erynnia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830]

52 (51) A tarkón nincsenek fekete microchaeták. A homloksáv párhuzamos vagy elöl szélesebb. Az arc laposabb.

53 (54) A szem kopasz. Valamennyi homloksörte határozottan hátrafelé hajlik [31. nem: **Cestonia** RONDANI, 1861]

54 (53) A szem szőrös. A homloksörték előrehajlanak
[32. nem: **Tryphera** MEIGEN, 1838]

55 (48) Az R_5 sejt nyitott, zárt vagy egészen rövid, jelentéktelen nyele van.

56 (67) Az R_5 sejt a szárnycsúcs közelében torkollik (29. ábra), az r_{2+3} és r_{4+5} erek a végükön erősen széttartanak. Az *m* ér megtörése közelebb van a torkolatához, mint az *mcu* harántérhez, a csúcsharántér többnyire elvékonyodott vagy hiányzik. Mindkét ivar homloka széles. A homloksáv szélein, a homloksörték alatt nincs finom szőrözet. A pajzsocska csúcssörtéi vékonyak, alig keresztezik egymást, néha hiányzanak. 3, néha 2 vállsörtéjük van (5. alnemzetség: *Erythrocerina*).

57 (58) A 4. potrohszelvény 8—10 discalis sörtéje csaknem teljes sort alkot. A csúcsharántér általában hiányzik (27. ábra). A középső lábszáron 2—3 anterodorsalis sörte áll. A peremér 2. szakasza alul végig szőrös. Az arcléc erősen előredomborodik (28. ábra: A) (= *Racodineura* Rondani, 1861, *Rhacodineura* auct.)

23. nem: **Ocytata** Gistel, 1848

58 (57) A 4. potrohszelvényen nincs vagy csak 2 discalis sörte áll. A csúcsharántér fejlett, bár többnyire vékonyabb. A középső lábszáron csak 1 anterodorsalis sörte áll.

59 (62) A vibrissák az arcléc felét túlhaladják.

60 (61) Sárga lábú, erősen hamvas legyek. A peremér 2. szakasza hosszabb a 3. szakasz felénél. A homloksáv szélesebb a járomlemeznél. Az orcán a homloksörték alatt finom szőrszálak láthatók. Az arc sokkal hosszabb a homloknál (28. ábra: B). A tarkó sárgás, csak a verticalis sörték mögött áll 3—4 fekete sörtécske. A potroh oldalai sárgásak

24. nem: **Hebia** Robineau-Desvoidy, 1830

61 (60) Fekete lábú, alig hamvas, fényes fekete legyek. A peremér 2. szakasza sokkal rövidebb a 3. szakasz felénél. A homloksáv keskenyebb a járomlemeznél. Az arc nem hosszabb a homloknál. Az orca kopasz. A tarkó fekete, teljesen fedve van fekete microchaetákkal

25. nem: **Elodia** Robineau-Desvoidy, 1863

62 (59) A vibrissák nem érik el az arcléc felét.

63 (64) Az arcléc széles, kissé előreáll (28. ábra: C). Az orca széles, domború, lefelé nem keskenyedik, szélesebb a 3. csápíznél. A pofa 1/2—1/3-a a szem magasságának. A lábak feketék. A 3. lábszár végén 3 dorsalis sörte áll. A szárny csúcsharántere vékony (ha vastag és a 3. lábszár végén 2 sarkantyú sörte áll, a szem pedig sűrűn szőrös, akkor a hasonló *Cyzenis albicans* Fallén-ről van szó; lásd a 103. sorszámon) 26. nem: **Erythrocera** Robineau-Desvoidy, 1848

64 (63) Az arcléc nagyon keskeny, nem áll előre. Az orca sokkal keskenyebb a 3. csápíznél. A pofa csak kb. 1/6-a a szem magasságának.

65 (66) A 4—5. tergitek tövének fehéres harántsávjai keskenyek, nem terjednek túl a szelvény 1/3—1/6-án. A csápsörte 3/5—3/4 részéig megvastagodott. A 3. lábszár végén 3 sarkantyú sörte áll. A 2. potrohszelvény középső peremsörtéi hiányzanak vagy szőrszerűek. A hímeknek is 2 alsó orbitalis sörtéjük van, és az elülső lábuk karmai rövidek (= *Discochaeta* Brauer & Bergenstamm, 1889)

27. nem: **Eurysthaea** Robineau-Desvoidy, 1863

66 (65) A 4—5. tergitek tövének sárgásszürke harántsávjai a tergit 2/3 részét takarják. A csápsörte csak 1/3-áig vastagodott meg. A hátulsó

lábszáron csak 2 dorsalis végsörte található. A 2. potrohszelvényen, ha néha vékony is, van középső peremsörte. A hímnek nincs alsó orbitalisa. Az arc sokkal hosszabb, mint a homlok (30. ábra: A)
28. nem: **Bactromyia** BRAUER & BERGENSTAMM, 1891

67 (56) Az R_5 sejt általában jóval a szárnycsúcs előtt éri el a peremeret. Az *m* ér megtörése közelebb van az *mcu* harántérhez, mint a torkolatához. A járomlemez belső szélén és a homloksávon finom keresztezett szőrszálak állnak a homloksörték alatt (4. ábra: F).

68 (133) A homloksörték a fejtető felé általában kisebbednek, helyüket az erős, hátrahajló felső orbitalisok foglalják el (30. ábra: D). (Ha a pofa keskeny, a homloksörték végig egyforma erősek, a felső orbitalisok hátrahajlanak, a 128. ponton menjünk tovább !) (7. alnemzetség: *Masicerina*).

69 (128) A pofa általában szélesebb, mint a homlok a csáp eredési helyénél. Nem egyeznek a 128—132. pontok bélyegeivel.

70 (71) A 2. potrohszelvény horpadása nem ér a szelvény pereméig (2. ábra: D). A középső vállsörte előbbre áll. A homloksáv előre és hátra szélesedik
60. nem: **Ptesiomyia** BRAUER & BERGENSTAMM, 1893

71 (70) A 2. tergit horpadása a szelvény pereméig ér.

72 (79) A középső vállsörte jóval előbbre áll, a másik kettővel talppontjuk háromszöget alkot (4. ábra: G). A 2 felső orbitalis sörtéjük közül az elülső erősebb, a sternopleuralisok száma 2—3. [Ide juthatunk a *Botria*-nemmel is, amelynek vibrissái többsorosan mennek az arcléc felső harmadáig (36. ábra: B), lásd a 101. sorszámon !]

73 (74) A homlok felülről nézve szélesebb, mint az egyik szem. A hím karmai rövidek. A homloksáv hátrafelé szélesedik. Mindkét ivarnak 2 alsó orbitalis sörtéje van. A szem sűrűn szőrös. A tarkó erősen domború, az occipitalis sörtesor mögött számos microchaeta található. Mindkét oldalon 3—4 postverticalis sörte áll. A varrat mögött 3 dorsocentralis sörtét találunk. A *Phryxe*-hez hasonlít. A csápsörte 3/4 része megvastagodott (lásd még a 132. sorszámot !)
[63. nem: **Thelymyia** BRAUER & BERGENSTAMM, 1891]

74 (73) A homlok keskenyebb a szemnél, legfeljebb a nőstényé egyforma. A hím karmai meghosszabbodtak.

75 (76) A szem kopasz vagy csaknem az. A peremér 2. szakasza alul szőrös (= *Erycina* MESNIL, 1955, ? *Pilatea* TOWNSEND, 1916)
57. nem: **Erycilla** MESNIL, 1957

76 (75) A szem sűrűn szőrös.

77 (78) Az 5. potrohszelvény kúpos, hegyes. A szájnyílás alulnézetben 1/2—2/3-a az arc magasságának. Mindkét oldalon 2 postverticalis, 1 erős praehumeralis és 5 humeralis sörte áll. A középső lábszáron egyetlen erős anterodorsalis sörtét találunk, néha 1 rövid sörte van felette. Az *mcu* ér az R_5 sejt tövétől 1/2—2/3 távolságra áll
58. nem: **Myxexoristops** TOWNSEND, 1911

78 (77) Az 5. potrohszelvény csúcsa levágott, trapéz alakú. A szájnyílás olyan vagy csaknem olyan hosszú, mint az arc. A tapogató hosszabb a 3. csápíznél. A középső lábszáron 2—3 erős anterodorsalis sörte áll (= *Amelibaea* MESNIL, 1955 partim)
59. nem: **Phebellia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1846

79 (72) A középső vállsörte egy vonalban áll a két szélsővel vagy csak ívet alkotva kevéssel áll előbbre. (Bizonytalan esetben mindkét számsort járjuk végig !)

80 (115) A pajzsocska csúcssörtéje hátrafelé dől, egy síkban a subapicalisokkal, vagy alig hajlik felfelé (*Masicera*) vagy hiányzik.

81 (108) A járomlemezen 2—3 hátrahajló felső orbitalis sörte áll a homloksörték mögött, az elülső a leghosszabb. (Ha a hátulsó a leghosszabb, a 108. számon menjünk tovább !) (Néha csak 1 pár felső orbitalisa van a *Botria* RONDANI nemnek, lásd a 101. pontot.)

82 (105) A vibrissák nem mennek feljebb az arcléc közepénél, ha valamivel feljebb érnek, akkor ezek lehajlók és többsorosak.

83 (84) Az 5. potrohszelvény fele olyan hosszú, mint a 4., és fényes fekete. A nagy vibrissa a fej alsó peremén áll vagy alig felette. A homloksörték az orca feléig lemennek. A csáp hosszú és erős. A csápsörte 2. íze kissé meghosszabbodott
41. nem: **Aplomya** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

84 (83) Az 5. potrohszelvény kb. olyan hosszú, mint a 4.

85 (100) A pajzsocska apicalis sörtéi erőteljesek és keresztezik egymást. A subapicalisok rövidebbek, kb. 2-szer hosszabbak a pajzsocskánál, egymástól távolabb állnak, mint a basalistól (kivétel a *Buquetia* ROBINEAU-DESVOIDY nem). (Ha a pofa magasabb, mint a fél szemmagasság, a szemek kopaszok és a nagy vibrissa csak 2/5-e az arc magasságának, akkor *Pexopsis* BRAUER & BERGENSTAMM a faj, torpikkelyének alakja vezethet tévútra. Lásd még a 44. sorszámon !)

86 (95) A szemek kopaszok vagy csaknem azok.

87 (88) Az orca széles, lefelé nem keskenyedik el, és rövid fekete sörték borítják (30. ábra: C). Mindkét ivar homloka szélesebb a szemnél, rajta 2 hátrahajló felső (orbitalis) homloksörtét találunk. A sub-

apicalis sörték közelebb állnak egymáshoz, mint a basalisokhoz. A peremér 2. szakasza rövidebb a 3. szakasz felénél
33. nem: **Buquetia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1847

88 (87) Az orca kopasz. A homloksörték mind előrehajlanak. A subapicalisok távolabb állnak egymástól, mint a basalistól.

89 (90) A középső lábszáron 1 anterodorsalis sörte áll. A peremér 4. szakaszán nincsenek sörtécskék. A basicosta sárga. Egy kis praehumeralis sörte is van. A nőstény 5. tergitje kúpos, a végén elszarusodott, meghosszabbodott, keskeny, tüskeszerű tojócsővel. A prosternum kopasz [34. nem: **Xylotachina** BRAUER & BERGENSTAMM, 1891]

90 (89) A középső lábszáron 3 anterodorsalis sörte áll. A peremér 4. szakaszán kisebb-nagyobb kiterjedésben tüskécskék láthatók.

91 (92) A járomlemezen a homloksörték mellett ugyanolyan erős hátrafelé dőlő sörtesorok futnak, mint a homloksörték (4. ábra: F). Mindkét ivar homloka csaknem kétszer olyan széles, mint a szem. A potroh 3—4. tergitjein 1—1 pár discalis sörte áll. A basicosta sárga
36. nem: **Ceromasia** RONDANI, 1856

92 (91) A járomlemezen a homloksörtéket csak sokkal finomabb sörtécskék kísérik. A homlok legfeljebb 1,5-szer olyan széles, mint a szem. A potrohon nincsenek discalis sörték.

93 (94) A postocellaris sörték nagyon távol állnak egymástól, gyakran 4 van belőlük, a külsők távolsága nagyobb, mint a 2 hátulsó pontszemé (4. ábra: H). A csápsörte feléig vagy tovább megvastagodott. A hímnek is van 1—2 alsó orbitalis sörtéje. A subapicalisok 1—1,5-szer távolabb állnak egymástól, mint a basalistól. A potroh csillámló rajzolatú, a szelvények hátulsó pereme fekete vagy feketés
35. nem: **Masicera** MACQUART, 1834

94 (93) A postocellaris sörték közelebb állnak egymáshoz, mint a hátulsó pontszemek. A csápsörte legfeljebb a közepéig vastagodott meg. A hímnek nincs alsó orbitalis sörtéje. A subapicalis sörték csaknem 2-szer olyan távol állnak egymástól, mint a basalisoktól. A nőstény potroha egyenletesen hamvas, a hímén sötét sáv fut a szelvények peremén. A billér sárga
37. nem: **Erycia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

95 (86) A szem sűrűn szőrös.

96 (97) Az orcán fekete szőrsorok láthatók (34. ábra: B). A hím 3. csápízének elülső pereme ívesen domború. Felülnézetben mindkét ivar homloka keskenyebb a szemnél. A tapogató csúcshatoda kopasz. 4 sternopleuralis sörtéje van
38. nem: **Epicampocera** MACQUART, 1849

97 (96) Az orca kopasz.

98 (99) Az arcléc homorú, a vibrissák csak az alsó 1/3—1/4-éig mennek fel. 2—3 felső orbitalis és 4 sternopleuralis sörtéje van. A középső tibián 3 anterodorsalis sörte áll
40. nem: **Tlephusa** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

99 (98) Az arcléc egyenes, a vékony vibrissák fél magasságig mennek fel. 2 felső orbitalis és 3 sternopleuralis sörtéje van. A középső lábszáron 1—2 anterodorsalis sörte áll
39. nem: **Zenillia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

100 (85) A pajzsocska csúcssörtéje hiányzik vagy szőrszerű. A subapicalis sörték legalább 2—3-szor olyan hosszúak, mint a pajzsocska, egymáshoz közelebb állnak, mint a basalishoz. A pofa olyan széles, mint a szem magasságának a fele. A szem sűrűn szőrös.

101 (102) A vibrissák többsorosak és az arcléc felét meghaladják (36. ábra: B). A csápsörte 2/3—3/4-éig megvastagodott. A járomlemezekről a szőr az orcára a homloksörték alá terjed (= *Bothria* auct.)
42. nem: **Botria** RONDANI, 1856

102 (101) A vibrissák az arclécnek legfeljebb 1/3-áig mennek fel. A csápsörte megvastagodása nem ér a közepéig. A járomlemez szőrözete az orcán nem megy lejjebb a homloksörtéknél.

103 (104) A lábak feketék, legfeljebb a 3. lábszár közepe sárgás. A középső lábszáron egyetlen anterodorsalis sörte található. Az arcléc előredomborodik (36. ábra: C). A szárny peremerének 2. szakasza rövidebb a 3. szakasz felénél. Az R_5 sejt közel a szárnycsúcshoz torkollik (36. ábra: E) 43. nem: **Cyzenis** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

104 (103) A nőstény lábai teljesen sárgák, a hímek combjai részben sötétek lehetnek. A középső lábszáron 2 anterodorsalis sörte áll. Az arcléc egyenes. A peremér 2. szakasza hosszabb a 3. szakasz felénél
44. nem: **Phryno** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

105 (82) A vibrissák erősek, felállók, egyetlen sorban az arcléc felső 1/5—1/4-éig felmennek. (Ha többsorosak, lásd a 101. sorszámon *Botria* néven.) Mindkét ivar homloka általában széles. A homloksáv szélei párhuzamosak vagy hátrafelé kissé kiszélesednek. Az elülső felső orbitalis sörte erősebb a hátulsónál.

106 (107) A tarkón nincsenek fekete sörtécskék a postocularis sörték mögött. Az arcléc széles és lapos. A csáp feltűnően hosszú és keskeny, a 3. íz 8-szor hosszabb a 2.-nál (36. ábra: D). A csápsörte 3/4-éig megvastagodott. A szem kopasz. A pofát, a tor oldalát, a combokat és a potroh hasoldalát aranysárga szőr fedi. Rendesen csak 2 hypopleuralis sörtéjük van 45. nem: **Frontina** MEIGEN, 1838

107 (106) A tarkón a postocularis sörték mögött több sorban fekete sörtécskék állnak. A szem sűrűn szőrös. A testen nincs aranysárga szőrözet.

A 2. potrohszelvényen nincs középső peremsörte (= *Tritochaeta* Brauer & Bergenstamm, 1889)
46. nem: **Clemelis** Robineau-Desvoidy, 1863

108 (81) A járomlemezen vagy egyetlen elkülönülten álló felső orbitalis sörte áll a homloksörték végéhez sorakozva, vagy 2 egyforma erős orbitalis sörte (az egyik a homloksörték vonalában), előtte állhat rövidebb sörte is. A szem sűrűn szőrös.

109 (110) A szárnytövis hosszú (40. ábra: E). A hátulsó lábszár végén 3 erős sarkantyú sörte áll. Az *mcu* harántér az *m* ér megtörése előtti szakaszát a közepén túl éri. A csápsörte 3/4-ig megvastagodott
47. nem: **Phonomyia** Brauer & Bergenstamm, 1893

110 (109) A szárnytövis apró, alig emelkedik ki. A hátulsó láb végén 2 dorsalis sarkantyú sörte áll. Az *mcu* harántér az *m* ér könyöke előtti szakaszának 2/3-ába torkollik. A csápsörte legfeljebb a feléig vastagodott meg.

111 (112) A vibrissák felmeredők és rövid szőrszálakkal váltakozva az arcléc felső 1/3-áig érnek (a nősténynek csak a felén túl). 3—4 sternopleuralis sörtéjük van 48. nem: **Nilea** Robineau-Desvoidy, 1863

112 (111) A vibrissák vékonyak, lehajlók, nem haladják meg az arcléc 1/3-át. A hímek hasoldalát többnyire hosszú, sűrű szőr fedi.

113 (114) A 3—4. tergiten 2—2 pár discalis sörte áll. A toron a varrat előtt 5 fekete hosszanti sáv fut. A pajzsocska praeapicalis sörtéi hiányzanak vagy szőrszerűek (= *Platymya* Robineau-Desvoidy, 1863, partim) 50. nem: **Eumea** Robineau-Desvoidy, 1863

114 (113) A 3—4. tergiteken nincs vagy csak 1 pár discalis sörte van. A toron a varrat előtt 4 fekete sáv húzódik. A pajzsocska praeapicalis sörtéi erőteljesek (= *Platymyia* auct.; *Alsomyia* Brauer & Bergenstamm, 1891 partim) 49. nem: **Platymya** Robineau-Desvoidy, 1830

115 (80) A pajzsocskának keresztezett, felfelé hajló, többnyire függőlegesen álló csúcssörtéi vannak (5. ábra: A). Az *m* ér könyöke közelebb van az *mcu* harántérhez, mint a szárnyszegélyhez (kivétel a *Pseudoperichaeta* Brauer & Bergenstamm, lásd a 46. sorszámon !).

116 (123) Az r_{4+5} tövén 2 vagy több kis sörtécske található. Egymáshoz közel álló 3—4 sternopleuralis sörtéjük van. A 2. lábszáron a belső sörtén kívül belül többnyire még egy kis sörte áll.

117 (118) Az *m* ér könyöke 2—3-szor távolabb áll az *mcu* harántértől, mint a szárny szélétől. A 3. supraalaris sörte vékonyabb és rövidebb, mint a praealaris. A középső tibián egyetlen anterodorsalis sörte található. (Ide is kifuthat a *Pseudoperichaeta* Brauer & Bergenstamm, lásd a 46. sorszámon.)

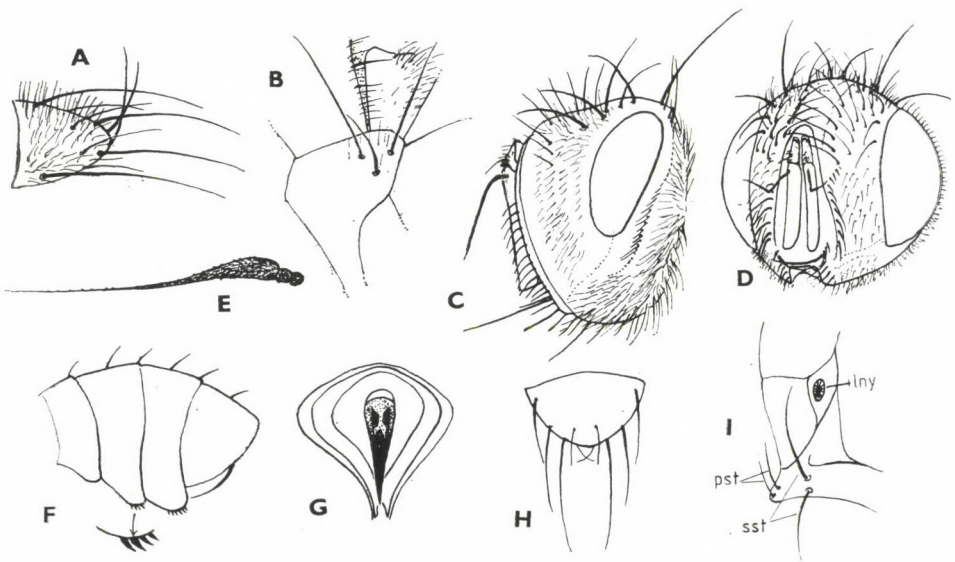
118 (117) Az *m* ér könyöke közelebb van vagy alig távolabb az *mcu* haránt-érhez, mint a szárnyszegélyhez. A 3. supraalaris sörte hosszabb, mint a praealaris.

119 (120) A szem kopasz. A pajzsocska lateralis sörtéje kettős (kivéve a kis nőstényekét). Az *rm* harántér ferdén áll az *m* érhez képest. A vibrissák erősek, egyenletes sorban mennek fel az arcléc felső 1/3-áig. A hátulsó tibián a hímnek 3 dorsalis sarkantyú sörtéje van, a nősténynek 2. A hím ocellaris sörtéje szőrszerű, a nőstényé erősebb 51. nem: **Prosopea** RONDANI, 1861

120 (119) A szemet sűrű szőr borítja. A pajzsocskán csak 1 lateralis sörte található. Az *rm* harántér merőleges a középérre vagy majdnem az. A hím hátulsó lábszárán csak 2 hátulsó sarkantyú sörte áll. A vibrissák gyengébbek, nem hatolnak fel az arcléc felső felébe.

121 (122) A válldudoron csak 3 basalis sörte látható. Nincsenek fekete microchaeták a postocularis sörtesor mögött. A hátulsó csípő hátulsó felszínén 1—3 erős sörte áll, a varrat mögött 3 vagy 4 dorsocentralis sörte lehet 52. nem: **Huebneria** ROBINEAU-DESVOIDY, 1847

122 (121) A válldudoron 4—5 erős sörte áll, a basalisok előtt is áll 1—1 sörte. A tarkón a postocularisok mögött microchaeták sorakoznak. A csúcs-

5. ábra. A: *Phryxe vulgaris* FALLÉN pajzsocskájának és B: sternopleurájának sörtéi — C: *Baumhaueria goniaeformis* MEIGEN ♂ és D: *Gonia capitata* DE GEER ♂ feje — E: *Zaira cinerea* FALLÉN csápsörtéje — F: *Compsilura concinnata* MEIGEN ♀ potrohának fűrészhasa oldalról és G: hátulról — H: *Actia crassicornis* MEIGEN ♂ pajzsocskájának sörtéi — I: *Peribaea tibialis* ROBINEAU-DESVOIDY előtorának sörtéi (*lny* = elülső légzőnyílás, *pst* = praestigmaticalis sörték) (Eredeti)

harántér csaknem egyenes. Mindkét ivar homloka szélesebb a szemnél. A középső lábszár belső sörtéje felett még 1 rövid sörte áll. Rendesen 2 postverticalis sörte található. A sternopleuralis sörték feltűnően közel állnak egymáshoz (5. ábra: B)
53. nem: **Phryxe** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

123 (116) Az r_{4+5} ér tövén egyetlen erős sörte áll (kivételesen 2). A sternopleuralis sörték száma általában 4 (a *Lydella stabulans* MEIGENnek 3).

124 (125) A peremér 4. szakaszán végig apró tüskécskék állnak. A tarkón fekete sörtécskék találhatók. A 2. potrohszelvény közepén 2, néha szőrszerűen vékony peremsörte áll. 4 vállsörtéjük van. Mindkét ivar homloka szélesebb a szemnél. A homloksáv hátrafelé szélesedik. A szem kopasz
56. nem: **Lydella** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

125 (124) A peremér 4. szakaszának csak a tövén találhatók tüskécskék. A tarkó lapos, a postocularis sor mögött nincsenek sörtécskék. A 2. potrohszelvény közepén a peremsörték hiányzanak. A középső lábszáron 1—3 anterodorsalis sörte található.

126 (127) A szem csaknem kopasz. A homloksörték erősen hátrahajlók, 2 sorban mennek le az orcára, ahol alattuk több sorban még fekete sörtécskék is találhatók. A szájperem erősen előreáll. A 2. csápízt 4—5 sor sörtécske borítja (= *Chaetina* auct.)
[54. nem: **Chetina** RONDANI, 1856]

127 (126) A szem sűrűn szőrös. A homloksörték előrehajlanak és 1 sorban mennek le az orcára. Az orca kopasz. A középső tibián csak 1 anterodorsalis sörte áll 55. nem: **Cadurciella** VILLENEUVE, 1927

128 (69) A pofa keskenyebb, mint az erősen előreugró homlok a csáp eredésének helyén. A felső orbitalisok hátrafelé dőlnek, a csápsörte 1/2—1/1-ig megvastagodott vagy középen megtört.

129 (132) Az ocellaris sörték egymással ellentétes oldal felé irányulnak (46. ábra: K). A csápsörte 3/4-éig vagy még tovább megvastagodott. 4 sternopleuralis sörtéjük van. A homloksörték hátrahajlók. Mindkét ivar homloka szélesebb a szemnél, és 2 alsó orbitalis sörtéje van. A hím karmai nagyon rövidek. A szem kopasz. Az r_{4+5} ér a tövétől az *rm*-ig terjedő távolság 1/3-áig sörtés.

130 (131) Az erőteljes vibrissák az arcléc 2/3-áig felmennek. A csápsörte 2. íze alig hosszabb a szélességénél. 4 postocellaris sörtéje van. Az orca lefelé erősen keskenyedik. A 3. lábszár végén 2 dorsalis sörte áll
61. nem: **Periarchiclops** VILLENEUVE, 1924

131 (130) A szőrszerű vibrissák csak az arcléc alsó 1/4-éig mennek fel. A csápsörte 2. íze majdnem olyan hosszú, mint a 3. Az egyetlen felső

orbitalis sörte a homloksörték és a szem között helyezkedik el. A tarkó erősen domború, sűrűn borítják a fekete microchaeták (= *Chaetomera* BRAUER & BERGENSTAMM, 1889)
62. nem: **Pachystylum** MACQUART, 1848

132 (129) Az ocellaris és homloksörték határozottan előrehajlanak. A csápsörte a 2/3-áig megvastagodott, a 2. íze rövid. 3 sternopleuralis sörtéjük van (lásd még a 73. sorszámot!)
[63. nem: **Thelymyia** BRAUER & BERGENSTAMM, 1891]

133 (68) A homloksörték a pontszemekig végig egyforma erősek. A fejtető többnyire dúsan sörtézett. Mindkét ivar orbitalis sörtéi számosak, többnyire sugarasan kifelé hajlanak (47. ábra: E). Mindkét ivar homloka szélesebb a szemnél, az orca szélesebb a csápnál. A 3. csápíz 3—8-szor hosszabb a 2.-nál, a csápsörte végig, vagy legalább 3/4-ig megvastagodott. A potroh 2. szelvényének horpadása nem éri el a peremét (8. alnemzetség: *Baumhaueriina*).

134 (137) A toron csak 2 dorsocentralis sörte áll a varrat előtt. A szájperem előreáll, oldalról is látható (47. ábra: C). A hátulsó tibia végén 3—5 dorsalis sarkantyú található. A szárnytövis nagyon hosszú.

135 (136) A vibrissák az arcléc felét is meghaladják (47. ábra: B). A pajzsocskán 2 felálló keresztezett csúcssörte és 2 normális praeapicalis sörte áll. Az r_{4+5} érnek csak a tövén található 2—3 sörtécske (= *Brachychaeta* auct.) 64. nem: **Brachicheta** RONDANI, 1861

136 (135) A vibrissák gyengék, lehajlók, csak az arcléc alsó 1/4-éig mennek fel. Az orcán a homloksörték alatt erősebb sörtécskék állnak (47. ábra: C). A pajzsocskán a csúcssörte helyett 2—6 felálló tüskeszerű sörte található. Az r_{4+5} ér tövétől az *rm* irányában a fél távolságig mennek el a sörtécskék. A hátulsó lábszár végén 5 dorsalis sarkantyú sörte áll
[65. nem: **Masistylum** BRAUER & BERGENSTAMM, 1893]

137 (134) A varrat előtt 3 dorsocentralis sörte áll.

138 (139) Az orca egész felszíne szőrös és szélesebb, mint a szem (5. ábra: C). A lehajló vibrissák az arcléc felső 1/5-éig felmennek. Számos postverticalis sörte van. Az R_5 sejt rövid nyeles vagy zárt
66. nem: **Baumhaueria** MEIGEN, 1838

139 (138) Az orca kopasz, keskenyebb a szem átmérőjénél (47. ábra: D). A felmeredő vibrissák az arcléc felső 1/5-ét elérik. A pajzsocskán nincs praeapicalis sörte, csak felmeredő tüskék. Az R_5 sejt nyitott vagy zárt (= *Istocheta* RONDANI, 1859, *Histochaeta* emend.)
67. nem: **Thelymorpha** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

140 (3) Az ocellaris sörték hátrafelé dőlnek (49. ábra: A). A homlok rendkívül széles, a homloksörték a fejtetőig felmennek, az orbitalis sör-

ték kétsorosak. Három notopleuralis sörtéjük van. A pajzsocskán nincs keresztezett csúcssörte, csak felmeredő tüskesörték. A hosszú csáp mély csápgödörben fekszik (9. alnemzetség: *Goniina*).

141 (142) A potroh 2. szelvényén a horpadás nem terjed a széléig és nincsenek peremsörték. A tarkó nagyon domború, szabályos microchaetasor áll a postocularis sörték mögött. Az orcán a szőrözet egyenletes, nincsenek elöl erősebb sörték. Az r_{4+5} csaknem az *rm*-ig sörtés (= *Gonia* MEIGEN, 1803, s. lat.)

[71. nem: **Rhedia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830]

142 (141) A horpadás a 2. potrohszelvény végéig ér. Nincsenek microchaeták a postocularis sörték mögött.

143 (144) Az r_{4+5} éren a sörtécskék az *rm* felé a távolság 1/3—1/2-éig elmennek. Csak 1—2 sörtécske látható a nagy vibrissa felett. A homlok és az orca felfújt, viaszszerűen áttetsző (5. ábra: D). A váll-lemez és szárnytőlemez sárgásak. Az orca elülső peremén 1 sor erősebb sörte áll (= *Salmacia* MEIGEN, 1800)

68. nem: **Gonia** MEIGEN, 1803

144 (143) Az r_{4+5} érelágazáson nem vagy alig terjednek túl a sörtécskék. Számos kis vibrissa áll a nagy vibrissa felett.

145 (146) A basicosta sárga. Az 5. potrohszelvényen csak peremsörték állnak. A csápsörte 2. íze rövid, legfeljebb 1/6-a a 3.-nak

72. nem: **Spallanzania** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

146 (145) A basicosta barnásfekete, mint a váll-lemez. Az 5. potrohszelvényen szabálytalanul elszórt discalis sörték állnak. A hím elülső lábának karmai meglehetősen meghosszabbodtak.

147 (148) A potrohon a szőrözet felálló, legalább a közepén. Az orcán a szőrözet között nincsenek erős sörték

[70. nem: **Onychogonia** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889]

148 (147) A potrohot lesimuló szőrözet fedi. Az orcán 1 sor erősebb sörte áll a szőrözet között (= *Isomera* ROBINEAU-DESVOIDY, 1851)

69. nem: **Pseudogonia** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

149 (2) A praealaris sörte határozottan rövidebb és vékonyabb, mint a varrat mögötti első intraalaris és dorsocentralis sörte. (Néhány idetartozó faj prosternuma kopasz: *Acemya* ROBINEAU-DESVOIDY, *Medina luctuosa* MEIGEN, *Leiophora innoxia* MEIGEN, *Picconia angustata* VILLENEUVE) (2. nemzetség: *Exoristini*).

150 (153) A torpikkely erősen előredomborodik, a külső szegély fölé is, mint az *Ethilla*-nemben (4. ábra: B). A csápsörte 2. íze meghosszabbodott. A pajzsocskán nincs praeapicalis sörte. A barett többékevésbé szőrös. Az r_{4+5} tövén általában 2 szőrszál található.

151 (152) A varrat előtt 3 dorsocentralis sörte áll. A nőstény elülső lábfeje nem szélesedett ki. Az 5. potrohszelvényen discalis sörték állnak. (Haladjunk tovább a 22. sorszámon is!)

152 (151) A varrat előtt 2 dorsocentralis sörte áll. A nőstény elülső lábfeje kiszélesedett. A potroh fényes fekete, 2 ezüstfehéren csillogó övvel, utolsó tergitjén sincsenek discalis sörték (3. alnemzetség: *Atylomyina*) 102. nem: **Atylomyia** BRAUER, 1898

153 (150) A torpikkely sosem domborodik fel a külső peremén. A barett ritkán szőrös.

154 (225) A pajzsocskának van oldalsörtéje, bár néha vékony.

155 (212) A pajzsocska subapicalis sörtéi széthajlók, csak kivételesen keresztezik egymást. A harántvarrat fejlett, a középen nem szakad meg. A tort finom felálló szőrözet és erős sörték borítják.

156 (167) A szárnyon az *m* ér megtörése sarkos, gyakran értoldalékban vagy ráncban folytatódik, a csúcsharántér általában homorú (2. ábra: E). Legtöbbször a 2. és 3. supraalaris sörte között vagy a 3. mögött még 1 járulékos sörte áll. A hím cercusai szorosan összeforrtak, néha a 2 hegyük egymástól kissé eltávolodott. A 3—4 vállsörte közül a 3 basalis egyenes vonalban helyezkedik el. Az elülső vállsörte a középső és belső basalis közé esik (1. alnemzetség: *Exoristina*).

157 (162) A tarkón a postocularis sörték mögött nincsenek fekete sörtécskék.

158 (159) A vibrissák gyengék, lehajlók, legfeljebb az arcléc feléig hatolnak fel (= *Larvaevora* MEIGEN, 1800; *Tachina* ROBINEAU-DESVOIDY, 1830) 73. nem: **Exorista** MEIGEN, 1803

159 (158) A vibrissák erősek, felállók, az arcléc felső 1/3—1/4-éig felmennek. A szem sűrűn szőrös (kivéve a *Chaetogena acuminata* RONDANI-t, amelynek csaknem kopasz).

160 (161) A tarkó többé-kevésbé domború. A nagy vibrissa a szájperem felett áll. A potrohot sötét foltok tarkítják (= *Spoggosia* RONDANI, 1859; *Chaetogena* auct.) 74. nem: **Chetogena** RONDANI, 1856

161 (160) A tarkó lapos. A nagy vibrissa a szájperem magasságában áll. A csápsörte 2. íze erősen meghosszabbodott. Az r_{4+5} éren a sörték az *rm* harántérig vagy majdnem addig elmennek. A scutellum csúcssörtéi felállók és keresztezik egymást
75. nem: **Phorinia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

162 (157) A tarkó felső felén mindig van 1 sor fekete sörtécske a postocularis sor mögött.

163 (164) Az ocellaris sörték az elülső pontszemmel 1 sorban állnak. A tarkó lapos. Az *mcu* harántér körülbelül egyforma távolságra áll az *rm* értől és az *m* ér könyökétől. A csápsörte meghosszabbodott 2. íze a végén gyengén térdelt. A scutellum praeapicalis sörtéje szőrszerű vagy hiányzik (= *Ptychomyia* BRAUER & BERGENSTAMM, 1889)
76. nem: **Bessa** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

164 (163) Az ocellaris sörték az elülső ocellus mögött állnak. A tarkó domború. Az *mcu* harántér közelebb van az *m* ér könyökéhez, mint az *rm* érhez. A csápsörte nem térdesen hajlott.

165 (166) A potroh teljesen, de kissé csillámlóan hamvas, a szelvények hátulsó szegélye nem fekete. A pajzsocska praeapicalis sörtéje szőrszerű (= *Parasetigena* BRAUER & BERGENSTAMM, 1881 partim.)
77. nem: **Phorocera** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

166 (165) A potrohszelvények hátulsó szegélyét fekete harántsáv díszíti. A hím potrohát felálló szőrözet borítja. A hátulsó lábszáron az anterodorsalis sörték egyenletes fésűt alkotnak
78. nem: **Diplostichus** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

167 (156) Az *m* ér tompán törik meg vagy nagy ívben hajlik, a könyökben általában nyoma sincs értoldaléknak, a csúcsharántér ritkán homorú. Sosincs járulékos supraalaris sörte. A hím cercusai nem forrtak össze (2. alnemzetség: *Blondeliina*).

168 (183) A csápsörte a közepéig vagy azon túl hengeresen megvastagodott, néha térdesen megtörik, a 2. íze kissé meghosszabbodott. A homlok körülbelül olyan széles, mint a szem és legtöbbször mindkét ivarnak van 2 alsó orbitalis sörtéje. A 2. potrohszelvény horpadása csak ritkán éri el a szélét. (Ha a hímnek nincs alsó orbitalis sörtéje és a középső basalis vállsörte erősen előretolódott, a *Belida* ROBINEAU-DESVOIDY néven a 208. sorszámon keressük !)

169 (180) Az orca a homloksörték alatt kopasz. (A *Picconia* ROBINEAU-DESVOIDY nemen néhány igen apró szőrszál látható.)

170 (177) Az erős és felálló vibrissák az arcléc felső 1/3—1/5-éig felmennek. A pajzsocskán többnyire felálló sörtécskék láthatók. A homloksörték kissé hátradőlnek.

171 (172) A peremér 2. szelvénye fele olyan hosszú, mint a 3. A *cu* ér utolsó szakasza egyforma hosszú az *mcu* harántérrel. A potroh egyformán szürke. A középső lábszáron 1 anterodorsalis sörte áll. A pajzsocskán nincsenek felálló sörték, és a lateralisok rövidek. A 2. potrohszelvény horpadása a széléig ér
79. nem: **Ligeriella** MESNIL, 1961

172 (171) A peremér 2. szelvénye rövidebb, mint a 3. szelvény 1/3-a. A *cu* ér utolsó szakasza hosszabb az *mcu* harántérnél. A potroh nagy része

fényes fekete. A pajzsocska sörtécskéi felállók. A 2. potrohszelvény horpadása nem ér a széléig.

173 (174) Az r_{4+5} ér az *rm* harántérig sörtézett. A scutellum lateralis sörtéi legalább olyan hosszúak, mint a subapicalisok. A potroh szelvényeinek elejét keskeny fehér hamvas gyűrű díszíti. A hátulsó lábszár végén 3 dorsalis sörte áll

80. nem: **Staurochaeta** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

174 (173) Az r_{4+5} érnek csak a tövén áll néhány sörtécske. A pajzsocska lateralis sörtéi rövidebbek a subapicalisoknál. A hátulsó lábszáron 2 sarkantyú sörte áll. A potroh teljesen fénylő fekete.

175 (176) A szájperem erősen előreáll, merőleges az arcra, oldalról jól látható. Az alsó orbitalis sörte a szem fölé és kifelé hajlik (56. ábra: D). A szívóka olyan hosszú, mint a szem kisebbik átmérője, a végén kicsiny ajakpárnával. A középső lábszárnak számos anterodorsalis sörtéje van. A dorsocentralisok száma 2 + 3. A potrohon számos elálló discalis sörte tűnik fel (=*Perichaeta* auct.)

81. nem: **Pericheta** RONDANI, 1859

176 (175) A szájperem az arc síkjában fekszik, oldalról nem látható. Az alsó orbitalis sörte előrehajlik, a felső meg hátra. A szívóka sokkal rövidebb a szem kisebbik átmérőjénél. Ajakpárnája nagy. Az R_5 sejt nyeles, a nyél olyan hosszú, mint a csúcsharántér 1/3-a

82. nem: **Ligeria** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

177 (170) A vibrissák legfeljebb az arcléc feléig mennek fel. A pajzsocskán nincsenek felmeredő sörték. A *cu* ér utolsó szelvénye legfeljebb olyan hosszú, mint az *mcu* harántér.

178 (179) A hátulsó tibián 3 dorsalis sarkantyú sörte van. A válldudoron a 3 basalis sörte egyenes vonalban áll, a belső sörte vékonyabb vagy hiányzik. A homlok legalább 1,5-szer olyan széles, mint a szem. Az elülső felső orbitalis sörte a homlok hátulsó harmadában áll. A 3. csápíz 2—3-szor olyan hosszú, mint a 2. Az orca szélesebb a csápnál. A pofa széles, szélessége fele a szem magasságának (57. ábra: A). A tarkó kiöblösödése kicsi, háromszög alakú. A pajzsocska csúcssörtéi szétállnak, az oldalsörték kicsinyek. Az R_5 rövid nyeles vagy zárt. A nőstény potrohát egyenletes hamvasság fedi, a szelvények hátulsó peremén nincs sötét sáv, a hímen csak a 3. szelvény elülső fele erősebben hamvas

83. nem: **Picconia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

179 (178) A hátulsó tibián csak 2 dorsalis sarkantyú sörte áll. A válldudoron csak 2 sörte található. A homlok 1,2—1,3-szer olyan széles, mint a szem. Az elülső felső orbitalis sörte a homlok közepén áll. A hím 3. csápíze 8—9-szer, a nőstényé 5-ször olyan hosszú, mint a 2. íz. Az orca keskenyebb a csápnál. A pofa a szem magasságának 1/6-a. A pajzsocskán nincs csúcssörte. Az R_5 sejt nyitott, néha zárt. A pot-

rohszelvények tövét keskeny hamvas gyűrű díszíti. A hímnek 1 alsó orbitalisa van, a nősténynek 2, az utóbbiak elülső lábfejízei kissé megvastagodtak (= *Arrhinomyia* BRAUER & BERGENSTAMM, 1889)
84. nem: **Leiophora** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

180 (169) Az orca a homloksörték alatt, legalább az arcléc mellett szőrös vagy sörtézett. Az R_5 sejt zárt vagy nyitott.

181 (182) A pofa körülbelül 1/2—1/3-a a szem magasságának. A tarkó kiöblösödése majdnem eléri az arcléc alsó végét, rajta apró sörték sorakoznak (57. ábra: D). A vállsörték száma 2—3, a középső többé-kevésbé előreáll. A potrohon discalis sörték is találhatók. A vibrissák az arcléc felén is túlmennek. A potroh fekete, a szelvények tövét hamvas gyűrű díszíti. A nőstények elülső lábfejízei kiszélesedtek és megvastagodtak (= *Trichopareia* BRAUER & BERGENSTAMM, 1889)
85. nem: **Admontia** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

182 (181) A pofa szélesebb, mint a szem magasságának 3/5-e (57. ábra: E), a tarkó kiöblösödése nem éri el az arclécet. Az orca felső fele finoman szőrös (= *Hyperecteina* SCHINER, 1862; *Histochaeta*, *Istochaeta* auct.) 86. nem: **Istocheta** RONDANI, 1859

183 (168) A csápsörte vékony, az 1/5—2/5 része kissé orsószerűen megvastagodott (5. ábra: E).

184 (185) A varrat előtt egyetlen pár erőteljes acrostichalis sörte áll. A rövid, felálló vibrissák az arcléc felső 1/3—1/4-éig felmennek. A pajzsocska oldalsörtéi olyan hosszúak, mint a subapicalisok. A pajzsocskán nincs praeapicalis sörte, de jellemző a 2 szétálló csúcssörte
[87. nem: **Urophylloides** BRAUER & BERGENSTAMM, 1893]

185 (184) A varrat előtt 1—3 acrostichalis sörte található vagy egyéb bélyegekben különbözik.

186 (187) A nagy vibrissa a szájperem felett áll, és az orcák szőrözete a homloksörtéknél lejjebb is terjed. A propleura kopasz. A pajzsocska apicalisai hiányzanak, a subapicalisok a közép felé tolódtak, oldalsörtéi duplák, rövidebbek a subapicalisoknál (= *Viviania* RONDANI, 1861) 88. nem: **Zaira** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

187 (186) Az előző pont bélyegei együtt nincsenek meg.

188 (189) A propleura szőrös. A vibrissa a szájperemnél magasabban áll. Az orca kopasz. A középső lábszáron 1 erőteljes anterodorsalis sörte áll. A tarkón fekete microtrichák vannak. A pajzsocska csúcssörtéi felállók, párhuzamosak vagy keresztezik egymást
89. nem: **Meigenia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

189 (188) A propleura kopasz.

190 (191) A csáp a szem közepe alatt illeszkedik (60. ábra: D). Az arc fele olyan hosszú, mint a homlok. A homlok keskeny, a homloksörték hátrafelé dőlnek. A válldudoron csak 2 sörte áll. A szárnytövis hosszú. A 2. potrohszelvény horpadása csak a tövén látható. A csápsörte rövid pillás 90. nem: **Gastrolepta** RONDANI, 1862

191 (190) A csáp legalább a szem közepén áll. Az arc rövidebb a homloknál. A vállsörték száma 3. [Ha itt olyan faj lenne a kezünkben, amelynek tora az *Anthomyia pluvialis* L.-re emlékeztet fehéresszürke hátán 4 bársonyfekete folttal, úgy a *Trigonospila ludio* (ZETTERSTEDT, 1848) fajhoz tartozik. Skandináviában, Stájerországban, az Alpokban és Japánban él.]

192 (195) A *cu* ér utolsó szelvénye rövid, csak fele olyan hosszú vagy legalábbis rövidebb, mint az *mcu* harántér. A 3. supraalaris sörte rövid, szőrszerű. Nincs külső verticalis sörtéje. A nőstény potrohának vége fényes, ovális, kettéosztott lappal zárul (61. ábra: L).

193 (194) A potrohon hosszú discalis sörték állnak. A 2. potrohszelvény horpadása csaknem a pereméig ér. A hímek ivarszervén az ecsetszerű szőrpamacs preparálás nélkül is látható (61. ábra: A) (hiányzik a *collaris* FALLÉN fajnak)
92. nem: **Medina** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

194 (193) A potrohon még az 5. tergiten sincs erős discalis sörte, legfeljebb 1 pár rövidebb sörteszerű szőr a 3—5. tergiteken. A horpadás nem éri el a 2. potrohszelvény peremét. A 3. supraalaris sörte hiányzik. A szem kopasz. A lehajló vibrissák az arcléc feléig felmennek
91. nem: **Paratrixa** BRAUER & BERGENSTAMM, 1891

195 (192) A *cu* ér utolsó szakasza általában hosszabb, mint az *mcu* ér. A 3. supraalaris sörte legalább olyan hosszú, mint a praealaris. A nőstény potrohvége más.

196 (201) A középső lábszáron egyetlen jól látható anterodorsalis sörte áll.

197 (198) A vibrissák csak az arcléc alsó 1/3-áig mennek fel. A 2. potrohszelvény horpadása végig ér. A 3. csípő hátulsó szegélyén sörtécskék állnak. A homloksáv 2-szer olyan széles, mint az egyik járomlemez. A csáp nagyon erős, a 3. íze széles és 5—6-szor olyan hosszú, mint a 2. íz. A csápsörte kopasz. A hátulsó lábszár anterodorsalis fésűsörtéiből 2 erősebb sörte emelkedik ki
[93. nem: **Hemimacquartia** BRAUER & BERGENSTAMM, 1893]

198 (197) A vibrissák az arcléc felső 1/3-áig felmennek.

199 (200) A dorsocentralisok száma 3 + 4. A szem sűrűn szőrös. Az ocellaris sörte hiányzik vagy csenevész. A tarkó kiöblösödése csaknem az egész pofát befedi. A 2. potrohszelvény horpadása a szegélyig ér. A nőstény potroha alul erős tüskékkel felfegyverzett élt alkot

(„fűrészhas", 5. ábra: F és G), és tojócsöve hosszú, hajlott tüskében végződik 94. nem: **Compsilura** BOUCHÉ, 1834

200 (199) A dorsocentralisok száma 3 + 3. Az ocellaris sörte közepesen fejlett. A tarkó kiöblösödése csak a pofa alsó harmadára terjed. A 2. potrohszelvény horpadása nem ér teljesen a széléig 95. nem: **Vibrissina** RONDANI, 1861

201 (196) A középső lábszáron 2—4 anterodorsalis sörte áll.

202 (203) A discalis sörték még az 5. potrohszelvényen is hiányzanak. A középső tibián 2 anterodorsalis sörte áll 96. nem: **Conogaster** BRAUER & BERGENSTAMM, 1891

203 (202) Az 5. tergiten van discalis sörte.

204 (205) A vibrissák erősek, felállók, nem kísérik szőrszálak, az arcléc felső 1/4-éig felmennek. Az ocellaris sörték olyan erősek, mint az elülső homloksörték. A válldudoron a középső humeralis sörte erősen előbbre áll. A pajzsocska oldalsörtéje rendkívül fejlett, olyan, mint a subapicalis 97. nem: **Lecanipa** RONDANI, 1859

205 (204) A vibrissák az arcléc feléig mennek fel.

206 (207) A szem többé-kevésbé szőrös. A szárnytövis feltűnően hosszú. A középső vállsörte kissé előretolódott. A pajzsocska csúcssörtéje hiányzik, az oldalsörte rövidebb a basalisnál (= *Lomachantha* auct.) 101. nem: **Lomacantha** RONDANI, 1859

207 (206) A szem kopasz.

208 (209) A pajzsocska oldalsörtéje csak fele olyan erős, mint a basalis sörte, a felmeredő keresztezett csúcssörték 3/4 olyan hosszúak, mint a pajzsocska. A 4—5 vállsörte közül a középső basalis erősen előretolódott. Az r_{4+5} éren a sörtécskék hol az *rm* érig elmennek, hol csak a feléig. A csápsörte csaknem a közepéig megvastagodott. A szárnytövis feltűnően hosszú (= *Aporotachina* MEADE, 1894) 98. nem: **Belida** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

209 (208) A pajzsocska oldalsörtéje olyan hosszú, mint a basalisa, csúcssörtéi rövidek, szőrszerűek. A szárnytövis alig észrevehető. Csak 3 vállsörte van. A csápsörte csak az 1/3-áig vastagodott meg.

210 (211) A 3 vállsörte csaknem egyenes vonalban áll. A 2. potrohszelvény horpadása a szelvény széléig ér. A *cu* ér utolsó szakasza hosszabb az *mcu* harántérnél. A nősténynek „fűrészhasa" van, mint a *Compsilura* nemnek (64. ábra: E és F) (= *Lydella* auct.) 99. nem: **Blondelia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

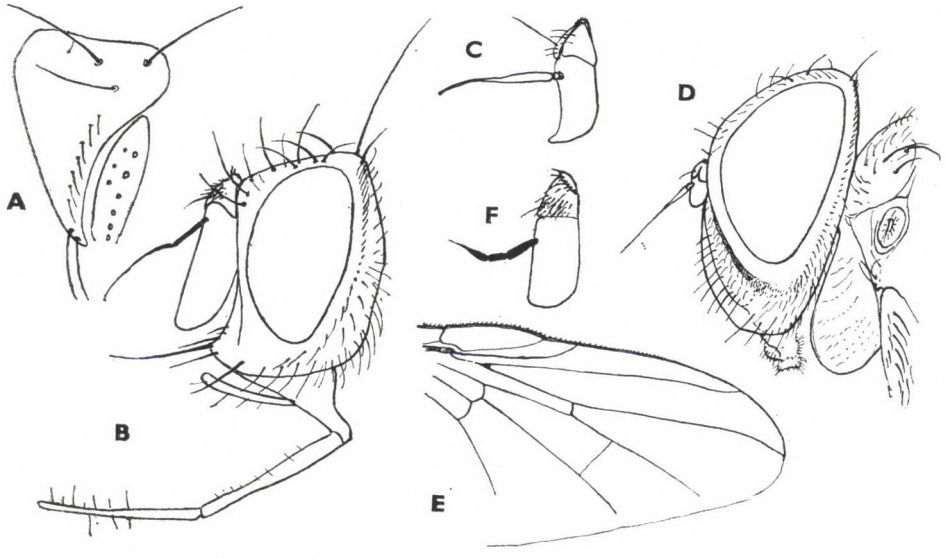
211 (210) A 3 vállsörte közül a középső erősen előretolódott. A 2. potrohszelvény horpadása nem ér a szelvény széléig. A *cu* ér utolsó szakasza nem hosszabb az *mcu* harántérnél. A nőstény potroha normális alkatú 100. nem: **Oswaldia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

212 (155) A pajzsocska subapicalis sörtéi a satnya vagy hiányzó apicalis sörték mellett többnyire kissé összehajlanak (5. ábra: H). Kistermetű fajok, a hátuk harántvarrata a középen megszakad. A hátat nagyon rövid tüskeszerű sörtécskék borítják a szőrözet helyett (kivéve az *Entomophaga* LIOY nemet). A pofán alig van tarkó kiöblösödés (69. ábra: D). A csápsörte 2. íze meghosszabbodott. Az R_5 sejt a szárnycsúcsba torkollik. Az *m* ér ívesen hajlik előre (5. alnemzetség: *Siphonina*).

213 (214) Az elülső és középső lábszáron 1 sor anterodorsalis sörte áll. Az orcát végig 2 sor sörte borítja (66. ábra: D), vagy csaknem kopasz. Az *an* ér nem éri el a szárny peremét
104. nem: **Goniocera** BRAUER & BERGENSTAMM, 1891

214 (213) A középső lábszáron csak 1 anterodorsalis sörte áll.

215 (216) 2 egyforma erős, 1 felhajló és 1 lehajló substigmaticalis sörtéjük van (5. ábra: I). A dorsocentralis sörték száma 3 + 4. A pajzsocska csúcssörtéje meglehetősen fejlett, ritkán hiányzik. Az *an* ér eléri a szárny peremét (= *Strobliomyia* TOWNSEND, 1926)
105. nem: **Peribaea** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

6. ábra. A: *Actia crassicornis* MEIGEN ♂ pajzsocskájának sörtéi — B: *Siphona maculata* STAEGER ♂ feje — C: *Acemya acuticornis* MEIGEN ♂ csápja — D: *Therobia leonidei* MESNIL ♀ feje — E: *Melisoneura leucoptera* MEIGEN szárnyvége — F: *Trichactia pictiventris* ZETTERSTEDT ♀ csápja (Eredeti)

216 (215) Csak egyetlen substigmaticalis sörtéjük van, néha 1 nagyon gyenge, de szintén felfelé álló 2. sörtécske kísérheti.

217 (220) A sternopleurán a középső csípő előtt 1 sor kis fekete sörtécske fut a sternopleuralis sörtétől le a test középvonaláig (6. ábra: A). (Az *Entomophaga nigrohalterata* VILLENEUVE-n csak 1—2 sörtécske.)

218 (219) Az r_1 ér felül-alul kopasz, az r_{4+5} ér sörtéi nem mennek túl az *rm* harántéren (= *Actia* ROBINEAU-DESVOIDY, 1830 s. lat.)
106. nem: **Entomophaga** LIOY, 1864

219 (218) Az r_1 éren felül vagy alul sörték sorakoznak, az r_{4+5} ér sörtéi túlmennek az *rm* éren 107. nem: **Actia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

220 (217) A sternopleura a csípő előtt kopasz.

221 (222) Az alsó sternopleuralis sörte rövidebb, mint a felső-elülső. Az *an* ér nem éri el a szárnyszegélyt
108. nem: **Ceromyia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

222 (221) Az alsó sternopleuralis sörte hosszabb és erősebb, mint a felső-elülső sternopleuralis sörte. Az *an* ér eléri a szárnyszegélyt.

223 (224) A szívóka normális alakú, a pontszemlemez szőrös (= *Asiphona* MESNIL, 1954, partim)
109. nem: **Ceranthia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

224 (223) A szívókának haustelluma is, labiuma is legalább olyan hosszú, mint a szem nagyobbik átmérője (6. ábra: B)
110. nem: **Siphona** MEIGEN, 1803

225 (154) A pajzsocskának nincs sem oldalsörtéje, sem praeapicalis sörtéje. A 3. csápíz felhajló hegyben végződik (6. ábra: C). (Ha itt egy olyan fajra jutunk, amelynek hiányzik a csúcsharántere, az *Elfia abnormis* STEIN, lásd a 303. sorszámon!) A tarkón nincsenek fekete microchaeták a postocularis sor mögött. A varrat előtt általában található intraalaris sörte. A praestigmaticalis sörte satnya vagy hiányzik. Az acrostichalis sörték száma a varrat előtt 2 vagy 3, mögötte 3 vagy 2 (4. alnemzetség: *Acemyina*) (= *Acemyia* auct.)
103. nem: **Acemya** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

226 (1) A prosternum általában kopasz (kivételesen lehet sörte a *Cyrtophleba-*, *Elfia-*, *Graphogaster-*, *Heraultia-*, *Hyleorus-*, *Lypha-*, *Pelatachina-*, *Phytomyptera*-nemek egyes fajainál). A homloksörték általában végig egyforma erősek. A homlokon rendesen nincsenek hátrahajló, elcsenevészedő homloksörték és ezekhez csatlakozó felső orbitalis sörték, legfeljebb az erős homloksörtesor utolsó tagjai dőlnek hátra. (Ha vannak ilyenek, az 1-es sorszámon haladjunk tovább.)

A tor sörtéi általában hiányosak, ritkán teljesek. A hátulsó lábszáron a posteroventralis sarkantyú gyakran többé-kevésbé fejlett (3. nemzetség: *Tachinini*). A Tachinini nemzetségbe hazánkban 22 alnemzetség tartozik, sokba csak egyetlen nemmel.

227 (228) A prosternum a fej és csípők között hólyagszerűen felfúvódott és előreáll (6. ábra: D). A pontszemek hiányoznak. A szájszervek csökevényesek. A verticalis sörték rövidek (20. alnemzetség: *Ormiina*) (= *Plesiooestrus* VILLENEUVE, 1914)

160. nem: **Therobia** BRAUER, 1862

228 (227) A prosternum és a szájszervek normális alakúak, előbbi a csípők között rejtőzik.

229 (230) A szárny csúcsharántere hiányzik. Az *mcu* harántér 1,8-szer távolabb van az *m* ér végétől, mint az *rm* harántértől (6. ábra: E.) A pofa szélessége 3/5-e a szem magasságának, az orcán 1 sor hosszú, ıeıeıe hajló sörte áll (100. ábra: F) (22. alnemzetség: *Palpostomina*)

[163. nem: **Melisoneura** RONDANI, 1861]

230 (229) A szárnynak rendesen van csúcsharántere. (Kivétel: *Elfia abnormis* STEIN, *Thrixion aberrans* BRAUER & BERGENSTAMM és *Phytomyptera nigrina* MEIGEN.)

231 (252) A pajzsocska subapicalis sörtéje rövidebb az apicalisnál vagy hiányzik.

232 (247) A pajzsocskának bár vannak subapicalis sörtéi, de rövidek.

233 (240) Pteropleuralis sörte van. Az intraalarisok 0 + 3 vagy 1 + 3 elhelyezésűek.

234 (235) A prosternum szőrös, a hátulsó lábszáron a posteroventralis sarkantyú csökevényes. A tarkót a szájnyílásig fekete szőrözet borítja. A homlok nagyon keskeny, a járomlemezek összeérnek, a felső felén hiányzanak a homloksörték. Az arc hossza 2/3-a a homlokénak. A csáp 3. íze nem vagy alig hosszabb a 2.-nál. A csáp 2/5-e megvastagodott (16. alnemzetség: *Graphogastrina*)

[153. nem: **Graphogaster** RONDANI, 1868]

235 (234) A prosternum kopasz. A hátulsó lábszár posteroventralis sörtéje erőteljes. A csúcsharántér homorú és különböző alakú (19. alnemzetség: *Elocerina*).

236 (237) A csápsörte a 4/5 részéig megvastagodott, az 1. és 3. íz egyforma hosszú, a 2. rövidebb (6. ábra: F). Az orca felső fele szőrözött. A tarkót alul sárgás szőrözet fedi. A hátulsó tibián 3 dorsalis sarkantyú sörte áll. A potrohot teljesen beborítja a szürke hamvasság, a hasoldal sárga. A lábak sárgák

[157. nem: **Trichactia** STEIN, 1924]

237 (236) A csápsörte első 2 íze nagyon rövid, az orca kopasz. A hátulsó tibiának végén 2 dorsalis sörte áll. A potroh legfeljebb a szelvények tövén hamvas.

238 (239) A nagyon mélyen kivájt arc a csápot részben elrejti (100. ábra: A). A tapogató fejlett. A belső verticalis sörte hátrahajlik. Az *m* ér könyöke közelebb van az *mcu* harántérhez, mint az *m* ér végéhez. A hátulsó lábszáron az anterodorsalis sörték egyenetlen gereblyét alkotnak, 2—3 kiemelkedő sörtével. A középső lábszáron 2—3 anterodorsalis sörte áll 158. nem: **Synactia** VILLENEUVE, 1915

239 (238) Az arc lapos. A tapogató hiányzik vagy csökevényes, legfeljebb 2-szer hosszabb a vastagságánál. A verticalis sörték keresztezik egymást. Az *m* ér könyöke közelebb van a torkolatához, mint az *mcu* harántérhez. A hátulsó tibián a posterodorsalis sörtécskék nem alkotnak gereblyét, csak 1—2 anterodorsalis és 2 posterodorsalis sörte áll rajta. A középső lábszáron csak 1 kis anterodorsalis sörte látható vagy egy sincs (= *Helocera* auct.)
159. nem: **Eloceria** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

240 (233) Pteropleuralis sörtéjük nincs. Csak 2 vagy 1 intraalaris sörtéjük van. A nagy vibrissa a szájperem magasságában áll. A hím homloka keskeny, nincs alsó orbitalisa, a nőstényeké széles és 2 alsó orbitalis sörtéje van. Apró, 2,5—4,5 mm-es legyek (32. alnemzetség: *Campogastrina*).

241 (242) A csápok töve szorosan egymáshoz simul. A nagy vibrissa nagyon hosszú, eléri az arcléc hosszát, sokkal erősebb a subfacialis sörténél. A potroh fényes fekete, erős sörtékkel. A nőstények tojócsöve kacsacsőr alakú (= *Chaetoptilia* auct.)
185. nem: **Chetoptilia** RONDANI, 1862

242 (241) A csápok töve nem ér össze (110. ábra: C). A tarkó domború vagy lapos. A nagy vibrissa vékony, nem vagy alig erősebb a subfacialis sörténél. A potroh sörtéi alig emelkednek ki a hosszú szőrözetből. A nőstény tojócsöve távcsőszerűen kitolható, tőíze jól látható nyugalomban is (7. ábra: E).

243 (244) A pajzsocska sárga, a lábak a lábfej kivételével sárgák. A potroh tergitjeit 2—2 sötét folt díszíti. Hiányzik a praealaris és a 3. supraalaris sörte. A nőstény 6. potrohszelvénye a has alá csapott, előreirányuló cső. A tor és potroh teljesen hamvas. Az r_{4+5} tövén nincs sörtécske [186. nem: **Pandelleia** VILLENEUVE, 1907]

244 (243) A pajzsocska fekete, a lábak legalább részben feketék. Az r_{4+5} tövén 1—2 apró szőröcske található.

245 (246) A potroh 5. hátlemeze sokkal hosszabb, mint a 4. A hátulsó lábszáron 2 dorsalis végsörte áll. A hím egész tarkóját fekete, a nőstényét

az alsó felén fehéressárga szőr fedi. A tojócső látcsőszerű, nyugalmi állapotban hátrafelé irányuló rövid sárga cső (7. ábra: E)

187. nem: **Rondania** ROBINEAU-DESVOIDY, 1850

246 (245) A potroh 5. hátlemeze nem hosszabb, mint a 4. A hátulsó lábszár végén 3 dorsalis sarkantyú sörte áll. Mindkét ivar tarkóját teljesen fekete szőr borítja. A tojócső a has alá fordul és előreirányul (= *Campogaster* RONDANI, 1856; *Syntomogaster* SCHINER, 1861)

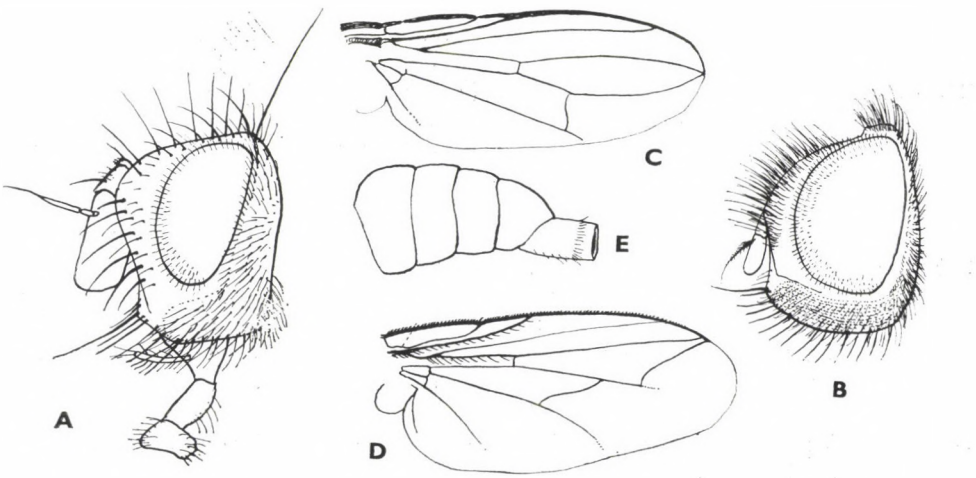
188. nem: **Microsoma** MACQUART, 1855

247 (232) A pajzsocskának nincs subapicalis sörtéje, csak 2 pár erős sörtéje: a keresztezett apicalis és a basalis pár. Az apicalisok közt lehet 1 pár keresztezett rövid szőr is.

248 (249) A potroh haslemezeit a tergitek eltakarják. A pajzsocskán csak az erős keresztezett csúcssörte és a basalis sörte maradt. Az 5. potrohszelvényen discalis sörték állnak. A toron 0 + 1 acrostichalis sörte található. Csak 1 posthumeralis sörtéjük fejlődött. Az arc háromszögletű, alig homorú, a nagy vibrissa a szájperem magasságában áll. Az R_5 a szárnycsúcsba torkollik, nyitott vagy zárt. Kicsiny, sötét legyek. A 2. potrohszelvény horpadása csak a szelvény feléig ér (11. alnemzetség: *Ptilopsinina*) (= *Ptilopsina* VILLENEUVE, 1920)

136. nem: **Anthomyiopsis** TOWNSEND, 1916

249 (248) A potroh haslemezei fedetlenek. A nagy vibrissa magasan a szájperem felett áll. A hím homloka keskeny, egyik ivarnak sincsenek alsó orbitalis sörtéi. A tapogató elcsökevényesedett, szemölcsszerű. A pajzsocska fent lapos. A nagy vibrissa satnya. A hátulsó tibián

7. ábra. A: *Blepharomyia pagana* MEIGEN ♂ és B: *Dufouria nigrita* FALLÉN ♂ feje — C: *Freraea gagatea* ROBINEAU-DESVOIDY és D: *Voria ruralis* FALLÉN szárnya — E: *Rondania dimidiata* MEIGEN ♀ potroha és tojócsöve (Eredeti)

nincsenek sörtécskék, csak 1—2 kis anterodorsalis sörte. A középső csípők eltávolodtak egymástól. A 3. supraalaris sörte hiányzik. Kis fekete legyek (33. alnemzetség: *Freraeina*).

250 (251) Az arc mély gödröt alkot. A pajzsocska lapos, rövid és sűrű szőr fedi. Az r_{4+5} ér tövén nincs szőr. Az *m* ér egyenletes ívben hajlik fel a szárnycsúcsig, megtörés nélkül (7. ábra: C). A tor sörtéi erősen redukálódtak: 0 + 1 acrostichalis, 0—1 + 1 dorsocentralis, 0 + 0 intraalaris. Egyetlen humeralis sörtéjük van. A nőstény homloka széles, homloksávja vonalszerű, a fejen nincs sem homloksörte, sem alsó orbitalis vagy külső-belső ventralis sörte (112. ábra: D)
190. nem: **Freraea** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

251 (250) Az arc lapos. A pajzsocska domború, sima, fényes fekete, finom lesimuló szőrrel. Az r_{4+5} ér tövén néhány kis szőrszál található. Az *m* ér hajlása észrevehetőbb, kissé közelebb áll a végéhez, mint az *mcu* harántérhez. A tor sörtézete teljesebb: 0 + 2 acrostichalis, 1 + 4—6 dorsocentralis, 0 + 3 intraalaris és 2 humeralis sörte. A homlok és a fejtető sörtéi megvannak
[189. nem: **Eugymnopeza** TOWNSEND, 1932]

252 (231) A pajzsocska subapicalis sörtéje hosszabb az apicalisnál.

253 (254) A tarkót a hátulsó szájperemig fekete szőr és sörtécskék borítják. Nincs pteropleuralis sörte. A 2 intraalaris sörte távol áll egymástól. A praealaris sörte kifelé dől. Az orcának legalább az alsó fele kopasz. A pofa széles, elfedi a tarkó nagy kiöblösödése (7. ábra: B). A pofa hátrafelé nem szélesedik úgy ki, mint a *Macquartia*-nemben (9. ábra: A). A szem csak rövid szőrös vagy kopasz, a *Macquartiaé* hosszú szőrű. Az elülső lábszáron számos anterodorsalis sörte sorakozik. A hím homloka keskeny, nincs alsó orbitalisa, a nőstényé széles és 2 alsó orbitalis sörtéje van (31. alnemzetség: *Dufouriina*)
184. nem: **Dufouria** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

254 (253) Nem ilyenek.

255 (256) A torpikkely sárga és felül sűrűn szőrös. 8—15 mm nagyságú legyek. A hím potroha sárga, a nőstényé fekete és kékesen hamvas. A toron 3 + 4 dorsocentralis és 1 + 3 intraalaris sörte áll. A tarkón nincsenek microchaeták a postocularis sörték mögött (3. alnemzetség: *Nemoraeina*) 116. nem: **Nemoraea** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

256 (255) A torpikkely felül kopasz.

257 (258) Nincs pteropleuralis sörtéjük. Az ocellaris sörte erős, hátrahajló. A vibrissák az arcléc felső 1/3—1/4-éig felmennek. A 3 basalis sörte 1 sorban, az elülső sörte a középső basalis előtt áll. A szárnyon feltűnő az erős costigialis sörte. A szemet hosszú sűrű szőrözet borítja. A tarkó szőrözete fent sötét, lent fehér. A pajzsocskán nincs oldal-

sörte, az apicalis sörték erősek, keresztezik egymást. A potrohon discalis és marginalis sörték találhatók (24. alnemzetség: *Campylochetina*) 165. nem: **Campylocheta** RONDANI, 1859

258 (257) Nem ilyenek.

259 (264) A pteropleuralis sörte erős. A pajzsocskának nincs oldalsörtéje, mint az előző nemben. A szem szőrös. A pofa hátrafelé nem szélesedik ki. A potroh kétoldalt szélesen vörös (kivétel: *Blepharomyia*), rajta discalis és peremsörték állnak. A lábak feketék (27. alnemzetség: *Eriothrixina*).

260 (261) Az orcán egész hosszában lefelé hajló sörték sorakoznak (7. ábra: A). Az arc homorú, a szájperem oldalról nem látszik. A haustellum rövidebb a szem kisebb átmérőjénél. Az ajakpárna nagy. A tarkó felső felét csak fekete szőrözet borítja. A csápsörte a 2/3—3/5 részéig megvastagodott. A 2. potrohszelvényen nincs horpadás, közepén peremsörték állnak
176. nem: **Blepharomyia** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

261 (260) Az orca kopasz, az arc legalább fele részben domború (8. ábra: A). A szájperem orrszerű, oldalnézetben jól látható. A haustellum felül zárt, legalább olyan hosszú, mint a szem magassága. Az ajakpárna kicsiny. A tarkón a postocularis sörték mögött 1—3 sor microchaeta tűnik fel. A 2. potrohszelvény közepén nincsenek peremsörték. A hátulsó lábszár posteroventralis sarkantyúja erős.

262 (263) A 3. csápíz legfeljebb 1,5-szer olyan hosszú, mint a 2. A homloksörték a 2. csápíz közepéig mennek le (8. ábra: A). A pajzsocskán nincsenek felálló sörték. A subapicalisok 1,5—2-szer olyan távol állnak egymástól, mint a basalis sörtétől. Az apicalisok erősek. A csúcsharántér egyenes. A potroh kétoldalt szélesen vörös
177. nem: **Eriothrix** MEIGEN, 1803

263 (262) A 3. csápíz legalább 3-szor hosszabb a 2.-nál. A homloksörték erősek, az elülső a 2. csápíz végéig vagy még lejjebb megy. A pajzsocskán 2—6 felmeredő sörte áll. A subapicalisok 2—3-szor olyan közel állnak egymáshoz, mint a basalishoz. A szárny peremerének 2. szakasza alul kopasz. A csúcsharántér homorú
178. nem: **Trafoia** BRAUER & BERGENSTAMM, 1893

264 (259) Nem egyeznek a 259. sorszám bélyegeivel.

265 (276) Az *mcu* harántér az *m* érrel feltűnően ferde szöget alkot (7. ábra: D). A tarkót teljesen fehér szőr fedi. Az r_{4+5} éren a sörtécskék az *rm* harántér felé legalább a fele távolságig elmennek. A pofán a tarkó nem öblösödik ki, az orcán csaknem mindig erős, lefelé hajló sörték állnak. A pajzsocskán a keresztezett csúcssörték közt 2 felálló tüske tűnik fel (25. alnemzetség: *Voriina*).

266 (267) Az orca kopasz. A homloksörték hátrahajlók. A pofa keskeny, csak 1/8-a a szem magasságának. A haustellum nagyon rövid, csak 1—2-szer hosszabb a vastagságánál. Az alsó sternopleuralis sörte előredől. A szem szőrös. A vibrissák az arcléc 1/2-éig felmennek. Az *m* ér értoldaléka nagyon hosszú, csaknem eléri a szárny peremét

[166. nem: **Hyleorus** ALDRICH, 1926]

267 (266) Az orcán szőrözet vagy erős sörték állnak (8. ábra: C). A pofa szélesebb.

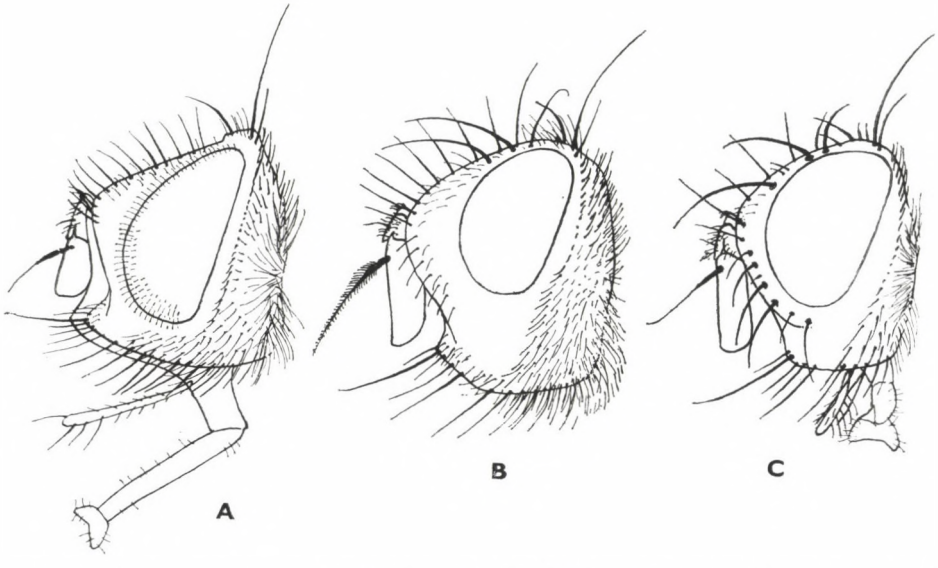
268 (275) A pofa és a tarkó határán 1—3 erős, lefelé hajló sörte áll (102. ábra: G). A haustellum nagyon rövid.

269 (270) A 2. potrohszelvény horpadása nem terjed a szelvény széléig, és peremén a hímen 2 erős középsörte látható. A hátulsó lábszárnak 3 dorsalis sarkantyú sörtéje van. A szárnytövis erős. Az *m* érnek a könyökben nincs értoldaléka. A pteropleuralis sörte hiányzik. A varrat előtt 2 acrostichalis sörte áll

170. nem: **Klugia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

270 (269) A 2. potrohszelvény horpadása a szelvény széléig terjed, a közepén nincs peremsörte. A hátulsó lábszárnak 2 dorsalis sarkantyúja van. A szárnytövis gyenge. A varrat előtt 3 acrostichalis sörte áll.

271 (274) Az orcának csak a felső felében van 1—3 lehajló sörte. A szem és a prosternum kopasz.

8. ábra. A: *Eriothrix rufomaculata* DE GEER ♂, B: *Phyllomya volvulus* FABRICIUS ♂ és C: *Wagneria costata* FALLÉN ♀ feje (Eredeti)

272 (273) Nincs pteropleuralis sörte. A homlokon 2—3 egyforma alsó orbitalis sörte látható. Az elülső csípőt teljesen fedi a finom, sűrű, lesimuló szőrözet (= *Plagia* MEIGEN, 1838)
167. nem: **Voria** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

273 (272) Az erős pteropleuralis sörte olyan hosszú, mint a lábszár. A homlokon 3 alsó orbitalis sörte áll, a középső kisebb. Az elülső csípő félig kopasz (= *Blepharigena* RONDANI, 1856)
168. nem: **Athrycia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

274 (271) Az orcát végigkíséri az 5—6 lefelé hajló sörte (104. ábra: C). Pteropleuralis sörte nincs. Az elülső csípő elülső oldalát a lesimuló szőrözet teljesen beborítja. A prosternumon rendesen sörtécskék találhatók. A szem szőrös 169. nem: **Cyrtophleba** RONDANI, 1856

275 (268) A tarkó és a pofa határán nincs erős sörte. A haustellum 5—6-szor hosszabb a vastagságánál. A csápsörte legalább a 3/4 részéig megvastagodott. Az orca csak szőrös, nincsen sörte rajta. A pteropleuralis sörte hiányzik
[171. nem: **Plagiomima** BRAUER & BERGENSTAMM, 1891]

276 (265) Az *mcu* harántér nem alkot feltűnően ferde szöget az *m* érrel.

277 (284) Az orcán erős, lefelé hajló sörték sorakoznak (8. ábra: C). Pteropleuralis sörte nincs. A szárnytövis erős. Az r_{4+5} ér sörtécskéi legalább az *rm* harántérig elmennek. Az elülső lábszáron végig anterodorsalis sörték sorakoznak. A pofán nincs vagy kicsiny a tarkó kiöblösödése. A pajzsocskán nincs oldalsörte, de erős keresztezett csúcssörtéi vannak (26. alnemzetség: *Wagneriina*).

278 (279) A 2. potrohszelvénynek teljes sor peremsörtéje van, a 2 középső erőteljes és kissé előbbre áll. A haustellum vékony és olyan hosszú, mint a szem magassága. Az acrostichalis sörték hiányzanak, az intraalarisok száma 0 + 2. A szájperem oldalnézetben nem látható. A csápsörte a 2/3-áig megvastagodott. A vállsörték száma 3—4, a dorsocentralisoké 3 + 3. A szárnyon 1—2 costigialis sörte található, az R_5 sejt nyitott [175. nem: **Peteina** MEIGEN, 1838]

279 (278) A 2. potrohszelvény közepén nincs peremsörte.

280 (281) Mindkét ivar külső verticalis sörtéje hosszú és erős (8. ábra: C), a belső verticalisnak több mint a fele. A 2—3 vállsörte egyenes vonalban áll. Az elülső lábszáron csak 1 hátulsó sörte látható. A 3. csápíz hosszabb a 2.-nál. Az R_5 nyele olyan hosszú, mint a csúcsharántér vagy majdnem olyan hosszú. A pajzsocskán 2 felmeredő középsörte áll. A tor felül fényes fekete
172. ábra: **Wagneria** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

281 (280) A külső verticalis sörte rövid, a belsőnek legfeljebb fele vékony vagy hiányzik. A 3 vállsörte előtt, a külső és középső között egy

4. sörte áll. Az elülső lábszárnak rendesen 2 hátulsó sörtéje van. A tarkó felső felén a postocularis sörtesor mögött fekete szőrszálak sorakoznak. A szívóka rövid és vaskos.

282 (283) A pajzsocskát rövid, lesimuló szőr fedi, és elülső peremén 2 felálló sörte tűnik fel. A külső verticalis sörte fele olyan hosszú, mint a belső. A tapogató sárga. A sternopleuralis sörték száma 2. A 2. csápsörte-íz rövid. A 3. és 4. potrohszelvényen a nősténynek nincsenek discalis sörtéi, a hímnek is csak kicsinyek. Az R_5 sejt nyele csak fele a csúcsharántérnek. A szárnytőben a kis *mcu* haránter hiányzik (105. ábra: D) (= *Wagneria* ROBINEAU-DESVOIDY, 1830 partim)
173. nem: **Periscepsia** GISTEL, 1848

283 (282) A pajzsocskán 4 felálló sörte található. A külső verticalis sörte teljesen hiányzik. A 3—4. potrohszelvényeken erős discalis sörték állnak (= *Wagneria* ROBINEAU-DESVOIDY, 1830 partim)
174. nem: **Ramonda** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

284 (277) A 277. pontban leírt tulajdonságokkal nem egyeznek.

285 (286) A csúcsharántér és *mcu* ér hiányzik. A varrat mögött 2 intraalaris sörtéjük van, az elülső erőteljes és közel áll a varrathoz. A tarkó lapos, és csak fehér szőrözet borítja (23. alnemzetség: *Thrixionina*)
[164. nem: **Thrixion** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889]

286 (285) Nem ilyenek.

287 (292) A tarkó lapos és csak fehér szőrözet borítja. Az r_{4+5} éren az *rm* harántérig sörtécskék sorakoznak. A tarkó kiöblösödése a pofán nagyon keskeny. Pteropleuralis sörte nincs vagy csak vékony, szőrszerű. A szem kopasz. A csáp a szem magasságának közepén vagy alatta ered. 2 sternopleuralis sörtéjük van. A pajzsocskán nincs lateralis sörte, legfeljebb a helyén hosszú szőrszálak és erős keresztezett csúcssörtéi vannak. A csápsörte szőrös vagy kopasz. Nagyobb, 8—12 mm-es legyek (29. alnemzetség: *Thelairina*).

288 (289) Az elülső csípő elülső felszíne kopasz. A basicosta és a comb sárga. A csáp a szem közepe alatt áll. A csápsörte kopasz. Mindkét ivar homloka széles, a homloksáv keskeny. Az elülső 3—5 homloksörte keresztben áll, a hátulsó 3—4 hátrafelé dől. A járomlemezen 5—8 előrehajló alsó orbitalis sörte áll 1 sorban. A pofa nem szélesebb a tapogatónál. A 2. tergit közepén 2 peremsörte található (= *Halydaia* auct.) [182. nem: **Halidaya** EGGER, 1856]

289 (288) Az elülső csípő elülső felszínét teljesen beborítja a finom, lesimuló szőrözet. A váll-lemez, a szárnytőlemez és a lábak feketék. A hím karmai hosszabbak az utolsó lábfejíznél. A 2. potrohszelvény közepén 2 peremsörte áll. Nincs costigialis sörtéje.

290 (291) A csápsörte hosszú szőrös vagy tollas. A pajzsocskán nincsenek felálló sörték. A nőstény potroha fekete, a hímé kétoldalt vörös. A tergitek tövét fehér hamvasságból álló öv díszíti
180. nem: **Thelaira** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

291 (290) A csápsörte kopasz. A pajzsocska csúcsán néhány felmeredő sörte látható. A potroh fényes hamvasság nélkül. Mindkét ivar potroha vörös (= *Thelaira* ROBINEAU-DESVOIDY, 1830, s. l.)
[181. nem: **Phenicellia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863]

292 (287) Egyidejűleg nincsenek meg a 287. pont bélyegei.

293 (294) Nyoma sincs pteropleuralis sörtének, viszont a szárnytőben felül erős costigialis sörte található. Az elülső lábszárnak 0—2 anterodorsalis sörtéje van. A homlok előreugrik, a pofa 1/2-e a szem magasságának, a tarkó kiöblösödése csaknem hiányzik, az orca széles (8. ábra: B). Az r_{4+5} ér tövén csak 2—3 sörtécske látható. A tarkó kissé domború, a felső felén a szőr fekete (30. alnemzetség: *Phyllomyina* (= *Phyllomyia* auct.)
183. nem: **Phyllomya** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

294 (293) Nem ilyenek.

295 (304) A tarkót le a szájnyílásig csak fekete sörtesorok borítják. Az r_{4+5} ér tövén általában csak 1 erősebb sörtécske áll, néha 1—1 gyöngébb előtte vagy utána. 1 + 3 intraalaris sörtéjük van. A csápsörte megvastagodott, térdes, a 2. íze meghosszabbodott (97. ábra: C), kivéve a *Heraultia* VILLENEUVE nemet. Mindkét ivar homloka széles, 2 alsó orbitalis sörtével. A tarkó kiöblösödése erős, fekete szőrrel van fedve. A pajzsocska csúcssörtéje hiányzik, a subapicalisok párhuzamosak vagy keresztezik egymást. A pteropleuralis sörte meglehetősen erős. A szárny *mcu* harántere középen van a könyök és az *rm* között, vagy az utóbbi felé tolódott. Apró, 4—5 mm-es, kivételesen 7 mm-es fajok (15. alnemzetség: *Neaerina*).

296 (299) A prosternum csupasz. A 2. potrohszelvény horpadása a szelvény pereméig ér. Az r_{4+5} ér erősebb sörtéje mellett 1—3 gyengébb áll.

297 (298) A csápsörte 3. íze sokkal hosszabb, mint az 1. és 2. együtt. A 3. és 4. potrohszelvényen nincsenek discalis sörték
[149. nem: **Neoplectops** MALLOCH, 1930]

298 (297) A csápsörte 3. íze 1,5-szer hosszabb, mint az 1. és 2. együttvéve. A 4. potrohszelvényen vannak discalis sörték. A tapogató csenevész, nem hosszabb, mint a haustellum vastagsága. A szárny tejszerűen fehér
148. nem: **Neaera** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

299 (296) A prosternumon néhány sörtécske áll. A 2. potrohszelvény horpadása csak a szelvény közepéig ér. Az r_{4+5} érelágazásban felül és alul csak 1 sörtécske áll.

300 (301) Az R_5 sejt hosszú nyeles (97. ábra: G). A csápsörte első ízei rövidek. A járomlemez kopasz 150. nem: **Heraultia** VILLENEUVE, 1920

301 (300) Az R_5 sejt nyitott, zárt vagy a csúcsharántér hiányzik. A csápsörte 2. íze sokkal hosszabb a vastagságánál.

302 (303) Az *mcu* és a csúcsharántér hiányzik
152. nem: **Phytomyptera** RONDANI, 1845

303 (302) Az *mcu* harántér megvan (= *Craspedothrix* BRAUER & BERGENSTAMM, 1893) 151. nem: **Elfia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1850

304 (295) Nincsenek meg a 295. sorszámon felsorolt bélyegek együttesen.

305 (310) A tarkót teljesen fekete szőrözet borítja, a szem sűrűn szőrös, a tarkó kiöblösödése nagy, lekerekített. A nagy vibrissa feltűnően magasan áll (9. ábra: A). A torpikkely alatti felszínen gyakran egy csomó kis, fekete szőrszál található (9. ábra: B). A hím homloka nagyon keskeny, alsó orbitalisa nincsen. A pteropleuralisok meglehetősen erősek. A 3 vállsörte egyenes vonalban áll. A potrohon discalis és peremsörték is láthatók. A pajzsocskán erős, keresztezett csúcssörték vannak, az oldalsörték hiányzanak. Az arcléc a nagy vibrissa alatt erősen meghosszabbodott (10. alnemzetség: *Macquartiina*).

306 (307) A peremér 2. szakasza alul kopasz. A toron 1 + 1 acrostichalis, 2 + 3 dorsocentralis és 0 + 2 intraalaris, a válldudoron 2 humeralis sörte áll [135. nem: **Macroprosopa** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889]

307 (306) A peremér 2. szakasza alul szőrös. A toron 2—3 + 2—3 acrostichalis, 3 + 3—4 dorsocentralis, 0 + 3 intraalaris és a válldudoron 3 humeralis sörte áll.

308 (309) Az r_{4+5} éren az *rm* harántér felé a távolság 1/4—1/3 részéig sörtécskék sorakoznak. A subapicalisok rövidebbek az apicalisoknál. Az arc és a szájperem kissé domború. A belső vállsörte előretolódott. A billér és a szárnytőlemez fekete (= *Macquartia* ROBINEAU-DESVOIDY, 1830 partim)
134. nem: **Bebricia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

309 (308) Az r_{4+5} érnek csak a tövén van néhány sörtécske. A pajzsocska erős csúcssörtéi alig rövidebbek a subapicalisoknál. Az arc lapos. A vibrissa-sarok magasan áll (9. ábra: A). A vállsörték egyenes sorban állnak. A billér sárga
133. nem: **Macquartia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

310 (305) A 305. sorszám tulajdonságai együttesen nincsenek meg.

311 (362) A hátulsó lábszárnak erős posteroventralis sarkantyúja van (9. ábra: C), majdnem egyenlő az anteroventralissal. (Ha csak fele olyan

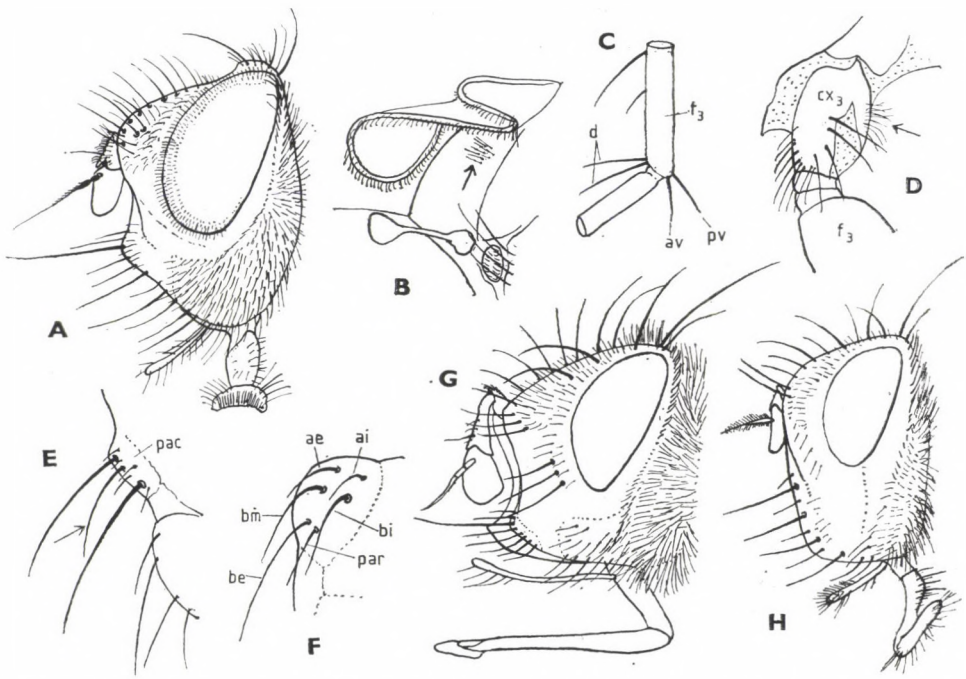
hosszú, de fémfényű zöld faj, akkor *Gymnochaeta* ROBINEAU-DESVOIDY. Lásd a 363. sorszámon!)

312 (321) A hátulsó csípő hátulsó felszíne szőrös vagy sörtézett (9. ábra: D). A postalarcalluson a 2 normális sörtén kívül 1 járulékos sörte is áll (9. ábra: E). Az orca szőrös. A tarkón nincs fekete szőrözet. A szem kopasz. A középső vállsörte erősen előretolódott, a külső basalis sörte mellett egy parabasalis sörte áll (9. ábra: F, *par*). Nagy termetű fajok (1. alnemzetség: *Tachinina*).

313 (314) Az orcán a szőrözeten kívül legalul 1—3 erőteljes sörte áll (9. ábra: G). Az ocellaris sörték hiányzanak. A basicosta sárga. A 2. potrohszelvényen nincs peremsörte (= *Cuphocera* MACQUART, 1845, partim.; *Peletieria* auct.)

113. nem: **Peleteria** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

314 (313) Az orcán nincsenek sörték, csak szőrözet. Ocellaris sörtéik megvannak.

9. ábra. A: *Macquartia tenebricosa* MEIGEN ♂ feje és B: jobb oldali torpikkelye alatti szőrcsomó — C: *Peleteria* sp. jobb hátulsó lábszár csúcsán álló sörték (*d* = dorsalis végsörték, *av* = anteroventralis sörte, *pv* = posteroventralis sörte és t_3 = hátulsó lábszár, tibia), D: bal hátulsó combja (f_3) és csípője (cx_3) a hátulsó-belső perem szőrével, E: a bal oldali postalarcallus (*pac*) a járulékos sörtével és F: a válldudor sörtéi (*bi* = belső, *bm* = középső és *be* = külső basalis sörte (*ai* = belső elülső, *ae* = külső elülső és *par* = parabasalis sörte) — G: *Peleteria rubescens* ROBINEAU-DESVOIDY ♂ és H: *Microphthalma europaea* EGGER ♂ feje oldalról (Eredeti)

315 (316) Legalább a 3. lábpáron a lábfejízek sárgák. A tapogató nagyon vékony hengeres, a vége nem vastagodott meg (= *Echinomyia* LATREILLE, 1804; *Servillia* ROBINEAU-DESVOIDY, 1830)
111. nem: **Tachina** MEIGEN, 1803 (partim)

316 (315) A lábfejízek teljesen feketék. A tapogató többnyire bunkó alakú.

317 (318) A torpikkely fekete. A pajzsocskát nagyszámú szabálytalan sörte szegélyezi. A potroh fekete, a peremsörték sűrűn állnak. Poszméhszerű igen nagy, 15—19 mm-es legyek
111. nem: **Tachina** MEIGEN, 1803 (partim)

318 (317) A torpikkely világos színű. A pajzsocskának ritkán van oldalsörtéje.

319 (320) A 3. supraalaris sörte szőrszerű, sokkal vékonyabb a praealarisnál, néha hiányzik. A csáp nagyon hosszú és vékony. A tapogató rövid, keskeny, pontosan henger alakú. A haustellum vékony, olyan hosszú, mint a szem magassága. Mindegyik potrohszelvényen 1 pár erősen fejlett discalis sörte áll
[114. nem: **Schineria** RONDANI, 1857]

320 (319) A 3. supraalaris sörte erős, egyenlő a praeapicalis sörtével. A tapogató normális alakú. A 3. csápíz rövidebb vagy egyenlő hosszú a 2.-kal. A haustellum általában hosszabb a szem kisebbik átmérőjénél (= *Fabriciella* BEZZI, 1906, partim)
112. nem: **Nowickia** WACHTL, 1894

321 (312) A hátulsó csípő kopasz. A postalarcalluson nincs járulékos sörte.

322 (325) Az elülső csípő elülső felszínét a finom szőrözet teljesen beborítja. A pofa rendkívül széles (9. ábra: H), teljesen hiányzik a tarkó kiöblösödése. Az orca szőrös, az arc kicsiny, a nagy vibrissa magasan áll a szájperem felett, az utóbbi nem ugrik előre, de összeszűkíti az arcot (10. ábra: A). A szem kopasz. A szárny *m* ere a megtörés után hosszú értoldalékban folytatódik (101. ábra) (21. alnemzetség: *Microphthalmina*).

323 (324) Az ocellaris sörték hiányzanak, az orcán a nehezen észrevehető vékony szőrözet sárga. Praealaris sörtéjük nincs. A lábak teljesen sárgák 161. nem: **Dexiosoma** RONDANI, 1856

324 (323) Az ocellaris sörték fejlettek. Az orcán a szőrözet fekete (9. ábra: H; 10. ábra: A). A praealaris sörte megvan. Csak a lábszárak sárgák
162. nem: **Microphthalma** MACQUART, 1843

325 (322) Nem egyeznek a 322. sorszám bélyegeivel.

326 (327) A pajzsocska csúcsán az erős keresztezett csúcssörték között 2—3 tüske áll (10. ábra: B). A tarkót csak fehér szőrözet fedi. A homlok nagyon széles, mindkét ivarnak 2 alsó orbitalisa van. A csápsörte erős, csaknem a csúcsáig megvastagodott, térdszerűen hajlott (10.

ábra: C). A pofán a tarkó kiöblösödése elég jól fejlett. A 4 vállsörte közül a 3 basalis egyenes sorban áll. A pteropleuralis sörte erős. A szárny r_{4+5} ere csaknem az *rm* érig sörtés (2. alnemzetség: *Germariina*) (= *Atractochaeta* BRAUER & BERGENSTAMM, 1889, partim)

115. nem: **Germaria** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

327 (326) A pajzsocskán a csúcssörték között nincsenek felálló tüskék. Az egyéb bélyegekben is különböznek.

328 (337) A 4 vagy 5 vállsörtéből a 3 basalis egyenes sort alkot, 1 elülső sörte a basalis előtt áll. A szájperem erősen előreugrik (de oldalról a *Lypha*-é nem látszik), az arc körülbelül olyan hosszú, mint a homlok, a tarkó kiöblösödése nagy (4. alnemzetség: *Linnaemyina*).

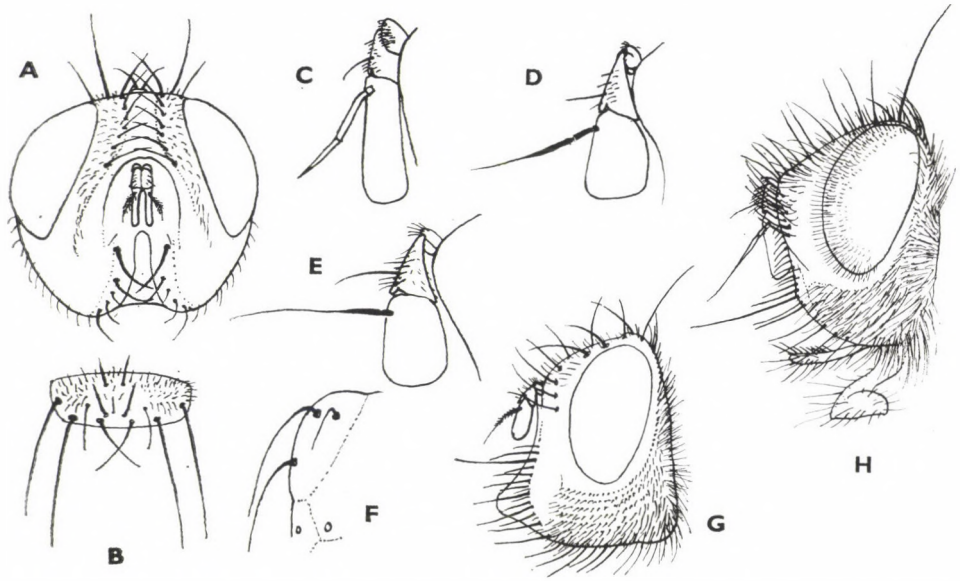
329 (332) A tapogató nagyon vékony, rövid. A basicosta sárga.

330 (331) Az r_{4+5} ér hosszan sörtés, még az *rm* éren túl is. Az R_5 sejt nyeles. A *cu* ér utolsó szakasza 2-szer olyan hosszú, mint az *mcu* harántér. A hátulsó tibia végén 4 dorsalis sörte található

[120. nem: **Gymnoglossa** MIK, 1898]

331 (330) Az r_{4+5} legfeljebb az *rm* harántérig sörtés. Az R_5 sejt nyitott. A *cu* ér utolsó szakasza nem vagy alig hosszabb az *mcu* érnél. A hátulsó tibia végén csak 2 dorsalis sörte áll

121. nem: **Linnaemya** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

10. ábra. A: *Microphthalma europaea* EGGER ♂ feje elölről — B: *Germaria ruficeps* FALLÉN ♂ pajzsocskája hátulról nézve és C: csápja — D: *Appendicia truncata* ZETTERSTEDT ♂ és E: *Eurithia connivens* ZETTERSTEDT ♂ csápja — F: *Brachymera rugosa* MIK ♂ vállsörtéi — G: *Stomina iners* MEIGEN ♀ és H: *Lypha dubia* FALLÉN ♂ feje (Eredeti)

332 (329) A tapogató nem vékony és rövid. A basicosta fekete.

333 (334) A pajzsocska oldalsörtéje vékony és rövid. A test fénylő fekete, hamvasság nélkül. A homlok olyan széles, mint a szem, de a hímnek nincs alsó orbitalis sörtéje
[117. nem: **Lydina** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830]

334 (333) A pajzsocskának 1—2 oldalsörtéje van, ezek legalább olyan erősek, mint a basalis sörte.

335 (336) A test fémes zölden csillog, a hátulsó lábszár végén 2 dorsalis sörtével. A potrohszelvények pereme alig észrevehető. A toron és a potrohon nincs hamvasság (= *Chrysosoma* MAQUART, 1834, nom. praeocc.; = *Chrysosomopsis* TOWNSEND, 1916)
119. nem: **Chrysocosmius** BEZZI, 1907

336 (335) A test fekete, a hamvasság szürkésfehér. A hátulsó lábszár végén 3 dorsalis sörte áll. A pajzsocska csúcssörtéi vékonyak, keresztezik egymást. A homloksörték az orca feléig lemennek, ahol találkoznak a sűrű vékony vibrissákkal (10. ábra: H)
118. nem: **Lypha** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

337 (328) A vállsörték másképpen helyezkednek el, vagy egyéb bélyegekben különböznek.

338 (341) A csápsörte a végéig megvastagodott, 2 helyen megtörik (99. ábra: D), az 1. és 2. íz is meghosszabbodott. A homlok széles, mindkét ivarnak 2 alsó orbitalis sörtéje van. A 2—3 vállsörte egyenes mentén helyezkedik el. A hátulsó lábszáron 3 dorsalis sarkantyú sörte áll. Az r_{4+5} ér az *rm* harántérig sörtézett (18. alnemzetség: *Digonochaetina*).

339 (340) Az orcán lefelé hajló sörték és szőrözet fut végig. Mindkét ivarnak van alsó orbitalis sörtéje. A 2. potrohszelvényen nincsenek peremsörték, a horpadás a szelvény széléig ér. Az r_1, r_{4+5} és *cu* ereken sörték sorakoznak. Az R_5 sejt nyitott (= *Digonocheta* RONDANI, 1845) 155. nem: **Triarthria** STEPHENS, 1829

340 (339) Az orca kopasz vagy nagyon finoman szőrözött. A hímeknek nincs alsó orbitalis sörtéjük. A 2. potrohszelvényen 2 középső peremsörte van, horpadás nincs rajta. Az r_1 ér kopasz. Az arc homorú, a szájperem kissé előreáll és oldalról is látható. A pontszemlemez feltűnően nagy, szív alakú, a homlok hátulsó 3/4-ét elfoglalja
[156. nem: **Barychaeta** BEZZI, 1906]

341 (338) A csápsörte egyszerű, nincs megtörve.

342 (345) A pajzsocskán nyoma sincs oldalsörtének, és a praeapicalis szintén hiányzik. A subapicalisok nagyon hosszúak, erősek, távol állnak

egymástól. A szem kopasz. A tarkó kiöblösödése az egész pofát elfoglalja. A hím homloka keskeny, nincs alsó orbitalisa, a nőstényé széles és 2 alsó orbitalisa van. 2—3 humeralis és 1 posthumeralis sörtéjük van. Nincs intraalaris sörte a varrat előtt. A nőstény elülső lábfejízei meghosszabbodtak és átalakultak, legalább az utolsó íz. A potroh oldalról összenyomott (14. alnemzetség: *Minthoina*).

343 (344) Az *m* ér könyökén az értoldalék olyan hosszú, mint a 2. peremér szakasz felének a hossza. Az R_5 sejt nagyon rövid nyeles. Az r_{4+5} ér az *rm* harántérig sörtés. A váll-lemez és a szárnytőlemez sárga. A tor oldalát és a 2. potrohszelvény hasoldalát sárga szőrözet fedi. Az ocellaris sörték hiányzanak. A 3. csápíz 4-szer olyan hosszú, mint a 2. A praealaris sörte hiányzik

146. nem: **Mintho** Robineau-Desvoidy, 1830

344 (343) Az *m* érnek ritkán van és csak rövid értoldaléka. A szőrözet teljesen fekete. Az ocellaris sörték gyengék vagy erősek. Az R_5 sejt nyeles

147. nem: **Minthodes** Brauer & Bergenstamm, 1889

345 (342) A pajzsocskának határozott oldalsörtéje van.

346 (347) A 3 vállsörte egyenes vagy majdnem egyenes vonalban áll, olykor csak 2 sörte fejlődött ki. A pofán a tarkó kiöblösödése nagy. Az arc fele olyan hosszú, mint a homlok. Az 5. potrohszelvényen erős discalis sörték állnak. A pajzsocska lateralis sörtéi olyan erősek, mint a basalisok, a csúcssörte erős. A szájperem a 2 nagy vibrissa között összeszűkül. Az R_5 nyeles, fényes fekete legyek (17. alnemzetség: *Loewiina*) 154. nem: **Loewia** Egger, 1856

347 (346) A válldudoron a középső sörte jóval előbbre áll.

348 (349) A potrohszelvények egymással összeforrtak. A tarkót fekete szőrözet borítja. A pofán a tarkó nem öblösödik ki. Az alsó orbitalis sörték mindkét ivar esetében legyezőszerűen szétállnak (87. ábra: D). Az apicalis sörték keresztezik egymást. Nagyobb, 6—8 mm-es fényes fekete legyek, élénk narancsszínű szárnytővel (7. alnemzetség: *Zophomyina*) 129. nem: **Zophomyia** Macquart, 1835

349 (348) A potrohszelvények határozott peremmel válnak el.

350 (351) A 2. potrohszelvény horpadása nem ér a szelvény széléig, a pajzsocskának nincs csúcssörtéje. A tor hátulsó légzőnyílásának nincs fedője. A pteropleuralis sörte vékony és rövid, rövidebb a sternopleuralisoknál, a tarkó kiöblösödése kicsiny. A szárny erős costigialis sörtéje ritkán hiányzik. A szájperem nem áll előre (9. alnemzetség: *Cleonicina*) 132. nem: **Cleonice** Robineau-Desvoidy, 1863

351 (350) A 2. potrohszelvény horpadása csaknem mindig a szelvény pereméig ér, ha nem ér addig, akkor a pajzsocskának keresztezett csúcssörtéi

vannak. A tor hátulsó légzőnyílásait kerek fedő takarja. A pteropleuralis sörte erős, néha páros. A pofát a nagy tarkó kiöblösödés takarja. A szem sűrűn szőrös, a középső vállsörte előbbre áll (5. alnemzetség: *Ernestiina*).

352 (353) A szájperem oldalnézetben nem látható. A 3. supraalaris sörte általában vékonyabb és rövidebb a 2.-nál. Csak 1 posthumeralis sörte van. A nőstény haslemezeit a tergitek csaknem elrejtik, ezért sörte ritkán áll rajtuk. A pajzsocska oldalsörtéje rendkívül erős, egyenlő a subapicalissal. A pteropleuralis sörte olyan erős, mint a hátulsó sternopleuralis
[127. nem: **Hyalurgus** BRAUER & BERGENSTAMM, 1893]

353 (352) A szájperem mindig előreáll, oldalról is látható. A 3. supraalaris sörte egyforma erős a 2.-kal.

354 (357) A hím homloka nagyon keskeny, a belső verticalis sörte szőrszerű, előrehajlik, nem különbözik a postocularis sörtéktől. A háton 2 + 3 acrostichalis, 3 + 4 dorsocentralis, a pajzsocskán 2—4 lateralis sörtéjük van. (Ha fémfényű zöld légy, lásd a *Gymnochaeta* ROBINEAU-DESVOIDY nemet a 363. sorszámon!) A pteropleuralis sörte rövidebb a hátulsó sternopleuralisnál. A potrohot hosszú szőr fedi, a hím 2. potrohszelvényén rendesen 2 peremsörte áll a középen. A nőstény 2. csápíze sárga, a homlokán 2 előreálló alsó orbitalis sörtével. Elülső lábfejízei erősen kiszélesedtek.

355 (356) A szemet fekete szőrözet fedi. Az orca gyakran szőrös (= *Ernestia* ROBINEAU-DESVOIDY, 1830 s. l.; *Panzeria* ROBINEAU-DESVOIDY, 1830, partim) 123. nem: **Meriania** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

356 (355) A szemet sárga szőrözet fedi. Az orcán legfeljebb a homloksörték alatt áll néhány szőrszál (= *Panzeria* ROBINEAU-DESVOIDY, 1830)
122. nem: **Ernestia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

357 (354) A hím homloka szélesebb, majdnem mindig erős, keresztezett vagy visszahajló belső verticalis sörték állnak rajta. A nőstény 2. csápíze fekete, legfeljebb a distalis végén barna.

358 (359) A homlok 1,5-szer hosszabb az arcnál. A pajzsocskán hiányzik a csúcssörte. 1 erős magános pteropleuralisuk van. A nőstény alsó orbitalisa kifelé, a szem fölé hajlik, a 2. csápíz néha sárga
[124. nem: **Fausta** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830]

359 (358) A homlok nem, vagy alig hosszabb az arcnál. A pajzsocska csúcssörtéi keresztezik egymást. A nőstény hátulsó alsó orbitalis sörtéje előrehajlik.

360 (361) A csápsörte 2. íze 2,5-szer olyan hosszú, mint amilyen vastag. Többnyire 1 pteropleuralis sörtéjük fejlődött. A szárnytövis olyan hosszú, mint az *rm* harántér. Az arc oldalról nem látszik. A hím

5. sternitje csaknem az elülső szegélyig be van hasítva. A hím 3. csápíze feltűnően kiszélesedik (10. ábra: D)
[125. nem: **Appendicia** STEIN, 1924]

361 (360) A csápsörte 2. íze nem vagy alig hosszabb a vastagságánál. A pteropleuralis sörte erős, rendesen kettős. A szárnytövis rövid, jelentéktelen. Az arc profilban látszik. A hímnek nincs praeverticalis és alsó orbitalis sörtéje. A hím 3. csápíze csak kevéssé szélesedik ki (10. ábra: E) (= *Ernestia* ROBINEAU-DESVOIDY, 1830, partim., *Eurythia* auct.) 126. nem: **Eurithia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1844

362 (311) A hátulsó lábszár posteroventralis sarkantyúja csökevényes vagy hiányzik, mindenesetre kisebb, mint az anteroventralis sarkantyú.

363 (364) A test fémes zölden csillog, mint a *Luciliák*. A pteropleuralis sörték száma 2, néha 3. Feje hasonló az *Ernestia*-nemhez, a tarkóján 2 sor fekete microchaetával. A potroh tergitjei összeforrtak, nem hajlíthatók (6. alnemzetség: *Gymnochaetina*)
128. nem: **Gymnochaeta** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

364 (363) Nem ilyenek.

365 (368) A szem kopasz, a homloksörték csak a lunula sarkáig érnek, az orca végig szőrözött. A pofa nagyon hosszú, a tarkó nem kiöblösödött. A csápsörte 2/3-áig megvastagodott, a 2. íz többé-kevésbé hosszú. A szájperem oldalnézetben nem áll előre. A tarkó nagyon domború, nagyrészt fekete szőr fedi. A válludor nagyon hosszú (10. ábra: F), a középső vállsörte messze előbbre áll. A 2. potrohszelvény hosszú, a horpadás nem ér a pereméig. A hátulsó lábszár végén 3 erős dorsalis sörte áll (8. alnemzetség: *Brachymerina*).

366 (367) Az r_{4+5} éren a sörtécskék az *rm* harántérig mennek. A csápsörte a végéig megvastagodott (87. ábra: E). A pofa 1/3 olyan széles, mint a szem magassága. A belső verticalis sörte rendkívül hosszú. A pajzsocska oldalsörtéi rövidek és vékonyak
[130. nem: **Brachymera** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889]

367 (366) Az r_{4+5} érnek csak a tövén van néhány sörtécske. A csápsörte 2/3-áig vastagodott meg. A pofa 1/2—3/4-e a szem magasságának és dúsan szőrözött (89. ábra: A). A pajzsocska oldalsörtéje olyan hosszú, mint a subapicalis. A hím homlokán nincs praeverticalis és alsó orbitalis sörte. A 3. csápíz 4—5-ször olyan hosszú, mint a 2. A csápsörte 2. íze 2,5—3-szor hosszabb a vastagságánál
[131. nem: **Pseudopachystylum** MIK, 1891]

368 (365) A 365. sorszám bélyegeinek együttese nincs meg.

369 (370) A praealaris sörte szokatlan módon nem hátra, hanem kifelé dől (11. ábra: D), és olyan hosszú, mint az első intraalaris a varrat mögött. Az r_{4+5} tövén 1 sörte áll. A pajzsocskának nincs csúcs-

sörtéje, a lateralis sörtéje egyforma erős a subapicalissal. A tor és potroh hamvas. A csápsörtének csak a töve vastag, a pofa széles. A prosternum szélén rendesen 1—1 sörtécske található (12. alnemzetség: *Pelatachinina*) 137. nem: **Pelatachina** MEADE, 1894

370 (369) A praealaris sörte hátrafelé dől (ritkán oldalt: egyes *Bithia* fajok). A pajzsocska lateralis sörtéje általában hiányzik vagy gyenge, ezért csak 2—3 pár erős sörtéje van. A szájperem előreáll, a szájnyílás alulról nézve 1,5—2-szer olyan hosszú, mint amilyen széles. Sosincs intraalaris sörte a varrat előtt.

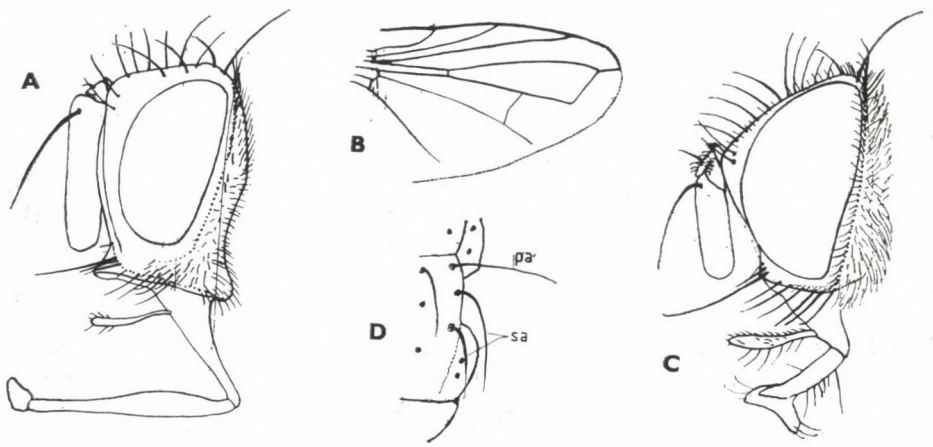
371 (372) A nagy vibrissa magasan az orrszerűen előreálló szájperem felett áll (10. ábra: G). A csáp nagyon rövid, a pofa széles, a tarkó kiöblösödése csaknem teljesen elborítja (28. alnemzetség: *Stominina*) 179. nem: **Stomina** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

372 (371) A nagy vibrissa a szájperem magasságában ered. A pofa kisebb és a tarkó kiöblösödése mérsékeltebb. Hosszúkás, vékony lábú legyek.

373 (378) A középső lábszáron csak 1 anterodorsalis sörte áll. Az 5. potrohszelvényt finomabb szőrözet borítja, mint a többit, sem sörtécskék, sem discalis sörték nincsenek rajta, csak peremsörték. A 3. és 4. potrohszelvényen sincs discalis sörte. A 2—3 vállsörte egyenes vonalban áll (13. alnemzetség: *Leskiina*).

374 (377) A toron 2 + 3 dorsocentralis sörte található. A peremér 1—3. szakasza felül és alul szőrös.

375 (376) Az arc valamivel rövidebb a homloknál. A 3. csápíz 1,5—2,5-szer hosszabb a 2.-nál. Nincs felső orbitalis sörte. A csápsörte az 1/3-áig vastagodott meg, a 2. íz nem hosszabb a vastagságánál. A 2. potroh-

11. ábra. A: *Clausicella puella* RONDANI ♂ feje és B: szárnyvége — C: *Atylostoma tricolor* MIK ♂ feje — D: *Pelatachina tibialis* FALLÉN praealaris (*pa*) és supraalaris (*sa*) sörtéje (Eredeti)

szelvény hosszú, a horpadás csak a szelvény feléig ér. A peremér 2. szakasza 1/3-a a 3.-nak. Lábuk sárga (= *Anthoica* RONDANI, 1861)
138. nem: **Solieria** ROBINEAU-DESVOIDY, 1848

376 (375) Az arc 2-szer hosszabb a homloknál (11. ábra: A). A 3. csápíz 8-szor hosszabb a 2.-nál. A csápsörte 3/4 része megvastagodott, a 2. íz 4—5-ször hosszabb, mint amilyen vastag. A váll-lemez és a szárnytőlemez fekete. A 2. potrohszelvény horpadása a szelvény széléig ér. A peremér 2. szakasza 2/3—3/4 része a 3. szakasznak. Az R_5 sejt hosszú nyeles (11. ábra: B) (= *Istoglossa* RONDANI, 1856)
139. nem: **Clausicella** RONDANI, 1856

377 (374) A toron 3 + 3—4 dorsocentralis sörte áll. A peremér 2—3. szakasza felül kopasz vagy csaknem az. A váll-lemez és a szárnytőlemez sárga. A 3. potrohszelvény közepén 2—4 peremsörte áll. A haustellum olyan hosszú, mint a szem magasságának 2/3-a. Tora sárgán hamvas, feje, potroha, lábai sárga alapszínűek
140. nem: **Leskia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

378 (373) A középső lábszáron legalább 2 anterodorsalis sörte áll.

379 (380) A 4—5 vállsörte közül a középső basalis erősen előretolódott. A csápsörte finom, lefelé hajlik. A basicosta fekete. A 3—4. tergiteken nincs discalis sörte, a pajzsocskán hiányzik a csúcssörte. A subapicalisok közelebb vannak egymáshoz, mint a basalis sörtéhez. Az ocellaris sörték rövidek, szőrszerűek. Az arc lapos, a szájperem kevéssé áll előre (11. ábra: C). A csápsörte az 1/3—1/5-éig vastagodott meg. A belső verticalis sörték keresztezik egymást. A tapogató olyan hosszú, mint a haustellum. A nőstény fején a külső verticalis és praeverticalis sörték erősek. Az *m* ér könyöke közelebb áll a végéhez, mint az *mcu* harántérhez. 8—11 mm
141. nem: **Atylostoma** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

380 (379) A vállon a 3 vállsörte egyenes vonalban áll, néha a belső előretolódott. A szájperem előreáll. A pajzsocska csúcssörtéje kicsiny vagy hiányzik.

381 (382) A csápsörte megvastagodása nem éri el a közepét, a 2. íze nem hosszabb a vastagságánál. A potroh sűrűn hamvas. A 4. és 5. tergiten erős discalis sörték állnak. Az orca kopasz (= *Rhinotachina* BRAUER & BERGENSTAMM, 1889; *Pseudodemoticus* BRAUER & BERGENSTAMM, 1893) 142. nem: **Bithia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

382 (381) A csápsörte egyenes vagy felhajlik, a 2/3—3/4-éig megvastagodott.

383 (384) Az r_{4+5} sörtécskéi legalább az *rm* harántérig mennek. A basicosta sárga. A haustellum hosszabb a fej magasságánál. A homloksörték erősen hátrahajlók. A csápsörte 2. íze 3—4-szer hosszabb a vastagságánál. A potroh fényes, keskeny hamvas övekkel. A 3—4. tergiteken nincs discalis sörte
143. nem: **Aphria** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

384 (383) Az r_{4+5} érnek csak a tövén áll néhány sörtécske. A basicosta fekete. A haustellum rövidebb a szem magasságánál. A homloksörték keresztben állnak.

385 (386) A csápsörte 2. íze 4-szer hosszabb a vastagságánál. Az arc és szájperem oldalnézetben erősen előreugrik (94. ábra: D). A 3—4. tergiteken erős discalis sörték állnak

144. nem: **Demoticus** MACQUART, 1854

386 (385) A csápsörte 2. íze nem hosszabb, mint amilyen vastag. Az arc és a szájperem oldalról nem vagy alig látszik. A 3—4. potrohszelvényeken nincs discalis sörte

145. nem: **Prodemoticus** VILLENEUVE, 1919

1. nem: **Senometopia** MACQUART, 1834

A fejet oldalnézetben a szem csaknem teljesen elfoglalja (3. ábra: C), a pofa keskenyebb, mint az orca a csáp eredésének magasságában. A tarkó lapos, a postocularis sörtesor mögött nincsenek fekete sörtécskék, csak fehér szőrözet. A válludoron 3 sörte áll, a sternopleuralis sörték száma 2. A középső lábszáron nincs belső sörte, a hátulsó lábszár anterodorsalis sörtéi fésűszerű sort alkotnak.

A nem 13 faját írták le a palearktikus régióból, ebből 8-at találtak Európában, 5-öt hazánkban. A nem fajai főleg kopasz vagy gyengén szőrös hernyókban élősködve fejlődnek.

1 (2) A lábszárak feketék vagy barnák. A varrat mögött 3 dorsocentralis sörte áll. A 3—4. potrohszelvények hátulsó szegélyét keskeny fényes fekete sáv szegélyezi. A nőstény homloka felülnézetben 2/3-a a szem szélességének. A tor sárgás- vagy kékesszürkén hamvas, a varrat előtt 4, mögötte 5 fekete sávval. A pajzsocska tőfele fekete, a csúcsi fele sárgásbarna. A potroh teljesen fekete, a szelvények keskeny hátulsó peremének kivételével kékes vagy sárgásszürke, kissé csillámló rajzolatú hamvasság fedi. A potrohszelvények szegélyén peremsörték állnak, a 3. és 4. szelvényeken kétoldalt rövid, lesimuló, a középen hosszú, felmeredő sörték láthatók. Az 5. szelvényt hosszú, erős sörték borítják. 6 mm.

Dél-európai faj. Hazánkban ritka, csak a Budai-hegységből és a Vértesből került elő néhány példány. Gazdája ismeretlen (VI, VII, IX)

sussurrans (RONDANI, 1859)

2 (1) A lábszárak sárgák. A varrat mögött 4 dorsocentralis sörte áll. A potrohot a hátulsó peremig sűrű hamvasság fedi.

3 (6) A potroh széles, lapos, alig hosszabb a szélességénél (14. ábra: C). A hím 3. potrohszelvényének közepén álló peremsörték rövidebbek a 4. szelvény hosszánál, a nőstényen alig egyenlők azzal. A pajzsocska subapicalis sörtéi rövidebbek a pajzsocska kétszeres hosz-

szánál. A hím homloka felülről nézve keskenyebb a szem fél szélességénél, a nőstényé kissé szélesebb annál. Az elülső lábszáron csak 1 hátulsó sörte áll.

4 (5) A fej, a tor és a potroh sárgán hamvas. A 4. tergiten ritkán állnak szabálytalan discalis sörték. A toron a varrat előtt hátulról nézve 4 fekete sáv fut, oldalról nézve középen egy 5. tűnik elő, a varrat mögött 5 sáv fut, egyik sem ér a pajzsocskáig. A pajzsocska sárgásvörös színű, sárgás hamvassággal borítva. A potroh 2—4. szelvényén peremsörték állnak, discalis sörték nincsenek. Sűrű sárga hamvasságán csillámló fekete foltok tűnnek fel. 8—10 mm.

Európa középső és déli övezetéből Ázsiáig mutatták ki. Hazánkban ritka, főleg a síkságon és a dombvidéken (Szolnok, Doboz, Zalaszántó), de Veszprémből is előkerült. Sok gazdaállata van főleg a Notodontidák, Noctuidák és Geometridák sorából. Hazánkban az *Abrostola triplasia* L. és *Bena prasinana* L. hernyókban lárvája áttelel. Nevelték még a *Calophasia casta* BORKHAUSEN, *Drymonia querna* FABRICIUS, *Ptilophora plumigera* ESPER, *Phalera bucephala* L., *Abrostola trigemina* WERNEBURG, *Autographa gamma* L., *Bomolocha crassalis* FABRICIUS, *Abraxas sylvata* SCOPOLI és *Ennomos erosaria* DENIS & SCHIFFERMÜLLER hernyójából (VI, VIII, IX)

excisa (FALLÉN, 1820)

5 (4) A hamvasság hamuszürke, a potrohon vasszürke csillámló rajzolattal (14. ábra: A). Feje: 3. ábra: C. Egyébként teljesen hasonló az *excisa* FALLÉN fajhoz.

Európa középső övezetében él, északon Skandináviáig elterjedt. Hazánkban ritka, a Bükk és Mecsek hegységekből, valamint Tompáról és Debrecenből van néhány példányunk. A légy lárvája áttelel, nálunk a *Pterostoma palpina* L., *Pheosia tremula* CLERCK hernyókban, laboratóriumi fertőzésben az *Abrostola trigemina* WERNEBURG és *Colocasia coryli* L. hernyókban is. Irodalmi adatok szerint az *Endromis versicolora* L., *Acronicta aceris* L., *Hyphantria cunea* DRURY, *Lymantria dispar* L.-ből is nevelték (IV—X.) [= ? *bombycivora* (ROBINEAU—DESVOIDY, 1830)]

separata (RONDANI, 1859)

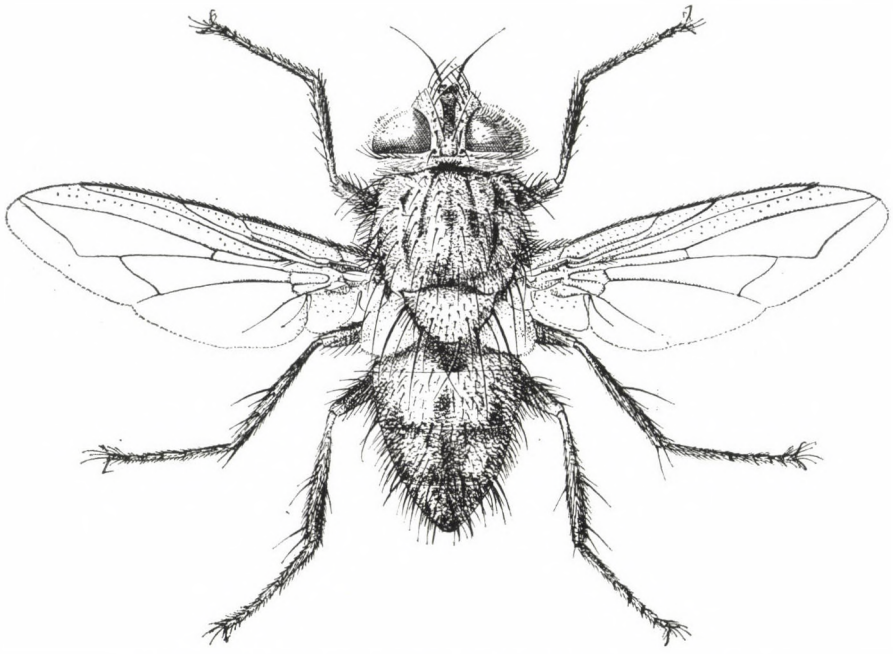
6 (3) A potroh keskeny, nem lapos, csaknem kétszer olyan hosszú, mint amilyen széles, hosszabb, ritkább szőrözet borítja. A 3. potrohszelvény középsörtéje mindig hosszabb a 4. szelvény hosszánál. A 3. és 4. tergiteken szabálytalan discalis sörték állnak, különösen a nőstényen. A subapicalis sörték legalább kétszer olyan hosszúak, mint a pajzsocska. A hím homloka felülnézetben 2/3 olyan széles, mint a szem, a nőstényé szélesebb.

7 (8) A hamvasság sárgásszürke. Az elülső lábszáron egyetlen hátulsó sörte áll. Az orca csaknem olyan széles, mint a 3. csápíz. A pofa szélesebb, mint a haustellum alulnézetben. A hím homloka felülnézetben 3/5 szemszélességű, ebből 1/3 esik a homloksávra, a nőstényé 3/4 szemszélességű, a homloksáv 2/3-a a járomlemeznek. A tor erősen hamvas 4 keskeny sötét sávval, oldalról nézve középsáv is tűnik elő (12. ábra). A potroh egyformán hamvas, csak a 3. szelvény közepén látható egy tojásdad sötét folt, mely csaknem végig ér a

szelvényen. A 3. szelvény közepén általában 2 peremsörte áll, a 3. és 4. szelvények középvonalában néhány vékony, de hosszú sörte látható, majdnem elérik a peremsörték hosszát. 6—8 mm.

Közép- és Dél-Európából ismeretes. Hazánkban csak kevés helyen gyűjtötték (Budapest, Tihany, Tard stb.). Gazdaállata nem ismeretes (V, VI.) (= *leucophaea* auct., *villeneuvei* MESNIL, 1963)

confundens (RONDANI, 1859)

12. ábra. *Senometopia confundens* RONDANI ♂ (Eredeti)

8 (7) A hamvasság aranysárga. Az elülső lábszáron 2 erőteljes hátulsó sörte áll. Az orca keskenyebb a 3. csápíznél, a pofa keskenyebb, mint a haustellum alulnézetben. A hím homloka csak 1/2 szem szélességű, a nőstényé szélesebb, de nem éri el a szem szélességét. A tor és a potroh rajzolata mint az előző fajé, de sárgán hamvas. A 3. potrohszelvény közepén 4 peremsörte áll. 7—9 mm.

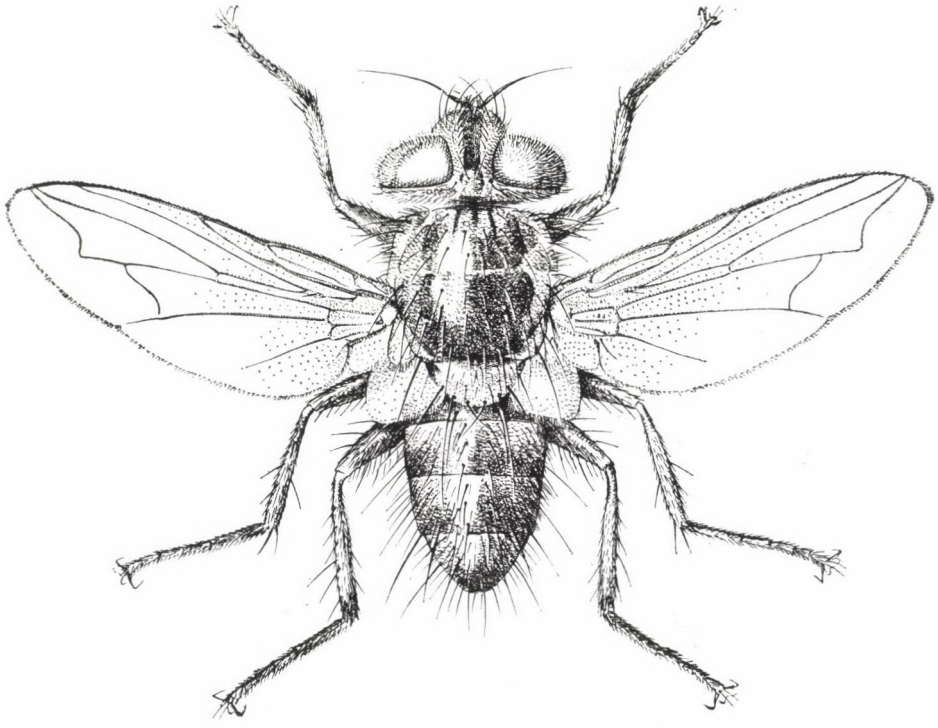
Hazája Közép-Európa, északon Skandinávia déli részéig felhatol. Magyarországon még nem gyűjtötték, de fogták Szlovákiában. Gazdaállatai a *Bupalus piniarius* L. és *Semiothisa liturata* CLERCK (= *obesa* BOHEMAN, 1863, *rutilla* auct.)

[**pollinosa** (MESNIL, 1941)]

2. nem: **Carcelia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Az alakban lényegében megegyező *Senometopia* MACQUART nemtől abban különböznek, hogy 2. lábszáruk belső oldalán erőteljes sörte áll (13. ábra).

A nem 28 palearktikus fajából mintegy 16 él Európában, közülük 10-et hazánkban is megtaláltak, további 2 faj előkerülése várható. Életmódjuk annyiban tér el a *Senometopia*-fajokétól, hogy főleg erősen szőrös hernyókban fejlődnek.

13. ábra. *Carcelia falenaria* RONDANI ♂ (Eredeti)

1 (4) A pajzsocska csúcssörtéje satnya, csak fele olyan hosszú, mint a lateralis sörte. A praealaris sörte erősebb és hosszabb a 3. supraalarisnál. Az arc oldalnézetben hosszabb a homloknál (14. ábra: B). A nőstény elülső lábának utolsó lábfejíze rendkívül széles és majdnem olyan hosszú, mint a 3. és 4. íz együttesen.

2 (3) Az *m* ér megtörése csaknem derékszögű, és 2-szer olyan messze van a végétől, mint az *mcu* harántértől (14. ábra: C). A hím csápjának 3. íze 6—8-szor hosszabb a 2.-nál (14. ábra: B), elülső lábának karmai és pulvillusai nem hosszabbak, mint az empodium. A nőstény 3. csápíze 4—5-ször hosszabb a 2.-nál. A hím homloka felülnézetben olyan széles, mint a szem 2/3-a (13. ábra), a nőstény esetében 4/5-e. A tapogató sárga, a nőstényé a végén megvastagodott, de ren-

des méretű. A tor gyengén hamvas, a varrat előtt 4, mögötte 5 sávval. A potrohszelvények elülső szegélye ezüstösen hamvas, majd szélesen gyengén hamvas, a 4. szelvény hátulsó szegélye általában fényes fekete, a hosszanti sávnak nyomai néha észrevehetők. A lábak feketék, csak a lábszárak vörösessárgák. 6—8 mm.

Közép- és Dél-Európában, valamint Izraelben találták. Hazánkban, főleg középhegységeinkben elterjedt, de gyűjtötték alföldön (Hortobágy, Doboz) is. Gazdája főleg a *Syntomis phegea* L., de nevelték az *Eriogaster lanestris* L. hernyójából is (IV—IX.) (= *inconspicua* VILLENEUVE, 1926; *phalaenaria* auct.)

falenaria RONDANI, 1859

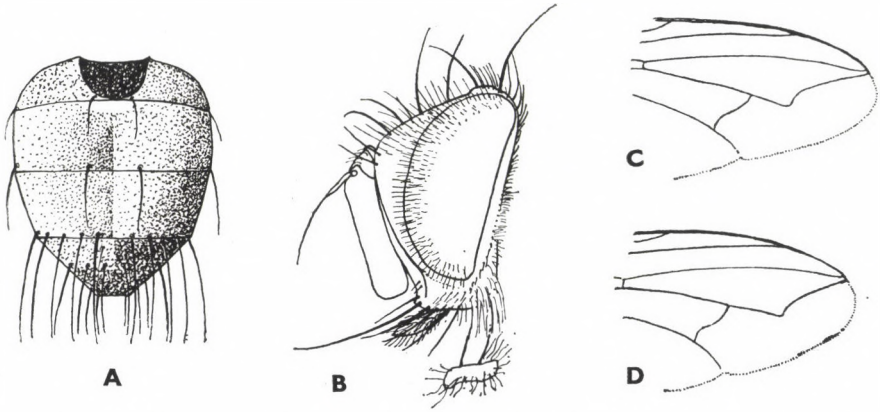
3 (2) Az *m* ér megtörése tompaszögű, körülbelül 1,5-szer olyan távol van az ér végétől, mint az *mcu* harántértől (14. ábra: D). A hím csápjának 3. íze 4—5-ször, a nőstényé 3,5—4-szer olyan hosszú, mint a 2. A hím elülső lábfejének karmai és pulvillusai határozottan hosszabbak az empodiumnál. A nőstény tapogatója feltűnően nagy és széles, teniszütőszerű. Egyébként teljesen hasonló a *falenaria* RONDANI-hoz, de potrohán a harántsáv erőteljesen fejlett. 5—7,5 mm.

Hazája Európa, Transzkaukázia, Szibéria és Japán. Magyarországon egyetlen példányát Darányban gyűjtötték. Állítólag az *Arctia caja* L.-ből nevelték (= *patellipalpis* PANDELLÉ, 1896)

tibialis (ROBINEAU-DESVOIDY, 1863)

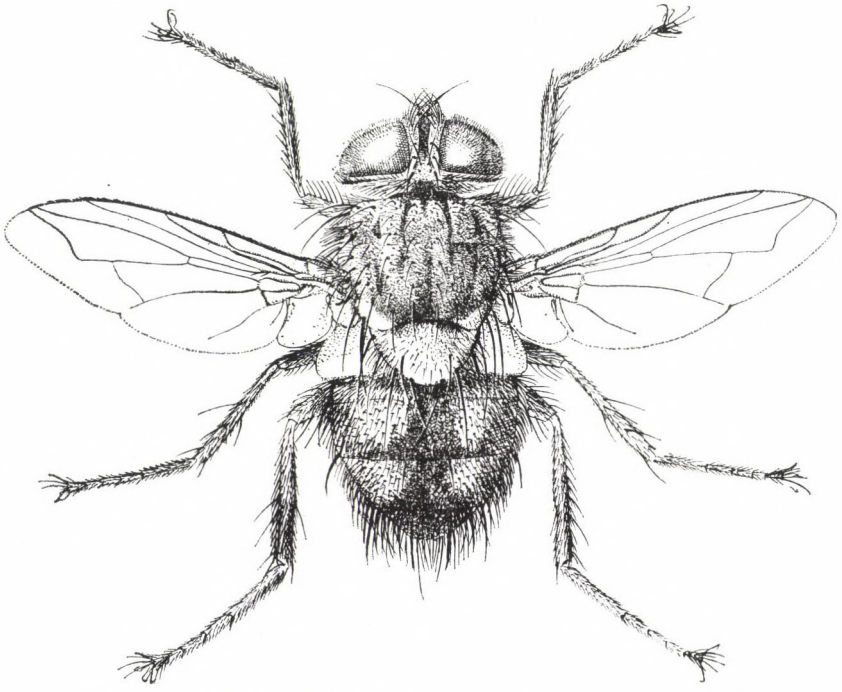
4 (1) A pajzsocska csúcssörtéje erőteljes, olyan hosszú, mint a lateralis sörte. A 3. supraalaris sörte határozottan hosszabb, mint a praealaris sörte. Az arc oldalnézetben rövidebb a homloknál (16. ábra: A). A nőstény elülső lábának 5. lábfejíze nem hosszabbodott meg.

5 (10) A középső lábszáron csak 1 anterodorsalis sörte áll. A basicosta sárga. A potrohon nincsenek discalis sörték.

14. ábra. A: *Senometopia separata* RONDANI ♀ potroha — B: *Carcelia falenaria* RONDANI ♂ feje és C: szárnyvége — D: *C. tibialis* ROBINEAU-DESVOIDY szárnyvége (C, D : MESNIL nyomán, a többi eredeti)

6 (7) A homlok nagyon keskeny, a hímé alig 1/3 felülről nézve, a nőstényé sem éri el a 1/2 szemszélességet. A homloksörték a csápsörte eredésének szintjéig vagy még mélyebbre lemennek, gyakran rendetlen sorban. A tor a scutellum előtt szélesen világosbarna színű. A hím potroha kétoldalt nagyon szélesen vöröses, a nőstényé fekete. Az 5. tergiten nincsenek discalis sörték. Testét szürke hamvasság borítja.

15. ábra. *Carcelia bombylans* ROBINEAU-DESVOIDY ♂ (Eredeti)

A torpikkely erősen feldomborodik a külső pereme fölé. A 3. tergit peremsörtéi jóval rövidebbek, mint a 4. tergit hossza. A nőstény 3. potrohszelvényén 4—6 erős peremsörte áll. 8—11 mm.

Hazája Közép- és Dél-Európa, Izrael, Szibéria és Japán. Magyarországon ritka (Budapest, Mátra). Gazdái: *Orgyia antiqua* L., *O. recens* HÜBNER, *Dasychira pudibunda* L., *D. fascelina* L., *Euproctis chrysorrhoea* L., *Porthesia similis* FUESSLY, *Cirrhia citrago* L. és *Spilosoma* fajok (IV—VII.) [= *amphion* (ROBINEAU-DESVOIDY, 1863)]

rasa (MACQUART, 1849)

7 (6) A homlok szélesebb, a hímé legalább fele a szem szélességének, a nőstényé még szélesebb. A homloksörték szabályos sorban mennek le az orcára. A toron általában nincs világosbarna sáv a pajzsocska előtt. Az 5. tergiten többnyire vannak discalis sörték. A potroh kétoldalt vörös alapszínű.

8 (9) A tor 5 fekete sávja közül a középső hátulról nézve a varrat előtt eltűnik (15. ábra). A potroh hátulról nézve világos sárgásszürkén

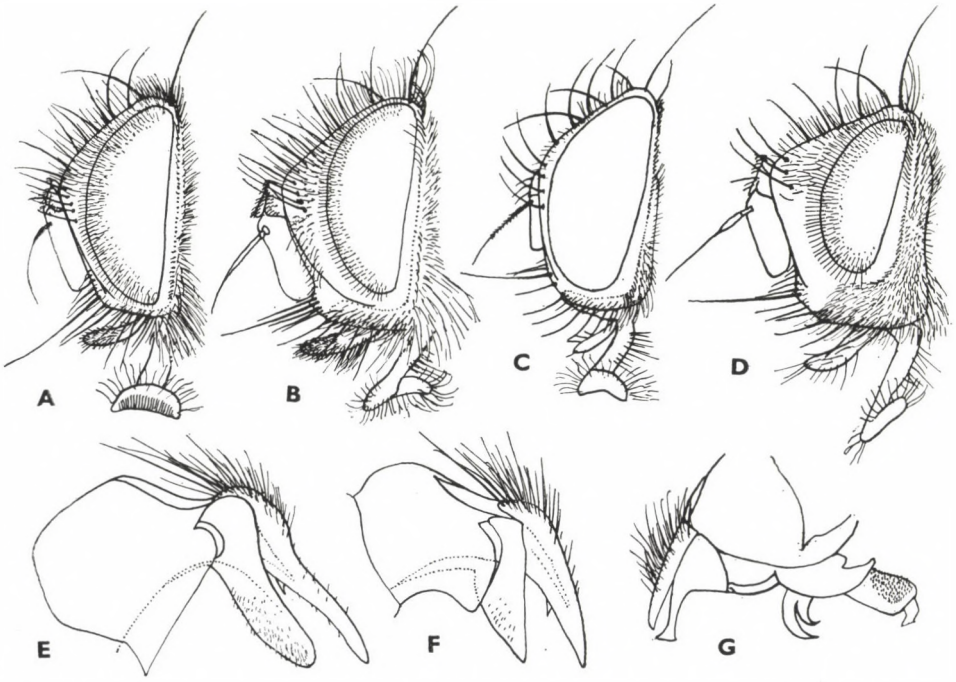
hamvas, éles, vékony fekete középsávval, sűrű, rövid, felálló szőrrel, a 3—4. potrohszelvényen a szőr csak 1/4—1/3 olyan hosszú, mint a szelvény. A 3. szelvényen 2 közép-peremsörte áll. A hím homloka 1/2, a nőstényé 2/3 szemszélességű. 8—10 mm.

Hazája Közép- és Dél-Európa, Szibéria és Japán. Nálunk sok helyen előkerült, de általában csak 1—1 példányban. Gazdája *Phragmatobia fuliginosa* L. és *Spilosoma lubricipeda* ESPER (VI—IX.) (= *gnava* MEIGEN, 1824)

bombylans (ROBINEAU-DESVOIDY, 1830)

9 (8) A tor középsávja a varrat előtt hátulról nézve is erőteljes. A potrohot hátulról nézve erősen csillámló, vékony vasszürke hamvasság fedi, a középsáv hiányzik vagy elmosódott szélű. A potroh szőrözete ritkább, hosszabb, a 3—4. szelvényen 1/2 olyan hosszú, mint a szelvény. A 3. potrohszelvényen a hímen néha, a nőstényen többnyire 4 közép-peremsörte áll. A hím homloka 3/5, a nőstényé 2/3 szemszélességű (16. ábra: A). 9—10 mm.

Közép- és Dél-Európától Közép-Ázsiáig és Japánig elterjedt faj. Nálunk csak kevés helyen (Budajenő, Vérteskozma) fogták nagyobb számban, egyenként

16. ábra. A: *Carcelia puberula* MESNIL ♂, B: *C. processioneae* RATZEBURG ♂, C: *Thelyconchia solivaga* RONDANI ♀ és D: *Chaetinella kramerella* STRAND ♂ feje — E: *Carcelia lucorum* MEIGEN ♂, F: *C. dubia* BRAUER & BERGENSTAMM ♂ és G: *Chaetinella kramerella* STRAND ♂ ivarszerve (E, F: MESNIL nyomán, a többi eredeti)

a Budai-hegységben, a Bakony és a Bükk hegység lelőhelyein, de a Kiskunságon is gyűjtötték. Gazdái: *Lymantria monacha* L., *Orgyia antiqua* L. és *O. gonostigma* FABRICIUS (IV—VI.) (= *lucorum* MEIGEN, 1834)

puberula MESNIL, 1941

10 (5) A középső lábszáron 2—3 anterodorsalis sörte áll.

11 (12) A varrat mögött 3 dorsocentralis sörte áll. A basicosta sárga. A hím homloka 4/5 olyan széles, mint a szem, a nőstényé szélesebb a szemnél. A homloksáv vörösbarna, olyan széles, mint a járomlemez. A külső verticalis sörte gyenge, de jól látható. A hím arcléce erősen domború, a nőstényé egyenes, a rövid lehajló vibrissák az arcléc feléig felmennek. A hím 3. csápíze 5-ször hosszabb a 2.-nál, a nőstényé 3—4-szer olyan hosszú. A potrohán nincsenek discalis sörték, fehéresen hamvas, a 3—4. szelvények hátulsó szegélyén sötét sáv fut végig, a 3. szelvényen hosszúkás sötét folt van, a 4.-en alig jelzett középsáv tűnik elő. A hím potroha kétoldalt szélesen vöröses. Az erek világossárgák. A középső tibián 2 erős anterodorsalis sörte áll. 8—9 mm.

A fajból csak a hím és nőstényből álló típuspár ismeretes, amelyeket Budapesten (Budán) a *Porphyrinia* (= *Thalpochares*) *pannonica* FREYER-ből neveltek 1884-ben és a bécsi Természettudományi Múzeumban őriznek

thalpocharidis HERTING, 1959

12 (11) A varrat mögött 4 dorsocentralis sörte áll. A basicosta sötét színű.

13 (16) A csápsörte a közepéig hengeresen megvastagodott, majd hirtelenül elvékonyodik. A potrohot teljesen finom, egyenletes szőrözet fedi, a közepe táján nincsenek sörték. A homloksáv olyan széles, mint a járomlemez vagy szélesebb. A toron 4 sötét hosszanti sáv fut. A hím 3. csápíze 2,5-szer hosszabb a 2.-nál.

14 (15) A hím és a nőstény homloka felülnézetben olyan széles, mint a szem 4/5 része. Az orca végig finoman szőrözött (16. ábra: B), erről a faj biztosan felismerhető. A vibrissák az arcléc alsó harmadáig felmennek. A pofa csaknem olyan széles, mint a szájnyílás alulról nézve. A pajzsocska egészen sárga, a subapicalis sörték egymáshoz közel állnak. A potroh egyenletesen szürkén hamvas, gyengén csillámló rajzolattal és elmosódott középsávval. 8—10 mm.

Európai faj, Franciaország, Olaszország, Svájc és Németország ritka állata. Hazánkban ritka (Vértes, Bükk és Gerecse hegység), csak néhány példány került elő. Gazdája a *Thaumetopoea processionaea* L. és a *Th. pinivora* TREITSCHKE hernyója (IV, V.)

processioneae (RATZEBURG, 1844)

15 (14) A hím homloka legfeljebb fele, a nőstényé 2/3-a a szem szélességének. Az orca kopasz, csak fele olyan széles, mint a 3. csápíz. A vibrissák alig mennek feljebb a nagy vibrissánál. A pofa fele olyan széles, mint a szájnyílás alulnézetben. A pajzsocska töve fekete.

A potrohon határozott középsáv látható. A potrohrajzolat olyan, mint a többi *Carcelia* esetében. 8—10 mm.

Hazája Európa, Transzkaukázia, Szibéria, Szahalin és Japán. Magyarországon ritka (Tompa, Bakony, Sárvár). Gazdái: *Malacosoma neustrium* L., *Leucoma salicis* L., *Lymantria dispar* L., *Phalera bucephala* L., *Arctia caja* L., *Dasychira pudibunda* L. Az utóbbiban lárvája át is telel (IV.) [= *excavata* (ZETTERSTEDT, 1844)]

gnava (MEIGEN, 1824)

16 (13) A csápsörte csak a tőharmadában vastagodott meg, majd fokozatosan vékonyodik el. A potroh középvonalában egyenlőtlen erősebb sörték és szabálytalan discalis sörték állnak.

17 (18) A hím homlokszélessége 4/5-e a szemének, a nőstényé egyenlő a szem szélességével. A hátulsó pontszemek olyan távol állnak egymástól, mint amilyen a homloksáv szélessége elöl. Az orca majdnem olyan széles, mint a 3. csápíz. A vibrissák finomak és majdnem az arcléc feléig felmennek. A csápsörte a 2/5-éig megvastagodott. A pajzsocska egészen sárga. A középső lábszár tövének belső oldala nem sötétedett el. A potrohon elmosódott középsáv látható. 8—10 mm.

Hazája Európa, Szibéria, Mongólia és Japán. Gyűjtötték Szlovákiában, de Magyarországon még nem mutatták ki. Gazdái: *Euproctis chrysorrhoea* L., *Leucoma salicis* L., *Dasychira fascelina* L., *Malacosoma castrensis* L. (Németországban: V.)

[**laxifrons** VILLENEUVE, 1912]

18 (17) A hím homloka legfeljebb 3/5-e, a nőstényé 2/3-a a szem szélességének. A hátulsó pontszemek csak fele olyan távol állnak egymástól, mint a homloksáv szélessége. Az orca sokkal keskenyebb, mint a 3. csápíz. A pajzsocska töve fekete. A lábszárak a tövük belső oldalán elsötétedtek. A potrohon hosszanti középsáv fut, és keskeny fekete perem van a 3—4. tergitek hátulsó szélén. A nőstényen ez a rajzolat kevésbé erőteljes.

19 (20) A lábszárak barnák, csak a közepükön világosodtak ki kevéssé. A 3. és 4. potrohszelvény felül fehéresszürkén hamvas, szürkén csillámló rajzolattal, az alapszőrzetből a középtájon csak néhány erősebb szőrszál emelkedik ki. A hím homloka 3/5 olyan széles, mint a szem, a nőstényé 2/3. A hím 3. csápíze duzzadt, kiszélesedett, 2—2,5-szer hosszabb, mint amilyen széles, a nőstényé normális alakú. A homloksörték szabályos sorban a csápsörte tövéig lemennek. A hátulsó lábszáron az anterodorsalis sörtesor kevéssé szabályos merev sörtékből áll. Fekete faj, a hím potrohának oldalai szélesen narancsvörösek, a nőstényen a vörös szín csaknem hiányzik, a pajzsocska és postalarcallus sárgák. 8 mm.

Németországban és Csehszlovákiában, Szibériában és Japánban él. Hazánkban még nem találták. A *Diacrisia sannio* L. hernyójából nevelték ki

[**kowarzi** VILLENEUVE, 1912]

20 (19) A lábszárak sárgák, tőfelük belső oldala határozottan elsötétedett. A potroh sárgásszürkén hamvas, vasszürke csillámló rajzolattal, szabálytalanul álló erős discalis sörtékkel, amelyek csaknem olyan hosszúak, mint a peremsörték. A hím homloka legfeljebb fele olyan széles, mint a szem felülről nézve, a nőstényé csak 3/5.

21 (22) A hím homloka 1/2, a nőstényé 3/5 olyan széles, mint a szem. A hím ocellaris sörtéje alig hosszabb, mint az elülső homloksörték. A homloksörték az orcán a csápsörte eredéséig vagy még lejjebb mennek. A hátulsó lábszár anterodorsalis sörtesora meglehetősen erős, egyenes, merev sörtékből áll. A hím ivarszervén a cercus és a surstylus párhuzamos oldalúak (16. ábra: E). A tor vékonyan szürkén hamvas, a varrat előtt 4, mögötte 5 fekete sávval. A potroh 3—4. szelvényét a középtájon erős, felmeredő, a peremsörtékkel vetekedő, rendetlenül elhelyezett discalis sörték borítják. A potroh 2. szelvényének 2—4 peremsörtéje nagyon távol áll egymástól. A hím potroha kétoldalt élénkvörös, a nőstényé fekete. 8—10 mm.

Európában, Izraelben, Szibériában, Mongóliában és Japánban elterjedt faj. Hazánk egész területén erdős vidékeken kis számmal mindenütt megtalálható. Gazdaállatai: *Arctia caja* L., *A. villica* L., *Ammobiota festiva* HUFNAGEL, *Phragmatobia fuliginosa* L., *Rhyparia purpurata* L., *Callimorpha dominula* L., *Tyria jacobeae* L., *Macrothylacia rubi* L., *Ammoconia caecimacula* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Mesapanea secalis* L., *Saturnia pryi* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, hazánkban még *Aglais urticae* L., *Spilosoma* sp. (IV, V—VII—X.) (= *cheloniae* RONDANI, 1859)

lucorum (MEIGEN, 1824)

22 (21) A hím homloka nem szélesebb 2/5, a nőstényé 1/2 szemszélességnél. Az ocellaris sörték határozottan erősebbek az elülső homloksörtéknél. A homloksörték 1 vonalban mennek le az orcára, általában nem tovább, mint a 2. csápíz végéig. A hím hátulsó lábszárának anterodorsalis sörtesora vékonyabb, hosszabb, hajlottabb sörtékből áll. A hím ivarszervének cercusa és surstylusa elkeskenyedő, kihegyezett alakú (16. ábra: F). Egyébként teljesen hasonló az előző fajhoz. 8—10 mm.

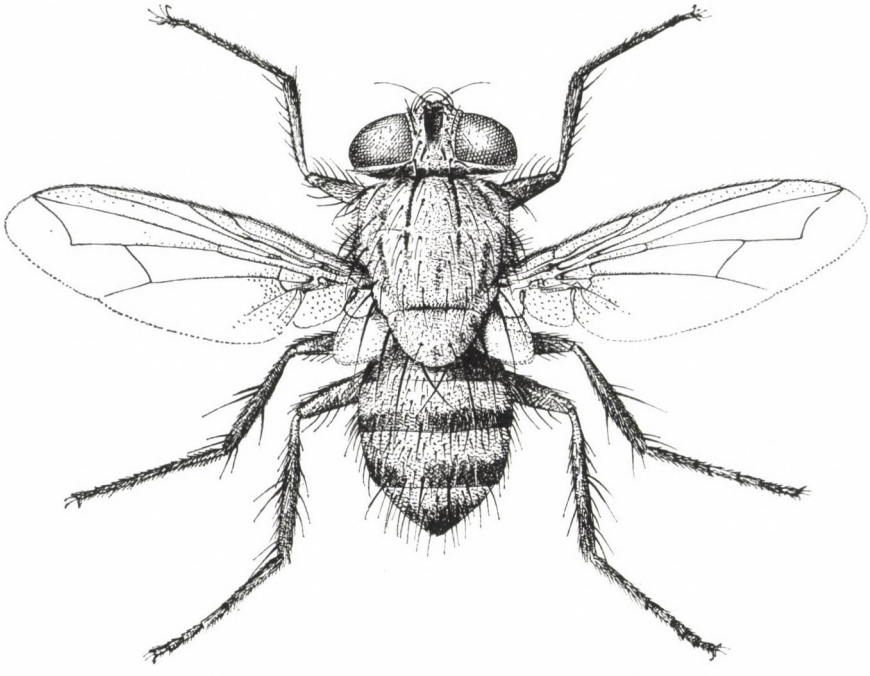
Európa sok országában megtalálták. Nálunk ritka, csak 1—1 példányunk van a Pilis hegységből, Répáshutáról (Bükk hegység) és Nagykovácsiból. Kineveltéka a *Tyria jacobeae* L., *Callimorpha dominula* L. és *Ammobiota festiva* HUFNAGEL hernyójából (IV—VI.) (= *lucorum* MEIG. ssp. *dubia*)

dubia (BRAUER & BERGENSTAMM, 1891)

3. nem: **Thecocarcelia** TOWNSEND, 1933

A homloksáv elöl jóval keskenyebb, mint a járomlemez. A csáp 3. íze 4—6-szor hosszabb a 2.-nál. A csápsörte kopasz, csaknem a közepéig megvastagodott. Az ocellaris sörte erősebb a homloksörtéknél. Utóbbiak keresztezik egymást, csak a felső orbitalisok hajlanak hátra (3. ábra: E). A post-

ocularis sörtesor mögött, a postverticalis mellett 1—2 fekete sörtécske állhat a fehér szőrök között. A tapogató sötét. A pajzsocska apicalis sörtéi vízszintesek és keresztezik egymást. A 2—3. potrohszelvényeken 2—2 közép-peremsörte áll, csak az 5.-en állnak discalis sörték. A potrohot ritka, félig lesimuló szőrözet borítja. 4 sternopleuralis sörtéjük van.

17. ábra. *Thelyconchia solivaga* RONDANI ♀ (Eredeti)

A nem 7 palearktikus fajából 2 él Európában, az egyiket hazánkban is megtalálták.

— — A nem felsorolt bélyegein kívül jellemző a fajra, hogy a hím és a nőstény homloka csaknem egyforma széles, alig keskenyebb a szemnél. A fej és a test sárgásszürkén hamvas. A toron a varrat előtt 4 sáv fut, a belsők keskenyek, vonalszerűek, a külsők szélesek; a varrat mögött 3 elmosódott széles és köztük 2 keskeny rövid sáv látható. A potroh 2. szelvénye fekete, a 3—5. sűrűn hamvas, hátulsó szegélyük és az 5. szelvény csúcsi 2/3-a fényes fekete. A tojócső kiálló, vastag, lapos, hajlott cső. A lábak feketék. A potrohon nincsen vörös folt. 8—9 mm.

Európából, Észak-Afrikából, Transzkaukáziából és Japánból mutatták ki. Hazánkban ritka, a Bakonyban és a Vértes hegységben, valamint az Alföldön a Hortobágyon és Szolnokon fogtak néhány példányt. Életmódja, gazdaállata ismeretlen (VI, VIII.) (= *incidens* RONDANI, 1861)

acutangulata MACQUART, 1850

4. nem: **Thelyconchia** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

A homloksáv elöl csaknem egyforma széles a járomlemezzel. A csáp 3. íze csak 2—2,5-szer hosszabb a 2.-nál. A csápsörte erős nagyítással finoman bolyhos, csak a töve vastagodott meg. Valamennyi homloksörte hátrafelé hajlik (3. ábra: F). Az ocellaris sörte satnya, szőrszerű. A tapogató sárga. A tarkón csak fehér szőrözet van. A pajzsocska csúcssörtéi felhajlanak és keresztezik egymást. Az r_{4+5} ér tövén csak egyetlen sörtécske áll. A tojócső nem áll ki.

A nem 4 palearktikus fajából 1 él Európában, ezt hazánkban is fogták.

— — A hátrahajló homloksörtesor (16. ábra: C) és az élénk potrohrajzolata (17. ábra) alapján feltűnő faj. A hím homloka 4/5, a nőstényé teljes szemszélességű felülnézetben. A homloksáv elöl szélesebb a járomlemeznél. A tor gyengén hamvas 5 fekete sávval, a középső a varrat előtt hiányzik (17. ábra). A potroh 2. szelvénye fekete, a 3—4. szelvény elülső fele éles határral sárgásszürkén hamvas, középsáv nyoma nélkül, az 5. szelvény 2/5-e hamvas, a hátulsó részük fényes fekete. Discalis sörték csak az 5. szelvényen találhatók. A pajzsocska és a lábak feketék. 5—6 mm.

Európa több országából és Izraelből, Szibériából és Japánból is kimutatták. Hazánkban az alföld homokos területeiről (Csévharaszt, Ágasegyháza, Tompa) és Tihanyból több példányt gyűjtöttek. Életmódja ismeretlen (V—IX.)

solivaga RONDANI, 1861

5. nem: **Chaetinella** MESNIL, 1949

A torpikkely erősen felfújt, a szegélye fölé domborodik (mint a 4. ábra: B). A homlok a csáp eredésénél nagyon erősen előreugrik (16. ábra: D), az orca 2-szer olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa fele olyan magas, mint a szem oldalnézetben. A hím csápjának 3. íze 2-szer hosszabb a másodiknál. A csápsörte a feléig erősen megvastagodott. A 4 vállsörte közül az elülső gyöngébb. A barett szőrözött. A pajzsocskán a lateralis sörte hiányzik, a praeapicalis szőrszerű, de hosszú. A 2. és 3. potrohszelvény közepén 2—2 hosszú peremsörte tűnik fel. A 3. és 4. potrohszelvényen 1—1 pár hosszú, vékony discalis sörte áll. A szemet hosszú sűrű szőr borítja. A külső verticalis sörte hiányzik.

A nem egyetlen faját Nyugat-Európából, Német- és Franciaországból, valamint Belgiumból mutatták ki. Hazánkban is él. Életmódja ismeretlen.

— — A hím homloka felülről nézve több mint 3/4 olyan széles, mint a szem, annak több mint 1/3-a a homloksávra esik. A tapogató sárga, csak a tőharmada sötét. A hát szürkén hamvas 4 széles fekete sávval a varrat előtt, a középső 2 a varrat mögött középfolttá olvad össze. A fekete pajzsocskát is sűrű hamuszürke hamvasság takarja. A potroh 3—5. szelvényeinek elülső szegélye világosan hamvas, majd fokozatosan vékony barna hamvasságba megy át. A lábak feketék, a hátulsó lábszár anterodorsalis sörtéi ritkásak, rendetlenül

állnak, 1 hosszú sörte kiáll közülük. A hím karmai és pulvillusai jóval hosszabbak az utolsó lábfejíznél. Hím ivarszerve: 16. ábra: G. 8,5 mm.

Elterjedését nem ismerjük pontosan, eddig 1—1 példányt fogtak Németországban, Belgiumban és Franciaországban. Nálunk is ritka, a Bakonyban Fenyőfőn, a Pilisben Kétbükkfanyeregnél fogták. Életmódja ismeretlen (V.)

kramerella (STRAND, 1924)

6. nem: **Ethilla** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

A torpikkely előredomborodik a perem fölé (4. ábra: B). A háton 3 + 3 acrostichalis és 3 + 4 dorsocentralis sörte áll. A pajzsocskán van lateralis sörte. Az orca fele olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa csak 1/10 szemmagasságú. A csápsörte lehajló, a 2. íze 4—5-ször olyan hosszú, mint amilyen vastag. Mindkét ivarnak 2 hátrahajló felső orbitalis sörtéje van.

Egyetlen palearktikus faj tartozik a nembe, amely nálunk is él. Életmódja ismeretlen.

— — A hím potrohának 2—4. szelvénye kétoldalt szélesen vörösessárga, a nőstényen a sárga foltok jóval kisebbek. A hím homloka alig 1/2 szemszélességű, a nőstényé körülbelül 3/5. A tapogató sárga. A homloksáv szélesebb a járomlemeznél. A tor vékonyan hamvas, hátulról nézve a varrat előtt 4 széles fekete sáv, mögötte széles középfolt és kétoldalt 1—1 sáv tűnik fel. A potroh 3—5. szelvénye 2/3-áig sűrűn sárgásfehéren hamvas, a hátulsó harmad fényes fekete, a középsáv is széles (18. ábra: D). A pajzsocska és a lábak feketék. 6—8 mm.

Közép- és Dél-Európából, valamint Üzbegisztánból mutatták ki. Hazánkban a síkságok és hegyvidékek rétjein mindenfelé előkerült, de nem gyakori. Gazdaállata ismeretlen (V—X.)

aemula (MEIGEN, 1824)

7. nem: **Paratryphera** BRAUER & BERGENSTAMM, 1891

A torpikkely alakja és a potroh mintázata hasonló az előző fajéhoz, de teljesen fekete, nincs narancsszínű oldalfoltja. A csápsörte általában egyenes, a 2. íze kevéssé hosszabbodott meg. Nincs a pajzsocskán lateralis sörte.

A nembe 5 palearktikus, ebből 4 európai faj tartozik, 2 hazánkból is előkerült, de a másik 2 előfordulása is várható. Valamennyien araszoló lepkék hernyóiban (Geometridae) fejlődnek.

1 (2) A peremér 3. szakasza 2-szer olyan hosszú, mint a 2. Az elülső lábszáron csak 1 hátulsó sörte áll. A potrohot rövid, lesimuló szőrözet takarja, nincsenek közte discalis sörték. A 3. csápíz 3-szor hosszabb a 2.-nál. A tapogató sárga. A tarkón a postocularis sörték

mögött fekete sörtécskék találhatók. Az 5—6 homloksörtéből csak 2 megy le az orcára. 6—7 mm.

Közép- és Dél-Európában, valamint Japánban találták. Hazánkban még nem került elő. Biztosan csak a *Hemistola chrysophrasaria* ESPER hernyójából gyűjtötték. Ismert gazdaállata a *Dyscia conspersaria* FABRICIUS (V.)

[**bisetosa** BRAUER & BERGENSTAMM, 1891]

2 (1) A peremér 3. szakasza 3-szor olyan hosszú, mint a 2. Az elülső lábszárnak rendesen 2 hátulsó sörtéje van. A potroh szőre hosszú, felálló, a hímeknek discalis sörtéi is vannak, néha a nősténeken is, legalább a 4. tergiten. A 3. csápíz 1,5—2-szer hosszabb a 2.-nál.

3 (4) A tapogató sárga. A hím homloka 2/3-a a szem szélességének. A járomlemez szőrszálai néha lemennek az orcára, mélyebbre, mint a homloksörték. A hímnek is 2 hátrahajló felső orbitalis sörtéje van, homloka 2/3-a a szem szélességének. A tarkón nincsenek fekete microchaeták. Az *m* ér könyöke derékszögű, alig lekerekített sarokkal. Potroha fekete alapon szürkén hamvas, kihagyva a középsávot és a kifelé erősen szélesedő peremsávot. Nősténye ismeretlen. 6,5 mm.

Dél-európai faj. Egyetlen hazai példányát Budaörsön a Csíki hegyekben gyűjtötték. Ismert gazdaállata a *Dyscia conspersaria* FABRICIUS (V.)

palpalis RONDANI, 1895

4 (3) A tapogató fekete. A hím homloka 3/5-e, a nősténye 2/3-a a szem szélességének felülnézetben. A szőrszálak a járomlemezről nem mennek le az orcára. A hímnek csak 1 felső orbitalis sörtéje van, a nősténynek 2.

5 (6) A tarkó felső felén a postocularis sörtesor mögött microchaeták állnak. A 3. csápíz 1,5—2-szer olyan hosszú, mint a 2. A csápsörte 2. íze 1,5-szer olyan hosszú, mint amilyen vastag. A hím homloka felülnézetben 3/5-e, a nősténye 2/3-a a szem szélességének. Az *m* ér megtörése tompaszögű és lekerekített sarkú. Színezete olyan, mint az előző fajoké e nemben. 6—8 mm.

Európa középső és déli övezetében és Kínában gyűjtött faj. Hazánkban nem gyakori. Főleg a Börzsöny hegységben találták, de előkerült a Bükk hegységből, Keszthelyről és a Hortobágyról is. Egyetlen ismert gazdaállata a *Scopula immutata* L. (VI—IX.)

barbatula (RONDANI, 1859)

6 (5) A tarkón nincsenek fekete microchaeták. A 3. csápíz 3-szor olyan hosszú, mint a 2. A csápsörte 2. íze 3-szor olyan hosszú, mint amilyen vastag. Az *m* ér megtörése derékszögű, alig lekerekített sarokkal. Tor- és potrohrajzolata olyan, mint a nem többi faján. 6 mm.

Az Alpokban és Dalmáciában gyűjtötték. Hazánkból még nem került elő. Életmódja ismeretlen. Valószínűleg azonos az előző fajjal

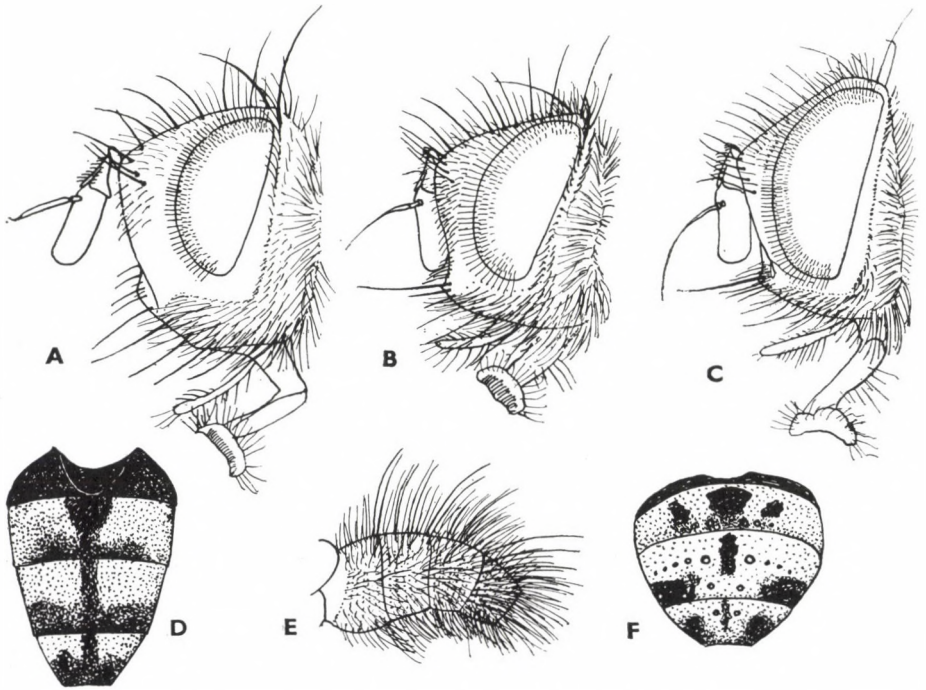
[**handlirschi** BRAUER & BERGENSTAMM, 1891]

8. nem: **Rhaphiochaeta** Brauer & Bergenstamm, 1889

Közepes nagyságú legyek. Vállsörtéik száma 5, barettjük szőrözött. A varrat előtt 3 acrostichalis sörte áll. A csápsörte végig megvastagodott, és nem hosszabb, mint a 3. csápíz, az orca felül szőrös (18. ábra: A). A hátulsó lábszáron 3 dorsalis sarkantyú sörte található.

Egyetlen palearktikus és egyben európai faj tartozik ebbe a nembe, amelyet eddig hazánkban nem sikerült megtalálni. Életmódjuk ismeretlen.

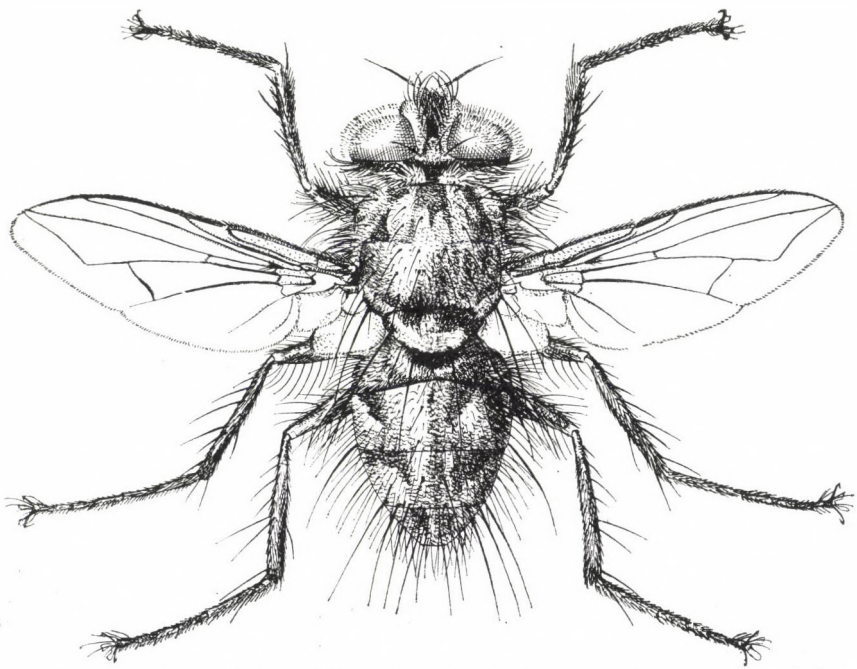
— — Fejének alakjáról, rövid és vastag csápjáról, a felső felében szőrös orcájáról könnyű felismerni (18. ábra: A). A szeme sűrűn szőrös. A tarkó erősen domború, 1 sor fekete microchaeta áll a postocularis sörtesor mögött. Az orca a csáp eredésénél 2/3 olyan széles, mint a szem kisebbik átmérője. A széles tarkó kiöblösödését hosszú fekete sörték borítják. A tapogató sárga. A tor fekete, a vasszürke hamvasságból 3 fekete sáv tűnik elő, a széles középső 2 sáv összeolvadásából keletkezett. Az acrostichalisok száma 3 + 3, a dorsocentralisoké ugyanannyi. A pajzsocska csúcsharmada sárga, a keresztezett csúcssörték vékonyak, felállók. A potroh erősen domború, csillámló szürke hamvassággal van fedve. 8—9 mm.

18. ábra. A: *Rhaphiochaeta breviseta* Zetterstedt ♂, B: *Smidtia conspersa* Meigen ♂ és C: *Nemorilla floralis* Fallén ♂ feje — D: *Ethilla aemula* Meigen ♂, E: *Smidtia conspersa* Meigen ♂ potrohvége oldalnézetben és F: *Nemorilla maculosa* Meigen ♂ potroha (Eredeti)

Európában, valamint Szibériában a Csendes-Óceánig megtalálták. Hazánkból még nem került elő, de már fogták Szlovákiában és Jugoszláviában. Tavasszal az *Euphorbia cyparissias*-on szeret táplálkozni. Gazdaállata ismeretlen

[**breviseta** (ZETTERSTEDT, 1838)]

19. ábra. *Smidtia conspersa* MEIGEN ♂ (Eredeti)

9. nem: **Smidtia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A nemet az 5 vállsörtén kívül könnyű felismerni a végig sűrűn szőrös széles orcájáról (18. ábra: B), és a fejet, a tort, a potrohot fedő feltűnően hosszú, vékony szőrözetről (19. ábra). A potroh szőrözete többségében hosszabb az egyes szelvények hosszánál a középvonalon mérve (18. ábra: E). A csápsörte hosszú, a közepéig kissé megvastagodott.

A nem 2 palearktikus fajából 1 él Európában, ez hazánkban is gyakori.

— — A hím homloka 3/5, a nőstényé teljes szemszélességű. A homloksáv fekete, kissé szélesebb a járomlemeznél. A tor gyengén hamvas, a varrat előtt 5, mögötte 3 fekete sávval, a középső 3 sáv összeolvadásából keletkezett. A tor sörtéi: 2—3 + 3 acrostichalis, 3 + 3 dorsocentralis, 5 humeralis és 3 sternopleuralis sörte. A pajzsocska vörös, csak a töve fekete. A potroh fekete alapon erősen csillámló vasszürkén hamvas, a szelvények hátulsó peremén keskeny, fénylő sáv látható, a középső sáv a 3. szelvény tojásdad fekete foltjává

redukálódott. A lábak feketék, csak a 3. lábszár barnásan áttetsző (19. ábra). 7—9 mm.

Skandináviától a Krím félszigetig, keleten Üzbegisztánig elterjedt faj. Középhegységeink erdeiben mindenfelé gyakori. Gazdaállatai araszolóhernyók: *Theria rupicapraria* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Alsophila aescularia* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Epirrita dilutata* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Orthosia cruda* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *O. stabilis* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Panolis flammea* DENIS & SCHIFFERMÜLLER (IV, V.)

conspersa (MEIGEN, 1824)

10. nem: **Timavia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

Az 5 humeralis sörte, szőrös barett, hegyes potrohvég, a tarkón a fekete microchaeták hiánya, a potroh 3. és 4. szelvényén a discalis sörték hiánya jellemzik a nemet. A varrat mögött 4 dorsocentralis sörte áll.

A nem 9 palearktikus fajából 2 él Európában, az egyiket hazánkban is fogták.

— — Nagyobb termetű, fekete színű légy, csak a tapogató, a pajzsocska és a potroh oldalai vörösessárgák. A hím homloka felülnézetben csak 1/4-e a szem szélességének, a nőstényé 3/4-e. A 3. csápíz hossza csak 1,5-szerese a 2.-nak. A csápsörte feléig gyengén megvastagodott. A tor szürkén hamvas, 5 széles fekete sávval. A pajzsocska vöröses, csak a tövén keskenyen fekete. A potroh erősen csillámlóan szürkén hamvas, a 3—5. szelvény hátulsó 1/3-a fényes fekete, közepén sötét hosszanti sáv fut és a 3. szelvényen 2 nagy háromszögletű folt tűnik fel. A 2—4. szelvény oldala szélesen vöröses. 9—12 mm.

Egész Európában és Közép-Ázsiáig elterjedt faj. Hazánkban elég ritka, főleg a hegyvidéki erdeinkben él (Budai-hegység, Bakony, Mecsek, Bükk hegység), de Ócsán is fogták. A *Panolis flammea* DENIS & SCHIFFERMÜLLER speciális parazitája (IV—VI.)

amoena (MEIGEN, 1824)

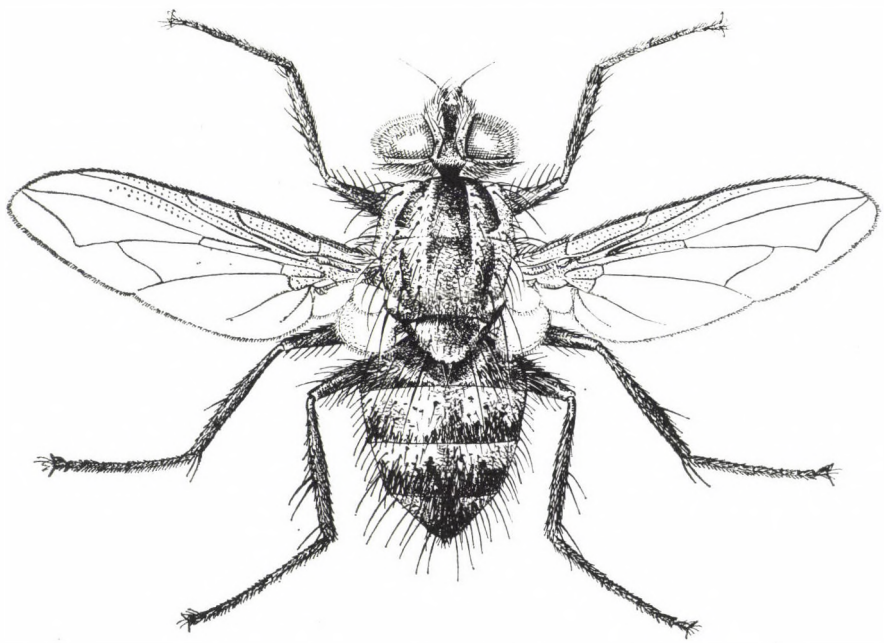
11. nem: **Nemorilla** RONDANI, 1856

Az 5 vállsörte, szőrös barett, levágott potrohvég, tarka mintázat a potrohon (18. ábra: F; 20. ábra) jellemzik a nemet. A tor sörtézete: 3 + 3 acrostichalis, 3 + 4 dorsocentralis, 2 posthumeralis, 2—3 sternopleuralis, a pajzsocskán pedig teljes sörtézettség és a potroh discalis sörtéi jellemzik a nemet.

Megtalálták Európában, Kelet-Szibériában, Kanadában, Japánban és Észak-Afrikában. Csak 2 palearktikus fajuk van, ezek hazánkban is élnek.

1 (2) Mindkét ivar 4. potrohszelvényének hátulsó szegélyén megszakítatlan, végig egyforma széles sáv fut (20. ábra). A hím homloksávja a pontszemlemez elülső vége előtt nem vagy alig szélesebb a járomlemeznél. A postocellaris sörték pedig csaknem egyenes kezdet után

utolsó negyedükben kis ívben előrehajolnak (18. ábra: C). A hím homloka kb. 1/2-e, a nőstényé 3/5-e a szemszélességnek. A csápsörte a 2/5-éig vastagodott meg. A toron 3 nagyon széles fekete sáv fut végig, közöttük sárgásfehéren villogó sáv tűnik fel. A potroh 2—4. szelvényének hátulsó fele fényes fekete, a hosszanti középsáv a 3. szelvényben folttá szélesedik, amelyet kétoldalt nagy fekete

20. ábra. *Nemorilla floralis* FALLÉN ♂ (Eredeti)

foltok kísérnek. A hím tapogatója fekete, a nőstényé sárga. A pajzsocska és a lábak feketék. A bábjának van elülső stigmája. A hím jóval nagyobb: 7—9 mm, a nőstény 6—7 mm.

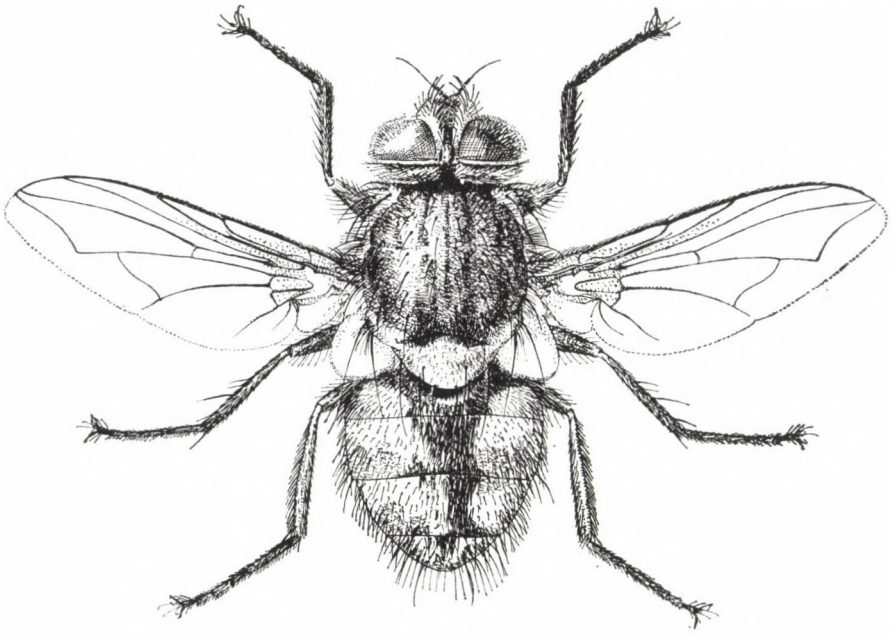
A két *Nemorilla* fajt csak újabban választották szét, ezért a régi elterjedési adatok nem használhatók. Megtalálták egész Európában, Szibériában és Japánban. Ugyanez a bizonytalanság vonatkozik a gazdaállatok névsorára is. Hazánkban ritkább, mint a testvérfaja, főleg a síkságon (Hejőbába, Doboz) gyűjtötték, de fogták a Budai-hegységben és a Bükkben is (V—VII, IX.)

floralis (FALLÉN, 1820)

2 (1) A 4. potrohszelvény fekete hátulsó harántsávja a középen szélesen megszakad és kétoldalt kiszélesedik (18. ábra: F). A hím homloksávja a pontlemez előtt kétszer olyan széles, mint a járomlemez. A postocellaris sörték egyenes ívben hajolnak előre. A bábnak nincs elülső stigmája. Egyébként teljesen hasonló az előző fajhoz, de többnyire kisebb. A hím 4—9 mm, a nőstény 4—7 mm.

Hazája Európa, Szibéria és Észak-Afrika. Újabb adatok szerint a *maculosa* délibb elterjedésű faj, ez hatol keletre és előnyben részesíti a száraz területeket. Magyarországon gyakoribb, mint a *floralis* (FALLÉN), inkább a hegyvidéken, mint a síkságon sokfelé megtalálható. A két testvérfaj gazdaállatai valószínűleg többségükben ugyanazok. Főleg a molylepkék hernyóiból, mintegy 33 Microlepidoptera fajból nevelték ki, ezenkívül 8 Noctuida és 4 egyéb Lepidoptera szerepel az irodalomban (IV—X.)

maculosa (MEIGEN, 1824)

21. ábra. *Winthemia bohemani* ZETTERSTEDT ♂ (Eredeti)

12. nem: **Winthemia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Közepes nagyságú legyek — kivétel a 15 mm-re megnövő *bohemani* ZETTERSTEDT (21. ábra). Az 5 vállsörtén és szőrös baretten kívül jellemzi a nemet a szőrös orca; a hazai fajokat ezenkívül a vörös pajzsocska és a potroh kisebb-nagyobb narancssárga foltjairól lehet felismerni.

A nem 12 palearktikus fajából 10 él Európában, hazánkban eddig 5-öt sikerült begyűjteni, még további 3 faj előkerülése lehetséges. Különböző lepkefajok hernyóiban fejlődnek.

1 (4) A potrohot hosszú, felálló szőrözet fedi, mint a *Smidtia*-nem esetében, és legalább a 4. tergiten szabálytalanul elhelyezett discalis sörték is állnak. A 2. tergit közepén 4—6 erős peremsörte áll. A tarkón a postocularis sörtesor mögött 1 sor fekete microchaeta is található.

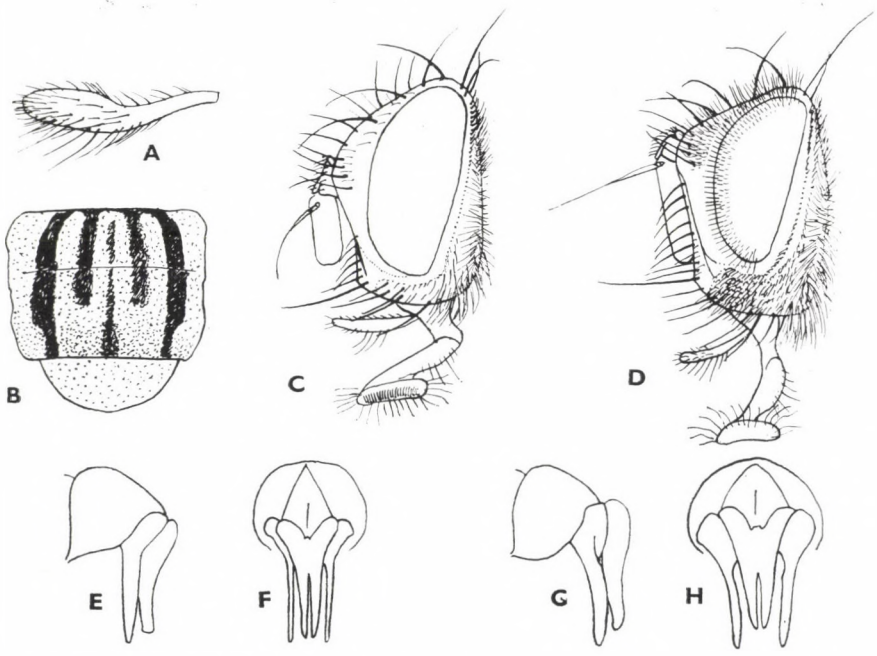
2 (3) A pajzsocska vörösessárga, csak a tövi 1/5-e fekete. Oldalnézetban az arc olyan hosszú, mint a homlok. A tapogató vége kiszélesedik,

olyan széles, mint alul az orca (22. ábra: A). A szárny peremerének 2. szelvénye 3/5-e a 3. szelvény hosszának. A hím homloka felülnézetben 2/5-e, a nőstényé 4/5-e a szem szélességének. A hím tora fekete, csak a varrat előtt a dorsocentralis sörték mentén és a válldudoron van hamvasság, a nőstényé viszont erősen hamvas és 5 fekete sáv díszíti. A pajzsocska csaknem tövéig vörösessárga. A potroh a középen fekete, kétoldalt végig szélesen vörösessárga, gyakran a hím 5. szelvényének csúcsa is. A 2—3. potrohszelvények szélén 4—6 hosszú peremsörte áll. 6—11 mm.

Európában csak kevés helyen fogták Franciaországtól Ausztriáig és a Szovjetunió nyugati részéig. Hazánkban kevés helyen, főleg Budapesten a Hármashatárhegyen és Csákváron gyűjtötték, valamint 1—1 példányt találtak a Pilis és a Mecsek hegységben. Gazdaállata a *Brachionycha sphinx* HUFNAGEL (V, VI.)

variegata (MEIGEN, 1824)

3 (2) A pajzsocska fekete, csak a csúcsa kissé vöröses. Az arc oldalnézetben rövidebb a homloknál. A tapogató keskeny, hengeres, 2—3-szor keskenyebb az orcánál. A szárny peremerének 2. szelvénye csak fele a 3.-nak. Egyébként hasonlít az előző fajhoz, de sötétebb. Nőstény ismeretlen. 7,5 mm.

22. ábra. A: *Winthemia variegata* MEIGEN ♂ tapogatója — B: *W. quadripustulata* FABRICIUS ♂ tormintázata — C: *Townsendiellomyia nidicola* TOWNSEND ♀ és D: *Pales pavida* MEIGEN ♂ feje, E: ♂ ivarszerve oldalról és F: hátulról — G: *P. opulenta* HERTING ♂ ivarszerve oldalról és H: hátulról (E—H: HERTING nyomán, a többi eredeti)

Első példányát, a hím típuspéldányát Csehországban fogták, azóta Szlovákiában is gyűjtötték. Hazánkban még nem találták (VI.)

[**jacentkowskyi** MESNIL, 1949]

4 (1) A potroh szőrözete rövid, lehajló, sosincs rajta discalis sörte. A tarkón nincsenek microchaeták a postocularis sörték mögött.

5 (8) A tor 4—5 hosszanti sávja a varrat előtt közel egyforma széles, elmosódott peremű, és csaknem olyan széles, mint a hamvas sáv közöttük. A 4. tergit peremsörtéi hosszabbak az 5. tergitnél.

6 (7) A 3. potrohszelvény közepén csak 2 erős peremsörte áll, néha 2 gyengébb kíséri. Az orca szőre a nagy vibrissáig ér. A hím arca profilban sokkal rövidebb, mint a homlok. A hátulsó lábszár anterodorsalis fésűje sokkal sűrűbb, egyenletesebb, 20—40 sörtéből áll. A hím tora (22. ábra: B) felül gyengén hamvas, 5 széles fekete sávja közül a középső hol a varrat előtt is végigmegy, hol csak mögötte látható. A nőstény sokkal sűrűbben hamvas. A potroh fekete, a szelvények oldala sárgás, az 5. szelvény csúcsi fele élénk narancsvörös, a 3—5. szelvény fehéresszürkén hamvas, de hátulsó peremük fényes fekete. A lábak feketék. Barettja szőrös (3. ábra: H). 7—10 mm.

Hazája Európa, Észak-Skandináviától a Földközi-tengerig, Ázsia (Szibéria, Mongólia) és Észak-Amerika. Középhegységeink erdeiben mindenfelé előfordul, de sehol sem gyakori. Mintegy 30 lepkefaj hernyójából nevelték, túlnyomóan Noctuidákból, ezek közül is elsősorban a *Cucullia*-fajokból. De kinevelték *Arctia caja* L., *Inachis io* L. és *Aglais urticae* L. hernyóiból is. Nagy termetű hernyóban 9 árva is kifejlődhet. Több nemzedéke is van évente (V—IX.)

quadripustulata (FABRICIUS, 1794)

7 (6) A 3. potrohszelvény közepén 4—6 erős peremsörte áll. Az orcán a szőrözet csak a legfelső kis vibrissáig ér. A hím arca alig rövidebb, mint a homloka, a nőstényé azzal egyenlő. A hátulsó lábszár anterodorsalis fésűje ritkább, 12—20 sörtéje van és kevésbé szabályos. Egyébként nagyon hasonlít az előző fajhoz. 8—10 mm.

Régen és ma is sokan nem tartják önálló fajnak, ezért elterjedését kevéssé ismerjük. Egész Európában és Szibériában megtalálták. Hazánkban nem ritka, hegyvidékeinkről és a síkságról is előkerült (V—VIII.)

erythrura (MEIGEN, 1838)

8 (5) A toron csak 4 hosszanti sáv látható, a középsők éles határúak és keskenyebbek, mint a közöttük húzódó hamvas tér, vagy a tor fényes fekete.

9 (10) A középső lábszáron 1 anterodorsalis sörte áll. A potroh fekete, a szélei szélesen sárgásak és fehéresszürkén hamvasak. A homloksörték rövidek, a 14—15-ből 4—5 lemegy az orcára a 2. csápíz alsó végéig. A 3. csápíz 1,5-szer hosszabb a 2.-nál. Az *m* ér megtörése alig lekerekített és parányi értoldaléka van. A hím homloka nem

szélesebb a 1/2 szemszélességnél, a nőstényé 2/3 szemszélességű. A 2 ocellaris sörte alig olyan hosszú, mint az elülső homloksörték. A belső vertikális sörte csak 1/4-e a szem nagyobbik átmérőjének. A tor fekete, a gyenge hamvasság miatt fényes, hátulról nézve 4 halvány fekete sáv tűnik elő. A potroh fekete, oldalai sárgásan áttetszők, alapszínét teljesen elfedi a sűrű ezüstös hamvasság. A 2. szelvényen a peremsörte satnya vagy hiányzik; a 3. tergiten 2—4 peremsörte állhat vagy hiányozhat; az 5. tergit csúcsfelén szőrszerű discalis sörték állnak. A lábak feketék. A nőstény hamvassága a toron erősebb, a potrohon gyengébb a hímén él. 7—9 mm.

Európa középső övezetéből, így Szlovákiából, valamint Szibériából, Kínából és Japánból jelentették. Hazánkból még nem került elő. Gazdája az *Eudia pavonia* L. és *Lymantria dispar* L. hernyója (= *speciosa* EGGER, 1861)

[**venusta** (MEIGEN, 1824)]

10 (9) A középső lábszáron 2—3 anterodorsalis sörte áll.

11 (12) 3 sternopleuralis sörtéje van. Az orca szélesebb, mint a 3. csápíz. A postalarcallus barna. A hím potroha felül csaknem teljesen vöröses-sárga, csak keskeny fekete középsáv szakítja meg (21. ábra). A nőstényen a vöröses alapszín csak a 2. tergiten látható, a többin teljesen elfedi a sűrű aranysárga hamvasság, a hasoldal barnás. A lábszárak sárgásak. A supraalaris és intraalaris sörtesorok közt nincsen sárga sáv. A hím 2. és 3. tergitjének közepén nincsen peremsörte, a nőstényen a 2.-on 2, a 3.-on 2—6 peremsörte található. A nőstény csápja teljesen narancssárga, csak a 3. íz pereme barnás. 10—15 mm.

Európában, Ázsiában, Kazahsztánban és Szibériában is megtalálták, de mindenütt ritka. Hazánkban egyetlen példányát a Mecsek hegységben fogták. Gazdaállatai a *Smerinthus ocellata* L. és az *Amorpha populi* L. hernyói (VIII.) (= *xanthogastra* RONDANI, 1859)

bohemani (ZETTERSTEDT, 1844)

12 (11) 2 sternopleuralis sörtéjük van. Az orca keskenyebb, mint a 3. csápíz. A potroh felülről nézve részben feketés. A lábszárak feketék. A hím 2. és 3. tergitjének közepén 2—4 rövid peremsörte áll. A supraalaris és intraalaris sörtesorok közt sárga sáv húzódik.

13 (14) A 3. csápíz kiszélesedett, 1,2—2-szer olyan hosszú, mint amilyen széles. A pofa magassága 1/4-e a szem magasságának. Az ocellaris sörték nagyon rövidek, rövidebbek az elülső homloksörténél. A pajzsocska aranybarna, tőnegyede feketés. Az *m* ér megtörése közelebb áll az *mcu* harántérhez, mint a szárnyperemhez. A potroh csaknem olyan széles, mint amilyen hosszú, oldala szélesen vöröses, alsó oldala teljesen narancssárga. Nősténye ismeretlen. 9 mm.

Hazája Közép- és Észak-Európa és Kazahsztán. Nálunk még nem gyűjtötték. Gazdaállatai: *Cucullia asteris* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *C. umbratica* L., *C. verbasci* L., *Ourapteryx sambucaria* L., *Zerynthia polyxena* DENIS & SCHIFFERMÜLLER (= *crassicornis* ROBINEAU-DESVOIDY, 1847)

[**rufiventris** (MACQUART, 1849)]

14 (13) A 3. csápíz nem szélesedett ki, 2,5-szer olyan hosszú, mint amilyen széles. A pofa nem szélesebb a szem magasságának 1/7-énél. Az ocellaris sörték hosszabbak és erősebbek, mint az elülső homloksörték. A pajzsocska teljesen sárgásbarna. A potroh meglehetősen meghosszabbodott tojásdad alakú. A hím homloka alig több mint 1/3-a a szem szélességének, a nőstényé 3/4-e. A homloksáv vörösesbarna, kissé szélesebb a járomlemeznél. Körülbelül 12 rövid homloksörtéje van, nincs visszahajló felső orbitalisa. A tor nagyon gyengén hamvas, 5 halvány fekete sávval. A potroh sárga, csak a középső harmada alkot fekete középsávot. A lábak feketék. 8—10 mm.

Hazája Európa, Észak-Ázsia, Szibéria és Japán. Ritka faj. Magyarországon főleg a Bakony és a Bükk hegységben fogták. Lárvája főleg a nagy Sphingida hernyókban fejlődik, 10—30 is kifejlődhet egy hernyóban. Gazdái: *Acherontia atropos* L., *Amorpha populi* L., *Mimas tiliae* L., *Hyloicus pinastri* L., *Hyles euphorbiae* L., *Pergesa elpenor* L., de más nagy termetű hernyókból is kinevelték, így a *Saturnia pyri* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Catocala fraxini* L., *Mormonia sponsa* L. hernyóiból (V—VII.)

cruentata (RONDANI, 1859)

13. nem: **Dolichocolon** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

A torpikkely a pajzsocskához simul. A scutellumnak nincs oldalsörtéje. Az ocellaris sörte fejlett. A szem kopasz. 3 sternopleuralis sörtéje van. A potrohot lesimuló szőrözet borítja. A csápsörte 2. íze erősen meghosszabbodott. A 3. csápíz 7-szer hosszabb, mint a 2. A pofa csak fele olyan hosszú, mint az arc. A homloksáv keskenyebb, mint a járomlemez. A homloksörtéket 1 sor finom szőrszál kíséri.

A nem 2 palearktikus fajából az egyik Európában a Földközi-tenger országaiban, köztük Dalmáciában él. Életmódja ismeretlen.

— — Az állat fekete, csak homloksávja, 2. csápíze, tapogatója és pajzsocskájának csúcsa barnássárga. Az egész légy szürkén hamvas, a potrohán csillámló rajzolattal. A hím homloka 3/4-e a szem szélességének. A 6—7 homloksörtéből 3 lemegy az orcára. A mélyen kivájt arc a csápokat teljesen elrejtheti. A vibrissák az arclécfelső 1/5-éig érnek. A tor fekete, a sárgásszürke hamvasságból 5 vasszürke hosszanti sáv tűnik elő. A pajzsocska csúcssörtéi rövidek, felállók és keresztezik egymást, 2 erős praeapicalisuk is van. A potroh tojásdad, csak a 3. tergit oldala vöröses, az egészet sűrű sárgásszürke, selyemfényű hamvasság fedi. A 2. tergitnek nincs vagy csak szőrszerű peremsörtéje van. A 3. tergit nagyon rövid, oldalról összenyomott. A hátulsó lábszárnak sűrű anterodorsalis fésűje van, közöttük egy dupla hosszúságú sörtével. A nőstény hasonló a hímhez, de 2 felső orbitalis sörte áll a homlokán. 8—9 mm.

Dél-Európában, így Dalmáciából és keleten a Szovjet Távol-Keletig kimutatták. Lehet, hogy nálunk is felbukkan. Európai gazdaállata nem ismeretes

[**paradoxum** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889]

14. nem: **Townsendiellomyia** BARANOV, 1932

A nemet a rokonaitól azonnal megkülönbözteti az 5. potrohszelvényen a sörték teljes hiánya, csak a felmeredő alapszőrzet borítja. Ehhez járul néhány hosszú erős sörte a tarkó kiöblösödésében (22. ábra: C). Egyéb bélyegeik: a torpikkely homorú pereme a pajzsocskához simul. Az orca lefelé nagyon elkeskenyedik, a vibrissák az arcélnek majdnem a feléig érnek. A pajzsocska oldalsörtéi magánosak, csúcssörtéi felállók, keresztezik egymást.

A nem egyetlen fajának hazája Közép- és Dél-Európa, valamint Észak-Amerika. Nálunk is él.

— — Az erős ivari dimorfizmus miatt a hím és a nőstény könnyen két fajnak nézhető. A hím homloka csak 1/3-a a szem szélességének, a nőstényé 2/3-a. A hím homloksávja olyan széles, mint a járomlemez, a nőstényé fele olyan széles sincs. A hím 5. potrohszelvénye fele olyan hosszú, mint a 4., a nőstényé hegyes, és olyan hosszú, mint a 4. A hím potroha csillámlóan szürkén hamvas, a nőstényét sűrű, sárgás, fénytelen hamvasság fedi. A hím potrohán a 4. tergit alsó oldalát lesimuló szőrrel fedett érzőmező, „Sturmia-folt" fedi a nőstényen ez hiányzik. 8—9 mm.

Európa középső és déli övezetében és Észak-Amerikában él. Hazánkban ritka, egy hím és egy nőstény példányát Szederkényben (Baranya m.) fogták. Van még 1 példányunk Nagyváradról is. Gazdaállata az *Euproctis chrysorrhoea* L. hernyója (VI, VII.)

nidicola (TOWNSEND, 1908)

15. nem: **Pales** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Nagyobb termetű fajok (23. ábra). Fő bélyegeik: a torpikkely homorú széle a pajzsocskához simul, a pajzsocskán van lateralis sörte, a homlokon csak 1 visszahajló felső orbitalis sörte áll, az 5. tergiten a discalis sörték megvannak, a vibrissák az arcléc felső harmadáig érnek. A potroh kékesfekete, a pajzsocska csúcsa általában vöröses. A tapogató feketésbarna.

A nemnek 12 palearktikus fajából 4 él Európában, amelyek közül 2-t nálunk is megtálaltak, még 1 faj felbukkanása várható.

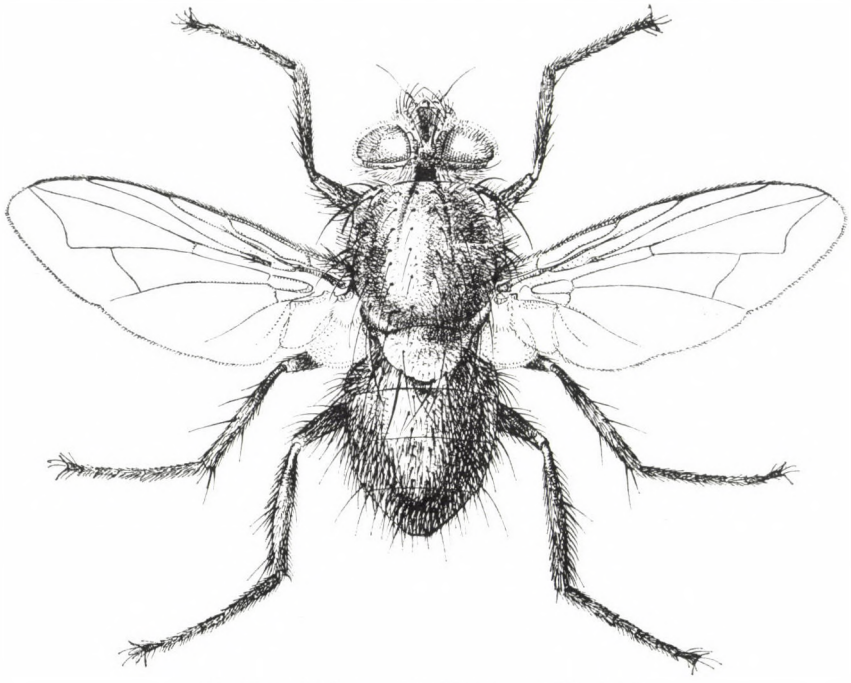
1 (2) A lábszárak feketék, ritkán kissé barnásak. A hím homloka szélesebb, 3/4-e a szem szélességének, a nőstényé 1—1,5-szer szélesebb a szemnél. Az orca 1,5-szer szélesebb, mint a 3. csápíz. A pajzsocska subapicalis sörtéi jó 2-szer olyan távol állnak egymástól, mint a szomszédos basalis sörtétől. A szárnytövis rövid, de határozott. A hátulsó lábszáron néhány egyenlőtlen sörtécske és 3 nagy anterodorsalis sörte áll. 7—8 mm.

Európa több országában, Franciaországban, Svédországban és Ukrajnában, elég gyakran Ausztriában és Csehszlovákiában gyűjtötték. Hazánkból még nem került elő. Gazdaállata ismeretlen

[**pumicata** (MEIGEN, 1824)]

2 (1) A lábszárak, főleg a hátulsók, sárgásan áttetszők. Az idetartozó 2 fajt biztosan csak a hímek ivarszervei alapján választhatjuk el egymástól.

3 (4) A hím cercusa felülnézetben alig rövidebb a surstylusnál, oldalnézetben a cercus felhajlik és tompán levágott végű, a surstylus egyenes (22. ábra: E és F). Mindkét ivar arca 1,1—1,2-szer hosszabb a homloknál, az orca a legkeskenyebb helyen (az arclécet

23. ábra. *Pales pavida* MEIGEN ♂ (Eredeti)

nem számítva) 1/9—1/7 olyan széles, mint az arc hossza, a nőstényen 1/7—1/5 szélességű. A hím 3. csápíze 3,7—4,4-szer (22. ábra: D), a nőstényé 2,5—3-szor hosszabb a 2. íznél. A hím homloka 0,72—0,84-szer, a nőstényé 0,88—1,00-szer szélesebb felülről nézve, mint a szem. A test kevésbé hamvas, ezért fényesebb. A csáp és a tapogató fekete, a tor vékony kékesszürke hamvasságából 5 fekete sáv tűnik elő, a középső csak a varrat mögött. A 4 vállsörtéből a 3 basalis egyenes vonalban áll. A pajzsocska csúcsa kisebb-nagyobb kiterjedésben vörösessárga. A potroh kékes-zöldesfekete csillogását leheletszerű fehér hamvasság tompítja, főleg a szelvények elején. A lábak feketék, csak a lábszárak vörösessárgák. Az elülső lábszáron 2 hátulsó sörte áll, a középsőn 2 anterodorsalis sörte, a hátulsón közepesen sűrű fésűt alkotnak az anterodorsalis sörték, a középtájon 1 kiemelkedő sörtével (23. ábra). Az R_5 sejt nyitott végű. A nőstény homloka szélesebb, egyébként hasonló a hímhez. 5—11 mm.

Európában mindenütt gyakori, Szibériában, Mongóliában és Japánban is él. Hazánkban síkságon és hegyvidéken egyaránt megtalálható. Polyphag, az irodalom 57 faj hernyó gazdáját említi, vannak közöttük nappali lepkék, Sphingidák, szövők, Noctuidák, Geometridák, Arctiidák, Zygænidák, sőt egy levéldarázs álhernyója is (V—X.)

pavida (MEIGEN, 1824)

4 (3) A hím cercusa felülnézetben jóval rövidebb, zömökebb a surstylusnál, oldalnézetben a hegye kissé lefelé hajlik, a surstylus is ívet alkot (22. ábra: G és H), a tőlemeze kiszélesedett. A hím arca alig, 1,00—1,07-szer hosszabb, mint a homloka, a nőstényé 0,95—1,02-szer. Az orca szélessége a legkeskenyebb helyen mindkét ivar esetében az arc hosszának 1/6—1/5 része. A hím 3. csápíze 3,0—3,7-szer, a nőstényé 2,4—2,8-szer olyan hosszú, mint a 2. íz. A hím homloka 0,65—0,75-, a nőstényé 0,82—0,94-szer olyan széles, mint 1 szem. A test valamivel sűrűbben hamvas, kevésbé fényes, mint a *pavida*-é, egyébként teljesen hasonló az előző fajhoz, de többnyire nagyobb, 10—12 mm.

Németországban, Olaszországban és Törökországban találták meg, hazánkban ritka, 1—1 példányt gyűjtöttek Budapest, Csévharaszt és Gyula lelőhelyeken. A *Lymantria dispar* L. hernyójából nevelték ki (VIII—IX.)

opulenta HERTING, 1980

16. nem: **Sturmia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

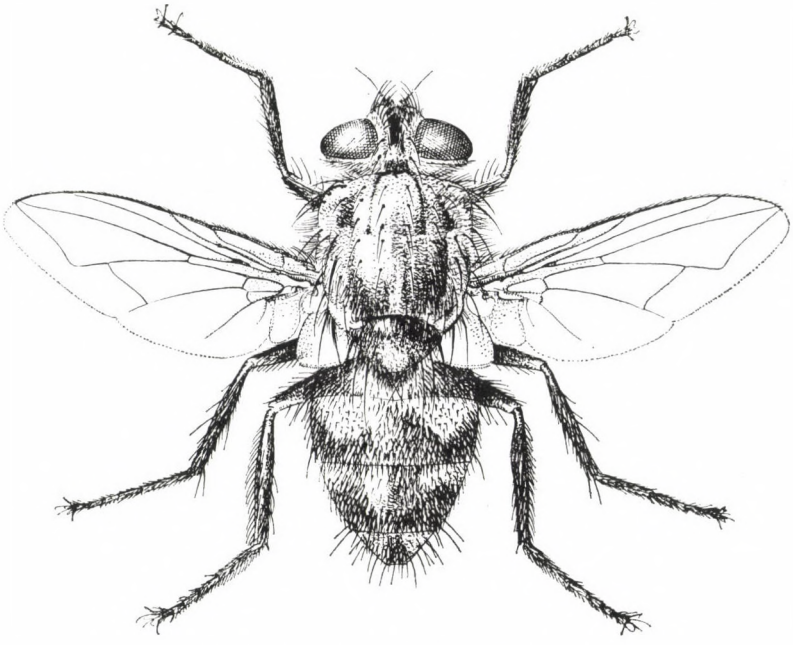
A nemet (24. ábra) a homorú felével a pajzsocskához simuló torpikkelyen kívül az jellemzi, hogy mindkét ivarnak csak 1 visszahajló erős felső orbitalis sörtéje van, a vibrissák csak az arcléc 1/3-áig érnek. A pajzsocskán a subapicalisok távolabb állnak egymástól, mint a szomszédos basalistól, főleg a hímeken. 4 sternopleuralis sörtéjük van. A pajzsocskán csak 1 pár oldalsörte fejlődött. A szem kopasz. A praeapicalisok erőteljesek.

A nemnek egyetlen palearktikus faja Európában is él, amelyet hazánkban is megtaláltak.

— — A tapogató fekete. A hím homloka 3/5-e a szem szélességének, a nőstényé 3/4-e. A homloksáv barnás, olyan széles, mint az egyik járomlemez. A tor fekete alapon erősen szürkén hamvas, a varrat előtt 4 keskeny fekete sávval, amelyet a varrat mögött 1 szélesebb középsáv követ (24. ábra). A pajzsocskának körülbelül 2/3-a vöröses-sárga, ilyen a 3—4. potrohszelvények oldala is. A hím 4. tergitjének „Sturmia foltja" a hasoldalról a hátoldalra is átterjed, csak a középső harmadát hagyja ki (26. ábra: E). A 3—5. szelvény tőfele fehéresen hamvas, amelyet keskeny középsáv szakít meg. A 2. és 3. szelvény közepén általában 2 rövid peremsörte áll, amelyek hiányozhatnak is. A lábak feketék, a 3. lábszár anterodorsalis fésűje sűrűn álló sörtékből áll, nincs közöttük kiemelkedő anterodorsalis sörte. A nőstény hasonló a hímhez, de a 4. tergit érmezője hiányzik és fekete folt van a helyén. 8—12 mm.

Hazája Európa, Palesztina, Közép-Ázsia, Szibéria és Japán. Magyarországon sok helyen fogták, hegy- és síkvidéken egyaránt, de sehol sem gyakori. Elsősorban a nappali lepkék hernyójában fejlődik, pl. *Aglais urticae* L., *Inachis io* L., *Nymphalis polychloros* L., *Euvanessa antiopa* L., *Vanessa atalanta* L., *V. cardui* L., *Araschnia levana* L., de más családokban is, pl. *Carcharodus alceae* ESPER, *Leucoma salicis* L., *Gastropacha quercifolia* L., *Apatele rumicis* L., *A. auricoma* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Allophyes oxyacanthae* L. (V—X.)

bella (MEIGEN, 1824)

24. ábra. *Sturmia bella* MEIGEN ♂ (Eredeti)

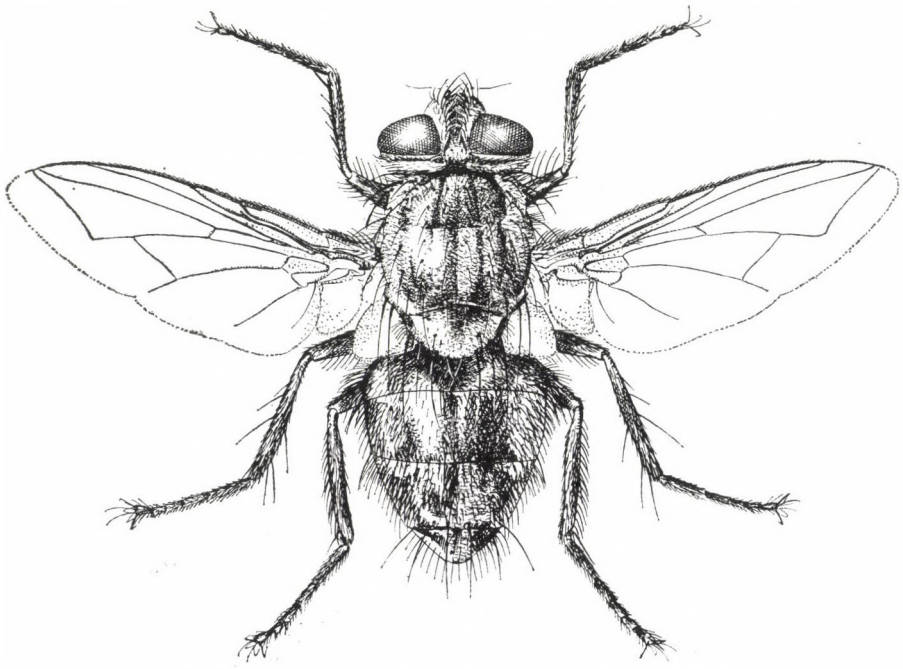
17. nem: **Blepharipa** RONDANI, 1856

Feltűnően nagy termetű legyek (25. ábra). A nem főbb bélyegei: a torpikkely homorú belső szegélyével a pajzsocskához simul; a 4. tergit „Sturmia foltja" a hátoldalra is átterjed, de csak 1/4 szélességnyire (26. ábra: F); csak 1 visszahajló felső orbitalis sörtéjük van; a vibrissák csak az arcléc 1/3—1/4-éig érnek; a pajzsocska lapos, a subapicalis sörtéi közelebb vannak egymáshoz, mint a szomszédos basalishoz; az apicalis sörték csenevészek vagy hiányzanak. 3, ritkán 4 sternopleuralis sörtéjük van. A vibrissa magasan a szájperem felett áll. A tapogató és a 2. csápíz vörös. A 3. lábszár anterodorsalis fésűje sűrű, lapos sörtékből áll (4. ábra: D). Az arc rövidebb a homloknál. Az orca 2-szer olyan széles, mint a 3. csápíz. Az 5. potrohszelvény rövidebb a 4.-nél.

A nem 13 palearktikus fajából 2 Európában és hazánkban is él.

1 (2) A potroh 2. és 3. szelvényének közepén 2—2 erőteljes peremsörte áll. A 3. és 4. szelvény hamvassága hátulról nézve egyenletes erős-

ségű az egész szelvényen (25. ábra). A hím homloka felülnézetben szélesebb a szem felénél. A 2—4. potrohszelvény kétoldalt kisebb-nagyobb területen vörösesbarna. A hím ivarszervének surstylusán mély barázda húzódik (26. ábra: A). A pofa 2/5 szemmagasságú. A tor fekete, gyengén szürkén hamvas, a varrat előtt 4 keskeny

25. ábra. *Blepharipa pratensis* MEIGEN ♂ (Eredeti)

fekete sávval. A pajzsocska csaknem teljesen vörösessárga. A potrohon erős, keskeny fekete középsáv fut végig. A lábak feketék. 9—15 mm.

Hazája Európa, Palesztina, Szibéria és Japán. A gyapjas pille elleni biológiai védekezés céljából az Egyesült Államokban eredményesen áttelepítették. Magyarországon tölgyerdőkben hernyójárás idején közönséges, és jelentős szerepe van a gyapjas pille gradáció megsemmisítésében. Gazdaállata főleg a *Lymantria dispar* L., de jelentős parazitája a *Dendrolimus pini* L. hernyójának is. Apró petéit a tölgy levelére rakja, ahonnan a hernyó a levéllel együtt bekebelezi. A lárva csak a hernyó bebábozódása után hagyja el elpusztult áldozatát, a földre hullva a talajban bábozódik, és csak a következő évben fejlődik léggyé (V, VI.) (= *scutellata* ROBINEAU-DESVOIDY, 1830) — Gyapjaspille bábfürkészlégy

pratensis (MEIGEN, 1824)

2 (1) A potroh 2. és 3. szelvényének közepén nincs vagy a peremsörte csak satnya. A 3. potrohszelvény hamvassága hátulról nézve csak a szelvény feléig ér. A hím homloka felülnézetben keskenyebb a fél szemszélességnél. A 2—4. potrohszelvények kétoldalt világosabb

narancssárgák. A hím ivarszerv surstylusának oldalán nincs barázda. Potrohán a középsáv halvány vagy hiányzik. Egyebekben hasonló az előző fajhoz. 8—13 mm.

Egész Európában, Szibériában és Japánban honos. Hazánkban kevés helyen (Nagykovácsi és a Bükk hegység) gyűjtötték kis számban. Gazdaállata szintén a *Lymantria dispar* L., de nevelték az *Endromis versicolora* L. hernyójából is (III—VI.)

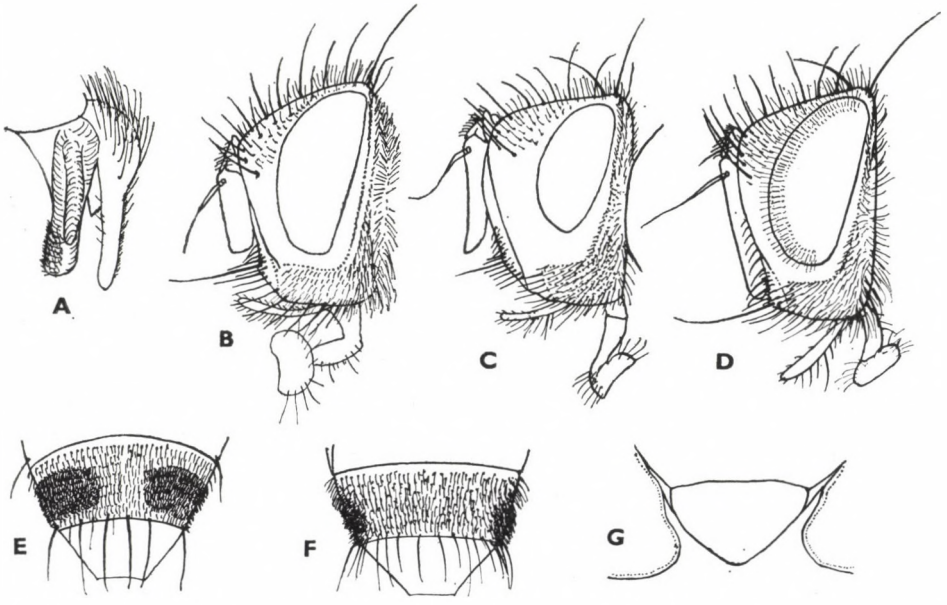
schineri MESNIL, 1939

18. nem: **Catagonia** BRAUER & BERGENSTAMM, 1891

Közepes nagyságú legyek. Jellemző bélyegeik: a homorú peremével a pajzsocskához simuló torpikkely, a homlokon egyetlen visszahajló felső orbitalis sörte, az arclécen csak alul fejlődött ki néhány kis vibrissa, az egymáshoz közel álló subapicalis sörték, 4 sternopleuralis sörte. A nagy vibrissa alig áll magasabban a szájperemnél. Az arc olyan hosszú, mint a homlok. A szem szőrös. A középső lábszáron 1 anterodorsalis sörte áll. A tarkón a postocularis sörték mögött még 1 fekete microchaeta-sor látható.

A nemnek egyetlen palearktikus faja Európában él és hazánkban is megtalálható.

— — Mindkét ivar homlokának szélessége körülbelül 2/3-a a szem szélességének, a hímé valamivel keskenyebb, mint a nőstényé. A homloksáv vörösbarna és párhuzamos szélű. A tor hátoldala fekete, a hímé

26. ábra. A: *Blepharipa pratensis* MEIGEN ♂ ivarszerve — B: *Drino galii* BRAUER & BERGENSTAMM ♂, C: *Pexopsis aprica* MEIGEN ♂ és D: *Pseudoperichaeta nigrolineata* WALKER ♂ feje — E: *Sturmia bella* MEIGEN ♂ és F: *Blepharipa pratensis* MEIGEN ♂ 4. tergitje a „Sturmia folttal" — G: *Drino galii* BRAUER & BERGENSTAMM pajzsocskája és torpikkelye (Eredeti)

gyengén, a nősténye erősen hamvas, a varrat előtt 4 keskeny sötét sávval. A pajzsocska csúcsa vöröses, az apicalis sörték függőlegesen felállók és keresztezik egymást. A potroh fekete, csak a 3. és 4. szelvény oldala többé-kevésbé vörösesen áttetsző. A 3—5. szelvények elülső fele erősen hamvas, fokozatosan megy át a fényes fekete hátulsó perembe. A 2. szelvénynek nincs, a 3.-nak 2 erős peremsörtéje van. A potrohon nincsenek discalis sörték. A csáp, a basicosta és a lábak feketék. 6—7 mm.

Európának főleg a melegebb déli felében élő, ritka faj. Hazánkban csak a Bakonyban gyűjtöttek sorozatot, ezenkívül 1—1 példány előkerült a Budai-hegységben és a Mecsek hegységben. Gazdaállata ismeretlen (VII, VIII.)

aberrans (RONDANI, 1859)

19. nem: **Drino** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

Nagyobb és közepes nagyságú legyek. A torpikkely kevésbé határozottan simul a pajzsocskához (26. ábra: G), mint az előző nemek esetében, és a hátulsó lábszár anterodorsalis fésűje is többnyire határozatlanabb. Elválasztja az előző nemektől a 2—3 visszahajló felső orbitalis sörte (26. ábra: B). Az r_{4+5} érelágazásban 1 (ritkán 2) sörte áll. 4 sternopleuralis sörtéjük van. A vibrissák nem mennek fel az arcléc feléig.

A nem fajai az egész Földön elterjedtek. A 15 palearktikus fajból Európában 7 faj él, közülük 5-öt sikerült hazánkban is kimutatni. Lárvái főleg levéldarazsak álhernyóiban fejlődnek, de igazi hernyókban is élnek.

1 (2) Az ocellaris sörték olyan erősek, mint a felső orbitalis sörték, és az elülső pontszem előtt állnak. A 2. potrohszelvény közepén nincsen peremsörte. A középső lábszáron 2 erős anterodorsalis sörte áll. A hím homloka felülnézetben 2/3 olyan széles, mint a szem, a nősténye eléri a szem szélességét. A hím homloksávja olyan széles, mint a járomlemez, a nősténye keskenyebb. Az orca szélesebb a 3. csápíznél. A csápsörte a felén túl erősen megvastagodott. A hátulsó lábszár fésűje csaknem egyenletes, nincs közte hosszú, kiálló sörte. A tor fekete, a hím hamvassága vékonyabb, a nőstényé sűrűbb, a varrat előtt 4 elég széles, mögötte 5 fekete sávval. A pajzsocska nagyobb részt vöröses. A potroh fekete, oldala vörösen áttetsző lehet, a sárgásfehér hamvasság a szelvények nagy részét takarja, csak keskeny hátulsó szegélyt és középsávot hagy szabadon. A csápok, tapogatók, lábak feketék. 9—11 mm.

Jóformán az egész Óvilágban elterjedt. Európában, Afrikában, Ázsia szovjet és déli trópusi részein, Japánban, Madagaszkár és Mauricius szigetén is megtalálták. Hazánk az elterjedés északi határán fekszik, ezért ritka, csak a Budai-hegységből és Balatonföldvárról van 1—1 példányunk. Gazdaállatai: *Acherontia atropos* L., *Agrius convolvuli* L., *Hyles lineata livornica* ESPER, *Hyloicus pinastri* L. Egy *atropos*-hernyóban 80 légylárva is kifejlődhet. Hazánkban az *Eriogaster lanestris* L.-ből is kinevelték (VIII.)

atropivora (ROBINEAU-DESVOIDY, 1830)

2 (1) Az ocellaris sörték vékonyabbak, rövidebbek, mint a felső orbitalis sörték vagy teljesen hiányzanak.

3 (8) Az orcán a homloksörték alatt nincs szőr. Az ocellaris sörte hiányzik (26. ábra: B).

4 (5) A középső tibián csak 1 erős anterodorsalis sörte áll. A hím homloka csak 3/5 olyan széles, mint a szem, a nőstényé 3/4. Az orca csak kissé szélesebb, mint a 3. csápíz. A csápsörte a feléig megvastagodott. A tarkón csak 1 szabálytalan microchaeta-sor áll a postocularis sörték mögött. A 2. tergiten a peremsörte középen áll. Színezete olyan, mint az előző fajé. 10 mm.

Egész Európában, Szibériában és Japánban elterjedt faj. Hazánkban csak Hévízen és Balatonföldváron fogtak 1—1 példányt. Gazdája a *Pergesa elpenor* L. és a *P. porcellus* L. Egy hernyóból 27 légylárva is kibújhat. Kivételesen más hernyóban is fejlődhet, így az *Aglia tau* L.-ból (VII, VIII.)

iota (MEIGEN, 1824)

5 (4) A középső tibián 2—3 erős anterodorsalis sörte áll. A hím homloka szélesebb vagy olyan széles, mint a szem, a nőstényé 1,5-szerese. Az erősen hátrahajló homloksörtesor mellett még 1—2 sor erőteljes, hátrahajló sörte áll (26. ábra: B).

6 (7) A potroh 3—5. szelvényét a világos hamvasság csaknem teljesen takarja. A sötét középsáv a 4. és 5. szelvényen nagyon keskeny, csaknem elenyészik. A hím homloka határozottan szélesebb, mint a szem, a nőstényé csaknem 1,5-szerese. A hátulsó pontszemek távol állnak egymástól. A 3. lábszár fésűje sűrű, elég egyenletes. Feje: 26. ábra: B. 10—11 mm.

Mivel a fajt hol elkülönítik a *vicina*-tól, hol nem, az irodalom régi lelőhely- és gazdaállatadatai bizonytalanok. Biztosan előfordul Európában, Szibériában és Mongóliában. Magyarországon elég ritka. Budaörsről, a Bükk és a Börzsöny hegységből, valamint az Alföldön Rémből (ahol a *Celerio euphorbiae* L.-ből nevelték) került elő 1—1 példány (VII, VIII.)

galii (BRAUER & BERGENSTAMM, 1891)

7 (6) Az 5. potrohszelvény hátulsó harmada-fele fekete, hamvasság nélkül, a 3—4. szelvények 1/5—1/4 szélességükben fekete szegélyűek. A hosszanti középsáv valamennyi szelvényen jól fejlett. A hím homloka olyan széles, mint a szem, a nőstényé kissé szélesebb. A hátulsó lábszár fésűje ritkás, szabálytalanabb. 6—10 mm.

Az előző fajtól való elválasztás bizonytalansága miatt a régi elterjedési és gazdaállatadatok bizonytalanok. Újabb adatok szerint Európa és Szibéria lakója. Magyarországon elég ritka, gyűjtötték a Vértes és a Börzsöny hegységben, de az Alföldön Csévharaszt és Hejőbábán is. Valószínűleg mindkét faj főleg Sphingidákban fejlődik, nevelték a *Proserpinus proserpina* PALLAS, *Hyles gallii* ROTTEMBURG, *H. euphorbiae* L., *H. lineata livornica* ESPER, *Ammobiota festiva* HUFNAGEL, *Spodoptera exigua* HÜBNER hernyóiból, ha a *gallii-vicina*-t ugyanazon fajnak tekintjük (V—VIII.)

vicina (ZETTERSTEDT, 1848)

8 (3) Az orca felső felén, a homloksörték alatt néhány finom szőrszál figyelhető meg. Az ocellaris sörte vékony, de megvan. Mindkét oldalon 2 postverticalis sörte áll. A tarkón microchaeták vannak.

9 (10) A trochanter sárga. A kerek „Sturmia folt" csak a 4. tergit felét teszi ki. A pofa és a homlok, valamint a hát és a potroh egyenletesen aranysárgák. A csáp nagyrészt sárga, a tapogató barnás. A potroh aranysárga hamvassága legalább 2/3 részét takarja a tergiteknek, és 1 fénytelen fekete vagy kissé fényes sávot hagy ki a hátulsó szegélyeken. A lábak legalább részben barnák vagy sárgák. A pajzsocska csúcsi 2/3—3/4-e sárga. A háton 4 fénytelen fekete nagyon határozott keskeny hosszanti sáv fut. A hátulsó tibián az anterodorsalis fésű meglehetősen sűrű, a középen többnyire 1 erősebb sörte áll ki. 5—7 mm.

Közép-európai faj, Hollandiától, Német- és Csehországon, Szlovákián át a Kaukázuson túlig és Japánban is megtalálták, de mindenütt ritka. Hazánkból még nincs biztos adatunk. Speciális parazitája a *Gilpinia pallida* KLUG levéldarázs álhernyója

[**gilva** (HARTIG, 1838)]

10 (9) A trochanter fekete. A „Sturmia folt" a tergit alsó felszínének egyik felét 2/3 szélességben foglalja el.

11 (12) Az orca 1/2—2/3 olyan széles, mint a 3. csápíz. A hím homloka és orcája aranysárga, a tor és potroh hamvassága sárga. A hátulsó lábszár anterodorsalis fésűjéből 1 nagyon hosszú középsörte áll ki, kétszerese a fésű-sörték hosszának. A potroh 4. és 5. szelvényének fekete harántcsíkja nagyon széles, legalább a felét elfoglalja. A hím homloka 3/5—2/3-a a szem szélességének, a nőstényé 4/5-e. A 3. csápíz 3-szorosa a 2.-nak. Valamennyi homloksörte kissé hátrafelé dől. A potrohot sűrű, finom, lesimuló szőrözet borítja. A 4. tergit peremsörtéi rövidebbek, mint az 5. tergitéi. A hím ivarszerv surstylusának külső lemezei lekerekített végűek. 6,5—8 mm.

Csehországból írták le és igen ritka. Megtalálták Szibéria keleti partvidékén és Japánban is. Magyarországon még nem gyűjtötték. A fenyőerdők lakója. A Kanadába behurcolt *Gilpinia hercyniae* HARTIG levéldarázs álhernyója elleni biológiai védekezésül Kanadába is betelepítették, ahol rendkívül elszaporodva eredményesen megtizedelte a gazdaállatát

[**bohemica** MESNIL, 1949]

12 (11) Az orca körülbelül olyan széles, mint a 3. csápíz. A homlok, az orca, a tor és a potroh hamvassága szürke. A hátulsó lábszár anterodorsalis fésűjéből kiálló sörte nem éri el a többiek kétszeres hosszát. A 4—5. szelvények fekete harántsávja keskenyebb a szelvény fél szélességénél. A hím homloka 3/5—2/3-a a szem szélességének, a nőstényé 1/1 szélességű. A csáp 3. íze 9-szer hosszabb a 2.-nál. A csápsörte a feléig megvastagodott. A pofa keskeny, kb. 1/7-e a szem magasságának. A szem kopasz. A mintegy 8 homloksörtéből 3 megy le az orcára. A tor fekete, gyengén hamvas, 4 hosszanti fekete sávval. A vállsörték száma 4. A potroh középsávja a 3. szel-

vényen fekete foltot alkot, a 4. és 5.-en többé-kevésbé fejlett vonalat. A nőstény hasonló a hímhez, de a potrohon a hamvas sáv szélesebb, a 3. tergiten 2/3-a, a 4.-en 3/4-e, az 5.-en 3/5-e a szélességének. 6—8 mm.

Közép-európai faj, északon Svédországig és Finnországig elterjedt. Közép-Ázsiában és Szibériában is él. Hazánkban ritka (Hévíz, Badacsony, Győr). A *Diprion*-fajok egész sorának parazitája, a *Diprion pini* L. álhernyójának fő parazitája. De él még a *Neodiprion sertifer* GEOFFROY, *Gilpinia socia* KLUG, *G. virens* KLUG, *G. frutetorum* FABRICIUS, *G. polytoma* HARTIG álhernyójában. Számos lepkehernyóban is fejlődik, pl. *Dendrolimus pini* L., *Hyloicus pinastri* L., *Panolis flammea* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Bupalus piniarius* L., *Lymantria dispar* L., *L. monacha* L., *Hyphantria cunea* DRURY és *Stauropus fagi* L. (VI—VIII.)

inconspicua (MEIGEN, 1830)

20. nem: **Pexopsis** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

Feltűnő fejalkatú (26. ábra: C), nagyobb termetű légy. Az orca nagyon széles, 3-szor szélesebb, mint a 3. csápíz. A pofa szélessége fele a szem magasságának. A 3. csápíz 7—8-szor olyan hosszú, mint a 2. Az arcléc széles, előredomborodik, és csak néhány lehajló vibrissa van a nagy vibrissa felett. 3 sternopleuralis sörtéje van.

A nem 7 palearktikus faja közül csak 1 él Európában, mindenütt, így hazánkban is ritka. A cserebogarakban fejlődik.

— — Fekete színű, csak a 2. csápíz, a tapogató, a pajzsocska pereme és a lábszárak vörösessárgák. A hím homloka felülnézetben 1,2-szerese a szem átmérőjének, a nőstényé 1,5-szerese. Az orca kopasz, a pofának csak az alsó felére terjed ki a tarkó kiöblösödése. A tapogató hajlott, hengeres, a vége nem vastagodott meg. A fejet sűrű szürke hamvasság fedi. A tor sűrűn szürkén hamvas, a varrat előtt 4 keskeny fekete sávval. A potroh teljesen, kissé csillámlóan hamvas, elmosódott szélű fekete középsávval. A 3. lábszár anterodorsalis sörtesora ritka, egyenetlen fésűt alkot, 1 erős kiemelkedő sörtével. 8—10 mm.

Egész Közép- és Észak-Európában, valamint Szibériában (Tomszk) is megtalálták, de meglehetősen ritka faj. Hazánkban is ritka (Bakony, Vértes hegység), csak 2 példány került elő. Lárváját a cserebogarak: *Melolontha melolontha* L. és *Rhizotroga aestivus* OLIVIER pajorjából nevelték (IV.)

aprica (MEIGEN, 1824)

21. nem: **Cadurcia** VILLENEUVE, 1926

Kistermetű legyek. A torpikkelyük a pajzsocskához simul, 2 visszahajló felső orbitalis sörtéjük van. A vibrissák nem mennek fel az arcléc feléig. Sternopleuralis sörtéik száma 3. Az arc homorú, a szem kopasz, a szájperem az arc síkjában fekszik. A szárnypikkely feketés. A lábak sörtézettsége erősen redukálódott.

A nem 10 leírt fajából 2 palearktikus és csak 1 él Európában, amelyet a szomszédos Szlovákiában már megtaláltak.

— — Kis fényes fekete légy. A toron nincs hamvasság, sem fekete sávok. A potroh 3. szelvénye fényes fekete, a 4.- és 5.-nek elülső fele gyengén hamvas, hosszanti középsávval megszakított. A szárny és a torpikkely feketés. A hím homloka 2/5-e a szem szélességének, a nőstényé 3/5-e. A csáp 3. íze alig 3-szor hosszabb a 2.-nál. 5—6 mm.

Dél-európai faj, megtalálták Törökországban és Transzkaukáziában is. A fügefát károsító Glyphipterigida molynak a parazitája. Hazánkban még nem találták, de előkerült Szlovákiában Sulov mellett. Egyéb közölt gazdaállatai még megerősítésre szorulnak, így a *Tyria jacobeae* L. is

[**casta** (RONDANI, 1861)]

22. nem: **Pseudoperichaeta** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

Kistermetű legyek. Felületes rátekintésre, szárnyerezetük, csápjuk hasonlósága alapján összetéveszthetők a *Catagonia*- és *Bactromyia*-nemekkel, de a 2 felső orbitalis sörte, az arcléc felén túl érő vibrissák (26. ábra: D), a potroh discalis sörtéi és a szőrös szem elválasztják azoktól. Egyéb bélyegeik: a pajzsocskához simuló torpikkely, a 2 visszahajló felső orbitalis, a pajzsocska felálló, keresztezett csúcssörtéi, a középső lábszáron 1 anterodorsalis sörte. Feketék a csáp, a tapogató, a basicosta és a lábak.

A nem 3 palearktikus fajából 2 él Európában, mindkettőt hazánkban is megtalálták. Lárváik molylepkék hernyójában fejlődnek. A nőstény légy petéjét a hernyó közelébe rakja le, a kikelő nyű aktív kereséssel találja meg gazdáját és fúrja be magát a hernyóba.

1 (2) A hím és a nőstény homloka felülnézetben körülbelül 3/4-e a szem szélességének. A csápsörte majdnem a feléig vastagodott meg. A csáp 3. íze 5—7-szer hosszabb, mint a 2. íz (26. ábra: D), a nőstényé 4-szer hosszabb. A hím torának hamvassága a varrat mögött és a pajzsocskán alig észrevehető, a nőstényé is gyenge. Az 5. potrohszelvény hosszúsága kb. 4/5-e a 4. szelvénynek, a potroh oldala teljesen fekete alapszínű. A toron a varrat előtt 5 keskeny fekete sáv húzódik, a potrohon a jellegzetes Tachinida rajzolat látható, fekete középsávval. A nőstény potroha csaknem kerek. 5—7 mm.

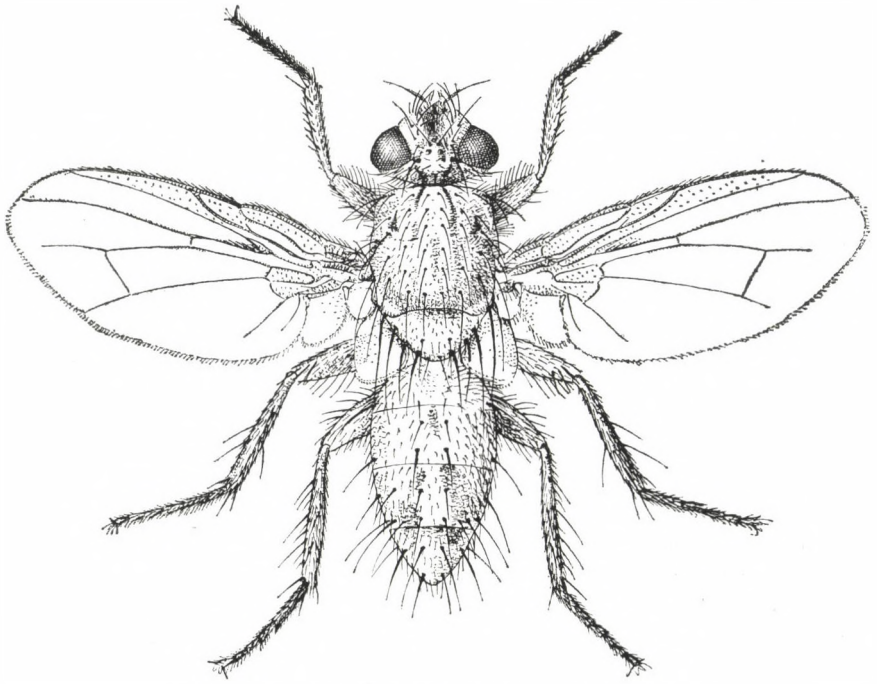
Egész Európában, Szibériában, Japánban és Koreában is megtalálták. Magyarország középhegységeiben (Budai-hegység, Dobogókő, Leányfalu, Vértes és Bükk hegység), de mindig kis számban találták. Gazdaállatai különböző családokhoz tartozó molylepkék hernyói, sok Pyralida (*Etiella zinckenella* TREITSCHKE a borsó kártevője, *Ostrinia nubilalis* HÜBNER a kukoricamoly), Tortricidák (*Tortrix viridana* L. a tölgy kártevője), *Depressaria*- és *Hyponomeuta*-fajok, sőt néhány Macrolepidoptera faj, pl. *Nycteola revayana* SCOPOLI és *N. degenerana* HÜBNER fajokat is tizedeli (IV—IX.) (= *insidiosa* ROBINEAU-DESVOIDY, 1863)

nigrolineata (WALKER, 1853)

2 (1) A hím homloka olyan széles, mint a szem, a nőstényé 1,2-szerese a szem szélességének. A csápsörte a feléig megvastagodott. A 3. csápíz mindkét ivar esetében körülbelül 3-szor hosszabb, mint a 2. Mindkét ivar torának és potrohának hamvassága erőteljes és utóbbinak oldalai vörösesen áttetszők. Az 5. potrohszelvény olyan hosszú, mint a 4. A nőstény potroha hosszúkás alakú. 6—7,5 mm.

Boreo-montan európai—ázsiai faj, keleten Szibériában és Mongóliában is él. Nálunk ritka, meglepő módon a 2 biztosan meghatározott példányunk az Alföldről, Hejőbábáról való. Különböző molylepke fajok hernyójából nevelték, mint: *Depressaria heracleana* FABRICIUS, *Aphelia viburnana* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Hastula joannisiana* RAGONOT (VII.)

palesioidea (ROBINEAU-DESVOIDY, 1830)

27. ábra. *Ocytata pallipes* FALLÉN ♂ (Eredeti)

23. nem: **Ocytata** GISTEL, 1848

A 4. potrohszelvényen 6—10 discalis sörte csaknem teljes sort alkot. A szárny csúcsharántere többnyire hiányzik (27. ábra). A középső lábszáron 2—3 anterodorsalis sörte áll. Az arcléc erősen előredomborodik (28. ábra: A), mindkét ivar homloka szélesebb a szemnél és 2 alsó orbitalis sörtéje van. Lábaik sárgák, kivéve a lábfejízeket.

Egyetlen palearktikus faja egész Európában és nálunk is gyakori. Lárvái fülbemászókban (*Forficula*) fejlődnek.

— — Egész testét sűrű sárgásszürke hamvasság fedi (27. ábra). A homloksáv vörösbarna, hátrafelé szélesedik és a homlok 1/3-át foglalja el. A hím 3. csápíze 5-ször olyan hosszú, mint a 2. íz, a nőstényé 3-szor. A 2. csápíz sárga. A csápsörte a feléig megvastagodott. A hím csápja feltűnően széles, szélesebb az orcánál, de besüllyed az arcpajzsba (28. ábra: A), a pofa magassága 1/3-a a szem-

nek. A tor fekete, csak a pajzsocska csúcsa sárgás. A tor sűrű, szürke hamvasságából élesen kirajzolódik a 4 keskeny fekete sáv. A potroh egyszínűen sárgásszürkén hamvas, minden rajzolat nélkül. 6—8 mm.

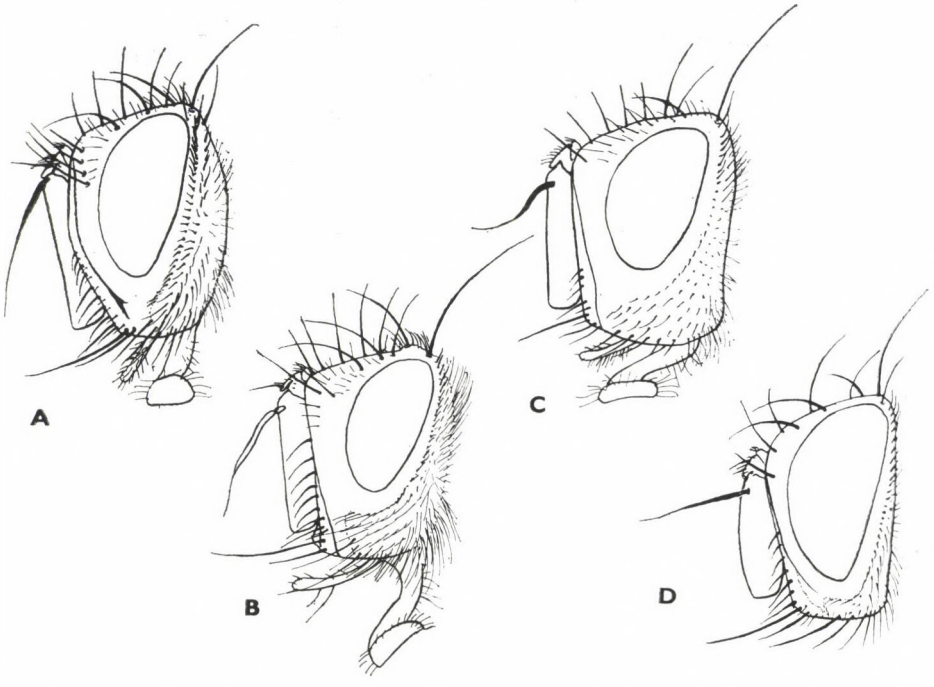
Egész Európában, Izraelben, Transzkaukáziában Tadzsikisztánig kimutatták. Hazánk középhegységeinek erdeiben, ha nem is nagy számban, de mindenfelé megtalálható. Lárvája a fülbemászókban (*Forficula auricularia* L.) fejlődik. Apró petéit a fülbemászótól megrágott levelekre rakja, ahonnan az megeszi. A lárvák körülbelül 10 hónapig fejlődnek (VI—IX.)

pallipes (FALLÉN, 1820)

24. nem: **Hebia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A szárnycsúcs közelében torkolló R_5 sejten kívül jellemzi, hogy csak 1 anterodorsalis sörte áll a középső lábszárán. A peremér 2. szakasza hosszabb a 3. szakasz felénél. A homlok 1,5-szer szélesebb a szemnél, a homloksáv vörösesbarna és szélesebb, mint a járomlemez. Az orca körülbelül olyan széles, mint a csáp 3. íze (28. ábra: B), a pofa közel 1/2-e a szem magasságának. A hím csápjának 3. íze kb. 6-szor hosszabb a 2.-nál, a nőstényé 5-ször hosszabb.

Egyetlen faj tartozik a nembe. Európa néhány országában, Transzkaukáziában és Japánban találták. Nálunk is él. Lepkék hernyójában fejlődik.

28. ábra. A: *Ocytata pallipes* FALLÉN ♂, B: *Hebia flavipes* ROBINEAU-DESVOIDY ♂, C: *Erythrocera nigripes* ROBINEAU-DESVOIDY ♂ és D: *Eurysthaea scutellaris* ROBINEAU-DESVOIDY ♂ feje (Eredeti)

— — A nőstény feltűnő a világos narancssárga csápjával, a hím 3. csápíze sötét. Az arc jóval hosszabb, mint a homlok (28. ábra: B). A csápsörte a 2/3-áig megvastagodott. A hátát hamuszürke alapon 4 erőteljes hosszanti sáv díszíti. A potroh szürkén hamvas, a 2—4. szelvények hátulsó pereme fényes, barna, csak a középen szakítja meg a hamvasszürke középsáv. A lábak sárgák, csak a lábfejízek feketék. 5—7 mm.

Hazája egész Európa, Ázsia, Transzkaukázia és Japán. Magyarországon főleg a Pilis és a Bükk hegységekben gyakori. Kinevelték a *Colotois pennaria* L., egy meghatározatlan *Larentia*-faj és az *Orthosia miniosa* DENIS & SCHIFFERMÜLLER hernyójából (IV—VIII.)

flavipes ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

25. nem: **Elodia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

Kicsiny, ekete lábú, fényes fekete testű legyek. A homlok csaknem olyan széles, mint a szem, a homloksáv keskenyebb a járomlemeznél. Az orca kopasz, a tarkót a fekete microchaeták teljesen elborítják.

A nem 4 palearktikus fajából 2 él Európában. Mindkettőt nálunk is megtalálták.

1 (2) A potroh fényes fekete, nincsenek fehér harántsávok a szelvények tövén. A pajzsocskán vékony, felhajló, kissé keresztezett csúcssörték állnak. A hím 3. csápíze 4-szer hosszabb a 2.-nál, a nőstényé 2,5-szer. A csápsörte 2. íze 1—1,5-szer hosszabb, mint amilyen széles. A járomlemez fényes, a homloksáv fénytelen fekete. A hím homloka 1,1—1,3-szer szélesebb a szemnél, a nőstényé körülbelül egyenlő a szemével. A dorsocentralis sörték száma 2 + 3. Háta fényes fekete. 5—6 mm.

Európában északon Közép-Svédországig és Skóciáig, délen a Krím félszigetig, keleten Szibérián át Japánig elterjedt faj. Magyarországon ritka (Budapest, Mátrafüred, Balatonakali). Molylepkék hernyójából nevelték: *Acrobasis consociella* HÜBNER, *Acleris maccana* TREITSCHKE, *Archips rosana* L., *Tortrix viridana* L., *Polychrosis botrana* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Zeiraphera diniana* GUÉNÉE, *Z. rufimitrana* HERRICH-SCHÄFFER, *Epinotia sordidana* HÜBNER, *E. caprana* FABRICIUS, *Cydia servillana* DUPONCHEL, *C. pomonella* L., *Agonopterix ocellana* FABRICIUS, *Anacampsis populella* CLERCK, *Cerostoma persicellum* FABRICIUS, Magyarországon még a *Cydia molesta* BUSCK hernyójából is nevelték (V—VII.) (= *tragica* MEIGEN, 1824)

morio (FALLÉN, 1820)

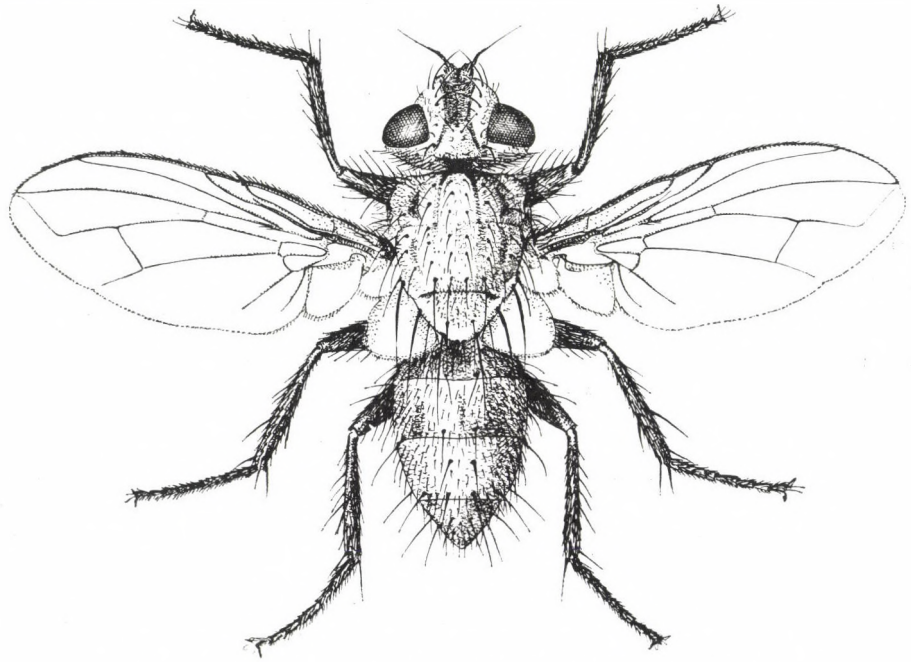
2 (1) A potroh 3—5. szelvényeinek elülső szegélyén fehér hamvasságból keskeny keresztsáv tűnik elő. A pajzsocska csúcssörtéje hiányzik, felszínét kefeszerűen felálló szőr fedi. A hím 3. csápíze 5—6-szor hosszabb a 2.-nál, a nőstényé 2,5—3-szor. A csápsörte 2. íze nem hosszabbodott meg. A dorsocentralis sörték száma 3 + 4, ritkán 3 + 3. 3,5—8 mm.

Európai, észak-ázsiai faj. Hazánkban egyetlen példányát a Bükk hegységben fogták. Specifikus parazitája a fagombákon fejlődő Tineida molyoknak, pl. *Morophaga boleti* FABRICIUS, *Nemapogon cloacella* HAWORTH, *Triaxomera parasitella* HÜBNER, *Archinemapogon nigralbella* ZELLER (V—VII.) (= *convexifrons* ZETTERSTEDT, 1844)

ambulatoria (MEIGEN, 1820)

26. nem: **Erythrocera** ROBINEAU-DESVOIDY, 1848

Kis termetű legyek (29. ábra). Az R_5 sejt közel a szárnycsúcshoz torkollik. A középső lábszáron 1 anterodorsalis sörte áll. Az arcléc széles, kissé előredomborodik, a vibrissák nem mennek fel a közepéig. Az orca szélesebb, mint a 3. csápíz (28. ábra: C), a pofa mintegy fél szemmagasságú. A potroh 3. és 4. tergitjén 2—2 discalis sörte áll. A 3. lábszár végén 3 dorsalis sörte található.

29. ábra. *Erythrocera nigripes* ROBINEAU-DESVOIDY ♂ (Eredeti)

A nem fajai négy világrészben terjedtek el, csak Amerikában hiányzanak. A Palearktikumban csak 3, Európában 1 faját találták, amely nálunk is él.

— — Testét sűrű sárgásszürke hamvasság fedi. Mindkét ivar homloka felülnézetben 1,5-szer olyan széles, mint a szem, aminek 1/3-a esik a homloksávra. A hímnek nincs, a nősténynek 2 előrehajló alsó orbitalis sörtéje van. A hát erősen hamvas, 4 keskeny fekete sávval, a pajzsocskának csak a csúcsa sárgás, a sűrű hamvasság teljesen elfedi. A dorsocentralis sörték száma 2 + 4. A 2. csápíz és a tapogató sárga. A csápsörte a feléig megvastagodott, csúcsi fele felkunkorodik (28. ábra: C). A szárny csúcsharántere feltűnően elvékonyodott (29. ábra). A lábak feketék. 5—7 mm.

Európa középső és déli övezetét lakja Németországtól a Krím félszigetig. Hazánkban főleg az Alföld homokján (Csévharaszt, Fülöpháza) él, de Budatétényben és a Vértes hegységben is fogták. Gazdáját nem ismerjük, de fajrokona Kelet-Ázsiában a cserebogár imágóiban fejlődik (V—VIII.)

nigripes (ROBINEAU-DESVOIDY, 1830)

27. nem: **Eurysthaea** Robineau-Desvoidy, 1863

Kis termetű legyek. Az R_5 sejt a szárnycsúcsba torkollik. A 3. potrohszelvényen nincs, a 4.-en 2 discalis sörte áll. A vibrissák nem érnek fel az arcléc közepéig. Az arcléc egyenes, nem domborodik előre (28. ábra: D). Az orca sokkal keskenyebb, mint a 3. csápíz. A pofa csak 1/5-e a szem magasságának. A csápsörte több mint a feléig megvastagodott. Csak 3 homloksörtéjük és 2 hátrahajló felső orbitalis sörtéjük van. A hímnek is van 2 alsó orbitalis sörtéje és a karmai rövidek.

A nem egyetlen palearktikus faja Európában él, ezt hazánkban is megtalálták.

— — Potroha fényes fekete, csak a 3—5. szelvények elülső peremén látható a fehér hamvasságból álló, a szelvény 1/6—1/3-át elfoglaló harántsáv. A homlok 1,2-szer szélesebb a szemnél. A hím 3. csápíze nagyon széles, 3-szor hosszabb a szélességénél és 4-szer a 2. csápíznél. A nőstényé keskeny, 4-szer olyan hosszú, mint amilyen széles, részben vagy teljesen sárga. A 2. csápíz, a tapogató és a pajzsocska csúcsi fele sárga. A hátulsó lábszár végén 3 dorsalis sörte áll. 4—6 mm.

Európa középső és déli övezetében él, de előkerült Transzkaukáziában is. Hazánkban kevés helyen (Budapest, Sopron, Tihany) találták. Gazdaállatai a molylepkák számos fajának hernyói, pl.: *Hyponomeuta malinellus* Zeller, *H. padellus* L., *H. evonymellus* L., *H. cognatellus* Hübner, *H. rorellus* Hübner, *Sparganothis pilleriana* Denis & Schiffermüller, *Tortrix viridana* L., *Archips rosana* L., *A. xylosteana* L., de nagylepkéké is, pl. *Abraxas pantaria* L., *Ligdia adustata* Denis & Schiffermüller, *Anticollix sparsata* Treitschke, *Eupithecia succenturiata* L., *Bupalus piniarius* L., *Pseudoips fagana* Fabricius és *Hypena rostralis* L. (V—VII.) (= *yponomeutae* Rondani, 1861)

scutellaris (Robineau-Desvoidy, 1848)

28. nem: **Bactromyia** Brauer & Bergenstamm, 1891

Az előző nemtől megkülönbözteti, hogy a 4. és 5. tergit tövének harántcsíkjai szélesek, a szelvény 2/3-át eltakarják. A hátulsó lábszáron csak 2 dorsalis sarkantyú sörte található. A 2. potrohszelvényen, ha vékony is, van középső peremsörte. A hímnek nincs alsó orbitalisa. Az arc sokkal hosszabb, mint a homlok (30. ábra: A).

A nemnek 2 palearktikus fajából 1 faj él Európában, amely nálunk is honos.

— — A fej, a tor és a potroh sárgásszürkétől aranysárgáig hamvas. A homlok felülnézetben olyan széles, mint a szem. A tapogató fekete, de a vége lehet sárga is. A toron a varrat előtt 4 keskeny fekete sáv fut. A pajzsocska fekete, a pereme szélesen sárgás. A potroh 3—4. szelvényén többnyire 2—2 discalis sörte áll, amely az aranysárgán hamvas példányokon hiányozhat. 4,5—6 mm.

Európai faj, Közép-Svédországtól Ukrajnáig, keleten Japánig megtalálták. Magyarországon nem ritka, a síkságon és alacsonyabb hegyvidékeken gyűjtötték.

Polyphag faj, mindenféle lepke család hernyóját elfogadja, legjobban mégis a Drepanidákat, *Pseudoips fagana* FABRICIUS-t, *Hyponomeuta*-kat és egyes araszolókat kedveli, de nevelik a *Zephyrus quercus* L.-ből is (V—IX.)

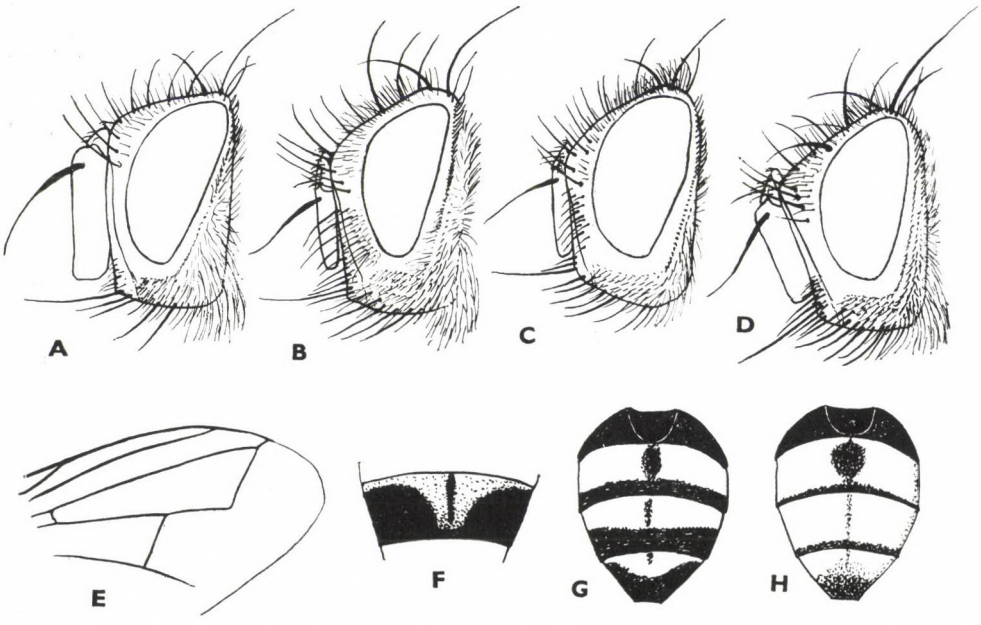
aurulenta (MEIGEN, 1824)

29. nem: Gaedia MEIGEN, 1838

Nagyobb termetű legyek (31. ábra). Az R_5 sejt rövid nyélben végződik. Az orca sörtés. A pajzsocska csúcssörtéi vékonyak, párhuzamosak. A vibrissák erősek, az arcléc felső harmadát elérik (30. ábra: B). 3, ritkán 2 felső orbitalis sörtéjük van. A csápsörte a közepéig megvastagodott. A pontszemek rendkívül aprók. A prosternumon sörték állnak. A tarkó domború. A barett kopasz. A torpikkely kerek, alig simul a pajzsocskához. A pajzsocska vörös, kivéve egy keskeny fekete sávot a tövén. A hím karmai hosszúak.

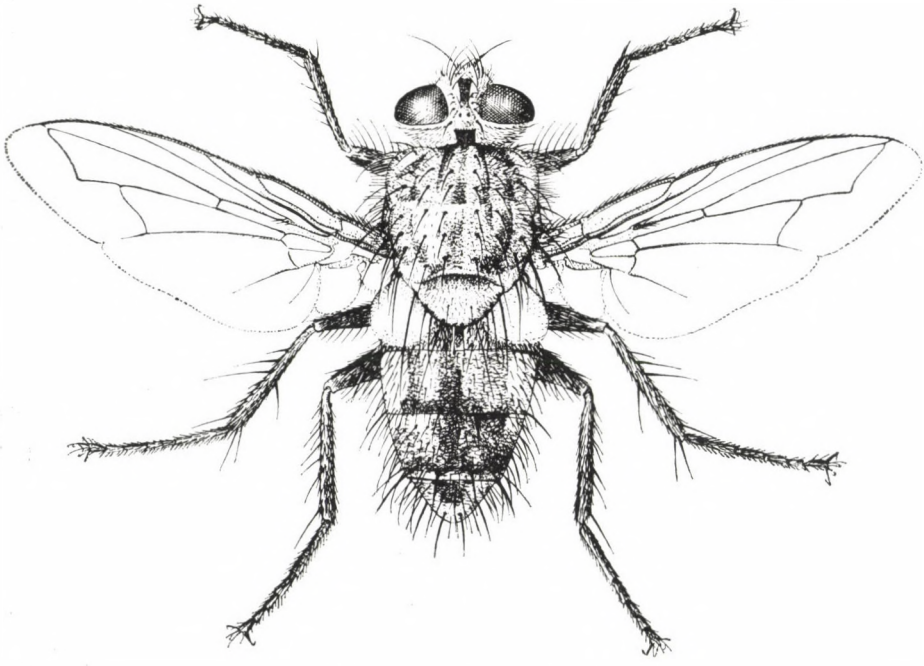
A nem 4 palearktikus fajából 3-at ismerünk Európából, 2 közülük hazánkban is él.

1 (2) Az orca nem szélesebb, mint a 3. csápíz, végig hosszú, erős sörték borítják, nem gyengébbek, mint a vibrissák. A tapogató barna, a vége feketés. A potrohon nincsenek discalis sörték, középvonalában erős, felálló szőrzetet találunk. A hím homloka körülbelül 2/3-a a szem szélességének. A mintegy 10 homloksörtéből 4 megy le az

30. ábra. A: *Bactromyia aurulenta* MEIGEN ♂, B: *Gaedia distincta* EGGER ♂, C: *Buquetia musca* ROBINEAU-DESVOIDY ♂ és D: *Masicera silvatica* FALLÉN ♂ feje — E: *Tryphera lugubris* MEIGEN szárnyvége — F: *Masicera pavoniae* ROBINEAU-DESVOIDY ♂ 4. potrohszelvénye — G: *Erycia fasciata* VILLENEUVE ♂ és H: *E. fatua* MEIGEN ♂ potrohmintázata (Eredeti)

orcára, mögöttük 2—3 erős felső orbitalis sörte áll. Háta sárgásszürkén hamvas, 5 széles hosszanti sávval. A potroh 2—4. tergitjének oldala és az 5.-nek csúcsa szélesen vörösessárga. A felszínét sűrű, egyenletes, kissé csillámló hamvasság fedi, kivéve a 4. tergit

31. ábra. *Gaedia distincta* EGGER ♂ (Eredeti)

peremét és az 5. csúcsát. A lábak feketék, a lábszárak sárgák. 8—10 mm.

Közép- és Dél-Európából és Transzkaukáziából mutatták ki. Hazánkban ritka (Máriagyüd, Bakony hegység). Életmódja ismeretlen (V.)

connexa (MEIGEN, 1824)

2 (1) Az orca 2-szer szélesebb, mint a csáp, és inkább csak az alsó részén fedi hosszú vékony szőrözet (30. ábra: B). A tapogató sárga. A hím homloka olyan széles, mint a szem, a nőstényé szélesebb. Színezete hasonló az előző fajéhoz, de a hát sávjai keskenyebbek, a narancssárga szegély az egész potrohon körülfut (31. ábra). 9—10 mm.

Közép- és Dél-Európában, valamint Transzkaukáziában és Közép-Ázsiában találták. Hazánkban ritka, egyetlen sorozatunk van a Bükk hegységből és 1 példány a Mecsek hegységből. Életmódja ismeretlen (VIII, IX.)

distincta EGGER, 1861

30. nem: **Erynnia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Az R_5 szárnysejt nyele olyan hosszú, mint az *rm* harántér, majdnem a szárny csúcsába torkollik. Az orca kopasz, a tarkón a postocularis sörték mögött fekete microchaeták találhatók. A homloksáv hátrafelé szélesedik. Az arc magas, a csápokat az arcgödör nagyrészt elrejti. A 3. csápíz 6—10-szer hosszabb a 2.-nál. A hím karmai rövidek. A vibrissák az arcléc felső részéig felmennek. A pajzsocskán nincs csúcssörte.

A nem egyetlen faja Európában és Mongóliában él, hazánkból még nem került elő.

— — Kicsiny, fényes, barnásfekete légy. A potroh 3—4. tergitjein csak nyomokban látható a keskeny, hamuszínű harántsáv a szelvények tövén. A **tor** leheletvékony hamvasságában csak 2, nagyon elmosódott sáv vehető észre. A pajzsocska fekete, ilyenek a csáp, a tapogató és a lábak is. A homlok kissé szélesebb, mint a szem. Az 5—6 homloksörtéből 2 megy le az orcára. 3—3,5 mm.

Európai faj, északon Skandináviáig, délen Ukrajnáig, keleten Mongóliáig megtalálták. Hazánkból még nem gyűjtötték. Gazdaállatai: *Sparganothis pilleriana* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Nothris obscuripennis* FREY lepkék hernyói (V—VI, VIII—IX.)

[**ocypterata** (FALLÉN, 1810)]

31. nem: **Cestonia** RONDANI, 1861

Az R_5 szárnysejt nyele csak 1/3—1/2-e az *rm* ér hosszának. Az orca kopasz, a tarkón nincsenek fekete sörtécskék a postocularis sörtesor mögött. A homloksáv párhuzamos vagy elöl szélesebb. A szem kopasz. Valamennyi homloksörte határozottan hátrafelé hajlik. A válldudoron csak 2 humeralis sörte áll. A középső lábszárnak 1 anterodorsalis sörtéje van.

A nem 5 palearktikus faja közül 1 él Európában, de hazánkból még nem került elő.

— — Mindkét ivar homloka felülnézetben olyan széles, mint a szem. A járomlemez meglehetősen sűrűn szőrös. A 4 homloksörte az orcán a csápsörte eredéséig lemegy. A szájperem oldalról nem látszik. A potroh egyenletesen hamvas. A nagy peremsörték és erősebb szőrsörték fekete talpfolton állnak. A hosszanti sávnak csak nyomai láthatók. A pajzsocska fekete. A fej fehéresszürkén hamvas, a homloksáv karminvörös. A csáp barna, a tapogató sárgás. A lábak feketék. 5,5—6 mm.

Déli faj (Olaszország, Dalmácia, Palesztina), Magyarországról még nem került elő. Gazdaállata valószínűleg a *Sparganothis pilleriana* DENIS & SCHIFFERMÜLLER hernyója (VI.)

[**cineraria** RONDANI, 1861]

32. nem: **Tryphera** MEIGEN, 1838

A rokon nemektől a sörtés hátulsó coxa és a hátulsó lábszár 3 dorsalis sarkantyúja különíti el. Az R_5 szárnysejt nyele olyan hosszú, mint az *rm* harántér, és jóval a szárnycsúcs előtt torkollik a szegélyérbe (30. ábra: E). Az orca kopasz, a szem szőrös, a homloksörték előrehajlanak. A tarkón a postocularis sörtesor mögött nincsenek fekete sörtécskék. A pajzsocska apicalis sörtéje fele olyan hosszú, mint a subapicalis.

A nem egyetlen palearktikus faja Közép-Európától Észak-Afrikáig és Mongóliáig megtalálható, ritka. Hazánkból még nem került elő.

— — Fényes fekete légy, a járomlemezek és a pontszemlemez is fényes fekete. A hím torának legelején van csak alig észrevehető hamvasság. A potroh hosszúkás, kihegyezett végű, a 3. és 4. tergit elülső peremén nagyon keskeny, középen szélesen megszakított fehéres hamvas csík húzódik. A szárny elülső szegélye, valamint a szárny- és torpikkely sötét, füstös. A szárnytövis eléggé fejlett. A lábak teljesen feketék. 6—7 mm.

Közép- és Dél-Európában, Marokkóban és Mongóliában talált ritka faj. Hazánkból még nem került elő. Gazdaállata a *Coscinia cribraria* L. hernyója

[lugubris (MEIGEN, 1824)]

33. nem: **Buquetia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1847

A nemet feltűnővé teszi a sűrűn sörtés, végig egyforma széles orca (30. ábra: C). Mindkét ivar homloka szélesebb a kopasz szemnél. A pajzsocska subapicalis sörtéi közelebb állnak egymáshoz, mint a basalishoz. A peremér 2. szakasza rövidebb a 3. szakasz felénél.

A nem 2 palearktikus faja közül 1 él Európában és hazánkban is.

— — Az egész testet sűrű, sárgásszürke hamvasság borítja, amelyet a toron 4 sötét hosszanti sáv szakít meg, a potrohon pedig a 2. szelvény közepén 1 kerek folt, a 3.-on hosszúkás lándzsa alakú folt tűnik fel. A hím homloka körülbelül 1,2-szer, a nőstényé 1,5-szer olyan széles, mint az egyik szem. A tarkót 1—2 sor fekete microchaeta és fehér szőr borítja. A hím járomlemezének sörtéi egyforma erősek a homloksörtékkel (30. ábra: C). A 3. csápíz 3—4-szer hosszabb a 2.-nál. 6—8 mm.

Európa középső és déli övezetében, valamint Izraelben és Szibériában mutatták ki. Hazánkban sok helyen (Bakony, Vértes hegység, Bátorliget stb.), de kevés példányban gyűjtötték. Kinevelték a *Papilio machaon* L. és *Iphiclides podalirius* L. hernyójából (VII—IX.)

musca ROBINEAU-DESVOIDY, 1847

34. nem: **Xylotachina** Brauer & Bergenstamm, 1891

Főbb bélyegei: 2 hátrahajló felső orbitalis sörte, 3 humeralis, 3 + 4 dorsocentralis, 3 sternopleuralis sörte, a pajzsocska keresztezett, hátrahajló csúcssörtéi, csak az arcléc alsó negyedében álló vibrissái, kopasz szemek és orca, a középső tibián 1 anterodorsalis sörte, sárga basicosta, sörtécskék nélküli 4. peremér szakasz. A nőstény 5. tergitje kúp alakú, a végén elszarusodott, hosszú, keskeny tüskeszerű tojócsővel. A prosternum kopasz.

A nem 2 palearktikus fajából 1 él Európában, hazánkban még nem találták.

— — Nagyon hasonlít az *Erycia* Robineau-Desvoidy nemhez. A fekete potrohot sűrű fehéresszürke hamvasság fedi, az 5. tergiten kissé barnás, szabálytalan vasszürke foltok csillámlanak, a tergitek hátulsó 1/5-ét fényes fekete harántsáv és az egész potrohon végigfutó sötét hosszanti sáv díszíti. A tor gyengébben sárgásszürkén hamvas, 4, meglehetősen széles fekete hosszanti sávval. A tapogató és a basicosta sárga. A 3. csápíz 5-ször hosszabb a 2.-nál. A homlok 3/5—3/4 olyan széles felülnézetben, mint 1 szem. 8—10 mm.

Európai faj, északon Skandináviában és Angliában is honos. Szlovákiában is gyűjtötték, előkerült Transzkaukáziában is. Magyarországról csak egy kétes adatunk van Pécsről. Gazdája a *Cossus cossus* L. hernyója

[**diluta** (Meigen, 1824)]

35. nem: **Masicera** Macquart, 1834

Nagy termetű, zömök legyek (32. ábra). A homloksörték és homloksáv határán befelé hajló finom szőrszálak sora látható (4. ábra: H). 2 visszahajló felső orbitalis sörtéjük van. A 3 basalis vállsörte egyenes vonalban áll. A pajzsocska csúcssörtéje hátrafelé dől vagy félig felálló. A tapogató sárga végű. A potrohon nincsenek discalis sörték. A postocellaris sörték távolabb állnak egymástól, mint a hátulsó pontszemek (4. ábra: H). A csápsörte feléig vagy azon túl megvastagodott. A hímnek is van 1—2 alsó orbitalis sörtéje (30. ábra: D). A subapicalisok távolabb állnak egymástól, mint a basalistól. A potroh rajzolata csillámló, a szelvények hátulsó szegélye fekete.

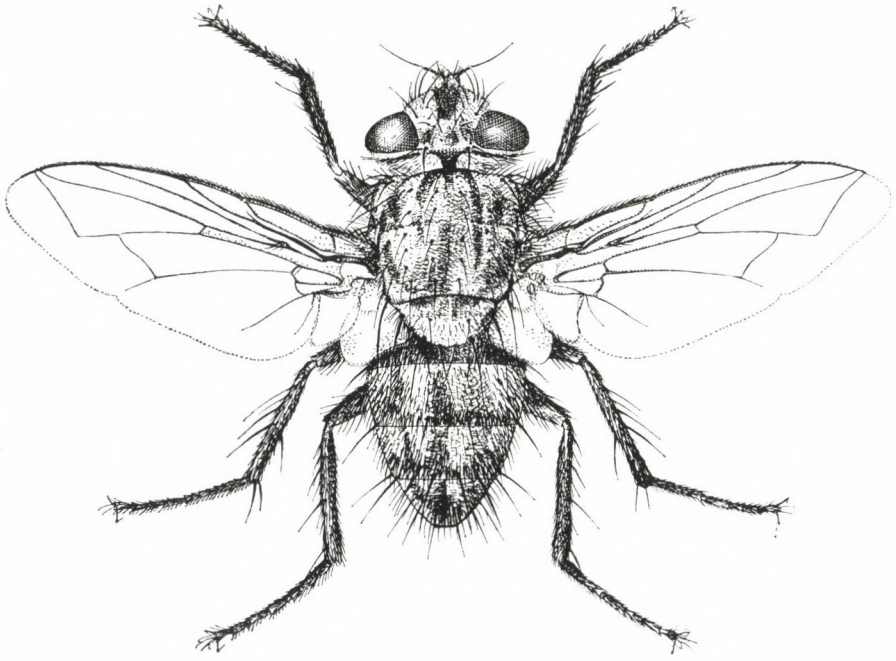
A nem mindhárom palearktikus faja Európában is él, és nálunk is megtalálhatók. A hímek könnyen elválaszthatók, de a nőstények meghatározása nehéz és nem mindig biztos.

1 (2) A prosternum széles, kerek, kopasz, vagy legfeljebb 1—2 szőrszál található a peremén. A hímnek a 4. tergitjén kétoldalt a hasoldalról a hátoldalra átterjedő, a szelvények hosszának 7/8-át elfoglaló sűrű, rövid fekete szőrrel borított érzőmezője, „Sturmia foltja" van (30. ábra: F). A csápsörte a 2/3-áig vastagodott meg. A hím csápjának 3. íze 3-szor, a nőstényé 2,5-szer olyan hosszú, mint a 2. íz. A hímnek 1, a nősténynek 2 alsó orbitalis sörtéje van. A sternopleuralisokból rendesen 3 erős és 1 gyenge sörte található. A tor fekete, szürkén hamvas, 4 fekete sávval. A potroh 3. tergitjén általában

4 peremsörte áll. A szárny csúcsi harántere körülbelül 1,3-szer hosszabb a könyöktől az *mcu* harántérig terjedő szakasznál. A nőstény costigiumán csupasz folt látható. 10—13 mm.

Európai faj, délen Törökországig és Szíriáig. Magyarországon eléggé gyakori, sok helyen, de kevés példányban gyűjtötték. Gazdái elsősorban a *Saturnia pyri* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Eudia pavonia* L. és *E. spini* DENIS & SCHIFFERMÜLLER hernyója, kivételesen az *Acherontia atropos* L., *Eligmodonta ziczac* L. is. A nagy pávaszem egyetlen hernyójából 20 példány is kifejlődhet. A lepke gubójában alakul tonnabábbá (V—VII.) (= *pratensis* MEIGEN, 1824)

pavoniae (ROBINEAU-DESVOIDY, 1830)

32. ábra. *Masicera silvatica* FALLÉN ♂ (Eredeti)

2 (1) A prosternum keskenyebb, vagy kerek, akkor 4—5 szőrszál van 1—1 oldalán. A hím 4. potrohszelvényén nincs érzőmező, ha van fekete folt, az csak a szelvény szélességének 2/3—3/4-ét foglalja el.

3 (4) A hím potrohának 4. szelvényén a kétoldali fekete folt csak 2/3—3/4 részét foglalja el a szelvény szélességének. A hímnek 2 alsó orbitalis sörtéje van. Mindkét ivar csápsörtéje a 4/5 részéig megvastagodott. A nőstény homloksávja hátrafelé erősen kiszélesedik. A potroh 3. szelvényének közepén 2 peremsörte áll. A szelvény hamvassága a hátulsó peremig ér. A potroh középsávja gyenge vagy hiányzik. A szárny csúcsharántere 1,3—1,7-szer hosszabb, mint a könyöktől az *mcu* harántérig terjedő szakasz (bizonytalan értékű bélyeg). 8—13 mm.

Közép- és Dél-Európát, valamint Szibériát, Mongóliát és Japánt lakja. Hazánkban ritka, a Bakony, Börzsöny és Bükk hegységekben, valamint az Alföldön: Solt, Ágasegyháza, Tompa lelőhelyeken fogták. Gazdái főleg a szenderek hernyói: *Hyles euphorbiae* L., *H. galii* ROTTEMBURG, *H. vespertilio* ESPER, *H. hippophaës* ESPER, de más családok hernyói is, pl. *Pergesa porcellus* L., *Noctua fimbriata* SCHREBER, *Cucullia argentea* HUFNAGEL, *Thaumetopoea processionaea* L., *Malacosoma neustrium* L., *Gastropacha quercifolia* L., *Biston betularius* L., *Aporia crataegi* L. (IV—VII.) (= *cuculliae* ROBINEAU-DESVOIDY, 1863)

sphingivora (ROBINEAU-DESVOIDY, 1830)

4 (3) A hím potrohának 4. szelvényén kétoldalt nincs fekete folt, csak a szelvény hátulsó 1/5—1/4-ét elfoglaló fényes fekete szegély (32. ábra). A hímnek 1 alsó orbitalis sörtéje van, a csápsörte 2/3 részéig megvastagodott (30. ábra: D). A nőstény 3. csápíze középső harmadában elkeskenyedik, az elülső éle homorú, a csápsörtéje 3/4-éig vastagodott meg. A potrohon a 3. szelvény közepén általában 2, nagyon hosszú és vastag peremsörte áll. A potroh erősen csillámlóan hamvas, a 3. szelvény hátulsó peremét fényes fekete csík szegélyezi, a középsávja széles fekete és az 5. szelvény végéig ér. 12—13 mm.

Hazája Európa. Magyarországon kevés helyen, de nagyobb számban gyűjtötték (Vértes hegység, Zalaszántó, Hejőbába, Csévharaszt stb.). Gazdaállata a *Macrothylacia rubi* L. és *Hyles euphorbiae* L. hernyója (VI—VIII.)

silvatica (FALLÉN, 1810)

36. nem: **Ceromasia** RONDANI, 1856

Közepesnél nagyobb termetű legyek (33. ábra). Jellemző bélyegük a járomlemezen a homloksörték mellett 1—2 sorban álló és azzal egyforma erős, hátrahajló sörték (4. ábra: F). A hím homloka csaknem 2-szer olyan széles, mint a szem, a nőstényé még szélesebb. Az egész állat sűrűn sárgásszürkén hamvas. A 3. és 4. potrohszelvényen 1—1 pár erőteljes discalis sörte áll. A tapogató, a lábszárak, a pajzsocska, a szárnytőlemez, a billér és gyakran a nőstény 2. csápíze is sárgák. A hím 3. csápíze 5-ször, a nőstényé 3-szor olyan hosszú, mint a 2. A csápsörte 3/4—4/5 része megvastagodott.

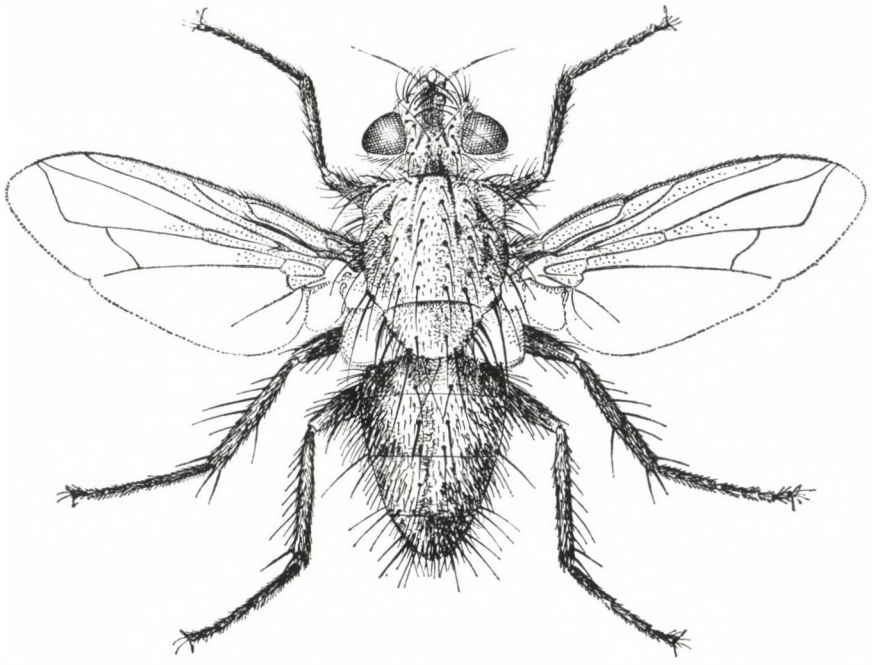
A nem egyetlen palearktikus faja Európában is él és nálunk sem ritka.

— — A hím homloka erősen sárgásszürkén hamvas, élesen elüt a vörösbarna homloksávtól, utóbbi keskenyebb a járomlemeznél és hátrafelé szélesedik. Az orca valamivel keskenyebb a 3. csápíznél, a lecsüngő vibrissák csak az arcléc 1/3-át érik el. A pofa szélessége körülbelül 1/3-a a szem magasságának. A tor sűrűn sárgásszürkén hamvas 4 élesen rajzolt keskeny fekete sávval (33. ábra). A potroh egyszínű, kissé csillámlóan sárgásszürkén hamvas, rajzolat nélkül. 7—10 mm.

Európa középső és déli övezetét, valamint Észak-Ázsiát és Japánt lakja. Középhegységeink erdeiben mindenfelé megtalálták. Elsősorban a Zygenidák hernyóiban fejlődik, így a *Zygaena purpuralis* BRÜNNICH, *Z. trifolii* ESPER, *Z. angeli-*

cae OCHSENHEIMER, *Z. fausta* L., *Z. carniolica* SCOTT fajokban, de más családokban is, mint a *Tyria jacobaea* L., *Carcharodus alceae* ESPER (V—IX.) [= *florum* (RONDANI, 1857)]

rubrifrons (MACQUART, 1835)

33. ábra. *Ceromasia rubrifrons* MACQUART ♂ (Eredeti)

37. nem: **Erycia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Közepes nagyságú legyek. Jellemző bélyegük, különösen a nőstényeknek, hogy az 5. potrohszelvényük hosszabb a 4.-nél. A pajzsocska subapicalis sörtéi 2-szer távolabb állnak egymástól, mint a basalistól. A 2 ivar színezetében és csápjának alakjában erősen eltér. A hímeknek nincs alsó orbitalis sörtéjük. A potrohon a discalis sörték többnyire hiányzanak, a hímen sötét középsáv fut, a nőstényen egyszínűen hamvas.

A nem 4 palearktikus fajából valamennyi Európában is él, ebből 3-at találtak eddig meg hazánkban, a 4. is várható.

1 (2) A basicosta teljesen sárga. A homloksáv hátrafelé határozottan kiszélesedik. A 3. csápíz töve kissé előreugrik, a hímen 4-szer, a nőstényen 3-szor olyan hosszú, mint a 2. íz. A hím orcáját vékony fehér hamvasság fedi, fekete csillámlással, homloka 10—20%-kal szélesebb, mint a szem felülről nézve. A külső verticalis sörte erős, 2/3 olyan hosszú, mint a belső. A nőstény homloka 1,5-szer olyan

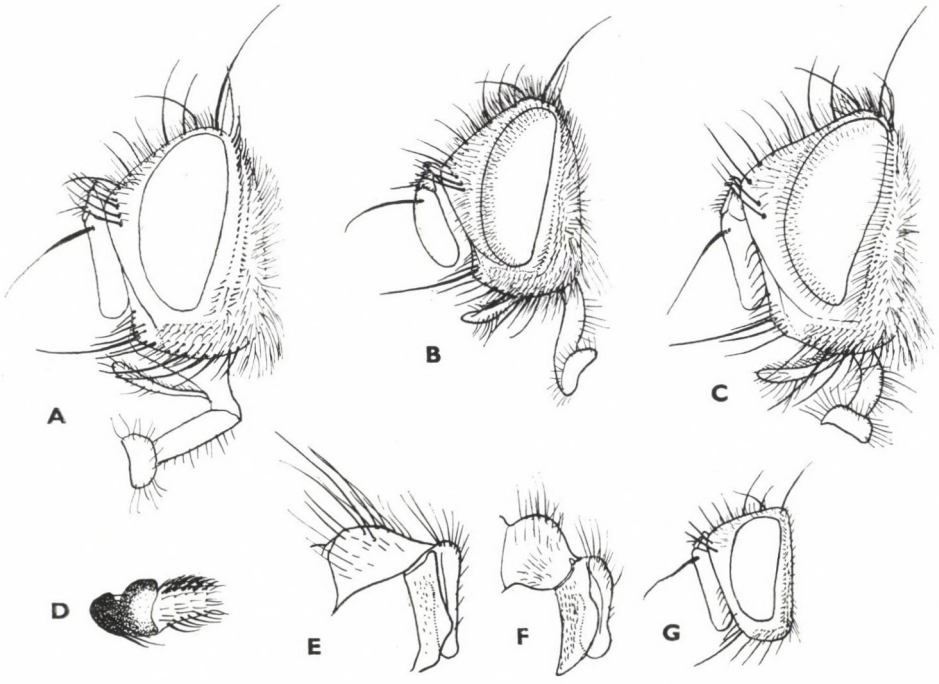
széles felülnézetben, mint a szem. A 3. tergit közepén 4 peremsörte áll. Mindkét ivar potroha a pereméig egyformán hamvas. 8 mm.

Európa északi és középső övében, valamint Szibériában és Mongóliában is fogták. Nálunk még nem került elő. Gazdaállata az *Euphydryas aurinia* ROTTEMBURG és *E. maturna* L. hernyója

[**furibunda** (ZETTERSTEDT, 1844)]

2 (1) A basicosta sötét vagy kétféle színű. A hím potrohszelvényeinek hátulsó peremén fekete szegély húzódik. A homlok keskenyebb.

3 (4) A potroh 3. szelvényének közepén 4 egyforma erős peremsörte áll. A hím homloka 5—20%-kal keskenyebb, mint a szem, a nőstényé ugyanannyival szélesebb. A hím potrohszelvényei vonalszerűen keskeny fekete pereműek a 3. szelvény közepén kerek folttal (30. ábra: H). A fej (34. ábra: A) sárgásszürkén hamvas, a homlok 1/3-a esik a kávébarna homloksávra. A hím tora és potroha gyengén, a nőstényé erősen hamvas. A toron a varrat előtt 4, mögötte 5 sáv fut. A nőstény potroha sűrűn hamvas, rajztalan. A tapogató, a pajzsocska és a billér sárgák, a lábak és a basicosta feketék. A nőstény nagyon hasonlít a *Pilatea ferruginea* MEIGEN-re, de annak középső vállsörtéje erősen előretolódott, és erős discalis sörtéi vannak a 3—4. potrohszelvényen. 8—10 mm.

34. ábra A: *Erycia fatua* MEIGEN ♂, B: *Epicampocera succincta* MEIGEN ♂ és C: *Zenillia libatrix* PANZER ♂ feje — D: *Erycia festinans* MEIGEN ♀ peremerének töve — E: *Zenillia libatrix* PANZER ♂ ivarszerve — F: *Z. dolosa* MEIGEN ♂ ivarszerve és G: feje (Eredeti)

Európa melegebb országaiban, valamint Szibériában és Mongóliában él és hazánkban sem ritka. Nagyobb sorozatát csak a Börzsöny hegységben gyűjtötték, kisebb számban a Vértes, valamint a Bükk hegységbe stb. is megtalálták. Gazdaállata bizonytalan, mivel a *festinans* MEIGEN fajjal legújabb időkig összekeverték. Valószínűleg az *Euphydryas aurinia* ROTTEMBURG, *Melitaea didyma* L., *M. cinxia* L., *Mellicta athalia* ROTTEMBURG adatok erre a fajra vonatkoznak (= *festinans* auct.) (VI—IX.)

fatua (MEIGEN, 1824)

4 (3) A 3. tergit közepén 2 erős peremsörte áll, amelyet néha sokkal gyengébb kísér.

5 (6) A basicosta teljesen barna. A hím potrohának 4. szelvényén a fekete harántsáv kétoldalt kiszélesedik és a szelvény felét elfoglalja (30. ábra:G), alul a potroh fényes, nem hamvas. A nőstény potrohszelvényeinek hátulsó szegélyén határozott fekete szegély látható. A hím homloka alig keskenyebb a szemnél, a nőstényé 25—30%-kal szélesebb. Egyébként nagyon hasonló a *fatua* MEIGEN-hez, de kevésbé sárgás, inkább szürke árnyalatú. 9 mm.

A ritka fajt Franciaországban, Svájcban, Ausztriában a Fertő tó mellett gyűjtötték. Egyetlen hazai példányunkat Uzsán (Tapolcától nyugatra) fogták. Istriában kinevelték a *Melitaea dydima* ESPER hernyójából (IX.)

fasciata VILLENEUVE, 1924

6 (5) A basicosta a közepén kissé világosabb a hímen, nagy sárga folt van rajta a nőstényen (34. ábra: D). A hím potrohszelvényei a hasoldalon a feléig hamvasak. A nőstény potrohán a hamvasság a szelvényeket a peremükig beborítja. A hím homloka felülnézetben körülbelül 4/5-e a szem szélességének, a nőstényé olyan széles, mint a szem. Egyebekben hasonlít a fajtestvéreihez. 9 mm.

Franciaországban, Svájcban, Svédországban, Szibériában találták. Hazánkban ritka, csak Vörösberényben és Csákváron került elő 1—1 példánya. Fenti megjegyzésünk a gazdaállatok listájára is vonatkoztatható (VI, IX.)

festinans (MEIGEN, 1824)

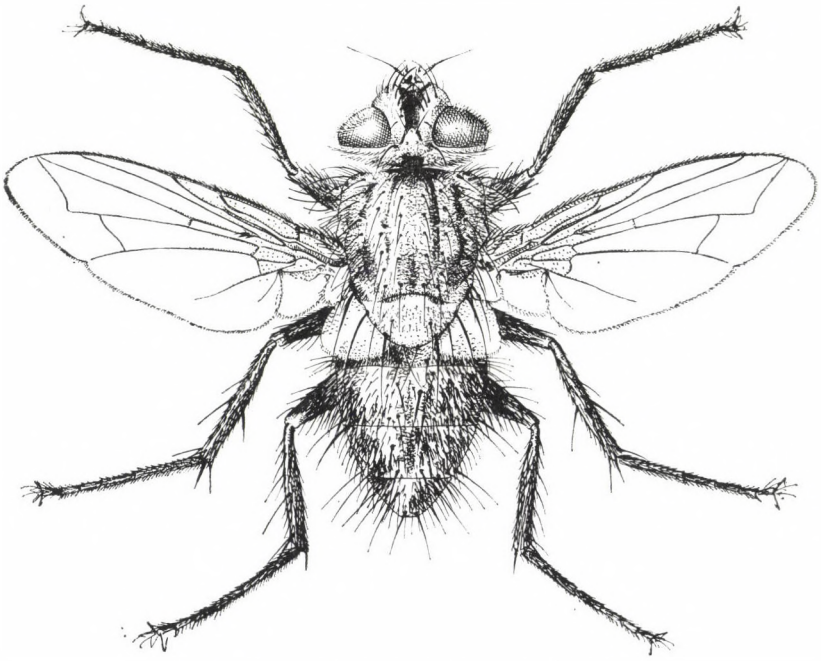
38. nem: **Epicampocera** MACQUART, 1849

Könnyen felismerhető a hím 3. csápízének ívesen hajló elülső peremérő1 (34. ábra: B), a több sor szőrrel borított orcáról, a kékesen csillogó hamvas potrohról, a 4 sternopleuralis sörtéről és a sűrűn szőrös szemről. A pajzsocska erőteljes apicalis sörtéi keresztezik egymást és hátrafelé dőlnek. A tapogató csúcsi része kopasz.

A nem egyetlen palearktikus faja Európában is él és nálunk is megtalálható.

— — Kékesfekete színű, a gyenge hamvasság miatt csillogó légy. A hím homloka 3/5-e a szem szélességének, a nőstényé 3/4-e. A homloksáv 1/3-a a homloknak és előrefelé kissé szélesedik. A toron a gyenge hamvasság miatt hátulról nézve is alig vehető észre a 4 hosszanti sáv. A potroh szőrözete a középsávon sörtékké erősödik, különösen

a 4. szelvényen, a 3—4. szelvények elülső peremén erős világos csík fut, hátrább fokozatosan elsötétedik, a középen fényes fekete haránt-sávba megy át. A fekete középsáv végigfut rajta. A csáp, a tapogató, a pajzsocska, a lábak, a basicosta és a billér feketék. 7—9 mm.

35. ábra. *Zenillia libatrix* PANZER ♂ (Eredeti)

Európai és ázsiai faj, Szibérián át Japánig megtalálták. Hazánkban az Alföldön (Csévharaszt) és hegyvidéken (Bakony, Sopron) helyenként gyakori. Gazdaállatai a *Pieris rapae* L., *P. napi* L., *Ascotis selenaria* L. hernyója (V—IX.)

succincta (MEIGEN, 1824)

39. nem: **Zenillia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Középnagyságú legyek, feltűnő bélyegük az egész testet borító sárgászöld hamvasság, amely még a potrohrajzolatot is eltünteti, csak a toron láthatunk 4 keskeny sötét sávot (35. ábra). A homlok széles, az arclécen a vibrissák a feléig felmennek. 2 felső orbitalis és 3 sternopleuralis sörtéjük van. A potroh 3—4. szelvényén erős discalis sörték állnak. A hím karmai és pulvillusai hosszabbak az utolsó lábfejíznél. A tapogató, a pajzsocska és a billér feje sárga. A lábak és a basicosta fekete. A középső lábszáron 1—2 anterodorsalis sörte áll.

A nemnek 3 palearktikus fajából 2 él Európában, hazánkban mindkettőt megtalálták.

1 (2) Az arc olyan hosszú, mint a homlok (34. ábra: C). A hím csápjának 3. íze 3—3,5-szer hosszabb a 2.-nál, a nőstényé 3-szor. Az orca

olyan széles, mint a csáp. Az *mcu* harántér az *m* érnek az *rm* és könyök közötti szakaszát többnyire a 2/3-án túl éri. A hím homloka felülnézetben 3/5-e, a nőstényé 3/4-e a szem szélességének, amiből kevesebb mint az 1/3-a esik a hátrafelé szélesedő homloksávra. A 6—8 homloksörtét kb. 3 sorban elhelyezett szőrszálak kísérik. A tor 4 vékony sávja közül a belsők éles szélűek, vonalszerűen vékonyak, a varrat előtt 1/4-ét foglalják el a szomszédos sörtesorok közötti térnek (35. ábra). A potroh hamvassága kissé a fény irányától függően csillámló. Ivarszerve: 34. ábra: E. 6—9 mm.

Hazája Európa, Szibéria és Japán. A *Lymantria dispar* elleni védekezésül megkísérelték az Egyesült Államokba is betelepíteni, de sikertelenül. Hazánkban ritka, találták hegyvidéken (Budai-hegység, Bükk hegység), az Alföldön (Csévharaszt, Nyíregyháza stb.), de mindenütt csak 1—2 példányban. Gazdái főleg a szövőlepkék hernyói: *Ptilophora plumigera* ESPER, *Phalera bucephala* L., *Clostera anastomosis* L., *C. curtula* L., *C. pigra* HUFNAGEL, *Thaumetopoea processionea* L., *Euproctis chrysorrhoea* L., *Porthesia similis* FUESSLY, *Leucoma salicis* L., *Lymantria dispar* L., *L. monacha* L., *Ocneria detrita* ESPER, *Malacosoma neustrium* L., *Drepana cultraria* FABRICIUS, valamint más lepkecsaládok hernyói, mint *Acronicta auricoma* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *A. euphorbiae* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Oxicesta geographica* FABRICIUS, *Hadena bicruris* HUFNAGEL, *Apamea remissa* HÜBNER, *Xanthia gilvago* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, sőt molylepkék hernyójából is, pl. *Loxostege sticticalis* L., *Phycita spissicella* FABRICIUS, *Etiella zinckenella* TREITSCHKE, *Salebria marmorata* ALPHERAKY, *Tortrix viridana* L., *Pandemis heparana* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Hyponomeuta malinellus* ZELLER (V—X.)

libatrix (PANZER, 1798)

2 (1) Az arc jóval hosszabb, mint a homlok (34. ábra: G), a hím csápjának 3. íze 6—7-szer hosszabb a 2.-nál, a nőstényé 4-szer. Az orca alul csak fele olyan széles, mint a 3. csápíz. Az *mcu* harántér a 2/3-ában éri az *m* ér megfelelő szakaszát. A hím homloka felülnézetben 3/4—4/5 olyan széles, mint a szem, a nőstényé egyenlő a szem szélességével. Egyébként színben teljesen hasonló, méreteiben általában kisebb az előző fajnál. Ivarszerve: 34. ábra: F. 6—9 mm.

Európai, észak-ázsiai és japáni faj, ritkább az előzőnél. Hazánkban is ritka, csak 1—1 példányát gyűjtötték a Budai-hegyekben, a Bakonyban és a Bükk hegységben, valamint az Alföldön Kunfehértón és Nyírbátorban. Gazdaállatai inkább a molyhernyók: *Hyponomeuta evonymellus* L., *H. padellus* L., *H. cognatellus* HÜBNER, *Sylepta ruralis* SCOTT, *Cacoetia murinana* HÜBNER, *Agonopterix furvella* TREITSCHKE, *Cheimophila salicella* HÜBNER, de nagylepkék is, mint *Thaumetopoea processionea* L. és *Hydriomena impluviata* FABRICIUS (VI—VIII.)

dolosa (MEIGEN, 1824)

40. nem: **Tlephusa** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

Középnagyságú legyek. Nagyon hasonló a *Huebneria affinis* FALLÉNhez, de a pajzsocska csúcssörtéi hátrahajlanak, nem felfelé, és a tapogató fekete. Egyetlen feltűnő bélyege az erősen homorú arcléc (36. ábra: A), amelyen a vibrissák csak 1/3-ig mennek fel. A szem szőrös, a homlokon 2—3

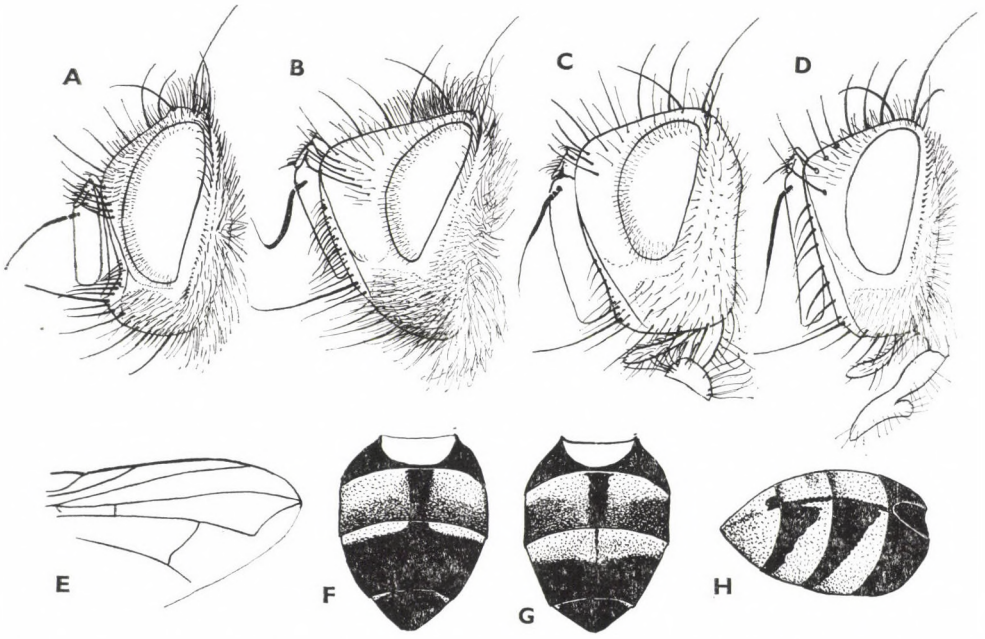
visszahajló felső orbitalis sörte található, a tarkón fent microchaeták sorakoznak, az orca kopasz. 4 sternopleuralis sörtéje van. A középső lábszáron 1—2 anterodorsalis sörte áll, a hátulsón sűrü anterodorsalis fésű található.

A nem egyetlen palearktikus faja Európában és nálunk is él.

— — A teljesen fekete légyen csak a pajzsocska csúcsi 2/3-a és a potroh oldalai vörösesek. A csáp, a tapogató, a lábak, a subcosta és a billér is feketék. A háton a gyenge hamvasság miatt alig látható a 4 sáv, a potroh jellegzetes Tachinida rajzolatú: a szelvények elülső felét hamvasság borítja, középen a hosszanti sáv által megszakított. A hím homloka felülnézetben 2/3 olyan széles, mint a szem. A nőstény ismeretlen. 9 mm.

Európában sokfelé és Szibériában is található. Hazánkban csak 2 hím példányt fogtak a Bakonyban (Eplény). Életmódja ismeretlen (VI.) (= *diligens* ZETTERSTEDT, 1844)

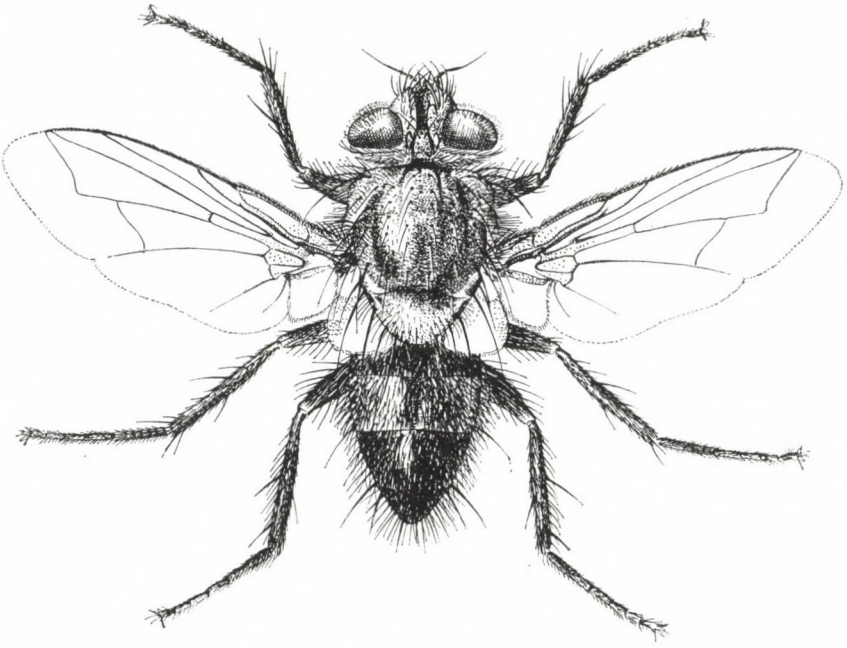
cincinna (RONDANI, 1859)

36. ábra. A: *Tlephusa cincinna* RONDANI ♂, B: *Botria frontosa* MEIGEN ♂, C: *Cyzenis albicans* FALLÉN ♂ és D: *Frontina laeta* MEIGEN ♂ feje — E: *Cyzenis albicans* FALLÉN szárnyvége — F: *Aplomya confinis* FALLÉN ♂, G: ♀ potroha hátulról nézve és H: *Cyzenis albicans* FALLÉN potroha oldalnézetben (Eredeti)

41. nem: **Aplomya** Robineau-Desvoidy, 1830

A nem egyetlen faját feltűnő rajzolatáról azonnal felismerhetjük (37. ábra). A két ivar rajzolata különbözik (36. ábra: F, G), de mindkettőn az utolsó potrohszelvény a felére megrövidült és fényes fekete.

37. ábra. *Aplomya confinis* Fallén ♂ (Eredeti)

A nem 2 palearktikus faja közül csak 1 él Európában, amely nálunk is gyakori.

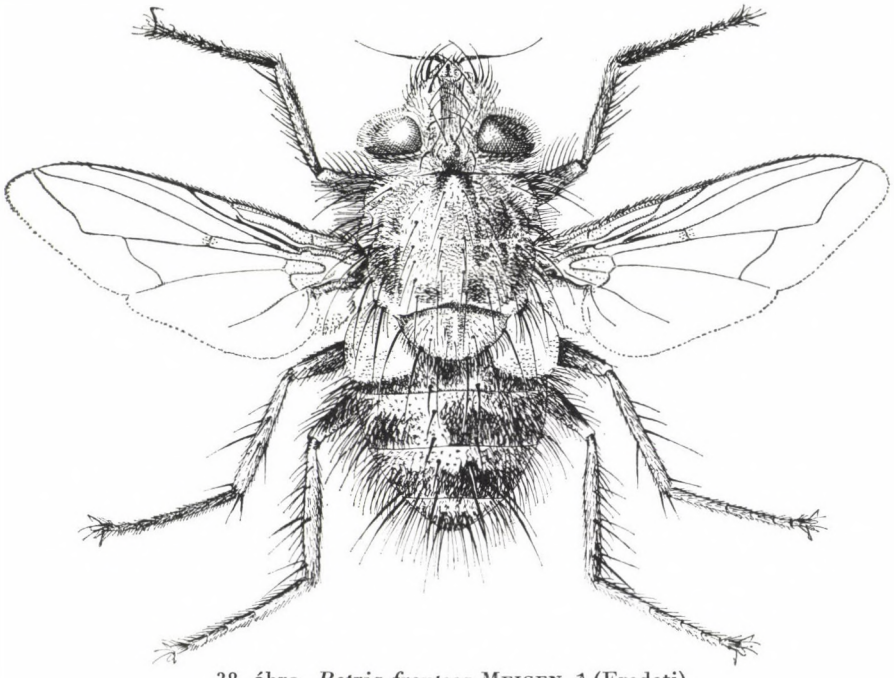
— — Az arc hosszabb, mint a homlok. A hím homloka felülnézetben 3/5, a nőstényé 3/4 szemszélességű. A hím 3. csápíze 5—6-szor hosszabb a 2.-nál, a nőstényé 3-szor. A homloksörték az orca és a 3. csápíz közepéig érnek. A hát szürkén hamvas, a varrat előtt 4 keskeny fekete sávval (37. ábra). A hím potrohának 4. szelvénye szintén fényes fekete, csak vonalszerű fehér csík húzódik az elülső peremén, a 3. szelvény teljesen hamvas (36. ábra: F). A nőstény 3. és 4. szelvényének elülső fele hamvas (36. ábra: G). A potroh vöröses oldala és a pajzsocska kivételével teljesen fekete. A szemet hosszú, sűrű szőr borítja. 6—9 mm.

Széles elterjedésű faj. Megtalálták egész Európában, keleten Közép-Ázsián át a Csendes-óceánig, délen Észak-Afrikáig. Hazánkban főleg a Vértesben és a Budai-hegységben találták nagyobb számban, elszórtan minden hegyvidékünkön, sőt a Hortobágyon is előkerült. A Lycaenidák hernyóiban fejlődik, gazdái: *Callophrys rubi* L., *Strymonidia w-album* Knoch, *Thecla quercus* L., *Lycaena phlaeas* L., *Polyommatus icarus* Rottemburg, *Lysandra bellargus* Rottemburg, *L. coridon* Poda és *Celastrina argiolus* L. (V—IX.)

confinis (Fallén, 1820)

42. nem: **Botria** RONDANI, 1856

Feltűnő faj: több sorban magasra felmenő vibrissái, kúposan előreugró széles homloka, széles orcája, pofája, a felén túl megvastagodott csápsörtéje (36. ábra: B) azonnal felismerhetővé teszi. A középső basalis vállsörte kissé előbbre áll. Az egész testet sűrű, vékony fekete szőrözet fedi (38. ábra). A szem sűrűn sárgán szőrös.

38. ábra. *Botria frontosa* MEIGEN ♂ (Eredeti)

A nem mindkét faja Európában él és nálunk is előfordul.

1 (2) A hím homloka felülnézetben olyan széles, mint a szem, a nősténye 1,5-szer szélesebb. A mélyen kivájt arcban a csápok félig besüllyednek (36. ábra: B). Az arcléc nagyon széles, kissé előre domborodik, a lehajló sörteszerű vibrissák 3—4 sorban a felén túl érnek. A hím 3. csápíze 6—8-szor, a nőstényé 4—5-ször olyan hosszú, mint a 2. íz. A csápsörte felkunkorodik és a 2/3 részéig megvastagodott. A szemet hosszú, sűrű, sárga szőr fedi. A hát szürkén hamvas, a varrat előtt 4 széles fekete sávval (38. ábra). A 3—5. potrohszelvények elülső fele fehéren hamvas, a hátulsó fele fényes fekete, a hosszanti sáv hiányzik. A tapogató, a basicosta és a lábszárak sárgák. Nagyobb: 11—14 mm.

Európában, Észak-Ázsiában Szibériában, Mongóliában és Japánban élő faj. Hazánkban nem ritka, középhegységeinkből mindenütt előkerült, sőt a Hortobágyon is fogták. A *Mesogona acetosellae* DENIS & SCHIFFERMÜLLER bagolylepke hernyójából nevelték (III—V.)

frontosa (MEIGEN, 1824)

2 (1) A hím homloka felülnézetben 1/2 olyan széles, mint a szem, a nőstényé 3/4 olyan széles. Az arc nem mély, a csáp kiáll belőle. Az arcléc nem domborodik előre. A hím 3. csápíze 4,5-szer hosszabb a 2.-nál, a nőstényé 3,5-szer. A csápsörte a 3/4-éig megvastagodott, nem kunkorodik fel. Háta hasonló az előző fajéhoz, potroha azonban teljesen más. Egész felszínét sakktáblaszerűen csillámló hamvasság borítja, harántsávok nélkül, de gyenge hosszanti sávval. Kisebb: 8—11 mm.

Észak- és közép-európai, valamint szibériai, mongóliai faj. Hazánkban ritka, a Börzsöny hegységben sorozatot, a Bakonyban, a Mátra és a Bükk hegységben 1—1 példányt fogtak. Gazdája ismeretlen (IV—V.)

subalpina VILLENEUVE, 1910

43. nem: **Cyzenis** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

Kisebb termetű legyek. A szárnycsúcsban végződő R_5 sejt a határozásban könnyen tévútra vezethet (36. ábra: E). A dorsocentralis sörték száma 3 + 3. Az arcléc előredomborodik, az arc erősen bemélyedt (36. ábra: C). A pajzsocska csúcssörtéje hiányzik, helyette a csúcs előtt 2—4 erős felmeredő szőrszál látható. A szárny peremének 2. szakasza rövidebb a 3. szakasz felénél.

A nem mindkét palearktikus faja Európában is él, hazánkban még csak az egyiket sikerült megtalálni.

1 (2) Az egész potrohot erősen csillámló sárgásszürke hamvasság borítja, amely a szelvények hátulsó szegélyén barnás színbe megy át (36. ábra: H). Az *m* ér könyöke körülbelül 2-szer olyan messze van az *mcu* haránttértől, mint a szárnyperemtől. Az r_{4+5} ér tövén alul 1—2 sörtécske áll. A hím homloka jóval szélesebb felülnézetben, mint a szem, és rendesen 1 kifelé dőlő felső orbitalis sörtéje van. A potrohot lesimuló szőr borítja. A hím csápja feltűnően hosszú és széles (36. ábra: C), a 3. csápíz 6-szor hosszabb a 2.-nál, a nőstényé 4,5-szer. A csápsörte a feléig megvastagodott. Az orca olyan széles, mint a csáp, a pofa szélessége fele a szem magasságának. A tor sárgásszürkén hamvas, 4 hosszanti sávval. A tapogató, a billér és a lábszárak sárgák, a pajzsocska fekete. 4—7 mm.

Európa nagy részében, Közép-Skandináviától a Krím félszigetig, valamint Japánban honos. Hazánkban csak kevés helyen találták, nagyobb számban csak a Budai-hegységben (Csúcshegy) és a Bakonyban. Fő parazitája az erdészeti és gyümölcs-kártevő *Operophtera brumata* L. hernyójának, nevelték még a *Triphosa dubitata* L.- ből (IV—V.)

albicans (FALLÉN, 1810)

2 (1) Minden potrohszelvény hátulsó 1/2—1/3-a fényes fekete. Az *m* ér könyöke kb. 1,5-szer van távolabb az *mcu* értől, mint a szárnyperemtől. Az r_{4+5} ér tövén alul nincs sörtécske. Az R_5 sejt zárt, vagy a szárnycsúcson szűken nyitott. A hím homloka keskenyebb a szemnél és nincsen alsó orbitalis sörtéje. A potrohot felálló szőr borítja. 7—8 mm.

Nagyon ritka észak-európai és észak-ázsiai faj, legdélebbre Ausztriában és Csehszlovákiában, keleten a Csendes-óceánig (Szahalin, Kurili szigetek) találták. Magyarországon még nem került elő. Gazdaállata ismeretlen. Tavaszi faj

[**jucunda** (MEIGEN, 1838)]

44. nem: **Phryno** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Középnagyságú legyek. A nőstény lábai teljesen sárgák, a hímek combjai feketék lehetnek. Sárgák még a tapogatók, a 2. csápíz, a szárnytőlemez, a pajzsocska és a billér is. Az arcléc egyenes. A középső lábszáron 2 anterodorsalis **sörte áll. Az** R_5 **sejt a csúcstól távolabb torkollik a peremérbe, mint a** *Cyzenis* **ROBINEAU-DESVOIDY-é. A peremér 2. szakasza hosszabb a 3. szakasz felénél. A fej alakja** hasonló az előző neméhez.

A nem 2 palearktikus fajából egyik európai és nálunk is gyakori.

— — **A hím homloka felülnézetben** 3/4-e a szem szélességének, az élénk vörösbarna **színű homloksáv nem éri el ennek 1/3-át. Az orca széles,** 1,5-szerese a 3. **csápíznek, a pofa közel fele a szem magasságának. A hím 3. csápíze** 5—6-szor hosszabb a 2.-nál, a **nőstényé** 4,5-szer. **A hát** sárgásszürkén **hamvas. A pajzsocska csúcssörtéje vékony, szőrszerű, felhajló, keresztezi egymást. A potrohot teljesen elborítja a szürke hamvasság, a középsávnak csak gyenge nyomai láthatók. A** 3—5. szelvényen **erős discalis sörték állnak.** 6—10 mm.

Európai és szibériai faj. Hazánkban hegyvidéki erdőkben gyakori, főleg a Budai-, a Bakony, a Bükk és a Zempléni-hegységekben, valamint Jósvafőn gyűjtötték. Gazdaállatai a *Cosmia trapezina* L., *Orthosia miniosa* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *O. stabilis* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Phigalia pilosaria* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Hydriomena ruberata* FREYER hernyói (IV—V.)

vetula (MEIGEN, 1824)

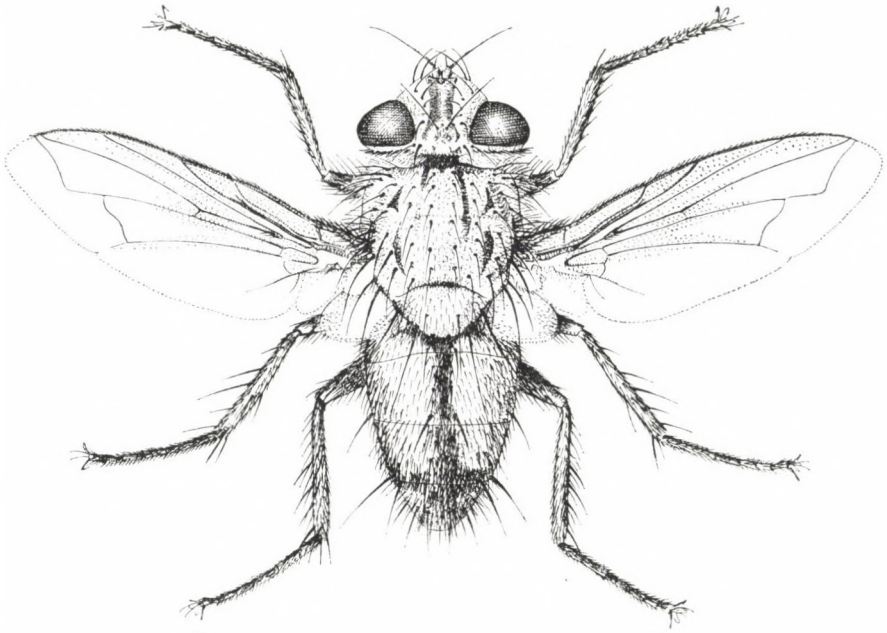
45. nem: **Frontina** MEIGEN, 1838

A különleges bélyegek egész sora jellemzi a nemet (39. ábra). A szőrözet a fejen, a pofán és a tarkón sárgásfehér, ilyen a tor oldalának és hátának szőrözete is. Az arc megnyúlt, sokkal hosszabb, mint a homlok. A vibrissák az arclécen a felső 1/4-ig felmennek (36. ábra: D). A potroh sárga színű, csak a közepén fut keskeny fekete sáv. A lábak feketék, kivéve a sárgásan áttetsző lábszárakat. A csáp nagyon hosszú, mindkét ivarnál a 3. íz kb. 8-szor hosszabb a 2.-nál. Külső megjelenésében színei miatt a *Linnaemyia vulpina* FALLÉN-ra emlékeztet.

Egyetlen európai és 2 távol-keleti palearktikus faj tartozik a nembe, előbbi nálunk is megtalálható.

— — **A homlok felülnézetben** 1,3—1,5-szer **szélesebb a szemnél, a homloksáv kevesebb mint 1/3-át teszi ki és vörösbarna színű. A járomlemezek sűrűn sárgásfehéren hamvasak, a hímeknek nincs alsó orbi-**

talis sörtéjük (36. ábra: D), a nőstényeknek 2 van. A sűrű sárgás hamvassággal borított hátán 5 sötét sáv húzódik, a középső csak a varrat mögött (39. ábra). A potroh 4—5. szelvénye hátulról nézve erősen hamvas, a 3. szelvény csak elülső peremén az. A basicosta sötét színű. 9—12 mm.

39. ábra. *Frontina laeta* MEIGEN ♂ (Eredeti)

Egész Európában, keleten Szibériában, Mongóliában és Japánban is megtalálták. Hazánkban ritka, 1—1 példányt fogtak Sopron, Bakony, Balatonfenyves, Tata, Tiszatarján, Telkibánya, Bátorliget lelőhelyeken. Lárvája a Sphingidák hernyójában fejlődik. Gazdái: *Smerinthus ocellata* L., *Amorpha populi* L., *Sphinx ligustri* L. (VII—VIII.)

laeta (MEIGEN, 1824)

46. nem: **Clemelis** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

Kisebb termetű, sötét színű legyek. A nemet a hosszú arc, a magasra felmenő vibrissák, a tarkón a postocularisok mögötti fekete sörtécskék, ezenkívül a 2. potrohszelvény közepén többnyire hiányzó peremsörték jellemzik. Mindkét ivar homloka széles, a hímnek nincs alsó orbitalis sörtéje, a nősténynek 2 van.

A nem 7 palearktikus fajából 3 európai faja ismeretes, az egyik nálunk is él.

— — Potroh színezete nagyon változatos, kétségeket ébresztő faj. A potrohrajzolat lehet teljesen egyszínű hamuszürke vagy sárgásszürke, de lehet minden szelvénynek széles, fényes fekete hátulsó szegélye és

fekete középsávja, valamint átmeneti alakok a két típus között. A hím homloka felülnézetben 3/4-e a szem szélességének, a nőstényé olyan széles, mint a szem. A homlok 1/3-a esik a vörösbarna homloksávra. Az orca valamivel keskenyebb a 3. csápíznél (40. ábra: A), a pofa kb. 1/5-e a szem magasságának. A hím tapogatója fekete, a nőstényé sárga. A tor és a pajzsocska sárgásszürkén hamvas, az előbbi 4 keskeny fekete sávval. A basicosta sötét, csak a billér feje sárga. 5—8 mm.

Európában Skandináviától a Kaukázusig, keleten Szibériáig és Mongóliáig mutatták ki. Hazánkban az alacsonyabb hegyvidékeken és az Alföldön egyaránt gyakori. Gazdaállata elsősorban a *Loxostege sticticalis* L., de nevelték az *Ostrinia nubilalis* HÜBNER, *Pyrausta albofascialis* TREITSCHKE, *Pandemis heparana* DENIS & SCHIFFERMÜLLER hernyójából is. A légy lárvája a gazdája bebábozódása után hagyja el az áldozatát (V—IX.)

pullata (MEIGEN, 1824)

47. nem: **Phonomya** BRAUER & BERGENSTAMM, 1893

A csillogóan fekete legyet a hosszú szárnytövisen kívül (40. ábra: E) a hátulsó lábszár végén álló 3 dorsalis sörte is jellemzi. A homlokon 1 (néha 2 egyforma) felső orbitalis sörte található (40. ábra: B). A csápsörte a 3/4-éig megvastagodott. A szárnyon az R_5 sejt nagyon eltávolodott a csúcstól, az *m* ér megtörése csaknem 2-szer olyan messze van a szárnyszegélytől, mint az *mcu* harántértől (40. ábra: E).

A nem egyetlen palearktikus faja hazánkban is él.

— — Mindkét ivar homloka szélesebb a szemnél, ebből 1/3 esik a vörösbarna homloksávra. A hím csápjának 3. íze 4-szer, a nőstényé 3-szor hosszabb a 2. íznél. Az orca közel olyan széles, mint a csáp (40. ábra: B). A tor fekete, gyenge hamvasságán 5 sáv tűnik elő, a középsáv a varrat mögött marad. A potroh fényes fekete, a 3. és 4. tergiten hátulról nézve a szelvények elején keskeny fehér harántsáv látható. A tapogató és a billér feje is fekete. 6—8 mm.

A fajt Európa középső övében, valamint Szibériában és Mongóliában is megtalálták. Nálunk ritka, Dömsöd-Apajpusztán és a Hortobágyon több példányt, Iregszemcsén (Somogy m.) 1 példányt gyűjtöttek. Életmódja ismeretlen (VI—IX.)
(= *curvinervis* PORTSCHINSKY, 1882)

aristata (RONDANI, 1851)

48. nem: **Nilea** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

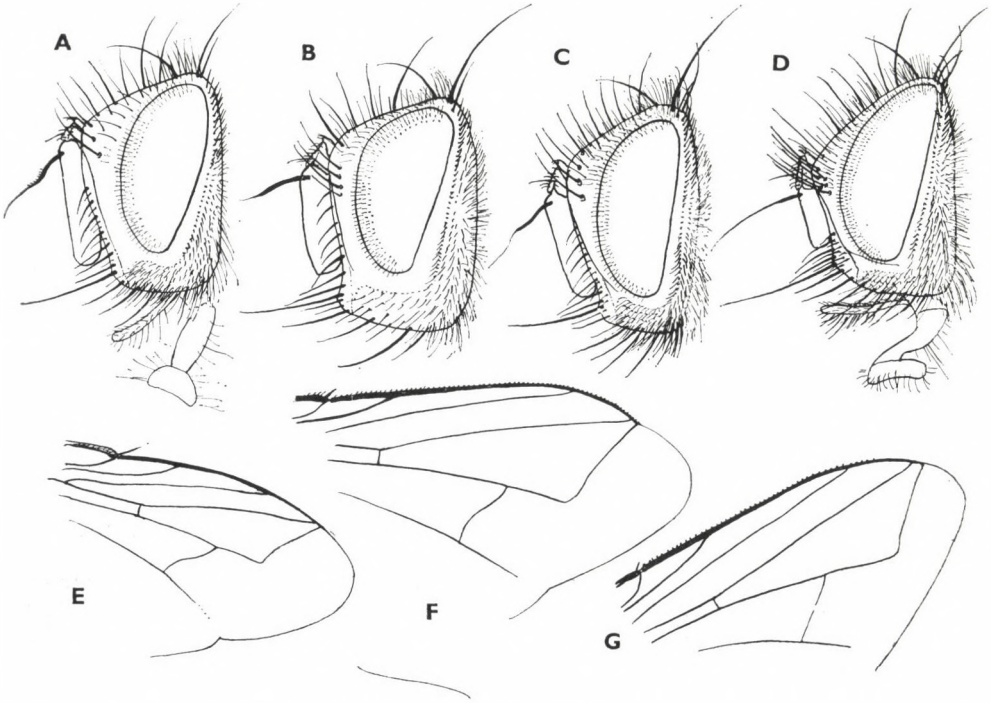
Középnagyságú legyek. Csak 1 visszahajló felső orbitalis sörtéjük van. A homloksörték megszakítatlan sorban csaknem a pontszemlemezig eljutnak (40. ábra: C). A vibrissák az arcléc felső 1/3-áig (hímek), 1/2-éig (nőstények) felmennek. A pajzsocska erőteljes, keresztezett csúcssörtéje hátrafelé hajlik. A hímeknek is jól fejlett külső verticalis sörtéjük van. A középső lábszáron 2—3 anterodorsalis sörte áll, tőle a csúcs felé még egy rövid sörte.

A nem 5 palearktikus fajából 4 európai, 2 nálunk is él.

1 (2) A tapogató sárga. Egymástól távolálló 3 sternopleuralis sörtéje van. A potrohot egyenletes szőrözet borítja, discalis sörték nincsenek. A járomlemez csaknem végig sárgásszürkén hamvas. A test fekete, csak a hím 3. és 4. potrohszelvényének és a nőstény 3. potrohszelvényének oldala, valamint a pajzsocska csúcsa a 2/3 részéig sárga. A hím homloka felülnézetben 3/4 olyan széles, mint a szem. Az orca keskenyebb a csápnál. A hím csápjának 3. íze 5-ször, a nőstényé 3-szor hosszabb, mint a 2. íz. A csápsörte csaknem a feléig megvastagodott (40. ábra: C). A tor szürkén hamvas, az 5 sáv közül a középső a varrat elé is átnyúlik. A 3—5. potrohszelvény, kivéve hátulsó szegélyüket, fehéresen vagy sárgásan hamvas. A lábak feketék. 8—9 mm.

Hazája Európa, Skandináviától Ukrajnáig, keleten Szibérián át Japánig. Magyarországon ritka, főleg a Budai-hegyekben gyűjtötték; 1—1 példány előkerült a Mecsek, a Vértes és a Bükk hegységben, valamint az Alföldön Dobozon (Békés m.) is. Gazdája az *Acronicta rumicis* L., *Euproctis chrysorrhoea* L. és *Smerinthus ocellata* L. hernyója (V—IX.) (= *lethifera* PANDELLÉ, 1895)

innoxia ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

40. ábra. A: *Clemelis pullata* MEIGEN ♂, B: *Phonomya aristata* RONDANI ♂, C: *Nilea innoxia* ROBINEAU-DESVOIDY ♂ és D: *Platymya capillata* RONDANI ♂ feje — E: *Phonomya aristata* RONDANI, F: *Platymya fimbriata* MEIGEN és G: *P. hortulana* MEIGEN szárnyvége (Eredeti)

2 (1) A tapogató fekete. Általában 4, néha 3 egymáshoz közel álló sternopleuralis sörtéje van. A potroh 3. és 4. szelvényének közepén erős, felmeredő discalis sörték állnak. A járomlemez vékonyan sötét ólomszürkén hamvas, a fénye gyengén áttetszik. A potroh 3. szelvénye oldalt sárgán áttetsző. Egyébként hasonló az előző fajhoz. 9 mm.

Európa északi és középső övezetét lakja, Szibériában az Amurig megtalálták. Hazánkban ritka, csak a Bölcső-hegyen (Pilis hegység) fogták 2 példányát. Gazdája az *Acronicta euphorbiae* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *A. auricoma* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *A. rumicis* L., *Arctia caja* L. és *Crocallis elinguaria* L. hernyója (V.) (= *temeraria* ROBINEAU-DESVOIDY, 1863)

rufoscutellaris (ZETTERSTEDT, 1859)

49. nem: **Platymya** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Közepes nagyságú fekete legyek. A potrohon nincs vagy csak 1 pár discalis sörte van. A toron a varrat előtt 4 sáv látható. Csak 1 visszahajló felső orbitalis sörtéjük látható, előtte állhat hasonlóan erős hátrahajló homloksörte a belső sávban. A vibrissák nem mennek feljebb az arcléc 1/3-án (40. ábra: D). A pajzsocska csúcssörtéje erős és hátrafelé hajlik. A középső vállsörte nem áll előbbre.

A nem 4 palearktikus faja Európában is él, 3-at hazánkban is megtaláltak.

1 (2) A peremér 4. szakasza végig tüskés (40. ábra: F) és nem hosszabb a 6. szakasznál; a 2. szakasz rövidebb, mint a 3. szakasz fele. Az egyetlen felső orbitalis sörte előtt mindig áll 1—2 majdnem olyan hosszú, hátrahajló homloksörte. A pajzsocska fekete. A hímnek is van határozott külső verticalis sörtéje. Az arc nem hosszabb a homloknál. Az orca alul erősen összeszűkül, lent nem szélesebb a tapogatónál. A hím potrohának hasoldalát sűrű, egyenletes szőrözet fedi. A hím homloka 2/3 szemszélességű, a nőstényé 3/4. A homloksáv 1/3-a a homloknak. A tor és a potroh fekete színű, szürkén hamvas, a 4. és 5. szelvény hátulsó harmada fényes fekete. A nőstény potroha gyengébben hamvas, a 3—5. szelvények elülső peremén csak keskeny fehér sáv húzódik, egyébként fényes fekete. A tapogató fekete. 5—8 mm.

Egész Európában, Közép-Ázsiában, Szibériában, a Kurili szigetekig elterjedt faj. Hazánkban nem ritka, középhegységeinkben és az Alföldön egyaránt megtalálták. Biztos gazdaállatait nem ismerjük, az irodalmi adatok téves határozásoknak bizonyultak (V—IX.) (= *nemestrina* MEIGEN, 1824)

fimbriata (MEIGEN, 1824)

2 (1) A peremér 4. szakasza sokkal hosszabb, mint a 6. és csak az elején tüskés (40. ábra: G). A hím magános felső orbitalis sörtéje előtt nem áll hasonló erősségű, hátrahajló homloksörte. A pajzsocska csúcsa vöröses sárga.

3 (4) A tapogató erősen kiszélesedett és sárga színű. A hím hátulsó lábszárán fésűszerűen álló anterodorsalis sörtesor és többnyire erős középsörte áll. Az *m* ér könyöke közelebb van a szárnyperemhez,

mint az *mcu* harántérhez. A potroh 2. és 3. szelvényének közepén 2 feltűnően erős peremsörte áll. A hím homloka 3/5-e a szem szélességének, potrohának 4. és 5. szelvénye alul fényes, a nőstényé hamvas. A szem sűrűn szőrös. 10 mm.

Ritka európai, észak-ázsiai faj; Szibériában és Mongóliában is megtalálták. Hazánkban a Bakonyban és Kaposváron gyűjtötték. Főleg az *Apatele* fajok, *A. psi* L., *A. tridens* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *A. leporina* L., *A. megacephala* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *A. aceris* L. hernyóiban fejlődik, de elfogadja a *Phalera bucephala* L., *Orgyia antiqua* L., *Dasychira pudibunda* L., *Porthesia similis* FUESSLY, *Agrotis segetum* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Mamestra brassicae* L., *Cucullia artemisiae* HUFNAGEL és *Sphinx ligustri* L. hernyóját is. Újabban a *Nilea* ROBINEAU-DESVOIDY, 1863 nembe sorolják (VI.).

hortulana (MEIGEN, 1824)

4 (3) A tapogató kevésbé vastagodott meg és fekete színű. A hátulsó lábszáron az anterodorsalis sörték egyenetlenek. Az *m* ér megtörése erősen tompaszögű, és kb. egyforma távolságra van a peremértől és az *mcu* értől.

5 (6) A középső lábszáron nincs belső sörte. A hím homloka nem szélesebb, mint a szem 1/3-a. A hím potrohát alul sűrű szőrözet borítja. Az arc rövid, csak 2/3-a a homloknak, a homloksörték 2 szabálytalan sorban mennek le az orcára (40. ábra: D). A nőstény homloka több mint fele a szem szélességének, amiből csak 1/4 esik a homloksávra. A tor felülnézetben fényes fekete, hátulról nézve is alig észrevehető 4 sötét sávval. A potroh hamvassága csaknem teljesen elborítja a 4—5. szelvényt, alig hagyva keskeny hátulsó percmet. 8—9 mm.

Ritka közép-európai faj, megtalálták Izraelben és Transzkaukáziában is. Hazánkban a Vértes hegységben (Csákvár) és a Budai-hegységben fogtak több példányt, egyet pedig a Bükk hegységben. Eddig csak a *Zygena purpuralis* BRÜNNICH hernyójából nevelték ki. Újabban az *Alsomyia* BRAUER & BERGENSTAMM, 1891 nembe sorolják (VI, VII.)

capillata (RONDANI, 1859)

6 (5) A középső lábszárnak van belső sörtéje. A hím homloka legalább 1/2 olyan széles, mint a szem. Az arc 5/6 olyan hosszú, mint a homlok. A tapogató hengeres, a vége nem vastagodott meg. A tor fekete alapon gyengén hamvas, 5 elmosódott fekete sávval, a középső csak a varrat mögött látható. A pajzsocska fekete. A billér sárga, a feje barna. A potroh fekete, nagyon vékony egyenletes hamvassággal, amely nem sűrűbb a szelvények elején és a hátulsó 1/4-et feketén hagyja, az elmosódott középsáv végigfut rajta. A lábak barnásfeketék. A nőstény ismeretlen. 7 mm.

Nagyon ritka faj, a Pirenneusoktól Közép-Európáig, Jugoszláviáig, keleten Szibériában az Altaj hegységig megtalálták. Hazánkban még nem gyűjtötték. Életmódja ismeretlen

[**antennata** (BRAUER & BERGENSTAMM, 1891)]

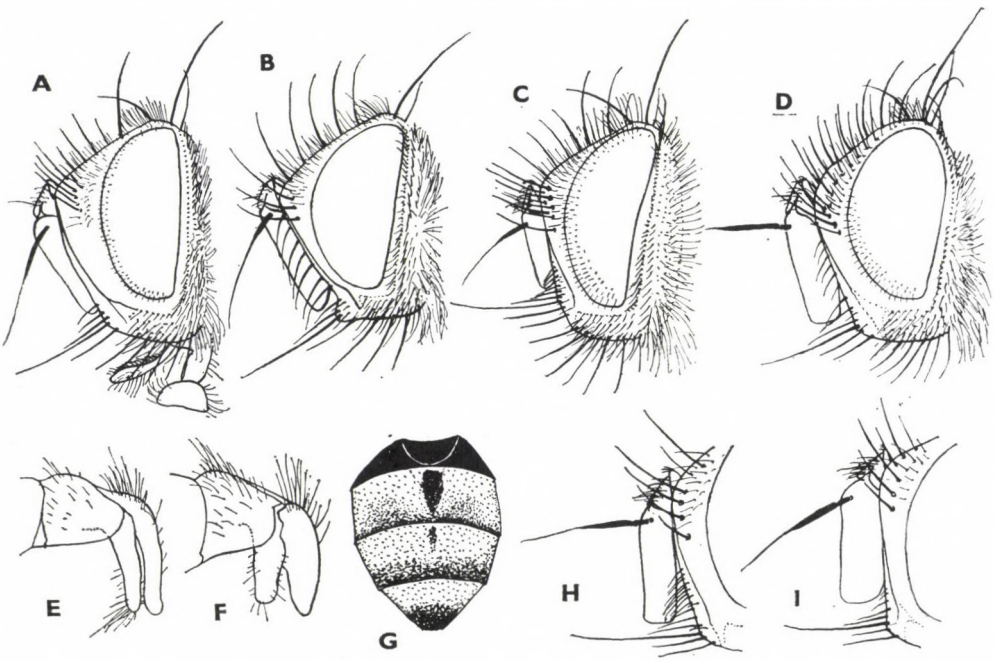
50. nem: **Eumea** Robineau-Desvoidy, 1863

Közepes nagyságú fekete legyek, a pajzsocskájuk is fekete. A 3. és 4. potrohszelvényen 2—2 pár discalis sörte áll egymás mögött. A toron a varrat előtt 5 fekete sáv található. A járomlemezen csak 1 hátrahajló erős felső orbitalis sörte áll. A vibrissák nem mennek túl az arcléc alsó 1/3-án (41. ábra: A). A pajzsocska praeapicalis sörtéi hiányzanak vagy szőrszerűek.

A nem mindkét palearktikus faja Európában is él és hazánkban is megtalálható.

1 (2) A hím csápjának 3. íze a tövén erősen előredomborodik (41. ábra: A), és 5-ször olyan hosszú, mint a 2. íz. Mindkét ivar tora a varrat mögött is erősebben hamvas, a mintázata felülről is látható. A hím arca határozottan hosszabb, mint a homlok (41. ábra: A), a nőstényé ugyanolyan hosszú, mint a homlok. Az orcára lehúzódó homloksörték mellett és alatt csak 2—4 apró sörtécske található. A hím arcléce kissé előredomborodik, a nőstényé egyenes. A hím homloka felülnézetben fele olyan széles, mint a szem, a nőstényé 3/4. A potroh 3—5. szelvénye felül sárgásfehéren hamvas, csak a hátulsó 1/3—1/4 része fényes fekete. 6—9 mm.

Európai, észak-ázsiai faj, Szibérián át Japánig megtalálták. Hazánkban helyenként (Budai-hegység: Nagykovácsi) gyakori, de fogták a Bükk hegységben,

41. ábra. A: *Eumea linearicornis* Zetterstedt ♂, B: *Prosopea nigricans* Egger ♂, C: *Huebneria affinis* Fallén ♂ és D: *Phryxe prima* Brauer & Bergenstamm ♂ feje — E: *P. magnicornis* Zetterstedt ♂ és F: *P. vulgaris* Fallén ♂ ivarszerve — G: *P. vulgaris* Fallén ♂ potroha hátulról nézve és H: csápja — I: *P. nemea* Meigen ♂ csápja (E, F: Mesnil nyomán, a többi eredeti)

sőt az Alföldön Csévharaszton is. Gazdaállatai: *Archips rosana* L., *A. xylosteana* L., *Zeiraphera diniana* GUÉNÉE, *Eurrhypara hortulata* L., *Cydia pomonella* L. molylepkék hernyói, de más családok hernyóiból is kinevelték: *Orthosia gracilis* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Cosmia pyralina* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Cucullia prenanthis* BOISDUVAL (V—VIII.) (= *westermanni* ZETTERSTEDT, 1844)

linearicornis (ZETTERSTEDT, 1844)

2 (1) A hím csápjának 3. íze a tövén nem domborodik előre, 3,5-szer olyan hosszú, mint a 2. íz; a nőstényé 2,5—3-szor hosszabb a 2.-nál. Mindkét ivar tora felülnézetben a varrat mögött fényes fekete, a mintázata csak hátulról nézve látható. A hím arca nem hosszabb, mint a homlok. Az orcára lehúzódó homloksörték alatt mintegy 5—8 sörtécske áll, amelyek az orca közepéig lemehetnek. A hím arcléce nem domborodik előre. A potroh hamvassága inkább kékesfehér, keskenyebb, az 5. szelvényen alig szélesebb a tő 3/5-énél. 5—9 mm.

Észak-Skandináviától Ukrajnáig, Ázsiában Szibérián át Japánig megtalálták. Hazánkban ritkább az előző fajnál. Alacsonyabb hegyvidékek (Budai-, Vértes, Bakony, Mecsek és a Börzsöny hegység) erdeiben fogtak néhány példányt. Főleg molylepkék hernyóiban fejlődik; gazdái: *Archips rosana* L., *Acleris ferrugana* TREITSCHKE, *Aphelia viburnana* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Loxostege sticticalis* L., *Ostrinia nubilalis* HÜBNER, *Psyche viciella* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Dicycla oo* L. és a levéldarázs *Nematus oligospilus* FÖRSTER (V—VII.)

mitis (MEIGEN, 1821)

51. nem: **Prosopea** RONDANI, 1861

Feltűnő bélyegekben gazdag egyfajos nem. A szem kopasz. A hím ocellaris sörtéi hiányzanak vagy szőrszerűek, a csápsörte csak 1/3—1/4-ig vastagodott meg; a rendkívül erős vibrissák az arcléc tetejéig felmennek (41. ábra: B), a pajzsocska lateralis sörtéi kettősek, a csúcssörtéi felhajlanak. A hátulsó lábszár végén a hímnek 3, a nősténynek 2 dorsalis sörtéje van. Az *rm* harántér ferdén áll.

A nem egyetlen palearktikus faja Közép- és Dél-Európában is él. Hazánkban is megtalálták.

— — Teljesen fekete légy, csak a pajzsocska pereme és a 3. potrohszelvény lehet sárgásan áttetsző. Az orca 1,3-szer hosszabb a homloknál (41. ábra: B), a homlok szélessége felülnézetben 2/3-a a szemének, a nőstényé 3/4-e. A csáp nagyon hosszú, a hím 3. csápíze 5-ször hosszabb a 2.-nál, a nőstényé 3-szor. A hát gyengén hamvas, a varrat előtt 4, mögötte 5 fekete sávval. A potroh gyengén hamvas, a fényes fekete cuticulát alig takarja, csak a szelvények elején erősebb a keskeny fehéres peremsáv, megszakítva a széles hosszanti középsávot. 6—8 mm.

Nagy elterjedésű faj, Alsó-Ausztriától a Kaukázusig, keleten Mongóliáig mutatták ki. Hazánkban Doboz (Békés m.) mellett 1927-ben gyűjtött *Lithosia quadra* L.-ből nevelték, irodalmi adatok szerint Kalocsán és Simontornyán, újabban a Bükk hegységben fogták. Gazdája még a *Tyria jacobeae* L. (VI.)

nigricans (EGGER, 1861)

52. nem: **Huebneria** ROBINEAU-DESVOIDY, 1847

A nemet jellemzik az erős sörték a harmadik csípő hátulsó peremén, a felálló apicalis sörte, a tarkón a microchaeták hiánya postocularis sörték mögött, a szőrös szem (41. ábra: C) és a csak 3 humeralis sörte.

A nem egyetlen palearktikus faja Európában is él és hazánkban is megtalálták.

— — Fekete légy, csak a tapogatója, pajzsocskája és a 3—4. potrohszelvények oldala vörösessárga. Arca rövidebb a homloknál (41. ábra: C). A homlokon 2—3 erős visszahajló orbitalis sörte és ugyanilyen erős, előrehajló ocellaris sörtepár áll. A hím homloka felülnézetben kb. 1/2 szemszélességű, a nőstényé 2/3—3/4. A hím csápjának 3. íze 2,5-szer hosszabb a 2.-nál, a nőstényé 2-szer. A csápsörte az 1/3-áig megvastagodott. A pofa 1,5-szer szélesebb, mint a 3. csápíz, az orca a közepe táján csak fele olyan széles. A toron a varrat mögött 3 vagy 4 dorsocentralis sörte áll, szürke hamvasságát a varrat előtt 4, mögötte 5 széles sáv szakítja meg. A potroh középsávját discalis sörtékkel keverten felálló sörteszerű szőr borítja. Erős hamvasságát a 3—5. szelvények hátulsó peremének 1/4-ét elérő fényes, fekete sáv szakítja meg. 6,5—10 mm.

Európában a Skandináv-félszigettől Ukrajnáig mindenfelé gyakori, megtalálták Szibériában és Mongóliában is. Hazánkban középhegységeinkben (Budai-, a Pilis, a Börzsöny és a Bükk hegység) és az Alpok alján (Sopron) sokfelé megtalálták. Sokféle hernyóból nevelték, főleg Arctiidákból; gazdái: *Arctia caja* L., *A. villica* L., *Ammobiota festiva* HUFNAGEL, *Phragmatobia fuliginosa* L., *Parasemia plantaginis* L., *Spilosoma menthastri* ESPER, egyéb családokból, pl. *Dendrolimus pini* L., *Malacosoma neustrium* L., *Euproctis chrysorrhoea* L., *Dasychira pudibunda* L., *Cucullia scrophulariae* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Sphinx ligustri* L., *Melitaea cinxia* L. és *Artiora evonymaria* DENIS & SCHIFFERMÜLLER (IV—VIII.)

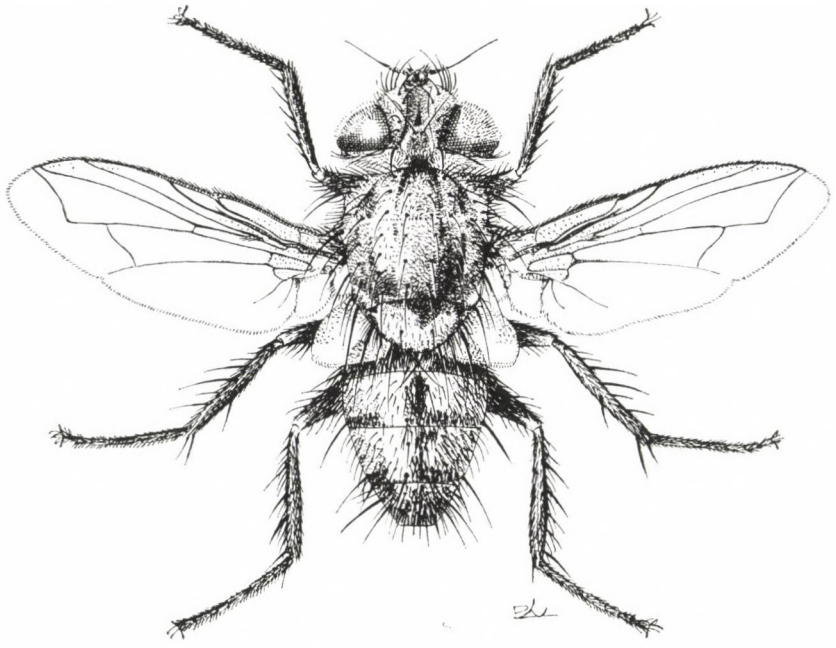
affinis (FALLÉN, 1810)

53. nem: **Phryxe** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A nem jellemző bélyegei: a homlok mindkét ivar szeménél szélesebb (42. ábra), a homlok kb. 1/3-a a homloksávra esik, a dúsan szőrös szem, a toron a 3 (ritkán 4), egymáshoz egész közel álló sternopleuralis sörte (5. ábra: B), a pajzsocskának csaknem merőlegesen felálló keresztezett csúcssörtéje (5. ábra: A), a 4—5 vállsörte, amelyek közül a 3 basalis egyenes vonalban áll. A tarkón a postocularisok mögött microchaeták sorakoznak. A potrohon erős perem és discalis sörték állnak. A tapogató, a lábak, a váll-lemez, a szárnytőlemez feketék, csak a pajzsocska csúcsa kisebb-nagyobb terjedelemben vöröses, ritkán fekete. A csúcsharántér csaknem egyenes.

A nemnek eddig 12 palearktikus faját írták le, valamennyit Európából, amelyek közül 5-öt találtak meg hazánkban, további 4 előkerülése lehetséges. A *Phryxe*-nem fajainak szétválasztása nagy hasonlóságuk, változékonyságuk és az elválasztó bélyegek gyengesége miatt nehéz, nemegyszer bizonytalan; szerencse, hogy a 2 leggyakoribb faj az ivarszerv alapján biztosan elválasztható.

1 (4) A dorsocentralis sörték száma 3 + 3. A csápsörte a 2/3—3/4 részéig megvastagodott. A homloksörtéket 1 sor erős, hátrahajló sörte kíséri. 4 sternopleuralis sörtéjük van. A tapogató szőre ritka. Kis sötét fajok.

42. ábra. *Phryxe vulgaris* FALLÉN ♂ (Eredeti)

2 (3) Az orca kopasz, fele olyan széles, mint a 3. csápíz. A szájnyílás alulról nézve 1,5-szer olyan hosszú, mint amilyen széles. A potroh hamvassága a 3. tergiten 3/4-ét, a 4.-en 2/3-át (az oldalon 1/2-ét), az 5.-en 1/3-át foglalja el, mögötte a harántsáv fényes fekete. A hosszanti sáv keskeny a 3. szelvényen, alig látható a 4.-en, hiányzik az 5.-en. A hím homloka 1,4-szer olyan széles, mint a szem, a nőstényé 1,5-szer. 5—6,5 mm.

Az Alpokból, Csehszlovákiából és Spanyolországból ismeretes. Hazánkban még nem gyűjtötték. A *Heterogynis pennella* HÜBNER hernyójából nevelték ki (= *setigera* BRAUER & BERGENSTAMM, 1889)

[hirta BIGOT, 1880]

3 (2) Az orcán 3—4 erős, lefelé hajló sörte sorakozik, mint a *Voria* ROBINEAU-DESVOIDY-nemben, olyan erősek, mint a homloksörték. Az orca olyan széles, mint a 3. csápíz. A szájnyílás alulnézetben 2-szer hosszabb, mint amilyen széles. A potrohszelvények 1/3—1/2 része hamvas, a hosszanti sáv keskeny és végigmegy a potrohon. A hím homloka 1,6-szer szélesebb a szemnél, a nőstényé 1,5-szer és 2 alsó orbitalisa van. Az *mcu* harántér a *cu* eret a csúcs 1/3 és 1/4-e között éri el. A tor vékonyan hamvas 5 fekete sávval. 5—6 mm.

Ritka dél-európai, észak-afrikai faj, megtalálták Ausztriában a Fertő tó mellett is. Hazánkban még nem fogták. A *Zygaena filipendulae* L. és a *Z. fausta* FABRICIHS hernyójából nevelték ki

[setifacies (VILLENEUVE, 1910)]

4 (1) 3 + 4 dorsocentralis sörtéjük van, rendhagyó példányokon néha 3 + 3.

5 (6) A hím csápsörtéje végig megvastagodott (41. ábra: D), a nősténye csak 3/4 részben. Az *mcu* harántér a *cu* eret a csúcs 1/3-ában éri el, a *cu* ér utolsó szakasza sokkal hosszabb az *mcu* érnél. 4 sternopleuralis sörtéje van. Az orca körülbelül olyan széles, mint a 3. csápíz. A vibrissák az arcléc közepén túl felmennek. A járomlemezen a homloksörtéket 1 sor ugyanolyan erős hátrahajló sörte kíséri (41. ábra: D). A hím hátulsó pontszemei távolabb állnak egymástól, mint a belső verticalis sörte talppontjától. A tor szürkén hamvas, a varrat előtt 4 keskeny, éles szélű fekete sávval. A pajzsocska fekete, csak a csúcsán kisebb-nagyobb kiterjedésben vörös. A potrohszelvényeknek körülbelül a fele fehéresszürkén hamvas, hátulsó szegélyük fényes, fekete. 5,5—8 mm.

Közép- és Dél-Európában, valamint Izraelben és Üzbegisztánban találták. Hazánkban ritka (Budaörs, Vértes, Bakony és Börzsöny hegység), 1—1 példányt fogtak belőle a hegyvidékeinken. Gazdái: *Zygaena carniolica* SCOPOLI, *Z. fausta* L., *Z. filipendulae* L. és *Psyche viciella* DENIS & SCHIFFERMÜLLER (VI, VII.)

prima BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

6 (5) A csápsörte legfeljebb a 2/3-áig vastagodott meg. Az *mcu* harántér a *cu* eret a csúcs 1/4-ében éri el. 3 sternopleuralis sörtéjük van.

7 (8) A vibrissák az arcléc felső harmadáig felmennek, az orcán a homloksörték alatt is láthatók szőrszálak az orca közepéig. 4 vagy több sternopleuralis sörtéjük van. A *Pseudoperichaeta palesioidea* ROBINEAU-DESVOIDY fajjal ide is kifuthatunk, azelőtt ide is sorolták.

8 (7) A vibrissák legfeljebb az arcléc közepéig mennek fel. Az orcán a szőr nem jön lejjebb a homloksörtéknél.

9 (10) A homloksörték csak a csápsörte eredéséig mennek le, a vibrissák az arcléc 1/4—1/3-áig mennek fel. A legalsó homloksörte és a legfelső vibrissa közötti távolság nagy, több mint fele az arc magasságának (41. ábra: I). A test erősen sárgásan hamvas, a potrohszelvények hátulsó szegélye 1/3-ig fényes fekete, a sötét középsáv a 3. szelvényen erős, a 4—5. szelvényen elvékonyodott. A hím karmai csaknem olyan hosszúak, mint az 5. lábfejíz. 7—9 mm.

Európában, Szibériában, Japánban és Szahalin szigetén találták. Hazánkban elég ritka, fogták a Budai-hegységben, Dobogókőn és az Alföldön is (Csévharaszt, Hejőbába). Polifág állat, főleg lepkék hernyójában fejlődik. Ismert gazdái 13 nappali lepkefaj, 1 szövőlepke, 24 bagolylepke, 8 araszoló, 1 Arctiida, 2 Zygenida, 3 Microlepidoptera hernyója és 1 levéldarázs faj álhernyója (IV—X.)

nemea (MEIGEN, 1824)

10 (9) A homloksörték mélyebbre mennek le, mint a csápsörte töve, és a vibrissák az arcléc feléig felmennek. Ezért a legalsó homloksörte és a legfelső vibrissa közötti távolság legfeljebb 1/5 része az arc magasságának. A hamvasság szürkés, nem sárgás és vékony.

11 (14) Nagyobb fajok. A hímek csápja olyan hosszú, mint a homlok, a 3. íze 6-szor hosszabb a 2.-nál, a nőstényé csak 3-szor. A homloksörték csak az arcléc harmadáig mennek le. A középső lábszár fő anterodorsalis sörtéje a középtől a lábfej irányába tolódott el. A hátulsó lábszár anterodorsalis fésűsora meglehetősen sűrű. A 4. potrohszelvény szőrözete sűrű és lesimuló, mint a 3.-é, kivéve a középvonal mentén, ahol a szőrözet sörteszerű és felmered. A hím elülső lábának karma olyan hosszú, mint az utolsó lábfejíz.

12 (13) A hím 5. potrohszelvénye alig hosszabb a 4.-nél. A potroh szürkésfehér hamvassága a 3. és 4. szelvény 3/4-ét, az 5.-nek 2/3-át fedi. A potroh szőrözete az egész középső és hátsó részén felmered, ilyen az 5. szelvényen is, de csaknem lesimuló a 3. és 4. tergit oldalán és nagyon sűrű a 2.-nak az oldalán. A középső lábszár legerősebb anterodorsalis sörtéje a középen vagy csak kissé a csúcs felé tolódva áll. A hátulsó lábszár anterodorsalis sörtefésűjét 15—18 sörte alkotja, közötte 1 erősebb sörtével. A fejtető rendkívül sűrűn szőrözött. A pajzsocska csúcsi 3/4-e narancssárga. A nőstény ismeretlen. 8—10 mm.

Ritka észak- és közép-európai, valamint szibériai faj. Hazánkban még nem találták, de fogták Szlovákiában. Specifikus parazitája a *Hyloicus pinastri* L. hernyójának, de kinevelték a *Sphinx ligustri* L. és *Smerinthus ocellata* L. hernyójából is. A nyű a lepke bábjából kel ki, egy bábból 18 Tachinida lárvát is nyertek

[**erythrostoma** (HARTIG, 1838)]

13 (12) A hím 5. potrohszelvénye 1,3-szer, a nőstényé 1,5-szer hosszabb a 4.-nél. A potrohot hátulról nézve a szürkésfehér hamvasság csaknem teljesen fedi, ezért a fekete hátulsó szegélyek alig ismerhetők fel. A különbség a 3. szelvény lesimuló és a 4. szelvény hátulsó felének felmeredő szőre között kevésbé feltűnő, mint az *erythrosoma* HARTIG-nál. A középső lábszáron kissé a közepén túl 2 szorosan álló anterodorsalis sörte látható. 10—11 mm.

A típus hímet és egy nőstényt Ausztriában Hainburg a. Donau mellett gyűjtött *Thaumetopoea processionea* L.-ből nevelték ki. Előkerült még Dél-Franciaországból (Vacluse). Hazánkban még nem fogták

[**semicaudata** HERTING, 1959]

14 (11) Kisebb fajok, csápjuk rövidebb a homloknál, a 3. íz 3—4-szer olyan hosszú, mint a 2. A homloksörték mélyebbre mennek, mint az arcléc felső 1/3-a. A középső lábszár fő anterodorsalis sörtéje a közepétől a térd irányába tolódott el. A hátulsó lábszár anterodorsalis fésűje egyenlőtlen sörtékből áll. A 4. potrohszelvény szőre feláll és erősebb a 3. szelvényénél. A hím elülső lábának karma sokkal rövidebb az utolsó lábfejíznél.

15 (16) A potroh 4. és 5. szelvényének oldalán a hamvasság csak 1/3—feléig ér, és vékony, a potrohot forgatva, fényes fekete foltok tűnnek rajta elő. A tor 4 sávja a varrat előtt éles, mögötte a középsők elmosódottak. A pajzsocska fekete, legfeljebb a csúcsa megy át vöröses színbe. A peremér 2. szakasza alul szőrös. A *cu* ér utolsó szakasza hosszabb az *mcu* érnél. Az orca fele olyan széles, mint a 3. csápíz. Az arc 1,5-szer olyan hosszú, mint a homlok. A hím homloka felülnézetben 1,2-szerese a szemnek, a nőstényé 1,3-szorosa. A hím csápjának 3. íze 5—5,5-szer hosszabb a 2. íznél, a nőstényé 3,5-szerese. A potroh fényes fekete, néha a 2—3. szelvény oldala narancsvörös. A potroh 3—4. szelvényeinek fehéres hamvassága hátulról nézve csaknem az egész szelvényt elfoglalja, a középsáv csak a 3. szelvényen látszik, a 4—5.-en elmosódott. A *cu* ér utolsó szakasza hosszabb az *mcu*-nál. 5—8 mm.

Nyugat-Európától Ausztriáig, Szlovákiáig és keleten Szibériában, Mongóliában és Japánban is megtalálták. Hazánkból csak Nyíregyházáról került elő. Speciális parazitája a *Philudoria potatoria* L. nevű szövőlepkének. Kinevelték még a *Laelia coenosa* HÜBNER hernyójából (= *latilobata* WAINRWIGHT, 1940)

heraclei (MEIGEN, 1824)

16 (15) A 4. potrohszelvény oldalán a hamvasság a 2/3—3/4-éig megy. Az 5. potrohszelvény csúcsi felének 2/5—3/5 része fényes fekete. A peremér 2. szakasza alul kopasz. A *cu* ér utolsó szakasza körülbelül egyforma hosszú az *mcu* harántérrel.

17 (18) A potroh középsávja végigfut az 5. szelvényen is. A pajzsocska fekete, csak a keskeny hátulsó pereme vöröses. A járomlemezek gyengén hamvasak, sötétek, a közepétől átcsillog a fekete cuticula fénye, a szőrözete vékony. A vibrissák 2/3-ig felmennek (43. ábra: A). A hím ivarszervének surstilusa keskeny, 4-szer hosszabb a szélességénél (41. ábra: E). A hím tora gyengén hamvas, a varrat mögötti részen a középsávok alig láthatók, a nőstényé erősebben hamvas, világosan látható rajzolattal. A potrohon oldalról nézve sötét foltok tűnnek elő a középvonal innenső oldalán, a túloldalon egész szélességben világos hamvasság látszik. A szelvények hátulsó 1/4—1/3-a fényes fekete, az utolsónak fele ilyen. 7—8 mm.

Közép- és Észak-Európában, valamint Szibériában, Mongóliában és a Kurili szigeteken mutatták ki. Hazánkban nagy számmal gyűjtötték az Alföldön, főleg Csévharaszton, de a Hortobágyon, Tompán és Békés megyében is. Kivételesen a Börzsöny és a Mátra hegységekben is fogtak 1—1 példányt. Erősen polifág faj, de a *Phryxe vulgaris* FALLÉN-nel szemben inkább kisebb hernyókban, főleg a Zygenida és Geometrida fajokéban él. Nevelték a *Zygaena filipendulae* L., *Z. trifolii* ESPER, *Z. lonicerae* SCHEVEN, *Z. carniolica* SCOPOLI, *Operophtera brumata* L., *Erannis defoliaria* CLERCK, *Eupithecia intricata helveticaria* BOISDUVAL, *Selenia dentaria* FABRICIUS, *Ennomos quercaria* HÜBNER, *Ematurga atomaria* L., *Opistograptis luteolata* L. nagylepkékből és a *Zeiraphera diniana* GUÉNÉE, *Pachytelia villosella* OCHSENHEIMER molyokból, a *Celastrina argiolus* L. Lycaenidából, sőt a *Pieris rapae* L.-ből is (V—VIII.) (= *longicauda* WAINWRIGHT, 1940)

magnicornis (ZETTERSTEDT, 1838)

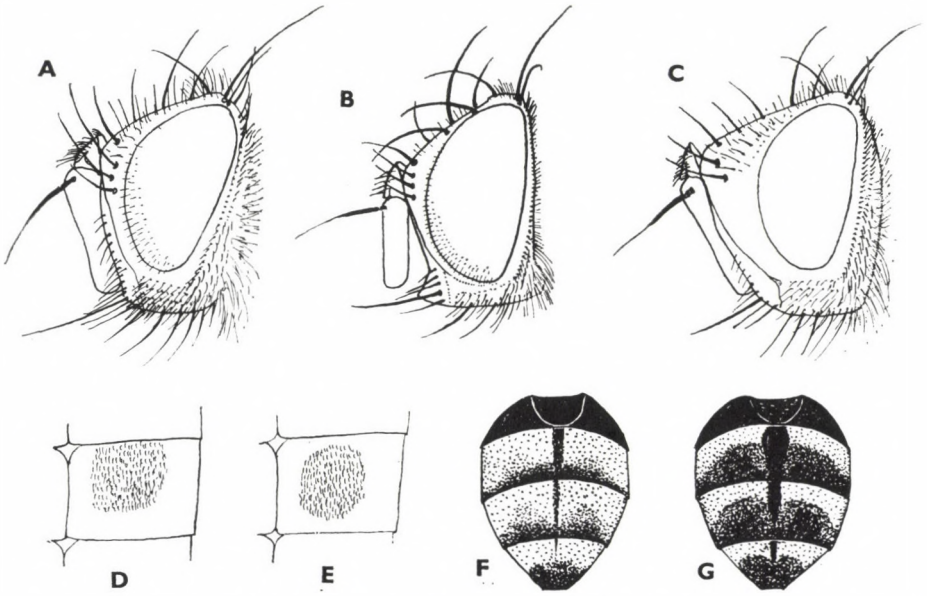
18 (17) A potroh középsávja a 3. szelvényen erős, a 4.-en halvány, az 5.-en hiányzik (41. ábra: G; 42. ábra). A pajzsocska a feléig vöröses. A járomlemezek elülső fele erősen hamvas, a hátulsó sötétebb, de ritkán csillog át rajta a cuticula. A hím ivarszervének surstylusa széles, csak 2-szer hosszabb a szélességénél (41. ábra: F). A hím tora erősebben hamvas, a sávok hátulról nézve a varrat mögött is jól láthatók (42. ábra), a nőstény torán a világos hamvasság miatt a rajzolat erőteljes. Egyébként nagyon hasonlít az előző fajhoz, de a 3. csápíz töve kevéssé domborodik előre (41. ábra: H). 7—9 mm.

Hazája Európa, Ázsia, Szibéria, keleten a Csendes-óceánig. Magyarországon mindenfelé közönséges, de inkább hegyvidéki faj, bár az Alföldön is gyakori. Az erősen polifág faj gazdáit nem soroljuk fel, olyan sok van. Elsősorban a nappali lepkék, Noctuidák és Geometridák hernyóiban fejlődik, a kisebb és szőrös hernyókat kerüli. Erősen revideált gazdalistájában 17 nappali lepke, 2 Sphingida, 5 szövőlepke, 9 Noctuida és 3 Geometrida faj szerepel (V—X.)

vulgaris (FALLÉN, 1810)

54. nem: **Chetina** RONDANI, 1856

A *Lydella* ROBINEAU-DESVOIDY-nemhez közel áll, de attól könnyen elválasztható az erősen előreálló szájperem, a 2 sorban álló hátrafelé dőlő homloksörték, amelyek az orca felső felére is lemennek, az orca alsó felén

43. ábra. A: *Phryxe magnicornis* ZETTERSTEDT ♂, B: *Cadurciella tritaeniata* RONDANI ♀, C: *Lydella thompsoni* HERTING ♂ feje — D: *L. grisescens* ROBINEAU-DESVOIDY ♂ és E: *L. thompsoni* HERTING ♂ 4. potrohszelvénye alulról a „Sturmia folttal" — F: *L. grisescens* ROBINEAU-DESVOIDY ♂ és G: *L. thompsoni* HERTING ♂ potrohrajzolata hátulról nézve (Eredeti)

pedig a 2—3 sorban álló fekete sörtécskék sorakoznak. Az ocellaris sörték meglehetősen rövidek. A 2. potrohszelvényen csak szőrszerű peremsörték találhatók, vagy teljesen hiányzanak.

A nem 2 palearktikus fajából az egyik Dél-Európában is él. Hazánkban még nem találták.

— — Teljesen fekete. A hím homloka 1,0-szer, a nőstényé 1,2-szer olyan széles felülnézetben, mint a szem. A tor és a potroh szürkén hamvas a szokott Tachinida rajzolattal. A toron a varrat előtt 4, mögötte 5 fekete sáv húzódik. A potroh hamvas harántsávjai a szelvények 1/3—2/3 részét takarják, mögöttük fényes feketék. A hosszanti középsáv meglehetősen széles. A dorsocentralisok száma 3 + 4, a humeralisoké 4, a sternopleuralis sörtéké 4. A 6—7 homloksörtéből 4—5 az orca közepéig lemegy, a homloksörtéket 5—6 tagú ugyanolyan erős 2. sörtesor kíséri. Az r_{4+5} tövén felül és alul 1—1 sörtécske áll. Az R_5 szárnysejt a szárnycsúcs közelében zárt vagy nyitott. 5,5—7 mm.

Ritka dél-európai faj, megtalálták még Izraelben és Tadzsikisztánban is. Hazánkban még nem került elő. Valószínűleg az *Ematurga atomaria* L. hernyójában fejlődik [= ? *ambivius* (WALKER, 1849)]

[**setigena** (RONDANI, 1856)]

55. nem: **Cadurciella** VILLENEUVE, 1927

A nemet jellemzik: a pajzsocska erős, felálló, keresztezett csúcssörtéi, az r_{4+5} tövén az egyetlen hosszú sörtécske, a homorú tarkón a hiányzó microchaeták, a sűrűn szőrös szem, a kopasz orca, az előrehajló homloksörték és a középső lábszáron az egyetlen anterodorsalis sörte.

A nemnek egyetlen palearktikus faja Európában él.

— — Az arc 1,2-szer hosszabb, mint a homlok (43. ábra: B). A hím homloka 3/5-e a szem szélességének, a nőstényé 2/3-a. A szájperem erősen előreugrik. A két hátulsó pontszem közel áll egymáshoz. A tor fényes fekete, csak a válludor és az oldalak gyengén hamvasak, nem láthatók a hosszanti sávok. A potroh fényes fekete, csak a szelvények elején 1/4—1/3 szélességben világosan hamvas. A nőstény feje és tora világosszürkén hamvas, utóbbi 5 élesen rajzolt hosszanti sávval, a középső nem ér a varrat elé. A pajzsocska szokatlan módon hátulról nézve fekete, csak a csúcsa körül szürkén hamvas. A potroh fényes fekete, keskeny fehér sávval a szelvények elején, a középen hosszanti fekete sávval. 6 mm.

Közép-Skandináviától Dél-Európáig elterjedt faj, Japánban is él, de mindenütt ritka. Hazánkban csak Tihanyban került elő. Úgy látszik, speciális parazitája a *Callophrys rubi* L. hernyójának (V.).

tritaeniata (RONDANI, 1859)

56. nem: **Lydella** Robineau-Desvoidy, 1830

Közepes nagyságú, fekete színű legyek (44. ábra). A pajzsocskának erős, felálló, keresztezett csúcssörtéi vannak, az r_{4+5} ér tövén csak egy erőteljes sörte áll. Mindkét ivar homloka széles, általában szélesebb a szemnél. A tarkón a postocularis sörték mögött fekete sörtécskék sora húzódik. A szem kopasz (43. ábra: C). A 2. potrohszelvény közepén peremsörték találhatók. 4 vállsörtéjük van.

A nemnek 7 palearktikus fajából 6 ismeretes Európából, 3-at hazánkban is megtaláltak, még 2 felbukkanása várható. Az egymáshoz nagyon közel álló fajok elválasztását csak a legújabb időkben sikerült megoldani, de ma sem könnyű feladat.

1 (10) Hímek.

2 (3) A potroh szőrözete feláll és meglehetősen hosszú. Az elülső lábon a karmok és pulvillusok hosszabbak, mint az utolsó lábfejíz. A homlok felülnézetben valamivel keskenyebb, mint a szem. A 3. csápíz 2,5-szer hosszabb a 2.-nál, a csápsörte a közepéig megvastagodott. Az orca fehéresszürkén hamvas, a járomlemezek gyengén hamvasak, felső harmaduk fekete, átcsillog a cuticula. A tor a varrat előtt hamvas, 4 széles, elmosódott peremű sötét sávval, a varrat mögött alig hamvas, a sávok csak gyengén láthatók. A potrohszelvények 1/2—2/3-a szürkén hamvas, széles fekete középsávval. A „Sturmia folt" csak a 4. potrohszelvény alsó oldalának elülső szegélyétől a középvonaláig terjed, és a közép felé ék alakban végződik. 6—9 mm.

Európából, Üzbegisztánból és Szibériából mutatták ki. Hazánkban a síkságokon, nedves réteken nem ritka. Főleg a bagolylepkék hernyójában fejlődik. Gazdái: *Gortyna flavago* Denis & Schiffermüller, *Hydraecia micacea* Esper, *Archanara geminipuncta* Haworth, *Celaena leucostigma* Hübner, *Coenobia rufa* Haworth, *Photedes pygmina* Haworth (V—X.)

stabulans (Meigen, 1824) ♂

3 (2) A potroh lesimuló szőrözettel. A karmok és pulvillusok rövidebbek, mint az utolsó lábfejíz. A homlok felülnézetben olyan széles vagy szélesebb, mint a szem.

4 (5) A 3. és 4. potrohszelvény hasoldalán nincs sűrű, apró szőrrel fedett érzőmező („Sturmia folt"). A homlok a csáptőnél feltűnően előreugrik, sokkal szélesebb az orcánál és a pofánál. A 3 sternopleuralis sörtéjükből az alsó gyenge. A 3. csápíz jó 2-szer olyan hosszú, mint a 2. A csápsörte csak a közepéig vastagodott meg. A vibrissák az arcléc legalsó részénél nem mennek feljebb. A homlokon a hímnek is van előrehajló alsó orbitalis sörtéje. Az *mcu* harántér egyenes, az *m* ér megtörésétől távolabb van, mint a saját hossza. A pajzsocskán az apicalis és lateralis sörték sokkal gyengébbek és rövidebbek, mint a subapicalis és basalis sörték. A hátulsó lábszár végén 2 dorsalis sarkantyú sörte áll. A potrohszelvények tőfelén a világos hamvasság nem ér a feléig. 8—10 mm.

A ritka fajt csak Ausztriában találták, ahol a Fertő tó környékén gyűjtött *Chilo cicatricellus* HÜBNER hernyójából nevelték 1928. május és június hónapokban. Határainkon belül még nem került elő (V, VI.)

[lacustris HERTING, 1959] ♂

5 (4) A 3. vagy 4. potrohszelvény hasoldalán különböző alakú „Sturmia folt" található. A homlok előreugrása a csáptőnél alig szélesebb, mint a pofa magassága. Majdnem mindig 4 sternopleuralis sörtéjük van. A 3. csápíz legalább 3-szor hosszabb a 2.-nál.

6 (7) A 3. potrohszelvény hasoldalát és a 4. szelvény szomszédos területét sűrű, apró szőrökből álló „Sturmia folt" fedi. A potroh hátoldalán látható hamvas tősávok csak 1/3 szélességűek és nem mennek át a hasoldalra, ezért az teljesen fényes fekete. Az *m* ér megtörése jóval távolabb van a szárnyszegélytől, mint az *mcu* harántértől. 10 mm.

Európában az Északi- és Keleti-tengert kísérő düneken és réteken, valamint Szibériában, Mongóliában és a Kurili szigeteken gyűjtötték. Gazdái: *Photedes elymi* TREITSCHKE és *Mesoligia literosa* HAWORTH hernyója

[ripae (BRISCHKE, 1885)] ♂

7 (6) A hasoldalán a 3. potrohszelvényen nincs, csak a 4.-en van "Sturmia folt". A 3. szelvény alul durván szőrös, és jól látható hamvasság fedi.

8 (9) A sűrű, sárgásszürke hamvasság a potrohszelvények több mint felét elfoglalja (43. ábra: F). A csáp 3. íze 4—5-ször hosszabb, mint a 2. A csápsörte 3/4 részéig megvastagodott. Az *m* ér megtörése távolabb áll a szárnyperemtől, mint az *mcu* harántértől. A potroh hasoldalán a „Sturmia folt" teljes szélességében hozzásimul a 4. szelvény elülső peremhez (43. ábra: D). Az orca és a pofa széles, mint a *thompsoni* HERTING-é (43. ábra: C). 7—9 mm.

Európa középső és déli övezetében, Izraelben, valamint Szibériában és Mongóliában gyűjtötték. Hazánkban nem ritka, alacsonyabb hegyvidékeinken (Budai-hegység, Bakony hegység) és a síkságon (Apajpuszta, Fülöpháza) is előkerült. Az *Archanara geminipuncta* HAWORTH és *A. neurica* HÜBNER hernyójából nevelték (V—IX.)

grisescens ROBINEAU-DESVOIDY, 1830 ♂

9 (8) A potroh gyengén, kékesen hamvas, a hamvasság nem éri el a szelvények felét (43. ábra: G; 44. ábra). A csápsörte csak kevéssel a felén túl vastagodott meg (43. ábra: C). Az *m* ér megtörése közelebb van az *mcu* harántérhez, mint a szárny peremhez. A „Sturmia folt" kerek, elöl nem ér hozzá a 4. szelvény peremhez (43. ábra: E). 6—9 mm.

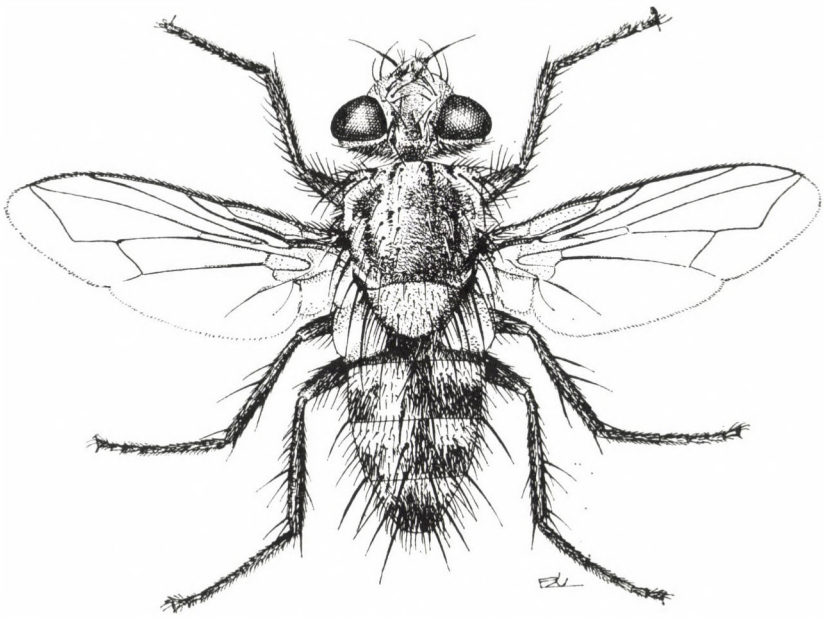
Európában, Ázsiában, Mongóliában és a Szahalin szigeten találták. Hazánkban nem ritka, főleg a kukoricamolyból (*Ostrinia nubilalis* HÜBNER) nevelték, amelynek specifikus parazitája, más gazdaállatát nem ismerjük (IV—VIII.) — Kukoricamoly fürkészlégy

thompsoni HERTING, 1959 ♂

10 (1) Nősténye k.

11 (12) A homlok a csáptőnél feltűnően előreugrik, jóval szélesebb a pofánál. Csak 3 sternopleuralis sörtéje van. A csápsörte csak a közepéig vastagodott meg. Az *mcu* ér a saját hosszánál távolabb éri el az *m* eret annak könyökétől. Az apicalis és lateralis sörték satnyák, jóval gyengébbek, mint a subapicalis és basalis sörte

[lacustris HERTING, 1959] ♀

44. ábra. *Lydella thompsoni* HERTING ♂ (Eredeti)

12 (11) A homlok a csáptőnél csak kevéssel szélesebb a pofánál. Többnyire 4 sternopleuralis sörtéjük van (a *stabulans* nősténynek gyakran egyik vagy mindkét oldalon csak 3). Az apicalis és lateralis sörték erőteljesebbek.

13 (14) A 3. csápíz alig 2-szer olyan hosszú, mint a 2. A csápsörte megvastagodása alig a feléig ér. Az arcléc alsó fele gyengén, de határozottan homorú. A potroh világos sávjai keskenyek, csak a középsáv mentén hátrafelé kiszélesednek (ellentétben a *ripae*-vel) és a hasoldalra is átterjednek. Az *m* ér megtörése távolabb van a hátulsó szárnyszegélytől, mint az *mcu* értől (különbség a *thompsoni*-tól)

stabulans (MEIGEN, 1924) ♀

14 (13) A 3. csápíz több mint 2-szer hosszabb a 2.-nál (a *ripae*-nek alig hosszabb). A csápsörte a felén túl megvastagodott (kivétel a *thompsoni*). Az arcléc nem homorú, csak közvetlenül a nagy vibrissa felett.

15 (16) A hamvasság sűrű, sárgásszürke, a potroh világos sávjai a szelvények több mint a felét elfoglalják. A csápsörte a 3/4 részéig megvastagodott **grisescens** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830 ♀

16 (15) A hamvasság gyenge, kékesfehér, a potroh világos harántsávjai a szelvények felénél keskenyebbek. A színezete nagyon hasonlít a *stabulans*-éhoz.

17 (18) A potroh világos harántsávjai nem mennek át a hasoldalra, amelyek ezért fényes feketék. A csápsörte a 2/3-áig megvastagodott. A 3. csápíz alig több mint 2-szer hosszabb a 2.-nál
[**ripae** (BRISCHKE, 1885)] ♀

18 (17) A potroh világos sávjai a hasoldalon is folytatódnak. A csápsörte a közepéig vagy kevéssel túl megvastagodott. A 3. csápíz csaknem 3-szor hosszabb a 2.-nál **thompsoni** HERTING, 1959 ♀

57. nem: **Erycilla** MESNIL, 1957

Sárga hamvasságával, fejformájával (45. ábra: A) az *Erycia fatua* MEIGEN-re emlékeztet, de vállsörtézete teljesen más. A nemet jellemzi a válldudor erősen előretolt középső basalis sörtéje, a hímeken a szemnél keskenyebb homlok, a kopasz vagy majdnem kopasz szem, a feltűnően sárga hamvasság. A peremér 2. szakasza alul többnyire szőrös.

A nembe 5 palearktikus faj tartozik, ebből 3 Európában is él, de csak egyet sikerült hazánkban is megtalálni, a másik 2 felbukkanása is lehetséges.

1 (2) A szárny peremerének 2. szakasza alul kopasz (2. ábra: E és G). A hím surstylusa négyszög alakú. Nagy termetű faj, testét teljesen befedi az aranysárga hamvasság. 10—12 mm.

Európában (Olaszország, Svájc), Észak-Ázsiában Japánig gyűjtötték. Hazánkból még nem került elő. Életmódja ismeretlen
[**rutila** (MEIGEN, 1824)]

2 (1) A szárny peremerének 2. szakasza alul szőrös (2. ábra: F). A hím surstylusa bunkó alakú (45. ábra: B, C). Sárgásszürke vagy sárga hamvassággal borított legyek.

3 (4) A combok feketék, a lábszárak sárgák. A hím surstylusának hátulsó sarka derékszögű (45. ábra: B). Az egész test élénk sárgán vagy sárgásszürkén hamvas, a rajztalan, egyszínű potrohot teljesen fedi. Narancssárga a szárny- és a torpikkely, a szárnytő és a billér. Sárga a tapogató, a pajzsocska csúcsának 2/3-a. A hím homlokának szélessége felülnézetben 3/5-e a szemnek, a nőstényé teljes szemszélességű. A hím homloksávja 1/3-a, a nőstényé 1/5-e a homloknak. Az arc hosszabb a homloknál, az orca keskeny, 3/5-e a 3. csápíz szélességének, a pofa magassága 1/3-a a szem magasságának. A tor

sárgán hamvas, 4 keskeny sötét sávval, a középsők a varrat mögött csak 1/3-ig mennek. A dorsocentralis sörték száma 3 + 4. A potroh teljesen sárgán hamvas, csak az analis szelvény fekete a potroh végén gömbszerűen kiáll. 8—10 mm.

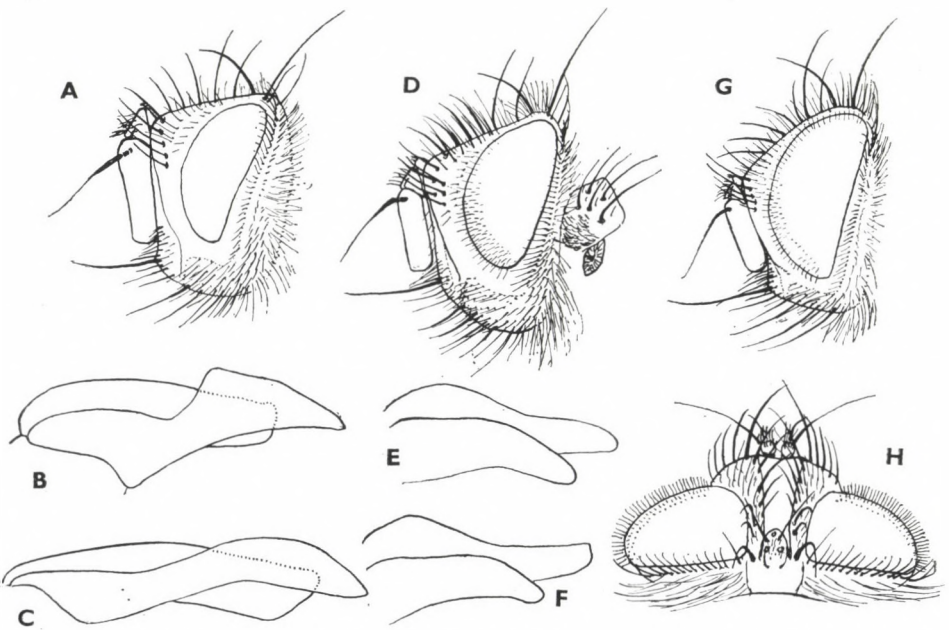
Európa középső és déli övezetéből, a Magas-Tátrából, Ukrajnából, Szibériából, Mongóliából és Japánból mutatták ki. Hazánkban ritka, csak a Mátra és a Bakony hegység magasabb régióiban találták nagyobb számban, 1—1 példányt fogtak Darányban, a Bükk és a Vértes hegységekben. Gazdaállata nem ismeretes, talán a *Lymantria monacha* L. (VI—VIII.) (= *rutila* auct.)

ferruginea (MEIGEN, 1824)

4 (3) A combok is sárgák. A hím 5. sternitje szélesebb és tetőszerűen kiszélesedik, a surstylus hátulsó sarka lekerekített (45. ábra: C). A hím homlokának szélessége 9/10-e a szemnek, egyébként teljesen hasonló az előző fajhoz.

A fajt Német- és Stájerországban, Leningrád környékén és délen Transzkaukáziában gyűjtötték. Várható, hogy nálunk is előkerül. Életmódja ismeretlen

[**rufipes** (BRAUER & BERGENSTAMM, 1891)]

45. ábra. A: *Erycilla ferruginea* MEIGEN ♂ feje, B: ♂ ivarszerve — C: *E. rufipes* BRAUER & BERGENSTAMM ♂ ivarszerve — D: *Myxexoristops blondeli* ROBINEAU-DESVOIDY ♂ feje és E: ivarszerve — F: *M. stolida* STEIN ♂ ivarszerve — G: *Phebellia nigripalpis* ROBINEAU-DESVOIDY ♂ feje oldalról és H: felülről (B, C, E, F: HERTING nyomán, a többi eredeti)

58. nem: **Myxexoristops** TOWNSEND, 1911

A nemet elsősorban a vállsörték jellemzik, az 5 vállsörte közül a 3 legerősebb háromszöget alkot, kérdéses, hogy az elöl állót praehumeralisnak vagy előretolt basalisnak tekintsük-e. Az 5. potrohszelvény hegyes, mindkét ivarnál kúpos végű. A szemet sűrű és feltűnően hosszú szőrözet borítja. A középső lábszáron csak 1 erős anterodorsalis sörte áll, felette lehet 1 fele olyan hosszú, vékony sörte. A hím 2 postverticalisa fejlett, külső verticalisa szőrszerű, alig hosszabb a megnyúlt, előrehajló postocularisoknál (45. ábra: D), a nőstényé vastag és erős.

A nemnek 7 palearktikus faját írták le Európából, 1 kivételével Európában is élő ritka vagy egyszer talált fajok. Hazánkban 2 fajt sikerült kimutatni.

1 (2) A potrohon nincsenek discalis sörték, a szelvényeknek nincs sötét peremük, egyenletesen hamvasak. A középső lábszáron 3 anterodorsalis sörte áll. A tarkón a postocularis sörték mögött szabályos fekete sörtécske sor látható. A csápsörte 2/5-ig megvastagodott. A billér barnássárga. 9—10 mm.

Kelet-Poroszországból írták le, de Bécs mellett is fogták, felbukkanása hazánkban is várható. Életmódja ismeretlen. Újabban az *Euexorista* TOWNSEND, 1912 nembe sorolják

[**obumbrata** (PANDELLÉ, 1896)]

2 (1) A potrohon vannak discalis sörték, a szelvényeknek hátul fekete peremük van. A középső lábszáron 1—2 anterodorsalis sörte áll.

3 (14) Hímek.

4 (5) Az arc hosszabb, mint a homlok. A 3. csápíz 5—6-szor olyan hosszú, mint a 2. íz, és 2-szer olyan széles, mint az orca a legkeskenyebb helyen. A hím homloka 2/3 olyan széles, mint a szem. A 4. potrohszelvényt a hamvasság alig feléig takarja. A szárny gyengén füstös. A középső lábszárnak csak 1 nagyon rövid anterodorsalis sörtéje van. A tapogató és a lábszárak barnák. A pajzsocska hátulsó szegélye szélesen sárga. A torpikkely okkersárga. A hát oldalsávjai elmosódott szélűek és az előtorig érnek. A hím potrohának oldalán kis sárga folt látható. A tergitek fekete szegélye nagyon széles. 5—8 mm.

Ritka közép-európai faj, Németországban és Morvaországban, valamint Lengyelországban is megtalálták. Hazánkban még nem került elő. Életmódja ismeretlen

[**bicolor** (VILLENEUVE, 1908)] ♂

5 (4) Az arc körülbelül olyan hosszú, mint a homlok. A 3. csápíz 3—4,5-szer hosszabb a 2.-nál, és nincs 2-szer olyan széles, mint az orca. A 4. tergit nagy részét hamvasság fedi. A szárny nem füstös.

6 (7) A homlok olyan széles, mint a szem 3/4—4/5 része. A lábszárak feketék, a középső lábszárnak 2 anterodorsalis sörtéje van, a felső gyöngébb. A tapogató fekete. A pajzsocskán két sárga foltocskát

láthatunk vagy szélesen vörösessárga. A torpikkely fehéres, a pereme sárgás. A tor külső fekete sávjai a posthumeralis sörténél ékben végződnek. A potrohon nincs világos folt, a tergitek hátulsó fekete szegélye meglehetősen széles és hátulról nézve barnán hamvas. A vibrissák az arcléc 1/4—2/5-éig mennek fel. A cercus legömbölyített csúcsban végződik. 7—10 mm.

Eddig Németországból és Szlovákiából, Ázsiában Szibériából és Japánból mutatták ki. Hazánkban még nem találták. Gazdája az *Acantholyda erythrocephala* L. nevű levéldarázs álhernyója

[**hertingi** MESNIL, 1955] ♂

7 (6) A homlok mintegy 2/3 olyan széles, mint a szem.

8 (9) A lábszárak barnássárgák, a belső oldaluk a tövén fekete. A középső lábszáron 2 anterodorsalis sörte áll (a felső rövidebb). A 3. csápíz bő 4-szer olyan hosszú, mint a 2. és szélesebb az orcánál. A nagyrészt fekete légy szürkén hamvas. A hím tapogatója feketés. A pajzsocska csúcsa szélesen sárga. A torpikkely sárgásfehér. A tor oldalsávjai a posthumeralis sörténél végződnek. A hím potroha fekete. A tergitek sötét pereme egészen keskeny és barnán hamvas. 7—10 mm.

Európai és dél-szibériai faj. Csehországban az *Acantholyda stellata* CHRIST álhernyójából nevelték ki. Hazánkból még nem került elő

[**bonsdorffi** (ZETTERSTEDT, 1859)] ♂

9 (8) A lábszárak feketék vagy egyenletesen sötétbarnák, utóbbi esetben a középső lábszáron csak egyetlen anterodorsalis sörte áll. A 3. csápíz 3—4-szer olyan hosszú, mint a 2., és alig szélesebb, mint az orca.

10 (11) A hamvasság szürke. A pajzsocska teljesen fekete, még a csúcsa is. A hát oldalsó sávjai a varrat előtt elmosódott szélűek, és a posthumeralisnál befűződve tovább futnak a pronotumig. A potroh sötét haránsávjai hátulról nézve barnán hamvasak, éles ellentétben a szelvény szürke hamvasságával. A tapogató és a lábszárak feketék. A torpikkely fehéres, a szegélye sárgás. A potroh teljesen fekete. A vibrissák az arcléc 1/3—1/2 részéig felmennek (45. ábra: D). A középső lábszáron 1 erős és nemritkán 1 gyönge anterodorsalis sörte áll. A pajzsocska discalis sörtéi alig emelkednek ki a szőrök közül. A hím cercusa lekerekített végű (45. ábra: E). 5—8 mm.

Eddig csak Európában talált faj, a *stolida* STEIN-nel való összetévesztés miatt pontos elterjedését nem ismerjük. Hazánkban ritka (Nagykovácsi, Tihany, Pécs), csak 1—1 példányban fogták. Biztos gazdaállatai a *Neurotoma flaviventris* RETZIUS és *Mesoneura opaca* FABRICIUS levéldarazsak álhernyói (V—VI.)

blondeli (ROBINEAU-DESVOIDY, 1830) ♂

11 (10) A hamvasság sárgás. A pajzsocska csúcsa sárga. A hát oldalsávjai éles szélűek, és a posthumeralis sörténél végződnek.

12 (13) A pajzsocskának csak a csúcsa sárga. A lábszárak koromfeketék. A potrohon nincsenek sárga oldalfoltok. A vibrissák legalább az arcléc 1/3-áig felmennek. A légy fekete alapon sárgásszürkén vagy aranysárgán hamvas. A tapogató fekete, a torpikkely okkersárga. A 3. tergiten a sárga hamvasság hátulról nézve a peremig ér, csak a közepén hagy ki egy sötét csúccsal előre álló háromszöget. A homlok szélessége 2/3-a a szemnek. A középső lábszárnak egyetlen anterodorsalis sörtéje van. A pajzsocska discalis sörtéi olyan erősek, mint a keresztezett apicalis sörték. A hím cercusa oldalnézetben fogszerű sarkot alkot (45. ábra: F). 5—9 mm.

Németországban és Ausztriában, valamint Japánban talált ritka légy. Hazánkban egyetlen példányt fogtak a Zempléni-hegységben. Kinevelték a *Pristiphora erichsoni* HARTIG, *Pr. geniculata* HARTIG, *Pr. testacea* JURINE, *Pteronidea pallida* LEPELETIER, *Pt. melanaspis* HARTIG, *Pt. miliaris* PANZER, *Hemichroa crocea* GEOFFROY, *Croesus latipes* VILLENEUVE, *Cr. septentrionalis* L. és *Pachynematus itoi* OKUTANI; levéldarazsak álhernyóiból

stolida (STEIN, 1924) ♂

13 (12) A pajzsocska széle a basalis sörtéig sárga. A lábszárak kissé barnásan áttetszők. A potroh 3. szelvényén kétoldalt (mindig?) egy kis sárga folt látható. A vibrissák alig mennek fel az arcléc 1/5—1/4-éig. A tapogató fekete vagy barnás. A torpikkely sárgás. A tergitek fekete szegélye hátulról nézve gyengén barnán hamvas. A hím homloka alig 2/3-a a szem szélességének. 6—10 mm.

Svédországtól Ausztriáig és Csehszlovákiáig megtalálták. Hazánkban még nem került elő. Kinevelték a *Cephalcia abietis* L. levéldarázs álhernyójából

[**abietis** HERTING, 1964] ♂

14 (3) Nősténye k.

15 (20) A potroh oldalai és hasoldala részben sárgák, legalább a 3. tergit oldalán kis sárga folt található. A lábszárak többé-kevésbé barnássárgák.

16 (17) A középső lábszáron 2 anterodorsalis sörte áll (a felső rövidebb). A hamvasság sűrű, és a sötét hátulsó perem alig 1/5-e a szelvénynek. A potroh sárgás oldalfoltjai kiterjedtek és felülről jól láthatók. Az állatot sárgásszürke hamvasság fedi. A tapogató színe barnától sárgáig változhat. A homlok 3/4 olyan széles, mint a szem

[**bonsdorffi** (ZETTERSTEDT, 1859)] ♀

17 (16) A középső tibián egyetlen anterodorsalis sörte áll. A hamvasság elég sűrű, a potroh sötét hátulsó szegélyei szélesebbek (1/4) és feltűnőbbek.

18 (19) A potroh világos oldalfoltjai felülről kevéssé láthatók és a hasoldalra is átterjedtek. A lábszárak kissé barnásan világosabbak. A homlok 3/4-e a szem szélességének. A 4. tergitnek csak a közepét borítja felálló szőrözet és 2 erős discalis sörte

[**abietis** HERTING, 1964] ♀

19 (18) A potroh világos oldalfoltjai felülről nézve is feltűnőek. A szárny kissé füstbarna színű. A homloka legalább 4/5 olyan széles, mint a szem. Az arc hosszabb a homloknál
[**bicolor** (VILLENEUVE, 1908)] ♀

20 (15) A potroh alapszíne teljesen fekete. A lábszárak koromfeketék.

21 (22) A hamvasság sárgás vagy aranysárga. A homlok szélessége 2/3-a a szemnek. A középső lábszáron egyetlen anterodorsalis sörte áll. A hát oldalsávjai a posthumeralis sörténél ék alakban végződnek. A 4. potrohszelvényen felül csak a középvonalban vannak felálló sörtécskék és egyes discalis sörték, kétoldalt rövidebb, lesimuló szőrözet fedi. A tapogató sárgásbarna vagy sárga. A torpikkely okkersárga **stolida** (STEIN, 1924) ♀

22 (21) A hamvasság szürke.

23 (24) A homlok olyan széles, mint a szem 4/5-e. A középső lábszáron 2 anterodorsalis sörte áll, a felső rövidebb. A hát oldalsávjai csak a posthumeralis sörtéig érnek. A 4. potrohszelvényt sűrű, egyenletes, felálló szőrözet borítja, a középen egyes discalis sörtékkel. Az arc olyan hosszú, mint a homlok [**hertingi** MESNIL, 1955] ♀

24 (23) A homlok keskenyebb, szélessége 2/3—3/4-e a szemnek. A középső lábszáron 1, néha 2 anterodorsalis sörte áll. A hát oldalsávjai az előtorig érnek. A 4. potrohszelvényt szétszórt, durva, felálló szőrözet fedi, a discalis sörték többnyire nemcsak a középen, hanem azoktól oldalra is találhatók
blondeli (ROBINEAU-DESVOIDY, 1830) ♀

59. nem: **Phebellia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1846

A nemet jellemzi az erősen előretolt középső basalis vállsörte, amely a másik kettővel közel derékszögű háromszöget alkot (4. ábra: G), a levágott potrohvég, a sűrűn szőrös szem (45. ábra: G, H), a hosszú szájnyílás és tapogató, a hímek keskeny homloka, a pajzsocska vízszintes vagy felálló, keresztezett csúcssörtéje. A középső lábszáron 2—3 erős anterodorsalis sörte áll.

A nemhez sorolt 19 palearktikus fajból 11 él Európában, 5-öt találtak meg hazánkban, még további 5 faj előkerülése lehetséges.

1 (4) A varrat mögött 3 dorsocentralis sörte áll.

2 (3) A potroh szürkén hamvas, az 5. tergit és a 4. tergit hátulsó szegélye fényes fekete. A 3—4. potrohszelvényen számos szabálytalan discalis sörte található, a 4.-en négy peremsörte áll. A tarkón a postocularis sörtesor mögött fekete sörtécskék vannak. A pajzsocskának csak a vége sárgás. A peremér 2. szakasza alul sörtés, a 4. szakasz

tőnegyede tüskés, 3-szor olyan hosszú, mint a peremér 6. szakasza. Nősténye ismeretlen. 11 mm.

Nagyon ritka európai faj, csak a Pireneusokban, Stájerországban (Ausztria), Csehországban és Leningrád környékén gyűjtötték. Hazánkból még nem került elő. Életmódja ismeretlen

[**triseta** (PANDELLÉ, 1896)]

3 (2) A potrohot befedi az erősen csillámló, a 4. és 5. szelvényt is végig takaró hamvasság. A 3. és 4. szelvény közepén csak 2 peremsörte, a 3. és 4. szelvényen 1—3 discalis sörte áll. A tarkón nincsenek fekete sörtécskék a postocularisok mögött. A pajzsocska csaknem teljesen sárga. A peremér 2. szakasza alul kopasz, a 4. szakasz csaknem végig tüskés. A 3. csípő hátoldalán rendesen 1 sörte található. A tor erősen hamvas, a varrat előtt 4, mögötte 5 fekete sávval. 8—10 mm.

Ritka faj, az Alpokból, Szlovákiából (Pöstyén) és Izraelből jelentették. Hazánkban 3 példányt találtak a Pilis, a Vértes és a Bükk hegységekben. Életmódja ismeretlen (V.). (Újabban az *Amelibaea* MESNIL, 1955 nembe sorolják)

tultschensis (BRAUER & BERGENSTAMM, 1891)

4 (1) A varrat mögött 4 dorsocentralis sörte áll.

5 (6) A tapogató teljesen fekete. A pajzsocska csúcssörtéje rendesen meredeken (45°-nál erősebben) feláll. A háton az 5 sáv közül a középső gyakran a varrat előtt is látható — főleg a hímeken. A varrat előtti intraalaris sörte hiányzik vagy csökevényes. A potrohon erős discalis sörték találhatók. A hím homloka keskeny, felülnézetben csak fele a szem szélességének és harmada az előre erősen szélesedő homloksávra esik (45. ábra: H). A 10—12 homloksörte közel egyforma hosszú, előredől, és elöl 5—6 lemegy az orcára (45. ábra: G). Az orca közel olyan széles, mint a 3. csápíz. A pofa kb. 1/5-e a szem magasságának. A 3. csápíz 2,5—3-szor hosszabb a 2.-nál. A tor vékonyan szürkén hamvas, 5 fekete sávval. A potroh 3—5. szelvényének hátulsó szegélye szélesen fényes fekete, többé-kevésbé fejlett hosszanti sávval. 7—10 mm.

Egész Európában, keleten Szibérián át Japánig közönséges faj. Hazánkban is mindenfelé gyakori, de inkább a sík- és dombvidékeken, mint a hegyekben. Gazdaállata ismeretlen (IV—VI.) [= *fuscipennis* (ROBINEAU-DESVOIDY, 1830 és 1847; *agnata* RONDANI, 1859]

nigripalpis (ROBINEAU-DESVOIDY, 1847)

6 (5) A tapogató sárga vagy barna, legalább a csúcsa világos színű. A pajzsocska csúcssörtéje kevésbé meredeken áll fel. A háton a varrat előtt csak 2 középsáv fut.

7 (8) A peremér 4. szakasza körülbelül olyan hosszú, mint a 6. A 3. potrohszelvényen nagyon erős, egymástól távolálló peremsörték állnak. A hím cercusai a tőfelükön összenőttek, a surstylusa hegyes (46. ábra: B és C). A potroh hamvassága a 3. és 4. tergit 3/4-ét, az 5.-nek

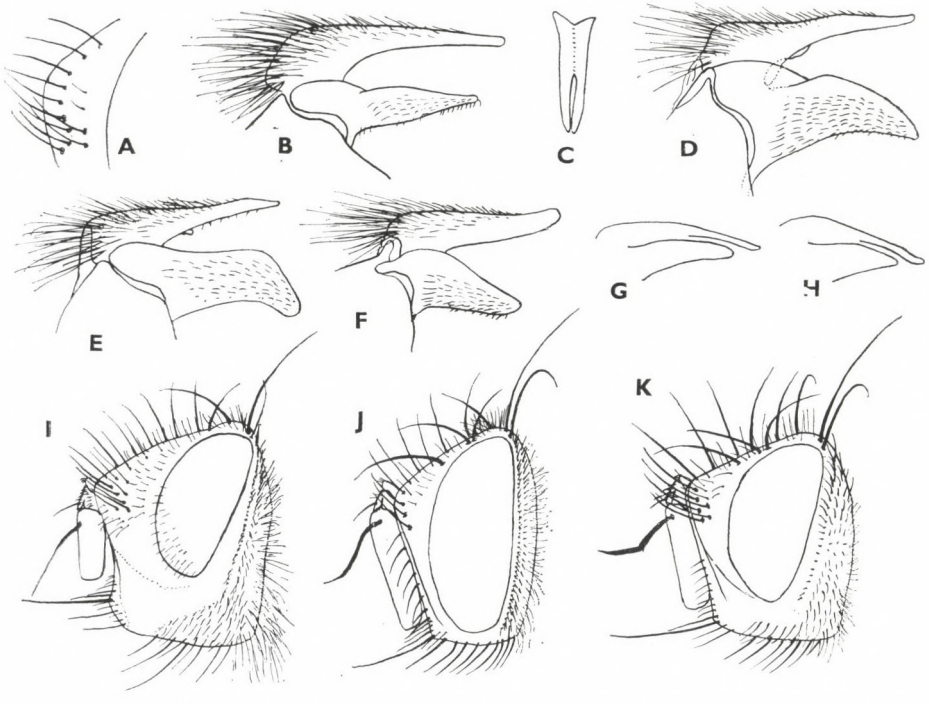
a felét foglalja el. A homlok jó fél szemszélességű, a homloksáv előrefelé szélesedik, kissé szélesebb a járomlemeznél. A csáp 3. íze 2,5-szer hosszabb a 2.-nál, a vége felé 1,5-szer szélesebb, mint a tövén. A pofa 1/7-e a szem magasságának. A tapogató részben barnás, világosabb csúccsal. 7—9 mm.

Hazája Európa, Szibéria és Japán, a délibb, füzes, nyíres területeket kedveli. Gyűjtötték Csehszlovákiában, de Magyarországon még nem találták. Gazdaállata az *Abia sericea* L. levéldarázs álhernyója (VI—VIII.)

[glirina (RONDANI, 1859)]

8 (7) A peremér 4. szakasza hosszabb a 6.-nál. A 3. potrohszelvény peremsörtéi nem olyan erősek, a külső és belső tagjuk közel áll egymáshoz. A hím cercusai tövig el vannak választva.

9 (10) A vibrissák a hímeken nagyon vékony rövid sörtécskékkel az arcléc 1/2-éig, a nőstényeken az 1/3-áig felmennek. Az orcán a homloksörték részben megduplázódtak, alattuk többnyire néhány sörtécske található (46. ábra: A). A tor és a potroh hamvassága kékes színű

46. ábra. A: *Phebellia villica* ZETTERSTEDT ♀ orcájára lemenő homloksörtéi — B: *Phebellia glirina* RONDANI ♂ ivarszerve oldalról és C: felülről — D: *P. villica* ZETTERSTEDT, E: *P. stulta* ZETTERSTEDT, F: *P. glauca* MEIGEN, G: *P. glaucoides* HERTING és H: *P. clavellariae* BRAUER & BERGENSTAMM ♂ ivarszerve oldalról — I: *Ptesiomyia alacris* MEIGEN ♂, J: *Periarchiclops scutellaris* FALLÉN ♂ és K: *Pachystylum bremii* MACQUART ♂ feje (B, D—F: WAINWRIGHT, C, G, H: HERTING nyomán, a többi eredeti)

(a hímé sötétebb, a nőstényé világosabb), az orcán és a homlokon inkább sárgás. Az 5. potrohszelvény középen 2/5, oldalt 3/5 szélességben hamvas, a hímé néha csaknem teljesen fekete. A hím hátulsó lábszárán az anterodorsalis sörtesor meglehetősen szabályos fésűt alkot, a nőstényé egyenetlen. A tapogató teljesen sárga, a vége felé fokozatosan szélesedik. Hím ivarszerv: 46. ábra: D. 10—11 mm.

Európában Skóciától Csehországig, keleten Szibérián át Japánig kimutatott faj. Hazánkban egyetlen példányát Tompán, futóhomokos terepen fogták. Életmódja ismeretlen (VII.) (= *aestivalis* ROBINEAU-DESVOIDY, 1846)

villica (ZETTERSTEDT, 1838)

10 (9) A vibrissák nem mennek feljebb az arcléc 1/5—1/4-énél. A homlok-sörték alatt az orcán nem találhatók sörtécskék. A fej és a test többi részét azonos színű hamvasság fedi. Az 5. potrohszelvény nagyrészt világosan hamvas. A hím hátulsó lábszárának anterodorsalis sörtéi egyenetlenek, nem alkotnak fésűt.

11 (12) Az orca lefelé alig keskenyedik, legalul 2/3 olyan széles, mint a csáptőnél és legalább 2-szer szélesebb a tapogatónál. A varrat előtti intraalaris sörte hiányzik vagy csökevényes. A hím homloka felülről 3/4 olyan széles, mint a szem, a nőstényé szemszélességű. A hím cercusa lelapult, kissé homorú árkot alkot, a hegye felhajlik. A tor fekete, az oldalakon és a postalarcalluson kissé barnás, egyébként fehéresszürkén hamvas, 5 fekete sávval, a varrat előtt 4-gyel. 7,5—8 mm.

Ritka faj, csak Franciaországban, Olaszországban és Nyugat-Németországban találták. Hazánkban még nem gyűjtötték. Életmódja ismeretlen

[**pauciseta** (VILLENEUVE, 1908)]

12 (11) Az orca lefelé erősen keskenyedik, csak fele olyan széles, mint a csáptőnél és nem szélesebb a tapogatónál. A varrat előtt rendesen van intraalaris sörte. A homlok keskenyebb (kivéve a *clavellariae*-t). A cercusok nem alkotnak árkot.

13 (14) A három vállsörte talppontja közel derékszögű háromszöget alkot. A csúcsharántér a saját hossza felénél közelebb fut a szárny hátulsó peremétől. A potroh sűrűn hamvas, a hátulsó és középsávokat csaknem eltakarja. A hím cercusa kb. olyan hosszú, mint az utolsó tergit fél hossza és nem hajlik fel (46. ábra: E), surstylusa a csúcs harmadában kiszélesedik. A nőstény utolsó potrohszelvénye 1,3-szer olyan hosszú, mint az előző. A nem legnagyobb faja: 11 mm.

Európa északi felében Angliától az Alpokig, Ázsiában Szibérián át Japánig mutatták ki. Hazánkban egyetlen példányát a Hanságban, a Horvátkimle közelében fekvő láperdőben fogták. Életmódja ismeretlen (VIII—IX.) (= *quadriseta* VILLENEUVE, 1910)

stulta (ZETTERSTEDT, 1844)

14 (13) A három vállsörte talppontja tompaszögű háromszöget alkot. A csúcsharántér távolabb áll a szárnyszegélytől, mint saját hosszának a fele. A tergitek sötét szegélye és a középsáv határozottan fejlett (kivéve a *clavellariae*-t). A hím cercusa vagy felhajlik egy kissé, vagy hosszabb az 5. tergit felénél. A surstylusok a tövükön a legszélesebbek. A nőstény 4. és 5. potrohszelvénye kb. egyforma hosszú.

15 (16) A háton a varrat előtt a külső sávok ék alakúak és az erős posthumeralis sörte mellett végződnek. A hím cercusa nem hosszabb, mint az 5. tergit fele, a csúcsa kissé felhajlik (46. ábra: F). A 3. csápíz nem szélesebb az orcánál. A 3. potrohszelvény közepén 2—4 peremsörte áll, amelyek egymáshoz közel állnak. A peremér 4. szakasza 2—3-szor hosszabb a 6.-nál. A potroh hamvassága a 3. és 4. tergitnek 2/3—3/4-ét foglalja el, az 5.-nek 3/5-ét. A középsáv széles, és végigfut a potrohon. 9—11 mm.

Európában a skandináviai nyírfaerdőktől Dél-Európáig, keleten Mongóliáig és Japánig megtalálták. Hazánkban ritka, 3 példánya az Alföldről (Kunfehértó, Gyula) és a Bükk hegységből (Répáshuta) származik. Lárváját egy levéldarázs (*Cimbex* sp.) álhernyójából és az *Acronicta tridens* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, valamint a *Minucia lunaris* DENIS & SCHIFFERMÜLLER lepkehernyókból nevelték ki (VII—IX.)

glauca (MEIGEN, 1824)

16 (15) A háton a varrat előtt a külső sávok végigmennek a pronotumig. A hím cercusának hegye nem hajlik fel, hosszabb az 5. tergit felénél.

17 (18) A háton a varrat előtti középső sávok legfeljebb fele olyan szélesek, mint az őket elválasztó hamvas tér. A potrohszelvények fekete hátulsó szegélyei több mint 1/4-ét teszik ki a szelvényeknek. Az orca a csáptő magasságában körülbelül olyan széles, mint a pofa. A hím cercusa és surstylusa nagyon hosszú (46. ábra: G). Sötétebb, mint a *glauca* és a *glirina*, a potroh középsávja valamivel szélesebb, a hamvas részben a sötét beöblösödések nagyobbak. 9—12 mm.

Ritka faj. Európában Csehországban (Chodau) és Németországban (Westfalia), keleten Szibériában és Japánban fogták. Hazánkban még nem találták. Életmódja ismeretlen

[**glaucoides** HERTING, 1961]

18 (17) A hát középsávjai a varrat előtt majdnem olyan szélesek, mint az azokat elválasztó tér. A potrohszelvények hátulsó szegélyén a sötét sáv keskenyebb, csak 1/5-ét vagy még kevesebbet foglal el. Az orca a csáptő magasságában szélesebb a pofánál. A hím cercusa mérsékelten hosszú, a surstylus háromszögű (46. ábra: H). A potroh haránsávjai alig láthatók, a hosszanti sáv viszont erőteljes, végigmegy a potrohon és kétoldalt széles, fekete, csillámló foltok kísérik, amelyek minden oldalról láthatók, az 5. szelvényen azonban hiányzanak. A csáp 3. íze 2,5-szer hosszabb a 2.-nál, 2—2,5-szer hosszabb a szélességénél. A csápsörte csak 1/4 részéig vastagodott meg. A pofa szélessége 1/6—1/7 része a szem magasságának. A nőstény ismeretlen. 8—9 mm.

A ritka fajt Franciaországtól Ausztriáig, Csehszlovákiáig és Szibériáig mutatták ki. Hazánkban még nem találták. Gazdaállatai a *Pseudoclavellaria amerinae* L. és *Cimbex femorata* L. levéldarazsak álhernyói, valamint a *Pyrrhidium sanguineum* L. nevű cincér lárvája

[**clavellariae** (BRAUER & BERGENSTAMM, 1891)]

60. nem: **Ptesiomyia** BRAUER & BERGENSTAMM, 1893

A nemet jellemzi, hogy a 2. potrohszelvény horpadása nem ér a szelvény széléig, azonkívül az erősen előretolódott középső vállsörte, a nagyon gyengén fejlett tarkó kiöblösödése (46. ábra: I), a rövid csáp, amelynek 3. íze csak 2-szer hosszabb a 2.-nál, a hátulsó lábszár végén a 3 dorsalis sörte, a varrat mögötti 3 dorsocentralis sörte és a szőrös szem. A homloksáv előre is, hátrafelé is szélesedik.

A nem 3 palearktikus fajából 1 él Európában, amelyet nálunk is megtaláltak.

— — Meglehetősen nagy, karcsú légy. Teljesen fekete, csak a pajzsocska csúcsi fele, valamint az orca, a szem és a tarkó kiöblösödése közötti tér élénk vörösbarna. A homlok csaknem a szem rövid tengelyének hosszányira előreugrik (46. ábra: I), az orca több mint 2-szeres csápszélességű, a pofa kb. 2/5-e a szem magasságának, a homloksáv kb. 1,5-szer olyan széles, mint az egyik járomlemez. A kb. 12 homloksörte végig egyforma hosszú és erős. A tor hátoldala szürkén hamvas, a varrat előtt 4 fekete sávval. A potroh 3. és 4. szelvénye a 3/4-éig világosan hamvas, az 5. szelvény csak a feléig. A középsáv végig széles és erőteljes. 9—10 mm.

Európa középső és déli övezetében, valamint Transzkaukáziában és Izraelben találták. Nálunk ritka, csak Tardon, a Bükk hegység lábánál és Tihanyban fogták. Életmódja ismeretlen

alacris (MEIGEN, 1824)

61. nem: **Periarchiclops** VILLENEUVE, 1924

A nemet jellemzi a nagyon keskeny pofa, a lefelé erősen keskenyedő orca és a magasra felmenő erős vibrissák (46. ábra: J). Mindkét ivarnak 2 erős alsó orbitalis sörtéje van, a hím 3. csápíze 6—7-szer, a nőstényé 4-szer hosszabb a 2.-nál. A csápsörte 2. íze rövid. 4 postocellaris sörtéjük van.

A nem egyetlen faja Európában él és hazánkban is megtalálták.

— — A homlok felülről nézve sokkal szélesebb, mint az egyik szem. A homloksáv hátrafelé erősen kiszélesedik, elöl 1/3-át, hátul 1/2-ét foglalja el a homloknak. A csápsörte a 2/3-áig megvastagodott (46. ábra: J). A tapogató sárga. A tor szürkén hamvas, a varrat előtt 4, mögötte 5 sötét sávval. A pajzsocska csúcsfele vörösbe megy át. A potroh 3. és 4. szelvényén nincsenek discalis sörték, csillámló szürke hamvasság fedi, a szelvények hátulsó szegélye keskenyen fényes fekete. A középső lábszáron 3—4 erős anterodorsalis sörte áll. 8—9 mm.

Közép-Skandináviától a Kaukázusig, keleten Szibériáig elterjedt faj. Hazánkban ritka (Nagykovácsi, Velencei-tó, Börzsöny, Cserhát), csak 1—1 példányban találták. Lárvája főleg az *Acronicta* lepkék hernyójában fejlődik, gazdái: *Acronicta euphorbiae* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *A. rumicis* L., *A. auricoma* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, de nevelték a *Conistra rubiginea* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Lasiocampa quercus* L., *Mamestra pisi* L. hernyójából is (VII, VIII.)

scutellaris (FALLÉN, 1820)

62. nem: **Pachystylum** MACQUART, 1848

A nem legfeltűnőbb bélyege a középen térdesen megtört csápsörte (46. ábra: K). Jellemző még a homloksörténeknek a fejtetőig felmenő sora, a félreszorított egyetlen felső orbitalis sörte, az erősen domború tarkó, sűrűn borítva fekete microchaetákkal, a 3. lábszár végén a 3 erős dorsalis sörte, az elülső lábfej rövid karmai.

A nem egyetlen faja Európában él és nálunk is megtalálták.

— — Mindkét ivar homloka majdnem 2-szer olyan széles, mint a szem, amelynek elöl kb. 1/5-ét foglalja el a hátrafelé szélesedő homloksáv; a járomlemezen 1 hátrahajló felső és 2 előrehajló alsó orbitalis sörte áll. A csáp 2. íze 4—5-ször hosszabb a 3.-nál. A csápsörte végig megvastagodott, a 2. íze olyan hosszú, mint a 3. íz. A tapogató sötét, csak a csúcsa világosabb. A tor szürkén hamvas, 4 keskeny sávval. 4 vállsörtéje van, a középső basalis csak kissé áll előbbre. A fekete pajzsocskát szürke hamvasság fedi. A potrohszelvények 2/3 része szürkén hamvas, hátulsó pereme és középsávja fényes fekete. A 3. és 4. szelvényen 1—1 pár discalis sörte található. A lábak feketék. 8—11 mm.

Irodalmi adatok szerint a Pireneusok és az Alpok 1200—2300 m-es magasságában és a Tátrában, újabban Franciaországban kis magasságban, valamint Transzkaukáziában és Szibériában talált nagyon ritka faj. Meglepetésünkre hazánkban Tihanyban több mint 20 példányt, egyet pedig Baranya megyében (Aranyosgadány) mintegy 100 m tengerszint feletti magasságban gyűjtöttek. Életmódja ismeretlen (VIII.) [= *Chaetomera fumipennis* (BRAUER & BERGENSTAMM, 1889)]

bremii MACQUART, 1848

63. nem: **Thelymyia** BRAUER & BERGENSTAMM, 1891

A *Phryxe* nemhez hasonlít rátekintésre, de sok bélyegben eltér: a középső vállsörte erősen előretolódott, a pofa keskenyebb, mint az orca a csáptőnél (47. ábra: A), a pajzsocska csúcssörtéi hátrafelé irányulnak, a tapogató sárga, a hátulsó lábszár végén 3 dorsalis sörte áll. Jellemző még a szőrös szem, mindkét ivar 2 alsó orbitalis sörtéje, a domború tarkó microtrichákkal és 3—4 pár postverticalis sörtével.

A nem egyetlen faját Európából és Mongóliából jelentették. Hazánkban még nem találták.

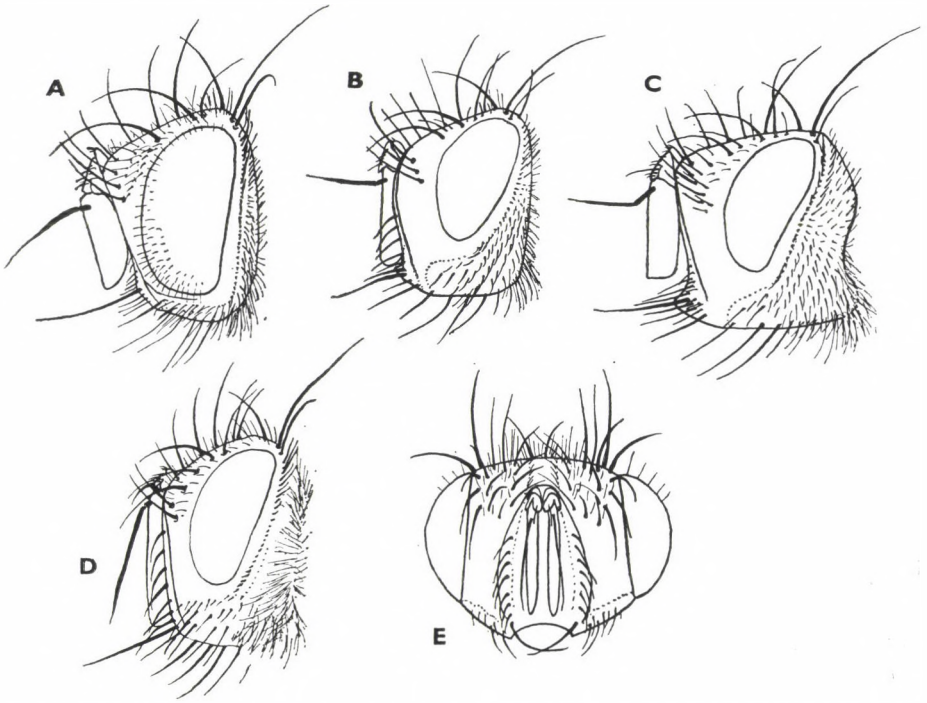
— — Fekete állat, csak a pajzsocskája, tapogatója, homloksávja és potrohának oldala sárga. A hím homloka felülnézetben 1,4-szer szélesebb a szemnél, ennek több mint a fele a vörösbarna homloksávra esik. A homloksörték előrehajlanak. A 3. csápíz 3—4-szer hosszabb a 2.-nál, a csápsörte 2/3-áig megvastagodott (47. ábra: A). A toron a varrat mögött 3 dorsocentralis sörte áll, egyébként hamvas, nehezen látható 4 sávval. A potroh erősen csillámlóan fehéresen hamvas, az egyes szelvényeken csak nagyon keskeny fekete szegélyt hagyva szabadon. A hosszanti sáv gyenge, de végig látható. 6,5—7 mm.

Európa északi és középső övezetében, Csehszlovákiában, valamint Mongóliában és Mandzsúriában mutatták ki. Hazánkban még nem találták. Életmódja ismeretlen

[**saltuum** (MEIGEN, 1824)]

64. nem: **Brachicheta** RONDANI, 1861

A csaknem kocka alakú fej (47. ábra: B), a magasra felmenő vibrissák, a hosszú csáp, a 3/4-éig vastag csápsörte, a 2 dorsocentralis sörte a varrat előtt, a pajzsocska felhajló csúcssörtéje és 2 praeapicalis sörtéje, az r_{4+5} tövének 2—3 sörtécskéje jellemzik.

47. ábra. A: *Thelymyia saltuum* MEIGEN ♂, B: *Brachicheta strigata* MEIGEN ♀, C: *Masistylum arcuatum* MIK ♂, D: *Thelymorpha marmorata* FABRICIUS ♀ feje oldalról és E: elölről (Eredeti)

A nembe tartozó 2 palearktikus fajból az egyetlen európai fajt hazánkban is megtalálták.

— — A hím homloka 2-szer szélesebb az egyik szemnél, a nőstényé valamivel még szélesebb. A homloksáv elöl 1/3-a a homloknak, hátrafelé erősen szélesedik. Az orca 2-szer olyan széles, mint a csáp, a pofa 1/2-e a szem magasságának (47. ábra: B). A hím csápja teljesen fekete, a 3. csápíz 5—6-szor hosszabb a 2.-nál; a nőstény csápjának 2. íze és a 3. íz töve vörösessárga, és a 3. íz csak 3-szor hosszabb a 2.-nál. A csápsörte 3/4-e megvastagodott. A tor gyengén szürkén hamvas, a varrat előtt a belső sávok széles középsávvá olvadtak össze. A potrohszelvényeken rendkívül hosszú peremsörték, a 3. és 4. szelvényen 1—1 pár discalis sörte áll, színe fényes fekete, csak a szelvények tövén látható egészen keskeny fehéres gyűrű. A pajzsocska fekete. A tapogató vörösbarna. A szárnytövis feltűnően hosszú. 6—7 mm.

Európában Skandináviától a déli országokig és Transzkaukáziáig megtalálták. Hazánkban kevés helyen, valamennyit a síkságon (Kiskunság: Apajpuszta, Hejőbába, Hortobágy stb.) találták. A *Notodonta dromedarius* L. hernyójából nevelték (III—IV.)

strigata (MEIGEN, 1824)

65. nem: **Masistylum** BRAUER & BERGENSTAMM, 1893

Hasonlít az előző nemhez, de a vibrissák nem mennek fel magasra (47. ábra: C); a csápsörte 2. íze a hímen 6-szor, a nőstényen 4-szer hosszabb a vastagságánál, ezért térdesen megtörtnek látszik. Az orcára lemenő homloksörtéket rövidebb sörtécskék csoportja veszi körül. A pajzsocska csúcssörtéje hiányzik, helyében felmeredő tüskék állnak. A hátulsó lábszár végén 5 dorsalis sarkantyú sörte áll.

A nem egyetlen palearktikus faja Európában él. Magyarországon még nem találták.

— — A hím homloka kb. 1,5-szer szélesebb a szemnél. Felülről nézve az orbitalis sörték sugárszerűen szétállnak. Az orca valamivel szélesebb, mint a csáp (47. ábra: C), a pofa 1/3-a a szem magasságának. A hím csápjának 3. íze kb. 4-szer, a nőstényé 3,5-szer hosszabb a 2.-nál. A tapogató fekete, csaknem csupasz, csak 3—4 szőrszál látható alsó peremének a közepén. A szájperem erősen előreáll. A tor a varrat előtt szürkén hamvas, 4 jól látható sávval, a varrat mögött nagyjában fényes, rajztalan, ilyen a fekete pajzsocska is. A potroh 2—3. szelvényének közepén 1 pár hosszú peremsörte, a 3—4. szelvényeken 1—1 pár hosszú discalis sörte áll, színezete fényes fekete, a szelvények eleje keskenyen fehéresen hamvas, a középen a középsáv megszakítja. A csáp, a tapogató és a pajzsocska teljesen fekete. 7—8 mm.

Az Alpokban és a Magas-Tátrában 1000 és 2000 m közötti magasságban találták. Határainkon belül még nem került elő. Életmódja ismeretlen (VIII.)

[**arcuatum** (MIK, 1863)]

66. nem: **Baumhaueria** MEIGEN, 1838

A nem a rendkívül széles orcájával a *Gonia*-nemre emlékeztet, de a fésűszerűen álló vibrissáiról azonnal felismerhető (5. ábra: C). A homlok több mint 2-szer szélesebb a szemnél. Mindkét ivar felső orbitalis sörtéje kifelé, az alsó orbitalisok előrefelé hajlanak. A csáp rendkívül hosszú és keskeny, a hím 3. csápíze 7—8-szor hosszabb a 2.-nál. A csápsörte végig vastag és lefelé hajlik, a 2. íze nem hosszabb, mint amilyen vastag. A pajzsocska csúcssörtéje hiányzik. Az R_5 rövid nyeles vagy zárt.

A nem 5 palearktikus fajából 3 él Európában, 2 található Közép-Európában, egyet hazánkban is gyűjtöttek, a másik előfordulása is várható.

1 (2) A pajzsocska csúcsi része sárga, a csúcs és praeapicalisok között 1 pár felálló sörtét találunk. A fej ezüstszürkén hamvas. Az orca ívesen előredomborodik (5. ábra: C). Az ocellaris sörték előrehajlók. A tapogató sárga és sűrű szőrözet fedi. A hát szürkén hamvas, 4 keskeny sötét sávval, amelyek közül a középsők széles középsávvá olvadhatnak össze. A pajzsocska csúcsi fele sárga. A potroh a szelvények pereméig egyszínűen sárgásszürkén hamvas, felcsillámló fekete foltokkal. 8—11 mm.

Dél-Skandináviától a Kaukázusig és keleten Kirgiziáig és Izraelig mutatták ki. Hazánkban főleg a síkságokon (Kalocsa, Hajdúszoboszló, Hortobágy) elterjedt faj, de egyenként a hegyvidékeinken (Budai-hegység, Börzsöny, Bükk) is fogták. Az *Eriogaster lanestris* L. és egy meghatározatlan Noctuida hernyójából nevelték (III—V.)

goniaeformis (MEIGEN, 1824)

2 (1) A pajzsocska fekete, nincs felálló sörte a csúcsa előtt.

A fajt eddig csak Zimonyban (Jugoszlávia) és Olaszországban fogták. Előkerülése nálunk is várható. Életmódja ismeretlen

[**microps** MESNIL, 1963]

67. nem: **Thelymorpha** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

Hasonlít az előző nemhez, de orcája kopasz (47. ábra: D és E). A feltűnően erős vibrissák az arcléc felső részéig felmennek. Az orca elölnézetben kb. 2-szeres csápszélességű, a pofa fél szemmagasságú. A tarkót teljesen fehér szőrözet borítja. A pajzsocskán nincsenek sem apicalis, sem praeapicalis sörték, csak felmeredő tüskék.

A nem egyetlen palearktikus faját Európától Mongóliáig megtalálták. Hazánkban is él.

— — A feje elölről nézve erősen lapított, négyszer olyan széles, mint amilyen hosszú. A homlok 2-szerese a szem szélességének (47. ábra: E). A 3. csápíz 8-szor olyan hosszú, mint a 2. íz. A csápsörte csaknem végig megvastagodott (47. ábra: D). A szájperem nem áll előre. A tarkó-kiöblösödést erős sörték borítják. A 2. csápíz, a tapogató, a billér és a pajzsocskának 2/3-a sárga. A tor erősen szürkén hamvas, 4 határozott sötét sávval. A potrohot teljesen beborítja a fehé-

res hamvasság, erősen csillámló fényes fekete foltokkal tarkítva. A lábak feketék. 9 mm.

Dél-Svédországtól Ukrajnáig, a Kaukázustól Mongóliáig elterjedt faj. Hazánkban ritka, egyetlen nőstény példányát Tardon, a Bükk hegység déli lábánál gyűjtötték. Gazdái az *Arctia caja* L., *Ammobiota festiva* HUFNAGEL, *Malacosoma neustrium* L., *Leucoma salicis* L., *Lymantria dispar* L., *Acronida aceris* L. és *Melitaea cinxia* L. hernyója (V.)

marmorata (FABRICIUS, 1805)

68. nem: **Gonia** MEIGEN, 1803

A hátrahajló ocellaris sörték, a széles felfújt homlok (5. ábra: D), a nyitott R_5 szárnysejt, a fekete szőrrel borított test, a fekete sörtécskék hiánya a postocularis sörték mögött, az r_{4+5} értőtől az *rm* harántér felé a távolság 1/3—1/2-ig elmenő 5—8 sörte, a sárga váll-lemez és basicosta a nemet biztosan felismerhetővé teszik (48. ábra). Közös tulajdonságuk még a viaszfényű homlok, szőrös orca, a végig vastag, térdesen megtört csápsörte, a sárga tapogató és válldudor, a kopasz szem, a 4 sternopleuralis sörte és a discalis sörték hiánya a potrohon (kivétel a *vacua* MEIGEN nősténye), valamint a pajzsocska csúcsán 2—6 felálló tüske.

A nemnek 22-nél több faja él a Palearktikumban, ebből 10 Európában. 8-at Magyarországon is megtaláltak, még 1 előkerülése lehetséges.

1 (12) Az orca elülső felén sorakozó sörték erősebbek, de nem hosszabbak az orca szőrözeténél (49. ábra: A), a leghosszabb szőrszálak 3/4 olyan hosszúak, mint a sörték. A hím postocularis sörtéi hosszúak, finomak, végük előrehajlik.

2 (5) Az arc alsó része az arcléccel együtt a legszélesebb pontján mérve keskenyebb, mint az orca ugyanabban a magasságban. A nagy vibrissa rövidebb az arcléc felénél.

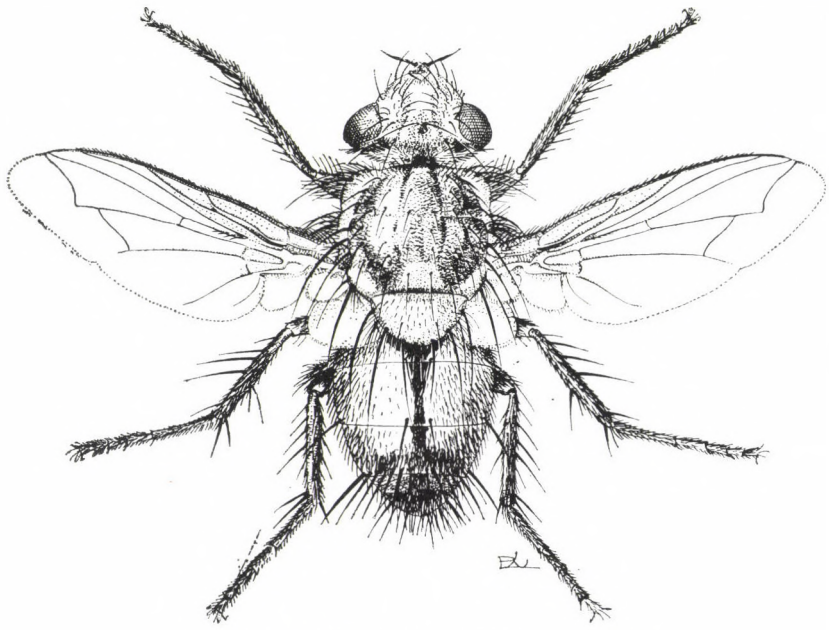
3 (4) A fej rozsdasárga, nagyon gyenge sárgás hamvassággal. A járomlemez szürke, a pofa rozsdasárga, fényes, határozott hamvasság nélkül, az orca és a homlok fénytelen, nagyon gyenge hamvassága csak ellenfényben vehető észre. A potroh fekete, fényes, nagyon vékony áttetsző hamvassággal, ami a szelvények elején nem alkot éles sávot. A hátulsó lábszár anterodorsalis fésűje egyenetlen, 2—3 köztes sörtével. Mindkét oldalon 2 postverticalis sörtéje van. A tor gyengén zöldesszürkén hamvas, 4 nagyon széles elmosódott barnásfekete sávval. A lábak feketék, a lábszárak barnásak. A hím homloka 2,5-szer szélesebb, mint a szem. 11—12,5 mm.

Ritka európai faj, a Pireneusoktól a Kaukázusig és Palesztináig kimutatták, hozzánk legközelebb Bécs környékén és Szlovákiában gyűjtötték. Hazánkban még nem került elő. Életmódja ismeretlen (IV.)

[**foersteri** MEIGEN, 1838]

4 (3) A pofa halványsárga, fénytelen, erősen fehéresen hamvas. Az orcát és a homlokot sűrű fehér hamvasság fedi (49. ábra: A). A potroh

színezete nagyon változékony, hátulról nézve a 3. tergit elülső szegélye élénk fehér, a 4. tergiten a fehér hamvasság 1/3-át, az 5.-en 1/2-ét éri el (49. ábra: C), a piros szín a potroh oldalára szorítkozhat, a legtöbbször azonban a 2—3. szelvény nagyobb részét elfoglalja, csak a középső 1/5-ét hagyja feketén. A 4. szelvény hátulsó fele és az egész 5. szelvény fekete. Az 1—2. csápíz sárga. A tor szürkén

48. ábra. *Gonia capitata* DE GEER ♀ (Eredeti)

hamvas, 4 vagy 5 hosszanti sávval, a középső 3 összeolvadhat. A pajzsocska nagyobbik része sárga. A homlok 2,3-szer szélesebb, mint az egyik szem. 11—14 mm.

Skandináviától a Kaukázusig, délen Törökországig és keleten Mongóliáig elterjedt kora tavaszi faj. Hazánkban nem ritka alföldi állat (Szentendrei-sziget, Csepel-sziget, Kiskunság, Hortobágy, de él a Bakony hegységben is). Gazdaállatai az *Agrotis vestigialis* HUFNAGEL, *Calamia tridens* HUFNAGEL, *Staurophora celsia* L., *Pachytelia villosella* OCHSENHEIMER lepkefajok hernyói (III—V.)

ornata MEIGEN, 1826

5 (2) Az arc alsó része az arcléccel együtt mérve szélesebb, mint az egyik orca ugyanabban a magasságban (49. ábra: B). A nagy vibrissa hosszabb az arcléc felénél.

6 (7) A varrat mögött 3 dorsocentralis sörte áll. A szárny végén nagyon határozott barnásszürke folt tűnik fel, kitöltve a csúcsi harántér és a szárnycsúcs közötti teret. A potroh vörösessárga, az 5. szelvény és a 4.-nek a hátulsó 2/5-e fekete, a középsáv szélesebb, mint a peremsörték távolsága. A fehér hamvasság a 3—5. tergit elülső felét

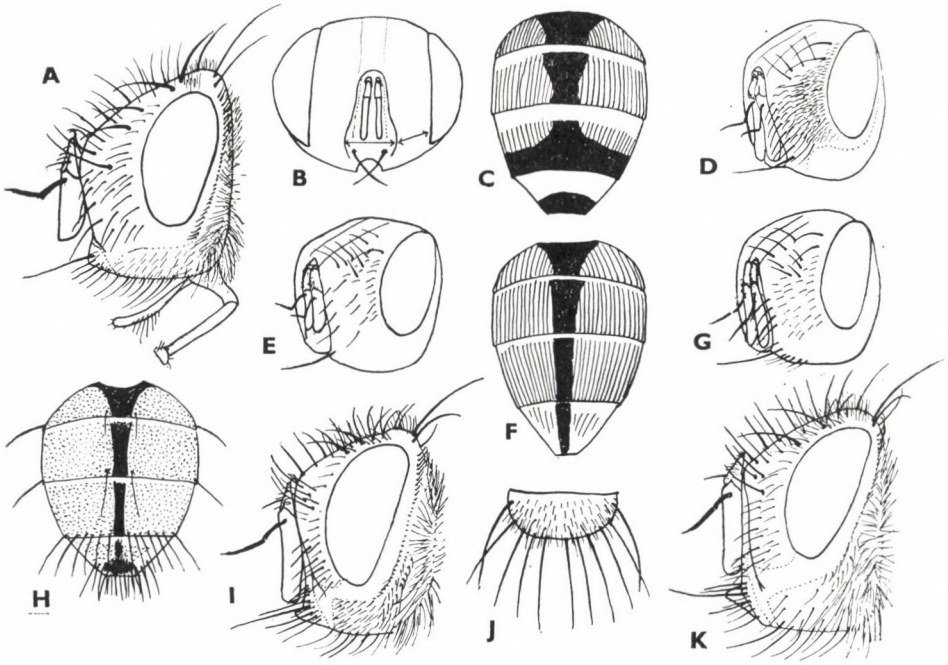
takarja. Az orcán kevés a szőrözet, főleg a szem előtt sorakozik, ahol olyan hosszú, mint az arc felőli sörték. A csáp 3. íze 3-szor hosszabb a 2.-nál. A csápsörte 2. íze csak fele olyan hosszú, mint a 3. A nőstény ismeretlen. 9—10 mm.

Magyarországról, Kisázsiából és Közép-Ázsiából jelentették. A bécsi Naturhistorisches Museumban őriznek egy 1861-ben Pécsett gyűjtött példányt. Újabb adatunk hazai előfordulásáról nincs. Életmódja ismeretlen

maculipennis EGGER, 1862

7 (6) A varrat mögött 4 dorsocentralis sörte áll. A szárnyon nincs sötét folt.

8 (9) A hím feje rozsdasárga, gyakorlatilag nincs hamvasság a pofán, az orcán és a homlokon. A potroh fehér harántsávjai vonalszerűen keskenyek. A potroh fénylő vörös, a középsávja fényes fekete, 1/4—1/3-a a potroh szélességének, a hímen az 5. szelvény szélére is ráterjedt a vörös szín, a nőstényén ez teljesen fekete. A hím potrohán a szőrözet feláll, a nőstényén lesimul. A hím orcája sűrűn szőrözött (49. ábra: D), kb. 4—5 sor szőrrel, a nőstényét 2—3 sorban kevés szőr-

49. ábra. A: *Gonia ornata* MEIGEN ♀ feje — B: az arcpajzs és orca szélességének mérőhelyei a *Gonia* nem fején — C: *G. ornata* MEIGEN ♂ potrohrajzolata — D: *G. divisa* MEIGEN ♂ és E: ♀ orcájának sörtéi — F: *G. vacua* MEIGEN ♂ potrohrajzolata — G: *G. capitata* DE GEER ♂ orcájának szőre és H: potroha — I: *Pseudogonia parisiaca* ROBINEAU-DESVOIDY feje — J: *Onychogonia flaviceps* ZETTERSTEDT ♂ pajzsocskája és K: feje (Eredeti)

szál takarja (49. ábra: E) és a hamvassága jobban csillog. A hím 3. csápíze 4—4,5-szer, a nőstényé legfeljebb 2-szer hosszabb a 2.-nál. A tor hamvas, az 5 sávjából a középső gyakran a varrat előtt is látható. 10—13 mm.

Európában Dél-Skandináviától Dél-Európáig, keleten Szibérián át Japánig mutatták ki. Hazánkban kevés helyen (Gerecse, Bakony, Bükk hegység, Hortobágy) találták. Az *Euxoa nigricans* L. hernyójából nevelték ki (IV—VI.)

divisa MEIGEN, 1826

9 (8) A fej halványsárga, erőteljesen fehéren hamvas orcával és homlokkal. A potroh fehér harántsávjai határozottak és szélesek.

10 (11) A potroh sárga, a középsáv keskeny és az 5. szelvényben elkeskenyedve hegyben végződik (49. ábra: F), a nőstényé néha a végén kiszélesedik. Az 5. potrohszelvényt teljesen befedi az áttetsző sárgásfehér hamvasság, a 3. és 4. szelvényen viszont keskeny szegélyre szorítkozik. A nagy vibrissa alatt csak 2—3 subfacialis sörte látható. A nőstény potrohán gyakran discalis sörték is állnak. A hím 3. csápíze 4—5-ször, a nőstényé 2-szer olyan hosszú, mint a 2. íz. 9—12 mm.

Európa nagy részében a Kaukázusig és Közép-Ázsiában is megtalálták. Hazánkban a nem leggyakoribb faja. Valamennyi hegységünkben, de a síkságon is (Hortobágy) megtalálták. Életmódja ismeretlen (IV—V.)

vacua MEIGEN, 1826

11 (10) A potroh fekete, legfeljebb a 3. és 4. szelvények széle néha vöröses. A 3—5. szelvények elején keskeny, csillogóan fehér harántsáv húzódik, amely a hiányzó középsáv helyén szürkévé változhat. A tor 5 hosszanti sávjából a 3. középső rendesen egyetlen széles sávvá olvadt össze. A hím csápjának 3. íze 5—6-szor olyan hosszú, mint a 2., a nőstényé alig 2-szerese. 11—14 mm.

Európa-szerte gyakori faj, a Kaukázusig és Turkméniáig kimutatták. Hazánkban nem ritka, főleg Budapest környékén, a Bakony hegységben és a síkságon (Tompa, Hortobágy, Hejőbába) gyűjtötték. Fontos parazitája a *Cerapteryx graminis* L. bagolylepkének és rokonainak, valamint az *Euxoa nigricans* L., *Mythimna comma* L., *Staurophora celsia* L. fajoknak (III—V.) (= *sicula* auct.)

picea (ROBINEAU-DESVOIDY, 1830)

12 (1) Az orca elülső peremén levő sörték 2—3-szor hosszabbak, mint az orca szőre (49. ábra: G). Mindkét ivar postocularis sörtéi rövidek, erőteljesek, csaknem egyenesek.

13 (14) A hím szárnyának csúcsi harántere alig homorú, és csak 1,5-szer olyan hosszú, mint a könyöktől az *mcu* harántérig terjedő távolság, a nőstényen 2-szeres hosszúságú. Az utolsó potrohszelvény teljesen fekete. Az egész potrohot erősen csillámló fehér hamvasság borítja. A hím csápjának 3. íze 4-szer, a nőstényé 2-szer olyan hosszú,mint a 2. íz. A tarkó-kiöblösödés szőrözete fehér. A toron 5 sáv fut, a középső csak a varrat mögött látható. A potroh 2. szelvényének

peremsörtéje a hímnek megvan, a nősténynek hiányzik. A potroh színe narancssárga, a hím fekete középsávja keskenyebb a peremsörték távolságánál, a nőstényé szélesebb. A pontszemlemez környékének szőrözete nem ér le a 2 postocellaris sörtéig. 7—11 mm.

Hazája Európa déli felétől Dél-Afrikáig, a Kaukázuson át Közép-Ázsiáig terjed. Hazánkban ritka, a síkságon Bócsán és a Bükk hegység lábánál Tardon fogtak 1—1 példányt. *Agrotis segetum* DENIS & SCHIFFERMÜLLER és *Hyphantria cunea* DRURY hernyójából nevelték (X.)

bimaculata WIEDEMANN, 1819

14 (13) A hím szárnyának csúcs harántere erősen homorú, mindkét ivaron 2—3-szor olyan hosszú, mint az *m* ér könyökétől az *mcu* haránteréig terjedő távolság. A potrohot csak a szelvények elején borítja erőteljes fehér hamvasság, egyebütt csak leheletszerűen, alig láthatóan hamvas.

15 (16) A hím csápjának 3. íze 3—3,5-szer (5. ábra: D; 49. ábra: G), a nőstényé 1,5-szer hosszabb a 2. íznél. A hím 3—4. potrohszelvénye vörösessárga, ilyen az 5. szelvény elülső fele is, valamennyi szelvényen keskeny fekete középsáv fut végig. A 3—4. szelvény elülső szegélyén keskeny fehér hamvas sáv látható, az 5. szelvény alapszíne elülső felén sárga, a hátulsón fekete, de teljesen eltakarja az aranysárga vagy sárgásfehér hamvasság (49. ábra: H). A nőstény színezete eltér, a 4. szelvény nagyobbik fele és az 5. szelvény csaknem teljesen fekete, a sárga hamvasság csak az 5. szelvény elülső felét takarja (48. ábra), a középsáv keskenyebb, mint a peremsörték távolsága. 11—14 mm.

Skandináviától Észak-Afrikáig és a Kaukázusig, keleten Szibérián át Mongóliáig elterjedt faj. Hazánkban nem ritka, főleg a síkságok rétjein (Budaörs, Balaton, Tisza mente stb.) találták. Az *Agrotis segetum* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *A. exclamationis* L., *A. ipsilon* HUFNAGEL hernyójából nevelték. Nyáron, a VI—X. hónapokban repül

capitata (DE GEER, 1776)

16 (15) A hím csápjának 3. íze 4—5-ször hosszabb a 2.-nál. A potroh vörösbarna, az 5. szelvény teljesen fekete, elülső felét ezüstfehér hamvasság borítja. A 4. potrohszelvény hátulsó fele fényes fekete, a közepén beleolvad a középsávba. A középsáv szélesebb a peremsörték távolságánál. A nőstény 3. csápíze 2,5—3-szor olyan hosszú, mint a 2. A csápsörte 2. íze legalább 2/3 olyan hosszú, mint a 3. íz. 12—13 mm.

Eddig csak Svájcban, Németországban, Észak-Olaszországban (Trieszt) találták. Hazai példányaink főleg Budaörsről származnak, de fogták Szigetcsépen és Kesztölcön is. Életmódja ismeretlen. Tavasszal a IV—V. hónapban repül

distinguenda HERTING, 1963

69. nem: **Pseudogonia** Brauer & Bergenstamm, 1889

Az előző nemhez hasonlít, de a homlok és orca keskenyebb (49. ábra: I), a válldudor és a basicosta fekete, a 3—4. potrohszelvényen a szőrözet lesimul, az orcán 1 sor erősebb sörte áll a szőrözet között. Egyezik az előző nemmel a hátrahajló ocellaris sörtékkel, a sárga 1—2. csápízzel, tapogatóval és pajzsocskával.

A nemnek 4 palearktikus faja közül 2 él Európában, mindkettőt hazánkban is megtalálták.

1 (2) A pajzsocska csúcssörtéi vízszintesek, párhuzamosak, ritkán kereszteződnek vagy szétállnak, közöttük ered a 3 felálló tüske. Az orcán egy erősebb sörtesor és 1—2 gyengébb szőrszerű sor áll (49. ábra: I). A járomlemez a hamvasság alatt fekete, ilyen a tarkónak a pontszemlemez mögötti része is. Az orca és a tarkó-kiöblösödés közötti terület vörös, fénytelen. Mindkét ivar homloka kb. 1,6-szer szélesebb a szemnél, rajta 2—3 hátrahajló és 2—3 előrehajló orbitalis sörtével. A homloknak csak kb. 1/5-e esik a homloksávra. A homlok és az orca fekete alapon vasszürkén hamvas. A hím csápjának 3. íze bő 3-szor, a nőstényé 2-szer hosszabb a 2.-nál. A csápsörte végig vastag, a 2. íz kb. 1/2 olyan hosszú, mint a 3. íz. A tor kékesszürkén hamvas, az 5 keskeny, éles fekete sávval, a középső nem irányul a varrat elé. A potroh fényes kékesfekete, az oldalakon többé-kevésbé áttűnően vörösbarna, a kékesfehér hamvasság a 3. szelvényt a feléig, a 4.-et a 2/3-áig, az 5.-et végig eltakarja. A nőstény hamvassága gyengébb, az 5. szelvény középső harmada fényes fekete. 10—12 mm.

Európa középső és déli övezetét, Transzkaukáziát, Kazahsztánt és Dél-Szibériát lakja. Hazánkban ritka, főleg a hegyvidékeken (Budapest, Budaörs, Bakony, Börzsöny, Bükk hegység), kivételesen az Alföldön is (Hejőbába) gyűjtötték. Gazdaállata a *Tyria jacobeae* L. hernyója (VI—IX.) [= *cognata* Rondani, 1859; *blondeli* (Robineau-Desvoidy, 1830)]

parisiaca (Robineau-Desvoidy, 1851)

2 (1) A pajzsocska csúcssörtéje hiányzik, csak 3 felálló tüske van a helyén. A járomlemez a hamvasság alatt sárga vagy szürkéssárga. A tarkó közepe a pontszemlemez mögött sárga. Az orca és a tarkó-kiöblösödés közötti terület sárga, gyengén hamvas. Egyébként hasonlít az előző fajhoz. 7—13 mm.

Széles elterjedésű déli faj, Európában Magyarország az északi határa, Ázsiában, Mongólián át Japánig, Turkméniában, az etiópiai és orientális régiókban, még Madagaszkár szigetén is megtalálták. Hazánkban ritka, csak Békésben a Körös árterén és Albertirsán fogták. Európai gazdaállata ismeretlen (VIII—IX.) [= *cinerascens* (Rondani, 1859)]

rufifrons (Wiedemann, 1830)

70. nem: **Onychogonia** Brauer & Bergenstamm, 1889

A feje teljesen mézsárga, a homlok tompaszöget alkot az orcával (49. ábra: K), a szájperem előreugrik, az orca lefelé nem keskenyedik el, az orcán csak vékony szőrök vannak, sörték nincsenek. A vibrissák az arcléc 1/3-áig felmennek. A potroh 2—3. szelvényén 4—4peremsörte áll. A pajzsocskán (49. ábra: J) 4—5 pár hasonló hosszúságú sörte, közöttük 2 erős vízszintes, kissé szétálló csúcssörte található.

Mindhárom palearktikus faj Európában él, az Alpok és a Magas-Tátra felsőbb régióit lakja, keleten Dél-Szibérián át Mongóliáig megtalálták. Határainkon belül még nem került elő, de egyik fajuk várható.

— — A tapogató sárga. Az orca aranysárgán hamvas, a járomlemezek fényes viaszszerűek. A homlok 1,5-szer olyan széles, mint az egyik szem. A hím tora fényes, alig látható sávokkal, a nőstényé rajzosabb. A potroh teljesen fekete vagy oldalán kissé vörösesen áttetsző. A potroh fényes fekete, a 3—5. szelvények 1/3—2/3 szélességben hamvasak, megszakítva a fekete középsávval. 9—12 mm.

Az Alpokban és a Tátrában, keleten Dél-Szibériában és Mongóliában elterjedt faj. Magyarországon még nem találták. Gazdái a *Grammia cervini* Fallén, *Gnophos caelibaria spurcaria* de la Harpe, *Mamestra biren* Goeze hernyói (VII.) [= *interrupta* (Rondani, 1859)]

[**flaviceps** Zetterstedt, 1838]

71. nem: **Rhedia** Robineau-Desvoidy, 1830

Különleges nem. A 2. potrohszelvényen a horpadás nem ér a széléig, ugyanott hiányzik középen a peremsörte (a mongóliai példányon 2 erős peremsörte áll), a tarkó nagyon domború, a postocularisok mögött fekete sörtécskék láthatók, a nagyon széles orcát egyenletes hosszúságú sűrű szőrözet borítja. A pajzsocskán 2 tüskeszerű szétálló csúcssörte található. A peremér 6. szakasza 2-szer olyan hosszú, mint a 4. szakasz. Az r_{4+5} éren a sörtécskék az *rm* érig mennek (a mongóliai példányon csak a feléig), az *m* ér könyöke a szárny szélétől 2—3-szor távolabb áll, mint az *mcu* harántértől. A hímnek is 2—4 előrehajló alsó orbitalis sörtéje van. A hátulsó lábszáron 3 erős dorsalis sarkantyú sörte áll.

A nem egyetlen faja Dél-Európában és Ázsiában él, előkerülése hazánkban is várható. A nemet újabban megint egyesítették a *Gonia* Meigen, 1803 nemmel.

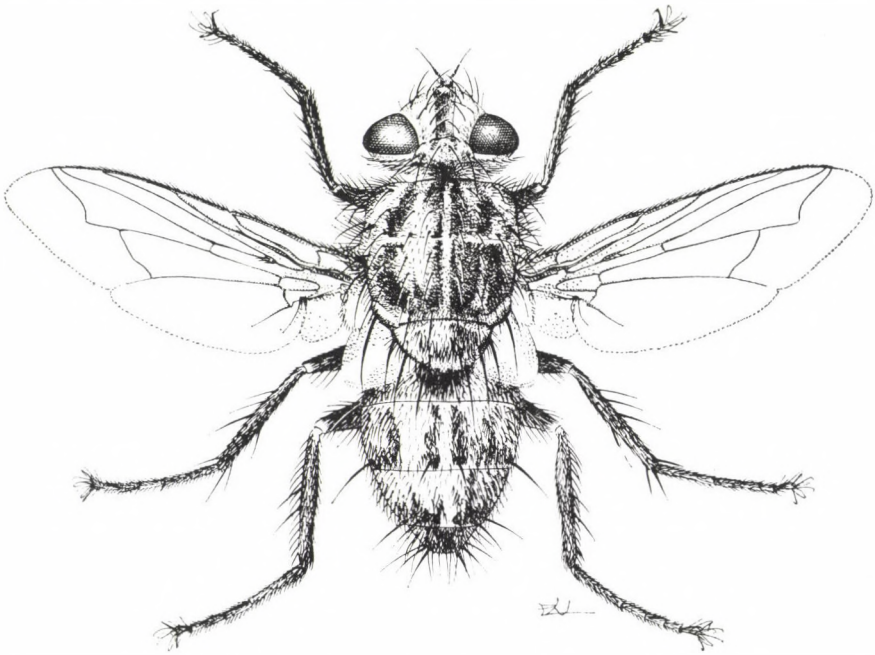
— — A fej barnásfekete, a tarkó-kiöblösödés mellett vörösbarna. A tapogató fekete. A pajzsocska barna, elülső pereme fekete. A potroh fényes fekete, oldalt barnásan áttetsző, a 3—4. tergit elülső szegélye fehéresen hamvas. A szárny elülső pereme barnás. A hím homloka 2,6—2,8-szer szélesebb az egyik szemnél, a nőstényé 3-szor. A csáp 3. íze majd 4-szer hosszabb a 2.-nál, a nőstényé nem éri el a 2-szeresét. 10—13 mm.

Európa déli övében és Ázsiában, Mongóliában él, hazánkban még nem találták. Életmódja ismeretlen

[**atra** (Meigen, 1826)]

72. nem: **Spallanzania** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A rokon nemektől a fej fekete színe, az 5. potrohszelvényen a discalis sörték hiánya, a csápsörte rövid 2. íze, amely csak 2—3-szor hosszabb a vastagságánál, a potroh fehéren hamvas középsávja (50. ábra), mindkét ivaron a közel egyforma hosszú 2. és 3. csápíz különbözteti meg. A hímeknek nincs alsó orbitalis sörtéjük. A basicosta sárga.

50. ábra. *Spallanzania hebes* FALLÉN ♀ (Eredeti)

A nemnek 6 palearktikus fajából 5 faj él Európában, közülük 2-t találtak meg Magyarországon, egy 3.-nak faji értéke kétes.

1 (2) Az 5. potrohszelvény végig hamvas, elmosódott csillámló foltokkal (52. ábra: B), a peremsörték is a hamvas felületen állnak, a 4. szelvény nagy fekete foltja is vékonyan hamvas. Az arc mélyen kivájt, elölnézetben hosszúkás, 2-szer olyan magas, mint a nagy vibrissák közötti távolság (52. ábra: D). A 3. csápíz 1,2—1,5-szer hosszabb a 2.-nál (52. ábra: A). Az orca szőre rövid, nem hosszabb az orca szélességének 1/3-ánál. A hím homloka 1,5-szer szélesebb felülnézetben, mint az egyik szem. A tor szürkén hamvas 4 széles hosszanti sávval (50. ábra), amelyek közül a hímen a belsők néha összeolvadhatnak. A pajzsocska csaknem teljesen vörösessárga. Sárga az orca elülső szegélye, az előrehajló szájperem és a tapogató. 11—13 mm.

Széles elterjedésű faj. Európa középső és déli övezetéből, Észak-Afrikából és Mongóliából mutatták ki. Hazánkban az Alföldön mindenütt közönséges, a

hegyvidéken ritkább. Gazdaállatai az *Agrotis segetum* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *A. exclamationis* L., *Heliothis viriplaca* HUFNAGEL, *Acronicta megacephala* L. és *Mamestra oleracea* L. hernyói (VII—IX.)

hebes (FALLÉN, 1820)

2 (1) Az 5. potrohszelvény peremsörtéi alig csillámló négyzet alakú fénylő foltokon állnak, és ilyen fényes foltok veszik körül a 4. szelvény peremsörtéit is (52. ábra: C). Az arc lapos, elölnézetben szélesebb (52. ábra: E), csak 1,5-szer olyan magas, mint a nagy vibrissák közötti szélessége. A 3. csápíz egyenlő hosszú vagy rövidebb a 2.-nál. Az orca szőrözete sörteszerű, az alsó felében a sörték hosszabbak, mint az orca átmérőjének fele. A hím homloka nem szélesebb, mint az egyik szem. A tor világosabb szürkén hamvas, a 4 sötet sáv nem olvad össze. A potroh 2—3. szelvényeinek közepén 2—2, a 3.-on néha 4 peremsörte áll. Egyébként hasonló az előző fajhoz. 11—12 mm.

Az Alpokból írták le. Elterjedése, életmódja ismeretlen. Hazánkban nem ritka a Mecsek, Bakony és Börzsöny hegységekben, de Csévharaszton a nyíresben és Barcson a borókásban is megtalálták. Gazdaállatát nem ismerjük (VI—VIII.)

quadrimaculata HERTING, 1967*

73. nem: **Exorista** MEIGEN, 1803

A nemet jellemzi a varrat előtt álló 3 dorsocentralis sörte, a homorú csúcsharántér, az *m* ér megtörésénél látható ránc vagy értoldalék (51. ábra), a 4 vállsörte, amelyek közül a 3 basalis sörte csaknem egyenes vonalban áll, a hím egységes lappá összenőtt cercusa (52. ábra: F), a tarkón a microchaeták hiánya, és hogy a lehajló vibrissák nem mennek magasabbra az arcléc közepénél és a homloksörték mélyen lemennek az orcára (53. ábra: A).

A fajgazdag nemnek mintegy 35 palearktikus fajából 19 él Európában, amelyek közül eddig 9-et találtak meg hazánkban, még 3 faj előfordulása lehetséges.

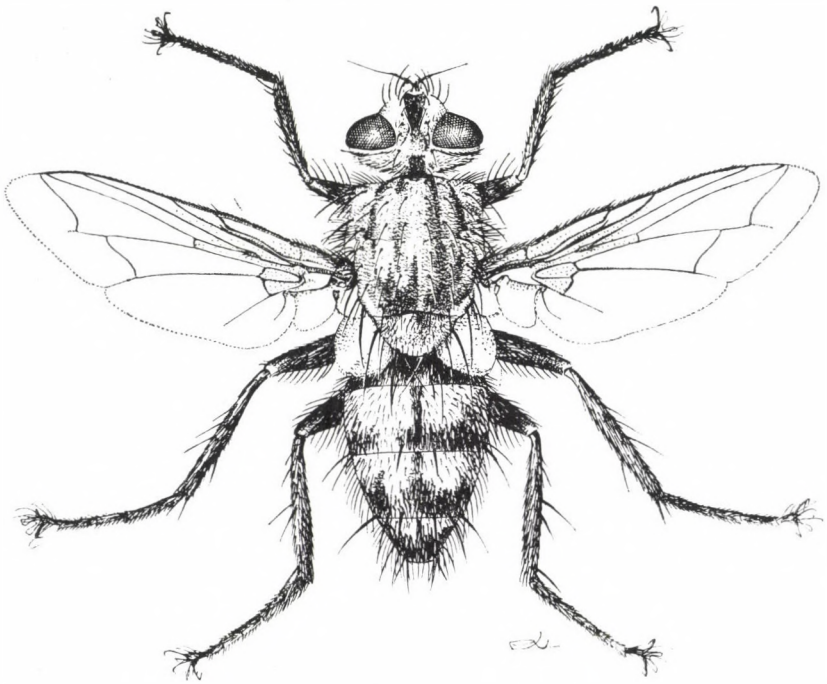
1 (10) A varrat mögött 3 dorsocentralis sörte áll. A vibrissák az arcléc-nek csaknem feléig felmennek. A 3. csápíz 1,2—2-szer olyan hosszú, mint a 2. íz. A pajzsocska általában fekete. A hátulsó lábszáron 3 anterodorsalis sörte áll. A potrohot széles fekete középsáv díszíti (52. ábra: G). A hím cercusán alul sárga szőrrel borított horpadás látható, a penis hátrafelé álló nyúlványban végződik.

2 (5) A 3—4. szelvényen discalis sörték is állnak.

3 (4) A hím cercusának horpadása tojásdad alkú (52. ábra: H). A potroh hamvassága a 4. tergit 2/3—3/4 részét, az 5.-nek 1/3-át borítja. A vibrissák általában a legalsó homloksörtékig felmennek. A hím

* Megjegyzés: az irodalomban közölték Magyarországról, közelebb meg nem nevezett helyről, a *Spallanzania multisetosa* (RONDANI, 1859) fajt is. Leírás szerint a fenti fajhoz áll legközelebb, de a potroh 2. szelvényén 0—4, a 3. szelvényen 6 peremsörte áll. Mivel e sörték száma példányonként nagyon ingadozó, valószínű, hogy a 2 faj azonos, sőt a potroh hasoldalának kiterjedtebb hamvassága alapján leírt 3. faja, a *S. griseiventris* HERTING, 1967 (amelyhez néhány *quadrimaculata* HERTING példányunk is sorolható) szintén szinonim faj. Ha ez beigazolódik, akkor *multisetosa* (RONDANI, 1859) lesz a faj érvényes neve.

homlokának szélessége felülnézetben 3/5-e a szem szélességének. A homloksáv keskenyebb, mint az egyik járomlemez. Az orca fehéren, a járomlemezek sárgásfehéren hamvasak. A homloksörték az orca feléig vagy azon alul is lemennek. A csáp, a pajzsocska, a lábak feketék, csak a tapogató sárga. A penis csúcsi része legalább olyan hosszú, mint a cercus mélyedése (52. ábra: M). Az 5. haslemez belső pereme majdnem egyenes, és egész belső felszínét sárgán csillogó bársonyos szőrözet fedi (52. ábra: I). 5—9 mm.

51. ábra. *Exorista larvarum* LINNÉ ♂ (Eredeti)

Európa-szerte közönséges, de Közép-Ázsiából, Szibériából és Mongóliából is kimutatták. Hazánkban országszerte gyakori. Főleg levéldarazsak álhernyóiban fejlődik, kinevelték az *Athalia rosae* L., *Tenthredo arcuata* FÖRSTER, *T. rubricoxis* ENSLIN, *Tenthredopsis nassata* L., *T. laticeps* KONOW, *Rhogogaster viridis* L., *Loderus vestigialis* KLUG, *Empria tridens* KONOW és *Pristiphora pallidiventris* FALLÉN levéldarazsak álhernyóiból (V—VIII.)

rustica (FALLÉN, 1810)

4 (3) A hím cercusának mélyedése hosszúkás háromszög alakú (52. ábra: J). Az előző fajtól biztosan csak az ivarszerv alapján választható el. A homlok valamivel keskenyebb, a potroh fehéres harántsávjai a 3. szelvényen nem érik el annak fele szélességét. A penis csúcsrésze csak 3/4 olyan hosszú, mint a cercus horpadása. Az 5. haslemez belső szegélye feltűnően homorú (52. ábra: K) és a szomszédos részekkel együtt kopasz, csak egészen belül a tőrészén van világos bársonyos szőrözet. 6—9 mm.

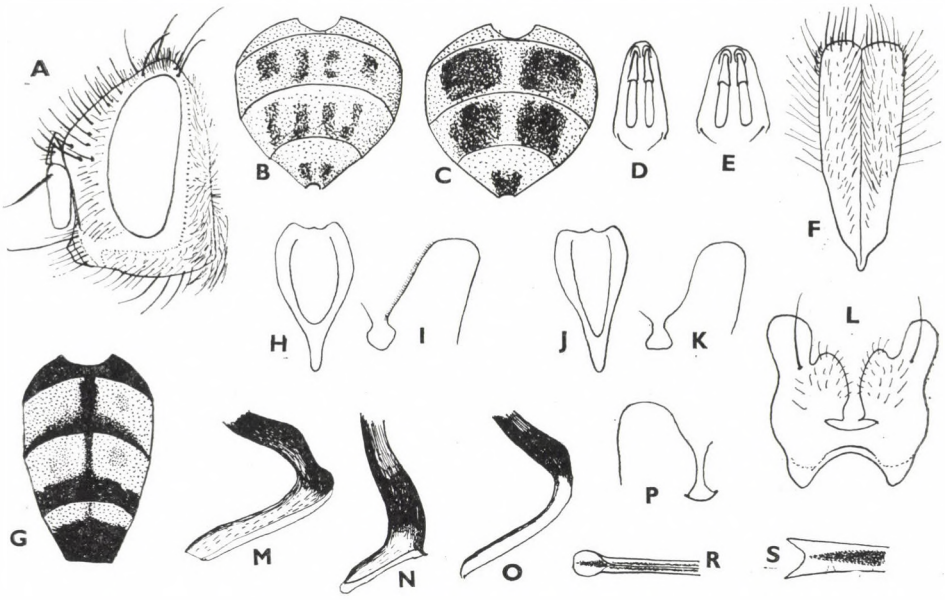
A fajt az Alpokban (Tessin, Svájc), Dél-Franciaországban és Wiener Neustadtban Bécs mellett gyűjtötték, sőt az *Emphytus basalis* KLUG levéldarázs hernyójából ki is nevelték. Hazánkban még nem fogták (VII.)

[**cuneata** HERTING, 1971]

5 (2) A potroh 3. hátlemezén nincs discalis sörte.

6 (7) A hím 5. sternitjének belső pereme mélyen beöblösödik (52. ábra: L) és nem borítja belül sárga bársonyos szőr, csak belül a tövén. A penis csúcsi része rövidebb (52. ábra: N). A hím homloka olyan vagy majdnem olyan széles, mint az egyik szem, és sárgásfehéren hamvas. A homloksáv csak kb. 1/5 részét foglalja el a homloknak. A homloksörték az orca feléig lemennek. A tapogató sárga. A tor szürkén hamvas, a varrat előtt 4, mögötte 5 fekete sávval. A 3—4. potrohszelvények 2/3-a, az 5. szelvénynek 2/5-e sűrűn hamvas. A pajzsocska fekete, erősen világosszürkén hamvas, kivéve a csaknem feketén hamvas tőnegyedét. 8—10 mm.

Európában szélesen elterjedt faj, Skandináviától a Földközi-tengerig, keleten Szibérián, Mongólián át Japánig megtalálták. Hazánkban a síkságokon és

52. ábra. A: *Spallanzania hebes* FALLÉN ♂ feje és B: potrohrajzolata hátulról nézve — C: *S. quadrimaculata* HERTING ♂ potrohrajzolata — D: *S. hebes* FALLÉN és E: *S. quadrimaculata* HERTING arcpajzsa — F: *Exorista larvarum* LINNÉ ♂ cercusa — G: *E. rustica* FALLÉN ♂ potroha, H: cercusa és I: 5. haslemeze — J: *E. cuneata* HERTING ♂ cercusa és K: 5. haslemeze — L: *E. mimula* MEIGEN ♂ 5. haslemeze — M: *E. rustica* FALLÉN, N: *E. mimula* MEIGEN és O: *E. tubulosa* HERTING phallusa oldalról — P: *E. tubulosa* HERTING 5. haslemeze — R: *E. tubulosa* HERTING ♂ és S: *E. nympharum* RONDANI phallusának csúcsa (H—K és M—S: HERTING, L: WAINRIGHT nyomán, a többi eredeti)

alacsonyabb hegyvidékeken gyakori. Levéldarazsak álhernyóiban fejlődik, így az *Athalia rosae* L. és *Cladius pectinicornis* L. fajokból (V—IX.) (= *nigricornis* EGGER, 1861 és *verax* ROBINEAU-DESVOIDY, 1863)

mimula (MEIGEN, 1824)

7 (6) A hím 5. haslemezének belső peremén nincs mély beöblösödés, legfeljebb enyhén homorú (52. ábra: P).

8 (9) A hím homloka a fejtetőn 4/5 olyan széles, mint egy szem, a homloksáv keskenyebb, mint a járomlemez. A homloksörték az orca alsó 1/3—2/5-éig lemennek (a csáptőtől a nagy vibrissáig számítva). A 3—4. tergiteken általában hiányzanak a discalis sörték, mégis néhány példányon csökevényes formában megtalálhatók. A hamvasság hasonló a *rustica* FALLÉN-éhez, de a fényes fekete rész a 3. potrohszelvényen gyakran nagyobb és inkább háromszög alakú. Biztos bélyeg a penisnek hosszan megnyúlt csőszerű végrésze, amely a végén is alig szélesedik ki, a közepén húzódó csík kevésbé kitinesedik és kevésbé barnás színű, mint a fajrokonaié (52. ábra: O, R). A cercus mélyedése a *cuneata* HERTING-éhez hasonló megnyúlt alakú (52. ábra: J). Az 5. haslemez belső pereme kevésbé homorú (52. ábra: P). 7—9,5 mm.

Elterjedését kevéssé ismerjük, Angliában, Svédországban és Transzkaukáziában találták. Hazánkban ritka (Tihany, Brennbergbánya, Bükk hegység), 1—1 példánya került csak elő. Levéldarazsak álhernyóiban élősködik. Kinevelték az *Athalia rosae* L. és *Cladius pectinicornis* L. fajokból (= *erucarum* RONDANI, 1859; *pratensis* ROBINEAU-DESVOIDY, 1830)

tubulosa HERTING, 1967

9 (8) A hím homloka a fejtetőn 3/4-e a szem szélességének, ebből a homloksáv szélesebb vagy olyan széles, mint a járomlemez. A potrohszelvények fényes hátulsó szegélye a szelvények 3/4 részét elfoglalja. Nagyon hasonló az előző fajhoz, de a hím ivarszerve más. A penis csúcsi része laposan kiszélesedik, kiharapott végű (52. ábra: S) és rövidebb a *tubulosa* HERTING-énél. A cercus tojásdad, a csúcsi része keskeny és lefelé hajlott. Az 5. sternit lebenyei a belső oldalakon csak kissé hajlottak és világos hamvassággal vannak fedve, a lebenyek vége jelentősen keskenyebb, mint a fajrokonaié.

Dél-Franciaországban, Olaszországban, Szlovákiában és Erdélyben Mehádián találták. Határainkon belül még nem került elő. Életmódja ismeretlen (VI.) (= *bifida* HERTING, 1967)

[**nympharum** (RONDANI, 1859)]

10 (1) A varrat mögött 4 dorsocentralis sörte áll.

11 (12) A homloksörték erősen hátrafelé dőlnek. A pajzsocska fekete. A potrohon fekete középsáv látható. A homloksörték az orca közepénél kissé lejjebb mennek. A szem sűrűn szőrös. A vibrissák az arcléc-nek alig a feléig mennek fel. A 3. csápíz körülbelül 1,5-szer hosszabb a 2.-nál. A középső lábszáron 3 anterodorsalis sörte áll. A potrohot felmeredő szőrözet fedi. A szárnytövis erős, 4-szer hosszabb a szomszédos peremtüskéknél. 8 mm.

Dél-európai faj, megtalálták Transzkaukáziában és Üzbekisztánban is. Hazánkban még nem gyűjtötték. *Zygaena* hernyók speciális parazitája. Kinevelték a *Z. filipendulae* L. és *Z. trifolii* ESPER hernyójából

[**nova** (RONDANI, 1859)]

12 (11) A homloksörték befelé vagy előrehajlanak.

13 (14) A hím cercusát aranysárga szőrözet fedi, ezt preparálás nélkül is látni lehet. Az ocellaris sörték az elülső pontszemmel egy vonalban állnak. A szem sűrűn szőrös. A tapogató sárga. A hím homloka 3/4-e a szem szélességének, a nősténye körülbelül egyenlő vele. A homloksáv olyan széles, mint egy járomlemez. Az orca szélesebb, mint a 3. csápíz, a homloksörték a felénél mélyebbre lemennek. A hím 3. csápíze 3-szor, a nősténye 2-szer olyan hosszú, mint a 2. íz. A hát szürkén hamvas 4 széles fekete sávval. A pajzsocska csúcsi fele sárga, az apicalis sörtéi félig felállók és keresztezik egymást. A potroh fekete, a széle vörösessárga, a fehéresszürke hamvasság hátrafelé vékonyodva csaknem végig takarja, csak az 5. szelvény felét hagyva fényes feketének, a fekete középsáv végigfut rajta. 10—14 mm.

Széles elterjedésű faj, megtalálták egész Európában, Ázsiában, Japánban, Óceániában, Dél-Afrikában, Madagaszkár szigetén. Hazánkban nem ritka, főleg a Duna—Tisza közén, néha hegyvidékeken is (Dobogókő, Bakony). Kedvenc gazdája az *Eudia pavonia* L. hernyója, de nevelték az *Iphiclides podalirius* L., *Inachis io* L., *Smerinthus ocellata* L. és *Zygaena purpuralis* BRÜNNER hernyóiból is (V—X.)

sorbillans (WIEDEMANN, 1830)

14 (13) A hím cercusának szőre fekete, az ocellaris sörték az elülső pontszemnél hátrább állnak. A szem csaknem kopasz.

15 (18) A potroh középsávja fehér színű (53. ábra: B), ha a sáv nem látszik, legalább a fekete harántsávok közepén látható hátrafelé irányuló fehér ék. A pajzsocska csúcsi fele vörösessárga.

16 (17) A potroh csúcsa fényes fekete. A járomlemez elején, a pteropleura és a sternopleura hátulsó részében a szőrözet fehér színű. A hím homloka 0,8—1,0-szer olyan széles, mint a szem, a nősténye 1,5-szer szélesebb. A hím 3. csápíze körülbelül 2-szer hosszabb a 2.-nál, a nősténye valamivel rövidebb. A tapogató sárga. A járomlemez felső részét sűrű szőr fedi. A tor szürkén hamvas, a varrat előtt 4 széles sötét sávval. A pajzsocska csúcsi fele sárga. A potrohszelvények tőfele szélesen hamvas, a fekete harántsávok a középen kiszélesednek. A 3. szelvény oldalai többnyire sárgásan áttetszők. A lábak feketék. A hím cercusa széles kerek csúcsban végződik (53. ábra: C). 8—10 mm.

Dél-európai, ázsiai (Közép-Ázsia, Mongólia, Szahalin) faj. Hazánkban főleg az Alföldön fogtak 1—1 példányt, ritka. Gazdái a *Loxostege sticticalis* L. molylepke és a *Cucullia scopariae* DORFMEISTER hernyója (V—IX.)

civilis (RONDANI, 1859)

17 (16) Az 5. potrohszelvény csúcsi fele élénk narancssárga, a 3—4. szelvények oldalai sárgásan áttetszők (53. ábra: B). A járomlemez elején, valamint a pteropleura és a sternopleura hátulsó részén a szőrözet fekete színű. A hím homloka 0,8—1-szer olyan széles, mint a szem, a nőstényé 1,2-szer szélesebb. A hím 3. csápíze 2-szer hosszabb a 2.-nál, a nőstényé rövidebb. A tor és a potroh mintázata olyan, mint az előző fajé. A hím cercusa hosszú vékony hegyben végződik (53. ábra: D). Nagyobb: 9—12 mm.

Széles elterjedésű faj, megtalálták Közép- és Dél-Európában, Afrikában Egyiptomtól Rhodéziáig, Madagaszkár szigetén, Ázsiában Mongóliában és Taivan szigetén. Hazánkban a Duna—Tisza közén (Solt, Ágasegyháza, Halas, Tompa) gyűjtötték. Jelentős parazitája a behurcolt *Hyphantria cunea* DRURY hernyójának, de kinevelték a *Spodoptera exigua* HÜBNER és *Dendrolimus pini* L. nagylepkék és laboratóriumi kísérletben a *Galleria mellonella* L. hernyójából is (V—IX.) (= *fallax* MEIGEN, 1824)

xanthaspis (WIEDEMANN, 1830)

18 (15) A potroh középsávja mindig fekete, ami a szelvények elején húzódó hamvas sávokat megszakítja. A szívóka vastag, az ajakpárna nagy.

19 (20) A csáp a szem közepének magasságában ered (53. ábra: E). A középső lábszáron csak 2 anterodorsalis sörte áll. A pajzsocska teljesen fekete. Az 5. potrohszelvényen a discalis sörték és a peremsörték feltűnően erősek. A hím homloka 0,8-ed része a szem szélességének, a nőstényé egyenlő vele. A 7 homloksörtéből 3 a homlokon, 4 az orcán áll, eléri annak közepét. A homloksáv kb. olyan széles, mint a járomlemez. Az orca valamivel keskenyebb a 3. csápíznél, utóbbi 2-szer olyan hosszú, mint a 2. íz. A pofa 1/5 része a szem magasságának. A tapogató világossárga, alsó felén 2 erős sörte tűnik fel. A tor szürkén hamvas, a varrat előtt 4, mögötte 5 széles sávval. A potrohszelvények fehéres hamvassága élesen elüt a hátulsó szegélyek fénylő fekete sávjától. A 3—4. szelvények 1/2—1/3-a, az 5. szelvény 1/4-e fehéren hamvas. A nőstény 5. szelvényén a hamvasság élénksárga. 7—8 mm.

Egész Európában felbukkanó ritka faj, Dél-Szibériáig megtalálták. Hazánkban ritka, 6 példánya Vác-Naszály, Szécsény (Cserhát hegység), Ajka (Bakony hegység) és Ágasegyháza gyűjtőhelyekről került elő. Életmódja ismeretlen (V—VIII.) (= *baranoffi* WAINRIGHT, 1933)

glossatorum (RONDANI, 1859)

20 (19) A csáp magasan a szem közepe felett ered (53. ábra: A). A középső lábszáron 3 anterodorsalis sörte áll. A pajzsocska legalább részben vörös. Az 5. potrohszelvényen a discalis sörték rövidebbek a peremsörténél.

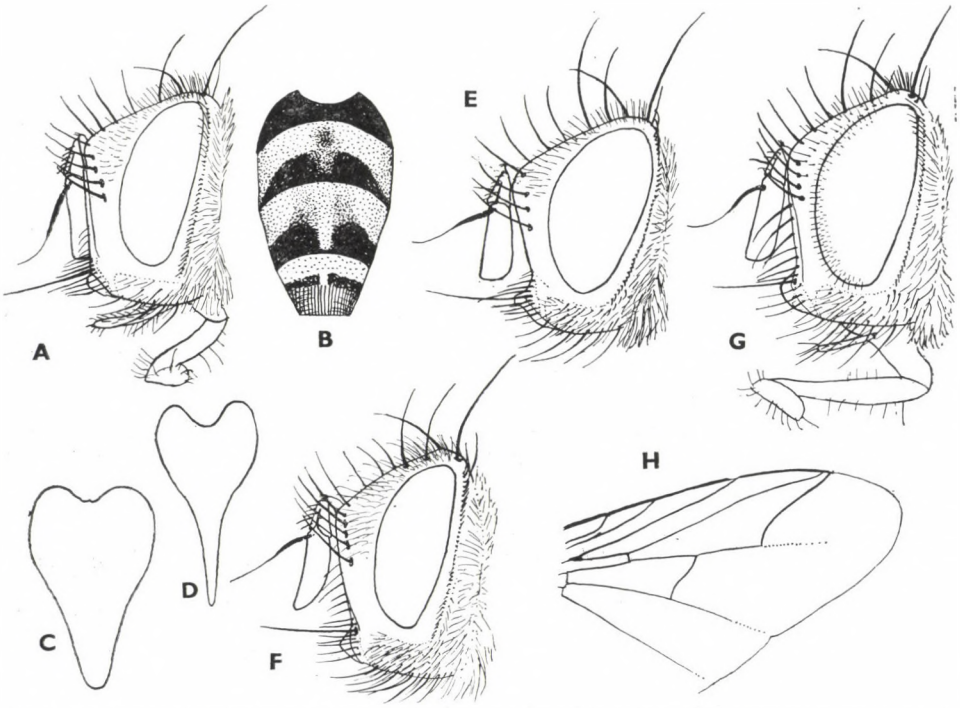
21 (22) A szárnytövis meglehetősen erős, csaknem olyan hosszú, mint az *rm* harántér. A homlok aranysárgán vagy sárgásan hamvas, a járomlemezt rendkívül rövid és finom, alig látható szőrözet borítja, gyengébb, mint a tarkó-kiöblösödés szőrözete a pofán (53. ábra: A). A szem kopasz. A vibrissák nem érik el a legalsó homloksörtét. A homloksáv elöl keskenyebb a járomlemeznél. A nőstény 4. ter-

gitjét lesimuló szőr fedi. A hím 3. csápíze 2-szer hosszabb a 2.-nál, a nősténye kissé rövidebb. Az orca keskenyebb, mint a 3. csápíz, a pofa 1/5-e a szem magasságának. A tor sárgásszürkén hamvas, négy széles fekete sávval (51. ábra). A pajzsocska vöröses színű, kivéve a fekete tőrészét. A potroh hamvasságának kiterjedése változó, általában a 3—4. szelvény tőfele csillámlóan hamvas, az 5. szelvénynek csak 1/3-a hamvas. A lábak feketék, a hím karmai olyan hosszúak, mint a 2 utolsó lábfejíz együtt .A hím cercusa jellegzetes alakú (52. ábra: F). 9—14 mm.

Hazája Európa, Ázsia Szibérián át Mongóliáig és Japánig, és Észak-Afrika. Hazánkban nem ritka, főleg a síkságokon és dombvidékeken. Erősen polifág, mintegy 60 lepkefajból nevelték ki. Főleg a szövőlepkék hernyóit kedveli, de fejlődhet Noctuidákban, Arctiidákban, Sphingidákban, Rhopalocerákban is. Molylepkékben már nagysága miatt sem fejlődhet. Több példány is élősködhet egy hernyóban, évente több nemzedéke lehet (V—IX.)

larvarum (LINNÉ, 1785)

22 (21) A szárnytövis rövidebb. A homlok nem sárga, hanem fehéresszürke, a járomlemez szőrözete hosszabb, jól látható, olyan hosszú, mint a

53. ábra. A: *Exorista larvarum* LINNÉ feje — B: *E. xanthaspis* WIEDEMANN ♂ potrohrajzolata — C: *E. civilis* RONDANI ♂ és D: *E. xanthaspis* WIEDEMANN cercusa — E: *E. glossatorum* RONDANI ♂, F: *E. fasciata* FALLÉN ♂ és G: *Chetogena filipalpis* RONDANI ♂ feje — H: *Ch. acuminata* RONDANI szárnyvége (C, D: HERTING nyomán, a többi eredeti)

pofán a tarkó-kiöblösödést fedő szőrözet. A vibrissák erőteljesebbek, az arclécen magasabbra érnek, mint a legalsó homloksörte (53. ábra: F). Egyébként hasonló az előző fajhoz. 10—13 mm.

Európából, Szibériából, Mongóliából és Észak-Afrikából mutatták ki. Hazánkban ritka (Budapest, Bakony, Tompa). Szintén polifág, főleg szövőlepkék hernyójában fejlődik. Ismert gazdái: *Macrothylacia rubi* L., *Philudoria potatoria* L., *Pachygastria trifolii* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Dendrolimus pini* L., *Malacosoma castrensis* L., *Euproctis chrysorrhoea* L., *Eriogaster lanestris* L., *Orgyia antiqua* L., *Arctia caja* L., *Ammobiota festiva* HUFNAGEL, *Chelis maculosa* GERNING, *Zygaena trifolii* ESPER, *Z. filipendulae* L., *Ennomos erosaria* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Parnassius apollo* L. és *Mellicta athalia* ROTTEMBURG (V—VIII.)

fasciata (FALLÉN, 1820)

74. nem: **Chetogena** RONDANI, 1856

A rokon nemektől elválasztja az arcléc felső 1/4-ét elérő vibrissa sor (53. ábra: G), az erősen domború tarkó, amelyen nincsenek microtrichák, a szőrös szem (kivétel az *acuminata* RONDANI), a sárga tapogató és a fekete basicosta. A nagy vibrissa a szájperem felett áll.

A nem 19 palearktikus fajából 12 él Európában, 5-öt hazánkban is megtaláltak, még 2 faj előkerülése lehetséges.

1 (4) A 2. lábszáron 2 anterodorsalis sörte áll. A tapogató csenevész, fonalszerű, a csúcsán sem vastagabb, mint a tövén. 1 posthumeralis sörtéje van, ha 2, akkor a külső szőrszerűen vékony. Kisebb, 8 mm-nél nem nagyobb állatok. A csáp 2. íze sárga.

2 (3) A potroh 3—4. szelvényét lesimuló szőrözet fedi, nincs discalis sörtéje, még az 5. szelvényen is csak rövid felmeredő sörték vannak a peremsörték előtt. A szem csaknem kopasz. A tapogató 3/4 olyan hosszú, mint a haustellum. Az *mcu* harántér az R_5 sejtet a közepén éri el (53. ábra: H). A hím homloka 3/4-szer, a nőstényé 1,2-szer olyan széles, mint egy szem. A hím csápja hosszú, a 3. íz 3,5—4-szer hosszabb a 2.-nál, a nőstényé 2,5-szer. Az orca keskenyebb a csápnál, az arc kivájt, a pofa 1/5-e a szem magasságának. A tor szürkén hamvas, a varrat előtt 4 keskeny sávval. A pajzsocska vöröses-sárga, a potroh fényes fekete, a 3—5. szelvény elején az 1/3—1/2 rész fehéresszürkén hamvas. 4—6 mm.

Európa középső és déli övezetében, Észak-Afrikában, keleten Ázsiában, Mongóliában és Japánban mutatták ki. Hazánkban kevés helyen, főleg a Tisza mellett gyűjtötték, néhányat Budajenőn és a Bükk hegység lábánál fogtak. Európai gazdaállatát nem ismerjük. Afrikában egy levéldarázs faj álhernyójából nevelték ki (VII—X.)

acuminata (RONDANI, 1859)

3 (2) A potroh 3—5. szelvényén felmeredő szőrözet és erős discalis sörték találhatók. A szem dúsan szőrös (53. ábra: G). A tapogató csökevényes, fele olyan hosszú, mint a haustellum. Az *mcu* harántér az R_5 sejtet 3/5 távolságban éri el. A hím homloka 1/2—3/5 olyan széles,

mint egy szem, a nőstényé 5/6. A hím csápjának 3. íze kb. 3-szor, a nőstényé 2-szer olyan hosszú, mint a 2. A tor sárgásszürkén hamvas, a varrat előtt 4 széles sötét sávval. A pajzsocskának csak csúcsfele sárgás. A potrohnak csaknem egész felülete csillámlóan hamvas, csak az 5. szelvény csúcsi fele és a 4. szelvény csúcsi harmada (kivéve a közepét) fényes fekete. 5—8 mm.

Európa középső és déli övezetéből, valamint Közép-Ázsiából ismerjük. Hazánkban a hegyvidékeinken országszerte gyakori, a síkságról csak kivételesen került elő. Főleg a zsákhordó lepkék hernyóiban fejlődik, mint az *Acanthopsyche atra* L., *A. siederi* Szőcs, *Epichropteryx kovacsi* Sieder, *Rebelia* sp., *Canephora unicolor* Hufnagel, de kinevelték egy *Cucullia*-faj hernyójából is (IV—VIII.)

filipalpis Rondani, 1859

4 (1) A középső lábszáron 3—4 anterodorsalis sörte áll. A tapogató normálisan fejlett, a csúcsán vastagabb, mint a tövén. 2 egyformán erős posthumeralis sörtéjük van.

5 (6) Szárnytövise nincs. A pajzsocska teljesen vörös. Feltűnő bélyege a járomlemezeket borító sűrű, vékony szőrözet, csak a homloksörték és a felső orbitalisok emelkednek ki. A hím homloka olyan széles, mint a szem, ebből fele esik a hátrafelé szélesedő homloksávra. A külső vertikális sörte vékony, előrehajló, alig hosszabb a postocularis sörténél. A 3. csápíz 4-szer olyan hosszú, mint a sárga 2. íz. A csápsörte feléig megvastagodott, a közepétől felhajlik. A pofa 1/4-e a szem magasságának. A szemeket hosszú, sűrű fehér szőr fedi. Hazai példányainknak 4 dorsocentralis sörtéjük van a varrat mögött (3 helyett). A pajzsocska csúcssörtéi kissé felhajlók és keresztezik egymást. A potroh 2—4. szelvénye kétoldalt narancs- vagy vöröses-sárga, discalis sörték csak az 5. szelvényen vannak. A csillámló szürke hamvasság csaknem az egész felszínét borítja, csak az 5. szelvény csúcsi fele és a 4. szelvény csúcsi harmada (a közepén megszakítva) fényes fekete. Az R_5 sejt nyitott, az *mcu* harántér az R_5 sejt 2/3-án túl torkollik. A nőstény ismeretlen. 10—11 mm.

Mediterrán, középhegységi faj, Franciaországból, Olaszországból és Spanyolországból mutatták ki. Hazánkból csak 1—1 példány került elő Pesthidegkútról a Kálvária hegyről és Ágasegyházán a homokbuckásról. Életmódja ismeretlen (V.)

media Rondani, 1859

6 (5) A szárnytövis erősen fejlett, 3-szor olyan hosszú, mint a szomszédos peremér-tüskék.

7 (10) A varrat mögött 3 dorsocentralis sörte áll.

8 (9) Az R_5 sejt rövid nyeles. A potroh fénylő szurokfekete, a szelvények tövén 1/5 szélességben (hímek) vagy 1/3 szélességben (nőstények) ezüstfehér élesen határolt hamvas sávval. Homloka nagyon széles, a hímé 1,3—1,5-szer, a nőstényé 1,8-szer szélesebb, mint a szem, és több mint 1/3-át foglalja el a hátrafelé szélesedő homloksáv. A hím 3. csápíze 4-szer, a nőstényé 3-szor hosszabb a 2.-nál. A csápsörte

csak 1/3-áig vastagodott meg. Az orca szélesebb, mint a 3. csápíz, a pofa 1/3 olyan magas, mint a szem (53. ábra: F). A tor sárgásfehéren hamvas, a varrat előtt 4 sötét sávval. A potrohon feltűnően hosszúak a perem-, discalis és sörteszerű, felálló szőrök. 8—9 mm.

Közép-, Dél-Európában és Kínában találták. Hazánkban ritka, a Bükk hegységben, a Bakony hegységben és a Velencei tó mellett fogtak néhány példányt. A *Hypogymna morio* L. hernyójából nevelték ki (III—V.)

fasciata (EGGER, 1856)

9 (8) Az R_5 sejt a szárny peremén majdnem zárt. A potrohszelvények csaknem teljes szélességben csillámlóan hamvasak, csak az 5. szelvény csúcsi része és a 4. szelvény a peremsörték töve körül fényes fekete. A potrohon fehér középsáv fut végig. A szájperem erősen előreugrik, oldalnézetben jól látható. A pajzsocska vörösessárga, csak a töve fekete. A hím cercusának és ivarszelvényének hátulsó végén hosszú, ecsetszerű szőr található. A hím homloka 1,2-szer, a nőstényé 1,5-szer szélesebb a szemnél, a hátrafelé kissé szélesedő homloksáv több mint 1/3-át foglalja el. A hím csápjának 3. íze 4-szer, a nőstényé 2,5—2,8-szer hosszabb a 2.-nál. A tor sárgásszürkén hamvas, a varrat előtt a hosszanti sávok élesek és szélesebbek, mint a köztük levő tér. A potroh oldala vörösessárgán áttetsző, a 3. és 4. szelvényeken 2—2 erős discalis sörte áll. Hosszúsága irodalmi adatok szerint 8—9 mm, hazai példányaink nagyobbak, 10—13 mm-esek.

Széles elterjedésű faj, Dél-Európa, Észak-Afrika, a Közel-Kelet (Izrael) és Közép-Ázsia, Japán területén találták. Hazánkban ritka, a Dunántúl mocsaras rétjein (Dinnyés, Uzsa, Hanság) fogtak 1—1 példányt. A *Lasiocampa quercus* L. és *Pachygastria trifolii* DENIS & SCHIFFERMÜLLER hernyójából nevelték (V, VI.) (= *echinura* ROBINEAU-DESVOIDY, 1830)

obliquata (FALLÉN, 1810)

10 (7) A varrat mögött 4 dorsocentralis sörte áll. Az r_{4+5} ér sörtesora csaknem az *rm* érig terjed.

11 (12) A 3—4. potrohszelvényt felmeredő szőrözet és erős discalis sörték fedik. A hímnek erős külső verticalis sörtéje van. A hím homloka 2/3 olyan széles, mint a szem, a nőstényé kissé szélesebb a szemnél. A hím csápjának 3. íze 5-ször, a nőstényé 2,5-szer hosszabb a 2.-nál. Az R_5 szárnysejt a szárnycsúcs előtt keskenyen nyitott. A potroh fekete, kétoldalt szélesen barnássárga, a 2—4. tergiteket vékony csillámló hamvasság borítja, amely a fény irányának változtatásával feketén elválik a középen, a szelvények hátulsó peremén bizonytalan fekete sáv tűnik elő, ami az 5. szelvény csúcsi felén határozottan fényes fekete. 7—8 mm.

Észak-Olaszországból, Dél-Franciaországból, Dalmáciából ismeretes. Hazánkban még nem találták. Életmódja ismeretlen (VI.)

[**rondaniana** (VILLENEUVE, 1931)]

12 (11) A 3—4. szelvényt lesimuló szőrözet fedi, discalis sörték nincsenek. A hímek külső verticalis sörtéje szőrszerű vagy hiányzik. A hím homloka olyan széles, mint a szem, a nőstényé alig szélesebb. A hím csápjának 3. íze 3-szor, a nőstényé 2,5-szer hosszabb a 2.-nál. Az R_5 szárnysejt a szárnyperemen zárt. Színezete hasonló az előző fajhoz. 7—9 mm.

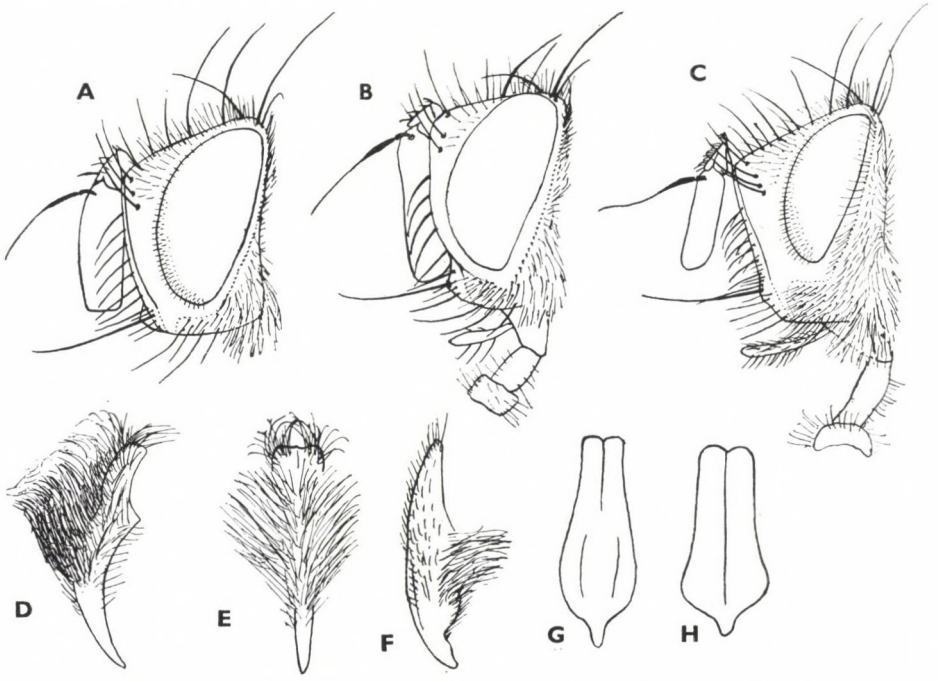
Macedóniában, Közép-Ázsiában és Palesztinában találták. Nálunk még nem került elő. Életmódja ismeretlen (VI.)

[**repanda** (MESNIL, 1939)]

75. nem: **Phorinia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Hasonló az előző nemhez, a vibrissák ennél is magasra felmennek, viszont a tarkó lapos; a nagy vibrissa a szájperem magasságában áll; a csápsörte 2. íze erősen meghosszabbodott, 5-ször hosszabb, mint amilyen vastag (54. ábra: A); a tapogató, a 2. csápíz és a pajzsocska fekete; csak 3 vállsörtéjük van, a belső gyengébb; a szárny r_{4+5} erén a sörtesor az *rm* haránteret megközelíti. A pajzsocska csúcssörtéi felállók, keresztezik egymást.

A nem fajai Európában, Ázsiában és Afrikában élnek, az egyetlen palearktikus faj Európában és Magyarországon is megtalálható.

54. ábra. A: *Phorinia aurifrons* ROBINEAU-DESVOIDY ♂, B: *Bessa parallela* MEIGEN ♂ és C: *Phorocera silvestris* ROBINEAU-DESVOIDY ♂ feje — D: utóbbi cercusa oldalról és E: felülről — F: *Ph. assimilis* FALLÉN ♂ cercusa oldalról és G: felülről — H: *Ph. obscura* FALLÉN ♂ cercusa felülről (Eredeti)

— — A hím homloka 2/3 olyan széles, mint a szem, a nőstényé sem éri el a szem szélességét. A homloksáv keskenyebb a járomlemeznél és előrefelé kiszélesedik. Az orca keskeny, középső részén sem éri el a 3. csápíz fele szélességét (54. ábra: A). A hím 3. csápíze 5-ször, a nőstényé 4-szer hosszabb a 2. íznél. A tor sárgásszürkén hamvas, a varrat előtt 4 keskeny, éles szélű fekete sávval, a varrat mögött 1 középsővel is, amely többnyire összeolvad a szomszédjaival. A varrat mögött 4 dorsocentralis sörte áll. A pajzsocska csúcsi fele világosan hamvas, a keresztezett csúcssörték függőlegesen állnak. A potroh fényes fekete, a 3—5. szelvények elülső 1/3—1/2 része fehéresen hamvas, a 3. szelvény közepén megszakított. 6—8 mm.

Széles elterjedésű faj, egész Európában és Japánban megtalálták. Hazánkban nem ritka, a Dunántúlon a Mecsekben, Hévízen, Máriagyüdön, Nádasdon, az Alföldön pedig Csévharaszt, Doboz, Sarkad környékén gyűjtötték. Biztos gazdaállatát nem ismerjük (V—IX.)

aurifrons ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

76. nem: **Bessa** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

A nemet jellemzik: a magasra felmenő vibrissák (54. ábra: B), a postocularis sörték mögötti microchaeták, az elülső pontszemmel azonos vonalban álló ocellaris sörték, a pajzsocska hiányzó apicalis sörtéje, az R_5 sejt közepe közelében torkolló *mcu* harántér, a csápsörte meghosszabbodott 2. íze, az elülső lábszár egyetlen hátulsó sörtéje és a varrat mögötti 4 dorsocentralis sörte.

A nemnek 2 palearktikus faja ismeretes, mindkettő Európában és nálunk is él.

1 (2) A 3—4. potrohszelvényen nincs discalis sörte vagy csak a 4. szelvényen van 2 csenevész sörtécske. A hím homloka olyan széles, mint a szem vagy kissé szélesebb, a nőstényé (szokatlan módon) valamivel keskenyebb. A hím homloksávja hátrafelé szélesedik, a fejtetőn kb. 2-szer olyan széles, mint a járomlemez, a nőstény homloksávja alig szélesebb a járomlemeznél. A hím csápjának 3. íze 7—8-szor, a nőstényé 3—4-szer olyan hosszú, mint a 2. íz. A csápsörte az 1/3-áig megvastagodott, a 2. íz 4—5-ször hosszabb a vastagságánál, az orca lefelé erősen elkeskenyedik (54. ábra: B), a 3. csápíz 1/2—1/3 szélességét éri el. A toron a varrat előtt 4 fekete sáv látható, a belsők a varrat mögött egyetlen sötét folttá olvadtak össze. A potroh fénylő fekete, a 3—5. szelvények tövén 1/3—1/2 szélességben sárgásfehéren hamvas, fekete középsávval vannak megszakítva. 4—6 mm.

Széles, eurázsiai elterjedésű faj, Japánban is megtalálták. Hazánkban a síkságokon és alacsonyabb hegyvidékeinken nem ritka. Kizárólag lepkék hernyóiban fejlődik. Gazdái elsősorban molylepkék, köztük sok fontos kártevő; kinevelték az *Acleris ferrugana* TREITSCHKE, *A. cristana* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Adoxophyes orana* FISCHER VON ROSLERSTAMM, *Sparganothis pilleriana* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Archips rosana* L., *Choristoneura murinana* HÜBNER, *Tortrix viridana* L., *Eupoecilia ambiguella* HÜBNER, *Apotomis sauciana* HÜBNER, *Ancyclis mitterbacheriana* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Zeiraphera diniana* GUÉNÉE, *Z. rufimitrana* HERRICH-SCHÄFFER, *Asthenia pygmaeana* HÜBNER és *Agonopterix heracliana* L. molyhernyókból, de fejlődnek Geometridákban és más nagylepkékben

is, mint: *Opisthograptis luteolata* L., *Cabera pusaria* L., *Minoa murinata* SCOPOLI, *Aethalura punctulata* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Tethea or* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Clostera pigra* HUFNAGEL és *Cilix glaucata* SCOPOLI (V—X.)

parallela (MEIGEN, 1824)

2 (1) A 3. és 4. potrohszelvényen 2—2 erős discalis sörte áll. Egyébként teljesen hasonló az előző fajhoz. 5—6 mm.

Egész Európában, Szibériában és Japánban is elterjedt faj. Hazánkban ritka, főleg az Alföldön gyűjtötték (Tata, Ócsa, Tompa, Hejőbába), de 1 példányát Dobogókőn is fogták. Gazdaállatai kizárólag a levéldarazsak álhernyóiból kerülnek ki. Ilyenek: *Nematus ribesii* SCOPOLI, *N. salicis* L., *N. pavidus* LEPELETIER, *N. bergmanni* DAHLBOM, *N. myosotidis* FABRICIUS, *Pristiphora abietina* CHRIST, *P. laricis* HARTIG, *P. wesmaeli* TISCHBEIN, *P. moesta* ZADDACH, *P. erichsoni* HARTIG, *Priophorus pallipes* LEPELETIER, *Trichiocampus viminalis* L., *Platycampus luridiventris* FALLÉN, *Nematinus luteus* PANZER, *Hemichroa crocea* GEOFFROY, *Cladius pectinicornis* L., *Dineura stilata* KLUG, *Eriocampa ovata* L., *Parataxonus candidatus* FALLÉN, *Monsoma pulveratum* RETZIUS, *Monardis plana* KLUG, *Gilpinia polytoma* HARTIG (VI—IX.)

selecta (MEIGEN, 1824)

77. nem: **Phorocera** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A nemet jellemzi a sarkosan megtört, ráncban folytatódó középér, az erősen homorú csúcsi harántér (55. ábra), a postocularisok mögötti microchaeták, az elülső pontszemnél hátrább álló ocellaris sörték, a domború tarkó, az arcléc feléig vagy a felén túl érő vibrissák (54. ábra: C), a potrohszelvények egész felszínét elborító hamvasság, nem hagyva helyet fekete harántsávnak és a gyakran háztetőszerűen behajlott 5. potrohszelvény. A pajzsocska csúcsi sörtéi félig felállók, keresztezik egymást, a praeapicalis sörték vékonyak, szőrszerűek.

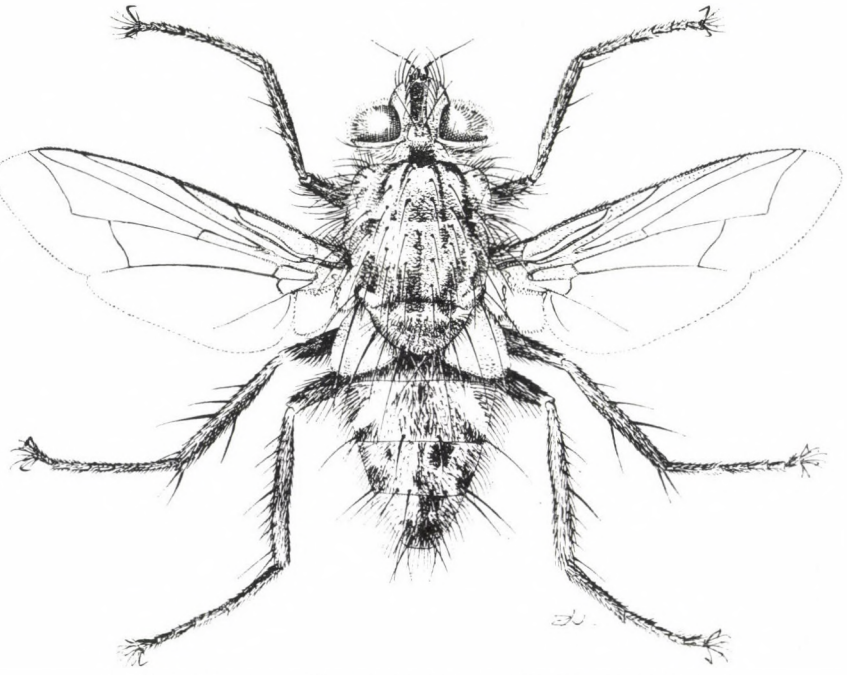
A nem 5 palearktikus fajából 4 él Európában, 3-at hazánkban már megtaláltak, a 4. előkerülése is várható. A nőstény légy a petéit a hernyó hátára tapasztja, a kikelő nyű saját erejéből furakodik be a hernyó testébe.

1 (2) A varrat mögött 4 dorsocentralis sörte áll; a varrat előtt van intraalaris sörte; a potroh 3. és 4. szelvényén nincsenek discalis sörték, az orcán a homloksörténél lejjebb általában nincsenek szőrszálak (54. ábra: C). A nőstény postabdomenje rejtett. A hím homloka felülnézetben 2/3 olyan széles, mint az egyik szem, a nőstényé szélesebb. Oldalnézetben a homlok erősen előreugrik, az orca szélesebb a 3. csápíznél, a pofa 1/3 olyan magas, mint a szem. A vibrissák az arcléc 2/3-áig felmennek, a hím csápjának 3. íze 4—5-ször, a nőstényé 3-szor hosszabb a 2.-nál. A tapogató sárga. A tor fekete, a pajzsocskának csúcsa többé-kevésbé vöröses, a hát sárgásszürkén hamvas, a varrat előtt 4, mögötte 5 széles fekete sáv van (55. ábra). A hím karmai hosszabbak az utolsó lábfejíznél. A hím cercusának (54. ábra: D és E) dorsalis felszínét hosszú, sűrű szőrözet fedi. 8—13 mm.

Egész Európában, Dél-Szibériában és Japánban honos. A gyapjas pille elleni biológiai védekezés céljából hazánkból 1926—31. években az Egyesült

Államokba eredményesen telepítették át. Magyarországon hegyvidéki tölgyesekben mindenfelé megtalálható, több éves *Lymantria dispar* L. hernyójárásokban tömegesen megjelenve azok összeomlását okozza. Másik gazdája a *Lymantria monacha* L. Az elpusztult hernyóból a lárva a talajra hull, és a földben bábbá alakulva telel át. Évente egy nemzedéke van (IV—VI.) (= *agilis* auct. és *segregata* auct.; gyakran a *Parasetigena* BRAUER & BERGENSTAMM, 1891 nembe sorolják) — Gyapjaslepke fürkészlégy

silvestris (ROBINEAU-DESVOIDY, 1863)

55. ábra. *Phorocera silvestris* ROBINEAU-DESVOIDY ♂ (Eredeti)

2 (1) A varrat mögött 3 dorsocentralis sörte áll; a varrat előtt nincs intraalaris sörte; a potroh 3—4. szelvényén 2—2 erős discalis sörte látható; az orcán a szőr a homloksörtéknél lejjebb megy. A nőstény postabdomenje, azaz 6. potrohszelvénye feltűnően kiáll, fényes fekete, ráncos.

3 (4) A szárny peremerének 4. szakasza végig vagy csaknem végig tüskés. A pajzsocska hátulsó 2/3-a általában barnássárga, 2—4 határozott praeapicalis sörtével. A hím homloka 3/4—4/5-e a szem szélességének. A tor hasoldalán, a 2. és 3. csípőn és a sternopleurán egyszerű, nem borzas szőrözet látható. A nőstény elülső lábfejízei megrövidültek, 2/3 olyan hosszúak, mint a lábszár, az 1. íz erősen összenyomott, 2,5—3-szor olyan hosszú, mint a szélessége oldalnézetben. Az erős vibrissák az arcléc felső 1/3-áig felmennek. A *cu* ér utolsó szakasza olyan hosszú vagy hosszabb, mint az *mcu* harántér. A cercus a közepén a legszélesebb. 10—14 mm.

Nyugat- és Közép-Európában, valamint Izraelben és Japánban mutatták ki. Ritka faj, hazánkban csak Őriszentpéteren került elő. Az *Euproctis chrysorrhoea* L. hernyójából nevelték ki (V—VI.)

grandis RONDANI, 1859

4 (3) A szárny peremerének 4. szakasza legfeljebb a feléig tüskés. A pajzsocskának legfeljebb a csúcsi fele barnássárga, hajszálvékony praeapicalis sörtékkel. A hím homloka 3/5-e a szem szélességének. A tort a hasoldalon hosszú, sűrű, a végén kócos szőrözet borítja. A nőstény elülső lábfeje nem rövidebb a lábszárnál. Közönséges fajok.

5 (6) A 2. potrohszelvényen a horpadás a pereméig ér. A tor hosszanti sávjai keskenyebbek, mint a közöttük levő hamvas tér. A pajzsocska csúcsa gyakran vörösessárga, néha fekete. A hím cercusa kanálszerű, a ventralis oldalát sűrűn fedi a csúcsfelén fekvő, a tőfelén felálló szőrözet (54. ábra: F és G). A hím homloka 2/3, a nőstényé közel olyan széles, mint a szem, amiből a homloksáv szélesebb, mint a járomlemez. Az orca körülbelül olyan széles, mint a 3. csápíz, utóbbi a hímen 3-szor hosszabb, mint a 2. íz, a nőstényen 2,5-szer. A tapogató sárga. A tor szürkén hamvas, a varrat előtti 4 sáv közül a belsők sokkal keskenyebbek, mint a közöttük levő tér. A potroh hasonló a nem többi tagjához. 8—14 mm.

Észak- és Közép-Európában, Szibériában és Japánban mutatták ki. Hazánk hegyvidéki erdeiben gyakori. Ismert gazdái az *Orthosia cruda* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Abrostola triplasia* L., *Poecilopsis pomonaria* HÜBNER, *Xestia c-nigrum* L., *Mamestra oleracea* L. hernyói (IV—VI.)

assimilis FALLÉN, 1810

6 (5) A 2. potrohszelvény horpadása csak a 2/3-áig ér. A tor hosszanti sávjai közül a belsők általában szélesebbek, mint a közöttük levő tér. A pajzsocska teljesen fekete. A hím cercusa lapát alakú (54. ábra: H), a ventralis oldalán finom, fekete lesimuló szőrözettel szegett. Egyebekben hasonlít az előző fajhoz, de kisebb. 5—10 mm.

Egész Európából kimutatták és Japánban is megtalálták. Hazánkban mindenfelé gyakori, időnként tömegesen rajzik. Főleg a hegyvidéki erdőkben gyűjtötték, de számos példányt fogtak a Hortobágyon az Újmargitai-erdőben is. Gazdaállatai elsősorban az araszoló hernyók, köztük fontos erdészeti kártevők, ilyenek: *Operophtera brumata* L., *Erannis defoliaria* CLERCK, *Agriopis marginaria* FABRICIUS, *A. leucophaearia* L., *Alsophila aescularia* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Epirrita dilutata* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Cosmia trapezina* L. (IV—V.)

obscura (FALLÉN, 1810)

78. nem: **Diplostichus** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

A rokon *Phorocera* ROBINEAU-DESVOIDY-nemtől a következőkben különbözik: az arc hosszabb, mint a homlok, a homloksáv keskenyebb a járomlemeznél, a varrat mögött 4 dorsocentralis sörte áll, a pajzsocskán erőteljes, keresztezett, vízszintes csúcssörték állnak. A potroh széles tojásdad alakú,

rövid, sűrű, félig lehajló szőrözet fedi, minden hátlemez hátulsó szélén fényes fekete sáv fut. A 3. lábszár anterodorsalis sörtéi fésűt alkotnak.

A nemhez 2 faj tartozik, az egyik Észak-Amerikában, a másik Európában és Szibériában él. Utóbbit nálunk is megtalálták. Levéldarazsak álhernyóiban fejlődnek.

— — A hím homloka felülnézetben 2/3 olyan széles, mint a szem, a nőstényé szemszélességű. A homloksáv hátrafelé elkeskenyedik, keskenyebb a járomlemeznél. A külső verticalis sörte nem emelkedik ki a hosszú, vékony, előrehajló postocularisok sorából. Utóbbiak mögött 1 sor microchaeta látható. Mindkét ivar csápjának 3. íze 2,5-szer hosszabb a 2.-nál. A csápsörte közel feléig megvastagodott. Az orca középen olyan széles, mint a 3. csápíz. A toron a hamvasságot 5 széles fekete sáv szakítja meg, a varrat előtt csak 4. A pajzsocska hátulsó 1/3—1/2-e barnásvörös. A potroh oldala lehet barnásvörös vagy fekete. A szelvények 1/2—2/3 része hamvas, csúcsi fele fényes fekete. 8—9 mm.

Észak- és Közép-Európa, valamint Dél-Szibéria ritka légyfaja, hazánkban csak Kercaszomoron (Vas m.) és Rezi (Zala m.) lelőhelyeken fogták. Levéldarazsak, főleg *Diprion* fajok álhernyóiból nevelték ki (VII.)

janitrix (HARTIG, 1838)

79. nem: **Ligeriella** MESNIL, 1961

A nemet jellemzi a csaknem végig megvastagodott csápsörte, a kopasz orca, az arcléc felső feléig felmenő erős vibrissák (56. ábra: A), a középső tibia egyetlen anterodorsalis sörtéje, a varrat mögött 3 dorsocentralis sörte, a peremér 2. szakasza, amely fele olyan hosszú, mint a 4. szakasz, a *cu* ér utolsó szakasza egyforma hosszú az *mcu* érrel.

A nem egyetlen palearktikus faja Közép- és Dél-Európában, valamint Mongóliában él, hazánkból is előkerült.

— — A hím homloka 1,2-szer szélesebb a szemnél, a nőstényé 1,3-szer. A hím 3. csápíze 5-ször hosszabb a 2.-nál, a nőstényé 3-szor. A homloksáv rozsdabarna, 2/3-át teszi ki a járomlemez szélességének. Az orca körülbelül olyan széles, mint a 3. csápíz (56. ábra: A), a pofa magassága a szem magasságának 1/3—1/4 része. A szem kopasz. A tor szürkén hamvas, a varrat előtt 4 keskeny sávval, mögötte a középső 5. sáv összeolvadhat a szomszédaival. A potrohszelvények hamvasak, csak keskeny fekete hátulsó szegélyt és hosszanti középsávot hagyva ki. 7 mm.

Közép- és Dél-Európában (Ausztria, Szlovákia), valamint Transzkaukáziában és Mongóliában találták. Egyetlen hazai példányunk Nógrádszakálról került elő (VII.)

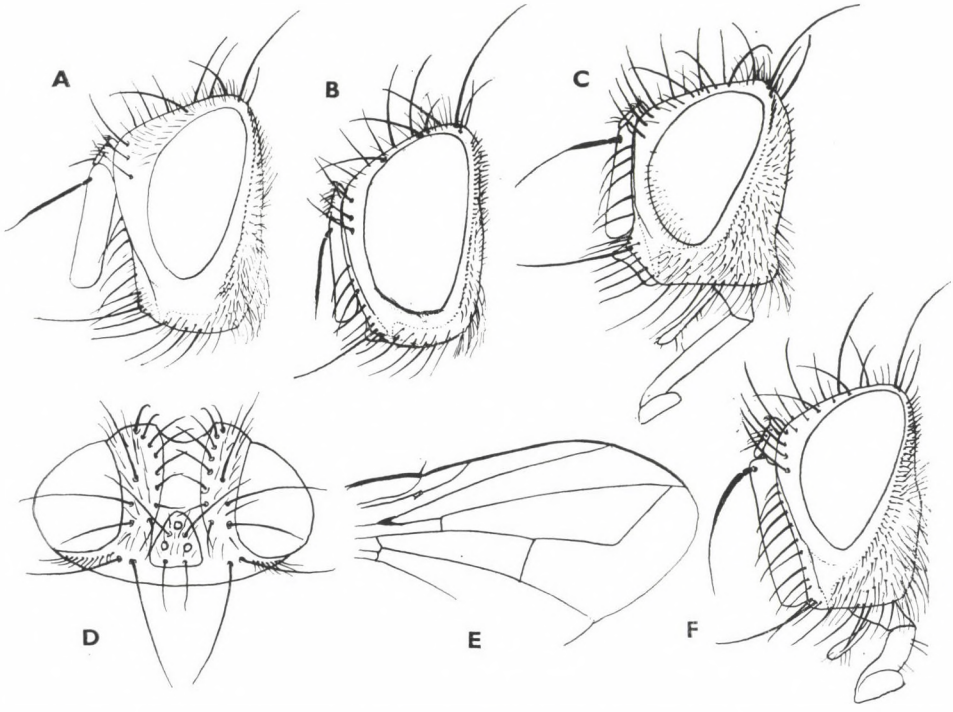
aristata (VILLENEUVE, 1911)

80. nem: **Staurochaeta** Brauer & Bergenstamm, 1889

A nemet jellemzi az r_{4+5} eret az *rm* harántérig kísérő sörtesor, a pajzsocska óriási oldalsörtéje, a hátulsó lábszár végének 3 dorsalis sörtéje, a 3/4 részéig megvastagodott csápsörte (56. ábra: B) és a fényes fekete potroh keskeny ezüstfehér gyűrűkkel.

A nem egyetlen európai faja hazánkban is él.

— — A homlok nagyon széles, mindkét ivaron 1,6—1,8-szer szélesebb, mint a szem. A pontszemlemez és a járomlemez felső része fényes fekete, az orca fehéren hamvas. A hím csápjának 3. íze 4—5-ször olyan hosszú, mint a 2. íz, a nőstényé 3-szor. A pofa magassága 1/4 része a szem magasságának (56. ábra: B). A tor fényes fekete, csak a varrat előtt gyengén hamvas, alig látható keskeny sávokkal. A pajzsocska fekete, az apicalis sörte hiányzik, a subapicalis 2-szer olyan hosszú, mint a pajzsocska, a lateralis sörte csaknem ugyanolyan hosszú. A potroh keskeny, megnyúlt, a 3. és 4. szelvényen 1—1 pár hosszú discalis sörte áll. Az R_5 szárnysejt zárt vagy rövid nyeles. A tapogató és a billér sárga. A szem kopasz. 5 mm.

56. ábra. A: *Ligeriella aristata* Villeneuve ♂, B: *Staurochaeta albocingulata* Fallén ♀, C: *Pericheta unicolor* Fallén ♂ feje oldalról és D: az utóbbié felülről — E: *Ligeria angusticornis* Loew szárnyvége és F: feje (Eredeti)

Egész Európában honos. Hazánkban ritka, csak a Bakony hegységben gyűjtöttek 4 példányt. Gazdaállata a *Monoctenus juniperi* L. nevű levéldarázs (VI, VII.)

albocingulata (FALLÉN, 1820)

81. nem: **Pericheta** RONDANI, 1859

A vibrissák az arclécnek csaknem a tetejét elérik, a szájperem erősen előreugrik (56. ábra: C), a tarkó felső felét csak fekete sörtécskék fedik, a hímeknek is van alsó orbitalis sörtéjük, a potrohot felálló discalisok sűrű tömege borítja. A haustellum hosszú, az ajakpárna kicsiny.

A nem egyetlen palearktikus faját Európában és hazánkban is megtalálták.

— — Felülnézetben teljesen fekete, fényes, csak a tor elülső felén van kevés hamvasság. Mindkét ivarnak 2 alsó orbitalis sörtéje van, amelyek a felső orbitalisokkal együtt csillagszerűen szétállnak (56. ábra: D). A csáp 3. íze 4—5-ször hosszabb a 2.-nál, a csápsörte a felén túl megvastagodott. A hím homloka valamivel szélesebb, mint a szem, a nőstényé 1,3-szer szélesebb. Az orca fele olyan széles, mint a csáp (56. ábra: C), a pofa magassága 1/4-e a szem magasságának. A szem sűrűn szőrös. A tapogató fekete. A tor fényes fekete, a varrat előtt és a válludoron gyengén hamvas. A pajzsocska teljesen fekete, a csúcssörték szétállnak. A potroh teljesen fekete, nyoma sincs hamvasságnak. A nőstény postabdomenje fényes lapos lemezként zárja el a potroh csúcsát (mint a *Medina*-fajok esetében). 7 mm.

Egész Európában elterjedt, hazánkban ritka: Tihany, Simontornya, Ugod lelőhelyeken találták meg. Levélbogarak (Chrysomelidae) imágóiban fejlődik, pl. a *Chrysomela haemoptera* L.-ben, egyetlen esetben a *Leptinotarsa decemlineata* SAY-ból is kinevelték (V, VI.)

unicolor (FALLÉN, 1820)

82. nem: **Ligeria** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

A vibrissák az arcléc felső 1/3-áig felmennek, a szájperem nem áll előre, a haustellum rövid (56. ábra: F), a középső lábszáron egyetlen anterodorsalis sörte áll, az R_5 sejt nyeles (56. ábra: E), a nyél 1/3 olyan hosszú, mint a csúcsharántér, mindkét ivarnak 2 alsó orbitalis sörtéje van, a középső vállsörte előretolódott, a pajzsocskán 4 erős felálló sörte áll, a 2. potrohszelvény horpadása nem éri el a peremét.

A nem mindkét palearktikus faja Európában elterjedt, az egyiket hazánkban is megtalálták.

— — A hím homloka olyan széles, mint a szem, a homloksáv szélesebb, mint a járomlemez. A csápsörte a felén túl megvastagodott, a 2. íz 1,5—2-szer hosszabb a vastagságánál. Az orca keskeny (56. ábra: F), felét sem éri el a 3. csápíz szélességének. Az arc ezüstszürkén hamvas, a fejtető fényes fekete. A tort csak a varrat előtt fedi vékony ham-

vasság, 4 fekete sávval. A pajzsocska és a potroh teljesen fényes fekete. A tapogató fekete, a szem kopasz. 4—5,5 mm.

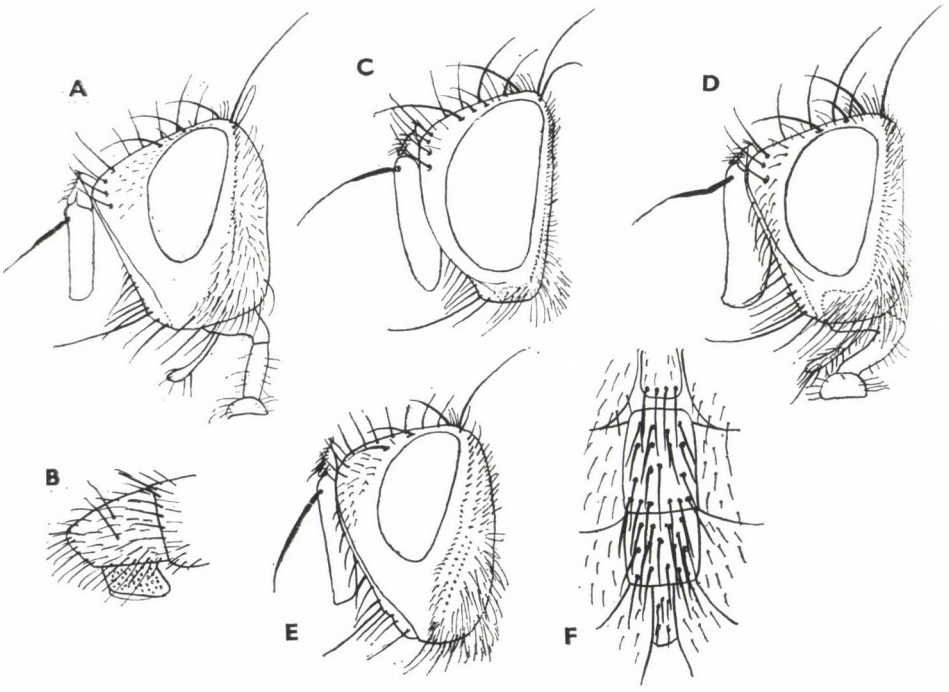
Egész Európában, Palesztinában és Dél-Szibériában honos. Hazánkban a síkságokon és alacsonyabb hegyvidékeken gyakori. A tollas molyok hernyójában fejlődik, így az *Oidoematophorus lithodactylus* TREITSCHKE, *Leioptilus tephrodactylus* HÜBNER és *Pterophorus pentadactyla* L. hernyóban (V—IX.)

angusticornis (LOEW, 1847)

83. nem: **Picconia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

A nemet jellemzik: a szemnél 1,5—1,8-szer szélesebb homlok, a 1/2 szemmagasságot elérő pofa, a csápnál szélesebb orca, a félig megvastagodott csápsörte (57. ábra: A), a nagyjából egyenes vonalban álló vállsörték, amelyek közül a belső lehet satnya, sőt hiányozhat is, a zárt vagy rövid nyeles R_5 szárnysejt, a hátulsó lábszár végén a 3 dorsalis sarkantyú, a varrat mögött a 3 dorsocentralis sörte, a hím 2 alsó orbitalis sörtéje és hogy a 4. potrohszelvény közepén csak 2 peremsörte áll. A pajzsocska csúcssörtéi szétállnak, oldalsörtéi kicsinyek.

A nembe 4 palearktikus, ebből 2 európai faj tartozik, az egyiket nálunk is megtalálták, a másik előkerülése lehetséges.

57. ábra. A: *Picconia incurva* ZETTERSTEDT ♂ feje és B: ♀ tojócsöve — C: *Leiophora innoxia* MEIGEN ♂, D: *Admontia grandicornis* ZETTERSTEDT ♂ és E: *Istocheta cinerea* MACQUART ♀ feje — F: *I. subcinerea* K. ZINOVJEVA ♀ potrohának haslemezei (Eredeti)

1 (2) Az 5. tergiten erős discalis és praemarginalis (peremelőtti) sörték állnak. A hím 3. csápíze 3-szor, a nőstényé 2-szer hosszabb a 2.-nál. A haustellum hossza 5/6-a a szem kis átmérőjének, a pofa fele olyan magas, mint a szem (57. ábra: A). A nőstény tojócsöve 2 lekerekített, trapéz alakú fényes lemezt alkot, amely többnyire kiáll (57. ábra: B). A hím homloka 1,7-szer, a nőstényé 2-szer olyan széles, mint a szem. A homloksáv elöl keskenyebb, hátul szélesebb a járomlemeznél. A külső verticalis sörték erősek. A homloksörték mellett egészen rövid szőrszálak láthatók, amelyekből 1—2 a homloksörténél mélyebbre is lemegy. A csápsörte 2/3-a megvastagodott, a 2. íze 2-szer olyan hosszú, mint amilyen vastag. A tarkón több sorban fekete sörtécskék állnak. A tapogató fekete, a billér sárga. A tor gyengén (hím) vagy erősebben (nőstény) hamvas, a varrat előtt 4 sávval. A hím potrohának csak a 3. szelvénye erősebben hamvas, a nőstényé teljesen világosszürke. 5—6 mm.

Egész Európában elterjedt faj, sőt valószínűleg ehhez a fajhoz tartozik egy, Mongóliában gyűjtött példányunk is. Hazánkban sokfelé megtalálható, főleg a síkságokon (Tihany, Fülöpháza, Szolnok, Békés m.), de kivételesen a hegyekben is (Dobogókő, Mecsek). Lárvái Chrysomelida bogarak lárváiban és imágóiban fejlődnek, kinevelték a *Galeruca pomonae* SCOPOLI és *G. tanaceti* L. fajokból (IV—VII.)

incurva (ZETTERSTEDT, 1844)

2 (1) Az 5. tergiten nincsenek sörték. A hím 3. csápíze csak 1,5-szer hosszabb a 2.-nál. A haustellum csökevényes, csak fele olyan hosszú, mint a szem kisebbik átmérője. A nőstény tojócsöve hegyes. 4—5 mm.

Igen ritka faj, Németországban és Olaszországban, valamint Marokkóban, Afrikában találtak 1—1 példányt. Hazánkban még nem gyűjtötték. Életmódja ismeretlen. (Újabban a *Robinaldia* HERTING, 1983 nembe sorolják.) (V.)

[**angustata** VILLENEUVE, 1933]

84. nem: **Leiophora** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

A nem fontosabb bélyegei: mindkét ivar homloka valamivel szélesebb, mint a szem, a csáp rendkívül nagy, a 3. íze 8—9-szer hosszabb a 2.-nál, a csápsörte a feléig megvastagodott, a 2. íze alig hosszabb a vastagságánál, a pofa 1/6 olyan magas, mint a szem, a hímnek 1, a nősténynek 2 alsó orbitalisa van, a szem kopasz (57. ábra: C), a pajzsocskának nincs csúcssörtéje, a lateralis sörtéje olyan erős, mint a subapicalis, a középső lábszáron 2—3 anterodorsalis sörte, a hátulsón 2 dorsalis sarkantyú sörte áll, a potrohon discalis sörték találhatók, a szárnyon nincs szárnytövis, az R_5 sejt többnyire nyitott.

A nemnek egyetlen európai és 1 japáni faja van, előbbit hazánkban is megtalálták.

— — Az egész állat fénylő fekete, csak az orca, a pofa és a válldudor hamvas. A potroh szintén fénylő fekete, csak a 3—5. szelvények elején 1/3—1/4 részben világosan hamvas, a középen megszakítva.

A hím tapogatója fekete, a nőstényé vörösessárga. A lábak feketék. 6—7 mm.

Európa északi felében, Szibériában és Mongóliában él. Hazánkban ritka (Fót, Bükk hegység). Gazdaállata nem ismeretes (VII.)

innoxia (MEIGEN, 1824)

85. nem: **Admontia** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

A homlok felülnézetben szélesebb, mint a szem, mindkét ivarnak van 2 alsó orbitalis sörtéje, az orcák szőrösek, legalább az elülső peremükön, az erőteljes vibrissák az arcléc 1/2—2/3-áig felmennek, a pofa nagyon széles, de rövid (57. ábra: D), a csáp hosszú, a csápsörte 1/2—2/3 részben megvastagodott, a szemek kopaszok, a varrat mögött 3 dorsocentralis sörte áll, a 2. potrohszelvény horpadása nem ér a széléig, a 3. és 4. potrohszelvényen discalis sörték állnak. A nőstények elülső lábfejízei kiszélesedtek és megvastagodtak.

A nem 10 palearktikus fajából 7 él Európában, hazánkban 2 fajt találtak meg; még 2 további faj előfordulása lehetséges.

1 (2) A külső verticalis sörte erőteljes, 2—3-szor hosszabb, mint a postocularis sörték. A hátulsó lábszár végén 3 egyforma erős dorsalis sörte áll. A faj legfeltűnőbb bélyege a potrohsörték nagy száma. A 2. tergiten 2—4 középső peremsörte, a 3. tergiten 2—4 kevéssé szabályos discalis és 4—6 peremsörte, a 4. tergiten 4—6 discalis és 10—12 peremsörte áll. Szürkésfehér hamvasság borítja az arcot, az orcát és a járomlemez elejét, megritkulva a fejtető felé, ahol az alap fekete színe átlátszik. A tor és a pajzsocska teljesen fekete, a gyenge hamvasságból a varrat előtt 4 sáv válik ki, a középsők a varrat mögött összeolvadtak. A potroh fényes fekete, a szelvények tövén keskeny fehér szegéllyel, a középen megszakítva. Mindkét ivar homloka felülnézetben 1,6—1,8-szer szélesebb a szemnél. A hím csápjának 3. íze 7—8-szor, a nőstényé 5—6-szor hosszabb a 2.-nál. A csápsörte a felén túl megvastagodott. A tapogató fekete. 7—10 mm.

Az Alpokban közönséges, keleten a Schneebergig (Alsó-Ausztria) és Szlovákiában is megtalálták. Hazánkból még nem került elő. Életmódja ismeretlen (VI—VIII.)

[**podomyia** (BRAUER & BERGENSTAMM, 1889)]

2 (1) A külső verticalis sörte hiányzik vagy satnya. A potrohsörték száma kisebb, általában 2 discalis van a 3—4. szelvényeken, és 2 középső peremsörte a 2—3. szelvényeken.

3 (4) Csak 2 vállsörte van, a középső lábszáron 1 anterodorsalis, a hátulsó lábszár végén 2 dorsalis sörte található. A hím 3. csápíze 6-szor, a nőstényé 4,5-szer hosszabb a 2.-nál. A csápsörte 2. íze 3-szor hosszabb, mint amilyen vastag. A hím homloka 1,2—1,3-szer, a nőstényé 1,5-szer szélesebb a szemnél. A tort a varrat előtt 2 nagyon széles fekete sáv díszíti, amelyek a varrat mögött egyetlen nagy

folttá olvadnak össze. A potroh fényes fekete, a szelvények tövén keskeny ezüstfehér sávokkal, amelyek a középen megszakadnak. 6—7 mm.

Észak- és Közép-Európából, Ázsiában Szibérián át a Szahalin szigetig mutatták ki, a Kárpát-medencében Késmárkon, Szlovákiában fogták. Hazánkban még nem találták. A Tipulidák lárváiban fejlődik, ismert gazdái a *Tipula nubeculosa* MEIGEN és *Nephrotoma pratensis* L. (VII, VIII.)

[**blanda** (FALLÉN, 1830)]

4 (3) 3 vállsörtéjük van. A középső lábszáron 2—3 anterodorsalis sörte áll. A hátulsó lábszár végén a 3 dorsalis sörte körülbelül egyforma hosszú. A toron a varrat előtt 4 sáv látható, amelyek a varrat mögött többé-kevésbé összeolvadhatnak.

5 (6) A szárny- és a torpikkely fehér, csak a szegélye sárgás. A pajzsocskának 2 többé-kevésbé erős, széttartó apicalis sörtéje van. A csápsörte 2. íze 3—5-ször hosszabb, mint amilyen vastag. A hímek karmai és pulvillusai rövidebbek, mint az utolsó lábfejíz. Mindkét ivar homloka 1,1—1,2-szer szélesebb a szemnél. A hím 3. csápíze 6—7-szer, a nőstényé 3,1-szer hosszabb a 2.-nál. Az orca fele olyan széles, mint a 3. csápíz (57. ábra: D), a pofa magassága majdnem 1/3-a a szem magasságának. A fej szürkén hamvas, kivéve a fejtetőt. A tor hamvas, a varrat előtt 4, mögötte 5 fekete sávval, utóbbiak gyakran összeolvadnak. A fényes fekete potroh nagy részét ritka hamvasság borítja, kivéve a szelvények elején erősen ragyogó fehér szegélyt, és a hátulsó fényes fekete peremet. A tapogató sárgás vagy barnás. 8—9 mm.

Európai és szibériai boreo-montán faj. Hazánk hegyvidékein sokfelé megtalálható, de sehol sem gyakori. Imágóit közelebbről meg nem határozott Tipulida fajok lárváiból nevelték (V—VIII.)

grandicornis (ZETTERSTEDT, 1849)

6 (5) A szárny- és a torpikkely, valamint a szárnytő narancssárga. A pajzsocska csúcsán nincs apicalis sörte. A csápsörte 2. íze csak 2-szer hosszabb, mint amilyen vastag. A hímek karmai és pulvillusai hosszabbak, mint az utolsó lábfejíz. Mindkét ivar homloka 1,2-szer szélesebb a szemnél. A hím csápjának 3. íze 7—8-szor, a nőstényé 3-szor hosszabb a 2.-nál. Potrohrajzolata erősen eltér az előző fajétól: a 4. és 5. szelvény hátulsó szegélyét kivéve teljesen sárgásan, erősen csillámlóan hamvas, de a hamvasság sűrűbb a szelvények elején. 7—9 mm.

Európa északi és középső övezetét és Transzkaukáziát lakja. Hazánkban kevés helyen, főleg a Vértes és a Bükk hegységekben gyűjtötték, de előkerült Budapesten a Csúcshegyen, a Galyatetőn és Aranyosgadányban (Baranya m.) is. Lárvái Tipulidákban, így a *Tanyptera atrata* L. és *Ctenophora pectinicornis* L. fajokban fejlődnek (VI, VII.) (= *seria* auct.)

maculisquama ZETTERSTEDT, 1859

86. nem: **Istocheta** RONDANI, 1859

Különleges fejalkatáról (57. ábra: E) könnyen felismerhető nem. A rendszerint széles homlok, orca és pofa, a hímek alsó 2 orbitalis sörtéje, a domború és a 3. csápíznél 2-szer szélesebb és felül finoman szőrös orca, a nagyon széles 1/2—2/3 szemmagasságú pofa, amelyen nincs sem tarkó kiöblösödés, sem szájsörte, az arcprofilba belesimuló szájperem, az arcléc tetejéig felmenő erős vibrissák, a nagyon hosszú csáp, amelynek 3. íze 5—7-szer hosszabb a 2.-nál, a felén túl megvastagodott csápsörte: a nem fő bélyegei. A tapogató sárga és rövid. A hím szeme szőrösebb, a nőstényé kopaszabb. A 2. potrohszelvény horpadása nem ér a szélére, a hím karmai meghosszabbodtak.

A nem 28 palearktikus fajából csak 6 él Európában, 3-at hazánkban is megtaláltak, további 3 előkerülése lehetséges. Éjszakai állatok, a hímek jóval ritkábbak, mint a nőstények. Valamennyi példányukat fénycsapdával gyűjtötték. Cserebogarak élősködői.

1 (4) A csápsörte a hosszának 4/5-éig megvastagodott (57. ábra: E). A pajzsocska subapicalis sörtéi közel állnak egymáshoz, fele annyira, mint a basalis sörtéktől. Az R_5 sejt a csúcsán nyitott.

2 (3) A nőstény potrohának 3. és 4. haslemeze keskeny, fele olyan széles, mint amilyen hosszú, csak 2 hosszabb sörte van a hátulsó peremükön, ezeket részben eltakarják a szomszédos tergitek. A 3. potrohszelvényen felül a középen nincs discalis sörte vagy csak gyenge, nem hosszabb a szelvény felénél. A fej fekete, kivéve a vörös pofát és az orca alsó részét, az egészet ólomszürke hamvasság borítja. A hím 3. csápíze 5—6-szor, a nőstényé 4,5-szer hosszabb a 2.-nál (57. ábra: E). A tor és a pajzsocska fekete, erősen hamvas, a varrat előtt 4 fekete sávval, amelyek a varrat mögött a hímeken középfolttá olvadnak össze. A potrohot teljesen elborítja a csillámló szürke hamvasság. 8 mm.

Európa középső és déli övezetéből, Marokkóból és Izraelből vannak adataink. Magyarországon elég ritka. Budapest, Makkoshotyka, Pécs, Tiszaladány mellett fogták a fénycsapdák. Ismert gazdaállata a *Rhizotrogus aestivus* OLIVIER nevű cserebogár imágója (V, VI.)

cinerea (MACQUART, 1850)

3 (2) A nőstény haslemezei szélesek, a tergitek nem takarják, a 3. és 4. csaknem négyzet alakú, több sorban álló 4—6 hosszú, erős sörtével (57. ábra: F). A 3. potrohszelvény közepén 2 erős discalis sörte áll, olyan hosszú, mint a szelvény. Egyebekben hasonló az előző fajhoz. A hímet nem tudjuk az előző fajtól megkülönböztetni. 8—9 mm.

Finnországtól Szibériáig és Ukrajnából került elő. Hazánkban csak Szederkényben (Baranya m.) fogott a fénycsapda nagyobb sorozatot, ezenkívül Budakeszin és Csopakon 1—1-et. Gazdaállata az *Amphimallon solstitialis* L. nevű cserebogár imágója (V.)

subcinerea (K. ZINOVJEVA, 1966)

4 (1) A csápsörte legfeljebb a 2/3-áig vastagodott meg.

5 (6) A váll-lemez sárgásbarna, alig sötétebb a basicostánál. A csápsörte megvastagodott része vörösessárga. A homlok 1,2—1,3-szer olyan széles, mint a szem. A homloksáv csaknem párhuzamos szélű, a pontszemlemezig alig szélesedik. A csáp 3. íze 5-ször hosszabb a 2.-nál. A szem ritkásan szőrös. A pajzsocska subapicalis sörtéi 2/3 olyan távol állnak egymástól, mint a lateralisoktól. A potrohon vannak discalis sörték. Csak a nőstény ismeretes. 8 mm.

A ritka fajt csak Svájcban (a Simplon-hágó mellett) és Jugoszláviában (Lesina szigetén) gyűjtötték. Hazánkban még nem találták. Életmódja ismeretlen (VI—VIII.)

[**sublutescens** HERTING, 1975]

6 (5) A váll-lemez fekete, a csápsörte megvastagodott részének csak a csúcsharmada vöröses, tövének 2/3-a fekete.

7 (8) Mindkét ivarnak jól fejlett alsó orbitalis sörtéi vannak. Az orca alsó harmada 1,5-szer szélesebb a 3. csápíznél. A pajzsocska apicalis sörtéi erőteljesek. A potrohon erős discalis sörték állnak. A hím cercusának hátoldala erősen bemélyedt (59. ábra: A). A hím homloka olyan széles, mint a szem, a nőstényé valamivel szélesebb. Mindkét ivar 3. csápíze 5-ször hosszabb a 2.-nál. A tor erősen hamvas, az 5 keskeny hosszanti sávból a középső csak a varrat mögött, ott is csak a hátulsó felében látható. A potrohot teljesen fedi a csillámló hamvasság. A tapogató és a billér sárga színű, az 1. és 2. csápíz, valamint a 3. íz eleje vöröses. A szárny R_5 sejtje nyitott, zárt vagy rövid nyeles. 9 mm.

Észak- és Közép-Európából és Dél-Szibériából ismerjük. Hazánkban csak kevés helyen (Budapest, Tanakajd, Nagytétény, Mohora) fogták a fénycsapdák. A sárga cserebogár *Amphimallon solstitialis* L. imágójában fejlődik (VI—VIII.)

longicornis (FALLÉN, 1810)

8 (7) Csak a nősténynek vannak alsó orbitalis sörtéi. Az orca 1,8—3-szor szélesebb a 3. csápíznél. A pajzsocskán nincsenek csúcssörték. A potroh discalis sörtéi hiányzanak vagy satnyák. A hím ivarszerv cercusának hátoldala csaknem egyenes (59. ábra: B). Egyebekben hasonló az előző fajhoz. 6—11 mm.

A fajt csak Dél-Franciaországban és Ukrajnában Kijev környékén találták. Hazánkban még nem fogták. A *Polyphylla fullo* L. cserebogár imágójának speciális parazitája

[**polyphyllae** (VILLENEUVE, 1917)]

87. nem: **Urophylloides** BRAUER & BERGENSTAMM, 1893

Nagyon hasonló az előző nemhez, attól csak az 1/3-áig megvastagodott csápsörte különbözteti meg. Jellemző az 1 + 2 acrostichalis sörte, a 2—3 hypopleuralis sörte, a gyengén fejlett tarkó-kiöblösödés az egyetlen szájsörté-

vel. A pajzsocska oldalsörtéje erős, csúcssörtéi széttartók, praeapicalisai hiányzanak.

A nem egyetlen faja Európának csak kevés országából, főleg Németországból került elő. Hazánkban még nem találták. Életmódja ismeretlen.

— — A csápsörte teljesen barna. A fejet szürke hamvasság fedi. A tor erős szürke hamvassága a sávokat csaknem teljesen elfedi. A potroh alig csillámlóan szürkén hamvas. Az *Istochaeta*-fajoktól így színezetében is azonnal elválik. A 3. és 4. potrohszelvényen 2—2 erős discalis sörte áll a középen. 5—5,5 mm.

Európai faj, Németországban és Olaszországban (Szicília, Trieszt) gyűjtötték. Hazánkból még nem került elő. Életmódja ismeretlen

[**hemichaeta** (BRAUER & BERGENSTAMM, 1889)]

88. nem: **Zaira** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A szájperemnél magasabban álló vibrissák a *Meigenia*-nemmel mutatnak rokonságot, de az orcán a homloksörténél lejjebb található sörtécskék (59. ábra: C), a kopasz propleura, a 3. és 4. potrohszelvényeken a discalis sörték hiánya és a sárga basicosta révén attól könnyen elválaszthatók. A pajzsocska oldalsörtéi kettősek.

A nem egyetlen faját Európában és Japánban mutatták ki, hazánkban is megtalálható.

— — A hím homloka felülnézetben 1/2, a nőstényé 2/3 szemszélességű, a hím homloksávja a fejtetőn csaknem 2-szer szélesebb a járomlemeznél, a nőstényé egyenlő vele. Az orca csaknem 2-szer szélesebb a 3. csápíznél (59. ábra: C), a pofa 1/3-a a szem magasságának. A hím 3. csápíze 2,5-szer, a nőstényé nem egész 2-szer hosszabb a 2.-nál, a csápsörtének a töve orsószerűen megvastagodott (5. ábra: E). A tapogató sárga. A tor és a pajzsocska fekete, erősen hamvas, a varrat előtt 4, mögötte 5 fekete sávval. A billér sárga. A potroh teljesen sárgásszürkén hamvas, csak a középsáv töri meg a 3. és 4. szelvényen. A lábak feketék. 6—9 mm.

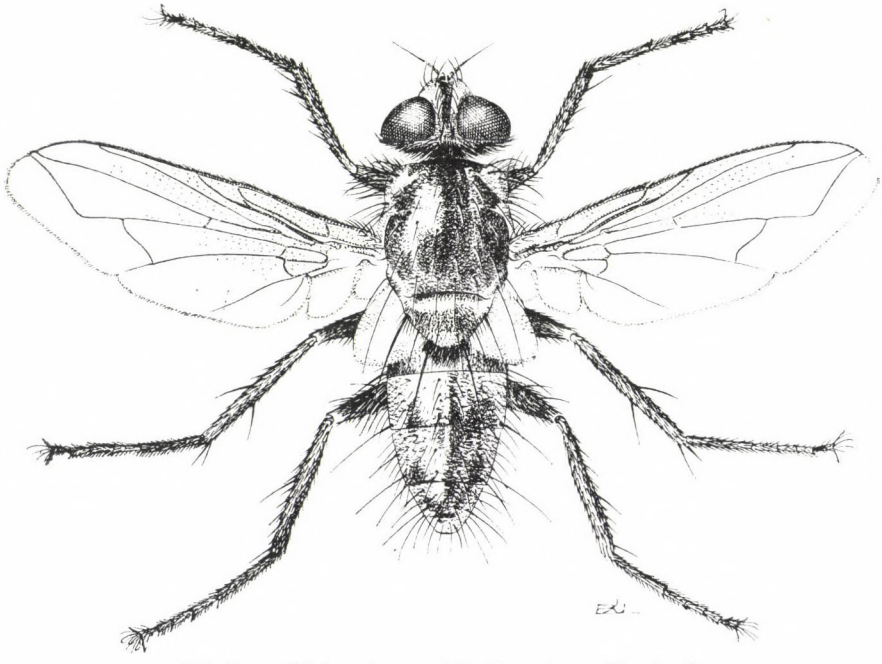
Egész Európában Finnországtól a Balkánig, valamint Ázsiában, Mongóliában és Japánban, délen Izraelben is kimutatták. Hazánkban gyakori alföldi állat. Főleg a fénycsapdák fogták, ami éjszakai életre utal. A Carabidák imágóiban fejlődik. Gazdái a *Carabus coriaceus* L., *C. violaceus* L., *C. glabratus* PAYKULL, *C. clathratus* L., *C. cancellatus* ILLIGER, *C. hortensis* L., *Broscus cephalotes* L., *Pterostichus niger* SCHALLER, *Calathus fuscipes* GOEZE, *C. erratus* SAHLBERG, *Curtonotus aulicus* PANZER, *Harpalus rufipes* DE GEER, *H. rubripes* DUFTSCHMIED, *Zabrus tenebrioides* GOEZE (V—IX.)

cinerea (FALLÉN, 1810)

89. nem: **Meigenia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A nem fő bélyegei: a propleurát szőr borítja, a nagy vibrissa a szájperem felett áll, a pajzsocska csúcssörtéi felállnak, a 2. potrohszelvény horpadása a széléig ér, a 3 vállsörte egyenes vonalban áll, a pofán a tarkó-kiöblösö-

dés széles (59. ábra: D), a tarkón fekete sörtécskék állnak a postocularis sörték mögött, a csápsörte kopasz, az 1/4—1/3-áig megvastagodott. A szárnytövis rövid. A potrohon mindig vannak discalis sörték (58. ábra). A hím potrohán a szőrözet feláll, a nősténvén lesimul. A hím karmai meghosszabbodtak. A középső lábszáron 1—2 anterodorsalis sörte áll.

58. ábra. *Meigenia mutabilis* FALLÉN ♂ (Eredeti)

A nembe 9 palearktikus, ebből 6 európai faj tartozik, amelyek közül 5-öt nálunk is megtaláltak, a 6. előkerülése is valószínű. A fajok elválasztása rendkívül nehéz, bizonytalan, és csak legújabban sikerült legalább a hímek többségét jobban elkülöníteni főleg ivarszerv vizsgálatokkal. A nem fajai a Chrysomelida bogarak lárváiban fejlődnek. Mivel a nevelési adatok túlnyomóan a gyűjtőnév jellegű *Meigenia mutabilis* FALLÉN s. lat.-ra vonatkoznak, nem tudjuk melyik mai faj gazdái. Ezért itt soroljuk fel az ismert gazdaállatok listáját. Ezek: *Crioceris merdigera* L., *C. quatuordecimpunctata* SCOPOLI, *C. asparagi* L., *Chrysomela diversipes* BEDEL, *C. varians* SCHALLER, *Dlochrysa fastuosa* SCOPOLI, *Entomoscelis adonidis* PALLAS, *Gastroidea viridula* DE GEER, *G. polygoni* L., *Colaphellus sophiae* SCHALLER, *Plagiodera versicolor* LAICHARTING, *Melasoma aeneum* L., *M. tremulae* FABRICIUS, *Phytodecta rufipes* DE GEER, *Ph. viminalis* L., *Ph. fornicata* BRÜGGEMANN, *Ph. intermedia* HELLIESEN, *Ph. pallida* L., *Phyllodecta vulgatissima* L., *Hydrothassa marginella* L., *Phaedon cochleariae* FABRICIUS, *Pyrrhalta viburni* PAYKULL, *Agelastica alni* L. Egy levéldarázs *Athalia rosae* L. álhernyójából szintén kinevelték.

1 (2) A szemet sűrű, hosszú szőrözet fedi. A hím cercusai felülnézetben fordított V alakban szétállnak (59. ábra: H). A potroh 2—4. szelvénye kétoldalt szélesen sárga. A 3. tergiten 2, többé-kevésbé kerek barnásszürke folt látható, és egy nagyon keskeny középsáv fut végig a potrohon. A hím homloka 1/2 szemszélességű, tapogatója fekete, a nősténvé néha barnás vagy sárgás. 5—8,5 mm.

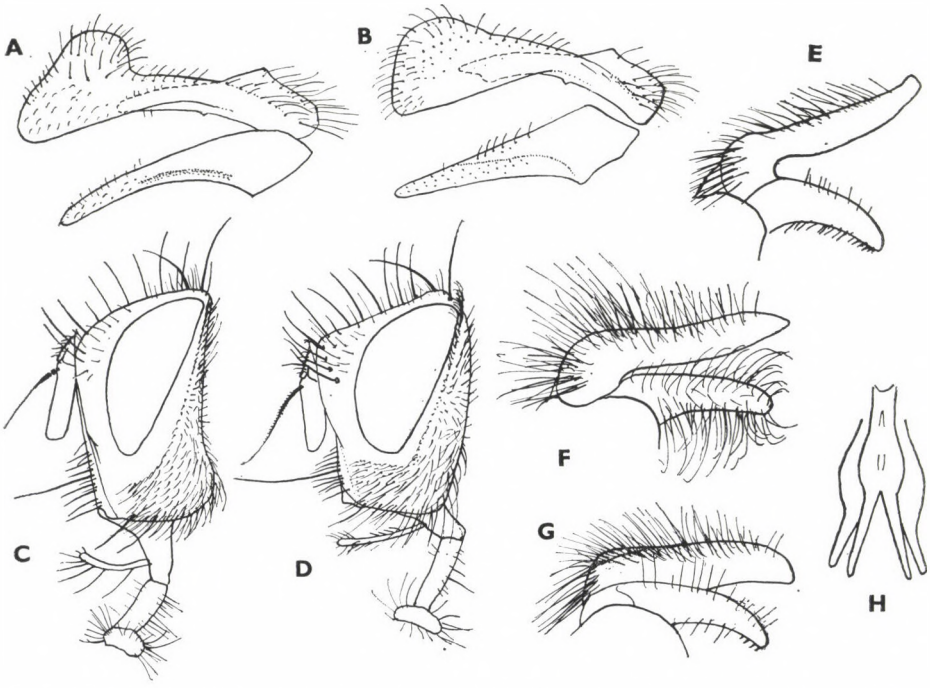
Hazája Európa, Angliától a Krím félszigetig, Észak-Afrika és keleten Szibérián át Mandzsúriáig. Magyarországon még nem találták, de fogták Szlovákiában. Életmódja ismeretlen (IV—IX.)

[**majuscula** (RONDANI, 1859)]

2 (1) A szem kopasz vagy csak kevés elszórt szőrszál látható rajta.

3 (4) Mindkét ivar potrohát egyszínű, sűrű sárgásszürke hamvasság borítja, amelyen a fény irányát változtatva sem tűnnek fel sötétebb foltok. A hím és nőstény homloka csaknem olyan széles, mint a szem. A 4. potrohszelvény közepén 3—4 discalis sörte áll. Csak egy erős posthumeralis sörtéjük van. A hím hátán is csak 4 keskeny sötét sáv fut, a potrohán a középsávnak csak nyomai láthatók. A szárny- és torpikkely, valamint a szárnytő erős narancssárga árnyalatú. A hím cercusa egyenes, a surstylus széles (60. ábra: G). 6—7 mm.

Észak-Európától a Krímig, valamint Szibériában és Mongóliában mutatták ki. Hazánkban ritka (Budapest, Simontornya, Kiskunság, Bükk hegység). Ismert gazdái az *Agelastica alni* L., *Melasoma tremulae* FABRICIUS, *Phytodecta formicata*

59. ábra. A: *Istocheta longicornis* FALLÉN ♂ és B: *I. polyphyllae* VILLENEUVE ♂ cercusa és surstylusa — C: *Zaira cinerea* FALLÉN ♂, D: *Meigenia mutabilis* FALLÉN ♂ feje — E: utóbbi ♂ ivarszerve — F: *M. dorsalis* MEIGEN ♂, G: *M. uncinata* MESNIL ♂ és H: *M. majuscula* RONDANI ♂ cercusa és surstylusa (A, B: BORISOVA-ZINOVJEVA, H: VAN EMDEN nyomán, a többi eredeti)

BRÜGGEMANN, *Ph. rufipes* DE GEER stb. nevű Chrysomelida bogarak lárvái és az *Athalia rosae* L. nevű levéldarázs álhernyója (V—VI.)

incana (FALLÉN, 1810)

4 (3) A potroh 3. és 4. szelvényén többnyire 2—2 fekete oldalfolt és sötét középsáv látható, ha egyszínű, akkor csillámló, a fényirány változtatásával sötét foltok tűnnek elő. A homlok keskenyebb, 1/2—3/4 szemszélességű. A hím torán 3 nagyon széles sötét sáv fut végig.

5 (8) A hím cercusa oldalról nézve egyenes vagy lefelé görbül (59. ábra: F).

6 (7) A hím cercusa és surstylusa oldalnézetben egyenes, és a surstylust felül-alul sűrű, hosszú szőrözet borítja (59. ábra: F). A szárny gyakran erősen füstös, de lehet víztiszta is. A hím homloka csak 1/2 szemszélességű. A potrohrajzolat erőteljes, a hím potrohán a 3. szelvényen mindig van 2 erős oldalfolt és a középsáv foltja, gyakran a 4. szelvényen is van 2 oldalfolt. A szárnypikkely színe változó, sárgásszürke vagy erősen füstösen sárga. A nőstény ismeretlen. 6—9 mm.

Európa nagy részét — Észak-Európától a Kaukázusig —, valamint Dél-Szibériát lakja. Hazánkban főleg a hegyvidéki erdeinkben (Budai-, Bakony, Mecsek, Mátra, Bükk hegység) nem ritka, kivételesen alacsonyabb vidéken is előkerült. Életmódja ismeretlen (V—IX.) (= *pilosa* BARANOV, 1927)

dorsalis (MEIGEN, 1824)

7 (6) A hím cercusa és surstylusa oldalnézetben lefelé hajlik, és a surstylust csak ritka szőrözet fedi (59. ábra: G). Egyébként homlokszélességük, tor- és potrohrajzolatuk olyan, mint az előző fajé. Nősténye ismeretlen. 5—10 mm.

Megtalálták Európa több országában, Szibériában és Mongóliában. Hazánkban nem ritka, az előző fajjal ellentétben inkább a síkságokon gyűjtötték (Csévharaszt, Dömsöd-Apajpuszta, Hortobágy), de találták hegyvidéken is (Budai- és Börzsöny hegység). Életmódja ismeretlen (V—IX.)

uncinata MESNIL, 1967

8 (5) A hím cercusának vége felfelé hajlik, a csúcsa négyszögű (59. ábra: E), csak ritka szőrözet van a felső oldalán, a surstylus alig görbül lefelé. Az ide tartozó 2 faj ivarszerve azonos, de különbségek vannak a repülési időben, a potroh felszínén, a sertécskék számában és a színezetben. A hímek így nagy valószínűséggel elválaszthatók. A nőstények közül csak a *mutabilis* FALLÉN-t lehet valamennyire meghatározni, a *grandigena*, *uncinata*, *dorsalis* fajokat ma még nem tudjuk elkülöníteni.

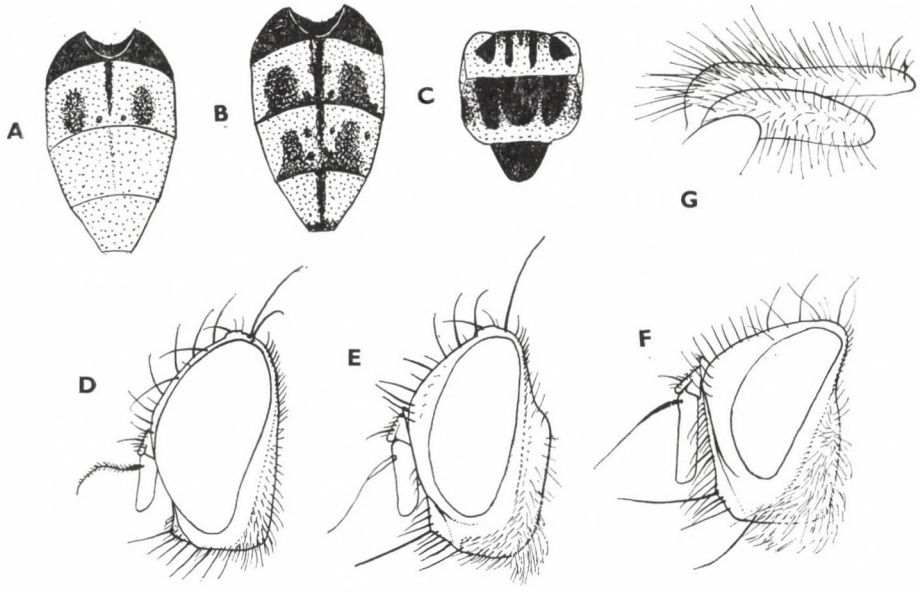
9 (10) Nagyobb, 6—8 mm. A torpikkely sárgás színű, a potroh sárgás- vagy kékesszürkén hamvas, többnyire csak a 3. szelvényen vannak oldalfoltjai (60. ábra: A), de nem függnek össze a középfolttal, gyakran teljesen hiányzanak, ilyenkor az *incana*-ra emlékeztetnek, keskeny homlokuk és gyengén csillámló potrohuk azonban kilétüket azonnal

elárulja. A 4. szelvényen csak ritkán van sötét oldalfolt. A nőstény potrohán többnyire nincsenek foltok vagy csak a 3. szelvényen. A 3. szelvényen a sörtécskék sűrűek, 8—10 sorban állnak, a nőstényeken 6—7 sorban. A tor végén a pajzsocska előtt 2 sor finom szőrszerű sörtécske áll. Az orca 1,5—2-szer szélesebb, mint a 3. csápíz, és lefelé csaknem egyforma széles. A hím homloka 1/2, a nőstényé 1,2-szer olyan széles, mint a szem. A hím homloksávja szélesebb a járomlemeznél, a nőstényé keskenyebb. Mindkét ivar csápjának 3. íze bő 2-szer hosszabb a 2.-nál. A csápsörte az 1/3-áig megvastagodott, a 2. íz alig hosszabb, mint amilyen vastag. A szájperem beleolvad az arc síkjába. A hímen az orcára lefutó homloksörték mögött 1 sor hosszabb és 1—2 sor rövidebb sörtécske áll. A hím torának 3 széles fekete sávja nem éri el a pajzsocska határát. A nőstények torán csak 4 keskeny sáv húzódik, amelyek csak kis darabon érnek a varrat mögé. A csápok, a tapogatók, a pajzsocska és a basicosta feketék, csak a billér narancssárga. 6—8 mm.

Eddig csak Európából mutatták ki, a gyűjteményekben főleg *mutabilis* FALLÉN néven szerepel, nem bizonyos, hogy jó faj. Hazánkban gyakori. Főleg tavasszal a IV—VI. hónapokban repül, de vannak VIII—X. hónapból is példányaink. Gazdaállatai nyilván Chrysomelidák, de nem tudjuk, hogy melyik adat vonatkozik rájuk (IV—X.)

grandigena (PANDELLÉ, 1896)

10 (9) Kisebb, 4—6 mm. A torpikkely fehéres vagy szürke színű. A potrohrajzolat (58. ábra; 60. ábra: B) nagyon változatos, többnyire a 3. és

60. ábra. A: *Meigenia grandigena* PANDELLÉ ♂ és B: *M. mutabilis* FALLÉN ♂ potrohrajzolata — C: *Medina collaris* FALLÉN ♂ torrajzolata — D: *Gastrolepta anthracina* MEIGEN ♀, E: *Paratrixa polonica* BRAUER & BERGENSTAMM ♂ és F: *Medina collaris* FALLÉN ♂ feje — G: *Meigenia incana* FALLÉN ♂ ivarszerve (Eredeti)

4. szelvényen is 2—2 oldalfolt és a középsáv foltjai láthatók, amelyek a szelvény hátulsó peremén összeolvadhatnak. Gyakran hiányzik a 2 nagy folt a 4. szelvényen, ilyenkor az előző fajokhoz hasonlít, de a sörtécskék száma a 3. szelvényen kevesebb, a hímeken 6—7 sor, a nőstényeken 5—6 sorban állnak. A tor végén a pajzsocska előtt általában 1 sor szőröcske és néhány különálló szőrszál látható. Mindkét ivar csápjának 3. íze jó 2-szer hosszabb a 2.-nál (59. ábra: D), az orca keskenyebb az előző fajokénál, lefelé keskenyedik, és körülbelül másfélszerese a 3. csápíznek. Az orcán lehúzódó homloksörték mögött nincsen erősebb, csak 1—2 nagyon gyenge sörtécske sor. Ivarszerve: 59. ábra: E. 4—5 mm.

Hazája Európa és a Közel-Kelet, valamint Közép-Ázsia és Mongólia. Magyarországon a legközönségesebb és időnként tömegesen rajzó *Meigenia*-faj. A nevelési és gazdaállat adatok többsége valószínűleg erre a fajra vonatkozik. Főleg szeptemberben és októberben rajzik, de első példányai már júniusban megjelennek (VI—X.)

mutabilis (FALLÉN, 1810)

90. nem: **Gastrolepta** RONDANI, 1862

A nemet jellemzik a hátra dőlő homloksörték (60.—ábra: D), a csenevész ocellaris sörték, az arcnál 2-szer hosszabb homlok, a pillás csápsörte, a feltűnően erős substigmaticalis sörte, a hosszú szárnytövis, a fényes fekete test és a 2. potrohszelvény egészen rövid horpadása. Csak 2 vállsörtéje van.

A nem egyetlen faja Európában él és nálunk is megtalálták.

— — A hím homloka csak 1/4 olyan széles, mint egy szem, a nőstényé 3/4 része a szemnek. A hím 3. csápíze vese alakú és 2-szer hosszabb a 2.-nál, a nőstényé 2 1/2-szer. A fej elöl ezüstfehéren hamvas, a hím járomlemezei gyengén hamvasak, a nőstényé fénylő feketék, a szem mellett keskeny hamvas peremet hagy. A tor fénylő fekete, csak a válldudor és az oldallemezek hamvasak, a potroh szintén fénylő fekete, de a 3. és 4. szelvények tövén ezüstös harántsáv látható, a középen szélesen meg van szakítva. A tapogató fekete, a billér sárga. 5 mm.

Ritka európai faj, keleten Tadzsikisztánban is előfordul. Hazánkban csak 3 példányt fogtak Budapest (Csúcshegy), Mogyorós (Bakony hegység) és Sóstó (Mátra hegység) lelőhelyeken. Életmódja ismeretlen (V, VI.)

anthracina (MEIGEN, 1826)

91. nem: **Paratrixa** BRAUER & BERGENSTAMM, 1891

A nőstényeken a *Medina* ROBINEAU-DESVOIDY fajokéhoz hasonlóan fényes lapos pajzs zárja le a potroh végét. A potrohon nincsenek hosszú discalis sörték, néha helyükön szőrszerű rövid sörték állnak. A 2. potrohszelvény horpadása nem ér a pereméig. A gyenge vibrissák az arcléc feléig érnek. A homloksáv sokkal szélesebb, mint a járomlemez. A homloksörték

csak a 2. csápíz elejéig mennek le. A tarkó alsó fele domború (60. ábra: E). A tapogató rövid. A szem kopasz. Egyetlen szájsörtéjük van. A szárnyak sárgák. A 3. supraalaris sörte hiányzik.

A nem 3 palearktikus faja közül 1 él Európában, amelyet hazánkban is megtaláltak.

— — A hím homloka 2/3-a a szem szélességének, a nőstényé egyenlő vele, ebből a homloksáv a fejtetőn olyan széles, mint a 2 járomlemez együtt. A hím 3. csápíze 2-szer hosszabb a 2.-nál, az orca keskenyebb a 3. csápíznél (60. ábra: E), a pofa 1/5-e a szem magasságának. A csápsörte sárga. A tor felülnézetben erősen hamvas, 4 elmosódott szélű barna sávval. A barna potroh teljesen szürkén hamvas, de a szelvények elülső peremén a hamvasság sűrűbb, sötét haránt-sávok nincsenek, csak széles barna középsáv. A tapogató és a billér sárga. A *cu* ér utolsó szakasza csak fele olyan hosszú, mint az *mcu* harántér. 5—6 mm.

Közép- és dél-európai faj. Hazánkban ritka (Fót, Kőszeg, Bükk hegység, Nyíregyháza). Kinevelték az *Anisodactylis binotatus* FABRICIUS, *A. signatus* PANZER, *Amara plebeja* GYLLENHAL és *Agonum moestum* DUFTSCHMIED futóbogarak imágóiból (VI—VIII.)

polonica BRAUER & BERGENSTAMM, 1891

92. nem: **Medina** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Megnyúlt, karcsú legyek hosszú lábakkal. A hímeknek is van alsó orbitalis sörtéjük, de szőrszerű, csökevényes formában. Az ocellaris sörték kicsinyek, a homloksáv szélesebb, mint a járomlemez, a vibrissák az arcléc 1/2—3/4-éig felmennek (60. ábra: F). A csápsörte röviden molyhos, az 1/3-áig megvastagodott, a keskeny tarkó-kiöblösödésen egyetlen szájsörte áll, a tapogató fekete. A pajzsocskának nincs csúcssörtéje, a subapicalisok közel állnak egymáshoz és erősen széttartók. A potroh 2. szelvényének horpadása a széléig ér, a többi szelvényen hosszú discalis sörték állnak, a potrohnyílást a nőstény 7. tergitjéből alakult kerek pajzs zárja le hátul. Az R_5 sejt a szárnycsúcsban. nyitottan végződik.

A nem 7 palearktikus fajából 6 él Európában, 4-et hazánkban is megtaláltak és egy 5. előkerülése várható.

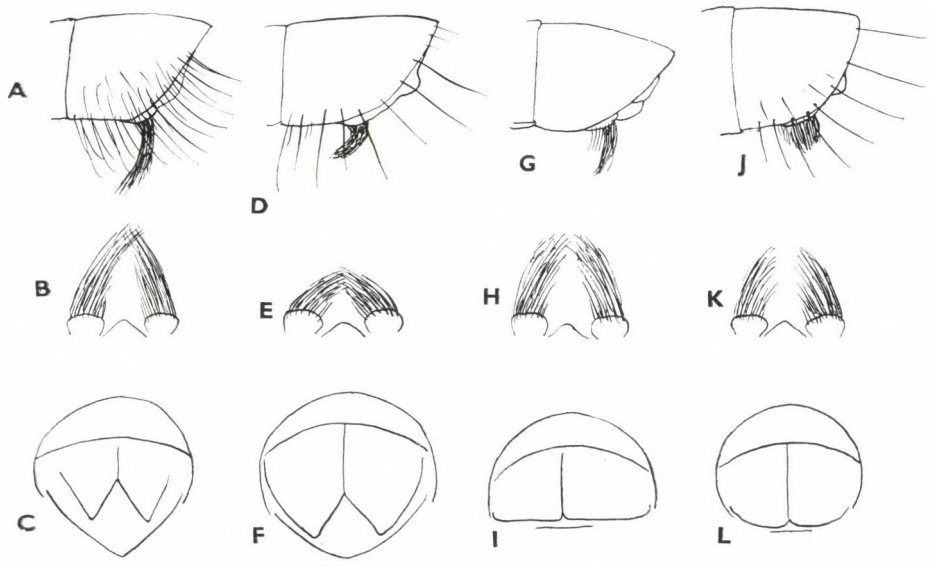
1 (2) A billér sárga, az elülső lábszáron csak 1 hátulsó sörte áll. A hím ivarszervének nincs ecsetszerű sörtecsomója. A fej szürkén hamvas A hím homloka 1/2, a nőstényé 3/4 olyan széles, mint a szem, az orca a közepe táján keskenyebb a 3. csápíznél (60. ábra: F), utóbbi mindkét ivar esetében 3,5-szer hosszabb, mint amilyen széles és 3-szor hosszabb a 2. csápíznél. A pofa csak 1/5 olyan magas, mint a szem. A toron a varrat előtti 4 fekete sáv elöl csaknem összeolvadt, de hátul nem éri el a varratot, a varrat mögött a sávok egyetlen sötét folttá egyesültek (60. ábra: C) A hím potroha erősen megnyúlt, a 3—5. szelvénye elülső felén szürkésfehéren hamvas, fekete középsávval megszakított, hátulsó felén fényes fekete, de egészen hátulról nézve barna hamvasság fedi. A nőstény hasonló, de kerekebb, és színezete kontrasztosabb. Nagyobb: 6—8 mm

Európából és Japánból mutatták ki. Hazánkban ritka, csak 5 példány került elő a Bakony, a Börzsöny és a Zempléni-hegységekből és Csévharaszt, Horvátkimle lelőhelyekről. Lárvája a *Galerucella luteola* O. F. MÜLLER és a *Lochmaea suturalis* C. G. THOMSON nevű Chrysomelida bogarak imágóiban fejlődik (VI—VIII.)

collaris (FALLÉN, 1820)

2 (1) A billér feketés, az elülső lábszáron 2 hátulsó sörte áll. A hím ivarszervéből ecsetszerű sörtecsomó nyúlik ki (61. ábra: A, D, G, J). Az idetartozó 4 faj teljesen azonos külsejű, csak ivarszerveik különböznek. A hímek feje hasonló az előző fajéhoz, de a 3. csápíz csak 2-szer hosszabb a 2.-nál. Toruk felül fényes fekete, csak a válludor szürkén hamvas. A hím potroha felülnézetben teljesen fekete, csak egészen hátulról nézve a 3. szelvény és kissé a 4. vékonyan barnán hamvas. A nőstények potroha kerekebb, erősen domború, fényes fekete, de a szelvények elején keskeny fehéresszürke hamvasság díszíti, mely a közepe felé elkeskenyedik és a középen megszakad, hasoldalukon a 3. és 4. tergiteknek a sternitek menti szegélyén rövid vaskos tüskék sorakoznak.

3 (10) H í m e k. A potroh alsó felszínén az ivarszervből ecsetszerű sörtecsomó nyúlik ki (61. ábra: A, D, G, J). A torpikkely sötét, füstös. A verticalis sörték szőrszerűek.

61. ábra. A: *Medina melania* MEIGEN ♂ potrohvége oldalról, B: sörteecsetje hátulról és C: ♀ potrohvége hátulról — D: *M. separata* MEIGEN ♂ potrohvége oldalról, E: sörteecsetje hátulról és F: ♀ potrohvége hátulról — G: *M. multispina* HERTING ♂ potrohvége oldalról, H: sörteecsetje hátulról és I: ♀ potrohvége hátulról — J: *M. luctuosa* MEIGEN ♂ potrohvége oldalról, K: sörteecsetje hátulról és L: ♀ potrohvége hátulról (A, D és J: eredeti, a többi HERTING nyomán)

4 (7) Az ivarszerv sörte-ecsetje csak hosszú, egy csomóban álló sörtékből áll, hátulnézetben a sörték keresztezik egymást (61. ábra: A, B, D, E).

5 (6) A sörte-ecset hosszú, hosszabb, mint az 5. potrohszelvény dorsalis hosszának a fele (61. ábra: A) és merőleges a potroh tengelyére. Hátulról nézve a két sörtecsomó egymás felé hajlik, alattuk nagy ablakot hagy ki (61. ábra: B). 3—4 mm.

Németországból, Ausztriából (Fertő-tó) és Svájcból mutatták ki. Hazánkban ritka, 5 példányt Sopron mellett, egyet a Bakony hegységben fogtak. Gazdája a *Tanymecus palliatus* FABRICIUS ormányosbogár lárvája (V, VIII.) [= *funebris* (MEIGEN, 1824)]

melania (MEIGEN, 1824) ♂

6 (5) A sörte-ecset rövidebb, oldalnézetben alig 1/3-a az 5. potrohszelvény dorsalis hosszának (61. ábra: D), és ferdébben hajlik előre. Hátulról nézve már a tőrészükön összeérnek, úgyhogy alig marad ablak közöttük (61. ábra: E). 4—5 mm.

Gyakori és szélesen elterjedt közép-európai, dél-szibériai faj, a Kárpát-medencében a Déli-Kárpátokból (Mehádia) és az Északi-Kárpátokból (Pöstyén) mutatták ki. Hazánkban egyenként sok helyen (Budai-, Vértes, Mátra és a Bükk hegység, valamint Csévharaszt), nagyobb számban csak Jósvafőn gyűjtötték. Kinevelték a *Phyllodecta vulgatissima* L. és *Ph. vitellinae* L. nevű Chrysomelidákból és a *Semiadalia undecimnotata* SCHNEIDER, *Propylaea quatuordecimpunctata* L. és *Aphidecta obliterata* L. nevű Coccinellida bogarakból (V—IX.)

separata (MEIGEN, 1824) ♂

7 (4) A hím potrohán oldalnézetben a sörte-ecset egyre rövidebb sörtékkel folytatódik, hátulról nézve a 2 sörte-ecset nem keresztezi egymást, legfeljebb a hegyük ér össze (61. ábra: G, H, J, K).

8 (9) Hasonló a *separata* MEIGEN fajhoz, de a sörte-ecset valamivel hosszabb, mint az 5. tergit dorsalis hosszának 1/3-a, hegyük nem hajlik olyan erősen előre, mint a *separata* MEIGEN-é (61. ábra: G), ezenkívül a sörte-ecset oldalról nézve szórtabb, mert a sörték nem szorítkoznak az 5. sternit 2 lebenyének csúcsára, hanem csökkenő hosszúságban előrefelé átterjednek annak peremére is. Hátulról nézve az ecset-sörték hegye összeér (61. ábra: H). A tergitek elülső szegélyén a hamvasság erősebb, feltűnőbb és a szárnypikkely sem olyan barna, mint a *separata* MEIGEN-é és a *melania* MEIGEN-é. 5—6 mm.

Az újabban leírt fajt eddig Németországból (Westfália, Würtenberg, Dachau), Alsó-Ausztriából (Wienerwald), Franciaországból és Szlovákiából jelentették. Hazánkban még nem találták. Kinevelték a *Hypera postica* GYLLENHAL és *Tanymecus palliatus* FABRICIUS ormányosbogarakból

[multispina HERTING, 1966] ♂

9 (8) A hím ivarszervén az 5. sternit lebenyének csúcsán kívül a külső peremének nagy részét sörteszerű szőr fedi (61. ábra: J), ezért inkább fésű-, mint ecsetszerű, előrefelé rövidülő szőrökkel. A sörték

csaknem merőlegesen állnak és kissé befelé hajolnak. Hátulról nézve a 2 sörte-ecset teljesen el van választva és a csúcsuk sem ér össze (61. ábra: K). 4—5 mm.

Európában Ausztriából (Lajta-hegység), Csehszlovákiából stb., Ázsiában Dél-Szibériából és Japánból mutatták ki. Magyarországon elég ritka (Budapest, Vértes hegység, Csévharaszt, Sarkad, Csomád), sík- és dombvidékeken egyaránt megtalálták. Kinevelték a *Haltica ampelophaga* GUÉRIN-MÉNEVILLE és H. *quercetorum* FOUDRAS levélbogarakból (V—IX.)

luctuosa (MEIGEN, 1824) ♂

10 (3) N ő s t é n y e k. A potroh végét fényes fekete kerek pajzs zárja. A torpikkely fehéres. A verticalis sörték erősek.

11 (14) A potrohvég kerek pajzsának a közepéig bemetszett (61. ábra: C).

12 (13) A pajzs a potroh végén erősen homorú, az alsó fele ferdén lefelé és hátrafelé irányul. A középen mély és széles kivágás látható, amelyet bőrszerű hártya fed (61. ábra: C). Az alatta fekvő és részben kiugró sternit háromszögűen hegyes, a csúcsa alig szélesebb 90°-nál. 2,5—3 mm **melania** (MEIGEN, 1824) ♀

13 (12) A pajzs meglehetősen lapos, felső részében gyengén domború, és alul csak kissé hajlik hátra. A közepén, mint a *melania* MEIGEN-nek mély bevágás látható. Alul lekerekített sternitben végződik (61. ábra: F). 3—4 mm **separata** (MEIGEN, 1824) ♀

14 (11) A pajzson alul nincs vagy csak jelentéktelen a bevágás.

15 (16) A pajzs közepén barázda fut, kétoldalt erősen előredomborodik, alsó pereme egyenes, nem kerek (61.;ábra: I). A potroh alsó oldalán a 3. és 4. szelvény hasoldali peremrészén számos rövid, zsúfoltan álló, fényes fekete sörtécskével borított mező látható. 5—6 mm [**multispina** HERTING, 1966] ♀

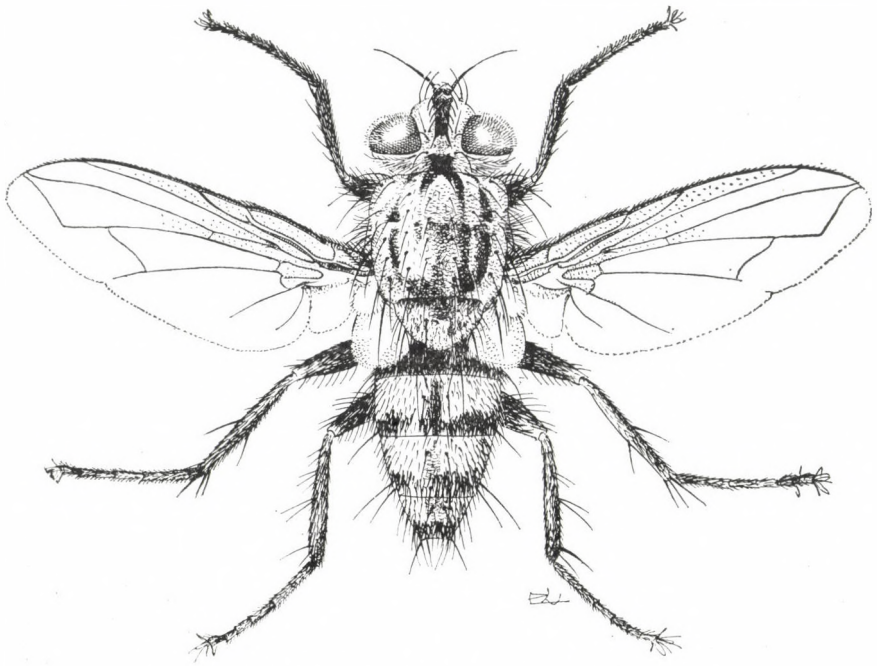
16 (15) A potroh pajzsa csaknem sík, a középen csak nagyon gyengén és határozatlan barázdával. A pajzs körvonala, a hozzátartozó sternittel megközelítően kör alakú, bár alul laposabb ívű (61. ábra: L). 3,5—4 mm **luctuosa** (MEIGEN, 1824) ♀

93. nem: **Hemimacquartia** BRAUER & BERGENSTAMM, 1893

A vibrissák csak az arcléc alsó 1/3-áig érnek. A 2. potrohszelvény horpadása végig ér. A 3. csípő hátulsó szegélyén sörtécskék állnak. A homloksáv 2-szer olyan széles, mint az egyik járomlemez. A csáp nagyon erős, a 3. íze széles, és 4—5-ször olyan hosszú, mint a 2. íz. A csápsörte kopasz. A hátulsó lábszár anterodorsalis fésű-sörtéiből 2 erősebb sörte emelkedik ki. Az R_5 sejt a szárnycsúcsban végződik. Az 5. tergit hosszabb a 4.-nél.

Egyetlen európai faj tartozik a nembe, amelyet hazánkban még nem találtak meg.

— — A fej sárgásszürkén hamvas, csak a fejtetőn üt át az alap fekete színe. A tor jóformán csak a dorsocentralis sörték vonalán alig hamvas. A potroh gyengén, sötéten, csillámlóan hamvas, kihagyva a szelvények hátulsó 1/4-ét és a sötét középsávot. A hím homlokának szélessége 3/4-e a szemnek, a nőstényé egyenlő vele. A hím csápja (63. ábra: A) nagyon széles és hosszú, a 3. íz tövén erősen előredomborodik. 5—6-szor olyan hosszú, mint a 2. íz, a nőstényé csak 4-szer. A homloksörtékből csak 1 éri el az orcát a lunula végén.

62. ábra. *Compsilura concinnata* MEIGEN ♂ (Eredeti)

A pofa olyan széles, mint a szem magasságának 1/4-e. A szájsörték száma 4—5. A szemet sűrű, hosszú szőr borítja. A tapogató és a billér sárgák. 6 mm.

Észak- és Közép-Európában (Szlovákia) élő rendkívül ritka légyfaj. Hazánkban még nem találták. Életmódja ismeretlen

[**paradoxa** BRAUER & BERGENSTAMM, 1893]

94. nem: **Compsilura** BOUCHÉ, 1834

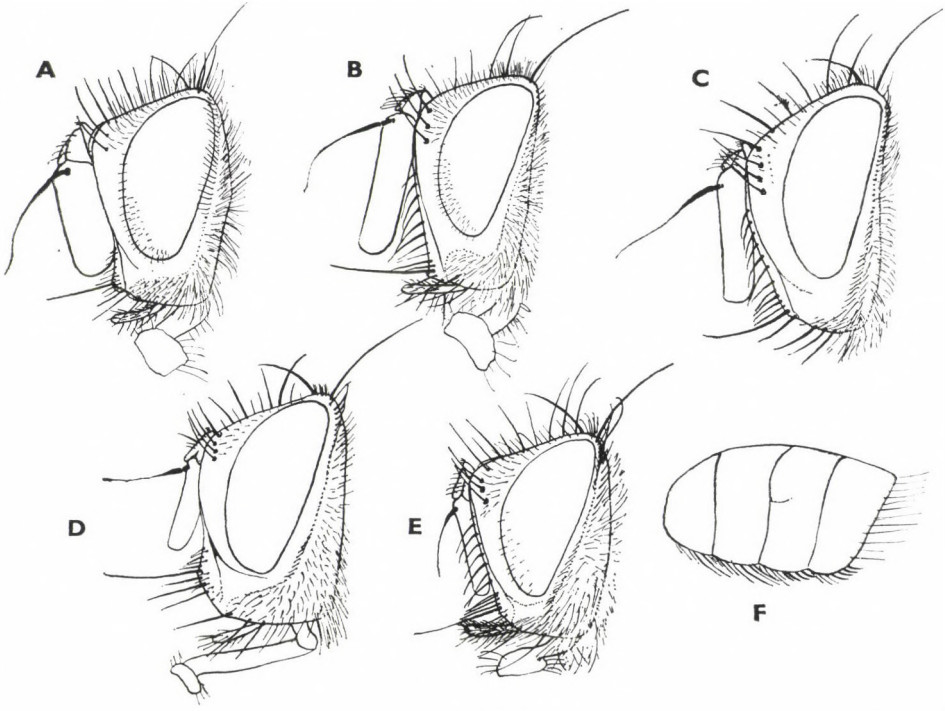
Könnyen felismerhető a magasra felmenő vibrissákról (63. ábra: B), a hiányzó vagy szőrszerű ocellaris sörtékről (62. ábra), a hosszú 3. csápízről, a szőrös szemről, a nőstények ék alakú „fűrészhasáról" (5. ábra: F, G) és hajlott tüskévé alakult tojócsövéről. A toron 3 + 4 dorsocentralis sörte, a váll-

dudoron 4 vállsörte áll, a pajzsocska csúcssörtéi vékonyak, felhajlók, keresztezik egymást.

Egyetlen palearktikus faja Európában és Ázsiában él, századunkban Észak-Amerikába is áttelepítették. Hazánkban is közönséges.

— — A hím homloka 3/4—5/6 olyan széles, mint a szem, a nőstényé egyenlő fele. A hím csápjának 3. íze 5—8-szor hosszabb a 2.-nál, a nőstényé 5-ször. A csápsörte 1/3—2/5-éig megvastagodott. Az orca fele olyan széles, mint a 3. csápíz, a nagyon erős vibrissák az arcléc 2/3-áig felmennek (63. ábra: B), a pofa 1/3 olyan magas, mint a szem. A tapogató sárga. A tor világosszürkén hamvas, a varrat előtt 4 keskeny fekete sávval, mögötte széles középfolttal és 2 oldalsávval (62. ábra). A potroh fekete, a szürke hamvasság a 3—5. szelvények elülső 2/3-át borítja, középen keskeny fekete középsáv szakítja meg. A sternopleuralis sörték száma 3. A lábak feketék. 5—9 mm.

Eredeti hazája Európa, Ázsia és Japán. A gyapjas pille (*Lymantria dispar* L.) elleni biológiai védekezés céljából az Egyesült Államokba is betelepítették. Hazánkban mindenfelé elterjedt, időnként tömegesen rajzik. Egyike a legpolifágabb Tachinidáknak. Európában mintegy 100 nagylepke fajból, egy molylepke

63. ábra. A: *Hemimacquartia paradoxa* BRAUER & BERGENSTAMM ♂, B: *Compsilura concinnata* MEIGEN ♂, C: *Vibrissina turrita* MEIGEN ♂, D: *Conogaster pruinosa* MEIGEN ♂ és E: *Lecanipa leucomelas* MEIGEN ♂ feje — F: *Vibrissina debilitata* PANDELLÉ ♀ potroha fűrészsörtékkel (A: MESNIL nyomán, a többi eredeti)

fajból (Hyponomeuta) és 5 levéldarázs faj álhernyójából nevelték ki. Hazánkban is 28 hernyófajból tenyésztették ki. Amerikában a sikeres betelepítés után több mint 200 új gazdaállatát sikerült kimutatni. Évente több nemzedéke van (V—IX.) — Fürészhasú fürkészlégy

concinnata (MEIGEN, 1824)

95. nem: **Vibrissina** RONDANI, 1861

A *Compsilura* BOUCHÉ-hoz külsőleg nagyon hasonló nem. De eltér abban, hogy szemei kopaszok, 3 + 3 dorsocentralis sörtéjük van, az ocellaris sörte fejlett, a tarkó-kiöblösödés nagyon keskeny (63. ábra: C). Csak 3 vállsörtéjük és 2 sternopleuralis sörtéjük van. A potroh horpadása nem éri el egészen a 2. szelvény peremét. A potroh 3. és 4. szelvényén discalis sörték is állnak. A nőstények potroha fűrészhasú, alul éles peremet alkot.

A nemnek 2 palearktikus faja ismeretes, mindkettő Európában és hazánkban is megtalálható.

1 (2) A hím külső verticalis sörtéje alig észrevehető. A hím csápjának a 3. íze 6—8-szor, a nőstényé 5-ször olyan hosszú, mint a 2. A hím homloka 2/3 olyan széles, mint egy szem, és nincs alsó orbitalis sörtéje (63. ábra: C). A nőstény homlokának szélessége 4/5-e a szem szélességének. A hím elülső lábának karma olyan hosszú, mint az 5. lábfejíz. A nőstény potroha alul csak gyenge élt alkot, a 4. tergitnek a sternitek felé néző felszínén az erős sörték olyan hosszúak, mint a 4. tergit. A tapogató sárga. A tor világosszürkén hamvas, a varrat előtt 4, mögötte 5 keskeny sávval, amelyek közül a 3 középső egyetlen sötét folttá olvadt össze. A potrohrajzolat Tachinida típusú. A lábak feketék. A nőstény színezete hasonló a hímhez. 7—8 mm.

Hazája Európa, Ázsia, Japán. Magyarországon ritka (Budapest, Pacsa, Bükk hegység). Lárvája levéldarazsakban fejlődik, kinevelték az *Arge pagana* PANZER, *A. enodis* L., *A. fuscipes* FALLÉN, *A. ustulata* L., *Croesus varus* VILLERS, *Eriocampa ovata* L., *Monostegia abdominalis* FABRICIUS és *Macrophyta albicincta* SCHRANK álhernyójából (VI, VII.)

turrita (MEIGEN, 1824)

2 (1) A hím külső verticalis sörtéje vékony, de 2/3 olyan hosszú, mint a belső. A hím csápjának 3. íze 4-szer, a nőstényé 2,5—3-szor olyan hosszú, mint a 2. íz. Mindkét ivar homloka közel szemszélességű, és mindkettőnek van 2 alsó orbitalis sörtéje. A hím elülső lábának karmai sokkal rövidebbek az utolsó lábfejíznél. A nőstény potroha oldalról erősen lapított, alul ék alakú, a 4. tergitnek a sternit felé néző peremén a sörték vaskosak, és csak 1/3 olyan hosszúak, mint a 4. szelvény (63. ábra: F). A pofa csak 1/4 olyan magas, mint a szem. Egyébként színezete hasonló az előző fajéhoz. 5 mm.

Európából mutatták ki. Hazánkban ritka, egyetlen nőstény példányát Nádasdon (Vas m.) fogták. Életmódja ismeretlen (VIII.)

debilitata (PANDELLÉ, 1896)

96. nem: **Conogaster** Brauer & Bergenstamm, 1891

A nemet jellemzi a hosszú, vékony haustellum (63. ábra: D) és a kis ajakpárna. A vibrissák csak az arcléc 1/5-éig érnek. A potroh horpadása jóval a 2. szelvény pereme előtt végződik. Nincs discalis sörtéje, még az 5. potrohszelvényen sem. A hímnek nincs alsó orbitalis sörtéje. A középső lábszáron 2 anterodorsalis sörte áll.

A nem egyetlen faját Európában és Mongóliában találták meg. Hazánkban is él.

— — Csak a hímje ismeretes. Homloka 4/5-e a szem szélességének, a homloksáv 2-szer szélesebb a járomlemeznél, az orca 1,5-szer szélesebb, mint a 3. csápíz, a pofa 1/3-a a szem magasságának (63. ábra: D). Csápjának 3. íze bő 2-szer hosszabb a 2.-nál. A tapogató sárga és kb. 2/3-a a haustellum hosszának. A toron a varrat előtt 1—2, mögötte 3 acrostichalis sörte áll, a dorsocentralisok száma 2 + 3, a humeralisoké 2—3, a sternopleuralisoké 3. Színe fekete alapon sárgásszürkén hamvas, a varrat előtt 4, mögötte 5 keskeny hosszanti sávval. A potrohon a 2—5. szelvényeken erős peremsörték állnak, a discalisok hiányoznak. A potroh fekete alapszínű, a 2. szelvény teljesen, a 3. és 4. a 3/4 részéig gyengén hamvas, az 5. szelvény fényes fekete. A lábak feketék, a szárnytövis jól fejlett. 6—7 mm.

A fajt Dél- és Kelet-Európából, Szibériából, valamint Mongóliából mutatták ki. Magyarországon ritka, csak a Duna—Tisza közén, Rém és Apajpuszta lelőhelyeken, valamint régi adat alapján Kalocsán gyűjtötték. Életmódja ismeretlen (V.)

pruinosa (Meigen, 1824)

97. nem: **Lecanipa** Rondani, 1859

Hasonló a *Vibrissina* Rondani nemhez, de a középső lábszárán 2—4 anterodorsalis sörtéje van. A vibrissák az arcléc felső 1/3—1/5-éig felmennek, az ocellaris sörték erősek. A csáp 1. íze meredeken kiáll (63. ábra: E), a 3. csápíz 4—5-ször olyan hosszú, mint a 2. íz. A csápsörte csak az 1/4—1/5-éig vastagodott meg. A válldudoron a 3 basalis sörte közül a középső jóval előbbre áll. A pajzsocska csúcssörtéje csenevész, az oldalsörte viszont olyan erős, mint a basalis sörte. A 2. potrohszelvény horpadása nem ér a pereméig, a 3—5. szelvényeken discalis sörték is állnak. A szemet rövid szőr borítja.

A nemhez 2 palearktikus faj tartozik, mindkettőt Európában és hazánkban is megtalálták.

1 (2) Az r_{4+5} érelágazásban csak 2—4 sörtécske áll. Az acrostichalisok száma 2 + 3. A hátulsó lábszár végén 2 dorsalis sörte található. A hím homloka felülnézetben kb. 3/5, a nőstényé 3/4 szemszélességű, ennek több mint 1/3-a esik a homloksávra. Az orca keskenyebb a 3. csápíznél. A csáp 3. íze 4,5-szer hosszabb a 2.-nál. A homloksörték erősek, hosszúak, és 3—4 hátrahajló felső orbitalis sörtével folytatódnak (63. ábra: E). Az ocellaris sörték erősek, előrehajlanak. A járomlemez szőrszálai túl a legalsó homloksörtén lemennek az

orcára. A postocularis sörték vékonyak, hosszúak, hegyük előrehajlik. Mögöttük a tarkón teljes sor fekete sörtécskét láthatunk. A haustellum rövid, duzzadt, a tapogató keskeny, fekete. A tor és potrohrajzolat olyan, mint a *Compsilura*-nemé (62. ábra). A lábak feketék. A nőstény hasonló, de 2 pár alsó orbitalis sörtéje van, és a 3. csápíze csak 3-szor hosszabb a 2.-nál. 8—10 mm.

Európai elterjedésű faj. Hazánkban ritka, 1—1 példányát gyűjtötték alacsonyabb vidékeinken (Buda, Tihany, Zalaszántó, Csákvár) és magasabb hegyeinkben (Bükk és a Zempléni-hegység). Életmódja ismeretlen (VI, VII.)

leucomelas (MEIGEN, 1824)

2 (1) Az r_{4+5} érelágazástól a sörtécskék az *m* eret csaknem az *rm* harántérig elkísérik. Az acrostichalis sörték száma 3 + 3. A hátulsó lábszár végén 3 dorsalis sörte található. Mindkét ivar homloka olyan széles, mint a szem. Az orca keskeny, csak 1/2—2/3-a a csápíz szélességének. A hím 3. csápíze kb. 4,5-szer, a nőstényé 3,5-szer hosszabb a 2. íznél. A pofa 1/5-e a szem magasságának. A tor színezete hasonló az előző fajéhoz, de sötétebb, a sávok szélesebbek. A potrohon csak a 3. és a 4. szelvény tövén látható keskeny hamvasság. 7 mm.

Ritka európai és dél-szibériai faj, hazánkban egyetlen példányát a Bükk hegységben Nagyvisnyón találták. Életmódja ismeretlen (VII.)

bicincta (MEIGEN, 7824)

98. nem: **Belida** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

A nemet a rokon nemektől elválasztja a pajzsocska rövid, vékonyabb oldalsörtéje, az r_{4+5} elágazásából kiinduló és az *rm*-ig vagy legalább félútig elmenő sörtesor. A hím homloksörtéit erőteljes sörték kísérik, amelyek az orcán is megkettőzik a sort (64. ábra: A). A szem kopasz. A vibrissák 1/3—1/2 magasságig felmennek az arclécen. A tarkó-kiöblösödés csak a pofa alsó felét foglalja el. A csápsörte csaknem a feléig megvastagodott és hirtelenül vékonyodik el. Az acrostichalis sörték száma 2 + 3, a dorsocentralisoké 3 + 3, a vállsörtéké 3—4, a középső basalis sörte előretolódott. A pajzsocska apicalis sörtéi felállók, keresztezik egymást, és a subapicalisok hosszának 1/3-át sem érik el. A szárnytövis erősen fejlett. A potrohon erős perem- és discalis sörték állnak, a 2. szelvény horpadása nem ér a pereméig.

A nem 3 palearktikus fajából 2 él Európában, az egyiket nálunk is fogták, a másik előkerülése is lehetséges.

1 (2) A hátulsó lábszár végén 2 dorsalis sarkantyú sörte áll. A szárnytövis hosszabb az *rm* érnél. A hím homloka felülnézetben keskenyebb, mint a szem, a nőstényé egyenlő vele, a homloksáv valamivel szélesebb, mint a járomlemez. Az orca 2-szer szélesebb a besüllyedt 3. csápíznél és kissé előredomborodik (64. ábra: A), a pofa fél szemmagasságú. Mindkét ivar csápjának 1. íze meredeken feláll, a 3. íz

körülbelül 2-szer hosszabb a 2.-nál és 3,5-szer olyan hosszú, mint amilyen széles. A csáp fekete, a tapogató sárga. A fekete tor világosszürkén hamvas, a varrat előtt 4, mögötte 5 keskeny fekete sávval. A potroh fekete, a 3—5. szelvények tőfele világosszürkén hamvas, megszakítva a sötét középsávval. A lábak feketék. A szárny *mcu* harántere feltűnően ferde és elnyúlt S alakú. 7—9 mm.

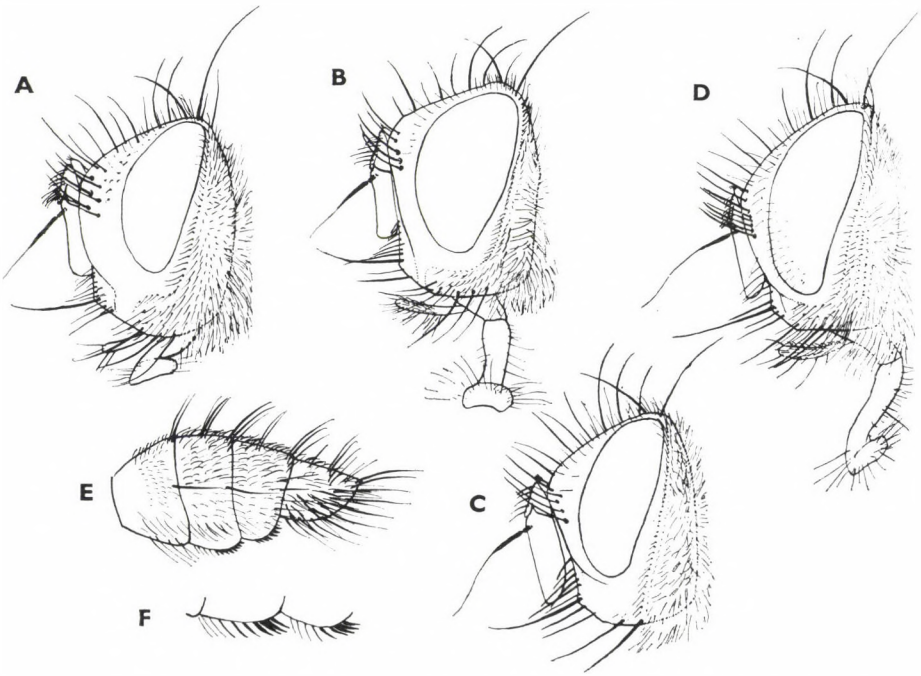
Európában, Szibériában és Mongóliában találták. Hazánkban ritka, alacsonyabb hegyvidékeken (Pilisszentkereszt, Tihany, Csákvár, Tard) fogták 1—1 példányát. Az *Arge berberidis* SCHRANK levéldarázs álhernyójából nevelték ki (VI, IX.)

angelicae (MEIGEN, 1824)

2 (1) A hátulsó lábszár végén 3 dorsalis sörte áll. A szárnytövis rövidebb az *rm* érnél. A hím homloka felülnézetben olyan széles, mint a szem. Egyebekben hasonló az előző fajhoz. 8 mm.

A ritka fajt Csehszlovákiában, Lengyelországban, Leningrád környékén és Dél-Szibériában találták. Hazánkban még nem gyűjtötték. Életmódja ismeretlen (VI, VII.)

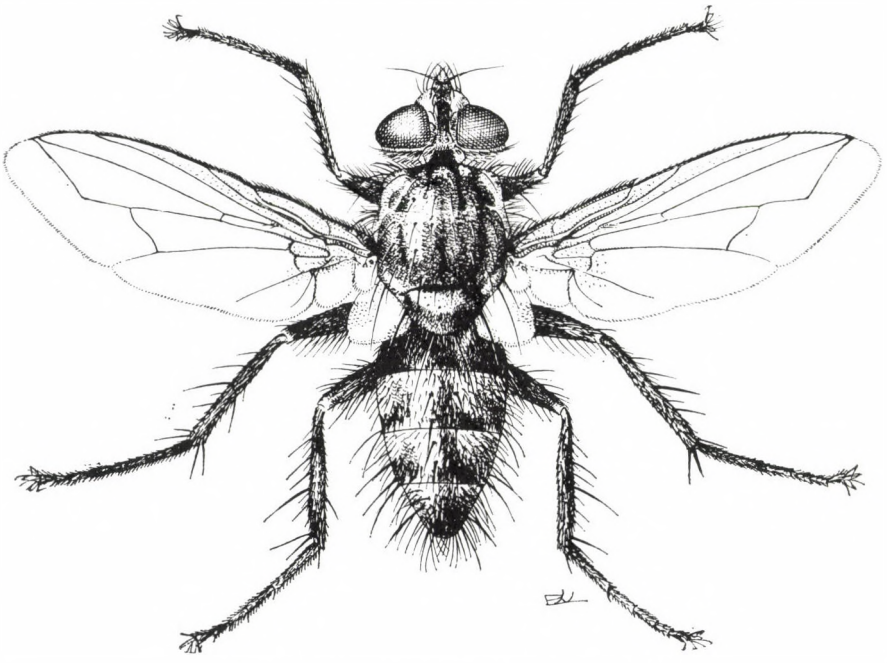
[latifrons (JACENTKOVSKY, 1945)]

64. ábra. A: *Belida angelicae* MEIGEN ♂, B: *Blondelia nigripes* FALLÉN ♂, C: *Oswaldia eggeri* BRAUER & BERGENSTAMM ♂ és D: *Lomachantha parra* RONDANI ♂ feje — E: *Blondelia nigripes* FALLÉN ♀ potroha oldalról, F: a fűrészhas erősebben nagyítva (Eredeti)

99. nem: **Blondelia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A nem nőstényét jellemzi az alul ék alakú és rövid fogszerű tüskékkel felfegyverzett úgynevezett „fűrészhas" (64. ábra: E és F). A hasonló potrohú *Compsilura* BOUCHÉ és más rokon nemektől megkülönböztetik az arclécnek csak az alsó felén sorakozó vibrissák (64. ábra: B), a 2 potrohszelvény végéig érő horpadás, a csaknem egy vonalba eső vállsörték stb. A szem kopasz vagy csaknem az. Hátsörtézete: 3 + 3 acrostichalis, 3 + 3 dorsocentralis, 1 + 3 intraalaris és 3 sternopleuralis sörte. Utóbbitól a 2. csípőig vékony, hosszú szőrsorok futnak. A szárny csúcsharántere egyenes, a lekerekített könyöke egyforma távolságra van az *mcu* haránttértől és a hátulsó szárnyszegélytől (65. ábra). Az elülső lábszáron végig ér az anterodorsalis sörték sora.

65. ábra. *Blondelia nigripes* FALLÉN ♂ (Eredeti)

Az 5 palearktikus faj közül 3 él Európában, közülük az egyik hazánkban közönséges, de a másik is előkerült.

1 (2) A pajzsocska csúcssörtéi csökevényesek, szőrszerűek vagy hiányoznak. A tapogató fekete vagy barna. A hím 3. csápíze 1,5—2-szer, a nőstényé 1,3—1,5-szer hosszabb a 2. íznél. Teljesen fekete alapszínű faj, csak a hímek potrohának 3. és 4. szelvénye kétoldalt kisebb-nagyobb kiterjedésben vörösessárga. A hím homloka felülnézetben 3/5—2/3 olyan széles, mint a szem, a nőstényé csaknem szemszélességű, a homloksáv fent valamivel szélesebb a járomlemeznél. Az orca körülbelül olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa

magassága 1/4-e a szemének. A homloksörték hosszúak, az utolsó 3—4 hátrafelé hajlik, az elülsők közül 3 lemegy az orcára a második csápíz végéig. A vibrissák csak az arcléc 1/3-áig mennek fel. A csapsörte 1/3-a vastagodott meg. A tor szürkén hamvas, a varrat előtt 4, mögötte 5 fekete sávval, amelyek közül a 3 középső folttá olvadhat össze (65. ábra). A potrohon perem- és discalis sörték állnak, a „fűrészhas" fogai rövidebbek, vaskosabbak (64. ábra: E). A tapogató és a lábak feketék. 6—9 mm.

Európától Mongóliáig és Japánig elterjedt faj. Hazánkban mindenfelé gyakori, helyenként tömegesen gyűjthető. Évente több nemzedéke van. Az erősen polifág fajt eddig különböző családokhoz tartozó 63 nagylepke, 7 molylepke és 8 levéldarázs faj lárváiból nevelték ki (VI—IX.)

nigripes (FALLÉN, 1820)*

2 (1) A pajzsocskán vékony, keresztezett, felmeredő csúcssörték állnak, 1/3 olyan hosszúak, mint a subapicalis sörték. A tapogató sárga. A hím 3. csápíze 3—3,5-szer, a nőstényé 2—2,5-szer hosszabb a 2.-nál. A nőstény 3. tergitjének a hasoldal közepén levő peremtüskéi hosszabbak, karcsúbbak, mint a *nigripes* esetében (64. ábra: F). Egyébként teljesen megegyezik az előző fajjal. 7—8 mm.

A meglehetősen ritka észak- és közép-európai faj főleg a *Pinus silvestris* erdők lakója. Hazánkban az egyetlen nőstény példányát Szombathelyen a Kámoni Arborétumban fénycsapdával fogták. Levéldarazsak álhernyójában fejlődik, kinevelték a *Gilpinia frutetorum* FABRICIUS, *G. hercynae* HARTIG, *G. laricis* JURINE, *G. pallida* KLUG, *G. polytona* HARTIG, *Diprion pini* L. és *Neodiprion sertifer* GEOFFROY álhernyóiból (VIII.)

inclusa (HARTIG, 1838)

100. nem: **Oswaldia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

A nemet a *Blondelia* ROBINEAU-DESVOIDY nemtől könnyen megkülönböztethetjük, mert az *Oswaldia*-nak előreálló középső vállsörtéje van, és a 2. potrohszelvényén a horpadás nem ér a szelvény széléig. Egyébként az elülső lábaknak 2 hátulsó sörtéjük van, a 3. és a 4. potrohszelvényen discalis sörték vannak. A pajzsocska csúcssörtéje csenevész vagy hiányzik, az oldalsörtéje olyan erős, mint a basalis sörte. A tarkó-kiöblösödés csak a pofa alsó szélére terjed ki (64. ábra: C). A szemek kopaszok vagy majdnem azok. A tapogató sárga. A potroh keskeny. A szárnytövis rövid. A basicosta fekete.

Az Ó- és Újvilágban elterjedt nemet a palearktikus régióban 7, Európában csak 4 faj képviseli, amelyek közül 2-t hazánkban is megtaláltak, még 2 további faj előfordulása várható.

1 (4) A dorsocentralis sörték száma 2 + 3.

* Megjegyzés. P. B. DOWDEN 1933-ban kimutatta, hogy e fajnak a *Bupalus piniarius* L. nevű araszolóhernyóból kinevelt példányai nem petéznek szőrös hernyókra, ezért erősen specializálódott biológiai (al)fajnak tekinthetők. Ez azonos a *Blondelia piniariae* (HARTIG) néven 1838-ban leírt fajjal. Sajnos a kutatóknak eddig semmiféle megbízható morfológiai bélyeget nem sikerült találni a 2 faj elválasztására. Ezért amíg újabb vizsgálatok nem igazolják faji különállásukat, az utóbbit *Blondelia nigripes* (FALLÉN) ssp. *piniariae* (HARTIG, 1838) néven biológiai alfajnak tekinthetjük.

2 (3) Az acrostichalis sörték száma 3 + 3. A vibrissák csak az arcléc alsó 1/6-át foglalják el. A járomlemez elülső fele gyakorlatilag kopasz. A homloksörték erősen hátradőlnek. A szárny peremerének 4. szakaszán nincsenek sörtécskék. A hím homloka felülnézetben olyan széles, mint a szem 2/3-a. A postocularis sörték egyenesek. Az elülső láb karmai olyan hosszúak, mint az utolsó lábfejíz. A nőstény ismeretlen. 6—7 mm.

A fajt a Nyitrán, Szlovákiában fogott egyetlen példány alapján írták le. Újabban még 2 példányt fogtak ugyancsak Szlovákiában. Magyarországon még nem találták. Életmódja ismeretlen (VII, VIII.)

[**reducta** (VILLENEUVE, 1930)]

3 (2) Csak 2 pár acrostichalis sörte áll a varrat előtt, a hátulsó pár hiányzik. A vibrissák az arcléc feléig mennek fel. A járomlemez szőrözete átterjed az orcára a legalsó homloksörte szintjéig. A hím homloka felülnézetben olyan széles, mint a szem, a nőstényé valamivel szélesebb. Az orca fele olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa körülbelül 1/3-a a szem magasságának. A hím csápjának 3. íze 4-szer, a nőstényé 2,5—3-szor olyan hosszú, mint a 2. A csápsörte a 2/5-éig vastagodott meg. A tapogató fekete, a csúcsa vörösessárga. A tor szürkén hamvas, 4—5 hosszanti sávval, amelyek közül a 3 középső széles folttá olvadhat össze. A potroh 3—5. szelvényének 2/3-át szürke hamvasság fedi, szabadon hagyva a fényes fekete hátulsó szegélyt és a középsávot. A lábak feketék. 6—7 mm.

Európa északi és középső övezetéből, valamint Japánból ismeretes. Hazánkban ritka, csak Jósvafőn találták nagyobb számban, néhányat a Bükk hegységben, 1—1-et a Pilisben és a Hortobágyon. Gazdaállatai a *Lomaspilis marginata* L., *Cosmia trapezina* L., *Theria rupicapraria* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Orthosia stabilis* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *O. incerta* HUFNAGEL, *O. cruda* DENIS & SCHIFFERMÜLLER lepkék hernyói (IV—VI.)

muscaria (FALLÉN, 1810)

4 (1) A dorsocentralis sörték száma 3 + 3.

5 (6) Az *m* ér megtörése egyforma távolságra van az *mcu* harántértől és a szárnyperemtől. A nőstény járomlemezén a homloksörtéket elöl 2 sor sörtécske kíséri. A csápsörte csak a tövének 1/4—1/6 részében vastagodott meg. A hím homloksávja 2-szer szélesebb, mint a járomlemez. A hím homloka felülnézetben 1/2—3/4-e a szem szélességének, a nőstényé körülbelül egyenlő vele. Az orca valamivel szélesebb a 3. csápíznél, a pofa körülbelül 1/4-e a szem magasságának. A tor szürkén hamvas, 4 sötét sávval. A potrohot nagyon vékony, csillámló hamvasság fedi, szabadon hagyva a hátulsó peremeket. A billér barnássárga. A lábak feketék. 8—11 mm.

Európa-szerte erdős területeken többfelé, így Szlovákiában is megtalálták. Hazánkban csak Sopron mellett gyűjtötték. Gazdája a *Pergesa porcellus* L. és *Macroglossum stellatarum* L. hernyója (VI—VIII.) (= *albisquama* ZETTERSTEDT, 1844)

spectabilis (MEIGEN, 1824)

6 (5) Az *m* ér megtörése 1,5—2-szer távolabb van az *mcu* értől, mint a szárnyperemtől. A csápsörte az 1/3-áig hengeresen megvastagodott. A nőstény járomlemezén csak 2—3 sörtécske áll. A homloksáv nem szélesebb, mint a járomlemez, a hím homloka keskeny, 2/5—1/2 szemszélességű, a nőstényé szélesebb, 4/5-e a szem szélességének. Az orca keskenyebb, mint a 3. csápíz, a pofa 1/4 szemmagasságú (64. ábra: C). A homloksörték száma 8—10, a kísérő szőrsorban 1—2 erősebb sörtécske is áll. A 3. csápíz a csúcsa felé keskenyedik, a hímé 3—3,5-szer, a nőstényé 2,5-szer hosszabb a 2.-nál. A pajzsocska csúcssörtéje hiányzik, a tor sárgásszürkén hamvas, 4 keskeny hosszanti sávval, a középső 2 a varrat mögött folttá olvadt össze. A potroh 3—5. szelvényén számos rendetlenül álló discalis sörte áll, köztük a felszínt a hímeken felálló, a nőstényeken félig fekvő szőrözet borítja. A 3—5. potrohszelvények hamvasak, kivéve a sötét hátulsó szegélyüket és a hímek széles sötét középsávját. A tapogató és a billér sárga, a basicosta és a lábak feketék. 9—10 mm.

Észak- és közép-európai, valamint szibériai faj. Hazánkban ritka hegyvidéki állat. 1—1 példánya került elő a Gerecse, a Vértes, a Mátra és a Bükk hegységekből. Életmódja ismeretlen (V—VII.)

eggeri (BRAUER & BERGENSTAMM, 1889)

101. nem: **Lomachantha** RONDANI, 1859

A nagyon hasonló *Oswaldia* ROBINEAU-DESVOIDY nemtől a szőrös szem különbözteti meg. Egyéb bélyegei: a középső vállsörte előretolódott, a 2. potrohszelvény horpadása nem ér egészen a pereméig, a pajzsocska csúcssörtéje hiányzik, oldalsörtéje rövidebb a basalisnál. A homloksörték hosszúak, az orca közepére szorosan álló 6—8 sörte vonul le (64. ábra: D). A felálló vibrissák az arcléc közepéig érnek. A tapogató fekete. A nőstény elülső lábfejének utolsó íze kerek, lencseszerű. A szárnytövis feltűnően hosszú.

A nemhez tartozó egyetlen európai fajt hazánkban is megtalálták, egy másik palearktikus faja Libanonban él.

— — A hím homloka felülnézetben csak fele, a nőstényé 2/3—3/4 olyan széles, mint a szem, aminek 1/3-a esik a homloksávra. Az orca keskeny (64. ábra: D), fele a 3. csápíz szélességének. A pofa csak 1/6-a a szem magasságának. A hím csápjának 3. íze 2-szer, a nőstényé 1,5-szer hosszabb, mint a 2. íz. A tor szürke hamvasságát 4 keskeny sáv szakítja meg. A hím potroha szürkén hamvas, kivéve a szelvények barnán hamvas hátulsó szegélyét, a nőstényé sárgásan hamvas, a szelvények hátulsó pereme fényes fekete. Mindkét ivar 3—5. tergitjén hosszú perem és discalis sörték állnak. A lábak feketék. 9 mm.

Európa középső és déli övezetében, valamint keleten Üzbegisztánig előfordul. Magyarországon ritka, csak a Cserhát hegységből (Szécsény) van két hím példányunk. Gazdája a *Rhagades globulariae* HÜBNER nevű lepke hernyója (VI.)

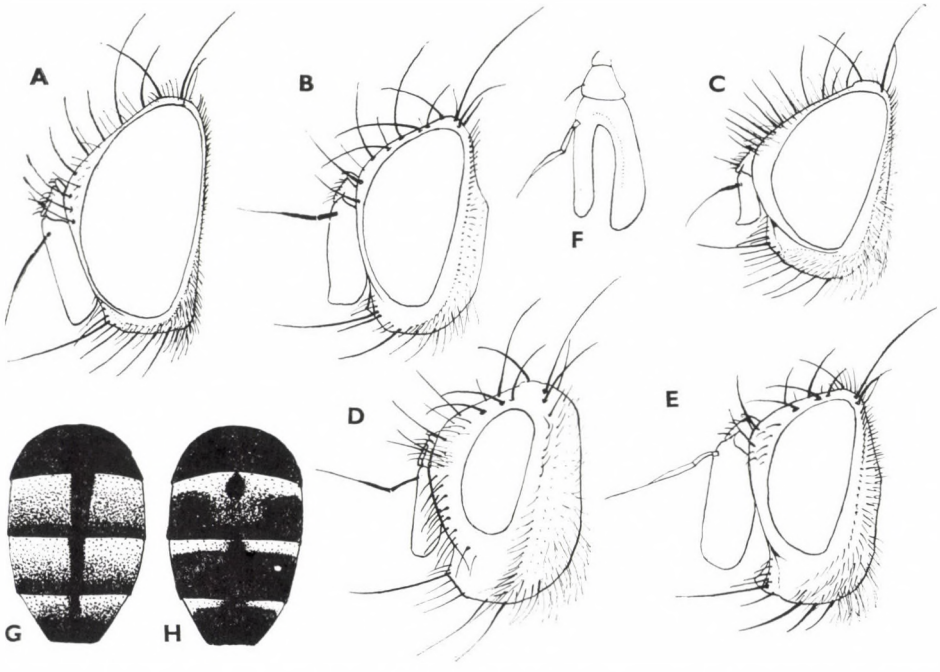
parra RONDANI, 1859

102. nem: **Atylomyia** BRAUER, 1898

Kicsi, 4 mm-es fekete legyek. A nemet jellemzi, hogy a discalis sörték a potroh valamennyi szelvényén, még az 5.-en is hiányzanak. A pofa rendkívül keskeny (66. ábra: A), csak 1/10-e a szem magasságának. A csáp hosszú, a 3. íz 3—5-ször hosszabb, mint a 2. A csápsörte a 2/3-áig megvastagodott, a 2. íz 1/3—1/4-e a 3. íznek. A szem kopasz. A varrat előtt 2 dorsocentralis sörte áll.

A nemnek mind a 3 faját megtalálták Európában, az egyik hazánkban is él.

— — A hím homloka valamivel keskenyebb, mint a szem, a nőstényé szemszélességű. A járomlemez felső fele és a pontszemlemez fényes fekete. A tor fényes fekete, csak a varrat előtt látható hamvas középsáv, és a válludorok is hamvasak. A fényes fekete potrohon csak a 3. és 4. tergitek tövén húzódik keskeny, ezüstfehér harántsáv, amely a közepén megszakított. A hím csápja széles (66. ábra: A), a nőstényé keskenyebb. A csáp, a tapogató és a billér fekete, még a torpikkely is erősen füstbarna színű. A lábak feketék. A nőstény elülső lábfeje kiszélesedett. 4 mm.

66. ábra. A: *Atylomyia loewi* BRAUER ♂, B: *Peribaea tibialis* ROBINEAU-DESVOIDY ♂, C: *Acemya acuticornis* MEIGEN ♂, D: *Goniocera schistacea* BRAUER & BERGENSTAMM ♀, E: *Actia crassicornis* MEIGEN ♂ feje — F: *Peribaea fissicornis* STROBL ♂ csápja — G: *Actia crassicornis* MEIGEN és H: *A. dubiata* HERTING potroha (F: LUNDBECK nyomán, a többi eredeti)

Európa déli felében, valamint Izraelben, Dél-Szibériában és Mongóliában fordul elő. Hazánkban csak az alföldi homokbuckás területeken gyűjtötték (Csévharaszt, Ágasegyháza, Fülöpszállás). Életmódja ismeretlen (V—VIII.)

loewi BRAUER, 1898

103. nem: **Acemya** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Feltűnő bélyege a nemnek a kihegyezett, felkunkorodó csáp-csúcs (6. ábra: C; 66. ábra: C). A hímek homloka keskeny, csak 1/3-a a szem szélességének. A szájperem lefelé széles hártyás részben folytatódik, ezért a vibrissák látszólag magasan a szájperem felett állnak. A szem kopasz. A homloksörték végig hosszúak (66. ábra: C), elöl alig érnek túl a csáp tövén. A homloksörtéket végig erőteljes szőrsor kíséri. A postocularisok mögött nincsenek microchaeták. A csáp rövid, alig szélesebb, mint az orca. A prosternum kopasz. 2 sternopleuralis sörtéjük van, a 2—3 humeralis egyenes vonalban helyezkedik el. A varrat előtt 2—3 acrostichalis és 1 intraalaris sörte van. A pajzsocskán 3 pár egyforma erős sörte található, az apicalisok keresztezik egymást és hátrafelé irányulnak. A potrohon nincsenek discalis sörték. Az r_{4+5} érelágazásban egyetlen sörte áll. A hímek elülső karmai meghaladják az utolsó lábfejízek hosszát.

A nem 5 palearktikus fajából 4 él Európában; hazánkban 2-t találtak meg.

1 (2) A csáp 1. és 2. íze, a tapogatók és a lábszárak feketék. A középső lábszáron 2—3 erős anterodorsalis sörte áll. A hím homloka körülbelül 1/3 olyan széles, mint a szem, a homloksáv a fejtetőn 2-szer szélesebb, mint a járomlemez. Az orca olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa keskeny, csak 1/6—1/8-a a szem magasságának (66. ábra: C). A csáp rövid, a 3. íz 1,5—2-szer hosszabb, mint a 2. A csápsörte csak a tőharmadában vastagodott meg. A tor sárgásszürkén hamvas, a varrat előtt 4, mögötte 5 fekete sávval. A potroh egészen sárgásszürkén hamvas, csak a peremsörték állnak kerek fekete foltokon. Az R_5 sejt a csúcs előtt zárt vagy rövid nyeles. A nőstény hasonló a hímhez, de a homloka csaknem szemszélességű. 5 mm.

A fajt Európából, Szibériából és Mongóliából mutatták ki. Hazánkban nem ritka, főképpen a síkságokon és dombvidéken fogták. Lárvája sáskákban élősködik. Csak egyetlen lárva fejlődik a gazdaállatban, és annak pusztulását okozza. Kinevelték a *Chortippus albomarginatus* DE GEER, *Ch. apricarius* L., *Ch. bicolor* CHARPENTIER, *Ch. biguttatus* L., *Ch. dorsatus* ZETTERSTEDT, *Ch. mollis* CHARPENTIER, *Euchortippus pulvinatus* FISCHER VON WALDHEIM, *Pesotettix giornae* ROSSI, *Oedipoda coerulescens* L., *Stenobothrus lineatus* PANZER, *S. nigromaculatus* HERRICH-SCHAEFFER, *S. eurasius* ZUBOVSKY fajokból (V—VIII.) — S á s k a f ü r k é s z l é g y

acuticornis (MEIGEN, 1824)

2 (1) A csáp 1. és 2. íze, a tapogató és a lábszárak sárgák. A középső lábszáron csak 1 erős anterodorsalis sörte áll. A csáp 3. íze csaknem 2-szer hosszabb, mint a 2. íz. Egyébként színezete, sörtézettsége hasonló az előző fajéhoz. 5—6 mm.

Svájc és Németországtól Szibérián át Szahalin szigetig elterjedt faj. Magyarországon ritka, csak a Bükk és a Vértes hegységből van 1—1 példányunk. Életmódja ismeretlen (VI.)

rufitibia (v. ROSER, 1840)

104. nem: **Goniocera** Brauer & Bergenstamm, 1891

A nemet a rokonaitól elválasztja a középső lábszár 2—4 anterodorsalis sörtéje, a széles orca (66. ábra: D), a még szélesebb, a szem fél magasságát meghaladó pofa és a vékony alsó sternopleuralis sörte. Az analis ér nem éri el a szárny peremét. A lábak sárgák.

A nemnek 3 faját csak Európából ismerjük, egyet találtak meg hazánkban, még 1 további faj előkerülése várható.

1 (2) Az orcán végig több sorban sörték állnak, a legalsó homloksörte alatt sűrű felálló csoportot alkotva (66. ábra: D). A hím csápjának 3. íze 6-szor, a nőstényé 2,5-szer hosszabb, mint a 2. íz. A hím orcája 2/3-a a csáp szélességének, a nőstényé szélesebb a 3. csápíznél. Mindkét ivar homloka 2-szer szélesebb, mint a szem. A homloksáv és a csáp 1—2. íze narancssárga. A csápsörte a 2/3-áig megvastagodott, a 2. íz 1/3 olyan hosszú, mint a 3. A tor egyszínű szürkén hamvas, csak a dorsocentralis és intraalaris sörték talppontja körül van barnás folt. A potroh egyszínű hamvasságát barnás hosszanti sáv tarkítja. A lábak sárgák, csak a combon van szürkés folt. A váll- és szárnytőlemez sárga. 6 mm.

Európa északi és középső övezetében élő ritka faj. Hazánkban egyetlen példányát Dobogókőn fogták. Lárvája a *Malacosoma castrensis* L. hernyójában fejlődik (V.)

schistacea Brauer & Bergenstamm, 1891

2 (1) Orcája kopasz, csak a homloksörték alatt van néhány szőrszál. A hím csápjának 3. íze 3,5-szer olyan hosszú, mint a 2. íz. A tor egyszínűen hamvas, 2 gyenge sötét sávval az intraalaris és dorsocentralis sörték között és sötét talppontokkal a nagyobb sörték töve körül. 4,5—5 mm.

Nagyon ritka észak- és nyugat-európai faj. Hazánkban még nem találták. Gazdája a *Malacosoma neustrium* L. lepke hernyója. A gazdaállat néha túléli a légylárva kibújását, és lepkévé fejlődik (V—VIII.)

[**versicolor** (Fallén, 1820)]

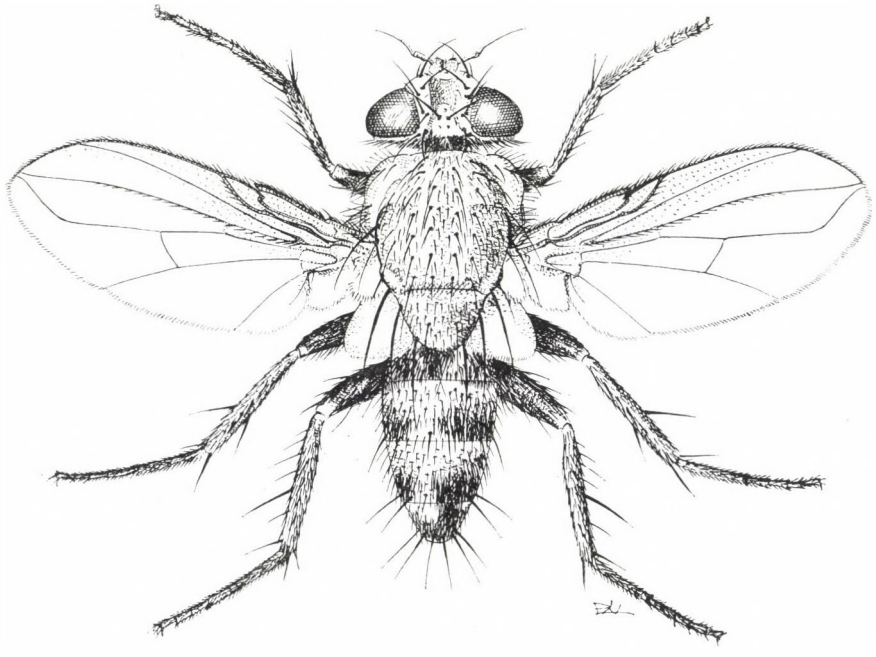
105. nem: **Peribaea** Robineau-Desvoidy, 1863

A nemet legkönnyebb felismerni a 2 egyformán erős substigmaticalis sörtéről, amelyek közül az egyik felfelé, a másik lefelé hajlik (5. ábra: I). Az analis ér a szárnyszegélybe torkollik (67. ábra). A dorsocentralis sörték száma 3 + 4. A tarkó-kiöblösödés csaknem hiányzik (66. ábra: B). Az alsó sternopleuralis sörte olyan erős, mint az elülső. Az *mcu* harántér az *rm* harántértől csak fele olyan távol áll, mint az *m* ér könyökétől (67. ábra).

Az egész Földön elterjedt fajgazdag nemnek a palearktikus régióban 9, Európában csak 3 faja él, mindhármat hazánkban is megtalálták. Lárváik főleg Geometrida és Noctuida hernyókban fejlődnek.

1 (2) Az r_1 ér kopasz. A pajzsocska csúcssörtéi szőrszerűek, satnyák. A hím 3. csápíze mélyen kettéhasadt, kétlebenyű (66. ábra: F), a

nőstényé egyszerű. A nőstény elülső lábfejének 2. íze kiszélesedett, és olyan hosszú, mint az 1. íz. A csápsörte 2. íze erősen meghosszabbodott, kb. 7-szer olyan hosszú, mint amilyen széles és fele olyan hosszú, mint a 3. íz. A homlok szélesebb a szemnél. Az orca keskeny, a pofa 1/5-e a szem magasságának. A hát szürkén hamvas, 4 sötétebb sáv nyomaival. A potroh fényes fekete, kivéve a szelvények tövén látható 1/4—1/3 szélességű fehéres harántsávokat, amelyek középen megszakadnak, de a középsáv mellett hátrafelé kiszélesednek. A homloksáv, az első két csápíz, a tapogatók, a billérek és a lábszárak sárgák. 3—4 mm.

67. ábra. *Peribaea tibialis* ROBINEAU-DESVOIDY ♂ (Eredeti)

Közép- és Észak-Európát, valamint Szibériát a Csendes-óceánig lakja, hazánkban ritka, 1—1 példányát Nyíregyházán és Nagyvisnyón (Bükk hegység) fogták. Gazdái főleg araszoló hernyók; ezek: *Angerona prunaria* L., *Ourapteryx sambucaria* L., *Colotois pennaria* L., *Boarmia punctinalis* SCOPOLI, *Ectropis bistortata* GOEZE, *Phigalia pilosaria* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, de más családok hernyóiban is élősködik (*Poecilocampa populi* L. és *Bupalus piniarius* L. (V—VII.)

fissicornis (STROBL, 1909)

2 (1) Az r_1 ér csúcsfelének felső oldalán sörték sorakoznak. A pajzsocska csúcssörtéi fejlettek. A hím csápja normális alakú, a nőstény elülső lábának 2. íze nem szélesedett ki és rövidebb, mint az 1. íz. A csápsörte 2. íze kevésbé hosszabbodott meg, kb. 4-szer olyan hosszú, mint amilyen széles, és a 3. íznek 1/3-át sem éri el.

3 (4) Az r_1 ér csúcsi részén alul teljes sor (ritkán csak 2—3) sörtécske sorakozik. A csápsörte 3. íze csaknem a feléig hengerszerűen megvastagodott (66. ábra: B). A potroh világos hamvassága hátulról nézve kissé már eltűnik, és csak az elülső szegély fehér harántsávja látszik. A 3. és a 4. potrohszelvény középső peremsörtéi erősek, hosszabbak, mint a szelvény, amelyen állnak. A nőstény 3. csápíze keskeny, 2,5—3-szor hosszabb, mint amilyen széles, a hímé szélesebb (66. ábra: B), a szélesség—hosszúság aránya 1,5—2,3 közt változik. Mindkét ivar homloka valamivel szélesebb, mint a szem. A homloksáv sötét narancsszínű és kétszerese a járomlemez szélességének. Az orca keskeny, legfeljebb 1/4-e a 3. csápíz szélességének, a pofa csak 1/6-a a szem magasságának. Az első 2 csápíz, a tapogató és a billér sárga. A tor egyenletesen szürkén hamvas, rajzolat nincs rajta. A potroh fénylő fekete, a 3. és a 4. szelvény 2/3-a, az 5.-nek 1/5-e fehéren hamvas (67. ábra), hátulról nézve megszakítva hosszanti sávval. A lábak feketék, csak a lábszárak sárgásak. 4—5 mm.

Európából és Ázsiából a Kaukázustól Szibérián át Japánig mutatták ki. Hazánkban az Alföldön (Csévharaszt, Hortobágy) közönséges, de az alacsonyabb hegyvidékeken is gyakori. Mivel a következő fajtól csak újabban választották el, régi gazdalistái használhatatlanok. Biztosan kinevelték az *Eilema complana* L., *Phragmatobia fuliginosa* L. és *Mamestra oleracea* L. lepkék hernyóiból (V—IX.)

tibialis (ROBINEAU-DESVOIDY, 1851)

4 (3) Az r_1 ér csúcsi része alul kopasz, néha 1—2 sörtécske állhat rajta. A csápsörte 3. íze csak kb. az 1/3-áig vastagodott meg, inkább orsószerű. Kissé hátulról nézve a potrohot a hamvassága nem tűnik el. A 3. és a 4. potrohszelvények közepén a peremsörték gyengébbek, rövidebbek a szelvénynél, amelyen állnak. A nőstény csápja rövidebb, a 3. csápíz nem hosszabb a szélessége 2,5-szeresénél. A hím csápja is valamivel szélesebb, mint a *tibialis* ROBINEAU-DESVOIDY esetében. Egyébként olyan, mint az előző faj. 4—5 mm.

Európa középső övezetében, az Alpokban és környékén, valamint Transzkaukáziában és Szibériában mutatták ki. Hazánkban ritkább az előző fajnál, főleg a Dunántúlon (Bakonybél, Aranyosgadány) került elő. Eddig ismert gazdái Geometrida hernyók: *Agriopis marginaria* FABRICIUS, *Phigalia pilosaria* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Ennomos erosaria* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Agriopis aurantiaria* HÜBNER és *A. marginaria* FABRICIUS (VI—IX.)

apicalis ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

106. nem: **Entomophaga** LIOY, 1864

A nemet jellemzi a felül-alul kopasz r_1 ér, az r_{4+5} éren pedig a sörtécskék nem mennek túl az *rm* harántéren. A sternopleurán a 3. csípő előtti sörtécske-sor az *exolata* MEIGEN-en megvan, a *nigrohalterata* VILLENEUVE-ön csak 1—2 szőr fejlődött. A hímek csápja hosszú és széles (69. ábra: A). A tort a sörtéken kívül ritka szőrözet fedi, nem sörtécskék. A pontszemlemez szőrös.

A nagyon ritka nem mindkét palearktikus faját hazánkban is megtalálták.

1 (2) A csápsörte 1. íze rövid, nem hosszabb, mint amilyen széles. A 3. csápíz teljesen fekete. A lábak sárgák, de a combok feketék. Az orca a közepéig szőrös (69. ábra: B). A homloksáv feketésbarna. Az orca keskeny, a pofa magassága 2/5-e a szem magasságának. A tarkón a postocularis sörtéket 1—2 sor fekete sörtécske kíséri, mögötte kevés fehér szőrözet van. A tor fekete, sűrűn szürkén hamvas, barna középsávok nyomaival. A potroh fekete, a kékesszürke hamvasság a szelvények 3/4 részét takarja, hátulsó szegélye fényes fekete. 5 mm.

Eddig csak a 2 típuspéldányról, amely Dél-Franciaországból (Provence) származik, és 1 Angliában gyűjtött további példányról tudtunk. Hazánkban ritka, Pomázon és Csákváron fogtak 1—1 példányt. Életmódja ismeretlen (IV.)

exoleta (MEIGEN, 1824)

2 (1) A csápsörte 1. íze meghosszabbodott, csaknem olyan hosszú, mint a 2. íz (69. ábra: A). A csáp tőízei narancssárgák, ilyen a 3. íz töve és a homloksávja is. Az orca vonalszerűen keskeny és kopasz. A pofa 1/3 olyan magas, mint a szem. A tor és a potroh fekete, sűrűn szürkén hamvas, a potrohon csillámló fekete foltok vannak. A lábak sárgák, csak az elülső combja fekete. 4 mm.

A nagyon ritka fajt Németországban, Dániában és Belgiumban fogták. Hazánkban ritka, csak Budakeszin és a Bükk hegységben fogtak néhány példányt. Életmódja ismeretlen (IV—V.)

nigrohalterata VILLENEUVE, 1921

107. nem: **Actia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A nem fajait felismerhetjük a sternopleura hátulsó szegélye közelében a középső csípő mellett végigfutó sörtesorról (6. ábra: A). A 3 sternopleuralis sörte közül az alsó rövidebb. A homlok szélesebb, mint a szem, és a tarkón a postocularisok mögött fekete sörtesor fut. A hímek csápja feltűnően széles, a csápsörte töve felett előredudorodik (66. ábra: E), a nőstényeké egyenes. A szem kopasz. Az r_1 éren felül vagy alul sörték sorakoznak. Az analis ér a szárnyperem előtt végződik. A középső lábszár csúcsharmadában egyetlen anterodorsalis sörte áll.

A nem 13 palearktikus fajából 8 európai, ebből 6-ot találtak meg Magyarországon, még 1 további faj előfordulása várható. Lárváik csaknem kizárólag molylepkék hernyóiban élősködnek.

1 (4) A *cu* éren nincsenek sörték.

2 (3) A csápsörte a feléig vastagodott meg, a 2. íze alig hosszabb, mint amilyen vastag. Az orca keskeny, a közepe táján kevéssel szélesebb, mint a csápsörte töve. A vibrissa fele olyan hosszú, mint a szem nagy átmérője. A hím potrohának hamvassága a szelvények 2/3—3/4-ét, a nőstényét csaknem teljesen takarja. A 3—5. potrohszelvényeken laterodiscalis sörték állnak. A vibrissa fele olyan hosszú, mint a szem nagy átmérője. A 3. csápíz 3—3,5-szer olyan hosszú,

mint amilyen széles, 3,5-szer hosszabb, mint a 2. íz. A pofa 1/6 szemmagasságú. A tor egyenletesen sárgásszürkén hamvas, csak a legelején látható 2 keskeny sötét sáv. Az r_1 ér felül a csúcsharmadban sörtés, alul kopasz. A lábak és a basicosta feketék, a tapogató és a billér sárgák. 4—4,5 mm.

Egész Európában, Pakisztánban, Transzkaukáziában és Szibériában elterjedt faj. Magyarországon ritka, 1—1 példányt fogtak hegyvidékeink alacsonyabb völgyeiben (Budai-, Vértes, Mecsek és a Bükk hegység). Ismert gazdája a *Monopis rusticella* HÜBNER nevű moly hernyója (V—IX.)

infantula (ZETTERSTEDT, 1844)

3 (2) A csápsörte a 3/4-éig megvastagodott, a 2. íze 4-szer hosszabb, mint amilyen vastag. Az orca a közepe táján 3-szor szélesebb, mint a csápsörte töve. A vibrissa 3/4 olyan hosszú, mint a szem nagy átmérője. A tora feketésbarna, a szürkésfehér hamvasságban 4 kevéssé feltűnő feketés sáv van. A potroh bársonyfekete, a 3—5. szelvények tövén van csak egészen keskeny fehér hamvasság-gyűrű. Csak az 5. tergiten találhatunk laterodiscalis sörtéket. 4 mm.

Észak-Európából, Skandináviából mutatták ki. Hazánkban még nem találták. Gazdái: *Semasia ustomaculana* CURTIS, *Olethreutes roseomaculana* HERRICH-SCHÄFFER, *Elachista megerlella* HÜBNER, *Cydia cosmophorana* TREITSCHKE

[**nigroscutellata** LUNDBECK, 1927]

4 (1) A *cu* éren is sörték sorakoznak.

5 (6) Az r_1 érnek csak a csúcsharmada sörtés. A 3. csápíz mindkét ivaron feltűnően hosszú és széles, a vége kerek, 2,6—3-szor olyan hosszú, mint amilyen széles, a hímé 6—8-szor hosszabb a 2. íznél, a nőstényé 5-ször. A csápsörte sárga, a 2. íze kb. 1/6-a a 3.-nak. Mindkét ivar homloka 1,5-szer szélesebb, mint a szem, a homloksáv szélesebb, mint a járomlemez. Az orca olyan széles, mint a tapogató vége. A pofa 1/3-a a szem magasságának. A hát sárgásszürkén hamvas, rajzolat nélkül. A potroh fényes fekete, a 3—5. szelvények tövét 1/5—1/4 szélességben fehéres sávok kísérik, amelyek a fekete középsáv két oldalán hátrafelé kiszélesednek. 4—5 mm.

Európában, Szibériában és Japánban talált faj. Hazánkban ritka, csak Vas megyében (Sitke, Sárvár) gyűjtötték. Lárvája molylepkék hernyóiban fejlődik. Ismert gazdái: *Rhyacionia buoliana* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Retinia resinella* L., *Exoteleia dodecella* L., *Dioryctria splendidella* HERRICH-SCHAEFFER (VI—IX.)

nudibasis STEIN, 1924

6 (5) Az r_1 ér végig sörtés.

7 (8) A szárny csúcsi harántere hiányzik. Az r_1 ér alul kopasz. A *cu* ér utolsó szakasza 2-szer olyan hosszú, mint az *mcu* harántér. A dorsocentralisok száma 2 + 3. A hím csápja széles, a 3. íz 2,5-szer hosszabb, mint amilyen széles, a csúcsa felé keskenyedik, a hímé 6—7-szer hosszabb a 2. csápíznél, a nőstényé csak 4—4,5-szer. A csápsörte a 3/4-éig vastagodott meg, a 2. íze 4-szer hosszabb, mint ami-

lyen vastag. Az orca keskenyebb a tapogatónál, a pofa 1/3—1/2 olyan magas, mint a szem. A tor sárgásszürkén hamvas, a varrat előtt 4 keskeny sötét sáv van. A potroh fényes fekete, a 3—5. szelvények elejét keskeny fehér sáv díszíti, amelyet középsáv szakít meg. A tapogató sötét, a billér világos színű. 4—5 mm.

Európa nagy részében, Transzkaukáziában, Szibériában és a Kurili szigeteken elterjedt. Hazánkban meglehetősen ritka hegyvidéki faj (Budai-, Mátra és a Bükk hegység). Lárvái hernyókban fejlődnek, ismert gazdái: *Epiblema foenella* FABRICIUS, *E. scutulana* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Lasiocampa quercus* L. és *Ourapteryx sambucaria* L. (VI—IX.) [= *frontalis* MACQUART, 1845)]

lamia (MEIGEN, 1838)

8 (7) A szárny csúcsi harántere fejlett. A *cu* ér utolsó szakasza legfeljebb 1,5-szer hosszabb az *mcu* harántérnél. A dorsocentralis sörték száma 3 + 3 vagy 3 + 4.

9 (10) Az r_1 ér alul kopasz, a *cu* éren a sörték az *mcu* érig érnek. A csápsörte csak a feléig vastagodott meg. A hím 3. csápíze 1,5—1,8-szer olyan hosszú, mint amilyen széles, a nőstényé 2-szer. Az orcák alsó harmadukban sokkal keskenyebbek, mint a tapogató vége. A potroh fényes fekete, kivéve az elülső peremnek keskeny fehér gyűrűjét, amelyek a középsáv két oldalán hátrafelé nem szélesednek ki. 3—5 mm.

Európából, Szibériából, Mongóliából és Japánból ismert faj. Hazánk minden hegyvidékén megtalálták, kivételesen az Alföldön is (Hortobágy), de sehol sem nagyobb számban. Molylepkék, főleg Tortricidák hernyóiban élősködve fejlődik. Gazdái: *Tortrix viridana* L., *Aleimma loefflingiana* L., *Ditula angustiorana* HAWORTH, *Acleris logiana* CLERCK, *A. aspersana* HÜBNER, *Sparganothis pilleriana* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Ancylis mitterbacheriana* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *A. tineana* HÜBNER, *Eucnemidophorus rhododactylus* DENIS & SCHIFFERMÜLLER (IV—VIII.)

pilipennis (FALLÉN, 1810)

10 (9) Az r_1 ér csúcsharmadában alul sörték sorakoznak. A *cu* éren a sörték nem érik el az *mcu* haránteret. A csápsörte a 2/3-áig megvastagodott.

11 (12) A 3—5. potrohszelvény 1/2—2/3 szélességben hamvas (66. ábra: G). A homlok felülnézetben 1,2-szer szélesebb, mint a szem. A homloksáv szélesebb, mint az egyik járomlemez. A csápsörte sötétbarna vagy fekete. Az orca a legkeskenyebb helyen mintegy 3-szor szélesebb, mint a csápsörte vastagsága. A varrat mögött általában 3 dorsocentralis sörte áll. A hím 3. csápíze nagyon hosszú és széles, 2,5-szer hosszabb, mint amilyen széles, és 6-szor hosszabb, mint a 2. csápíz (66. ábra: E). A nőstény 3. csápíze 2-szer hosszabb a szélességénél, és 3,5—4-szer hosszabb a 2. íznél. A pofa 1/4 szemmagasságú. A tor sárgásszürkén hamvas, csaknem rajztalan, a nőstényé világosabb. A tapogató, a szárnytőlemez és a billér sárga, a lábak feketék. 4—5 mm.

Európából, Szibériából és Mongóliából jelentették. Hazánkban nem gyakori, de időnként és helyenként nagy számban rajzik. Molylepkék hernyóiban fej-

lődik. Gazdái: *Agonopterix applana* FABRICIUS, *A. liturella* HÜBNER, *A. costosa* HAWORTH, *A. astrantiae* HEINEMANN, *A. hippomarathri* NICKERL, *Depressaria depressella* HÜBNER, *D. bupleurella* HEINEMANN, *D. heydenii* ZELLER, *Sparganothis pilleriana* SCHRANK, *Tortrix viridana* L. stb. (V—IX.)

crassicornis (MEIGEN, 1824)

12 (11) A 3—4. potrohszelvények hamvassága a kopasz elülső peremre a szelvények 1/5-ére korlátozódik, csak a középsáv 2 oldalán szélesedik ki hátrafelé (66. ábra: H). A homlok olyan széles, mint a szem vagy kevéssel szélesebb. A homloksáv egyenlő széles a járomlemezzel. A csápsörte középbarna színű. Az orca a legkeskenyebb részén mintegy 2-szer szélesebb, mint a csápsörte. A varrat mögött 4 dorsocentralis sörte áll, a 2. gyengébb és rövidebb a többinél. Egyebekben hasonló az előző fajhoz. 4—5 mm.

Európában Svájcban és Ausztria keleti peremén, valamint Ázsiában Kazahsztánban és Szibériában találták. Hazánkban ritka, a Börzsöny, a Bakony és a Bükk hegységekben fogtak néhány példányt. Életmódja ismeretlen (VI—VIII.)

dubitata HERTING, 1971

108. nem: **Ceromyia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A nemet az *Actia*-nemtől megkülönbözteti a sternopleuralis lemez hátulsó sörtesorának hiánya. Egyéb bélyegei: az alsó sternopleuralis sörte rövidebb az elülsőnél, egyetlen erős substigmaticalis sörtéjük van, a középső lábszáron egyetlen anterodorsalis sörte áll. Az analis ér nem éri el a szárny peremét (68. ábra). A szem kopasz. A hypopleuralis sörték száma 3—4.

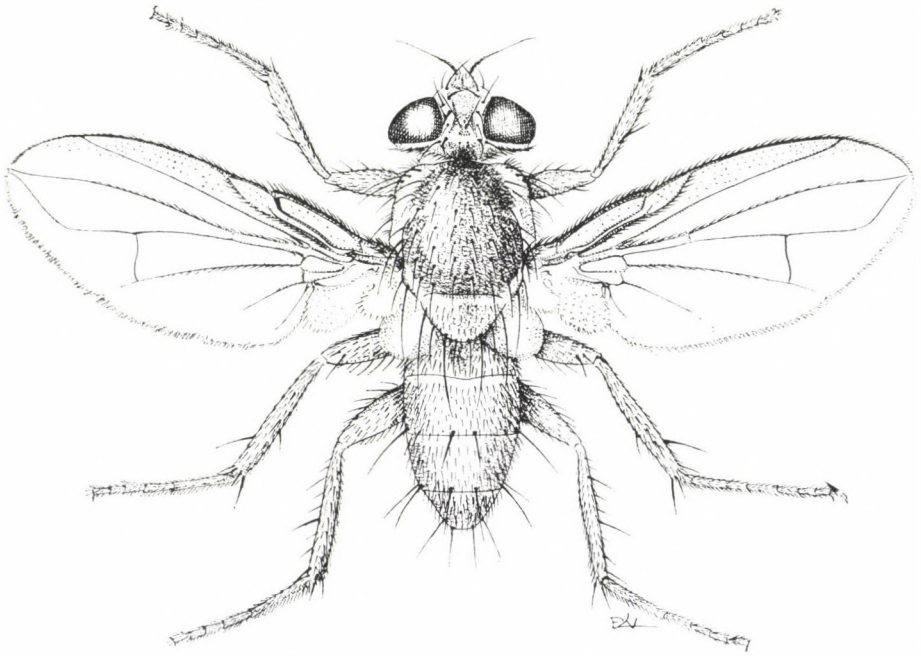
A nem 9 faja főleg a Távol-Keleten él, Európából 7 fajt mutattak ki, amelyekből 4-et hazánkban is megtaláltak, még 1 faj várható. Az *Actia* ROBINEAU-DESVOIDY fajokkal ellentétben nem molylepke, hanem nagylepke fajok hernyóiban fejlődnek.

1 (4) Csak az r_{4+5} éren állnak sörték, az r_1 és a *cu* ér kopasz. Az elülső-felső orbitalis sörte a homlok közepe mögött áll. A csáp nagyobbrészt sárga, csak a 3. íz csúcsi fele sötétebb, a csápsörte is sárga.

2 (3) Az r_{4+5} éren az *rm* harántéren túl 6—7 sörtécske áll. A nőstény elülső pár lábának utolsó lábfejíze erősen kiszélesedett, és olyan hosszú, mint az előtte álló 2 íz együttvéve (69. ábra: F). A tor barna, a potroh fényes, sárga, a 3—4. szelvény részben elsötétedett, csak a szelvények tövén van keskeny fehér hamvasság. A nőstény potroha teljesen vörösessárga, fényes, hátulról nézve is alig észrevehető, leheletszerű hamvassággal. A 3. potrohszelvény peremsörtéi hosszabbak a szelvénynél. A hím homloka 1,6 szemszélességű, a nőstényé 1,5. A csáp hosszabb, mint a homlok, a 3. iz széles, 2-szer hosszabb, mint amilyen széles és 4-szer hosszabb a 2. íznél. Az orca keskenyebb, mint a tapogató, a pofa 1/4-1/3-a a szem magasságának. A csápsörte 2. íze alig hosszabbodott meg, a 3. íz a közepéig megvastagodott. A tapogató sárga. 5 mm.

Hazája Európa, Transzkaukázia és Szibéria. Nálunk ritka, csak Tompa, Bakonygyepes és Zalalövő lelőhelyeken fogtak 1—1 példányt. Gazdaállatai a *Lasiocampa quercus* L., *Dendrolimus pini* L., *Gastropacha quercifolia* L., *Eriogaster lanestris* L. és *Phragmatobia fuliginosa* L. (V.)

bicolor (MEIGEN, 1824)

68. ábra. *Ceromyia dorsigera* HERTING ♀ (Eredeti)

3 (2) Az r_{4+5} éren az *rm* harántéren túl 2—3 sörte áll. A nőstény elülső pár lábának utolsó lábfejize nem szélesedett ki, és alig hosszabb a 4. íznél. Mindkét ivar potrohának 4—5. szelvénye csaknem teljesen, a 3. részben fekete, és szürke hamvasság borítja. A 3. szelvény peremsörtéi rövidebbek a szelvénynél. A feje hasonló az előző fajéhoz, de csápsörtéjének 2. íze hosszabb, mint amilyen vastag. 5 mm.

Németországból, Szlovákiából és Svájcból, valamint a Szovjetunióból (Leningrád) mutatták ki. Hazánkban még nem gyűjtötték. A *Dolerus pratensis* L. (?) hernyójából nevelték ki (VI.)

[**flaviceps** (RATZEBURG, 1844)]

4 (1) A szárny r_1 erén felül végig sörték állnak. Az elülső-felső orbitalis sörte erős, olyan hosszú, mint a 3. csápíz, és a homlok közepe előtt áll (69. ábra: D).

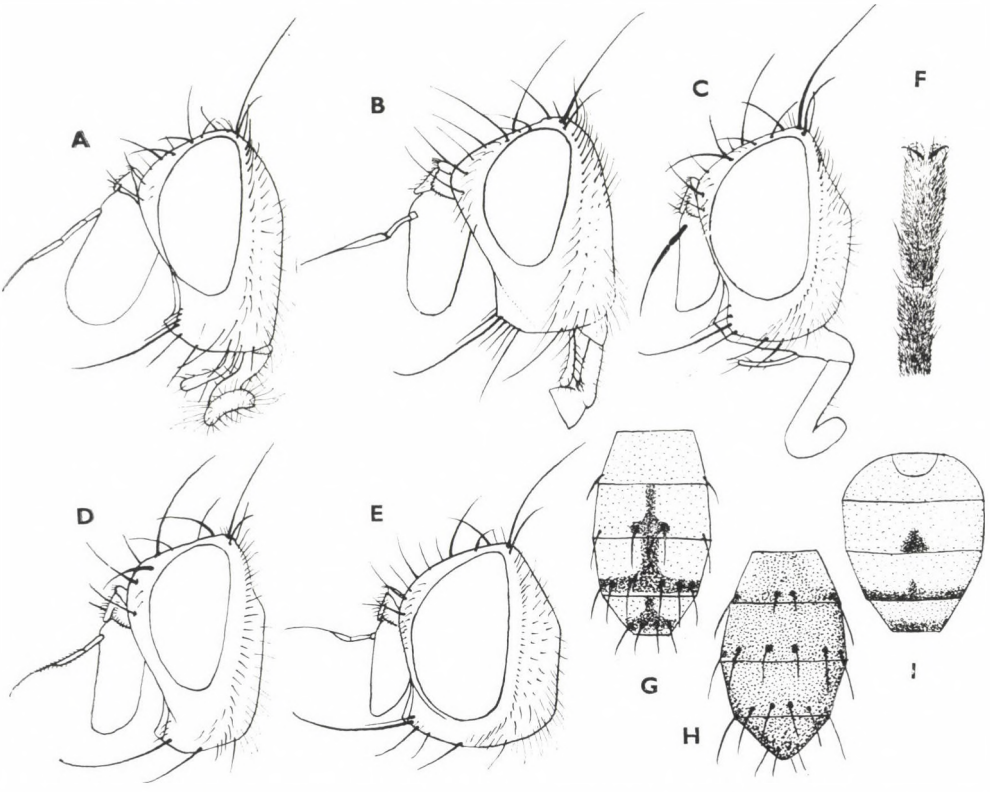
5 (6) A *cu* éren nincsenek sörték, az r_1 alul kopasz vagy csak 1—2 sörte van a csúcsi harmadban. A dorsocentralis sörték száma 3 + 4.

Az alsó sternopleuralis sörte rövidebb, de sörteszerű. A potroh feketésbarna, felül és alul teljesen szürkén hamvas, kivéve a középsávot. A homlok 1,2-szer szélesebb, mint a szem, ebből a homloksáv 1,5—2-szer szélesebb az egyik járomlemeznél. Az elülső felső orbitalis sörte a homlok közepén áll, a hátulsó gyenge és félig kifelé hajlik. Az 5 hátrahajló homloksörtéből csak 1 éri el az orcát, a 3. és 5. gyenge. A 3. csápíz széles, 1,7-szer hosszabb a szélességénél és 4-szer a 2. csápíznél. A szem csaknem kopasz. A tor fekete és hamvas, a lábak, a tapogatók és a billér sárgák. 4,5—5,5 mm.

Csak Németországból, Svájcból és a déli Szovjet területekről ismert faj. Hazánkban ritka, csak Bakonybélen és a Bükk hegységben (Garadna völgy) fogtak 1—1 példányt. Életmódja ismeretlen (V.)

flaviseta (VILLENEUVE, 1921)

6 (5) A *cu* éren felül és az r_1 éren alul a csúcsi harmadban is sorakoznak sörték. A dorsocentralis sörték száma 3 + 3. Az alsó sternopleuralis sörte csenevész, szőrszerű.

69. ábra. A: *Entomophaga nigrohalterata* VILLENEUVE ♂, B: *E. exoleta* MEIGEN ♂, C: *Ceranthia abdominalis* ROBINEAU-DESVOIDY ♂, D: *Ceromyia silacea* MEIGEN ♀ és E: *Siphona geniculata* DE GEER ♂ feje — F: *Ceromyia bicolor* MEIGEN ♀ elülső lábfeje — G: *Siphona boreata* MESNIL ♂, H: *S. setosa* MESNIL ♀ és I: *Ceranthia samarensis* VILLENEUVE ♂ potrohrajzolata (Eredeti)

7 (8) A hát vörösessárga, alig hamvas. A 4—5. potrohszelvény oldalt és a hátulsó peremén fekete foltos. A homloksáv 2-szer szélesebb, mint a járomlemez. Az elülső-felső orbitalis sörte a homlok közepe előtt áll (69. ábra: D). A homlok barnássárga, az arc és pofa sárgásfehér. A csáp sárga, a 3. íz csúcsi fele sötétebb. A csápsörte 2. íze 3—4-szer hosszabb, mint amilyen vastag. A potroh peremsörtéi rendkívül hosszúak, hosszabbak, mint a tergitek. 5 mm.

Széles elterjedésű faj, egész Európában, Szibériában (Usszuri, Primorje) és Japánban is megtalálták. Hazánkban ritka, Barcs, Csévharaszt, Kelebia lelőhelyeken fogtak 1—1 példányt. Gazdaállata a *Lithacodia fasciana* L. bagolylepke hernyója (V, VII.)

silacea (MEIGEN, 1824)

8 (7) A hát feketésbarna színű és erősen hamvas. A potroh teljesen sárga, fényes, foltjai nincsenek (68. ábra). A homloksáv alig szélesebb, mint a járomlemez. Az elülső-felső orbitalis sörte a homlok közepén áll. A potroh peremsörtéi nem hosszabbak a tergiteknél. Egyébként hasonló az előző fajhoz. 5 mm.

A fajt eddig csak Svájcból (Tessin), Németországból és Japánból jelentették. Hazánkban ritka, 1—1 példányt találtak Csévharaszt, Bugac, Hortobágy, Nyíregyháza lelőhelyeken, ismeretlen gazdaállata úgy látszik homoki növényeken él (VI—VIII.)

dorsigera HERTING, 1967

109. nem: **Ceranthia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A nemet az előzőtől elválasztja, hogy alsó sternopleuralis sörtéjük hosszabb az elülső-felsőnél. A szívókájuk normális alakú (69. ábra: C). A pontszemlemez szőrös. Az analis ér a szárnyperemet eléri.

A nem 16 palearktikus fajából 11-et közöltek Európából, ebből 3-at találtak meg Magyarországon, de még 6 közép-európai faj felbukkanhat nálunk. Geometridák hernyóiban fejlődnek.

1 (10) A tapogató csökevényes, vékony, a vége nem vastagodott meg.

2 (3) A szárny r_{4+5} ere messze az *rm* harántéren túl, a hosszának 2/3—3/4 részéig sörtés. Az r_1 végén is áll felül 1—2 sörtécske. Az ocellaris sörték rövidebbek az elülső-felső orbitalis sörténél. A pofa magassága csak 1/7-e a szem magasságának. A potroh sárga, csak utolsó szelvényének hátulsó fele meg egy keskeny sáv a 4. szelvény végén feketésbarna. A pajzsocska és a hasoldal sárga. Nincs laterodiscalis sörtéje. 4 mm.

Ausztriában, többek közt Stájerországban és a Szovjetunióban (Leningrád) fogott nagyon ritka faj. Nálunk még nem került elő. Kinevelték az *Eupithecia denotata* HÜBNER araszoló hernyójából (VIII.)

[**pallida** HERTING, 1959]

3 (2) Az r_{4+5} éren a sörtécskék csak az *rm* érig érnek.

4 (5) A varrat mögött 3 egyforma erős dorsocentralis sörte áll. Fekete faj, sűrű szürke hamvasság fedi. Csak a 2—3. tergitek oldalai sárgák. A hím homloka 1,3-szer, a nőstényé 1,5-szer szélesebb, mint a szem, aminek majdnem fele a homloksávra esik. Az orca keskenyebb a csápsörte vastagságánál, a pofa magassága 1/5-e a szem magasságának (69. ábra: C). A hím csápja szélesebb, 1,4-szer hosszabb a szélességénél, a nőstényé keskenyebb, 2-szer hosszabb, mint amilyen széles. A csápsörte sárga, a 3. íze a feléig megvastagodott, a 2. íz 5-ször hosszabb, mint amilyen vastag, és rövidebb a 3. íz megvastagodott részénél. A tor fekete, kivéve a pajzsocska sárga peremét. A potroh 2—3. szelvénye nagyobbrészt sárga, kivéve a fekete középsávot, a 4—5. szelvény fekete, a felénél szélesebben hamvas, és fekete középsáv húzódik végig rajta. A lábak sárgák, csak a lábfejízek feketék. 4 mm.

Európában és Szibériában élő faj. Hazánkban kevés helyen, a Mecsek és a Bükk hegységekben, valamint a Kiskunságban (Csévharaszt) gyűjtötték. Gazdái: *Cyclophora orbicularia* HÜBNER, *C. porata* L., *C. ruficiliaria* HERRICH-SCHAEFFER (VI—IX.)

abdominalis ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

5 (4) A varrat mögött 4 dorsocentralis sörte áll, az első 2 gyöngébb.

6 (7) A potroh fekete, egyenletesen hamvas, hiányzik a középsávja, és nagyon gyenge a hátulsó perem sötét szegélye is. A haustellum hossza oldalról nézve csak 2/3-a a szem kis átmérőjének. A hím 3. csápíze inkább trapéz alakú, az elülső pereme egyenes. Alakja és színezete a *Ceromyia nigrohalterata* VILLENEUVE-hez hasonlít. 4—4,5 mm.

Csehszlovákiából, Berlinből és az Urál hegységből mutatták ki. Hazánkban még nem került elő. Életmódja ismeretlen (VI, VII.)

[**tenuipalpis** (VILLENEUVE, 1921)]

7 (6) A potrohon a hosszanti és keresztsávok határozottak. A haustellum oldalnézetben körülbelül olyan hosszú, mint a szem kis átmérője. A hím 3. csápíze kerekebb, csepp alakú.

8 (9) A 3. csápíz vörösessárga. A potroh felül is részben vörös. A csápsörte 2. íze jelentősen rövidebb, mint a 3. íz megvastagodott része. Mérete ismeretlen.

Németországban, Svájcban és Stájerországban gyűjtötték. Hazánkban még nem találták. Ismert gazdaállata az *Acasis viretata* HÜBNER hernyója

[**lichtwardtiana** (VILLENEUVE, 1931)]

9 (8) A 3. csápíz fekete. A potroh felül teljesen vagy majdnem egészen fekete. A csápsörte 2. íze hosszabb, olyan hosszú, mint a 3. csápíz megvastagodott része. A tapogató vékony és rövid. Az állat nagyrészt fekete, nem nagyon sűrű sárgásszürke hamvasság fedi. A tapogatók és a lábak sárgák. A 2. csápíz, a homloksáv, a pajzsocska

csúcsa és a 2. potrohszelvény hasoldala kissé világosabb. A potrohszelvények fekete hátulsó pereme körülbelül 1/4-ét foglalja el a szelvénynek és határozott középsáv is látható. 4 mm.

A faj típus példányát Svájcban (Wallis kanton) az *Eupithecia silenata* ASSMANN és *E. undata* FREYER hernyójából nevelték ki. Ausztriában is gyűjtötték. Hazánkban ritka, egyetlen hím példányát a Bükk hegységben a Bálványon fogták (VI.)

tristella HERTING, 1966

10 (1) A tapogató erőteljesen fejlett, a vége bunkósan megvastagodott.

11 (14) A dorsocentralis sörték száma 3 + 3. Az *mcu* harántér egyforma távolságra áll az *rm* értől és az *m* ér könyökétől. A homloksáv 2-szer szélesebb a járomlemeznél.

12 (13) Az r_1 érnek a csúcsi harmadában finom sörteszőrök sorakoznak. A pofa szélessége 1/3-a a szem magasságának. A potroh fényes narancssárga, 3—5. szelvények hátulsó peremén fényes fekete sáv fut (69. ábra: I), amely hiányozhat is, és csak egy középfolt marad a hosszanti sávból. A tapogató sárga. Az arc 1,4-szer hosszabb, mint a homlok. A csáp barnássárga, olyan hosszú, mint az arc, a hímének 3. íze 2-szer, a nőstényének 2,2-szer hosszabb a szélességénél. A csápsörte barna, térdesen megtört, pillás, a 2. íze 4-szer hosszabb a vastagságánál. A fej, a tor nagyobb része és a lábak sárgák. A nőstény hasonló a hímhez. 5 mm.

A Káspi-tó mellől leírt, de Németországban, Svájcban, Ausztriában is megtalált faj felbukkant Magyarországon Bakonybélen és Csévharaszton, majd a Várgesztesen gyűjtött *Orgyia recens* HÜBNER hernyókból ki is nevelték. Újabban Dél-Franciaországban a *Lymantria dispar* L. fiatal hernyóinak 30%-át pusztította el (V—VIII.)

samarensis (VILLENEUVE, 1921)

13 (12) Az r_1 ér kopasz. A pofa szélessége 1/4-e a szem magasságának. A potroh fekete és egyenletes szürke hamvasság borítja. A tapogató feketésbarna. Az arc rövidebb, mint a homlok. A csáp fekete, a 2. íz barnás, rövidebb az arcnál, a 3. íze 2,5—3-szor hosszabb, mint a 2. A csápsörte fekete, a 2. íze 2-szer hosszabb a vastagságánál. A középső lábszár belső sörtéje erőteljes. 3,5—4 mm.

Ritka, eddig csak Németországból és Svájcból ismerték. A Kárpát-medencében egyetlen példányt gyűjtöttek a Magas-Tátrában. Gazdái: *Cabera pusaria* L. és *Xanthorrhoë biriviata* BORKHAUSEN (VII.)

[**siphonoides** (STROBL, 1898)]

14 (11) A varrat mögött 4 dorsocentralis sörte áll. A szárny *mcu* haránter határozottan közelebb áll az *rm* érhez, mint az *m* ér könyökéhez.

15 (16) A tarkó nagyon domború, végig fekete szőrözet fedi, a fehérek teljesen hiányzanak. A csáp az arc végéig ér, az 1. íze feláll, a 3. íz 3-szor hosszabb a szélességénél, 3—3,5-szer a 2. csápíznél. A csápsörte 2. íze 1/2—2/3-a a 3. íznek. A pofa olyan széles, mint a szem magas-

ságának 1/4—1/5-e, alsó harmadában a tarkó-kiöblösödés keskeny. A homloksáv 2,5-szer szélesebb a járomlemeznél, utóbbinak egész felszíne szőrözött. A *cu* ér utolsó szakasza 2-szer hosszabb az *mcu* haránténél. A toron a válludor és a pajzsocska is sötét, a hamvasság egyenletesen takarja, a mintázat legfeljebb nyomokban látható. A barnásfekete potroh egyenletesen szürkésfehéren hamvas, a középsáv alig észrevehető nyomával. A basicosta barnássárga, a torpikkely barnásszürke, a billér barna. A lábak sárgák, a lábfejek feketék, a combok csúcsa sötétebb. 4 mm.

Csak a Németországban fogott első példány óta a svájci Jura hegységben is gyűjtötték. Hazánkban még nem találták. Életmódja ismeretlen (V.)

[**brunnescens** (VILLENEUVE, 1921)]

16 (15) A tarkó kevéssé domború, alsó felét szőrözet borítja. A hím 3. csápíze 2-szer, a nőstényé 3-szor hosszabb a szélességénél. A pofa 1/3-a a szem magasságának. A homloksáv 1,5-szer szélesebb a járomlemeznél. A *cu* ér utolsó szakasza 1,5-szer hosszabb az *mcu* haránténél. A pajzsocska fekete, csak a vége sárgás. Az r_1 ér kopasz. A fej sárga, a homlokon szürkés. A tor fekete alapon sárgásszürkén hamvas, a legelején 2 sáv nyomaival. A potroh barnásfekete, a hamvassága sárgásfehér, főleg a szelvények elején hátul fekete haránsávot hagyva és a középsávval megszakítva. A lábak sárgák, az elülső comb hátulsó felszíne barna. 4 mm.

Első ismert példányát Németországban Bautzen környékén fogták, majd Svájcban is gyűjtötték. Hazánkban még nem találták. Életmódja ismeretlen (V—VII.)

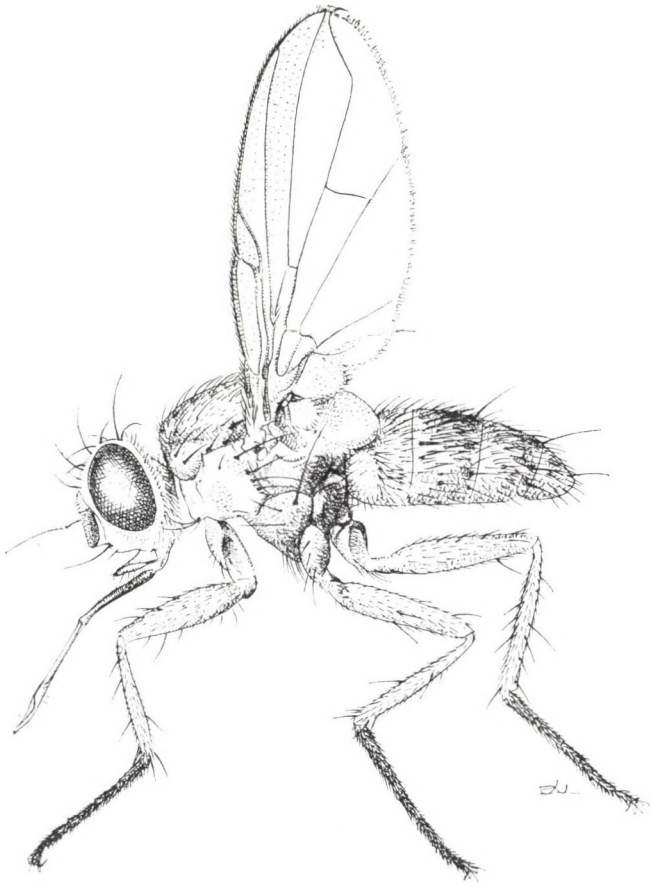
[**starkei** (MESNIL, 1952)]

110. nem: **Siphona** MEIGEN, 1803

Apró, 3—5 mm-es sárga lábú legyek. A nem legfeltűnőbb bélyege a hosszú szívóka (6. ábra: B; 70. ábra), amelynek nemcsak a haustelluma hosszabbodott meg, hanem az ajakpárna is hosszú, tőrszerű kemény szervvé alakult. A szívóka bicskaszerűen összehajtható. A 3 sternopleuralis sörtéjük közül az alsó erősebb az elülsőnél. A szárny analis ere a szárny pereméig ér. Mindkét ivar homloka széles, és alsó orbitalis sörtéik vannak. Az orca keskeny, a pofa ritkán szélesebb, mint a 3. csápíz. A hímek csápja többnyire hosszú és széles, néha túlér a szájperemen, a nőstényeké keskenyebb és nem ér a szájperemig. A csápsörte 2. íze meghosszabbodott, 1/5—1/2 olyan hosszú, mint a 3. íz. A tort nem szőrözet, hanem rövid tüskeszerű sörtécskék borítják, a sörték kevéssé emelkednek ki közülük és nem mindig könnyű a számukat megítélni. A potroh kisebb-nagyobb kiterjedésben sárga színű (69. ábra: G) vagy teljesen fekete és mindig erősen szürkén hamvas (69. ábra: H). A 2. és 3. potrohszelvény peremsörtéinek száma segít a fajok szétválasztásában. A fajok többségét csak 1960 után írták le, mert a fajon belüli nagy változatosság és a fajok közötti csekély különbség miatt a fajok határait alig lehetett megvonni. Az ivarszerv-vizsgálatok segítséget nyújthatnak, mert biztosan használható határozókulcsot csak külső bélyegek alapján még senkinek sem sikerült szer-

keszteni. Kulcsunk S. ANDERSENnek 1982-ben megjelent munkája alapján készült.

A 21 palearktikus és az Európában kimutatott mintegy 18 faj közül eddig hazánkban 15-öt sikerült megtalálni, még 3 faj előkerülése várható.

70. ábra. *Siphona maculata* STAEGER ♀ (Eredeti)

1 (4) A hím elülső lábának karmai olyan hosszúak, mint az utolsó lábfejíz. A pofa szélessége 1/3-a, 1/2-e a szem magasságának.

2 (3) A középső combon rendesen nincs a csúcs előtt anterodorsalis sörte (csak ritkán jelenik meg). A billér feje feketés. A 2. potrohszelvényen csak nagyon gyenge oldalsó peremsörte áll. A hím tapogatóján a sörtécskék olyan hosszúak vagy hosszabbak, mint a tapogató vastagsága. A csáp 1. és 2. íze barnássárga. Mindkét ivar potrohának alapszíne teljesen fekete. A járomlemez és az orca alapszíne sötét. Az arc jó 1,5-szer hosszabb, mint a homlok. A haustellum hossza a

szem és a fej magassága között változhat. A toron 3 barna sáv fut, amelyek a nőstényen hiányozhatnak. A potroh fehéresszürkén hamvas, a peremsörték körül fekete foltok vannak. A hím 2. tergitjén nincs közép-peremsörte, a 3.-on közép- és oldal-peremsörték állnak. A 3—5. tergitek tövének 1/4—1/3 része kopasz. A hím 5. sternitjének oldallebenye a végén kiszélesedik és kifelé hajlik (71. ábra: A). A nőstény arca csak 1,4-szer hosszabb a homloknál, a pofa 2/5—1/2 olyan széles, mint a szem magassága. Tapogatója a csúcs felé erősen kiszélesedik. A combok sárgák. Ivarszerve: 71. ábra: I, S és 72. ábra: A. 5,5—6 mm.

A fajt eddig Dániában és Ausztriában találták. Hazánkban egyetlen példány került elő az Alföldön Albertirsáról. Életmódja ismeretlen (III.)

ingerae ANDERSEN, 1982

3 (2) A középső combon a csúcs előtt van anterodorsalis sörte. A billér feje sárga. A 2. potrohszelvény oldal-peremsörtéje olyan erős, mint a 3. potrohszelvényé. A hím tapogatójának sörtécskéi sokkal rövidebbek, mint a tapogató vastagsága. Az orca szélesebb a tapogatónál. A combok teljesen sárgák. A váll-lemez a barnássárgától a feketéig változhat, a szárnytőlemez halványsárga. A potroh alapszíne teljesen sötét, néha az 1—3. tergiteken sárgás foltokkal, a hamvasság teljesen takarja, kivéve a sörték fekete talppontjait. A 2. potrohszelvényt erős oldal-peremsörte és hiányzó középperemsörte jellemzik. A 3—5. tergitek tövének 1/5-e kopasz. A hím 5. sternitjének lebenyei befelé hajlanak (71. ábra: O), a cercus csúcsi fele végig vastag (71. ábra: P), a phallus hasonló az *ingerae* ANDERSEN-éhez, de a fogak és tartólemezeik eltérnek (72. ábra: I). A nőstény hasonló a hímhez, de tapogatója bunkós, potroha teljesen sötét alapszínű, karmai fele olyan hosszúak, mint a hímé. Ivarszervén (71. ábra: R) a 6. sternit hátulsó pereme a középen erősen bemetszett. 4—5 mm.

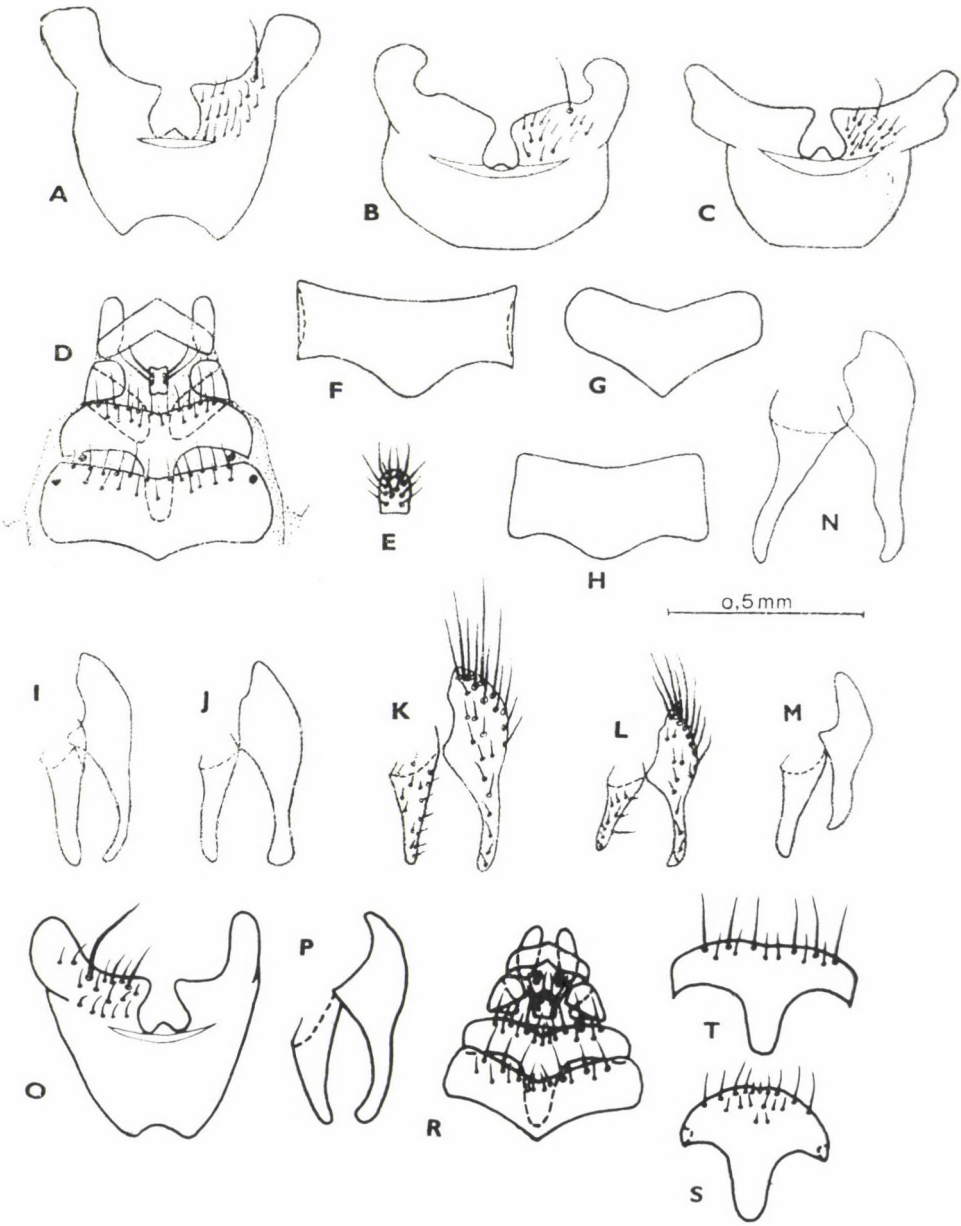
A fajt eddig csak Magyarországon találták. Nálunk viszont szélesen elterjedt, elsősorban a középhegységben (Hévíz, Bakony, Vértes, Budai-hegység: Visegrád, Bükk hegység), de fogták az Alföldön is (Csévharaszt, Hortobágy). Életmódja ismeretlen

hungarica ANDERSEN, 1984

4 (1) A hím elülső lábának karmai legfeljebb fele olyan hosszúak, mint az utolsó lábfejíz. A nőstény pofája nem szélesebb, mint a szem magasságának 1/3-a.

5 (8) A 2. tergiten sem oldalt, sem középen nincs peremsörte.

6 (7) A varrat előtt erős intraalaris sörte áll. A haustellum rendesen rövidebb, mint a szem magassága. A középső combnak van praeapicalis sörtéje. A tor fekete, a barnás hamvasságból 4 keskeny szürke hosszanti sáv válik el, a 2 középsőt egy gyenge barna hosszanti sáv köti össze. Az arc 1,5-szer olyan hosszú, mint a homlok, az utóbbinak majd a felét a rozsdasárga homloksáv foglalja el. A potroh

71. ábra. A: *Siphona ingerae* ANDERSEN, B: *S. mesnili* ANDERSEN, C: *S. geniculata* DE GEER hímek 5. sternitje — D: *S. setosa* MESNIL ♀ ivarszervei — E: *S. geniculata* DE GEER ♀ 8. sternitje — F: *S. paludosa* MESNIL, G: *S. boreata* MESNIL, H: *S. cristata* FABRICIUS nőstények 6. sternitje — I: *S. ingerae* ANDERSEN, J: *S. mesnili* ANDERSEN, K: *S. confusa* MESNIL, L: *S. variata* ANDERSEN, M: *S. rossica* MESNIL és N: *S. geniculata* DE GEER ♂ cercusa és surstylusa — O: *S. hungarica* ANDERSEN ♂ 5. sternitje, P: cercusa és surstylusa és R: ♀ ivarszerve — S: *S. ingerae* ANDERSEN és T: *S. mesnili* ANDERSEN ♀ 7. sternitje (ANDERSEN nyomán)

2—3. szelvénye kétoldalt sárga, a középharmadát szürke hosszanti sáv tölti ki, szürke a 4. és 5. szelvény is, a peremsörték tövén sötétebb foltok vannak. A nőstény potroha teljesen sötét alapszínű, csak a 2. tergit sárgás (70. ábra). A lábak sárgák, csak a lábfejízek feketék . A hím phallusának lemezei szorosan állnak (72. ábra: B, és 6. ábra: B). 3—4 mm

Észak- és Közép-Európában elterjedt faj, megtalálták Szibériában és Tajvan szigetén is. Hazánkban gyakori, főleg az Alföldön, de előkerült még a Budai- és a Bükk hegységekben is. Kinevelték az *Euxoa obelisca* DENIS & SCHIFFERMÜLLER és az *Ochropleura candelisequa* DENIS & SCHIFFERMÜLLER bagolylepkék hernyójából (IV—V.)

maculata STAEGER in ZETTERSTEDT, 1849

7 (6) A varrat előtt nincs erős intraalaris sörtéje. A haustellum hosszabb a szem magasságánál. A középső combon rendesen nincs praeapicalis sörte. A tor fekete, a szürke hamvasságban nincsenek sávok. Az orca felső felén 8—10 apró sörtécske található. A hím potrohának 2. szelvénye kétoldalt sárga, egyébként fekete alapon szürkén hamvas. A hím phallusának fogakat hordozó lemezei egymástól keskenyen vannak elválasztva (72. ábra: C). 3—4 mm.

Európa északi és déli övezetében, valamint Szibériában, Mongóliában és Japánban találták meg. Hazánkban elsősorban a síkságon található, de előkerült a Bükk hegységből is. Kinevelték az *Euxoa temera* HÜBNER hernyójából (V—IX.)

collini MESNIL, 1960

8 (5) A 2. tergitnek legalább az oldalán van 1 pár peremsörte. A haustellum általában hosszabb, mint a fej magassága.

9 (10) A haustellum hosszúsága a szem és a fej magassága között áll. A varrat mögött 3 dorsocentralis sörte van. A combok teljesen sárgák, az elülső combon 3 erős posterodorsalis és 4—6 posteroventralis sörtét találunk. A váll-lemez a sötét barnássárgától a majdnem feketéig változhat. A 2. potrohszelvényen kétoldalt erős peremsörték állnak, a középsők hiányzanak. Az arc 1,5-szer hosszabb, mint a homlok. A pofa 1/4-e a szem magasságának. A hím csápja olyan hosszú, mint az arc, az 1—2. íze barnássárga, a 3. sötétbarna, és szélesebb, mint az 1. comb, az alsó széle domború. A tapogatót majdnem a csúcsáig apró sörtécskék kísérik, alul 2—3 hosszabb sörtével. A tor egyszínűen szürke, nincsen sávrajzolata, a varrat előtt az intraalaris sörte fejlett. A prosternumon 1—2 vékony sörte van. A potroh 2—3. szelvénye kétoldalt sárga, a középsáv feketés, a 4—5. szelvény teljesen sötét, az egész potrohot sárgásszürke hamvasság fedi, csak a peremsörték talppontjai feketék. A hím 5. sternitjének befelé hajló oldalnyúlványai vannak (71. ábra: B). A nőstény arca 1,2-szer hosszabb, mint a homlok. A 3. csápíz keskenyebb, mint az 1. comb, a tapogató a csúcsán erősen kiszélesedik, a vége kopasz. A potroh teljesen sötét alapszínű. Ivarszerve: 71. ábra: J, T és 72. ábra: D, nagyon hasonló a *setosa* MESNIL-éhoz, a 8. sterniten 2—3 pár oldalsörtével. 5 mm.

Eddig csak Dániából, Svájcból és Hollandiából került elő. Hazánkban egyetlen példányt gyűjtöttek a Bükk hegységben, Tardon. Gazdaállata ismeretlen (IV.)

mesnili ANDERSEN, 1982

10 (9) A haustellum olyan hosszú vagy hosszabb, mint a fej magassága. A toron a varrat mögött 3 vagy 4 dorsocentralis sörte áll. Az elülső combon általában 3 posteroventralis sörte található.

11 (22) A váll-lemez sárga vagy vörös, ritkán barnásvörös. A hím csápjának szélessége sohasem haladja meg sokkal az elülső comb átmérőjét.

12 (15) A hím orcájának alsó fele rendesen keskenyebb, mint a tapogató, a csápja és arca 1,5-szer hosszabb, mint a homlok, a 3. csápíz olyan széles, mint az elülső comb. A combok teljesen vagy nagyrészt sárgák. A 2. tergiten általában 1 pár nagyon változó nagyságú középperemsörte áll. Az orca sörtécskéi ritkán mennek le a közepéig.

13 (14) Mindkét ivar potroha teljesen sárga, sötét középsáv nyomaival, a 3. tergit rendesen 2 közép és 2 oldalsó peremsörtével. A csáp 1—2. íze teljesen sárga és a 3. íz töve is sárga. A hím 3. csápíze csak 2,5—3-szor hosszabb a 2. íznél. A prosternumon többnyire 2 sörte áll. A nőstény tapogatója is a csúcsáig sörtézett. A váll-lemez sárga. A hím orcája keskenyebb, mint a tapogató, a 6—11 sörtécske a felső harmadára szorítkozik. A toron a varrat mögött rendesen 4 dorsocentralis sörte van, a 2. lehet gyengébb vagy hiányozhat is. A potroh 2. szelvényén kétoldalt erős, a közepén gyengébb vagy csökevényes peremsörték találhatók. A nőstény arca 1,3-szer olyan hosszú, mint a homlok, az orca körülbelül olyan széles, mint a tapogató. A csáp 3. íze sokkal keskenyebb, mint az elülső comb. A potroh széles, színe hasonló a híméhez, de a csúcsi részei gyakrabban sötétek. Hím ivarszerve: 73. ábra: C. Mindkét ivar párzószerve nagyon hasonló a *geniculata* DE GEER-éhez. 5 mm.

Észak- és Közép-Európában, valamint Transzkaukáziában és Szibériában elterjedt faj. Hazánkban ritka, csak a Soproni-, a Kőszegi- és a Bükk hegységekben fogtak néhány példányt. Gazdaállatát nem ismerjük (VII, VIII.)

flavifrons STAEGER, 1849

14 (13) A potroh alapszíne sötét, sűrűn hamvas, a 3. tergit 5—8 erős peremsörtével (69. ábra: H). A csáp 1—2. íze füstös sárga, a 3. teljesen fekete. A hím 3. csápíze 5—6-szor hosszabb, mint a 2. A prosternum kopasz. A nőstény tapogatójának csúcsi része kopasz. A váll-lemez barnásvörös. A nőstény arca 1,3-szer hosszabb, mint a homlok, az orcája keskenyebb a bunkós végű tapogatónál. A hím 5. sternitje hasonló a *geniculata* DE GEER-éhez, a cercusa és surstylusa a *confusa* MESNIL-éhez, a phallus jellemző felépítésű (72. ábra: H). A nőstény 7. sternitjének jól fejlett középnyúlványa van (71. ábra: D). 5 mm.

Ritka észak- és közép-európai faj, megtalálták Szibériában (Csita) is. Magyarországon csak a Soproni-hegyekben és a Zempléni-hegységben (Tokártető) találták. Kinevelték az *Eupithecia succenturiata* L. és *Allophyes oxyacanthae* L. lepkefajok hernyóiból (VIII.)

setosa MESNIL, 1960

15 (12) A hím orcájának alsó fele általában olyan széles, mint a tapogató vagy néha szélesebb.

16 (17) A hím 3—5. potrohszelvénye túlnyomóan sárga alapszínű. A prosternum kopasz. Az 1—2. csápíz többé-kevésbé barnássárga. Az arc és a csáp körülbelül olyan hosszú, mint a homlok. A 2. potrohszelvényen a középen nincs peremsörte, a 3.-on 4 erős peremsörte áll. A combok teljesen sárgák. A tapogató hegye teljesen vagy majdnem kopasz. A járomlemezeket sűrű sárgás vagy aranysárga hamvasság fedi. A haustellum hosszabb, mint a fej magassága. A toron a varrat mögött 4 dorsocentralis sörte áll, de a 2. kicsiny, jelentéktelen, ezért 3 sörtésnek tűnik. A hím cercusa és surstylusa hasonlít a *geniculata* DE GEER-éhoz, a phallus (72. ábra: G) jellemző alakú. A nőstény 6. sternitje: 71. ábra: H. 3—4 mm.

Hazája Európa, Szibéria és Japán. Magyarországon főleg Csévharaszton és néhány alföldi gyűjtőhelyen fogták. Különböző lepkehernyókban fejlődik: *Anticollix sparsata* TREITSCHKE, *Erannis defoliaria* CLERCK, *Smerinthus ocellata* L., *Mamestra brassicae* L., *Lacanobia suasa* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *L. oleracea* L., *Hadena bicruris* HUFNAGEL, *Mythimna ferrago* FABRICIUS, *Antitype chi* L., *Caradrina morpheus* HUFNAGEL stb. (V—VII.)

cristata (FABRICIUS, 1805)

17 (16) A hím 3—5. potrohszelvénye nagyrészt sötét alapszínű, a prosternumon 1 pár sörtécske áll (kivéve egyes *geniculata* DE GEER példányokat).

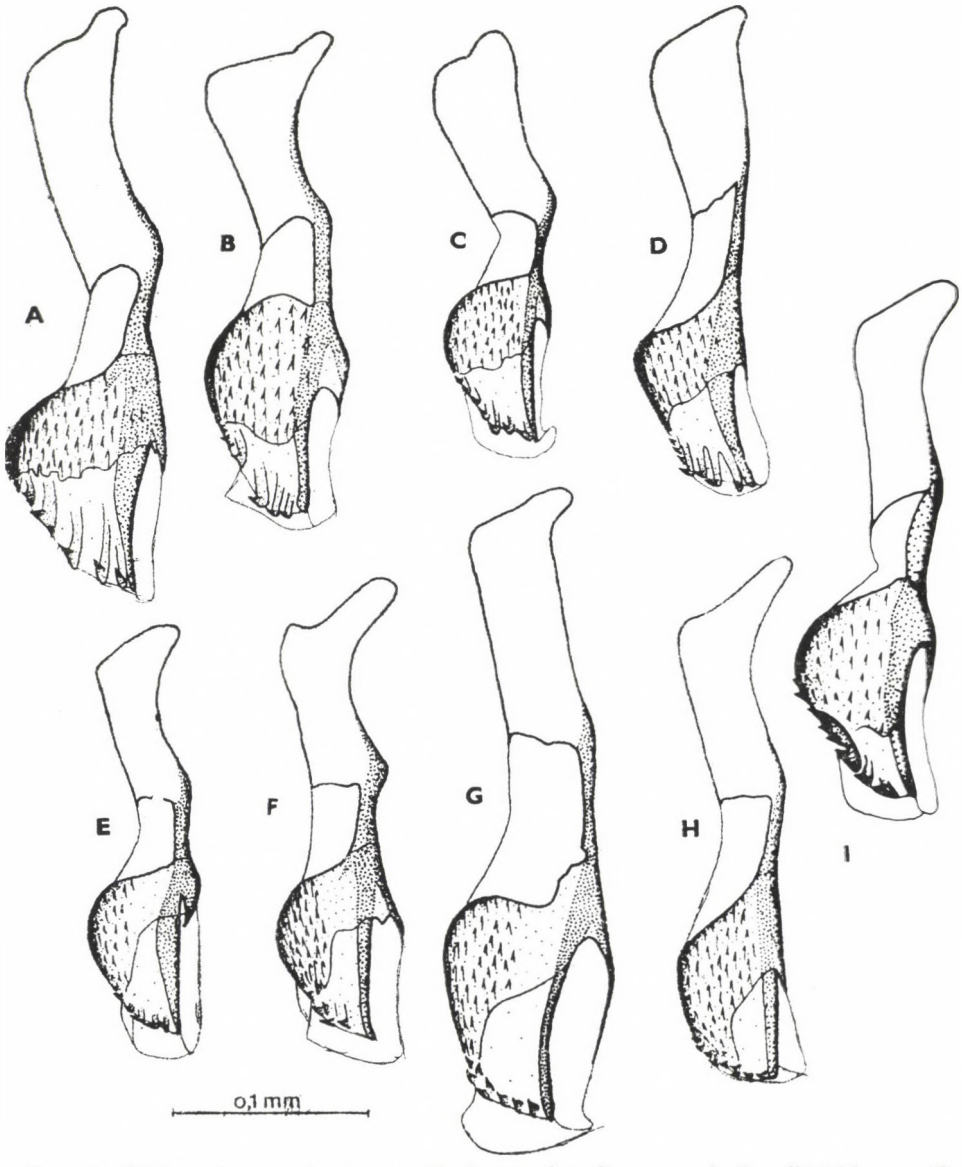
18 (21) A varrat mögött 3 dorsocentralis sörte áll. A hím arca és csápja 1,3—2-szer olyan hosszú, mint a homlok, a nőstényé vele egyforma. A 2. potrohszelvény közepén nincs peremsörte. A nőstény tapogatója kopasz vagy majdnem az.

19 (20) Az 1—2. csápíz többé-kevésbé barnássárga. A combok legalább a csúcsukon többé-kevésbé barnássárgák. Az orca felső harmadában 5—9 sörtécske látható. A hím csápja 1,3—2-szer olyan hosszú, mint a homlok, alul ívesen hajló körvonallal. A tapogató a csúcsa felé alig vastagodik. A prosternumon 1 pár sörte áll. A combok sárgák, a csúcsukon barnásak. Az elülső combon 3 posteroventralis sörte van. A váll-lemez barnássárga. A potroh 2—3. szelvénye kétoldalt sárga alapszínű, keskeny fekete középsávval, a 4. szelvény hátulsó fele és az egész 5. szelvény sötét alapszínű. A hím cercusa és surstylusa (71. ábra: K) hasonló a *geniculata* DE GEER-éhez, a phallus csúcsán (72. ábra: F) a fogak alaplemezei nem különülnek el egymástól. A nőstény arca és csápja olyan hosszú, mint a homlok. A tapogató erősen bunkósan megvastagodott. A potroh teljesen

sötét alapszínű. Az ivarszerv 8. sternitjén 1—2 pár oldalsörte van, a subanalis lemez a legtöbbször határozatlan, sörtéi nincsenek. 4 mm.

Egész Európában, a Közel-Keleten, Szibériában és Mongóliában gyűjtötték. Hazánkban ritka (Csákvár, Csomád). Kinevelték a *Phlogophora meticulosa* L. és *Mythimna littoralis* CURTIS hernyókból (V, VIII, IX.)

confusa MESNIL, 1961

72. ábra. A: *Siphona ingerae* ANDERSEN, B: *S. maculata* STAEGER, C: *S. collini* MESNIL, D: *S. mesnili* ANDERSEN, E: *S. variata* ANDERSEN, F: *S. confusa* MESNIL, G: *S. cristata* FABRICIUS, H: *S. setosa* MESNIL és I: *S. hungarica* ANDERSEN ♂ phallusa (ANDERSEN nyomán)

20 (19) A csáp 1—2. íze sárga, nem barnás, a combok teljesen sárgák. A hím csápja 1,5-szer hosszabb, mint a homlok, a pofa 1/4-e a fej magasságának. A tapogató a csúcs felé megvastagodik, a csúcsa kopasz vagy majdnem az. Egyebekben hasonló a *confusa* MESNIL-hoz. A hím surstylusán magános hátra- és befelé hajló sörte van (71. ábra: L). A phallus csúcsán a fogak alaplemezei többé-kevésbé elkülönültek egymástól (72. ábra: E). Nőstényei alig különböztethetők meg a *confusa* MESNIL-étől. 3—3,5 mm.

Dániából írták le, megtalálták Spanyolországban is. Hazánkban még nem gyűjtötték. Gazdaállata nem ismeretes

[**variata** ANDERSEN, 1982]

21 (18) A varrat mögött 4 dorsocentralis sörte áll. Az arc és csáp legfeljebb 1,3-szer hosszabb, mint a homlok. A tapogatókat a sörtécskék a csúcsukig elkísérik. A csáp 1—2. íze többnyire barnássárga. (Ide is juthatunk a hol sárga, hol barna váll-lemezű *geniculata* DE GEER és a *pauciseta* RONDANI fajok esetében. Menjünk át a 29. és 10. pontra!)

22 (11) A váll-lemez fekete vagy barnásvörös, a potroh nem kiterjedten sárga.

23 (34) Az 1—2. csápíz rendesen barnássárga. A prosternumon 1 pár sörte áll (kivéve egyes *geniculata* DE GEER példányokat). A nőstények 7. sternitjének jól fejlett nyúlványa van (ezt a bélyeget nem vizsgálták még meg a *grandystyla* PANDELLÉ fajon).

24 (27) A hím csápja 1,5—2-szer, a nőstényé 1,3-szer olyan hosszú, mint a homlok. A tapogató csúcsa kopasz vagy majdnem az. A hím csápjának csúcsi fele kissé szélesebb, mint a tőfele, és kissé szélesebb az elülső combnál; ha a 3. csápíz a közepén szélesebb, akkor határozottan szélesebb, mint a comb. A 2. tergiten nincs közép-sörte.

25 (26) Rendesen 4 dorsocentralis sörte van a varrat mögött. Az orca alsó fele oldalnézetben keskenyebb, mint a tapogató. A középső és hátulsó combok térdei barnásak. A váll-lemez fekete vagy erősen barnásvörös. Az r_1 ér kopasz. A nőstény 6. sternitje szív alakú (71. ábra: G), oldalán sörték vannak. A 3. csápíz 4-szer hosszabb, mint a 2., a csápsörte a 2/3-áig megvastagodott, a 2. íz fele olyan hosszú, mint a 3. Az orca felső harmadán 3—7 sörtécske található. A pofa 1/7-e a szem magasságának. A tapogató csúcsi harmada kopasz. A prosternumon 1 pár sörte áll, a dorsocentralis sörték száma 3 + 4. A potroh 2. tergitjén középen nincs peremsörte, csak az oldalain. A 3. szelvény közepén 1 pár peremsörtét találunk. A hím potroha túlnyomóan sárga, középen sötét középsávval és potrohvéggel (69. ábra: G). A nőstény 3. csápíze keskenyebb, mint a comb, a hossza 1,3-szer hosszabb, mint a homlok, a csápsörte 2. íze a 3.-nak 1/4-ét sem éri el. A potrohnak csak a 2. szelvénye és a 3.-nak a fele sárga, a sötét középsáv szélesebb. A hím ivarszerve 73. ábra: B. 4 mm.

Nagyon ritka észak- és közép-európai faj. Meglepő módon a Hortobágyon gyakori, ezenkívül 1—1 példányt a Dunántúlon (Tihany, Kiskomárom, Aranyosgadány) is fogtak. Életmódja ismeretlen (IV—VII.)

boreata MESNIL, 1960

26 (25) A varrat mögött 3 dorsocentralis sörte áll. Az orca alsó fele olyan széles vagy szélesebb, mint a tapogató, a térdek teljesen sárgák. A váll-lemez csak kissé barnássárga. Az r_1 ér csúcsi részében 1—2 sörte állhat. A hím csápja 1,5-szer hosszabb, mint a homlok, a 3. csápíz a közepén a legvastagabb. A csápsörte a 2/3-áig megvastagodott, térdesen megtört, a 2. íze 2/5—3/5 olyan hosszú, mint a 3. A pofa 1/3-a a szem magasságának. A pajzsocskán a subapicalis sörték távolsága egymástól nagyobb, mint a basalis sörtéktől. A hím potrohának 2—3. szelvénye kétoldalt szélesen sárga, a középsáv és a 4—5. szelvény sötét, a szürke hamvasságot a peremsörték fekete talppontjai díszítik. A 2. potrohszelvényen nincs középsörte. A nőstény orcája fele olyan széles, mint a 3. csápíz, az utóbbi 3-szor hosszabb, mint a 2. íz, és 3-szor olyan hosszú, mint amilyen széles. A potroh alapszíne teljesen fekete, sűrű olajszürke hamvasság takarja. Hím ivarszerve 73. ábra: A. 5 mm.

Csak a Pireneusokból, Svájcból és Ausztriából volt ismeretes. Hazánkban egyetlen példányt fogtak a Mátra hegységben Piszkéstetőn, kb. 900 m magasságban. Életmódja ismeretlen (VI.)

grandistyla PANDELLÉ, 1849

27 (24) A hím csápjának hossza ritkán éri el a homlok 1,5-szeresét, a nőstényé egyenlő a homlokkal. A tapogató csúcsán nagyon apró sörtécskék láthatók. A varrat mögött 4 dorsocentralis sörte áll.

28 (31) A 3. csápíz hol közel párhuzamos élű, hol alul domború és középen a legszélesebb, elérheti az elülső comb szélességét. Az orca alsó fele olyan széles vagy szélesebb, mint a tapogató.

29 (30) A 2. tergit közepén 1 pár peremsörte áll, néha csenevész vagy hiányzik. Az orcán rendesen több mint 10 sörtécske a közepéig vagy még lejjebb ereszkedik (69. ábra: E). A nőstény 8. sternitje sörtézett (71. ábra: E). Az 1—2. csápíz barnássárga. Az arc kissé hosszabb, mint a homlok. A tapogató csúcsi része sörtézett. A váll-lemez barnássárga vagy sárga. A hím potrohának 2—3. szelvénye sárga, kivéve a sötét középsávot, és a nagyrészt sötét 4—5. szelvényt, a szürke hamvasságából kitűnnek a peremsörték fekete talpfoltjai. A nőstény sötét potroha, szürkén hamvas csápja nem hosszabb, mint a homlok, az 1—2. íz vörösessárga. A hím 5. sternitje: 71. ábra: C; cercusa és surstylusa: 71. ábra: N; phallusa: 73. ábra: D. 3,5—5 mm.

Egész Európában nagyon közönséges faj, de megtalálták Szibériában, Mongóliában és Japánban is. Magyarországon a síkságon és hegyvidéken egyaránt gyakori. Kinevelték különböző lószúnyog (*Tipula*) fajokból, ezek: *T. fulvipennis* DE GEER, *T. maxima* PODA, *T. montium* EGGER, *T. oleracea* L., *T. paludosa* MEIGEN, *T. subnodicornis* ZETTERSTEDT, *T. varipennis* MEIGEN, *T. vittata* MEIGEN, sőt egy bagolylepke hernyójából, a *Ceramica pisi* L.-ből is (V—X.) — Lószúnyog fürkészlégy

geniculata (DE GEER, 1776

30 (29) A 2. tergit közepén nincs sörte. Az orca 0—6 sörtécskéje a felső 1/3-ára szorítkozik. A tapogató csúcsán legalább néhány sörtécske áll. A nőstény 8. sternitjén oldalt 1—2 pár sörtécske található. A hím 1—2. csápíze barnássárga, a csáp és az arc 1,2-szer hosszabb, mint a homlok, alul egyenes, néha domború, a szélessége elérheti a comb átmérőjét. A tapogatót a sörtécskék a csúcsig ellepik. A haustellum hosszabb a fej magasságánál. A toron a varrat mögött 4 dorsocentralis sörte áll, a prosternumon 1 pár sörtécske található. A combok sárgák, csak a hátulsónak a térde barnássárga. A váll-lemez többé-kevésbé barnássárga, néha fekete. A potroh 2—3. szelvénye kétoldalt szélesen sárga, gyakran a 4. szelvény eleje is az, a többi fekete és erősen szürkén hamvas, a peremsörték fekete talpfoltjaival. Ivarszerve: 73. ábra: E. A nőstény csápja sokkal keskenyebb, mint az elülső comb, potrohán a sárga szín csak a 2. szelvényre szorítkozik. 3—4 mm.

Európában, Szibériában, Mongóliában és a Kurili szigeteken találták. Hazánkban főleg az Alföldön gyakori, de a Bakony és a Vértes hegységekben is gyűjtötték. Gazdaállatát nem ismerjük (V—IX.) (= *delicatula* MESNIL, 1960)

pauciseta RONDANI, 1865

31 (28) A hím csápjának csúcsi fele határozottan szélesebb a tőfelénél és feltűnően szélesebb, mint az elülső comb. Az orca alsó fele keskenyebb, mint a tapogató, a sörtécskéi a felső harmadára szorítkoznak. A 2. tergiten rendesen nincs középsörte.

32 (33) Az elülső combon nincs praeapicalis anteroventralis sörte. A nőstény 8. sternitje sörtézett. Az arc 1,3-szer hosszabb, mint a homlok, az orca keskenyebb, mint a csáp, a 6—9 sörtécskéje a felső harmadában áll. A csáp 1,2-szer olyan hosszú, mint a homlok. A combok teljesen sárgák, a váll-lemez fekete vagy feketés. A potroh nagy területen sárgás alapszínű, a 2. szelvény közepén általában nincs sörte. A hím ivarszerve hasonló a *geniculata* DE GEER-éhez, de a cercusai nem szélesednek ki a csúcsukon, a phallus jellemző alakú (73. ábra: F), bár hasonlít a *martinii* ANDERSEN és a japáni *hakkaidensis* MESNIL fajokhoz, de a csúcsán több fog van. A nőstény csápja csak kevéssel hosszabb, mint a homlok. 3 mm.

Ritka; megtalálták Észak- és Közép-Európában, Skandináviában, Szibériában és Mongóliában is. Magyarországon még nem gyűjtötték. Kinevelték a *Tipula irrorata* MACQUART lószúnyog lárvájából (= *silvarum* HERTING, 1967)

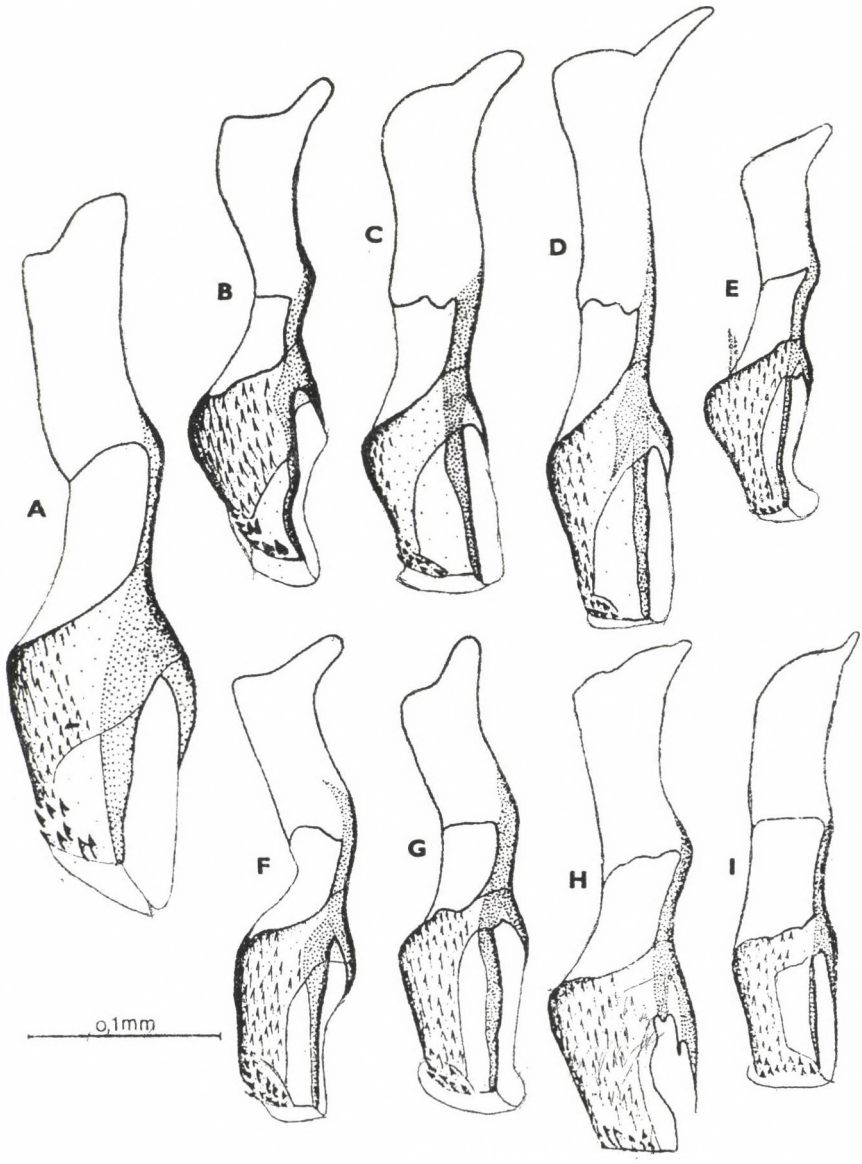
[**nigricans** (VILLENEUVE, 1930)]

33 (32) Az elülső combon van praeapicalis anteroventralis sörte. A nőstény 8. sternitjén 1 pár sörte áll, a tapogató csúcsa kopasz. A phallusa (73. ábra: G) nagyon hasonlít a *nigricans* (VILLENEUVE)-höz, de kevesebb fog van a csúcsán. Egyébként színezete is hasonló a *nigricans* (VILLENEUVE) fajhoz. 5 mm.

Svédországból írták le, egyéb elterjedését nem ismerjük. Hazánkban még nem találták. Életmódja ismeretlen

[**martini** ANDERSEN, 1982]

34 (23) Az 1—2. csápíz sárga, nem vagy alig barnás. A hím csápja és arca körülbelül 1,5-szer hosszabb, mint a homlok, az orca legfeljebb olyan széles, mint a tapogató, a nőstényé szélesebb. A potroh sárga színe csak a 2—3. tergitek kis oldalfoltjaira terjed ki. A nőstény 7. sternitjén kicsiny és gyengén sclerotizált nyúlvány látható (71. ábra: F).

73. ábra. A: *Siphona grandistyla* PANDELLÉ, B: *S. boreata* MESNIL, C: *S. flavifrons* STAEGER, D: *S. geniculata* DE GEER, E: *S. pauciseta* RONDANI, F: *S. nigricans* VILLENIUVE, G: *S. martini* ANDERSEN, H: *S. rossica* MESNIL és I: *S. paludosa* MESNIL ♂ phallusa (ANDERSEN nyomán)

35 (36) A hím 3. csápíze a csúcsi felén határozottan szélesebb, mint a tőfelén, és jelentősen szélesebb az elülső combnál. A 2. potrohszelvényen a középsörte ritkán hiányzik. Az orcán a több mint 10 sörtécske majdnem a közepéig ér, a haustellum hosszabb, mint a fej magassága. A prosternumon 1—3 sörtécske áll, a dorsocentralis sörték száma a varrat mögött 4, a 2. rendesen satnyább vagy hiányzik. Az elülső lábszárnak rendesen 2 posteroventralis sörtéje van. A váll-lemez fekete vagy feketés. A potroh sűrűn hamvas, kivéve a nagy sörték fekete talpfoltjait. A nőstény arca 1,2-szer hosszabb, mint a homlok, az orca szélesebb, mint a tapogató, a sörtécskék a közepén túl érhetnek. A csáp keskenyebb, mint a comb. Ivarszervén a 7. sternitnek rövid és gyengén sclerotizált nyúlványa van, a 8. sterniten 7—11 sörtécske áll, mint a *geniculata* DE GEER-nak, phallusa: 73. ábra: H; cercusa és surstylusa: 71. ábra: M. 3—4 mm.

Ritka és szélesen elterjedt faj, Spanyolországtól Ausztriáig, valamint Szibériában és Mongóliában is kimutatták. Hazánkban csak 1 párt fogtak Jósvafőn. Gazdája ismeretlen (VIII.)

rossica MESNIL, 1961

36 (35) A hím 3. csápíze a csúcsi felén alig vagy nem szélesebb, mint a tőfelén, legfeljebb olyan széles, mint az elülső comb. A 2. potrohszelvényen nincs középsörte. Az orcán legfeljebb 10 normális nagyságú sörtécske található, amelyek nem mennek lejjebb a felső 1/3-nál, a prosternumon ritkán áll sörtécske, a haustellum olyan hosszú vagy kevéssel hosszabb, mint a fej magassága, az elülső lábszárnak rendesen 1 posteroventralis sörtéje van, a varrat mögött 3 dorsocentralis sörte szokott állni. A potroh sárga, a 2. és 3. szelvényeknek feketés középsávja a 4—5. szelvényen kiszélesedik, sűrűn hamvas, kivéve a peremsörték talpfoltjait, a középsáv a 3. tergitre szorítkozva halvány, alig észrevehető lehet. A 8. sterniten legfeljebb 7 sörtécskét találunk. A cercus és a surstylus az *ingerae* ANDERSEN-hez hasonlít, de a phallus eltér (73. ábra: I). A nőstény arca 1,2-szerese, a csápja 1-szerese a homlok hosszának, a 3. csápíz sokkal keskenyebb, mint az elülső comb. A 7. sternitnek rövid, kevéssé sclerotizált nyúlványa van, a 8. sternit a *rossica* MESNIL-éhoz hasonlít, de csak 5—7 sörtécskéje van. A ♀ 6. sternitje: 71. ábra: F. 3—4 mm.

Ritka; előfordul Észak-Európában Belgiumtól a Baltikumig (Leningrád), Szibériában, Mongóliában és Japánban. Hazánkból csak 2 példánya került elő Debrecenből. Életmódját nem ismerjük

paludosa MESNIL, 1960

111. nem: **Tachina** MEIGEN, 1803

Általában nagy termetű, 9—25 mm-es, vörös, néha fekete potrohú, zömök legyek tartoznak a nembe (75. ábra). A tapogatók végig egyforma vékonyak (74. ábra: A), a szemek kopaszok, legalább a hátulsó láb tarsusai sárgák. A tarkó domború, csak világos szőrözet borítja. A járomlemez és az orca végig szőrözött, a szájperem orrszerűen előreugrik. A csáp nem ér az arc

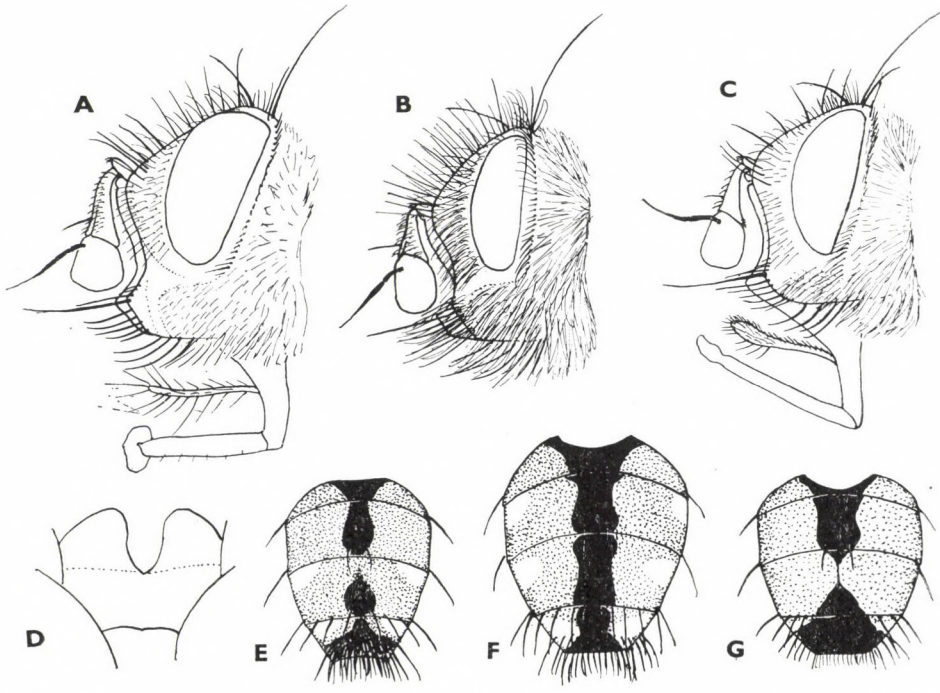
aljáig, a 2. íz rendesen hosszabb, mint a 3. A csápsörte 1/2—5/6-áig megvastagodott, az 1. és 2. íze többé-kevésbé meghosszabbodott. A pofa általában fele olyan magas, mint a szem, nagy részét elfoglalja a tarkó-kiöblösödés. A tor sörtéi erősek, a dorsocentralisok száma 4 + 4. A pajzsocska sörtéi a keresztezett csúcssörtékkel együtt erősek, előttük még 1 sor erősebb sörte állhat. A potroh széles, majdnem kerek (kivéve a *praeceps* MEIGEN-ét), discalis sörték nincsenek, csak peremsörték. A haslemezeken erős tüskeszerű sörték állnak.

A nemnek mintegy 40 palearktikus fajából 10 él Európában, ebből 7-et találtak meg hazánkban, még 1 faj előkerülése várható.

1 (2) Nagy termetű, 18—22 mm-es, teljesen fekete testű és fekete szőrrel fedett poszméhszerű légy, csak a fejet borítja aranyszínű hamvasság. Még a szárny- és a torpikkely is fekete (76. ábra). A lábak feketék, a lábszárak vörösbarnán áttetszők. Az első 2 csápíz vörös, a 3. fekete, csak a töve vöröses. A tapogató vörös. 18—22 mm.

Hazája egész Európa, Szibéria, Mongólia. Magyarországon ritka, néhány helyen a síkságon és a hegyvidéken egyaránt megtalálták, de csak csekély számban. Lepkék hernyójában fejlődik, gazdái: *Macrothylacia rubi* L., *Lasiocampa quercus* L., *Pachygastria trifolii* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Hyloicus pinastri* L. (V—VII.) — Óriás fürkészlégy

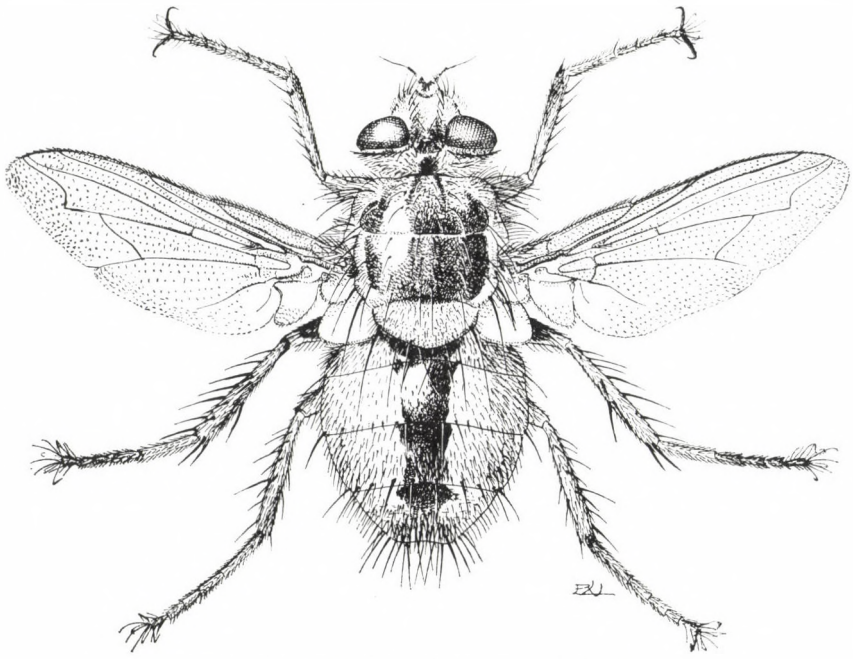
grossa (LINNAEUS, 1758)

74. ábra. A: *Tachina fera* LINNAEUS ♂, B: *T. lurida* FABRICIUS ♂ és C: *Nowickia ferox* PANZER ♂ feje — D: *Tachina praeceps* MEIGEN ♂ 5. sternitje és E: potrohrajzolata — F: *T. magnicornis* ZETTERSTEDT ♂ és G: *Nowickia ferox* PANZER ♂ potrohrajzolata (Eredeti)

2 (1) Kisebb, 12—15 (kivételesen 17) mm-es legyek. Potrohuk vörösessárga, vörösesbarna, sosem teljesen fekete. Torpikkelyük fehér.

3 (6) Az egész testet és a combokat túlnyomóan sűrű, hosszú, vékony fehéres szőrözet fedi (74. ábra: B; 77. ábra). A tor csak gyengén hamvas, rajzolat nélkül.

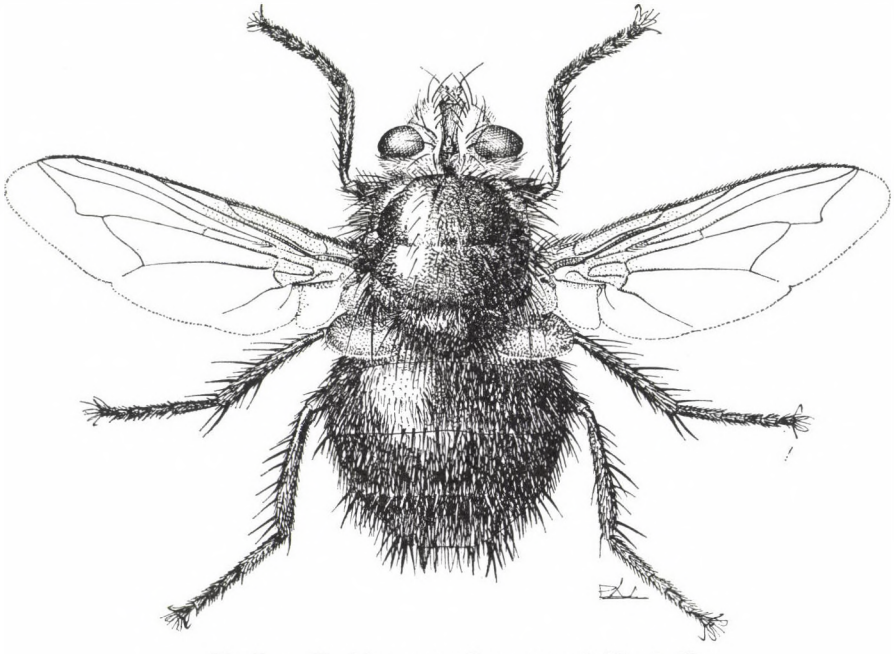
75. ábra. *Tachina fera* LINNAEUS ♂ (Eredeti)

4 (5) Csak 1 sternopleuralis sörtéje van. A hím homloka felülnézetben fele olyan széles, mint a szem, a nőstényé egyenlő azzal. Az orcát túlnyomóan sárga szőr fedi, alig hosszabb, mint az orca szélessége (74. ábra: B). A hím potrohának 2—4. szelvénye vörösessárga, közepe és 5. szelvénye fényes fekete. A nőstény potrohának szelvényeit a tövükön 1/4 szélességben fehéres hamvasság díszíti (77. ábra). A homloksörték hosszúak, vékonyak, a járomlemezt hosszú szőr fedi, amely az egész orcát is beborítja. Az orca keskenyebb, mint a 3. csápíz. A tor csaknem teljesen fekete, csak gyengén hamvas, hosszanti sávok nyoma nélkül. Csak a pajzsocska vöröses. A lábak feketék, csak a lábszárak és az 1. lábfejízek sárgák. 10—13 mm.

Egész Európában, valamint Kisázsián át Iránig és Transzkaukáziáig megtalálták. Hazánkban helyenként, főleg a Budai-hegységben gyakori, de a Mecsek és a Bükk hegységből is előkerült. Ismert gazdái a *Peridea anceps* GOEZE, *Malacosoma neustrium* L., *Dendrolimus pini* L., *Orthosia stabilis* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Cucullia verbasci* L. hernyói (IV—VI.) — B u n d á s f ü r k é s z l é g y

lurida (FABRICIUS, 1781)

5 (4) 2—3 sternopleuralis sörtéje van. A hím homloka csak 1/3-a a szem szélességének. Az orcát túlnyomóan fekete és hosszú szőrözet fedi. A hím potroha nagyrészt fekete, a 2—4. szelvények oldalán a vörössárga folt sokkal kisebb, a 3—5. szelvények tövének csak 1/6-a fehéresen hamvas. A nőstény potroha fekete, csak a 3—5. szelvények legelején van kétoldalt sárga sáv, a hamvasság csak a tövének az 1/8-át díszíti. A potroh szőrözetébe sok fekete szőrszál is keveredik. A lábak olyanok, mint az előző fajon. 10—14 (kivételesen 17) mm.

76. ábra. *Tachina grossa* LINNAEUS ♀ (Eredeti)

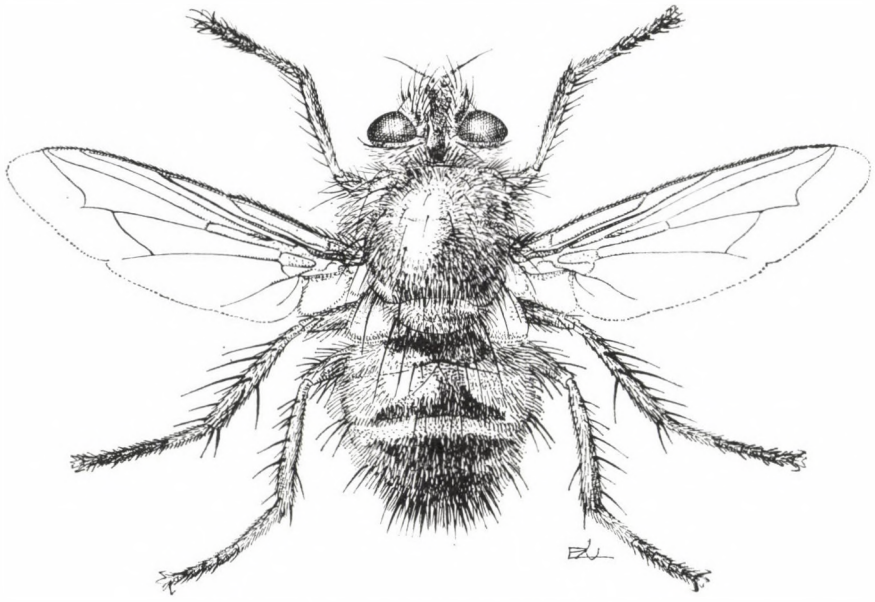
Egész Európában, keleten Szibériában a Bajkál-tóig megtalálták. Magyarországon csak kevés helyen: Budapest, Nagykovácsi, Szécsény stb. fogták. Életmódjáról biztos adatunk nincs (III—IV.)

ursina MEIGEN, 1824

6 (3) A tort és potrohot fekete szőrözet fedi. A tor hamvas, hátát 4 keskeny hosszanti sáv díszíti.

7 (8) A varrat mögötti elülső intraalaris sörte teljesen hiányzik. A potroh alakja hosszúkás, csaknem szilva alakú (74. ábra: E), a töve a hasoldalon világos szőrözettel van borítva. Az orcát fehér szőr takarja. A hím utolsó haslemezének hasítéka széles lant alakú (74. ábra: D), ez preparálás nélkül is jól látható. A csápsörte 1. íze kb. 3-szor, a 2. íz 4-szer olyan hosszú, mint amilyen vastag, és együtt

2/5 részét teszik ki a csápsörtének. A hím homloka felülnézetben 1,3-szer szélesebb, mint a szem, a nőstényé 1,7-szer. A járomlemez fehéren hamvas és nem sárga. Az orca olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa éppen fele a szem magasságának. A tor fekete, csak a válldudor, a hát oldala és a pajzsocska vörösessárga, a szelvények elején alig látható gyenge hamvassággal, erőteljesebben az 5. szelvény két oldalán. A középsáv általában keskeny, részei a szelvényeken hátrafelé szélesednek (74. ábra: E). A combok feketék, a lábszárak és a lábfejek tőízei sárgák. 10—13 mm.

77. ábra. *Tachina lurida* FABRICIUS ♀ (Eredeti)

A széles elterjedésű fajt megtalálták Európa déli felében, Észak-Afrikában, keleten Közép-Ázsián át Szibériáig. Hazánkban ritka, csak kevés helyen, főleg Budaörsön gyűjtötték, 1—1 előkerült a Vértes, a Mecsek és a Börzsöny hegységekben is. Leginkább szőrös hernyókban fejlődik; gazdái: *Euproctis chrysorrhoea* L., *Malacosoma neustrium* L., *Rhyparia purpurata* L., *Utetheisa pulchella* L., *Heliothis viriplaca* HUFNAGEL (VI—VIII.)

praeceps MEIGEN, 1824

8 (7) Az elülső intraalaris sörte — bár sokszor satnya —, de megvan. A potroh szélesebb, kerekebb (75. ábra), — tövét alul fekete szőrözet fedi.

9 (10) A 2. tergit közepén 4—6, a 3.-on 4—8 peremsörte áll. A pajzsocska szélén 8 peremsörte sorakozik. A csáp vörösessárga, a 3. íz oldalán barnás. A pofa széles, csaknem eléri a szem magasságát. A tor fekete, az oldalai és a pajzsocska sárga. A hát hamvas 4 hosszanti sötét sávval. A potroh fénylő vörösesbarna, csaknem fekete, a középsáv keskeny, a hasoldal fekete. 15—16 mm.

Dél-Európa, Jugoszlávia, Ukrajna, Távol-Kelet és a Kurili-szigetek tartoznak elterjedési területéhez. Hazánkból még nem került elő. Életmódjáról annyit tudunk, hogy Ázsiában a szibériai selyemlepkéből nevelték ki (VI—VII.)

[magna (GIGLIO TOS, 1890)]

10 (9) A 2. tergit közepén csak 2 peremsörte áll. A csáp 3. íze sötét. A pofa keskenyebb.

11 (12) A lábfejízek végig sárgák, a hím elülső lábának karma olyan hosszú, mint a 4—5. lábfejíz együtt. A hímnek nincs alsó orbitalis sörtéje. A nőstény elülső lábának lábfeje erősen kiszélesedett, a 3. és 4. lábfejíze olyan széles, mint amilyen hosszú. A potroh fekete középsávja párhuzamos szélű, az 5. tergiten még a hátulsó perem előtt hegyben végződik. Az orca és a pofa sárga, a hamvassága aranysárgán csillog (74. ábra: A). A hím homloka felülnézetben 2/3—3/4-e a szem szélességének. a nőstényé valamivel szélesebb, mint a szem, és 2 alsó orbitalisa van. A pofa magassága fele a szemének. A tor fekete, csak a válludorok, a szárnytő környéke és a pajzsocska sárga. A potroh vörösessárga, a középsáv fekete (75. ábra), a fehéren csillogó hamvasság a 3—5. szelvények elején keskeny. A lábak sárgák, csak a hímek combja kisebb-nagyobb kiterjedésben fekete. 11—15 mm.

Egész Európában, Észak-Afrikában, keleten Mongólián át a Szahalin szigetig és Japánig megtalálták. Hazánk minden hegyvidékén közönséges, de a síkságon is megtalálható. Főleg Noctuida hernyókban fejlődik. Gazdái: *Acronicta aceris* L., *Mamestra pisi* L., *Polyphaenis sericata* ESPER, *Phlogophora meticulosa* L., *Mythimna obsoleta* HÜBNER, *Xylocampa areola* ESPER, *Cucullia xeranthemi* BOISDUVAL, *Heliothis peltigera* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Lymantria monacha* L., *Dasychira pudibunda* L. stb. (V—X.) — Közönséges fürkészlégy

fera (LINNAEUS, 1758)

12 (11) Az elülső láb valamennyi lábfejíze, a középső és a hátulsó 3—4. íze barna vagy feketés. A hím elülső karmai kevéssel hosszabbak, egyenlők vagy rövidebbek, mint az utolsó lábfejíz. A hímeknek is csaknem mindig van alsó orbitalis sörtéjük.

13 (14) A hím karmai 1,2—1,3-szer hosszabbak, mint az utolsó lábfejíz. A potroh fekete középsávja többnyire minden szelvényen hátrafelé kiszélesedik (74. ábra: F), de lehet párhuzamos szélű, az utolsó szelvényen pedig hegyben végződő is. A hím járomlemezén az esetek több mint felében 1, kisebbik felében 2 vagy 0 alsó orbitalis sörte áll. A nőstény elülső lábfejízei kiszélesedtek, a 3. és 4. íz szélessége egyenlő a hosszával. A hím homloka valamivel szélesebb, mint a szem, a nőstényé 1,2—1,5-szer szélesebb. Az orca fehéren, nem sárgán csillog, és olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa 1/2 szemmagasságú. A tor fekete, csak a válludor és a hát oldalai kisebb-nagyobb kiterjedésben sárgák. A pajzsocska sárga. A potroh 3—4. szelvényének töve keskenyen, az 5. szelvény kétoldalt a felén túl csillogóan hamvas. A combok általában feketék, csak a térdek sárgák, de a fekete szín csak a combtőre is szorítkozhat. A lábszárak, valamint

a középső és hátulsó lábfejek részben sárgák. A nagy változékonyság miatt a *fera* LINNAEUS-tól és főleg a *nupta* RONDANI-tól nemegyszer alig választható el. 9—15 mm.

Csaknem egész Európában, Észak-Afrikában, keleten Mongóliáig és Japánig megtalálták. Hazánkban a hegyvidékeken közönséges, a síkságon ritkább, inkább szárazabb területeket kedvelő erdei faj. Gazdái főleg Noctuida hernyók: *Agrotis segetum* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Cerapteryx graminis* L., *Blepharita adusta* ESPER, *Ammoconia caecimacula* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Spodoptera exigua* HÜBNER, *Panolis flammea* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Cucullia verbasci* L., de kinevelték a *Lymantria dispar* L. és *Euproctis chrysorrhoea* L. fajokból is (V—IX.) [= *tessellata* (FABRICIUS, 1794); *vernalis* (ROBINEAU-DESVOIDY, 1830)]

magnicornis (ZETTERSTEDT, 1844)

14 (13) A hím elülső lábának karma nem hosszabb, mint az utolsó lábfejíz. A potroh középsávja párhuzamos szélű, az egyes szelvényeken hátrafelé nem szélesedik ki, és az 5.-ben elkeskenyedve csúcsban végződik. A hím homlokán 1 alsó orbitalis sörte áll, csak ritkán 2. A nőstény első lábfejízei közül csak a 4. szélesebb, mint a hossza. Nagyon hasonló az előző fajhoz, és eddig minden szerző ugyanannak a fajnak tekintette. A bizonytalan bélyegek és az átmeneti alakok miatt csak összehasonlító anyag birtokában választhatók el. 11—12 mm.

Európából (Franciaország, Németország, Svájc), Szibéria, Mongólia és Japán területéről mutatták ki. Hazánkban ritka, csak az Alföldön (Tiszafüred, Mártély, Szalkszentmárton), kivételesen Tardon is, gyűjtötték. Életmódja — mert eddig a *magnicornis* ZETTERSTEDT fajjal egy néven szerepelt — nem ismeretes és gazdái sem (VI—VIII.)

nupta (RONDANI, 1859)

112. nem: **Nowickia** WACHTL, 1894

A rokon nemektől a csaknem fekete lábak, az erős 3. supraalaris sörte, a szem kis átmérőjénél hosszabb haustellum alapján különbözik (74. ábra: C). A pajzsocska csúcssörtéje mellett 1—1 pótsörte áll, a felszínét hosszú, vékony, felálló szőrözet fedi. A hímek karmai hosszabbak, mint az utolsó lábfejíz, a nőstények elülső lábfejízei többé-kevésbé kiszélesedtek.

A palearktikus régióból 18 fajt írtak le, ebből 7 él Európában, de csak 1-et találtak meg hazánkban, még további 2-t a Magas-Tátrában, és 1 faj előkerülése még valószínű.

1 (2) A 2. potrohszelvény közepén 4—8 peremsörte áll. A 2. csápíz sárga, a 3. íz csak 2/3 olyan hosszú, mint a 2. A hím homloka 1/3-a a szem szélességének, a nőstényé a szemnél szélesebb. A homloksáv 1/3-a a homlok szélességének. A hím orcája olyan széles, mint a 3. csápíz, a nőstényé majdnem 2-szerese. A pofa 2/5—3/5 szemmagasságú. A tapogató sárga, hosszú, vékony, féregszerű, a csúcsán alig vastagodik meg. A hát fényes fekete, rajztalan, a pajzsocska sárga, a tövén szélesen fekete. A potroh fényes fekete, a 3—4. szelvény kétoldalt szélesen vörösessárga, a fekete középsáv több mint 1/3-át foglalja el. A hím cercusa lapos, a csúcs foga apró (78. ábra: G). 12—15 mm.

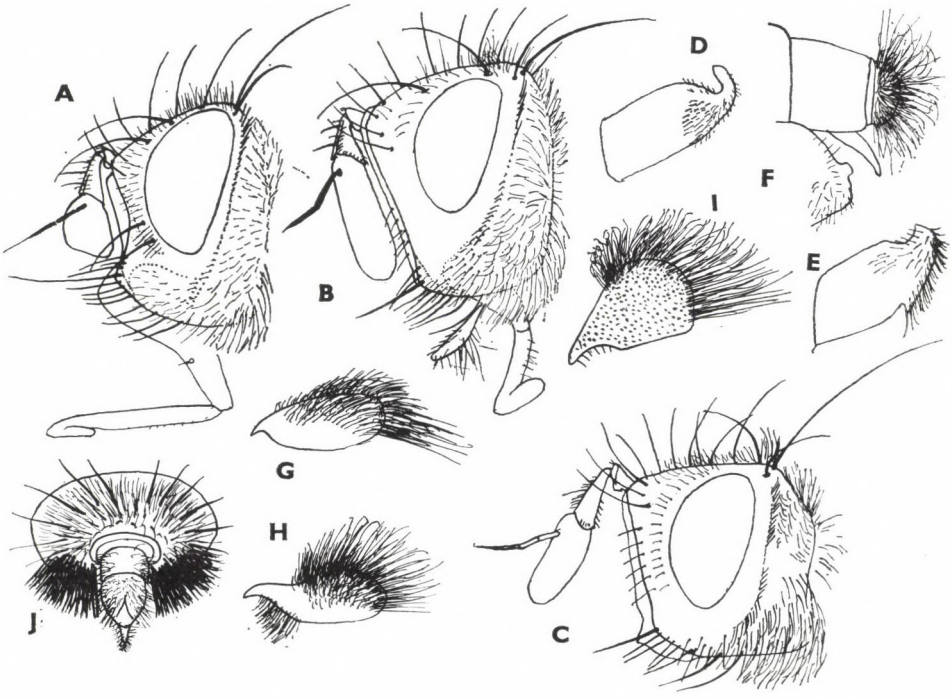
Észak- és Közép-Európától Szibérián át Kamcsatkáig és Szahalin szigetéig megtalálták. Magyarországon még nem gyűjtötték, de gyakori a Magas-Tátrában. Boreo-montán faj. Életmódja, gazdaállata ismeretlen (VII—VIII.)

[**marklini** (ZETTERSTEDT, 1838)]

2 (1) A 2. potrohszelvény közepén nincs peremsörte, ritkán 2 szőrszerű sörtét találunk.

3 (6) A tapogató vastag, a csúcsi része bunkószerűen kiszélesedik (74. ábra: C). A hím potrohának 3. sternitjén hosszú sörték állnak. A potroh túlnyomóan sárga, a fekete középsáv a 4. tergiten elvékonyodik vagy megszakad (74. ábra: G).

4 (5) A tapogató csúcsi fele sárga, tőfele füstös. A hím 5. tergitjének alsó részén 4—5 sorban hosszú, kissé íves sörték állnak, amelyek azonban nem alkotnak kefét. A cercus profilja hullámos (78. ábra: H). A hím homloka 2/3-a a szem szélességének, a nőstényé valamivel szélesebb, mint a szem. Az orca olyan széles, mint a 3. csápíz (74.

78. ábra. A: *Peleteria varia* FABRICIUS ♂, B: *Germaria ruficeps* FALLÉN ♂ és C: *Schineria tergestina* RONDANI ♂ feje — D: *Peleteria ferina* ZETTERSTEDT ♂ és E: *P. abdominalis* ROBINEAU-DESVOIDY ♂ 5. haslemeze — F: *P. rubescens* ROBINEAU-DESVOIDY potrohvége oldalról — G: *Nowickia marklini* ZETTERSTEDT ♂, H: *N. ferox* PANZER ♂ és I: *N. atripalpis* ROBINEAU-DESVOIDY ♂ cercusa és J: utóbbi potrohvége (C: BRAUER & BERGENSTAMM, E: MESNIL nyomán, a többi eredeti)

ábra: C), a pofa több mint 1/3-a a szem magasságának. A hát fényes fekete, hátulról nézve vékonyan hamvas, 4 keskeny fekete sávval. A pajzsocska fekete vagy vörösbarna. 13—16 mm.

Európai faj, Skandináviától Transzkaukáziáig megtalálták. Hazánkban a magasabb hegyeinkben a Bakony hegységtől a Zempléni-hegységig mindenütt gyűjtötték. Ismert gazdája az *Actinotia polyodon* L. (VII—VIII.)

ferox (PANZER, 1809)

5 (4) A tapogató csúcsának vége feketés. A hím 5. tergitjén alul egyenes, tömötten álló sörtékből (78. ábra: J) sörtekefe látható. A cercus oldalról lapított, madárfej alakú (78. ábra: I). Egyébként hasonló az előző fajhoz. 10—15 mm.

Széles elterjedésű faj. Egész Európában és Szibérián át Mongóliáig és Kínáig megtalálták. Hazánkban még nem gyűjtötték, de él a Magas-Tátrában. Életmódja, gazdaállata ismeretlen (VII—IX.)

[**atripalpis** (ROBINEAU-DESVOIDY, 1863)]

6 (3) A tapogató nem bunkós, végig keskeny. A hím potrohának 3. sternitjét vékony szőrözet fedi. Színezete hasonló az előbbihez. 10—14 mm.

Európában az Alpoktól a Kaukázusig, keleten Szibérián át Mongóliáig elterjedt faj. Hazánkban még nem találták. Életmódja ismeretlen (VII—VIII.)

[**strobeli** (RONDANI, 1865)]

113. nem: **Peleteria** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A nemet jellemzi az orca alsó részén álló 2—4 erős, lefelé hajló sörte (9. ábra: G), az ocellaris sörték hiánya és a kopasz propleura. A hím homloka olyan széles, mint a szem, a nőstényé még szélesebb. A szárnytőlemez sárga. Mindkét ivarnak 2 erős alsó orbitalis sörtéje van. A pontszemek egymáshoz közel kis dombocskán helyezkednek el. A haustellum olyan hosszú, mint a szem nagy átmérője vagy hosszabb.

A fajgazdag nemnek 37 palearktikus fajából mintegy 10 faja él Európában, közülük 4-et találtak meg hazánkban, még 4 ritka faj előkerülése várható.

1 (2) A potrohnak legalább a 4. tergitjén discalis sörték állnak. A 2. csápíz sárga. Az orca nem szélesebb, mint a 3. csápíz. A hím homloka szélesebb, mint a szem, és a járomlemez hátulsó fele fényes fekete. A tor fekete, gyengén hamvas, a pajzsocska vöröses. A potroh világosvörös, a fekete középsáv csaknem egyforma szélességben végigfut rajta. A szelvények tövén hamvas sáv húzódik. A lábak feketék, csak a lábszárak barnák. 12—13 mm.

Európa északi és középső övezetétől Szibérián át a Csendes-óceánig és Japánig elterjedt faj. Hazánkban még nem találták, de előkerülése várható. Ismert gazdája a *Coscinia cribraria* L. hernyója (VI—VII.)

[**popelii** (PORTSCHINSKY, 1882)]

2 (1) A potrohnak csak az 5. tergitjén találhatók discalis sörték.

3 (4) A tapogató rövid szemölccsé satnyult, a pofát, az orcát és az 1—2. haslemezt alul finom fehér szőrözet borítja. Az orca keskeny (78. ábra: A). A hím homloka olyan széles, mint a szem, a nőstényé szélesebb. A pofa szélessége 3/5-e a szem magasságának. A tor fekete, erősen hamvas, a varrat előtt 4 erőteljes fekete sávval, meg egy középsávval mögötte. A pajzsocska teljesen vörösessárga. A potroh vörös, a fekete középsáv a 2—4. szelvényen párhuzamos szélű és nem megy le az 5. szelvényre. A potroh egész felületét gyenge hamvasság borítja, amely a szelvények elején és főleg kétoldalt válik erőteljessé. A 2. csápíz és a billér sárga, a lábak feketék, csak a lábszárak vörösbarnák. 10—13 mm.

Megtalálták Európa déli felében, Szibériában, Afrika trópusi részében és Észak-Ausztráliában. Hazánkban, főleg az Alföldön, nem ritka, de hegyvidékeink melegebb pontjain is megtalálták. Életmódja ismeretlen (VI—IX.) [= *pyrogaster* (Rondani, 1859)]

varia (Fabricius, 1794)

4 (3) A tapogató fejlettebb vagy hosszú, a pofán fekete sörték, a 2. potrohszelvényen alul fekete szőrözet látható.

5 (12) A tapogató fonalszerű, 3/4 olyan hosszú, mint a haustellum (9. ábra: G).

6 (9) A 2. csápíz sárga vagy barnássárga. Az orca nem szélesebb, mint a 3. csápíz.

7 (8) A potrohon sem felül, sem alul nyoma sincs hamvasságnak. A 3. tergiten általában 4 középső peremsörte áll. A hím potroha vörös, 1—1 fekete folttal a 3—4. tergitek közepén és az 5. végén. Az 5. sternit rövid hegyben végződik (78. ábra: E). A nőstény potroha teljesen vörös, csak a csúcsa fekete. 14—15 mm.

A Földközi-tenger országaiban és Transzkaukáziában él, hozzánk legközelebb Dalmáciában fogták. Hazánkban még nem találták. Gazdája a *Pachygastria trifolii* L. hernyója (VII.)

[abdominalis (Robineau-Desvoidy, 1830)]

8 (7) A potroh tergitjeinek eleje gyengén hamvas, a 3. tergit közepén csak 2 peremsörte áll, rajzolata hasonló az előző fajéhoz, de a fekete foltok mindkét ivarnál összefüggőek. A hím ivarszerv 5. sternitje oldalnézetben visszahajló kampóban végződik (78. ábra: D). Homloka olyan széles, mint a szem, a járomlemezen átcsillog a fekete szín. Az orca keskeny. A tor gyengén hamvas. A lábak feketék, csak a lábszárak sárgásbarnák. 12—13 mm.

Európa déli felétől Szibérián, Mongólián át a Csendes-óceánig elterjedt faj. Hazánkban ritka, csak a Bükk hegység völgyeiben fogtak 3 példányt. Gazdái a *Hyphoraia aulica* L. és *Parasemia plantaginis* L. hernyói (VI—VII.)

ferina (Zetterstedt, 1844)

9 (6) A 2. csápíz fekete, a pajzsocska barnássárga. Az orca közel 2-szer szélesebb, mint a 3. csápíz.

10 (11) A potrohon alul nincs fekete középsáv, felül vékony hamvasság fedi. A hím homloka valamivel szélesebb, mint a szem, a nőstényé csaknem 1,5-szer szélesebb, a járomlemez fénye a hamvasságon átcsillan. A hím cercusa tűszerű hegyben végződik (78. ábra: F). Az orca feltűnően széles, csaknem 2-szer szélesebb, mint a 3. csápíz (9. ábra: G). A pofa 3/5 szemmagasságú. A tor gyengén hamvas, 4 elmosódott sötét sávval. A potroh vörös, a hím fekete középsávja erőteljesebb, a nőstényé elvékonyodhat, sőt hiányozhat is. A lábak feketék, csak a lábszárak sárgásbarnák. A hím elülső lábpárjának a karmai olyan hosszúak, mint a 4—5. lábfejíz együttvéve, a nőstényé rövid és a lábfejízek mérsékelten szélesedtek ki. 10—13 mm.

Az egész palearktikus régióban és Észak-Amerikában is honos. Hazánkban a síkságokon mindenütt közönséges pusztai faj, kis számmal hegyvidékeink völgyeiben is él. Gazdái főleg Noctuidák hernyói: *Agrotis segetum* Denis & Schiffermüller, *A. vestigialis* Hufnagel, *Euxoa cursoria* Hufnagel, *E. obelisca* Denis & Schiffermüller, kivételesen a *Papilio machaon* L. is (V—X.) (= *nigricornis* Robineau-Desvoidy, 1830)

rubescens (Robineau-Desvoidy, 1830)

11 (10) A potrohon alul széles fekete középsáv fut. A potrohon felül nincs hamvasság vagy csak nyomokban a szelvények tövén. A járomlemezek felső fele fényes fekete. A cercus hosszú, hegyes, a végén parányi gombban végződik. Egyébként teljesen hasonló az előző fajhoz. 11—12 mm.

Az Alpokból, a Pireneusokból és Szlovákiából jelentették. Magyarországon még nem gyűjtötték. Életmódja ismeretlen (IV—VI.)

[**prompta** (Meigen, 1824)]

12 (5) A tapogató rövidebb, legfeljebb fele a haustellum hosszának.

13 (14) A tapogató csökevényes, csak 2—5-ször olyan hosszú, mint amilyen vastag. A potroh fekete, sűrűn csillámlóan hamvas, a csúcsa narancsvörös. Az orca keskeny, a hím csápjának 3. íze hosszú és széles, a nőstényé rövid és keskeny. A hím homloka olyan széles, mint a szem, a nőstényé 1,6-szer szélesebb. A hát fekete, erősen fehéresszürkén hamvas, 3 széles, fekete hosszanti sávval. A lábak teljesen feketék. 9—10 mm.

Dél-európai és kazahsztáni faj. Hazánkban ritka, főleg az Alföldön (Hajós, Tiszatarján, Debrecen) és alacsonyabb hegyeken (Budajenő, Budaörs, Szécsény) gyűjtötték. Életmódja ismeretlen (VI—IX.)

ruficornis (Macquart, 1835)

14 (13) A tapogató hosszabb, elérheti a haustellum fele hosszát. A potroh vörös, meglehetősen széles fekete középsávval, hamvasságnak csak nyomai vannak. Az orca csaknem olyan széles, mint az arc ugyan-

abban a magasságban. A postocularis sörték vékonyak és hajlottak, a testet hosszú finom szőrözet borítja. A potrohon alul fekete középsáv fut. 11—13 mm.

Dél-Európától keleten Közép-Ázsiáig (Üzbegisztán, Tadzsikisztán) elterjedt. Hazánkban még nem gyűjtötték. Gazdája a *Pachygastria trifolii* L. hernyója (IV—V.) (= *ruficeps* MACQUART, 1845)

[**meridionalis** (ROBINEAU-DESVOIDY, 1830)]

114. nem: **Schineria** RONDANI, 1857

A nemet a rokonaitól az elöl kopasz elülső csípő révén választhatjuk el. Egyéb bélyegei: a lábfejízek feketék, 1 + 2 intraalaris sörte, 1 vagy 2 sternopleuralis sörte van. A hím homloka széles, de nincs alsó orbitalisa, a szájperem félig előreáll (78. ábra: C). A csáp hosszú, a 3. csápíz hosszabb, mint a 2., a csápsörte csaknem végig megvastagodott, az első 2 íze hosszabb. A haustellum olyan hosszú, mint a szem magassága. A tapogató rövid, vékony, hengeres. A 3. és 4. potrohszelvényeken legalább 1 pár discalis sörte áll. A potroh vörös.

A nem 4 palearktikus fajából 1 él Európában, de hazánkban még nem találták.

— — A nem felsorolt bélyegeihez még hozzátehetjük, hogy az R_5 a szárnyon lehet nyitott, zárt vagy rövid nyeles. A tor fekete, a gyenge hamvasságon 2 sötét sáv tűnik elő. A potroh narancsvörös, a fekete középsáv keskeny vagy hiányzik. A nőstény elülső lábfejízei nem szélesedtek ki. 8—9 mm.

Dél-Európában él, fogták Fiumében, Szlovákiában és Svájcban ernyős virágokon. Magyarországon még nem gyűjtötték. Életmódja ismeretlen (V.)

[**tergestina** RONDANI, 1857]

115. nem: **Germaria** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A nemet könnyen felismerhetjük a végig megvastagodott csápsörtéről, 2. és 3. íze egyforma hosszú, az 1. pedig rövid (78. ábra: B). Az arcléc egyenes, alsó felében szőrszálak sorakoznak. A pofa legalább olyan széles, mint a szem magasságának a fele. A haustellum nagyon rövid, csak fele a szem átmérőjének. A 4 vállsörte közül a 3 basalis sörte egyenes vonalban áll. Az 1. intraalaris sörte hiányzik. A 3 sternopleuralis sörte közel áll egymáshoz. Az apicalis sörték erősek, keresztezik egymást, közöttük 2—3 erős tüske található (10. ábra: B). A potroh megnyúlt, erősen domború. A szárny r_1 és r_{4+5} erei hosszan sörtézettek. A hímek karmai rövidek.

A nem 9 palearktikus fajából 4 él Európában, 2-t Magyarországon is megtaláltak.

1 (2) Mindkét ivar homloka 2-szer szélesebb, mint a szem, amiből 1/3 esik a homloksávra. A homlok oldalnézetben erősen előreugrik (78. ábra: B), olyan széles, mint a szem kis átmérője. Az ocellaris sörték oldalt és hátra dőlnek. A tor, a válldudor, a potroh és a lábak telje-

sen feketék. A toron a vékony hamvasságon 4 keskeny fekete sáv tűnik elő. A potroh fekete, a szelvények tőfele fehéresszürkén hamvas. Csak a tapogató, a basicosta és a nőstény 2. csápíze sárga, a billér fekete. 11—13 mm.

Európából, Transzkaukáziából, az Altáj hegységből és Mongóliából ismerjük. Hazánkban kevés helyen, főleg hegytetőkön fogták: Dobogókő, Pilistető, Piszkéstető a Mátrában, Csipkéskút a Bükk hegységben, Füzér a Zempléni-hegységben. Életmódja ismeretlen (VI—IX.)

ruficeps (FALLÉN, 18?

2 (1) A homlok 1,5-szer szélesebb, mint a szem, oldalnézetben csak feleannyira ugrik előre, mint a szem kis átmérője. Az ocellaris sörték oldalt és előre dőlnek. A válldudor külső fele sárga. A nőstény 2. csápíze világosbarna. Lábszárai barnán áttetszők. Kisebb: 8—9 mm.

Németországban, Szlovákiában, Ukrajnában, keleten Szibériában és Mongóliában találták. Hazánkban csak Fülöpházán (Kiskunság) került elő. Életmódja ismeretlen (VII.)

angustata (ZETTERSTEDT, 1844)

116. nem: **Nemoraea** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A nemet azonnal felismerhetjük az egész felületén sűrű, világos szőrözettel borított torpikkelyéről és annak hosszú szőrökkel rojtozott pereméről. A tarkó felső felén a postocularisok mögött nincsenek fekete sörtécskék. A hímnek nincs alsó orbitalis sörtéje (79. ábra: A). A homlok lekerekített, nem ugrik előre. Az arcél erősen kiemelkedik és a szájperemig ér. A csáp rövid, a 3. íz 1,5—1,8-szer hosszabb, mint a 2. A szemet hosszú szőrözet borítja. A belső verticalisok erősek, a külsők szőrszerűek, nem emelkednek ki. A potrohon nincsenek discalis sörték.

A nem 10 palearktikus faiából csak 1 él Európában, ez hazánkban is gyakori.

— — A hím potroha vörösessárga színű, csak 1/4-ét foglalja el a fekete középsáv, a nőstényé teljesen fekete. A hím homloka keskeny, csak 1/3-a a szem szélességének, a nőstényé olyan széles, mint a szem. Az arc 2/3 olyan hosszú, mint a homlok, a csáp rövid (79. ábra: A), a csápsörte 1/3-áig vastagodott meg. A pofa 2/3-a a szem magasságának. A tapogató sárga, a vége bunkósan megvastagodott. A hát fekete, a barnásfehér hamvasságon 4 fekete sáv tűnik elő. A hím egész potroha gyengén hamvas, legerősebben a szelvények elején, a nőstényé a 3—5. szelvények tőfelén erősen hamvas. A lábak feketék. A tapogató, a billér és a basicosta sárga. 11—15 mm.

Egész Európában és Szibérián át a Csendes-óceánig, Japánig elterjedt. Hazánkban a Bakony hegységtől a Budai-, a Börzsöny és a Bükk hegységeken át a Zempléni-hegységig mindenfelé gyűjtötték. Gazdái: *Colocasia coryli* L., *Biston betularius* L., *Cyclophora linearia* HÜBNER, *Euplexia lucipara* L., *Mamestra aliena* HÜBNER, *Conisania leineri* FREYER, *Orgyia recens* HÜBNER, *Panolis flammea* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Sesamia* sp., *Sphinx ligustri* L., *Spilosoma lubricipeda* L., *Orthosia stabilis* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Trachea atriplicis* L. Évente 2 nemzedéke van, a gazdaállatban telel át (VI—XI.)

pellucida (MEIGEN, 1824)

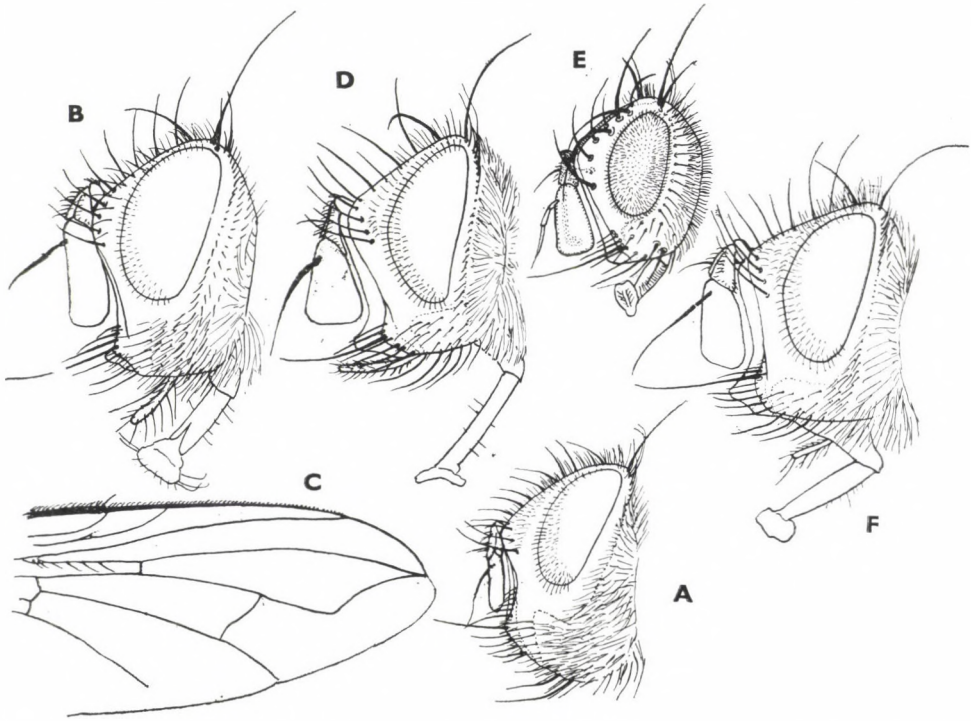
117. nem: **Lydina** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A nemet a szőrös szem (79. ábra: B), az egyenes sorban álló basalis vállsörték, a fekete basicosta és főleg a minden hamvasság nélküli fényes fekete test jellemzik. A hímek homloka is széles, de alsó orbitalis sörtéi nincsenek, a 3. lábszárnak 3 dorsalis sarkantyú-sörtéje van. Feltűnő bélyege, hogy az elülső sternopleuralis sörte jóval magasabban áll, mint a hátulsók.

Egyetlen palearktikus és európai faj tartozik a nembe, amely hazánkból még nem került elő.

— — A fényes fekete vagy kissé zöldes állaton csak az arcon, a pofán és az orca alsó felén van fehéres hamvasság. A csáp fekete, a csápsörte a 4/5-éig megvastagodott (79. ábra: B). A tapogató fekete. A torpikkely szürkésfehér, kifelé barnás. A billér nyele sárga, a feje fekete. A tor légzőnyílásai feketék. A hím karmai rövidek. A potroh 3. szelvényén discalis sörték állnak. A szárnytövis hosszú (79. ábra: C). 5—7 mm.

A nem egyetlen faját Európában Skóciától Szlovákiáig és Ukrajnáig, Ázsiában Mongóliáig megtalálták, helyenként közönséges. Hazánkból még nem

79. ábra. A: *Nemoraea pellucida* MEIGEN ♂, B: *Lydina aenea* MEIGEN ♂ feje és C: szárnyvége — D: *Chrysocosmius auratus* FALLÉN ♂, E: *Gymnoglossa transsylvanica* MIK ♂ és F: *Linnaemya picta* MEIGEN ♂ feje (E: ZIMIN nyomán, a többi eredeti)

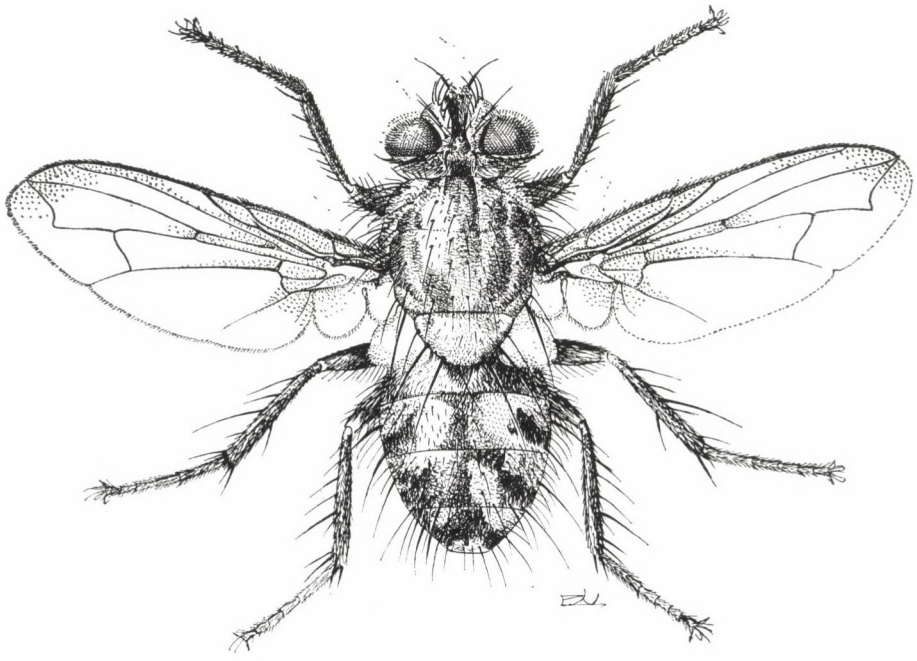
került elő. Ismert gazdái a *Panolis flammea* DENIS & SCHIFFERMÜLLER és az *Acrobasis tumidella* ZINCKEN (V—IX.)

[**aenea** (MEIGEN, 1824)]

118. nem: **Lypha** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A nemet jellemzi a szőrös szem (10. ábra: H), a 4 vállsörte, ebből 3 egyenes vonalban áll, a fekete basicosta, a pajzsocska lateralis sörtéje, mely olyan erős, mint a subapicalis sörte, a 3. lábszár 3 dorsalis sarkantyú-sörtéje, a pajzsocska vékony, keresztezett csúcssörtéje. Lábuk teljesen fekete. A szárnyerek feltűnően erősek, az *m* ér derékszögben törik meg, a testet, főleg a potrohot nagyon hosszú, felálló szőrözet és feltűnően hosszú sörték fedik (80. ábra).

A nem 3 palearktikus fajából 2 él Európában, az egyik hazánkban is közönséges, a másik északi faj, de Csehszlovákiában megtalálták.

80. ábra. *Lypha dubia* FALLÉN ♀ (Eredeti)

1 (2) A pajzsocska és a potroh teljesen fekete. Az 5. tergiten 2 sor discalis sörte található. A fajt könnyen felismerhetjük az orca közepéig lemenő sűrű homloksörte-sorról és az arcléc közepéig felmenő vékony vibrissákból álló sorról (10. ábra: H). A homlok erősen előreugrik. A tor és a potroh zöldesfeketén csillámlik és erősen hamvas. A tort 3 széles fekete sáv díszíti, a potroh fehéres hamvassága erősen csillámló fekete foltoktól tarka (80. ábra). A hím homloka fele olyan széles, mint a szem, a nőstényé 5/6-a a szem szélességének. A dorsocentralis serték száma 3 + 3, 5—7 mm.

Európától keletre megtalálták Szibériában és Mongóliában Japánig. Magyarországon közönséges. Legfőbb parazitája a tölgyesekben károsító kis téli araszolónak (*Operophtera brumata* L.), egyéb gazdái: *Agriopis marginaria* FABRICIUS, *Poecilocampa populi* L. és molylepke hernyók, mint amilyenek a *Rhyacionia buoliana* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Semasia diniana* GUÉNÉE, *Epinotia solandriana* L. (III—V, X.)

dubia (FALLÉN, 1810)

2 (1) A pajzsocska csúcsi 2/3-a vörös, a potroh 3—4. szelvénye kétoldalt narancsvörös, és ilyen az 5. szelvény csúcsi fele is. Az 5. tergiten csak 1 sor discalis sörte található. A szájperem félig előrehajlik, oldalról is látható. A vibrissák csak az arcléc 1/5—1/4-éig érnek. 6—7,5 mm.

Főleg Észak-Skandináviában, Skóciában él, de Közép-Európa magasabb hegységeiben is megtalálható. Magyarországon még nem gyűjtötték, de már előkerült Szlovákiából. Gazdája a *Hydriomena impluviata* DENIS & SCHIFFERMÜLLER (VI—VII.)

[**ruficauda** (ZETTERSTEDT, 1838)]

119. nem: **Chrysocosmius** BEZZI, 1907

Fémesen csillogó zöld színe a *Lucilia* ROBINEAU-DESVOIDY fajokra emlékeztet. A hamvasság csak az arcra, orcára és pofára szorítkozik. A hím homloka 1/2-e a szem szélességének, a nősténye majdnem egyenlő a szemével. Az ocellaris sörték jobbra-balra dőlve ellentétes irányúak. Az arc nagyon domború, oldalról is látható, a szájperem erősen előreáll (79. ábra: D). A nagy vibrissa felett csak 1—2 gyenge sörtécske található. A csáp 3. íze majdnem 2-szer olyan hosszú, mint a 2. A csápsörte a 2/3—3/4 részéig megvastagodott. A tapogató hosszú vékony bunkó alakú, sárga színű. A prosternumon néha szőrszálak láthatók. A dorsocentralis sörték száma 3 + 3. A potrohlemezek összeforrtak, határuk alig látható. Az r_{4+5} ér majdnem az *rm* érig sörtés. Az *m* ér csaknem derékszögben törik meg. A hím karmai sokkal hosszabbak, mint az 5. lábfejíz. A hátulsó lábszáron 2 dorsalis sarkantyú-sörte áll.

A nem 4 palearktikus fajából 1 él Európában és hazánkban is.

— — A fej sárga színű, csak a járomlemezek fémeszöld csillogásúak. A váll-lemez és szárnytőlemez fekete. A billér sárga, a feje fekete. A lábak feketék, csak a lábszárak sárgásak, a combok elöl aranyzölden csillognak. A csáp fekete, csak a 2—3. íz határán van sárga folt. 8—12 mm.

Európa déli országaiban és Mongóliában találták. Hazánkban a Dunántúl hegyvidékein (Budai-hegység, Pilis, Bakony és a Mecsek hegység) gyér számban gyűjtötték. Kinevelték a *Horisme tersata* HÜBNER és *Mesoleuca alaudaria* FREYER hernyójából (VI—IX.)

auratus (FALLÉN, 1820)

120. nem: **Gymnoglossa** MIK, 1898

A rokon nemektől a sárga basicosta és a nagyon rövid hengeres tapogató választja el. A homlok 1,2-szer szélesebb, mint a szem. Az R_5 sejt nyeles, a nyél 1/4—1/5-e a csúcsharántérnek. Az r_{4+5} sörtéi az *rm* éren túl érnek. A 4

hátradőlő homloksörtéből a hátulsó a homlok közepe előtt áll, az első a 2. csápíz distalis végével azonos magasságban (79. ábra: E). A 2 ocellaris sörte haránt os helyzetű. A nagyon erős vibrissa felett csak 1—3 gyenge szőr található. Az orca kopasz, nem keskenyedik el, olyan széles, mint a 3. csápíz. A csáp 1. íze felfelé áll, a 3. íz a végén kiszélesedik, 2,5-szer hosszabb, mint amilyen széles, és 2,5-szer hosszabb, mint a 2. íz. A csápsörte a 4/5-éig megvastagodott. A nőstény elülső lábfejízei nem szélesedtek ki. A hátulsó lábszárnak 4 dorsalis csúcssörtéje és erős posteroventralis sarkantyúja van.

A nemnek egy palearktikus és egy dél-afrikai faját írták le. Hazánk területén még nem gyűjtötték.

— — A haustellum nagyon rövid, csak 2/3-a a szem kis átmérőjének (79. ábra: E). A tapogató csak 1,5-szer hosszabb, mint amilyen vastag. A lábak feketék, a tarsusok és térdek sárgák. A csáp vörösessárga, a tapogató sárga. A tor fekete, a hamvasságból 4 keskeny szürke sáv tűnik elő. A pajzsocska sárga. A potroh fekete, vékony szürke hamvassággal, csak a 4. szelvény hátulsó pereme és az egész 5. szelvény fénytelen fekete. A szárny elülső pereme füstös. A váll-lemez és szárnytőlemez fehéres. 6,5 mm.

Európában és Szibériában kimutatott igen ritka faj. Magyarországon még nem találták. Az erdélyi Nagyszebenből írták le, fogták még Orsován és Csehszlovákiában Fafajnon. Szibériában a Tuva köztársaságban gyűjtötték. Életmódja ismeretlen (V—VII.)

[**transsylvanica** Mik, 1898]

121. nem: **Linnaemya** Robineau-Desvoidy, 1830

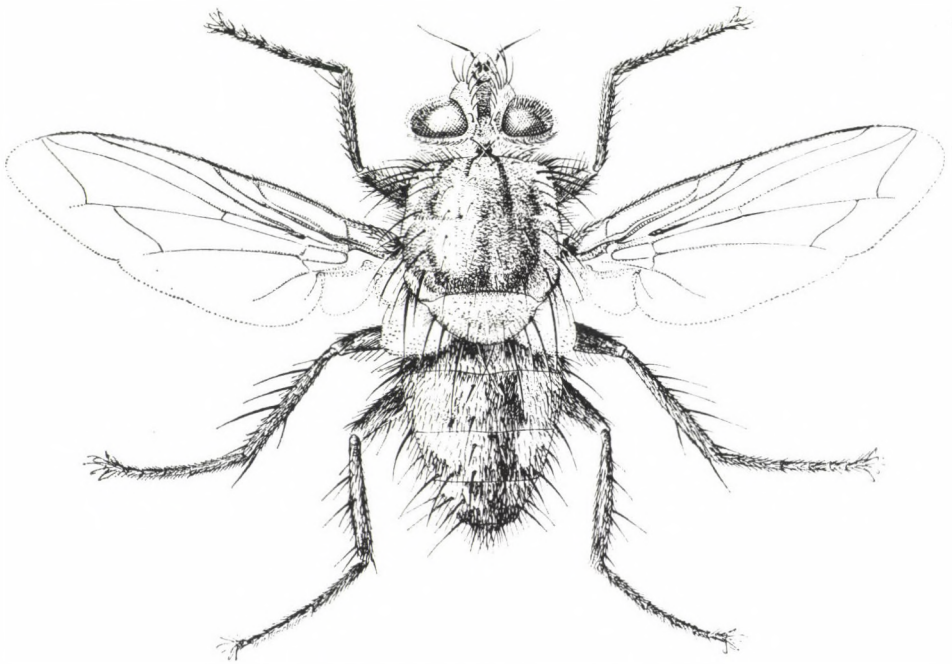
A nemet a rokon nemektől elválasztó bélyegek: a csökevényes tapogató (79. ábra: F), a sárga szárnytőlemez, az r_{4+5} éren az *rm* harántérig terjedő távolság felénél általában rövidebb sörtesor, a nyitott R_5 sejt (81. ábra), a 3. lábszár 2 dorsalis csúcssörtéje. Egyébként a szemük szőrös, az 5 vállsörte közül a 3 basalis sörte egyenes vonalban áll, 3 + 3 dorsocentralis sörtéjük van, mint a rokon nemeknek.

A fajgazdag nemnek mintegy 150 képviselője ismeretes az Óvilágból és Amerikából. Az 58 palearktikus fajból 18 európai, közülük 10-et találtak meg hazánkban, további 4 faj előkerülése még várható.

1 (4) A postocularis sörtesor mögött egy 2. sörtesor található a fejtetőtől a pofáig, a 2 sor között néhány apró sörtécske állhat (82. ábra: A). Az elülső csípő elülső-belső felszíne kopasz. Az ocellaris sörték rövidek, vékonyak. Az r_{4+5} sörtesor az *rm*-ig, legalább a távolság feléig terjed. A szárny *mcu* harántere csaknem merőleges az *m* érre és alig hajlott.

2 (3) A hímnek nincs alsó orbitalis sörtéje. A tapogató rövidebb, mint a 2. csápíz. A hím homloka 3/4-e a szem szélességének, a nőstényé 5/6-a, aminek 1/3-a esik a homloksávra. Az orca keskeny, a pofa szélessége 2/5-e a szem magasságának. A csáp egyenesen levágott végű (82. ábra: A), a csápsörte 2. íze rövid. A fekete tor szürkén

hamvas, a varrat előtt 4 keskeny sáv van. A pajzsocska sárga, a potroh fekete, erősen csillámló fényes fekete foltokba játszó hamvassággal. A hím analis szelvénye fényes, piros, a cercus 3 ágú (82. ábra: B). A hím lábai feketék, csak a lábszárak sárgásan áttetszők, a nősténynek a combja is sárga. 9—11 mm.

81. ábra. *Linnaemya picta* MEIGEN ♂ (Eredeti)

Európa középső és déli övezetétől a Közel-Kelet országaiig és keleten Közép-Ázsiáig elterjedt faj. Hazánkban kevés helyen, de ott nagyobb számban gyűjtötték (Bakonybél, Szécsény, Bükk hegység). Életmódja ismeretlen (VII—IX.)

frater (RONDANI, 1859)

3 (2) A hím járomlemezén is áll 2 alsó orbitalis sörte. A tapogató a 2. csápíz fele hosszát éri el. Egyébként színezete és ivarszerve teljesen hasonló az előző fajéhoz, de kisebb. 6—7 mm.

A Földközi-tenger környékén, keleten Transzkaukáziáig elterjedt faj, hazánkban még nem gyűjtötték. Az *Eilema caniola* HÜBNER hernyójából nevelték ki

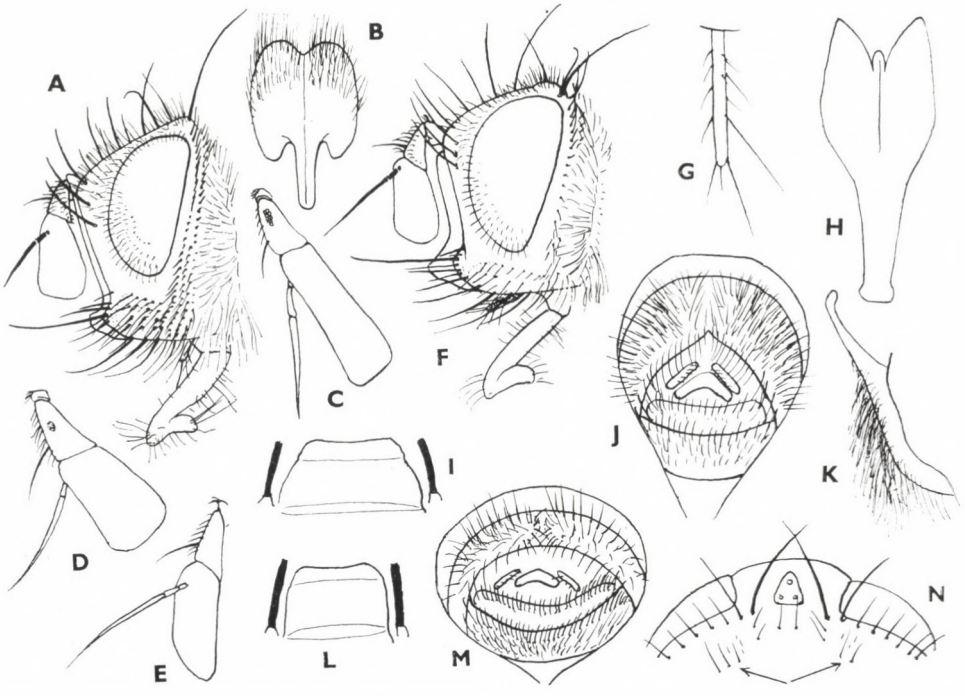
[lithosiophaga (RONDANI, 1859)]

4 (1) A postocularis sörtesor mögött nincs 2. sörtesor, vagy csak legfelül áll néhány sörtécske. A szárny *mcu* harántere S alakban hajlott és erősen ferdén áll.

5 (12) A 2. csápíz felső-belső felszínének a tövén vagy közepén érzőpapillák tömörüléséből álló szemölcsszerű dudor látható (82. ábra: C). Az 1. haslemezt és a környékét finom sárgás szőr borítja. A pajzsocskán csak 1 pár oldalsörte található (az *impudica*-nak 2 pár van).

6 (9) A tor oldallemezein nincs sárga szőrözet. A tapogató csaknem olyan hosszú, mint a 2. csápíz. Az r_{4+5} éren a sörtécskék az *rm* felé a távolság feléig elmennek.

7 (8) A potrohvég és az ivarszerv fekete, utóbbi néha vöröses. A tarkókiöblösödést sűrű, vékony, felül sötét, alul fehér szőrözet borítja. A 3. és 4. szelvényen 1—1 pár középső discalis sörte áll. A hátulsó pontszemek közel állnak, nem távolabb egymástól, mint az átmérőjük. Mindkét ivar homloka 2/3 olyan széles, mint 1 szem, aminek 1/3-a esik a sötét vörösbarna homloksávra. A potroh fekete, a 3—4. szelvények kétoldalt szélesen sárgásbarnák, erősen csillámló fehéresszürke hamvassággal vannak borítva, a nőstényé teljesen fekete. Mindkét ivar lábai teljesen feketék. 11—12 mm.

82. ábra. A: *Linnaemya frater* RONDANI ♂ feje és B: cercusa — C: *L. compta* FALLÉN ♂, D: *L. impudica* RONDANI ♂ és E: *L. fissiglobula* PANDELLÉ ♂ csápja — F: *L. zachvatkini* ZIMIN feje — G: *L. rossica* ZIMIN ♂ tapogatója és H: cercusa — I: *L. media* ZIMIN szájpereme felülről, J: ♀ potrohvége és K: ♂ cercusa — L: *L. picta* MEIGEN szájpereme felülről és M: a ♀ potrohvége — N: *L. haemorrhoidalis* FALLÉN ♀ tarkója (H: ZIMIN nyomán, a többi eredeti)

Egész Európában, Ázsiában Japánig elterjedt faj. Hazánkban ritka, csak a Mecsekben és a Mátra hegységben találták. Életmódja ismeretlen (VIII.) [= *pudica* (RONDANI, 1859)]

tessellans (ROBINEAU-DESVOIDY, 1830)

8 (7) Mindkét ivar potrohvége széles sávban és ivarszelvényei élénk cinóbervörösek. A tarkó-kiöblösödést csak fekete sörtesor borítja. A 3—4. potrohszelvényen 1 vagy 2 pár discalis sörte áll. A hátulsó pontszemek aprók, 3-szor olyan távol állnak egymástól, mint az átmérőjük. Mindkét ivar homloka 2/3 olyan széles, mint a szem, aminek több mint 1/3-a esik a homloksávra. A hím csápja szélesebb (82. ábra: D), a nőstényé keskenyebb. Színezete egyébként hasonló az előző fajéhoz. 11 mm.

Hazája Európa déli fele. Magyarországon csak a Bakony hegységben gyűjtötték nagyobb számban, ezenkívül 1—1 példányt fogtak Zalában, a Mátra, a Bükk és a Zempléni-hegységekben. *Agrotis* faj hernyójából nevelték ki (VII—VIII.)

impudica (RONDANI, 1859)

9 (6) A mesopleurán, főleg a nagy sörték alatt hosszú sárga szőrözet látható. A tapogató rövidebb, csak 1—4-szer olyan hosszú, mint amilyen vastag. Az r_{4+5} érnek csak a tövén van néhány sörte.

10 (11) Az orca nem szélesebb, mint a 3. csápíz és kopasz. A lábak sárgák, csak a lábfejízek feketék. A hímnek nincs alsó orbitalis sörtéje. A hím homloka 2/3, a nőstényé 4/5 olyan széles, mint a szem, aminek majdnem a felét a narancsszínű homloksáv foglalja el. A tor nagyrészt fekete, csak a válldudor, az oldalperemek és a pajzsocska sárga. A potroh nagyrészt sárga, a hím fekete középsávja az 5. szelvényen kihegyezve végződik és egyenletesebben hamvas, a nőstény sávja foltokká szakadozott és sakktáblaszerűen csillámló. 11—12 mm.

Európában meglehetősen gyakori faj, keleten Mongóliáig megtalálták. Hazánkban ritka, Dömsöd-Apajpusztán, Kiskunságon, Vörsön, Fóton fogtak néhány példányt. Ismert gazdái: *Lycophotia porphyrea* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Blepharita satura* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *B. adusta* ESPER, *Hemaris tityus* L., *Synanthedon bembeciformis* HÜBNER, *Chilodes maritima* TAUSCHER, *Archanara geminipuncta* HAWORTH (VIII—IX.)

vulpina (FALLÉN, 1810)

11 (10) Az orca 2-szer olyan széles, mint a csáp, a felső felén nagyon apró fehér és sötét szőrszálacskák láthatók. A combok és lábfejek feketék, a lábszárak sárgásbarnán áttetszők. A hímnek is van 2 alsó orbitalis sörtéje. Mindkét ivar homloka 1,1-szer szélesebb, mint a szem, aminek a fele a vörösbarna homloksávra esik. A csáp vége egyenesen levágott (82. ábra: C), a csápsörte végig vastag, a meghosszabbodott 2. íz 1/3-a a 3. íznek. A pofa fele a szem magasságának. A hát fekete, de a válldudor vörösessárga, a pajzsocska világosbarna. Mindkét ivar potrohának két oldalán nagy vörös és fekete foltok tűnnek fel, erősen csillámló sakktáblaszerű rajzolattal. 11—12 mm.

Európától Mongóliáig és a Csendes-óceánig elterjedt faj. Hazánkban ritka, főleg a síkságokon (Tiszatarján, Szeged, Szécsény) gyűjtötték, de fogták a Zempléni-hegységben (Tokártetőn), sőt Ótátrafüreden is. Ismert gazdái: *Hyloicus pinastri* L., *Agrotis ypsilon* HUFNAGEL, valamint a *Feltia-*, *Euxoa-*, *Peridroma-* és *Polia*-nemek hernyói (V, VII—VIII.)

compta (FALLÉN, 1810)

12 (5) A 2. csápízen nincs érzőszemölcs, legfeljebb egyes pontszerű papillák.

13 (16) A pajzsocskán csak 1 pár elkülönülten álló oldalsörte áll.

14 (15) Az r_{4+5} éren a sörték az *rm* felé a távolság felén túl érnek. A 3. potrohszelvény közepén nincsen discalis sörte. A 3. csápíz elülső pereme egyenes. A hím homloka 1/2, a nőstényé 3/5 olyan széles, mint a szem. Az orca 2/3-a a 3. csápíz szélességének. A pofa 1/3-a a szem magasságának. A tor felül fekete, csak a postalarcallus és a pajzsocska sárgásbarna, a szürke hamvasságot 4 keskeny fekete sáv töri meg. Mindkét ivar potroha teljesen fekete, és fényes feketék a hímek ivarszelvényei is. Az 1. haslemezen vékony fehér szőrszálacskák tűnnek elő. A potroh kissé csillámlóan szürkén hamvas, a szelvények hátulsó pereme feketén csillog. A lábak teljesen feketék. 9 mm.

Ritka európai faj, Németországtól a Szovjetunióig megtalálták. Hazánkban a Bakony hegységben és a Sopron környéki hegyekben gyűjtöttek néhány példányt. Életmódja ismeretlen (VI.)

steini JACENTKOVSKY, 1944

15 (14) Az r_{4+5} érnek csak a tövén áll néhány sörte. A 3. potrohszelvényen 2 discalis sörte áll. A 3. csápíz elülső pereme erősen domború, a hátulsó egyenes (82. ábra: E). A tarkón a postocularis sörtesor mögött nincsenek sörtécskék. A pajzsocskán a praeapicalis sörték és felálló szőrökön kívül még felmeredő egyenes sörték is állnak. A hím homloka 3/4, a nőstényé teljes szemszélességű. Az orca olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa 2/5-e a szem magasságának. A hát teljesen fekete, a szürke hamvasságot a varrat előtt 4 fekete sáv szakítja meg. A pajzsocska sárgásbarna. A potroh fekete, a 3—4. szelvények kétoldalt szélesen vörösbarnák, középen 1—1 pár erős discalis sörtével és erősen csillámlóan hamvasak. A lábak feketék, csak a lábszárak vörösessárgák. A billér barnássárga. 12—13 mm.

Ritka, de nagy elterjedésű faj. Portugáliától Mongóliáig és Japánig megtalálták. Hazánkban ritka, csak a Bakony és a Vértes hegységben fogtak 1—1 példányt. Életmódja ismeretlen (VII.)

fissiglobula (PANDELLÉ, 1895)

16 (13) A pajzsocskán 2 pár oldalsörte áll.

17 (18) A homloksáv hátrafelé szélesedik, a fejtetőn 2-szer szélesebb, mint a járomlemez, vörösbarna színe a pontszem mellett széles sávban a vertikális sörtéig ér. A hímnek erős külső vertikális sörtéi 2-szer hosszabbak, mint a postocularis sörték (82. ábra: F). Az elülső láb karmai rövidebbek, mint az utolsó lábfejíz. Mindkét ivar homloka

olyan széles, mint a szem. Az orca fele olyan széles, mint a hím csápjának 3. íze (82. ábra: F). A pofa csak 1/4-e a szem magasságának, és rajta csak 4—5 erősebb sörte és ugyanannyi vékony szőrszál található. A tarkón a postocularis sörtesor mögött rendetlen sorban kicsiny sörtécskék állnak. A hát és válldudor fekete, a pajzsocska sárgásbarna. A potroh fekete, a hím 3—4. szelvénye kétoldalt szélesen sárgásbarna, a 6. tergit fényes fekete. A nőstény potroha és ivarszelvényei teljesen feketék. A lábak feketék, a lábszárak sötét vörösbarnán áttetszők. 10—11 mm.

A Bajkál-tó mellől írták le; Kínáig és Japánig megtalálták. Újabban derült ki, hogy Európában is él. Hazánkban jellegzetes alföldi, homoki állat, nagy számmal él Csévharaszton, egyes példányokat fogtak Tompán, Kelebián és Harkányban. Életmódja ismeretlen (V—VIII.)

zachvatkini ZIMIN, 1954

18 (17) A homloksáv párhuzamos szélű vagy hátrafelé keskenyedik. A hímnek nincs külső vertikális sörtéje. Az elülső láb karmai legalább olyan hosszúak, mint az utolsó lábfejíz.

19 (20) A lábszárak feketék vagy feketésbarnák. A tarkó felső felén számos fekete sörtécske és néhány hosszabb sörte sorakozik. A hím elülső lábának karmai hosszabbak, mint az utolsó lábfejíz. Az 5. potrohszelvény végig fekete. A hím homloka 2/3-a a szem szélességének, aminek fele a homloksávra esik; az orca profilban fele a 3. csápíz szélességének; a pofa 1/3-a a szem magasságának. A 3. csápíz 1,5-szer hosszabb, mint amilyen széles. A csápsörte csaknem a csúcsáig fokozatosan vékonyodik. A tarkó-kiöblösödés elülső felén 3—4 sorban hosszú vékony sörték, hátulsó felében fele hosszúságú szőrözet áll. A tapogató feltűnően vékony (82. ábra: G), 2/3 olyan hosszú, mint a 3. csápíz. A tor teljesen fekete, csak a pajzsocska barna. A potroh fekete, kétoldalt sárgásbarnán áttűnő, erősen csillámló hamvasság fedi. Az ivarszelvények nagyrészt vörösbarnák. Ha az 5. tergit pereme narancssárga, akkor e nem *helvetica* HERTING, 1963 fajához tartozik. A hím cercusa: 82. ábra: H. A lábak feketék. 12 mm.

Európa északi és középső övezetében, Ázsiában Kazahsztántól Mongóliáig, Japánig megtalálták. Hazánkban még nem került elő, de az Alacsony-Tátrából van példányunk. Életmódja ismeretlen (VII—VIII.)

[**rossica** ZIMIN, 1954]

20 (19) A lábszárak sárgásak.

21 (22) A 3—4. potrohszelvényeken 2—2 pár, egymás mögött álló discalis sörte áll. A hím potroha alul csaknem teljesen vörösessárga. Az orca szélesebb, mint a haustellum. A szájperem csaknem orrszerűen előreugrik. A haustellum 4—5-ször hosszabb, mint amilyen vastag. A potrohot teljesen beborítja a vékony szürkésfehér hamvasság, csillámló szürkésfehér foltokkal díszített. Az ivarszelvények és az 5. potrohszelvény vörösessárga. A lábak feketék, a lábszárak sárgásfehérek, a végük elsötétedett. 12—13 mm.

E ritka fajt a Pireneusoktól Mongóliáig és Japánig megtalálták. Jugoszláviában és Szlovákiában is gyűjtötték, de hazánkban még nem fogták. Életmódja ismeretlen (VII—VIII.)

[**perinealis** PANDELLÉ, 1895]

22 (21) A 3—4. potrohszelvényeken csak 1—1 pár discalis sörte található, és a potroh alsó oldala fekete.

23 (24) A szájperem keskeny, 3-szor szélesebb, mint amilyen hosszú (82. ábra: I). A haustellum rövid, vastag, legfeljebb 3-szor olyan hosszú, mint amilyen vastag. A hím és nőstény ivarszelvénye (6. tergit) élénk narancssárga. A hím cercusa-a csúcsáig egyenletesen keskenyedik (82. ábra: K), a nőstény 6. tergitje széles, nincs kettéosztva (82. ábra: J). A hím homloka 4/5-e a szem szélességének, a nőstényé egyenlő vele. Az orca olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa 2/5-e a szem magasságának. A hát fekete, de a válludor hátulsó fele és a pajzsocska világosbarna. A hím potroha fekete, de kétoldalt sárgásbarnán áttetsző, a nőstényé teljesen fekete, az 5. szelvény pereme mindkét ivaron vöröses. A lábak feketék, kivéve a sárgás lábszárakat, a nőstény elülső lábának 4. lábfejíze szélesebb, mint amilyen hosszú. 11—12 mm.

Európában a Pireneusoktól a közép-európai magas hegységekig, Ázsiában Habarovszk és Primorje szovjet tartományokban és Japánban mutatták ki. Hazánkban főleg a hegyvidékeken fogták 1—1 példányban (Budai-hegység, Pilis Börzsöny, Mátra és a Zempléni-hegység), de fogták az Alföld (Debrecen, Sarkad) erdeiben is. Életmódja ismeretlen (V—IX.)

media ZIMIN, 1954

24 (23) A szájperem erősebben előreugrik, a szájperem és arcpajzs közötti vonaltól mérve 2-szer szélesebb, mint amilyen hosszú (82. ábra: L). A haustellum vékonyabb, 4—5-ször olyan hosszú, mint amilyen vastag.

25 (26) A háton a varrat előtt levő középső sötét sávok hátulról nézve keskenyebbek a közöttük húzódó világos térnél. A postocularis sörtesor mögött lehet néhány apró sörtécske, de hosszabbak nincsenek. A tarkó-kiöblösödésen csak 2—3 sor erősebb sörte és néhány sor gyenge szőrszál áll (79. ábra: F). A potroh 4. tergitjén kétoldalt 1—1 laterodiscalis sörte található. A válludor külső-hátulsó fele sárga (81. ábra). A hím homloka 1/2—2/3-szor olyan széles, mint a szem, a nőstényé csaknem egyenlő vele, ebből a homloksáv kevéssel szélesebb, mint a járomlemez, hátrafelé nem szélesedik ki, vörösbarna színe csak a pontszemlemez közepéig terjed. A pofa 1/3-a a szem magasságának. A tor fekete, kivéve a válludor sárga külső felét, az oldalperemeket és a pajzsocskát. A hím potroha fekete, csak a 3—4. szelvény oldalai szélesen világosbarnák, a nőstényé teljesen fekete. A hím potrohának hamvassága egyenletesebb, a nőstényé erősen csillámló. A hím 6. szelvénye fénylő feketésbarna, cercusának hegye felkunkorodik (3. ábra: A), a nőstény 6. szelvénye (82. ábra: M) keskeny, kettéosztott (főleg a síksági példányo-

kon) vagy osztatlan (főleg a hegyvidéki példányokon), de a hím ivarszervekben nincs különbség. A lábak feketék, csak a lábszárak sárgásak. 9—12 mm.

Egész Európában és Ázsiában Szibériától Japánig elterjedt faj. Hazánkban mindenfelé gyakori, helyenként (Csévharaszt) egyes ernyős virágokon (*Peucedanum*) tömegesen rajzik. Ismert gazdája: *Xestia c-nigrum* L. (VII—IX.) (= *retroflexa* PANDELLÉ, 1895)

picta (MEIGEN, 1824)

26 (25) A háton a varrat előtt levő középső sávok általában szélesebbek, mint a 2 sáv közötti távolság. A postocularis sörtesor mögött a tarkó felső részén nemcsak apró sörtécskék, hanem mögöttük 1—4 erősebb sörtéből álló sor is látható (82. ábra: N). A pofa sörtéi vékonyabbak és 4—6 sorban állnak. A válludor fekete. A hím homloka fele a szem szélességének, a nőstényé 3/5-e. Az ivarszelvények mindkét ivar esetében élénk narancssziűek. A hím cercusa oldalnézetben egyenes (83. ábra: B), a vége nem hajlik felfelé. Színezete egyébként hasonló az előző fajhoz. 12 mm.

Ritka európai boreo-montán faj. Ázsiában Szibérián át Mongóliában és Japánban is elterjedt. Magyarországról még nem került elő, de gyűjtötték már Szlovákiában és Erdélyben a Gyalui havasokban. Életmódja ismeretlen (VII.)

[**haemorrhoidalis** (FALLÉN, 1810)]

122. nem: **Ernestia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A szemet hosszú, sűrű, sárgán csillogó szőrözet borítja. Az orca kopasz vagy csak néhány szál szőr található a homloksörték alatt (83. ábra: A). A hím homloka keskeny, 1/4—1/2-e a szem szélességének, a nőstényé olyan széles, mint a szem. A hím belső verticalis sörtéje vékony, szőrszerű, előrehajló, nem különbözik a postocularis sörtéktől. A pteropleuralis sörte erős. A potrohot felálló (hím) vagy félig fekvő (nőstény) szőrözet fedi. A tarkón 3—4 szabálytalan sorban elhelyezkedő sörtécske található. Mindkét ivar potrohának 3—4. szelvényén rendetlenül álló középső discalis sörték láthatók, de a laterodiscalis sörték hiányzanak. A basicosta fekete. A nőstények elülső lábfejízei feltűnően szélesek (83. ábra: C, D).

A nem mindkét palearktikus és európai faját hazánkban is megtalálták.

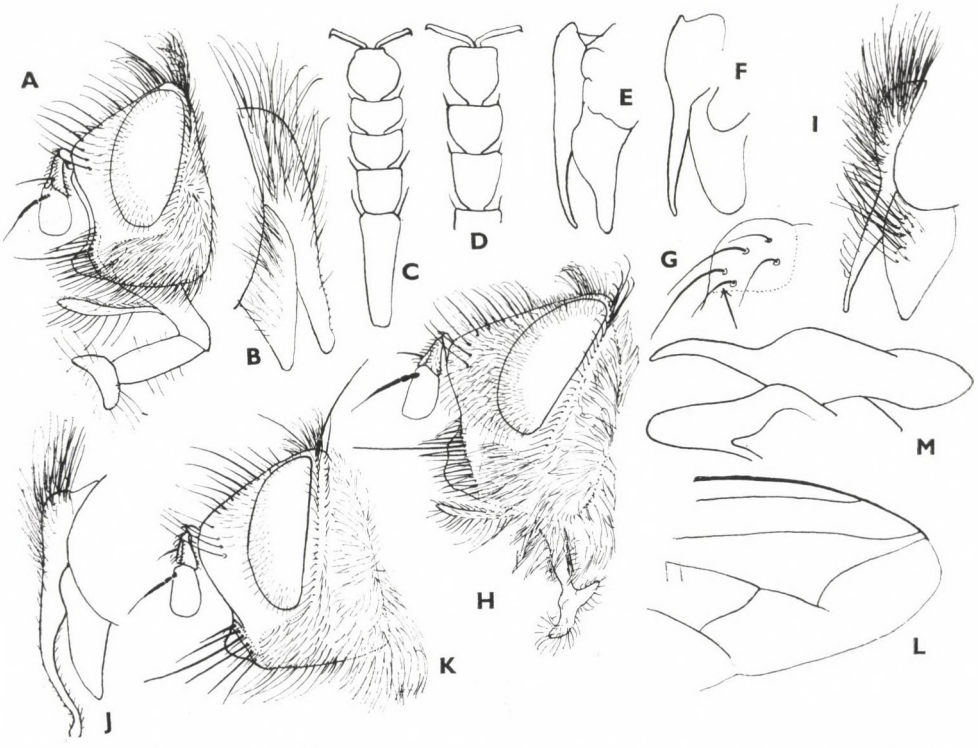
1 (2) A pajzsocskának nincs csúcssörtéje. A hím homloka fele olyan széles, mint a szem. A 3. csápíz teljesen fekete. A vállon a külső basalis sörte mellett nem áll parabasalis sörte. A hím surstylusa háromszög alakú (83. ábra: E), az elülső láb karmai alig hosszabbak, mint az utolsó lábfejíz. A nőstény elülső lábának 3. lábfejíze hosszabb, mint amilyen széles (83. ábra: D). Színezetében hasonlít a következő fajhoz. 8,5—11 mm.

Európából, Kelet-Szibériából, Mongóliából ismeretes. Hazánkban ritka, a Bakony hegységben (Hárskút, Várpalota) és a Bükk hegységben (Répáshuta)

találtak 1—1 példányt. Ismert gazdái: *Cosmia trapezina* L., *Orthosia cruda* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *O. populeti* FABRICIUS, *Abrostola triplasia* L. (V.) (= *nielseni* VILLENEUVE, 1921)

laevigata (MEIGEN, 1838)

2 (1) A pajzsocskának erőteljes, keresztezett csúcssörtéi vannak. A hím homloka csak 1/4-e a szem szélességének. A 3. csápíz töve narancsvörös. A válldudor külső basalis sörtéje mellett parabasalis sörte áll (83. ábra: G). A hím cercusa egyenes, a surstylusa kerek végű (83. ábra: F). A hím elülső lábának karmai olyan hosszúak, mint a 4—5. lábfejízek együttvéve. A nőstény elülső lábának 3. lábfejíze szélesebb, mint a hossza (83. ábra: C). A hím homloka a legkeskenyebb helyén csak 1/6-a a szem szélességének, itt a járomlemezek csaknem összeérnek. A nőstény homloka olyan széles, mint a szem, és 1/3-a esik a homloksávra. A 3. csápíz 3/4-e az orca szélességének, a pofa 2/5-e a szem magasságának (83. ábra: A). A haustellum rövid, vaskos, alig 2-szer hosszabb, mint amilyen vastag. A tapogató sárga és kissé hosszabb, mint a csáp. A tor teljesen fekete, a gyenge ham-

83. ábra. A: *Ernestia rudis* FALLÉN ♂ feje — B: *Linnaemyia haemorrhoidalis* FALLÉN ♂ cercusa és surstylusa — C: *Ernestia rudis* FALLÉN ♀ és D: *E. laevigata* MEIGEN ♀ elülső lábfeje — E: utóbbi ♂ cercusa — F: *E. rudis* FALLÉN ♂ cercusa, surstylusa és G: vállsörtéi — H: *Meriania puparum* FABRICIUS ♂ feje és I: ivarszerve — J: *M. vagans* MEIGEN ♂ ivarszerve — K: *Fausta nemorum* MEIGEN ♂ feje, L: szárnya, M: cercusa és surstylusa (E, F, M: ZIMIN nyomán, a többi eredeti)

vasság 4 sötét sávval megszakítva csak az elejét takarja. A pajzsocska világosbarna. A hím potroha fekete, de a 3—4. szelvény kétoldalt szélesen világosbarna, a nőstényé teljesen fekete. A 3—4. potrohszelvény tőfele hamvas, csúcsi fele fényes fekete. 10—12 mm.

Széles elterjedésű faj, Európában Skandináviától a Kaukázusig, keleten Szibérián át a Csendes-óceán partjáig megtalálható. Magyarországon csak kevés helyen találtak 1—1 példányt, de Budapesten a Hármashatár-hegyen és Mátraszentimre környékén sikerült nagyobb számban fogni. Legnagyobb ellensége a fenyőkárosító *Panolis flammea* DENIS & SCHIFFERMÜLLER hernyójának, hernyójárásait teljesen elpusztíthatja. Kinevelték még az *Orthosia stabilis* DENIS & SCHIFFERMÜLLER és *Xestia c-nigrum* L. hernyóiból (V—VI.)

rudis (FALLÉN, 1810)

123. nem: **Meriania** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Az *Ernestia*-nemtől a szem szőrözetének fekete színe különbözteti meg. Az orcát kisebb-nagyobb kiterjedésben szőrök borítják (83. ábra: H). Szabad szemmel is feltűnik a *puparum*- és *vagans*-fajok potrohának kontrasztos zebra rajzolata (84. ábra). A hímek homloka keskenyebb, 1/5—1/2 szemszélességű. Potrohuk nagyon széles, a nőstényeké csaknem kerek. A lábak feketék, a tapogató sárga.

A nemnek 8 palearktikus fajából 3 él Európában és Magyarországon is megtalálták.

1 (2) A pajzsocskának nincs apicalis sörtéje. A potroh egész felületét fényes fekete, erősen csillámló, vékony, sakktáblaszerű hamvasság borítja. Az orcát teljesen elfoglalja a finom fekete szőrözet. A hím homloka fele olyan széles, mint a szem, a homloksáv szélesebb, mint a 2 járomlemez együttvéve. A nőstény homloka olyan széles, mint a szem, a homloksáv több mint 1/3-át teszi ki. Az orca 1,5-szer szélesebb a 3. csápíznél, a pofa fele a szem magasságának. A hát fekete, a szürke hamvasságot a varrat előtt 4 sáv díszíti. A pajzsocska barna. A potroh fekete, de a hím 3—4. szelvényén kétoldalt 1—1 barna folt látszik, a nőstény potroha teljesen fényes fekete, erősen csillámló fehér hamvassággal. 8—10 mm.

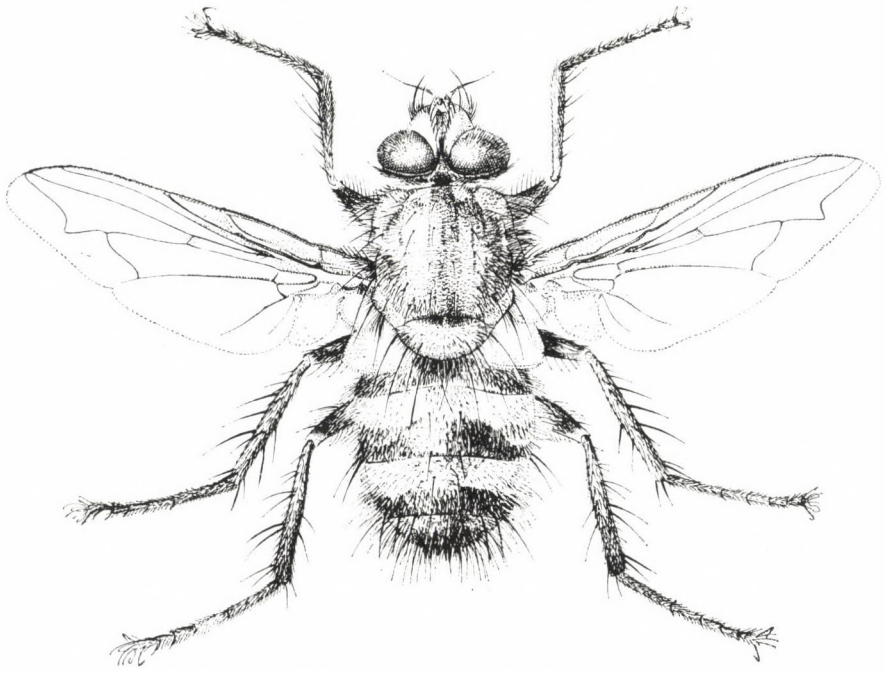
Egész Európában megtalálható. Hazánkban ritka, a Vértes, a Mecsek és a Bükk hegységekben fogtak 1—1 példányt. Gazdája a *Mesogona oxalina* HÜBNER hernyója (IV—V.) [= ? *histrio* (MEIGEN, 1824)]

argentifera (MEIGEN, 1824)

2 (1) A pajzsocskának van apicalis sörtéje. A potrohot feltűnő zebracsíkolású rajzolat díszíti (84. ábra). A hím homloka csak 1/5 olyan széles, mint a szem, a járomlemezek csaknem összeérnek. Az orcát fehér szőrözet borítja vagy kopasz. A nőstény homloka valamivel szélesebb, mint a szem.

3 (4) Az orcát végig fehér szőrözet takarja, és a pofa szőrei elöl szintén részben fehérek (83. ábra: H). A potrohon nincsenek laterodiscalis sörték. A hím háta sötétbarna, egyöntetű, csaknem rajztalan vilá-

gosabb hamvassággal (84. ábra). A potroh fekete, a 3—4. szelvények kétoldalt narancssárga vagy világosbarna folttal és széles sárgásszürkén hamvas övekkel a szelvények tőfelén. A nőstény tora sötétbarna, a hamvasságot 5 sötét sáv díszíti. A potroha teljesen fekete, széles hamvas övekkel. Hím ivarszerve: 83. ábra: I. 11—13 mm.

84. ábra. *Meriania puparum* FABRICIUS ♂ (Eredeti)

Európa nagy részében és Szibériában a Bajkál-tóig kimutatták. Hazánkban csak Budapesten és a Szentendrei-szigeten találták nagyobb számban, ezenkívül itt-ott a síkságon és hegyvidéken 1—2 példányt. Biztos gazdáját nem ismerjük (III—V.)

puparum (FABRICIUS, 1794)

4 (3) Az orca kopasz, csak a homlokserték alatt állhat néhány fekete szőrszál, a pofa szőrei feketék. A potroh 3. és 4. szelvényén laterodiscalis sörték állnak. A tarkó-kiöblösödés fényes fekete, és a szőrözet is fekete rajta. A járomlemez a fejtetőn szintén fényes, fekete. A fényes tort 3 széles fekete sávot kihagyva csak az elején fedi hamvasság. A pajzsocska is fényes fekete, csak a csúcsi fele vörösbarna. A hím potrohának oldala vörösessárga, a nőstényé teljesen fekete. A hímek hamvas harántsávjai a szelvények 2/3-át, a nőstényeké 1/3-át foglalja el. Hím ivarszerve: 83. ábra: J. 10—12 mm.

Európa északi és középső övezetét lakja, keleten Szibériában a Bajkál-tóig megtalálták. Hazánkban ritka, 1—1 példányt fogtak a Budai-hegyekben, a Dobogókőn, a Vértes és a Bükk hegységben. Gazdái a *Polyploca flavicornis* L. és *Pridens* FABRICIUS hernyói (V—VI.)

vagans (MEIGEN, 1824)

124. nem: **Fausta** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A nem legfontosabb bélyegei: a homlok feltűnően (1,3—1,5-szer) hosszabb, mint az arc (83. ábra: K), a 3. csápíz közel egyenlő hosszú, mint a 2. A haustellum vékony, csaknem olyan hosszú, mint a szem. 1 pteropleuralis sörtéjük van. A pajzsocskán nincsen csúcssörte. A nőstény hátulsó alsó orbitalis sörtéje a szem fölé hajlik. Az *m* ér megtörése értoldalékban folytatódik (83. ábra: L).

A nem 5 palearktikus faja közül 1 él Európában, ezt hazánkban még nem találták.

— — Teljesen fekete állat, csak a tapogatója sárga. A hím homloka fele olyan széles, mint a szem, aminek fele a vörösbarna homloksávra esik, a nőstényé kissé keskenyebb, mint a szem. Az orca 2-szer szélesebb, mint a 3. csápíz, a pofa fele olyan magas, mint a szem (83. ábra: K). A homloksörték erősek, előrehajlanak. A csápsörte a feléig megvastagodott, a 2. íz 2-szer hosszabb, mint amilyen vastag. A tor szürkén hamvas, 3 széles sáv díszíti. A hím potroha kétoldalt vörösbarnán áttetsző, és alig takarja hamvasság, amely inkább csak a szelvények elejére korlátozódik. A lábakon csak a karmok sárgák, a hím elülső lábán olyan hosszúak, mint a 4—5. lábfejíz együtt. Hím ivarszerve: 83. ábra: M. 10 mm.

Hazája egész Európa, Ázsiában a Kaukázustól a Csendes-óceánig, Japánig terjed. Magyarországon még nem került elő, de az Alacsony-Tátrában gyűjtötték. Gazdaállata ismeretlen (VI—IX.)

[**nemorum** (MEIGEN, 1824)]

125. nem: **Appendicia** STEIN, 1924

A közelrokon nemektől az erős szárnytövis, a hím feltűnően kiszélesedő 3. csápíze, a meghosszabbodott 2. csápsörte íz különbözteti meg (85. ábra: A). A homlok szélesebb, a haustellum rövidebb, a csápsörte a 2/3-áig megvastagodott, a pajzsocska csúcsi fele vörös, rendesen 1 erős pteropleuralis sörtéje van, ha 2, akkor a 2. jóval gyengébb. A hím 5. sternitje csaknem a tövéig be van hasítva.

A nem 4 palearktikus fajából csak 1 él Európában. Hazánkban még nem gyűjtötték.

— — A hím homloka 2/3 szemszélességű, aminek fele a rőtbarna homloksávra esik, a nőstényé egyforma széles a szemmel. Az orca keskenyebb, mint a 3. csápíz (85. ábra: A), a pofa 1/3-a a szem magasságának. A hím belső verticalis sörtéje fejlett, a külső verticalis beleolvad a hosszú, vékony előrehajló postocularisok sorába. A homloksörték egyforma hosszúak, nincs hátrahajló felső orbitalisuk. A nős-

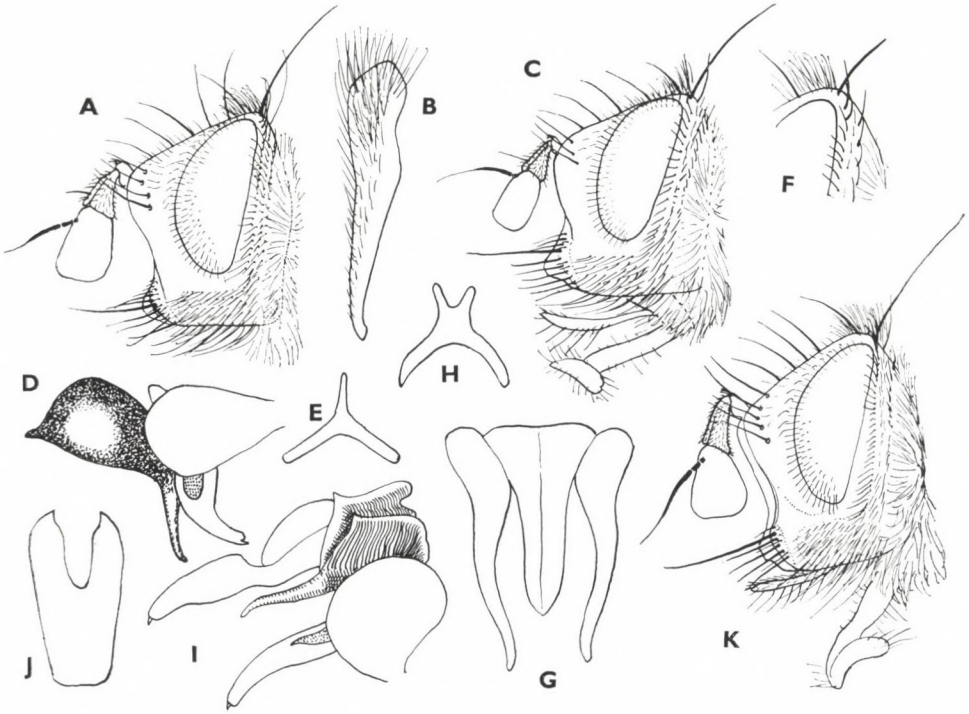
ténynek erőteljes külső verticalisa és a szem fölé irányuló praeverticalis sörtéje van. A tapogató sárga és bunkósan megvastagodott. A tor fekete, gyengén hamvas, a nősténven 5 keskeny fekete sáv van, amelyek a hímeken 3 sávvá olvadtak össze. A pajzsocska nagyrészt vöröses, a csúcssörték rövidek, vékonyak és keresztezik egymást. A potroh fénylő fekete, a szelvények oldalán vörös folttal, a csillámló hamvasság csak az elülső felét díszíti. A lábak feketék. Ivarszerve: 85. ábra: B. 8—10 mm.

Európa északi felében, Szibériában, Mongóliában, a Csendes-óceánig elterjedt faj. Hazánkban még nem gyűjtötték. Életmódja ismeretlen (V—VI.)

[**truncata** (ZETTERSTEDT, 1838)]

126. nem: **Eurithia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1844

A nemet jellemzi a csápsörte rövid 2. íze (85. ábra: C), az erős, többnyire dupla pteropleuralis sörte, a hím erős belső és hiányzó külső verticalis sörtéje, a hím hiányzó praeverticalisa és alsó orbitalis és kevéssé kiszélesedő 3. csápíze. Fontos bélyegek még az előretolódott középső basalis vállsörte, a szőrös szem,

85. ábra. A: *Appendicia truncata* ZETTERSTEDT ♂ feje és B: cercusa — C: *Eurythia connivens* ZETTERSTEDT ♂ feje, D: cercusa és surstylusa, E: cercusa hátulról nézve — F: *E. anthophila* ROBINEAU-DESVOIDY ♂ tarkója oldalról és G: cercusa és surstylusa — H: *E. vivida* ZETTERSTEDT ♂ cercusa hátulról, I: oldalról és J: 5. haslemeze — K: *E. armeniaca* RICHTER ♂ feje (B, D, I: ZIMIN nyomán, a többi eredeti)

az előreugró szájperem stb. A tor, a lábak, a csápok és a basicosta teljesen feketék, csak a hím potrohának oldala lehet barnán áttetsző és a pajzsocska csúcsa vöröses.

A fajgazdag nem 32 palearktikus fajából több mint 15-öt találtak meg Európában, ebből 5 fajt gyűjtöttek határainkon belül, még 3-at Erdélyben, és további 3 faj felbukkanása várható.

1 (2) Az orca 1,5—2-szer szélesebb, mint a 3. csápíz. Az *m* ér könyöke közelebb áll az *mcu* érhez, mint a szárny pereméhez. A hím homloka felül 2/3—3/4 olyan széles, mint a szem. A szájperem rövid, alig ugrik előre. A nőstény 6. tergitje gyűrűt alkot, nincs behasítva. A tarkó erősen domború, szétszórt fekete szőröcskékkel. A járomlemezről a szőrözet kiterjed az orcára a homloksörték alá. A 3. csápíz alig hosszabb, mint a 2. A pofa 3/5-e a szem magasságának. A torpikkely alatti felületen fekete szőrcsomó látható. 2 posthumeralis és 1 parabasalis sörtéje van. A 3—4. szelvényeken csak 2—2 középső peremsörte és 2—2 discalis sörte áll. A hím elülső lábának karmai olyan hosszúak, mint a 2 utolsó lábfejíz együttvéve. A hím pajzsocskája barnássárga, a nőstényé gyakran egészen fekete. A nőstény elülső lábfeje széles, a 4. íz szélessége-hosszúsága egyenlő. 10 mm.

Európa északi és középső övezetétől Nyugat-Szibériáig megtalálták. Hazánkban még nem gyűjtötték. Életmódja ismeretlen (V—VI.) [= *conjugata* (Zetterstedt, 1855)]

[**intermedia** (Zetterstedt, 1844)]

2 (1) Az orca nem vagy alig szélesebb, mint a 3. csápíz. Az *m* ér megtörése a szárny pereméhez van közelebb, vagy egyenlő távolságra az *mcu* értől és a szárnyperemtől.

3 (4) A tarkó felső felén a postocularis sörtesor mögött még 1 sörtesor található (85. ábra: F), de a 2 között nincsenek rendetlenül álló fekete sörtécskék, legfeljebb 1 sor szőrszál. Az 5. tergit teljesen fekete, a hamvasságnak kétoldalt csak nyomaival. A hím homloka fele a szem szélességének, a nőstényé egyenlő a szemével, mindkettőnél 1/3 esik a fekete homloksávra. Az orca olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa fele a szem magasságának. A tor fekete, a hamvasságban a varrat előtt 4 keskeny fekete sáv látható. A pajzsocska tőfele fekete, csúcsi fele vöröses. A potroh fényes fekete, csak a hím 3—4. szelvénye kétoldalt vöröses. A 3—4. szelvények tőfele fehéresszürkén hamvas, az 5. teljesen fekete. A tapogató fekete. Hím ivarszerve: 85. ábra: G. 11 mm.

Európa északi és középső övezetétől Szibérián át Japánig elterjedt faj. Hazánkban ritka, csak Brennbergbányán fogtak 2 példányt. Ismert gazdaállatai: *Ptilodon capucina* L., *Mamestra persicariae* L., *Spilosoma menthastri* Esper, *S. lubricipeda* L. hernyói (VIII.)

anthophila (Robineau-Desvoidy, 1830)

4 (3) A postocularisok és a mögötte levő sörtesor közét rendetlenül álló fekete sörtécskék töltik ki (85. ábra: C). Az 5. tergit szürkén hamvas.

5 (22) H í m e k. Sem alsó orbitalis sörtéjük, sem praeverticalisuk nincsen.

6 (11) A hím homloka 1/3 olyan széles, mint a szem. A 4. potrohszelvény közepén általában 2 peremsörte áll. A haustellum vékony, 4—5-ször hosszabb, mint a vastagsága (85. ábra: C). A cercus tövén fénylő fekete háromszögletű lapocska tűnik fel (85. ábra: D).

7 (8) Csak 1 pár erős, gyakran egy 2. pár gyenge posthumeralis sörtepárjuk van. A tapogató fekete. Az arcpajzs lapos, oldalnézetben nem emelkedik ki (85. ábra: C). Az elülső láb karmai olyan hosszúak, mint a 4 + 5. lábfejízek. A homlok szélessége 1/3-a sincs a szemének, a vörösbarna homloksáv csaknem a felét elfoglalja. Az orca olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa 1/3-a a szem magasságának. A tor gyengén hamvas, a varrat előtt 4 fekete sávval, utóbbi 3—4 dorsocentralis sörtével, a pajzsocska csúcsi fele vörösessárga. A potroh oldalán lehet kisebb-nagyobb vöröses folt. A csillámló hamvasság a 3—5. potroh-szelvényeket teljesen elborítja. Ivarszerve: 85. ábra: D. 9—11 mm.

Európában, Szibériában a Távol-Keletig és Japánig közönséges faj. Hazánkban csak a Bakony hegységben találták nagyobb számban, ezenkívül néhány példányt a Bükk és a Zempléni-hegységben fogtak. Az *Euplexia lucipara* L. hernyójából nevelték ki (VII—VIII.)

connivens (ZETTERSTEDT, 1844) ♂

8 (7) 2 erős posthumeralis sörtéjük van. A tapogató általában sárga. Az arcpajzs domború, oldalról is látszik. A hím elülső karmai hosszabbak a 2 utolsó lábfejíznél.

9 (10) A varrat mögött 4 dorsocentralis sörte áll. Az 5. haslemez 2 lebenye lekerekített végű. A potroh hamvassága a szelvények 2/3-át foglalja el. A cercus tövén levő háromszögletű lemeznek hátulról nézve csak 1 hegye van, mint a *connivens*-nek (85. ábra: E). Homloka 1/4—1/3 olyan széles, mint a szem. Az orca a középen alig szélesebb, mint a 3. csápíz. A csáp 3. íze 1,6-szer hosszabb, mint amilyen széles, és 1,1-szer olyan hosszú, mint a 2. csápíz. A csápsörte csak 2/5-éig vastagodott meg. A potroh fekete, kétoldalt kis barna foltokkal, az egészet erősen csillámló hamvasság fedi. 10—12 mm.

Nyugat-Európától Szibérián át a Csendes-óceánig, Észak-Kínáig elterjedt faj. Hazánkban ritka, csak a Bükk és a Zempléni-hegységben fogtak néhány példányt. Lárvája különböző *Mamestra* fajok hernyójában fejlődik, pl. *M. brassicae* L., *M. oleracea* L., *M. pisi* L., *M. suasa* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *M. thalassina* HUFNAGEL (VII—VIII.)

consobrina (MEIGEN, 1824) ♂

10 (9) A varrat mögött általában 3 dorsocentralis sörte áll. Az 5. haslemez 2 lebenye rövid hegyben végződik (85. ábra: J). A potroh hamvassága hátulról nézve a 3—4. szelvény felét foglalja el. A cercus tövén levő háromszögletű lemez hátulról nézve kéthegyű (85. ábra: H, I). Egyébként hasonló az előző fajhoz. 10—11 mm.

Boreo-montán faj, amelyet az Alpoktól, Közép-Ázsián át Mongóliáig megtaláltak. Hazánkban ritka, csak a Bükk és a Zempléni-hegységben fogtak néhány példányt. Gyakori a Magas-Tátrában. Életmódja ismeretlen (VII—VIII.)

vivida (ZETTERSTEDT, 1838) ♂

11 (6) Homloka legalább fele olyan széles, mint a szem. A 4. potrohszelvényen végig peremsörték sorakoznak. A haustellum vastag, 2,5—3-szor olyan hosszú, mint amilyen széles. A cercus tövén nincsen felálló fénylő háromszögletű lapocska.

12 (19) A középső lábszáron nincs belső ventralis sörte. A homlok legalább 2/3 olyan széles, mint a szem felülnézetben. A vállududoron a külső basalis alatt nincs parabasalis sörte. Az ivarszerv paramerája karomszerű (86. ábra: F). Magashegységi fajok.

13 (14) Az r_1 ér tövében 2—3 kis fekete szőrszál látható. Homloka olyan széles, mint a szem, ennek 2/3-a a homloksávra esik. A 3. csápíz 1,5-szer hosszabb, mint a 2. és 1,5-szer olyan széles, mint az orca. A varrat mögött 4 dorsocentralis sörte áll. A cercus széles csúcsú, hosszanti gerinc nélkül (86. ábra: B), a surstylus ventralis irányban hajlott (86. ábra: C). A pofa kissé szélesebb, mint a szem magasságának 1/3-a. A haustellum rövid, csak 2,5-szer hosszabb, mint amilyen vastag. A potrohot felálló szőrözet fedi, laterodiscalis sörtéi nincsenek. A cercus nyelv alakú, 2,5-szer hosszabb, mint a szélessége, hegye kissé feláll. Az 5. potroh-sternit 2/5 részéig van behasítva, 2 lekerekített lebennyel. A nőstény ismeretlen. Méretét a szerző nem adta meg.

A fajt a Pireneusokból és Erdélyből, Brassóból származó példányok alapján írták le. Magyarországon még nem gyűjtötték. Életmódja ismeretlen (VI.)

[**cristata** (VILLENEUVE, 1920)] ♂

14 (13) Az r_1 ér töve kopasz. A homlok 2/3—3/4 olyan széles, mint a szem. A 3. csápíz olyan széles, mint a 2., és nem szélesebb, mint az orca. A surstylus nem hajlik ventralis irányba.

15 (16) A varrat mögött 3 dorsocentralis sörte áll. A cercus lapos, a hegye egyenes, tőrésze tégla alakú, 2-szer hosszabb, mint amilyen széles (86. ábra: A). A hím homloka 3/4 olyan széles, mint a szem. Az arcpajzs csaknem lapos, a szájperem kevéssé áll előre, oldalról alig látható. Az orca valamivel szélesebb, mint a 3. csápíz. A 2. és 3. csápíz egyforma hosszú, a csápsörte 3/5-éig megvastagodott. A pofa magassága 2/5-e a szemnek. A barett többé-kevésbé szőrözött. A pajzsocskának 1 pár oldalsörtéje van. 10—13 mm.

A Pireneusokból és az Alpokból ismert faj, keleten Dél-Szibériából kimutatták. Hazánkban még nem találták. Életmódja ismeretlen (VII.) (= *indigens* PANDELLÉ, 1896)

[**fucosa** MESNIL, 1975] ♂

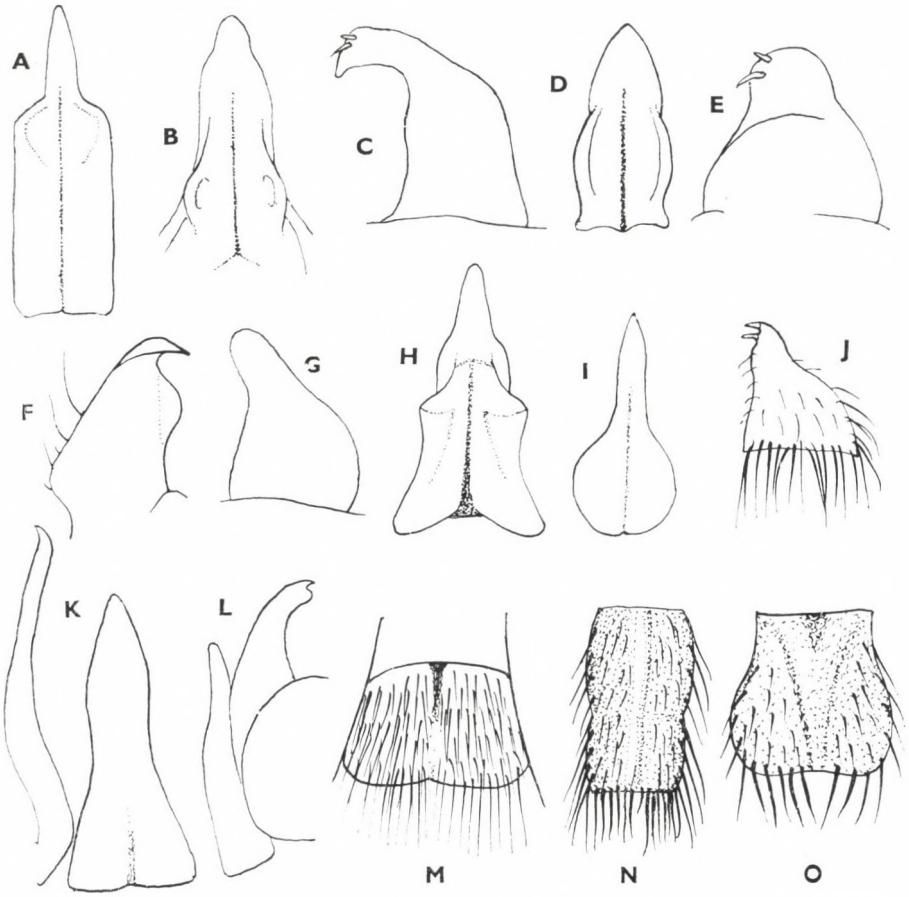
16 (15) A varrat mögött 4 dorsocentralis sörte áll. A cercus hegye felhajlik.

17 (18) A cercus széles, hegye csúcsíves, a surstylus erősen domború, olyan széles, mint amilyen hosszú (86. ábra: D—F). Egyéb bélyegekben nagyjában megegyezik az előző fajokkal. 10—11 mm.

Magashegységi faj a Pireneusokból, Alpokból, Szlovákiából és Erdélyben a Gyalui-havasokból. Magyarországon még nem gyűjtötték. Életmódja ismeretlen (VII.) (= *monticola* MESNIL, 1967)

[**indigens** (PANDELLÉ, 1896)] ♂

18 (17) A cercus tőrésze rövid, boltozatos, középen gerinccel, alig hosszabb, mint amilyen széles (86. ábra: G, H) és fényes hegyben végződik. Egyebekben teljesen az előző fajhoz hasonló. 10 mm.

86. ábra. A: *Eurythia fucosa* MESNIL ♂ cercusa — B: *E. cristata* VILLENEUVE ♂ cercusa és C: surstylusa — D: *E. indigens* PANDELLÉ ♂ cercusa, E: surstylusa és F: paramerája — G: *E. gemina* MESNIL ♂ surstylusa és H: cercusa — I: *E. caesia* FALLÉN ♂ cercusa és J: surstylusa — K: *E. armeniaca* RICHTER cercusa és surstylusa hátulról és L: oldalról — M: *E. connivens* ZETTERSTEDT ♀, N: *E. consobrina* MEIGEN ♀ és O: *E. vivida* ZETTERSTEDT ♀ 6. sternitje (A, D—I: MESNIL nyomán, a többi eredeti)

Az Alpokban és Montenegróban (Durmitor-hegység) talált ritka faj. Hazánkban még nem gyűjtötték. Életmódja és nősténye ismeretlen (VI—VII.)

[**gemina** MESNIL, 1972] ♂

19 (12) A középső lábszárnak erőteljes ventralis sörtéje van. A homlok 1/2—3/4 olyan széles, mint a szem.

20 (21) Homloka fele olyan széles, mint a szem. A 3. csápíz 1,5-szer olyan hosszú, mint amilyen széles, kissé rövidebb, mint a 2., keskenyebb az orcánál. A haustellum 3-szor hosszabb, mint amilyen vastag. A cercus keskeny, egyenes, a surstylus háromszög alakú (86. ábra: I, J). A homlok csak fele a szem szélességének, a pofa 1/3-a a szem magasságának. A tor színezete olyan, mint az előző fajoké. A potroh hátulról nézve csaknem teljesen hamvas, csak hátulsó 1/4—1/3-án húzódik fényes sáv. 11—12 mm.

Európában ritka boreo-montán faj, Skandináviától az Alpokig, keleten Szibérián, Mongólián át a Csendes-óceánig elterjedt. Hazánkban ritka, csak a Bakony, a Soproni- és a Kőszegi-hegységben, valamint a Tátikán (Zalaszántó) fogtak néhány példányt. Gazdái: *Hadena caesia* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, H. *Noctua pronuba* L. (VII.)

caesia (FALLÉN, 1810) ♂

21 (20) A hím homloka 3/4 olyan széles, mint a szem. A 3. csápíz csaknem olyan széles, mint amilyen hosszú (85. ábra: K), 1,3—1,4-szer hosszabb a 2. íznél. 1,4—1,6-szer olyan széles, mint az orca. A haustellum 2,5-szer hosszabb, mint amilyen vastag. A cercus széles, csúcsa felé kissé felhajlik, a tőfelén gyenge középbordával, a surstylus nagyon keskeny, és a csúcs 2/3-a lefelé hajlott (86. ábra: K és L). A tor és a potroh fekete, nagyon vékonyan csillámlóan hamvas, a potroh oldalán néha barnásvörös foltok tűnnek fel. 9—11 mm.

Örményországból írták le, ezenkívül újabban gyűjtötték Erdélyben a Gyalui-havasokban. Magyarországon még nem fogták. Életmódja és nősténye ismeretlen (VII.)

[**armeniaca** (RICHTER, 1972)] ♂

22 (5) N ő s t é n y e k. A homlokon 2 alsó orbitalis sörte és 1 pár kicsi, harántul álló praeverticalis sörte áll. A lábak karmai rövidebbek, mint az utolsó lábfejíz.

23 (24) Az r_1 éren 2—3 fekete szőrszál látható. A 3. csápíz 1,5-szer hosszabb, mint a 2., és 1,5-szer szélesebb, mint az orca. A tapogató fekete. A potroh hátsó-középső részében a hamvasság csaknem teljesen hiányzik [**cristata** (VILLENEUVE, 1920)] ♀

24 (23) Az r_1 ér kopasz.

25 (30) Az 5. tergit domború és felálló szőr borítja. A 3. csápíz olyan hosszú, mint a 2. íz, vagy rövidebb annál.

26 (27) A 3. csápíz rövidebb a 2.-nál és keskenyebb, mint az orca a középtájon. A homloksáv elöl sokkal keskenyebb, mint a járomlemez.

Az elülső lábpár 4. lábfejíze majdnem 2-szer szélesebb, mint amilyen hosszú. A 4. tergitnek általában vannak laterodiscalis sörtéi. A dorsocentralis sörték száma 3 + 4 **caesia** (FALLÉN, 1810) ♀

27 (26) A 2. és 3. csápíz egyforma hosszú, a 3. majdnem olyan széles, mint az orca. A homloksáv elöl majdnem olyan széles, mint a járomlemez. Az elülső láb 4. lábfejíze olyan széles, mint amilyen hosszú.

28 (29) A dorsocentralis sörték száma 3 + 4. Elülső lábának 4. lábfejíze alig szélesedett ki [**indigens** (PANDELLÉ, 1896)] ♀

29 (28) A dorsocentralis sörték száma 3 + 3. Homloka kissé szélesebb, mint a szem. Elülső lábának 4. lábfejíze nem szélesedett ki [**fucosa** MESNIL, 1975] ♀

30 (25) Az 5. tergit inkább lapos, szőrözete fekvő vagy majdnem fekvő. A vállludoron csaknem mindig találunk parabasalis sörtét. A 2. csápíz rövidebb, mint a 3. íz.

31 (32) A toron egyetlen posthumeralis sörte található. A 3. csápíz nem keskenyebb, mint az orca. A varrat mögött 3 dorsocentralis sörte áll. A homloka olyan széles, mint a szem.-A tapogató fekete. Az elülső láb 4. lábfejíze kissé hosszabb, mint a szélessége. A potroh 6. sternitje lapos, a szőrözet teljesen fedi, elülső felén hosszanti hasíték látható (86. ábra: M) **connivens** (ZETTERSTEDT, 1844) ♀

32 (31) A toron 2 posthumeralis sörte található. A 3. csápíz keskenyebb az orcánál. A fej sárgásan hamvas. A tapogató általában sárga. Az elülső láb 4. lábfejíze szélesebb, mint amilyen hosszú.

33 (34) A potroh 6. sternitje meglehetősen lapos, a sűrű szőrözet egyenletesen fedi, 1 közép-árok egész hosszában 2 részre osztja (86. ábra: N). A homlok olyan széles, mint a szem, a vörösbarna homloksáv 1/3-át teszi ki. A toron 3 + 4 dorsocentralis sörte található. Az elülső láb lábfejíze csaknem 2-szer szélesebb a hosszánál **consobrina** (MEIGEN, 1824) ♀

34 (33) A potroh 6. sternitjének közepén nagy, kopasz, fénylő fekete folt látható, amelyen háromszög alakú benyomat van (86. ábra: O). Többnyire 3 + 3, néha 3 + 4 dorsocentralis sörtével. A 4. potrohszelvényen többnyire vannak laterodiscalis sörték. Az elülső láb 4. lábfejíze kissé szélesebb, mint amilyen hosszú **vivida** (ZETTERSTEDT, 1838) ♀

127. nem: **Hyalurgus** BRAUER & BERGENSTAMM, 1893

A rokon nemektől megkülönbözteti a feltűnően széles, a szemmagasság felét meghaladó pofa, az oldalról nem látható szájperem (87. ábra: A), a szárnycsúcsban végződő, többnyire zárt R_5 sejt, az *m* ér közelsége a szárny peremé-

hez, a kisebb, 9 mm alatti termet. Ezenkívül a pajzsocskának csak 1 pár és különlegesen fejlett oldalsörtéje, 1 pár posthumeralis sörtéje, a rokon nemekhez hasonlóan előretolt középső basalis vállsörtéje és szőrös szeme van. A nőstény haslemezeit a hátlemezek csaknem eltakarják. A potroh horpadása nem ér a 2. tergit pereméig.

A boreo-montán nem 11 palearktikus fajából 4-et találtak Európában, de még egyet sem gyűjtöttek hazánkban, mégis egyik-másik felbukkanása lehetséges.

1 (2) A potroh teljesen fekete, felül és alul sűrűn, csillámlóan hamvas. A hím homloka 5/6 olyan széles, mint a szem, a nőstényé szélesebb a szemnél. A homloksáv 3-szor szélesebb, mint a járomlemez. Az orca olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa 3/5 olyan magas, mint a szem. A tor 4 nagyon széles sávjából a középsők összeolvadhatnak. A potroh haslemezein nincsenek sörték. A lábak feketék, csak a lábszárak sárgásak. 5—8 mm.

A fajt Morvaországból írták le. Hazánkban még nem találták. A *Tomostethus nigritus* FABRICIUS levéldarázs álhernyójából nevelték ki (IV.)

[**tomostethi** ČEPELÁK, 1963]

2 (1) A potroh és a basicosta túlnyomóan sárga.

3 (4) A pteropleuralis sörte sokkal hosszabb, mint a sternopleuralis. Mindkét ivar homloka kissé szélesebb, mint a szem, a hímnek is van 2 alsó orbitalis sörtéje és praeverticalisa (87. ábra: A). A hím karmai rövidebbek, mint az 5. lábfejíz. A 3. csápíz 1,5—2-szer hosszabb, mint a 2. A 3. potrohszelvényen felül teljes peremsörte-sor áll. A hím potroha sárga, a középen széles fekete sáv van, amely az 5. tergitben végződik, és a 4., néha a 3. szelvényen is fekete gyűrűt alkot. A nőstény potroha csaknem teljesen sárga. 6—7 mm.

Boreo-montán európai faj. Hazánkban még nem került elő. Levéldarazsak álhernyóiban fejlődik ki. Gazdái: *Hemichroa crocea* GEOFFROY, *Nematus capreae* L., *N. umbratus* THOMSON, *Pachynematus imperfectus* ZADDACH, *Pristiphora laricis* HARTIG, *P. pallidula* KONOW. Nyáron repül

[**crucigerus** (ZETTERSTEDT, 1838)]

4 (3) A pteropleuralis sörte rövidebb, mint a sternopleuralis. A hím homloka 2/3 olyan széles, mint a szem, és nincsen sem alsó orbitalisa, sem praeapicalis sörtéje. Az elülső láb karmai sokkal hosszabbak, az utolsó lábfejíznél. A 3. csápíz több mint 2-szer hosszabb, mint a 2. A 3. potrohszelvény közepén csak 1 pár peremsörte áll. Az R_5 sejt zárt vagy rövid nyeles. Az 1. és 2. csápíz és a 3. töve sárga, ilyenek a tapogató, a combok, a lábszárak, a potroh, kivéve a fekete középsávot. A tor fekete, hamvas, 4 széles sötét sávval. 7—9 mm.

A boreo-montán fajt eddig Észak-Európában, a Pireneusokban, az Alpokban, Szlovákiában, a Keleti-Kárpátokban, valamint Szibériában (Altaj hegység, Irkutszk) találták. Hazánkban még nem gyűjtötték. Lárvája különböző levéldarázs álhernyókban fejlődik: *Croesus septentrionalis* L., *C. latipes* VILLERS, *Hemichroa crocea* GEOFFROY, *Nematus pavidus* LEPELETIER, *N. melanaspis* HAR-

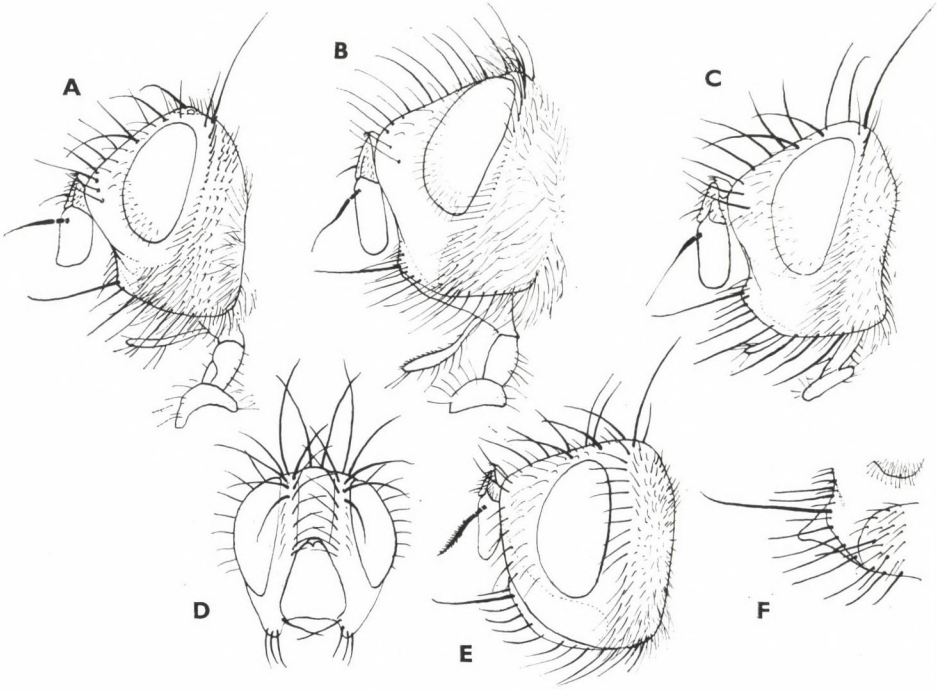
TIG, *N. capreae* L., *N. melanocephalus* HARTIG, *N. ribesii* SCOPOLI, *N. umbratus* THOMSON, *Pristiphora erichsoni* HARTIG, *P. geniculata* HARTIG, *P. testacea* JURINE, *Trichiocampus viminalis* FALLÉN (VI—VIII.)

[**lucidus** (MEIGEN, 1824)]

128. nem: **Gymnochaeta** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A nemet feltűnővé teszi a fémes zölden csillogó, *Lucilia*-szerű színezet, a 2, néha 3 pteropleuralis sörte, a tarkó 2 sor microchaetája, az erősen előretolódott középső vállsörte (ebben különbözik a hasonló színű *Chrysosomopsis* TOWNSEND-től), a hímek szőr-vékonyságú belső verticalis sörtéje (87. ábra: B). A potrohszelvények összeforrtak, nem hajlíthatók. A tor és a potroh hamvasság nélküli csillogó zöldje átterjed a tarkóra, a járomlemezre és a combokra is. A pajzsocska csúcssörtéje hiányzik, helyét a párhuzamos vagy kevéssé szétálló subapicalisok foglalják el. A pajzsocskán az oldalsörték száma 2. A 3—4. potrohszelvényen 2—4 pár discalis sörte áll egymás mögött, a 2. szelvényen nincs peremsörte, a 3.-on 2 áll, a 4.-en 10—14 sorakozik. A hím 5. potrohszelvénye feltűnően hosszú és a feléig be van hasítva. A csáp, a tapogató, a lábak és a basicosta fekete. A nőstény elülső lábfejízei nem szélesedtek ki.

A nem 8 palearktikus fajából 2 él Európában, az egyik gyakori hazánkban, a másik előkerülése is várható.

87. ábra. A: *Hyalurgus crucigerus* ZETTERSTEDT ♀, B: *Gymnochaeta viridis* FALLÉN ♂, C: *Zophomyia temula* SCOPOLI ♂ feje oldalról, D: elölről — E: *Brachymera rugosa* MIK ♀ feje — F: *Gymnochaeta magna* ZIMIN szájpereme oldalról (F: ZIMIN nyomán, a többi eredeti)

1 (2) A szájperem erősen előreáll, oldalnézetben szélesen látszik (87. ábra: F). A hím homloka fele a szem szélességének, a járomlemez nagyrészt fényes zöld, a homloksáv mellett hamvasság nélkül. A szárnytövis rövid, alig hosszabb, mint a peremér tüskéi. A potroh 3—4. tergitjét és hasoldalát lesimuló szőrözet fedi. 10—11 mm.

Megtalálták Bajorországban (Dachau), Svájcban, Szlovákiában, egész Szibériában, Mongóliában és Japánban. Hazánkban még nem gyűjtötték. Életmódja ismeretlen (VII.)

[**magna** ZIMIN, 1958]

2 (1) A szájperem alig áll előre, oldalról nem vagy alig látható. A hím homloka 1/3—2/5-e a szem szélességének. A járomlemez hamvassága alatt a homloksörték tövénél áttűnik a csillogó zöld szín. A szárnytövis erőteljes, kétszerese a tüskéknek. A potroh 4—5. tergitjét és hasoldalát felálló szőrözet fedi. Az orca 1,5-szer szélesebb, mint a 3. csápíz, a pofa fele a szem magasságának (87. ábra: B). A 3. csápíz kevéssel hosszabb, mint a 2., a csápsörte a feléig megvastagodott. Az *m* ér megtörése erős értoldalékban folytatódik. A nőstény homloka olyan széles, mint a szem, aminek 1/3-a a sötét vörösbarna homloksávra, a többi a 2 fémesen csillogó járomlemezre esik. 8—12 mm.

Egész Európában Skandináviától Dél-Spanyolországig, keleten Szibériában Taskentig és Mongóliában megtalálták. Hazánkban nem ritka, főleg a Budai-hegységben (Csúcs-hegy), de előkerült az Alföldön (Kiskunság, Csévharaszt, Hortobágy) és a Bükk hegységben is. A hímek szeretnek a fák törzsén sütkérezni, a nőstények ernyősök virágain táplálkoznak. Gazdái: *Dasychira pudibunda* L., *Mesapamea secalis* L., *Scotopteryx chenopodiata* L., *Photedes minima* HAWORTH (IV—V.) — Aranyzöld fürkészlégy

viridis (FALLÉN, 1810)

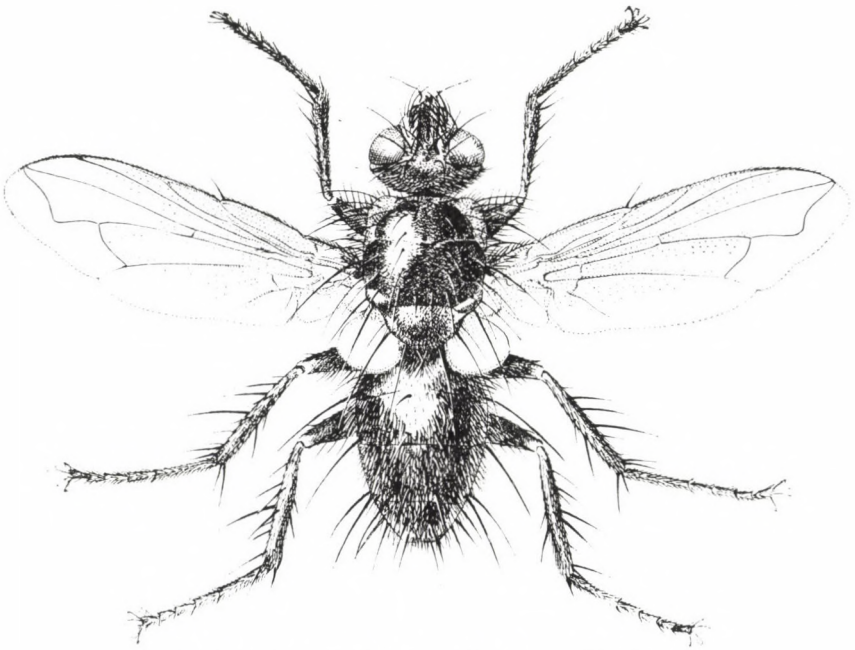
129. nem: **Zophomyia** MACQUART, 1835

A nem egyetlen európai faját szabad szemmel is rögtön felismerhetjük. Jellemzi a teljesen fényes fekete színe, élénk narancssárga szárnytöve és torpikkelye, hosszúkás karcsú termete (88. ábra). Egyéb bélyegei: a szem szőrös, a potrohszelvények összenőttek, a tarkó domború és csak fekete szőrözet borítja (87. ábra: C), mindkét ivar homloka szélesebb, mint a szem. A praeverticalis és a hátulsó alsó orbitalis a szem fölé hajlik (87. ábra: D), a pofán a tarkó-kiöblösödés csaknem hiányzik, a csápsörte csak 1/5-éig vastagodott meg. A toron 0 + 1 acrostichalis sörte áll, a középső vállsörte erősen előretolódott, egyetlen pteropleuralis sörtéje hatalmasan fejlett, a pajzsocska csúcsi sörtéi keresztezik egymást, a subapicalis és lateralis sörte feltűnően hosszú. A 3—4. potrohszelvényen 2—2 erős discalis sörte áll, amelyek a szelvény elejére tolódtak, a 4. szelvényen 8—14 peremsörte sorakozik.

A nem egyetlen európai faja hazánkban is gyakori, egy másik faj a Távol-Keleten él.

— — A fent leírt bélyegekhez még azt kell hozzátenni, hogy a hím homloka 1,2-szer, a nőstényé 1,5-szer szélesebb, mint a szem (87. ábra: D). A tor és a potroh kissé kékesen csillogó fekete. Csak a fejen és a tor

legelején van hamvasság (88. ábra). A fejet ólomszürke hamvasság fedi, csak a homloksáv fénytelen fekete. A 2. csápíz vége és a tapogató csúcsa vörösessárga. A tor legeleje szürkén hamvas, 5 fekete sávval. A potroh nem hamvas. A szárny tőharmada, a szárny és a torpikkely élénk narancssárga. A szárnytövis hosszú, 2-szer hosszabb, mint az *rm* harántér. A lábak feketék, csak a térdek vörösessárgák. A hím elülső lábának karmai csaknem olyan hosszúak, mint az utolsó 2 lábfejíz. A nőstény karmai rövidek, a lábfejízek nem szélesedtek ki. 8—10 mm.

88. ábra. *Zophomyia temula* SCOPOLI ♂ (Eredeti)

A fajt egész Európában, Észak-Afrikában, keleten Kazahsztánban és Szibériában megtalálták. Hazánkban gyakori, főleg alacsonyabb vidékeken, de fogták a Dobogókőn és a Galyatetőn is. Előszeretettel száll az *Euphorbia*, *Heracleum*, *Pastinaca* virágaira. Gazdaállata ismeretlen (III—VII.)

temula (SCOPOLI, 1763)

130. nem: **Brachymera** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

A szárny r_{4+5} erén az *rm* harántérig felül sörték sorakoznak, amelyet alul is sörték kísérnek egy darabig. A pofa 1/3 olyan széles, mint a szem magassága (87. ábra: E). A belső verticalis sörte rendkívül erős. A válludor keskeny, a középső basalis sörte előretolódott (10. ábra: F). A pajzsocska oldalsörtéi rövidek és vékonyak. A potroh 2. tergitjén nincsenek peremsörték vagy csak vékony fekvő sörték. A csápsörte végig megvastagodott, felül moly-

hos (87. ábra: E). A homlok erősen előreugrik, a tarkó rendkívül domború és teljesen fekete szőrözet borítja. A homlok 1,5—1,8-szer szélesebb, mint a szem. Az arc csak 1/2—2/3 olyan hosszú, mint a homlok. A hímnek is van 1—2 alsó orbitalis sörtéje.

A nemnek mindkét faja Európa középső és déli övezetében él, eddig még egyik sem bukkant fel hazánkban.

1 (2) A potroh 2—4. tergitje narancssárga, kivéve a keskeny középsávot a hát- és hasoldalon, valamint a 4. tergit fekete hátulsó szegélyét. A toron nincs acrostichalis sörte, a varrat mögött 3 intraalaris sörte áll. A 3. csápíz 5-ször hosszabb, mint a 2., a csápsörte végig vastag. A tor fekete, vékonyan, szürkén hamvas, 2 nagyon keskeny sávval, amelyek elöl majdnem összeolvadnak. A potroh 3—4. tergitjének középsávján és a tergitek elején vékony fehér hamvasság látszik. A lábak feketék, kivéve a vöröses lábszárakat. A nőstény hasonló, de homloka valamivel szélesebb és a karmai rövidek. 10,5 mm.

A fajt Trieszt mellől, a mai Jugoszláviához tartozó Vipara (Wippach) és az Olaszországhoz csatolt Gorizia (Görz) helységek mellett gyűjtötték. Hazánkban még nem találták. Életmódja ismeretlen (VI.)

[**letochai** (Mik, 1874)]

2 (1) A potroh fekete, néha a 3. tergit oldalán vörösbarna folt van. A toron a varrat mögött 1 acrostichalis és 2 intraalaris sörte áll. A 3. csápíz 3,5-szer hosszabb, mint a 2. A potroh gyengén hamvas, a 3—5. szelvények hátulsó sávja fényes. A lábak feketék. A nőstény a hímhez hasonló (87. ábra: E). 9—10 mm.

A típus példányokat szintén Görz mellett Trieszttől északra fogták, ezenkívül megtalálták Spanyolországban (Escorial), valamint a Kaukázustól Szibérián át Mandzsúriában (Harbin) és Mongóliában. Magyarországon még nem került elő. Életmódja ismeretlen (VI—VII.)

[**rugosa** (Mik, 1863)]

131. nem: **Pseudopachystylum** Mik, 1891

Az r_{4+5} éren csak néhány sörtécske áll. A csápsörte a 2/3-áig megvastagodott. A pajzsocska oldalsörtéje olyan erős, mint a subapicalis. A potroh 2. tergitje feltűnően hosszú, csak a tövén van rövid horpadás, és a közepén 2 erős peremsörte áll. A hímeknek nincs sem praeverticalis, sem alsó orbitalis sörtéjük (89. ábra: A). A 3. csápíz 3—4-szer olyan hosszú, mint a 2. íz. A csápsörte 2. íze 2,5—3-szor hosszabb, mint amilyen széles. A toron 2—3 + 2—3 acrostichalis, 3 + 3 dorsocentralis és 0 + 3 intraalaris sörte van. A 4 sternopleuralis sörte közül 3 egyenes vonalban, a 4. az elülső sörte alatt áll. A potroh 2. szelvényének közepén 2 discalis és 2 peremsörtéje van, a 3—4. szelvény számos discalis sörtéje a középsávban helyezkedik el.

A nem egyetlen palearktikus és európai faját még nem sikerült hazánkban megtalálni.

— — Legfeltűnőbb bélyege az orcán 4 sorban végigfutó sűrű, hosszú szőrözet (89. ábra: A). A hím homloka olyan széles, mint a szem, a nőstényé 1,5-szerese, aminek bő 1/3-a a homloksávra esik. Az arc

erősen homorú, az orca 1,5-szer szélesebb, mint a 3. csápíz, a pofa 2/5 olyan magas, mint a szem. A tor csak elöl gyengén hamvas 2 keskeny sötét sávval. A potroh 3—5. szelvényének tőfele hamvas, sötét középsáv nélkül. A lábak feketék. 10—11 mm.

Európa északi és középső övezetében, valamint egész Szibériában, Japánban élő ritka erdei faj. Hazánkban még nem gyűjtötték. Levéldarazsak álhernyóiban fejlődnek, gazdái: *Acantholyda stellata* CHRISTOPH, *A. erythrocephala* L. (V—VII.)

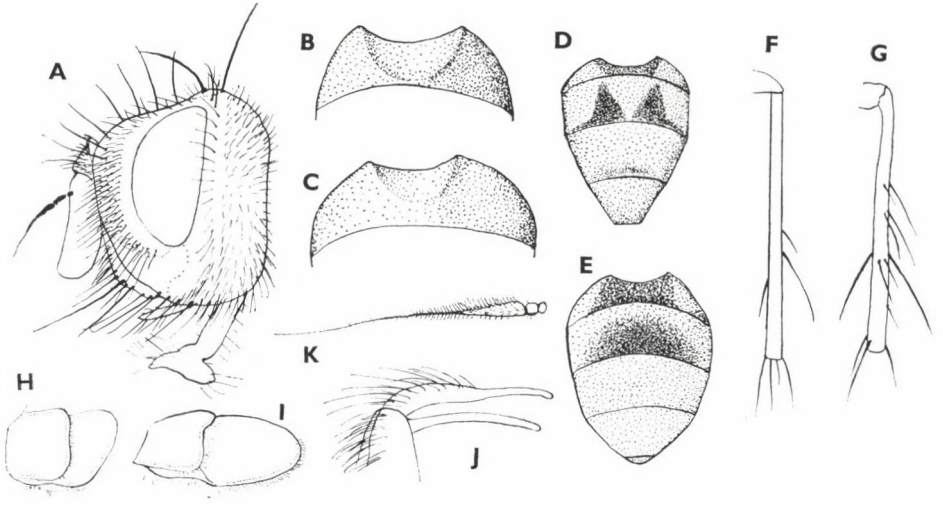
[**goniaeoides** (ZETTERSTEDT, 1838)]

132. nem: **Cleonice** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

A potroh 1,5-szer hosszabb, mint a tor, a 2. szelvény horpadása nem ér a széléig. A pajzsocskának nincs csúcssörtéje, az oldalsörték olyan erősek, mint a subapicalisok. A pteropleuralis sörte vékony és rövid. A pofán a tarkókiöblösödés kicsiny. A tarkót teljesen beborítja a rövid, fekete, sűrű szőrözet. A szárnyon többnyire erős costigiális sörte is található. A szájperem nem áll előre. A tor hátulsó légzőnyílásának nincs fedele. Az intraalaris sörték száma 0 + 3.

A nem mindkét faja Európában él, az egyiket hazánkban is fogták.

— — A tor és a potroh fekete, felül és alul teljesen befedi a sűrű, sárgásszürke hamvasság. A szárnytövis csaknem eléri az *rm* ér hosszát. A peremér 2—3. szakasza felül és alul is kopasz. A hím homloka

89. ábra. A: *Pseudopachystylum goniaeoides* ZETTERSTEDT ♂ feje — B: *Macquartia pubiceps* ZETTERSTEDT ♂ és C: *M. tenebricosa* MEIGEN ♂ 1 + 2. potrohszelvényének horpadása — D: *M. tessellum* MEIGEN és E: *M. dispar* FALLÉN potrohrajzolata — F: *M. grisea* FALLÉN ♂ és G: *M. dispar* FALLÉN ♂ középső lábszára — H: *M. nudigena* MESNIL ♂ és I: *M. chalconota* MEIGEN ♂ szárny- és torpikkelye — J: *M. tenebricosa* MEIGEN ♂ cercusa és surstylusa — K: *Macquartia pubiceps* ZETTERSTEDT csápsörtéje (Eredeti)

3/4, a nőstényé teljes szemszélességű. A homloksáv a fejtetőn 2-szer szélesebb, mint a járomlemez. A 3. csápíz 1,5-szer hosszabb, mint amilyen széles, és 1,8—2-szer hosszabb, mint a 2. íz. A tapogató a csúcsa felé megvastagodott. A pajzsocskának 2 oldalsörtéje van. A váll-lemez fekete, a basicosta sárga. A potroh 2. szelvényén 2 középső peremsörte áll, a 3. szelvényen 2 discalis és 2 középső peremsörte található. A hím karma hosszabb, mint a 2 utolsó lábfejíz együttvéve. A nőstény színezete a hímhez hasonló, a pofa csak fele a fej magasságának. 7—8 mm.

Ritka eurázsiai faj, Skandináviától a Pireneusokig és Kelet-Szibériában mutatták ki. Hazánkban egyetlen példányát a Mecsek hegységben fogták. Gazdái levélbogarak lárvái: *Melasoma populi* L., *M. tremulae* FABRICIUS (V.)

callida (MEIGEN, 1824)

133. nem: **Macquartia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Jellegzetes profiljáról rögtön felismerhető (9. ábra: A). A vibrissa az oldalról nem látható szájperemmel feltűnően magasan áll, az arc lapos, sokkal rövidebb a homloknál, a pofa lefelé és hátrafelé kiszélesedik és 1/3—1/2-e a szem magasságának. A csáp nagyon rövid. A tarkó domború, sűrű fekete szőr fedi. A rokon nemektől megkülönbözteti a 2—3 acrostichalis sörte a varrat előtt, a sárga billér és a basicosta, valamint az r_{4+5} ér tövén túl nem menő sörtécskék. A hím homloka nagyon keskeny, a belső verticalisa szőrszerű, nem emelkedik ki, a postocularisok előrehajlók. Csak a nőstényeken van a széles homlokon alsó orbitalis és praeverticalis sörte. A csáp 3. íze nem hosszabb, mint a 2. íz 2-szerese, a csápsörtének csak a töve vastagodott meg, és tőízei rövidek. A pajzsocskának nincs oldalsörtéje, csak hatalmasan fejlett keresztezett csúcssörtéje, subapicalis és basalis sörtéje. A hím karmai meghosszabbodtak, a nőstény elülső lábfeje nem szélesedett ki.

A nemnek mind a 11 faja Európában él, hazánkban 7-et találtak meg, még 2 további faj előkerülése lehetséges.

1 (4) A 2. potrohszelvény hátpadása a széléig ér (89. ábra: B) és a közepén nincsenek peremsörték. A tapogató sárga, a szárnytövis rövid.

2 (3) Az orca kopasz, a csápsörte rövid, pillás (89. ábra: K), 2 sternopleurális sörtéje van. A hím potroha alig hamvas, rajztalan. A hím homloka a legkeskenyebb helyén olyan széles, mint az elülső pontszem, a nőstényé 7/8-a a szem szélességének. Az orca 2-szer szélesebb, mint a 3. csápíz, a pofa csaknem fele a szem magasságának. A hím 2. tergitjén nincs sörte, a 3.-on 1—1 pár discalis és középső peremsörte áll, a 4.-en kb. 12 rendezetlenül álló discalis sor és szabályos peremsörte-sor látható. A nőstény 3. tergitjén csak 2 peremsörte, a 4.-en 2 discalis és számos peremsörte áll. A tor eleje kissé hamvas, a potroh fényes fekete. A lábak feketék. 5—8 mm.

Európa nagy részében és Transzkaukáziában megtalálható ritka faj. Hazánkban 1—1 példányt fogtak a síkságokon (Hortobágy, Csévharaszt) és kisebb

magasságokban (Kőszegi-hegység, Mecsek, Vértes hegység). Kinevelték a *Chrysochloa bifrons* FABRICIUS levélbogár lárvájából (IV—X.) [= *nubilis* (RONDANI, 1862)]

pubiceps (ZETTERSTEDT, 1845)

3 (2) Az orcát végig hosszú, ritka szőr borítja. A csápsörte kopasz, 3 sternopleurális sörtéje van. A hím. 3. potrohszelvényét hátulról nézve 2 háromszögletű folt díszíti (89. ábra: D), a nőstény potrohán a fény irányának változtatásával nagy csillámló sötét foltok jelennek meg. A hím homloka alig szélesebb, mint a pontszem, a járomlemezek összeérnek, a nőstényeké olyan széles, mint a szem. Az orca valamivel szélesebb, mint a 3. csápíz, a pofa 2/5-e a szem magasságának. A tor a pajzsocskával együtt fényes fekete, csak legelöl hamvas, 2 fekete sávval. A lábak feketék, a tapogató sárga. 6—7 mm.

A széles elterjedésű fajt Dél-Angliától Szlovákiáig, Jugoszláviáig (Durmitor), Ázsiában Transzkaukáziában és Tadzsikisztánban és Afrikában Marokkóig és a Kanári-szigeteken is megtalálták. Hazánkban még nem gyűjtötték. Gazdaállatai levélbogarak: *Phytodecta olivacea* FORSTER, *Chrysomela geminata* PAYKULL, *C. americana* L. (VI—IX.)

[**tessellum** (MEIGEN, 1824)]

4 (1) A 2. potrohszelvény horpadása nem ér el a pereméig (89. ábra: C).

5 (8) A középső lábszár hosszú, vékony, csak 1 erőteljes anterodorsális sörtéje van, esetleg 1—2 gyenge sörte kíséri (89. ábra: F). A 3. potrohszelvényen hátul végig peremsörték állnak.

6 (7) Az orcát a szem alsó pereméig sűrű szőrözet borítja. 2 sternopleurális sörtéjük van. A 2. potrohszelvénynek nincs középső peremsörtéje, a 3.-nak nincs discalisa. Mindkét ivar potrohát sűrű, szürke, nem csillámló hamvasság borítja, a 2—4. szelvényeket 2—2 háromszögletű sötét folt díszíti. A hím homloka az elülső pontszemnél 1,2-szer a nőstényeké pedig a szemnél 1,2-szer szélesebb. A tor erősen hamvas, rajzolata alig felismerhető. A lábak feketék, a tapogató sárga. 5—6 mm.

Nagyon ritka, de széles elterjedésű faj. Európában Szlovákiában (Bártfa: Csergő-hegy, Alacsony-Tátra) és Svájcban gyűjtötték, Afrikában Tunisz, Marokkó, Ázsiában Kína, Mongólia lakója. Hazánkban még nem fogták. Életmódja ismeretlen (VII.)

[**macularis** VILLENEUVE, 1926]

7 (6) Az orcán csak a felső félen van szőrözet. 2—3 sternopleurálisuk van. A hím 2. potrohszelvényének közepén 2 peremsörte áll, mely a nőstényen többnyire hiányzik. Mindkét nem potroha egyöntetűen szürkén hamvas, gyengén csillámló sötét foltokkal. A hím homloka 1,5-szer olyan széles, mint az elülső pontszem, a nőstényeké olyan széles, mint a szem. Az orca alig szélesebb, mint a 3. csápíz, a pofa nem éri el a szem magasságának 1/3-át. A hím tora gyengébben, a nőstényé erősebben hamvas, a varrat előtt 2 nagyon keskeny sávval a közepén és 2 nagyon szélessel a szélén. A hím potroha erősen megnyúlt, 1,5-szer hosszabb, mint amilyen széles, a nőstényé

szélesebb. Mindkét ivar egyenletesen sárgásszürkén hamvas, gyengén csillámló foltokkal. A tapogató sötétbarna, a csúcsa felé fokozatosan szélesedik. A lábak feketék. 6—8 mm.

Egész Európában Skandináviától a Kaukázusig elterjedt faj. Hazánkban mindenfelé gyakori erdei állat. Gazdái: *Chrysomela küsteri* HELLIESEN, *Dlochrysa fastuosa* SCOPOLI levélbogarak lárvái (V—VIII.)

grisea (FALLÉN, 1810)

8 (5) A 2. lábszár vastagabb, 2—4 erős anterodorsalis sörte áll rajta (89. ábra: G). A 3. potrohszelvénynek csak 2—4 középső peremsörtéje van.

9 (12) Az orcát a szem alsó pereméig sűrű, hosszú szőrözet borítja. A hím surstylusa hosszabb, mint amilyen széles.

10 (11) A hím basicostája sötét, a comb teljesen fekete, csak a 2—3. lábszár többnyire sárga (89. ábra: G). A hím homloka keskenyebb, körülbelül olyan széles, mint az elülső pontszem. A nőstény praealaris sörtéje rövidebb, mint a hátulsó notopleurális sörte, vagy a válludortól való távolsága. A hím tora csak a varrat előtt erősebben hamvas, 3 középső, 2 oldalsó fekete sávval. A hím potroha sárgásszürkén hamvas, a 2—3. szelvény közepét nagy füstösbarna folt foglalja el (89. ábra: E), a nőstényé egyszínű, kissé csillámló barnás hamvassággal. A nőstény combjai, lábszárai, 1. és 2. csápízei és tapogatója narancsssárga. 7—8 mm.

Egész Európában gyakori faj, Szibériában és Mongóliában is megtalálták. Hazánkban kevés helyen, főleg a Vértes, a Bakony, a Mátra és a Bükk hegységekben fogták, de megtalálták Csévharaszton és Ócsán is. Gazdája: *Chrysomela sanguinolenta* L. (IV—VIII.)

dispar (FALLÉN, 1820)

11 (10) A hím basicostája sárga, a combja legalább a csúcsi felén alul sárga, ilyen a 2. és 3. lábszár is. A hím homloka valamivel szélesebb, mint az előző fajon, 2-szerese a pontszem átmérőjének, a nőstényé körülbelül olyan széles, mint a szem. A nőstény praealaris sörtéje olyan hosszú, mint a hátulsó notopleurális sörte, és legalább olyan hosszú, mint a tövének a válludorig érő távolsága. A hím háta gyengén ólomszürkén hamvas, alig észrevehető rajzolattal. A potroh vékony kékesszürke hamvassága a szelvények hátulsó peremén barnává változik. A nőstény combjai, lábszárai sárgák, a tor erősen sárgásszürkén hamvas, a varrat előtt 4, mögötte 3 sötét sávval. A potroh erősen csillámló, kékesszürkén hamvas. 8—9 mm.

Egész Európában honos. Hazánkban elég ritka, Dobogókőn és a Pilisben fogtak több példányt, 1—1 példányt pedig a Bükk hegységben, sőt Hortobágyon és Oszláron is. Életmódja ismeretlen (IV—VI.) [= *flavipes* SCHINER, 1862]

viridana ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

12 (9) Az orca alsó fele kopasz.

13 (14) A torpikkely kicsiny, kerek, csak 1,5-szer hosszabb, mint a szárnypikkely, a kilátszó rész rövidebb, mint a szárnypikkely (89. ábra: H).

Csak 1 nagyon erős costigiális sörtéje van. A hátulsó lábszáron a posteroventrális sörte erős. A szárnytüske erős, 2-szer hosszabb, mint az *rm* harántér. A hím homloka 1/4-e a szem szélességének, a nőstényé majdnem olyan széles, mint a szem. A pofa nagyon széles, fele a szem magasságának. A tor vékonyan kékesszürkén hamvas, 3 széles sötét sávval, a nősténynek 4 sávja van. A potrohszelvények elülső fele szürkén hamvas. 6—8 mm.

Észak- és közép-európai, valamint szovjet távol-keleti faj. Hazánkban ritka, főleg a Bakony hegységben, ezenkívül Tatán, a Börzsöny és a Bükk hegységekben gyűjtötték. Életmódja ismeretlen (IV—V.) (= *buccalis* STEIN, 1924 nec ROBINEAU-DESVOIDY, 1830)

nudigena MESNIL, 1972

14 (13) A torpikkely sokkal szélesebb és hosszabb, mint a szárnypikkely (89. ábra: I). 2—3 közepesen hosszú costigiális sörtéje van. A hátulsó lábszár posteroventrális sörtéje rövid, csak fele az anteroventrálisnak, és 2—3 dorsalis végsörtét találunk. A hím surstylusa rendkívül hosszú és keskeny (89. ábra: J).

15 (16) A 2. potrohszelvény közepén nincs peremsörte és felül hamvas. A hátulsó lábszár végén csak 2 dorsalis sörte áll. A tapogató a csúcsa felé kiszélesedik és narancssárga színű. A hím homloka a legkeskenyebb helyen alig éri el az elülső pontszem szélességének 2-szeresét, a járomlemezek összeérnek, a nőstényé egyforma széles a szemmel, ebből a homloksáv elöl az 1/3-át, hátul az 1/2-ét teszi ki. Az orca 2-szer szélesebb, mint a 3. csápíz, a pofa csaknem fele a szem magasságának. A két ivar színe különbözik. A hím tora erősebben csak elöl hamvas 4 sötét sávval, a potroh egész felszíne hátulról nézve fehéresszürkén hamvas, alig csillámló fényjátékkal. A nőstény tora viszont erősen hamvas, a varrat előtt 4 erőteljes fekete sávval, 3 széles sávval mögötte, a potroh sárgászölden csillog, sakktáblaszerűen csillámló fehéres rajzolattal. 9—11 mm.

Európa középső övezetében és Transzkaukáziában találták. Hazánkban ritka, 1—1 példányt fogtak mindenfelé az alacsonyabb hegyvidékeinken. Életmódja ismeretlen (VI—VIII.)

chalconota (MEIGEN, 1824)

16 (15) A 2. potrohszelvény közepén 2 peremsörte áll (néha hiányzik) és felül nem hamvas. A hátulsó lábszáron 3 dorsalis végsörte áll, a középső rövidebb. A tapogató a csúcsa felé alig szélesedik ki és a csúcs szélesen füstös. Feje hasonló az előbbi fajhoz, de a pofa csak 1/3-a a szem magasságának (9. ábra: A). A hím tora csak elöl hamvas, a potroh 3—5. szelvényének hamvassága alig vehető észre, ezért fényes feketének látszik. A hím ivarszerve: 89. ábra: J. A nőstény torának hamvassága csak az elülső felén látszik, a potroha fényes fekete, egészen hátulról nézve is alig észrevehető vékony hamvassággal. Általában kisebb, mint az előző faj. A torpikkely alatt jól látható szőrcsomó állhat (9. ábra: B). 6—10 mm.

Európában meglehetősen közönséges faj, keleten Kazahsztánban, Nyugat-Szibériában és Mongóliában gyűjtötték. Hazánkban elsősorban sík vidékeken és

alacsonyabb hegyvidékeken mindenfelé gyakori. Kinevelték a *Chrysomela hyperici* FORSTER, *C. geminata* PAYKULL, *C. varians* SCHALLER, *C. graminis* L., *Dlochrysa fastuosa* SCOPOLI levélbogarak lárvájából (IV—X.)

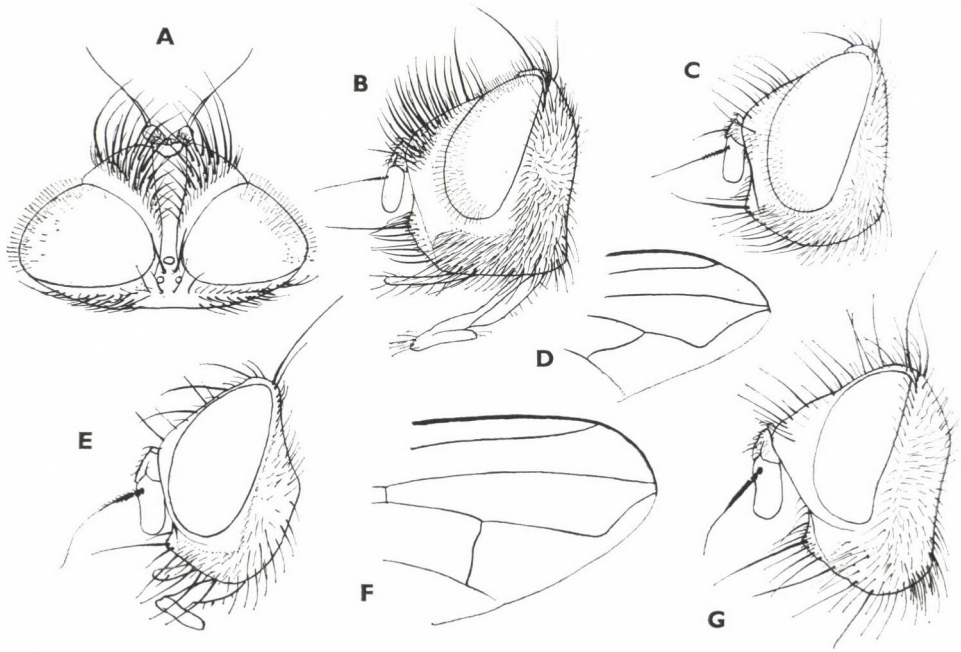
tenebricosa (MEIGEN, 1824)

134. nem: **Bebricia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

Az előző nemtől megkülönbözteti az r_{4+5} éren az *rm* felé a távolság 1/4—1/2-éig elmenő sörtécskék, az előretolt belső vállsörték, a fekete billér és a basicosta. A hímek homloksörtéi 2—3 sorban lemennek a 2. csápíz közepéig (90. ábra: A és B), a nősténvéi egysorosak. Az orca kopasz. A pajzsocska subapicalis sörtéi gyengébbek, mint az apicalisok. A barett szőrös.

A nem egyetlen faját hazánkban is megtalálták.

— — A hím homloka 1/6-a a szem átmérőjének (90. ábra: A), a nőstényé egyenlő fele. Az orca 2-szerese a 3. csápíz szélességének, a pofa körülbelül egyharmada a szem magasságának (90. ábra: B). A hát tompafényű fekete, csak elülső pereme és a válldudor hamvas, 4 fekete sávval van megszakítva. A potroh fekete, a fényét ólomszürke hamvasság tompítja. A hátulsó lábszáron 3 erős dorsalis végsörte áll. A hím karmai nem hosszabbak, mint az utolsó lábfejíz.

90. ábra. A: *Bebricia praefica* MEIGEN ♂ feje felülről és B: oldalról — C: *Macroprosopa atrata* FALLÉN ♂ feje és D: szárnycsúcsa — E: *Anthomyiopsis nigrisquamata* ZETTERSTEDT ♀ feje — F: *A. plagioderae* MESNIL szárnycsúcsa — G: *Pelatachina tibialis* FALLÉN ♂ feje (Eredeti)

A nőstény szárnyán az r_{4+5} éren a sörtécskék az *rm* felé a 1/2 távolságig elmennek. 8 mm.

Európa déli felében Franciaországtól Romániáig mutatták ki. Hazánkban ritka, egyetlen hím példányát Tihanyban a Külső-tó rétjén fogták. Gazdája a *Chrysomela varians* SCHALLER levélbogár lárvája (V—VI.)

praefica (MEIGEN, 1824)

135. nem: **Macroprosopa** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

A rokon nemektől elválasztja a sörtézettsége: 1 + 1 acrostichalis, 2 + 3 dorsocentralis, 0 + 2 intraalaris, 2 sternopleuralis és 2 humeralis sörtéje van. A hímek homloka nem szélesebb, mint a csápsörte vastagsága a tövén. A külső és belső verticalisok szőrszerűek (90. ábra: C), nem emelkednek ki a postocularis sorból. A homloksörték előrehajlók, a járomlemez szőrözete az orcán a középig ér. Az arcléc homorú, az alsó részén szőrszálak találhatók. A 2. tergiten 2 peremsörte, a 3.-on 2 discalis és 2 középső peremsörte, a 4.-en 2 discalis és 10—12 peremsörte áll. A peremér 2. szakasza alul kopasz. Az r_{4+5} ér tövén csak 2—5 szőrszálacska található. Az *m* ér könyöke 2,5—3-szor távolabb van az *mcu* értől, mint a szárnyperemtől (90. ábra: D). A torpikkely kicsiny, kerek, alig 1,5-szer hosszabb, mint a szárnypikkely. A nőstény homloka nem éri el a szem szélességét, a homloksáv hátul 2-szer szélesebb, mint a járomlemez.

A nem egyetlen faja Európától Mongóliáig él. Magyarországon még nem gyűjtötték.

— — A hím feje fekete, az orcán és a járomlemezek szélén alig észrevehető hamvasság van. A tor és a potroh fénylő fekete, minden hamvasság nélkül. A szárny töve barnássárga. A váll-lemez és a szárnytőlemez fekete. A szárnypikkely élénk rozsdasárga, a billér barnássárga. A nőstény járomlemeze csak az elülső felén gyengén hamvas, hátulsó fele fényes fekete. 6—7,5 mm.

Ritka boreo-montán faj. Skandináviától a Pireneusokig és az Alpokig találták. Határainkon belül még nem gyűjtötték, de a Kárpátokból már előkerült (Gyalui-havasok, Magas-Tátra). Életmódja ismeretlen (VI—IX.)

[**atrata** (FALLÉN, 1810)]

136. nem: **Anthomyiopsis** TOWNSEND, 1916

Apró, 2,5—4 mm-es fényes, fekete legyecskék, csak a fejükön van hamvasság. A pajzsocska peremén csak 2 pár erős sörte látható: a keresztezett csúcssörte (meg ne tévesszen, ha van közte 1 pár kis keresztezett szőrszál is) és 1 pár basalis sörte. A háton csak 0 + 1 pár acrostichalis fejlődött a pajzsocska előtt. A dorsocentralisok száma 2 + 3, az intraalarisoké 0 + 2, a posthumeralisoké 1, a humeralisoké 2, a sternopleuralisoké 2. A potrohot rövid, lesimuló szőrözet borítja, haslemezeit a tergitek takarják, horpadása csak a feléig ér. A 2. potrohszelvénynek nincs peremsörtéje, a 3.-nak nincs discalisa, csak középső peremsörtéje, az 5.-nek vannak discalisai. A szem kopasz.

A nem mindkét faja Európában él és hazánkban is megtalálták.

1 (2) A csáp 3. íze 1,5-szer olyan hosszú, mint a 2. íz. A szárny *mcu* harántere egyforma távolságra áll az *rm* értől és az *m* ér könyökétől, az *m* érnek a 2 harántér közötti szakasza majdnem 2-szer hosszabb, mint az *mcu* ér. A peremér 2. és 3. szakasza alul sűrűn szőrözött. Oldalnézetben az arc rövidebb a homloknál (90. ábra: E). A hím homloka nagyon keskeny, a nőstényé olyan széles, mint a szem. A tapogató vékony és sötét színű. 4 mm.

Ritka faj. Európa északi felének lakója. Hazánkban is ritka, egyetlen példányát Csévharaszton gyűjtötték. Nyugat-Európában a *Colaspidema atrum* Olivier levélbogár lárvájából nevelték ki (VI.)

nigrisquamata (Zetterstedt, 1838)

2 (1) A csáp 3. íze 2,5—3-szor hosszabb, mint a 2. A szárny *mcu* harántere jóval közelebb áll az *rm* harántérhez, mint az *m* ér könyökéhez, az *m* érnek a 2 harántér közötti szakasza csak 1,2-szer hosszabb, mint az *mcu* ér (90. ábra: F). A peremér 2. és 3. szakasza alul kopasz. Tapogatója erősen duzzadt végű és sárga színű. Egyébként hasonló az előző fajhoz. 3,5 mm.

Közép- és dél-európai faj. Hazánkban ritka, csak 2 példányát fogták Szolnokon a Tisza mellett. Kinevelték a *Plagiodera versicolor* Laicharting levélbogár lárvájából (VI.)

plagioderae Mesnil, 1972

137. nem: **Pelatachina** Meade, 1894

A nemhez tartozó egyetlen fajt jellemzi a kifelé dőlő praealaris sörte (11. ábra: D), az egyenlő erős, felálló homloksörték sora (90. ábra: G); hátrahajló felső orbitálisoknak nyoma sincs. Az ocellaris sörték satnyák, szőrszerűek. A nőstények felső és alsó orbitalis sörtéi sugárszerűen a szemek fölé irányulnak (mint a *Zophomyia temula* Scopoli nőstényén: 87. ábra: D). A 3. csápíz csak kevéssel hosszabb, mint a 2. íz, a csápsörtének csak a töve vastag. A 3 vállsörte közül a középső előbbreáll. A pajzsocskának nincs apicalis sörtéje. A 2. potrohszelvény horpadása csak a feléig ér, e szelvény közepén 1 pár peremsörte, a 3. szelvényen 2 pár discalis és 1 pár peremsörte, a 4.-en 2 pár discalis és teljes sor peremsörte áll. A prosternum peremén gyakran 1—2 sörtécske látható. A szárnytövis erős, costigialis sörték nincsenek.

A nem egyetlen faja Európában és Mongóliában él. Magyarországon is megtalálták.

— — A hím homloka 2/3 olyan széles, mint a szem, aminek több mint a fele a homloksávra esik. A nőstény homloka olyan széles, mint a szem és több mint 2/3-a a homloksáv. Az orca a közepe táján 1,5-szer szélesebb, mint a 3. csápíz, a pofa 1/3-a a szem magasságának (90. ábra: G). A tor fehéresen hamvas, 3 széles fekete sávval. A hím potrohának 3—4. szelvénye kétoldalt szélesen vörösessárga színű, egész felszíne egyenletesen szürkén hamvas, kivéve a csak egészen keskeny hátulsó szegélyt. A nőstény potroha teljesen fekete, a szelvények elején a hamvasság erős, hátrafelé fokozatosan elenyészik.

A lábak feketék, csak a lábszárak sárgák. A tapogató, a csáp, a basicosta fekete, a billér narancssárga, a hím karmai hosszabbak, mint az utolsó lábfejíz. 8—9 mm.

A fajt Európából, az Altaj hegységből, Mongóliából és a Csendes-óceán partvidékéről, Japánból ismerjük. Hazánkban ritka, csak néhány példányt fogtak a Bakony hegységben és a nyugati határszéli hegyekben. Lepkék hernyójában fejlődik, gazdái: *Lycophotia porphyrea* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Phlogophora scita* HÜBNER, *Mamestra oleracea* L., *Euvanessa antiopa* L., *Inachis io* L., *Vanessa atalanta* L., *Nymphalis polychloros* L., *Aglais urticae* L. (IV—V.)

tibialis (FALLÉN, 1810)

138. nem: **Solieria** ROBINEAU-DESVOIDY, 1848

Kicsiny, karcsú, sárgásan hamvas, sárga lábú legyek (91. ábra). Az arc rövidebb a homloknál, a 3. csápíz 1,5—2,5-szer hosszabb a 3. íznél. A hímeknek (kivéve a *pacifica*-t) nincs felső orbitalis sörtéjük (92. ábra: A). A csápsörte 1/3-áig vastagodott meg. A középső lábszáron csak 1 anterodorsalis sörte áll. A toron 1 + 1 acrostichalis, 2 + 3 dorsocentralis, 0 + 1 intraalaris, 1 posthumeralis és 2 erős humeralis sörte található. A potrohon csak lateralis sörték állnak, discalisok még az 5. szelvényen sincsenek. A 2. szelvény hosszú, a horpadás a közepéig sem ér. A fekete lábfejízek feltűnően hosszabbak, mint a sárga lábszárak. A combok, a billér, a váll-lemez és a szárnytőlemez is sárgák.

A nem 8 palearktikus faja közül 4 él Európában, ezeket sikerült hazánkban is megtalálni. A hímek elválasztása nehéz, a nőstényeké gyakran bizonytalan.

1 (8) H í m e k.

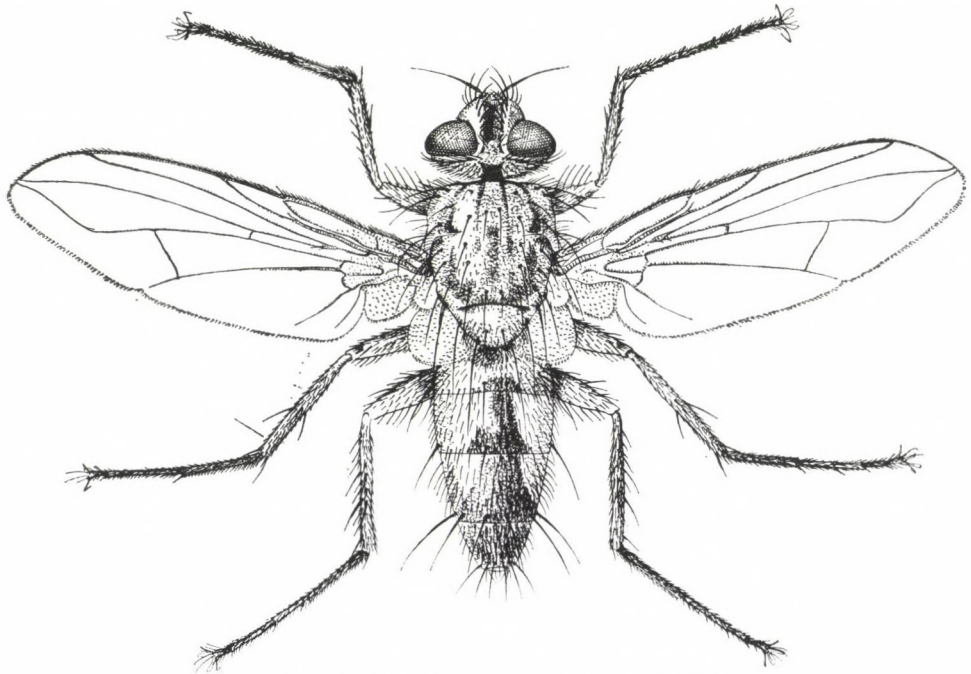
2 (3) A homlok nagyon keskeny, csak 1/3-a a szem szélességének. Az arc rövid, 2/3-a a homlok hosszúságának. A pofa keskeny, 1/5—1/6-a a szem magasságának. A tort sűrű, sárga hamvasság fedi, eltakarja a fekete alapszínt, csak keskeny, fekete sávval tarkítja. A potroh karcsú, 3-szor hosszabb, mint amilyen széles, a 2. és 3. szelvény sárga, keskeny fekete középsávval, mely a 4. szelvényben kiszélesedik és az 5.-et elfoglalja. A sűrű sárgás hamvasság az alapszínt csaknem eltakarja. A világos példányok 5. potrohszelvénye is sárga, csak a 4.-en maradt egy sötét háromszög a mintázatból. Karmai hosszabbak, mint az utolsó lábfejíz (92. ábra: B). A csáp tőízei, a tapogató, a váll-lemez, a szárnytőlemez és a billér sárgák. 7—9 mm.

Európa északi és nyugati részében, valamint Boszniában, ezenkívül Japánban találták. Hazánkban Szakonyfalu, Iregszemcse és Tard lelőhelyekről került elő. Kinevelték egy valószínűleg az *Orthosia incerta* HUFNAGEL fajhoz tartozó hernyóból. (VIII.)

inanis (FALLÉN, 1810) ♂

3 (2) A homlok szélesebb, mint a szem fele. Oldalnézetben az arc alig rövidebb, mint a homlok. A pofa 1/4—1/3-a a szem magasságának. Karmai nem hosszabbak, mint az utolsó lábfejíz.

4 (5) **A karmok rövidek, a homlok szélesebb, mint a szem, 2 pár erős alsó orbitális és erős praeverticalis sörtéjük van, ezért könnyen nősténynek nézhetők. A fej és a tor nagyrészt fekete és sűrű szürke hamvasság fedi, a toron keskeny, sötét sávokkal, a pajzsocska csúcsa sárga. A potroh 2. és 3. szelvénye kétoldalt sárga, középső harmada sötét, és sötét a 4—5. szelvény is, sűrű világosszürke hamvasság takarja. A csáp tőízei és a tapogató sárgák. 5,5—8 mm.**

91. ábra. *Solieria fenestrata* MEIGEN ♂ (Eredeti)

Egész Európában és Transzkaukáziában elterjedt faj. Hazánkban is gyakori, főleg a Tiszántúl sík vidékein, de a Bükk hegység lábánál is fogták. Gazdája az *Olethreutes lucivagana* ZELLER hernyója (V—IX.) [= *tibialis* (v. ROSER, 1840)]

pacifica (MEIGEN, 1824) ♂

5 (4) **A karmok olyan hosszúak, mint az utolsó lábfejíz.**

6 (7) **A homlok körülbelül olyan széles, mint a szem, általában 1 pár harántul álló praeverticalis sörtéje és néha 1—2 kis alsó orbitális sörtécskéje van (92. ábra: C). A járomlemez homloksörtéit előredőlő kis sörtécske-sor kíséri. A tapogató vékony, sárga. A középső comb elülső oldalának közepén csaknem mindig áll 1 erős sörte. A potroh fekete sávja a 2. és 3. szelvényen keskeny, csak a 4.-en szélesedik ki és az 5.-et is csaknem elfoglalja. Az orca keskenyebb, mint a 3. csápíz, a pofa alig 1/3-a a szem magasságának. A hát és a pajzsocska erősen sárgásszürkén hamvas, középen 2 keskeny fekete sáv díszíti. Színezete olyan, mint az előző fajé. 5,5—7 mm.**

Európa középső és déli övezetében él. Hazánkban kevés helyen (Lesenceistvánd, Tard) gyűjtötték. Életmódja ismeretlen (V—VI, IX.) (= *ruficrus* ROBINEAU-DESVOIDY, 1830)

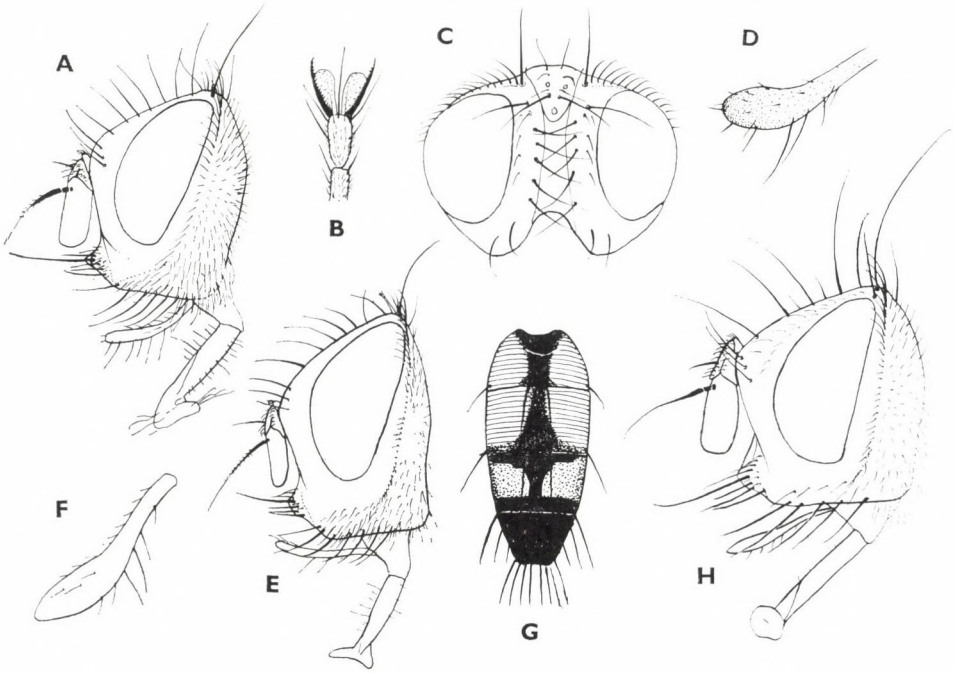
vacua (RONDANI, 1861) ♂

7 (6) A homlok szélessége 2/3-a a szemének, ritkán áll rajta praeverticalis sörte, alsó orbitalisa nincs (92. ábra: A). A tapogató a csúcsán csak kevéssé vastagodott meg, csúcsharmada feketés, vagy füstös. A középső comb elülső felszínének közepén általában nem áll sörte. A potroh sötét sávja többnyire már a 2. szelvényben kiszélesedik, a többin keskenyen kezdődik és szélesen végződik (91. ábra). A járomlemezen a homloksörték mellett csak alig észrevehető rövid szőrszálacskák lehetnek. Egyébként színezete hasonló az előző fajokéhoz, de 2. csápíze oldalt barna. 5—8 mm.

Egész Európában, Transzkaukáziában, Szibériában elterjedt faj. Hazánkban gyakoribb a hegyvidéken (Bakony, Mecsek, Cserhát és Bükk hegység), de megtalálták a Tiszántúlon a síkságon is (Hortobágy, Hejőbába). Életmódja ismeretlen (V—IX.) (= *fuscana* ROBINEAU-DESVOIDY, 1848)

fenestrata (MEIGEN, 1824) ♂

8 (1) N ő s t é n y e k. (Meghatározásuk nehéz, de többségüket a kulcs alapján azonosítani lehet, maradhatnak azonban bizonytalan példányok.)

92. ábra. A: *Solieria fenestrata* MEIGEN ♂ feje — B: *S. inanis* FALLÉN ♂ elülső lábfejének karmai — C: *S. vacua* RONDANI ♂ homloka — D: *S. fenestrata* MEIGEN ♀ tapogatója — E: *Leskia aurea* FALLÉN ♂ feje és F: tapogatója — G: *Atylostoma tricolor* MIK ♂ potrohrajzolata — H: *Bithia spreta* MEIGEN ♂ feje (Eredeti)

9 (10) A homlok nincs olyan széles, mint a szem, a homloksáv csak 1/2—1/3-a a járomlemez szélességének. A tapogató sárga, erősen bunkó alakúan kiszélesedik, vastagabb a haustellumnál. 6 mm
inanis (FALLÉN, 1810) ♀

10 (9) A homlok szélesebb, mint a szem, a homloksáv szélesebb a járomlemez felénél.

11 (12) A tapogató bunkó alakúan megvastagodott (92. ábra: D), a csúcsa füstös. A járomlemez elöl a csáptőnél oldalnézetben keskenyebb, mint a szem kis átmérőjének a fele. A tor színezete hasonló a hímekéhez, a potroh azonban csaknem teljesen sötét alapszínű, csak a 3—4. szelvények kétoldalt keskenyen sárgák, a sűrű hamvasság miatt azonban egészen sárgának látszanak. 4,5—8 mm
fenestrata (MEIGEN, 1824) ♀

12 (11) A tapogató nem bunkós, sárga, a csúcsa rozsdasárga. A járomlemez elöl, oldalnézetben olyan széles vagy szélesebb, mint a szem kis átmérőjének a fele.

13 (14) A tapogató vége duzzadt, olyan vastag, mint a 2. csápíz vége. A homloksáv elöl, felülnézetben rendesen szélesebb, mint a járomlemez fele **vacua** (RONDANI, 1861) ♀

14 (13) A tapogató vége alig duzzadt, keskenyebb a 2. csápíz végénél. A homloksáv elöl rendesen olyan széles, mint a járomlemez fele
pacifica (MEIGEN, 1824) ♀

139. nem: **Clausicella** RONDANI, 1856

Karcsú, fekete, kékesszürkén hamvas legyek. Feltűnő a homlokuknál 2-szer hosszabb arcuk (11. ábra: A), a széles homlok, a hosszú nyélben végződő R_5 szárnysejtjük, a peremér 3. és 4. szakaszának közel egyforma hossza (11. ábra: B). A 2. potrohszelvény horpadása a széléig ér.

A nem 4 palearktikus fajából 2 él Európában, 1 hazánkban is előkerült.

— — Az egész állat a váll-lemez és szárnytőlemez is fekete, csak az arc, a tapogató és a billér sárga. A homloka 2-szer olyan széles, mint a szem, a homloksáv 2/3 olyan széles, mint a járomlemez, és 2 erős alsó orbitális sörte áll rajta. Az orca fele olyan széles, mint a 3. csápíz, az arcléc erősen előredomborodik, a kivájt arcpajzs a csápot félig elrejti (11. ábra: A). A pofa csak 1/4-e a szem magasságának. A csápsörte a 3/4-éig megvastagodott, a 2. íz 4—5-ször hosszabb, mint amilyen vastag. A csáp 3. íze 7—8-szor hosszabb, mint a 2. íz (11. ábra: B). A tort sűrű szürke hamvasság fedi, 4 elmosódott sötétebb sávval. A pajzsocskának csak subapicalis és basalis sörtéi vannak. A potrohon nincsenek discalis sörték, a 2. és 3. szelvény közepén peremsörték nincsenek, csak a 4. és 5. szelvényen van 8—8

peremsörte. A potroh fehéres hamvassága a 3—5. szelvények tőfelére terjed ki. 4 mm.

A rendkívül ritka fajt csak Olaszországból és Dél-Franciaországból, ezenkívül Palesztinából, Transzkaukáziából, Kazahsztánból jelentették. Hazánkban ritka, egyetlen példányát Békés megyében Gyulán fogták. Nősténye és életmódja ismeretlen (IX.)

puella RONDANI, 1861

140. nem: **Leskia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Teljesen sárga színű, sárga lábú, karcsú, középnagyságú legyek (93. ábra). A hím homloka 2/3 olyan széles, mint a szem, a nőstényé 1,1-szer szélesebb. Az orca kissé szélesebb, mint a 3. csápíz, a pofa 1/3-a a szem magasságának (92. ábra: E). A hím tapogatója keskeny, a nőstényé buzogányszerűen kiszélesedett (92. ábra: F). A haustellum olyan hosszú, mint a szem magasságának 2/3-a. A dorsocentralis sörték száma 3 + 3. A pajzsocska apicalis sörtéje hiányzik vagy csenevész, a subapicalis erős, a lateralis csak fele akkora, a basalis erős. A potroh hosszúkás, erősen domború, discalis sörtéi nincsenek. A 2. potrohszelvény közepén 2 peremsörte áll, a 3.-on többnyire 2, néha 3—4, a 4. és 5. szelvényen teljes peremsörte-sor látható. A hím karma hosszabb, mint az utolsó lábfejíz. A szárny R_5 sejtje nyitott. A peremér 2—3. szakasza felül kopasz, a váll- és szárnytőlemez sárga. A középső lábszáron csak 1 anterodorsalis sörtét találunk.

A nem 3 palearktikus fajából 1 él Európában, ezt nálunk is megtalálták.

— — Teljesen sárga, feltűnő színű légy. Feje, csápja, homloksávja, tapogatója is sárga, csak a tarkója világosszürke (92. ábra: E és F). A járomlemez aranysárgán hamvas. A tor világosbarna alapszínét teljesen eltakarja a sárga hamvasság, csak elmosódott keskeny sávokkal tarkított (93. ábra). A potroh narancsszínű, fényes, csak oldalról nézve leheletszerűen hamvas, a szelvények tövén keskeny gyűrűket alkot. A lábak sárgák, csak a 2—5. lábfejízek sötétek. 9—10 mm.

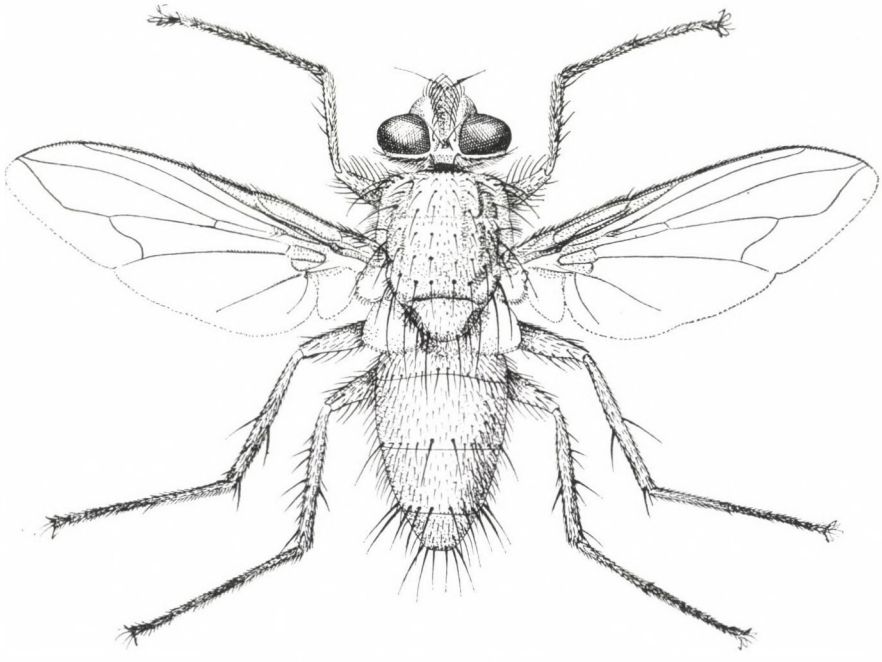
Egész Európában és Észak-Ázsiában a Kaukázustól Japánig elterjedt faj. Hazánkban főleg a Bükk hegységben és a Bakonyban nem ritka, de 1—1 példányt Drávapalkonyán, Pécsett és Békésben (Gerla) is fogtak. Kinevelték a *Synanthedon spheciformis* GERNING, *S. vespiformis* L., *S. formicaeformis* ESPER, *S. typhiaeformis* BORKHAUSEN, *S. scoliaeformis* BORKHAUSEN és *Enarmonia woeberiana* DENIS & SCHIFFERMÜLLER hernyójából (V—IX.)

aurea (FALLÉN, 1820)

141. nem: **Atylostoma** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

Az arc lapos, a szájperem kevéssé áll előre. A fejet oldalnézetben csaknem kitölti a szem (11. ábra: C). A csáp hosszú, a 3. íz 3,5—4,5-szer hosszabb, mint a 2. íz, a csápsörte finom, lefelé hajlik, az 1/3—1/5-éig vastagodott meg. A belső verticalisok erősek, keresztezik egymást. A szem kopasz, a tarkót csak fehér szőrözet borítja. A tapogató olyan hosszú, mint a haustellum. A tor

4—5 vállsörtéje közül a középső basalis előretolódott. A dorsocentralis sörték száma 3 + 3, ennyi az acrostichalisoké is. A pajzsocska csúcsi sörtéje hiányzik, a subapicalisok közelebb állnak egymáshoz, mint a basalisokhoz. A potroh erősen megnyúlt (92. ábra: G), a 2—3. szelvények közepén 2—2 peremsörte áll, a 4—5.-en 8—8 peremsörte áll, csak az 5. szelvényen vannak discalisok. A szárnytőlemez fekete, az r_{4+5} éren a sörték az *rm*-ig elmennek, az *m* ér könyöke közelebb van a végéhez, mint az *mcu* érhez. A hím karmai rövidek. A nőstény fején erős külső- és praeverticalis sörték állnak.

93. ábra. *Leskia aurea* FALLÉN ♂ (Eredeti)

A nem egyetlen európai faját hazánkban is megtalálták, még 1 faj él Kelet-Ázsiában.

— — A hím homloka keskeny, csak 1/3-a a szem szélességének, a nőstényé 3/4-e. Az orca egészen keskeny (11. ábra: C). A homloksörték egyforma erősek, az elülsők keresztezik egymást, a hátulsó 3—4 sörte hátrafelé hajlik. A tapogató sárga. A tor fényes fekete, gyengén kékesszürkén hamvas, 4 fekete sávval. A pajzsocska fekete és szürkén hamvas. A potroh (92. ábra: G) 2. és 3. szelvénye fényes, nem hamvas, kétoldalt szélesen sárga, a középen hátrafelé szélesedő sötét sávval, a 4. és 5. szelvény teljesen fekete, a 4. elülső 2/3-át világosszürke hamvasság fedi. A lábak feketék, csak a lábszárak sárgán áttetszők. A billér sárga. 8—10 mm.

Közép- és Dél-Európából, valamint Ázsiában a Kaukázustól Szibérián át Japánig ismert faj. Hazánkban eddig csak Bakonybél, Szigliget és Tarany (Somogy m.) lelőhelyekről gyűjtöttek 1—1 példányt. Kinevelték az *Eurrhypara urticalis* L. hernyójából (VI—VIII.) (= *micronychia* MESNIL, 1963)

tricolor (MIK, 1883)

142. nem: **Bithia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

A nemet jellemzi az erős, hátrahajló felső orbitális sörte (92. ábra: H), a végig egyforma erős homloksörték, amelyek közül az utolsó hátrafelé dőlhet, csak a tövén megvastagodott csápsörte, az előreugró szájperem, az azonos magasságban álló vibrissával, a kopasz orca, a nagyon keskeny tarkó-kiöblösödés, a kopasz szem, a 3 + 3 dorsocentralis sörte, a 4—5. tergit erős discalis sörtéi, a pajzsocska hiányzó vagy satnya oldalsörtéje, a szárny hosszú szárnytövise, a középső lábszár 2—4 anterodorsalis sörtéje, valamint a nőstény bunkó alakú tapogatója, a kifelé dőlő praeverticalisok, a keskeny, nem kiszélesedett lábfejízek.

A nem 18 palearktikus fajából 10 él Európában és 6-ot találtak meg hazánkban.

1 (2) Az r_{4+5} éren végig, a *cu* éren a közepéig sörték állnak. Az ocelláris sörték nem előre, hanem jobbra-balra egymással ellentétesen dőlnek (92. ábra: H). A hím homloka olyan széles, mint a szem, a nőstényé 1,4-szer szélesebb. A hím homloksávja 1/3-a, a nőstényé 1/5-e a homloknak. Az orca közepe táján olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa 1/4-e a szem magasságának. A tor fekete alapszínét világos hamvasság takarja, a varrat előtt 4 fekete sávval. A potroh 2. szelvényén nincs középső peremsörte, a 3. szelvény közepén 2 discalis és 2 peremsörte van, a 4.-en 2 discalis és teljes sor peremsörte áll. A 2. és 3. potrohszelvény középső harmada fekete, a szélsők vörösessárgák, a 4—5. szelvény teljesen fekete, az egész potrohot vékony, csillámló fehéres hamvasság borítja. A lábak feketék. 8—10 mm.

Egész Európában, Transzkaukáziában, Szibériában otthonos, hazánkban sem ritka, főleg a Cserhát hegységben (Ludányhalászi), de a Dunántúl számos helyén is, leginkább réteken gyűjtötték. Gazdája az *Euxanthis zoegana* L. hernyója (VII—VIII.)

spreta (MEIGEN, 1824)

2 (1) Az r_{4+5} éren legfeljebb az *rm* harántérig állnak sörték, a *cu* ér kopasz.

3 (4) Az r_{4+5} éren a sörték az *rm* harántérig mennek. A váll-lemez és a szárnytőlemez sárga. Az ocellaris sörték kissé előrefelé dőlnek. A hím homloka olyan széles, mint a szem, a nőstényé 1,4-szer szélesebb. Az orca olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa 1/3-a a szem magasságának. A hím csápjának 3. íze 2,5-szer, a nőstényé 2-szer hosszabb, mint a 2. íz. A hím csápjának tőízei barnák, a nőstényen sárgák. A csápsörte az 1/3-áig vastagodott meg. A tor fekete, sűrű szürke hamvasság fedi 4 fekete sávval. A fekete potrohot igen sűrű sárgásszürke hamvasság fedi, minden rajzolat vagy csillámlás nél-

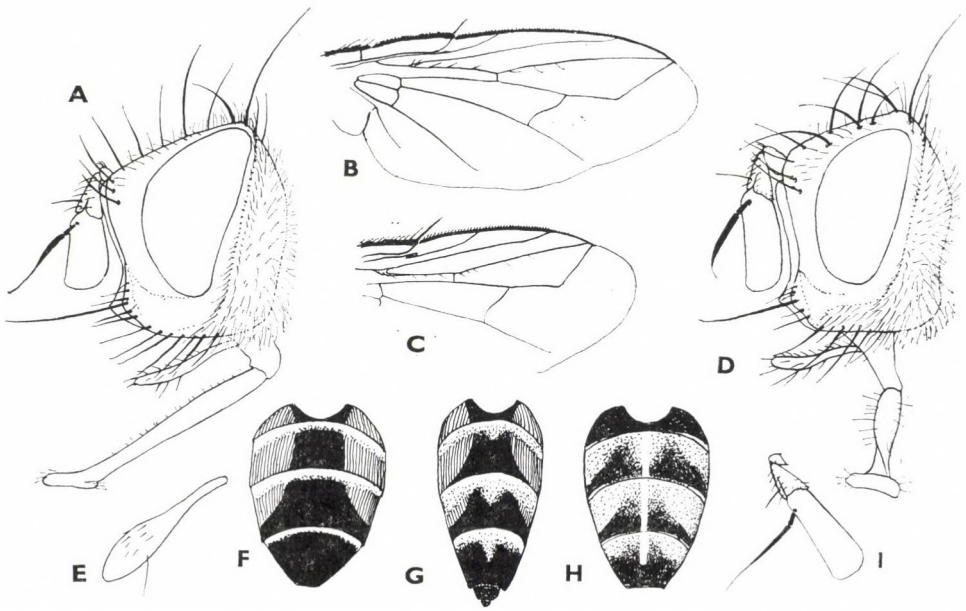
kül. A lábak feketék, a lábszárak lehetnek vörösbarnán áttetszők. A tapogató és a billér sárga. 6—8 mm.

Európa északi és középső övezetében, valamint Szibériában mutatták ki. Hazánkban nem ritka, főleg a Budai-, a Vértes, a Mátra és a Bükk hegységekben gyűjtötték. Gazdája a *Chamaesphecia empiformis* ESPER és *C. leucopsiformis* ESPER hernyója (VI—IX.)

glirina (RONDANI, 1861)

4 (3) Az r_{4+5} érnek csak a tövén áll néhány sörte.

5 (6) A potroh 2. szelvényén a horpadás nem ér a széléig, és a közepén 2 peremsörte áll. A hím homloka olyan széles, mint a szem, a nőstényé 1,5-szer szélesebb. A pajzsocskán 2 erőteljes keresztezett csúcssörte áll (ha a csúcssörtének nyoma sincs, akkor az észak-európai *Bithia geniculata* ZETTERSTEDT, 1844 fajhoz tartozik), amely nálunk nem él). A hím 1—2. csápíze barnássárga, a nőstényé narancssárga, e szín a 3. csápíz tövére is szélesen átterjed. Az orca szélesebb, mint a 3. csápíz, a pofa alig több mint 1/3-a a szem magasságának. A tor fekete, csak a pajzsocska csúcsa lehet sárgás, a szürke hamvasságból a varrat előtt 4 erőteljes fekete sáv tűnik elő. A potrohot erősen, sakktáblaszerűen csillámló fehéres hamvasság fedi, keskeny fekete középsávval. A tapogató vörösessárga, a nőstényeké bunkószerűen kiszélesedik (94. ábra: E). 8—10 mm.

94. ábra. A: *Aphria longilingua* RONDANI ♂ feje és B: szárnya — C: *A. xyphias* PANDELLÉ szárnyvége — D: *Demoticus plebeius* FALLÉN ♂ feje — E: *Bithia acanthophora* RONDANI ♀ tapogatója — F: *Aphria longilingua* RONDANI ♂, G: *A. longirostris* MEIGEN ♂ és H: *Demoticus plebeius* FALLÉN ♀ potrohrajzolata és I: utóbbi ♀ csápja (Eredeti)

Eddig Európában Korzika szigetéről és Csehszlovákiából jelentették, megtalálták Törökországban és Transzkaukáziában is. Hazánkban ritka, egyetlen példányát a Cserhát hegységben (Szécsény: Kőkapu) fogták. Életmódja ismeretlen (VIII.)

acanthophora (RONDANI, 1861)

6 (5) A 2. potrohszelvény közepén a horpadás végig ér és nincs peremsörte. A hím homloka keskenyebb, mint a szem.

7 (8) A potroh oldalán nincs vöröses folt, fekete alapszínét sűrű, szürke vagy sárgás hamvasság teljesen elfedi, bármilyen szögből nézve sem látszik csillámlás vagy középen elváló mintázat. A hím homloka fele olyan széles, mint a szem, a nősténye 1,3-szer szélesebb. Az orca kissé keskenyebb, mint a 3. csápíz, a pofa több mint 1/3-a a szem magasságának. A csáp 3. íze bő 1,5-szer hosszabb, mint a 2. íz, tőízei a hímen feketésbarnák, a nőstényen sárgák. A hím tapogatója fekete, a nősténye csak a csúcsi harmadban sötét. A potroh 3. tergitjén 2 középső discalis és kétoldalt 1—1 laterodiscalis sörte áll. 8—10 mm.

Közép- és dél-európai faj. Hazánkban ritka, Budapest, Pilisszentkereszt és Mecsek lelőhelyeken fogtak 1—1 példányt. Életmódja ismeretlen (VI—IX.)

immaculata (HERTING, 1971)

8 (7) A potroh 2—3. szelvénye kétoldalt sárgásvörös vagy fekete alapon szürkén hamvas, hamvassága a fény irányától függően a középvonalon ellenkező irányba vált át és foltokat képez. A hím homloka legalább 3/5 olyan széles, mint a szem.

9 (10) A potroh 3. tergitjének oldalán nincs laterodiscalis sörte, az orca a legalsó homloksörte és a nagy vibrissa között alig 2-szer olyan magas, mint amilyen széles. A hím homloka 3/4 olyan széles, mint a szem, a nősténye 1,4-szer szélesebb. Az orca 1,2-szer szélesebb, mint a 3. csápíz, a hím pofája 1/6-a, a nősténye 1/3 része a szem magasságának. A hím csápja fekete, a nőstényen az 1—2. íz sárga. A hím tapogatója vékony, lehet sárga vagy sötét, a nősténye bunkó alakúan kiszélesedik és sárga. A tor fekete, csak a pajzsocska csúcsi fele sárga, a hamvasságból a varrat előtt 4 fekete sáv válik ki. A potroh hamvassága a hímen gyengébben, a nőstényen erősebben csillámló, a középvonalon élesen elválik. A lábak feketék. 8—10 mm.

Európa középső és déli övezetében, valamint Szibériában (Csita) él és hazánkban sem ritka, megtalálták a Budai-hegységban, Pilisszentkereszten és az Alföldön is (Tiszatarján, Hejőbába). Életmódja ismeretlen (VI—IX.)

demotica (EGGER, 1861)

10 (9) A potroh 3. tergitjén van laterodiscalis sörte. Az orca keskenyebb, a legalsó homloksörte és a nagy vibrissa közötti sáv 2,5—3-szor hosszabb, mint amilyen széles. A hím homloka 3/4-e a szem szélességének, a nősténye 1,1-szer szélesebb, mint a szem. Az orca szélesebb, mint a 3. csápíz, a pofa szélessége 1/4-e a szem magasságának.

A tor fekete, a sűrű szürke hamvasságot 4 fekete sáv töri meg. A pajzsocska vörös, csak egészen keskeny elülső fekete szegéllyel. A potroh fekete, kivéve a 2—3. szelvény oldalait, a szürke hamvasság a hímen gyengén, a nőstényen erősen csillámló mintázata van. A hím csápja és tapogatója fekete, a nőstény csáptőízei és bunkósan megvastagodott tapogatója sárgák. A billér sárga. 10 mm.

Dél-európai faj, megtalálták Transzkaukáziában is. Hazánkban ritka, 1—1 példányt fogtak a Börzsöny hegységben és Pilisszentkereszten. Életmódja ismeretlen (VIII—IX.)

modesta (MEIGEN, 1824)

143. nem: **Aphria** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Az előző nemtől megkülönbözteti a fejnél 1,5-szer hosszabb haustellum (94. ábra: A), a hátrahajló homloksörték, a 2/3-áig megvastagodott csápsörte, amelynek 2. íze 3—4-szer hosszabb, mint amilyen vastag; a 3—4. potrohszelvényen a discalis sörte hiányzik. Ezenkívül a 3 vállsörte egyenes vonalban áll, a pajzsocska fekete, a 2. tergiten nincs közép-peremsörte, a szárnytövis feltűnően hosszú (94. ábra: B). Az R_5 sejt zárt vagy keskenyen nyitott, a basicosta sárga, a lábak feketék. Az r_{4+5} sörtéi legalább az *rm* érig érnek.

A nem 7 palearktikus fajából 4 él Európában, 3-at Magyarországon is fogtak, több nem is várható.

1 (2) A váll-lemez és szárnytőlemez sárga. A peremér 4. szakasza rövidebb a 6.-nál (94. ábra: C). A hím homloka 1,6-szer szélesebb, mint a szem. A nőstény fején erős külső verticalis sörte áll. A hím elülső karmai nem hosszabbak, mint az utolsó lábfejíz. Az orca lefelé erősen keskenyedik, közepe táján olyan széles, mint a 3. csápíz, utóbbi 1,5-szer hosszabb, mint a 2. íz. A pofa 1/5—1/6-a a szem magasságának. A tor és a pajzsocska teljesen fekete, a szürke hamvasságban elmosódott hosszanti sávok tűnnek elő. A potroh fekete, a 2—4. szelvények kétoldalt vörösessárgák, a 3—5. potrohszelvények elöl 1/4—1/8 szélességben fehéren hamvasak. 10 mm.

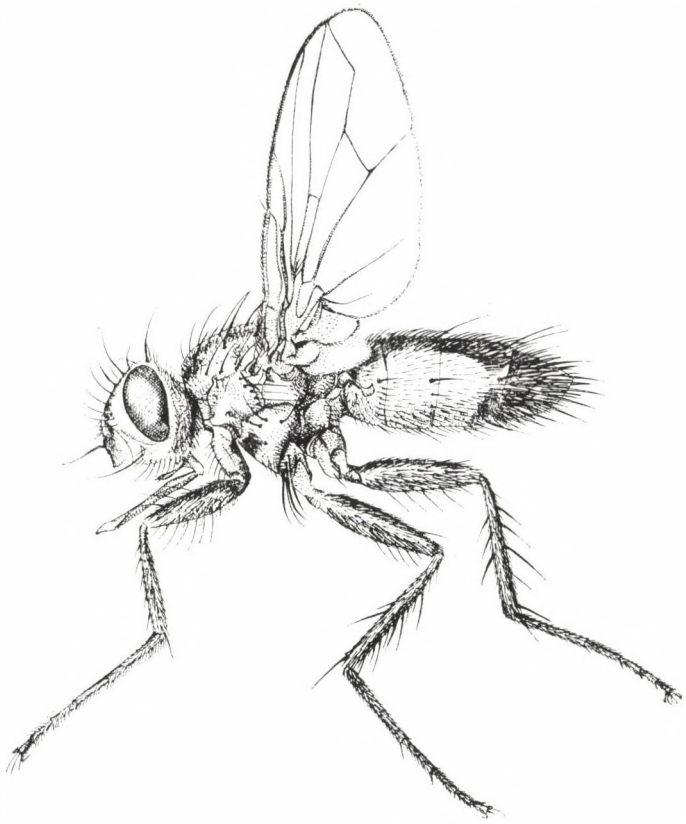
Megtalálták Európában, Szibériában és Mongóliában. Egyetlen hazai példányát Sopronban fogták. Életmódja ismeretlen (V—IX.)

xyphias PANDELLÉ, 1896

2 (1) A váll-lemez fekete, a szárnytőlemez sárga. A peremér 4. szakasza olyan hosszú vagy hosszabb, mint a 6. (94. ábra: B). A hím homloka nem szélesebb, mint a szem, a nőstény fején nincs külső verticalis sörte. A hím elülső karma sokkal hosszabb, mint az utolsó lábfejíz.

3 (4) Az r_{4+5} éren a sörték messze túlérnek az *rm* harántéren. A potroh kétoldalt vörösessárga, hátulról nézve a szelvények tövén fehéren hamvas, az övei egyenletesen szélesek (94. ábra: F). A peremér 1. és 2. szakasza felül rendesen szőrös. A hím homloka alig keskenyebb, mint a szem, a nőstényé 1,3-szer szélesebb, a homloksáv világosbarna és szélesebb, mint a homlok 1/3-a. A homloksörték hátrafelé

dőlnek (94. ábra: A) és hosszúak. Az orca olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa 1/4-e a szem magasságának. A csáp fekete, a 3. íz 1,5-szer hosszabb, mint a 2. A csápsörte a 2/3-áig megvastagodott, a 2. íz körülbelül 3-szor hosszabb a vastagságánál. A tapogató sárga, csúcsi fele alig vastagodott meg. A tor és a pajzsocska fekete, egész vékonyan kékesszürkén hamvas, a varrat előtt 4 éles határú keskeny fekete sávval (95. ábra). 9—10 mm.

95. ábra. *Aphria longilingua* RONDANI ♂ (Eredeti)

Európa középső és déli övezetétől Közép-Ázsián, Mongólián át Japánig megtalálták. Hazánkban főleg az Alföldön gyakori. Életmódja ismeretlen (V—X.)

longilingua RONDANI, 1861

4 (3) Az r_{4+5}éren a sörték nem mennek túl az *rm* harántéren. A potroh harántsávjainak középen hátrafelé irányuló nyelvszerű nyúlványuk van (94. ábra: G). A peremér 1. és 2. szakasza felül kopasz. Egyébként színezete teljesen hasonló az előző fajhoz. 7—8 mm.

Széles elterjedésű faj, egész Európában, Szibériában és Mongóliában is megtalálták. Magyarországon ritka, csak 1—1 példány került elő Nagykovácsi, Csákvár, Tihany és Magyarkút (Börzsöny hegység) lelőhelyekről. Gazdája a *Nephopterix hostilis* STEPHENS nevű molylepke hernyója (IV—VII.)

longirostris (MEIGEN, 1824)

144. nem: **Demoticus** MACQUART, 1854

A rokon nemektől elválasztja a fekete basicosta, a 3/4-éig megvastagodott csápsörte, a vastagságánál 4-szer hosszabb 2. csápsörte íz (94. ábra: D), a hímnek a szemnél 1,2—1,3-szer szélesebb homloka, amelyen 1 pár felső és 2 pár alsó orbitális sörte áll. A homloksörték keresztezik egymást, számuk csak 5—6. A járomlemezen az erős homloksörték mellett csak néhány apró sörtécske található. A hím csápja széles (94. ábra: D), a nőstényé keskenyebb (94. ábra: I). Az arc kevéssé domború, a szájperem előreáll, az orca keskenyebb, mint a 3. csápíz, a pofa 1/3-a a szem magasságának. A toron 2 + 2 acrostichalis és 3 + 3 dorsocentralis sörte áll. A potroh 2. tergitjének csak oldalán van peremsörte, a 3.-on a középen 2 discalis és 2 peremsörte áll, de nincs laterodiscalisa, a 4.-en 2 discalis, 1 laterodiscalis és 10 peremsörte áll.

A nem mindkét palearktikus faja Európában is él és egyiket hazánkban is megtalálták.

— — A fej ezüstszürkén hamvas, csak a középen elkeskenyedő homloksáv élénk vörösbarna. A hím csápja fekete, a nőstényének tőízei és a 3. íz eleje sárga. Mindkét ivar tapogatója sárga, a nőstényé a csúcsi felén bunkószerűen kiszélesedik. A tor a pajzsocskával együtt fekete, a szürke hamvasságban a varrat előtt 4, mögötte 3 fekete sáv díszíti. A potroh fényes fekete, a 2—4. szelvények kétoldalt vörösessárgák. A szelvények elülső fele fehéren hamvas, a középen végigfutó elmosódott (hímek) vagy éles (nőstények) fehér vonallal (94. ábra: H). A lábak feketék, csak a lábszárak vörösessárgán áttetszők. A billér sárga. 8—9 mm.

Európában, Transzkaukáziában és Szibériában honos. Magyarországon ritka: Budapest-Csúcshegy, Bakonyszentlászló és Ráros (Cserhát hegység) lelőhelyeken fogtak 1—1 példányt. Kinevelték az *Ammobiota festiva* HUFNAGEL hernyójából (VI—VIII.)

plebeius (FALLÉN, 1810)

145. nem: **Prodemoticus** VILLENEUVE, 1919

Az előző nemhez nagyon közelálló nem, jellemző bélyegei: a csápsörte 2. íze nem hosszabb, mint amilyen széles. A 3. és 4. tergiteken nincsenek discalis sörték, a hím homlokán nincs alsó orbitális sörte, a csáp 3. íze 4-szer hosszabb, mint amilyen széles, és 5-ször hosszabb, mint a 2. csápíz. A szájperem és az arc oldalról nem vagy alig látszik, a homlokon 8 pár keresztezett homloksörte található. Az acrostichalis sörték száma 2 + 1. A potroh 2. tergitjén

nincs középső peremsörte, a 3.-on satnya vagy hiányzik, a 4.-en csak 2 középső peremsörte áll. A szárny 1—2. szakasza felül kopasz.

A nem 2 palearktikus fajából az egyik Dél-Európában él, de Magyarországon is előfordul.

— — A feje fekete, csak a tarkó-kiöblösödés környékén barnássárga, a szájperem felett fehéressárga. Az egész fejet fehér hamvasság borítja, csak a homloksáv rozsdasárga. A csáp fekete, a tőízei barnásak. A tapogató sárga. A tor fekete, sűrűn szürkén hamvas, elmosódott sávokkal tarkított. A potroh meglehetősen fényes fekete, a 2. és 3. tergit kétoldalt barnássárgán áttetsző. A 3—4. tergit elülső 3/4 részét és az 5.-nek 2/3-át fehéresszürke vagy sárgás hamvasság borítja. A 3. és gyengébben a 4. tergiten kétoldalt csillámló sötét foltok jelennek meg, a középvonal azonban forgatás közben is mindig fehér marad. A váll-lemez és a szárnytőlemez fekete. A lábak feketék, a térdek sárgák. A nőstény ismeretlen. 7,5 mm.

A fajt Magyarországon gyűjtött hím példány alapján írták le, a lelőhely pontosabb megjelölése nélkül. Újabb hazai adatunk nincs. Megtalálták még Szmirnában (Törökország) és Izraelben is. Életmódja ismeretlen

orientalis VILLENEUVE, 1919

146. nem: **Mintho** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Oldalról erősen összenyomott potroháról és mindkét ivar oldalról lapított elülső lábfejízéről (96. ábra) könnyen felismerhető nem. Jellemző még az *m* ér könyökén látható hosszú értoldalék. Az R_5 szárnysejt rövid nyélben végződik, az r_{4+5} sörtéi csaknem az *rm* harántérig érnek. A váll-lemez és szárnytőlemez sárga. A tort és a potroh alsó felét sárga szőrözet fedi. Az ocelláris sörte satnya vagy hiányzik (97. ábra: A). A 3. csápíz 4-szer hosszabb, mint a 2. A toron csak 2 széles, sötét sáv és köztük 1 széles hamuszürke sáv húzódik végig. A praealaris sörte hiányzik, csak 1 + 0 acrostichalis sörtéjük van.

A nem mindkét palearktikus faja Európában él, de csak 1-et találtak meg hazánkban, a másik előfordulása nem valószínű.

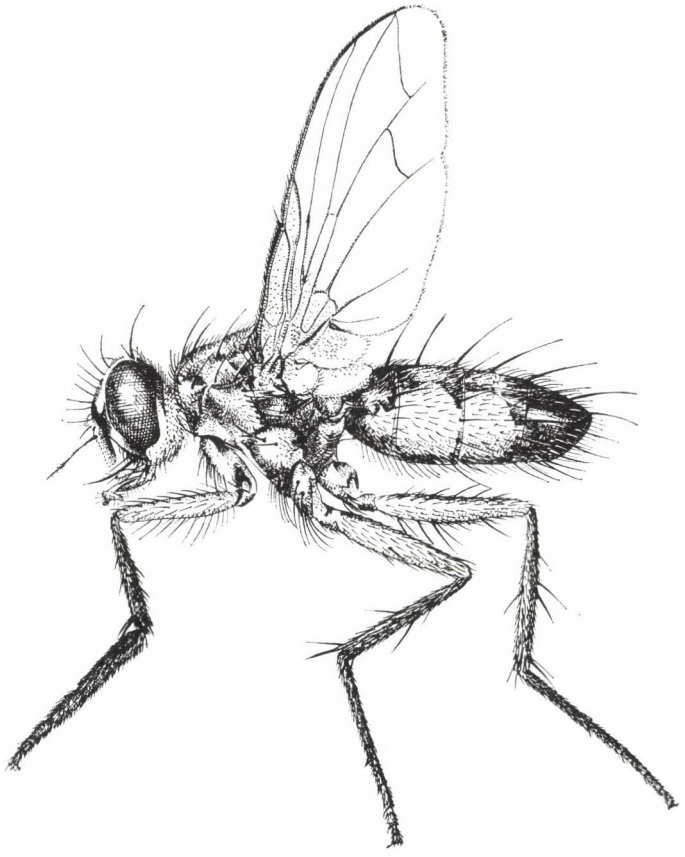
— — A hím homloka 2/5 olyan széles, mint a szem, a nőstényé 3/5-e. A csápsörte rövid pillás (97. ábra: A). A hátrafelé erősen keskenyedő homloksáv bársonyfekete és csak 1/3-a a homloknak. A járomlemez túlnyomóan fényes, csak a szem felőli oldalán látható hamvasság. A potroh felülnézetben nagyrészt fekete, oldalnézetben a 2—4. tergit csaknem teljesen narancssárga (96. ábra). A hasoldal közepén széles, fekete sáv fut végig (ha hiányzik a fekete sáv, úgy a Földközitengeri *Mintho compressa* FABRICIUS, 1794 fajról lehet szó, amely nálunk nem él). A combok sárgák, a lábszárak és lábfejek feketék, a csáp tőízei vörösessárgák. 7—10 mm.

Egész Európában és keleten Közép-Ázsiáig, Szibériáig, Mongóliáig elterjedt faj. Hazánkban főleg a síkságon gyakori. Kinevelték a *Polymixis polymita* L. hernyójából (V—IX.)

rufiventris (FALLÉN, 1816)

147. nem: **Minthodes** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

Az arc rövid, a csáp 1/2 olyan hosszú, mint a homlok (97. ábra: B). A hím homloka keskeny, nem szélesebb, mint a pontszemlemez. A csápsörte az 1/4—1/5-éig vastagodott meg, a tőízei rövidek. Az R_5 sejt hosszú, nyeles, értoldaléka nincs vagy rövid. A háton 2 széles fekete sáv tűnik fel. A nőstény homloka olyan széles, mint a szem, a járomlemezei fényesek, végükön hátrahajló praeverticalis sörtével. A toron 1 + 0 acrostichalis, 2 + 3 dorsocentralis, 0 + 2 intraalaris, 2 humeralis és 2 sternopleuralis sörte áll. A potroh 3—5. hátlemezén discalis sörték állnak. Szőrözete teljesen fekete.

96. ábra. *Mintho rufiventris* FALLÉN ♂ (Eredeti)

A nem 5 palearktikus fajából 2 él Európában, az egyiket az irodalom Magyarországról is említi, a másik előkerülése is lehetséges.

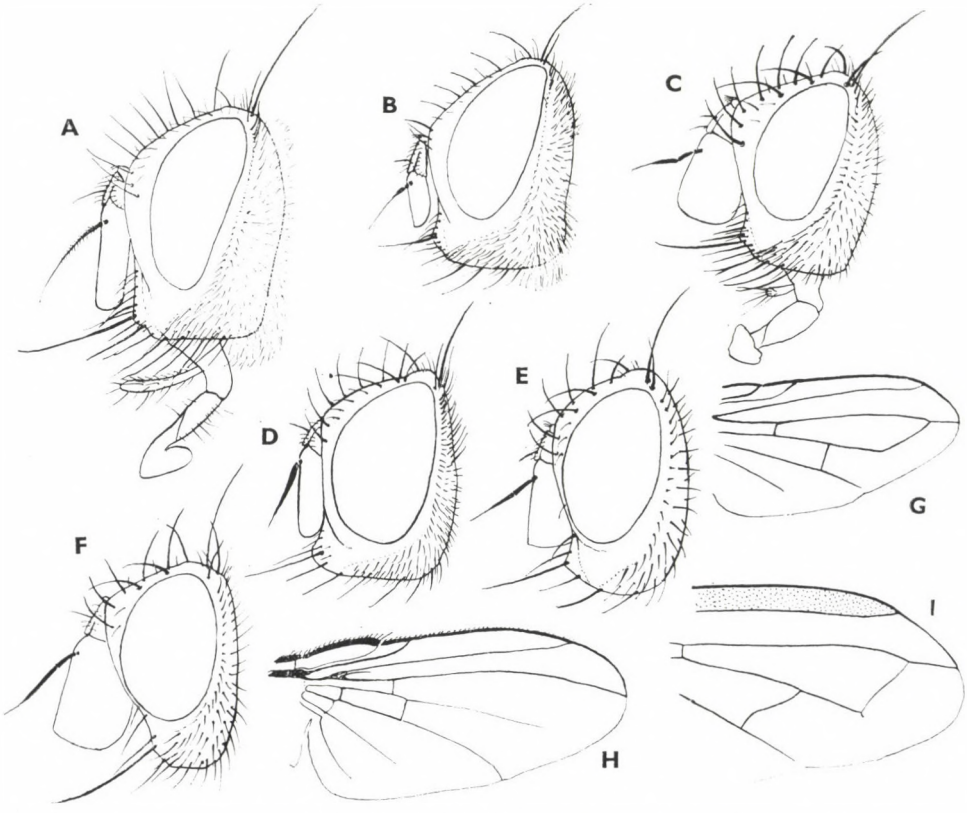
1 (2) A szárny csúcsharmada és elülső pereme barna, a szárnytövis hiányzik. A hím homlokán a szemek csaknem összeérnek, a nőstényéi szélesen el vannak választva. A szájperem nem vagy alig áll előre

(97. ábra: B). Az orca kopasz, a vibrissák nem érik el. A hím potrohának 2—3. szelvénye kétoldalt rozsdasárga, középső harmada fekete, a 4. szelvény nagyrészt, az 5. teljesen fekete, a szelvények elején keskeny, világosan hamvas övekkel. A nőstény potroha sárga, hátrafelé elsötétednek, a 4—5. szelvény feketésbarna. A 2—3. szelvények oldalán fehér hamvas folt tűnik fel. A hím lábai feketék, csak a combok distalis része alul sárgás, a nőstények combja sárga, a lábszárak és a lábfejek feketék. 7,5 mm.

Ritka kelet-európai, transzkaukáziai és kisázsiai faj. Magyarországról is jelentették közelebbi hely megjelölése nélkül. Újabb adatunk nincs. Életmódja ismeretlen (V—VII.)

pictipennis BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

2 (1) A szárnynak (97. ábra: I) csak az elülső pereme barnás, a szárnytövis gyengén fejlett. Egyébként hasonló az előző fajhoz, de kisebb, 5,5 mm.

97. ábra. A: *Mintho rufiventris* FALLÉN ♂, B: *Minthodes pictipennis* BRAUER & BERGENSTAMM ♂, C: *Neaera laticornis* MEIGEN ♂, D: *Heraultia albipennis* VILLENEUVE ♂, E: *Elfia abnormis* STEIN ♀, F: *Phytomyptera nigrina* MEIGEN ♂ feje — G: *Heraultia albipennis* VILLENEUVE, H: *Elfia abnormis* STEIN és I: *Minthodes picta* ZETTERSTEDT szárnyvége (Eredeti)

Boreo-montán faj, Svédországban, az Alpokban, Transzkaukáziában és Mongóliában mutatták ki. Nálunk még nem került elő. A hangyabolyokban fejlődő *Myrmecozela ochracea* ZELLER hernyójából nevelték ki

[picta (ZETTERSTEDT, 1844)]

148. nem: **Neaera** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A tarkót több sorban le a szájnyílásig fekete sörték borítják (97. ábra: C). A csápsörte a 2/3—3/4-éig megvastagodott, a meghosszabbodott 1. és 2. íz miatt a középen térdesen hajlott. Az r_{4+5} ér tövén 1 erős és 1—2 gyengébb sörtécske áll. Mindkét ivar homloka széles, 2 alsó orbitális sörtével. A széles tarkó-kiöblösödést erős sörték fedik. A tapogató rövid, a végén ecsetszerűen álló sörtékkel. A pajzsocska csúcssörtéje hiányzik, helyébe az erős keresztezett subapicalisok léptek. A pteropleuralis sörte fejlett. Az *mcu* harántér az *rm* és az *m* ér könyöke között a középen, vagy az *rm* ér felé tolódva helyezkedik el. A 2. potrohszelvény horpadása egészen vagy majdnem a széléig ér. A 4. potrohszelvényen discalis sörték állnak. A szárny tejfehér.

A nem 3 palearktikus faja közül az egyik hazánkban is él.

— — A fekete potroh 3—4. szelvényét 3/4 részben világos hamvasság borítja. Mindkét ivar homloka 1,5—1,7-szer szélesebb, mint a szem, aminek majdnem fele a homloksávra esik. Az orca keskeny (97. ábra: C), csak az 1/5-e a hím rendkívül széles 3. csápízének. A pofa 1/3-a a szem magasságának. A homloksörték hátrafelé dőlnek. A hím csápjának 3. íze 1,5-szer hosszabb, mint amilyen széles, és 2-szer hosszabb, mint a 2. íz. A csápsörte 1. íze meghosszabbodott, a 2. valamivel hosszabb, mint az 1., a 3. 1,5—2,0-szer hosszabb, mint az 1 + 2. íz együtt. A homlokon 1 sor homloksörte áll, amelyeket kívül-belül néhány gyenge sörtécske kísérhet. A tor fekete, a szürke hamvasságban 4 keskeny fekete sávval. A pajzsocska és a lábak feketék. A szárny kissé tejszerűen fehéres. 5—7 mm.

Nyugat-Európától Leningrádig, a Kaukázustól Mongóliáig elterjedt faj. Hazánkban ritka, 1—1 példányt fogtak az ország különböző vidékein a síkságon és alacsonyabb hegyoldalakon. Kinevelték az *Epiblema fulvana* STEPHENS és *Pectinophora malvella* HÜBNER hernyójából (VII—IX.) [= *albicollis* (MEIGEN, 1824)]

laticornis (MEIGEN, 1824)

149. nem: **Neoplectops** MALLOCH, 1930

Az előző nemtől megkülönbözteti a tapogató teljes hiánya. A 3—4. potrohszelvényen nincs discalis sörte. A csápsörte 3. íze 2-szer hosszabb, mint a tőíz.

A nem egyetlen palearktikus faja él Európában, felbukkanása nálunk is várható.

— — Az r_1 ér csúcsi harmadában felül és alul is sörtécskék sorakoznak. A dorsocentralis sörték száma 3 + 3. A potroh fekete, csak a szelvények tövén találunk keskeny, a középen megszakított, világos öveket. A tor fekete, csak gyengén hamvas, főleg a vállududoron és

a varrat előtt, ahol 2 szürke sáv látható. A szárny átlátszó, gyengén barnás árnyalatú. A nőstény hasonló a hímhez. 4,5—5 mm.

Európa földközi-tengeri országaiban, az Alpokban és Kisázsiában, Szibériában, Japánban és Észak-Afrikában mutatták ki. Hazánkban még nem találták. Kinevelték a *Cydia pomonella* L., *Pammene juliana* HÜBNER és *Semasia dealbana* FROELICH hernyójából (VI—VIII.)

[**pomonellae** (SCHNABL & MOKRZECKI, 1903)]

150. nem: **Heraultia** VILLENEUVE, 1920

A rokon nemektől elkülöníti, hogy a prosternumon sörtécskék állnak, a 2. potrohszelvény horpadása csak a szelvény közepéig ér, a szárny r_{4+5} erének tövén csak 1 magános sörte áll, az R_5 szárnysejt hosszú nyélben végződik (97. ábra: G). A csápsörte tőízei nagyon rövidek (97. ábra: D), ezért nem térdes. A járomlemezen csak nagy sörték vannak, szőrszálak nincsenek. Az 5. tergit tőharmadában egy sor discalis sörte látható.

A nem egyetlen faja Dél-Európában, Izraelben, Üzbegisztánban és hazánkban is él.

— — A hím homloka 1,2-szer szélesebb, mint a szem, a nőstényé egyenlő vele. Az arc kissé hosszabb, mint a homlok (97. ábra: D), a szájperem oldalról nem látszik. Az orca 1/3 olyan széles, mint a 3. csápíz. A hím 3. csápíze 3,5-szer hosszabb, mint a 2., a nőstényé 2,5-szer. A pofa keskeny, 1/6-a a szem magasságának. A tapogató csúcsi fele megvastagodott, fele olyan hosszú, mint a 3. csápíz. Csak 3 hypopleuralis sörtéje van. A potroh 3—4. hátlemezén általában nincsenek középső discalis sörték, csak laterodiscalisok, nagy példányokon azonban lehetnek közép-discalisok is. A szárny *mcu* harántere közelebb áll az *rm* érhez, mint az *m* ér könyökéhez (97. ábra: G). A középső lábszáron 1 anterodorsalis, a hátulsón 6—10 anterodorsalis sörte állhat. A tor fekete, a fehéresszürke hamvasságban a varrat előtt 5 sötétebb sáv tűnik elő. A potroh hamvasság nélkül fekete. A szárny kissé tejszerű. A lábak feketék. 3 mm.

Nagyon ritka mediterrán faj. Franciaországból, Olaszországból és Izraelből jelentették. Hazánkban az egyetlen példányt Budapesten, a Csúcs-hegyen fogták. Kinevelték a *Metzneriella aestiva* ZELLER és *M. asperella* ENGLERT hernyójából (V—VII.)

albipennis VILLENEUVE, 1920

151. nem: **Elfia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1850

Az R_5 szárnysejt nyitott, zárt, vagy a csúcsharántér hiányzik, utóbbi esetben az *mcu* harántér is fejlett (97. ábra: H). A csápsörte 2. íze sokkal hosszabb, mint amilyen vastag (97. ábra: E). A járomlemezen a nagy sörtéken kívül sörtécskék találhatók, amelyek lekísérik a homloksörtéket az orcára is. A hím 5. potrohszelvényén nincsenek discalis sörték.

A többnyire ritka 7 palearktikus fajból valamennyi Európában is él, de eddig csak egyet sikerült hazánkban megtalálni. A tárgyalt 5 fajból még 2—3 előkerülése Magyarországon valószínű.

1 (2) A középső lábszáron hiányzik az anterodorsalis sörte, néha a belső sörte is. A homloksörték száma 6—7. A csápsörte 1. íze rövid, a 2. egyenlő hosszú a 3.-kal. A nőstény potrohának 3—4. tergitjén néha 2—2 kis szabálytalan discalis sörte állhat, de mindig hiányzik az 5. hátlemezen. A szárnytövis nagyon rövid. A hím 3. csápíze 4-szer, a nőstényé 3,5-szer hosszabb, mint a 2. Az orca nem szélesebb, mint a csápsörte. A tapogató nem vagy alig szélesedik ki a csúcsán. A dorsocentralisok száma a varrat előtt 2 vagy 3, mögötte 3. A hím potrohának 3—5. tergitjén laterodiscalisok állnak, a 2—3. szelvényen 2—2 középső peremsörtét találunk. A fekete tor alig hamvas, 2 bizonytalan sötét sávval. A potroh fényes fekete, a 3—5. szelvények tövén, a középen megszakítva keskeny fehér sáv van. Teljesen fekete. Az *m* ér könyöke 3—4-szer távolabb áll az *mcu* értől, mint a szárnyperemtől. 4 mm.

Közép- és észak-európai faj, Csehországból írták le. Hazánkban még nem gyűjtötték. Életmódja ismeretlen (VI—VII.) [= *aristata* (ROHDENDORF, 1934)]

[**bohemica** (KRAMER, 1907)]

2 (1) A középső lábszáron anterodorsalis és belső sörte áll. Csak 5 homloksörte van. A csápsörte 2. íze rövidebb, mint a 3. A nőstény 5. tergitjén teljes discalis sörtesor áll. A szárnytövis erős.

3 (4) Az elülső lábszáron 1 gyenge magános anterodorsalis sörte áll, a hátulsó sörte hiányzik. 2 + 3 dorsocentralis sörtéje van. A hátulsó lábszáron 2 dorsalis sarkantyú-sörte látható. A 2. potrohszelvénynek sem középső, sem oldalsó peremsörtéi nincsenek. A pofa szélessége 1/3—2/5-e a szem magasságának. A csúcsharántér vékonyabb a többinél, néha hiányzik. Az *m* ér könyöke 3-szor messzebb van az *mcu* értől, mint a szárnyperemtől. A toron a varrat előtt 2 széles, barnásszürke sáv fut, a potroh 3—5. tergitjeinek elején középen megszakított keskeny fehér öv látható. A basicosta és a billér sárga, egyébként az állat fekete. 3—3,5 mm.

Meglehetősen gyakori faj Európában, így Csehszlovákiában is, de hazánkból még nem került elő. Gazdája az *Oecophora sulphurella* FABRICIUS, *O. bractella* L., *Solenobia triquetra* FISCHER VON RÖSLERSTAMM, *Tinea cloacella* HAWORTH, *T. granella* L. (V—IX.)

[**cingulata** (ROBINEAU-DESVOIDY, 1830)]

4 (3) Az elülső lábszáron 2—4 anterodorsalis sörte és 2 hátulsó sörte áll. A dorsocentralis sörték száma 3 + 3.

5 (6) A szárny csúcsi haránter e hiányzik, az *mcu* ér közelebb van az *rm* érhez, mint a saját hossza (97. ábra: H). Az elülső lábszáron 1 erős és 1 gyenge anterodorsalis sörte áll. A hátulsó lábszár végén csak 2 dorsalis végsörte látható. A 2. potrohszelvény közepén nincs peremsörte. A nőstény 3. csápíze 1,5-szer hosszabb, mint amilyen széles, 2,5-szer hosszabb, mint a 2. íz (97. ábra: E). A csápsörte a hosszának 3/4-éig megvastagodott, az 1. íze nem hosszabb, mint amilyen vastag, a 2. íz kb. 4—5-ször hosszabb, mint a vastagsága, és majd-

nem fele olyan hosszú, mint a 3. íz. A nagy vibrissa felett az arcélcen 3 kis erős vibrissa áll. A pofa szélessége 1/3-a a szem magasságának. A tor fekete, gyengén hamvas, a háton 1 széles középsávval és 2 széles oldalsávval. A potroh 3. szelvényének közepén 2 peremsörte, a 4.-en teljes peremsörte sor áll. A potroh fényes fekete, a 3—5. szelvények tövén 1/5 szélességben a középen megszakított fehér öv látható. A tapogató fekete és lapátszerűen kiszélesedik. 3 mm.

A fajt Budapestről írták le, megtalálták Spanyolországban (Andalúzia) is. Újabban 2 példányát szintén Budapesten találtuk meg. Egyéb előfordulása és életmódja ismeretlen (VIII.)

abnormis (STEIN, 1924)

6 (5) A szárny csúcsi haránterе megvan. Az elülső lábszáron 3—4 erős anterodorsalis sörte áll. A hátulsó lábszárnak 3 dorsalis sarkantyúsörtéje van. A 2—3. potrohszelvény közepén 2 kis peremsörte, a 4—5. szelvényen teljes sor áll.

7 (8) A potroh minden hamvasság nélkül fényes fekete. A toron csak a varrat előtt van nyoma a hamvasságnak. A tapogató sárga és alig szélesedik ki. Az orca alul olyan széles, mint a csápsörte töve. A szárny *mcu* ere egyforma távolságban van az *rm* harántértől és az *m* ér könyökétől. A *cu* ér utolsó szakasza 1,2-szer olyan hosszú, mint az *mcu* ér. A váll-lemez fekete, a szárnytőlemez sárga, a billér rozsdasárga, a lábak feketék. 4,5 mm.

Németország, Lengyelország és Ausztria lucfenyveseiben talált ritka faj, hazánkban még nem fogták. Gazdája a *Laspeyresia pactolana* ZELLER és *L. zebeana* RATZEBURG hernyója (V.)

[**nigroaenea** HERTING, 1968]

8 (7) A 3—5. potrohszelvények tövén a fehér hamvasság keskeny öveket alkot, amelyek a középen megszakítottak. A tor háta meglehetősen sűrűn hamvas, a varrat előtt 2 keskeny feketésszürke sáv van. A tapogató fekete, néha többé-kevésbé sárga, a nőstényé bunkószerűen megvastagodott. Az orca az alsó harmadában 2-szer olyan széles, mint a csápsörte töve. A szárny *mcu* ere 1,5-szer olyan messze áll az *m* ér könyökétől, mint az *rm* harántértől. A *cu* ér utolsó szakasza 1,5-szer olyan hosszú, mint az *mcu* ér. A nőstény hasonló a hímhez. 4 mm.

Ritka közép- és észak-európai faj. Megtalálták Szlovákiában, Szibériában, a Kurili-szigeteken, de Magyarországon még nem fogták. Életmódja ismeretlen (V—XI.)

[**zonella** (ZETTERSTEDT, 1844)]

152. nem: **Phytomyptera** RONDANI, 1845

A nemet azonnal felismerhetjük a hiányzó csúcsharántérről és a hiányzó *mcu* érről (98. ábra). Apró, 3 mm-es legyek. A homlok 1,5-szer szélesebb, mint a szem, jó 1/3-a a homloksávra esik. A 3. csápíz rendkívül széles, 2,5—3-szor

hosszabb, mint a 2. íz (97. ábra: F). A tapogató rövid, a hímé a csúcsi felén kissé, a nőstényé erősen kiszélesedik. A pajzsocskának 2 gyenge, párhuzamosan álló apicalis sörtéje, 1—1 pár subapicalis és basalis sörtéje van. A hátulsó lábszár végén 3 dorsalis sarkantyú-sörtét találunk. Egyebekben az előző nemhez hasonlít.

A nemnek mind a 4 faja Európában is él, közülük egyetlent találtak meg hazánkban, a többi nem is várható.

— — A hím homlokán 2 alsó orbitalis sörte áll (97. ábra: F). Az orca csak vonalnyi széles, a pofa 1/3-a a szem magasságának. A tor fekete, nagyon vékonyan hamvas, a varrat előtt középen 3 keskeny sáv van, kétoldalt 1—1 széles fekete folttal (98. ábra). A potroh vörösesfekete, a 3—5. szelvény tövén keskeny hamvas, a középen megszakított öv látható, a 2. szelvény közepén nincs peremsörte, a 3.-on 2 erős, a 4.-en egész sor sörte áll. 3 mm.

Egész Európában, a Kaukázustól Szibérián át Mongóliáig megtalálták. Hazánkban ritka, egyetlen példányát a Vértes hegységben Csákváron fogták. Sokféle hernyóból nevelték ki: *Pterophorus microdactylus* HÜBNER, *Tortrix viridana* L., *Clysia ambiguella* HÜBNER, *Euxanthis cebrana* HÜBNER, *Polychrosis botrana* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Semasia neglectana* DUPONCHEL, *Epiblema immundana* FISCHER VON RÖSLERSTAMM, *Recurvaria nanella* HÜBNER, *Caloptilia semifascia* HAWORTH, *C. roscipennella* HÜBNER, *Eucosma triquetrana* HAWORTH (IV—VIII.)

nigrina (MEIGEN, 1824)

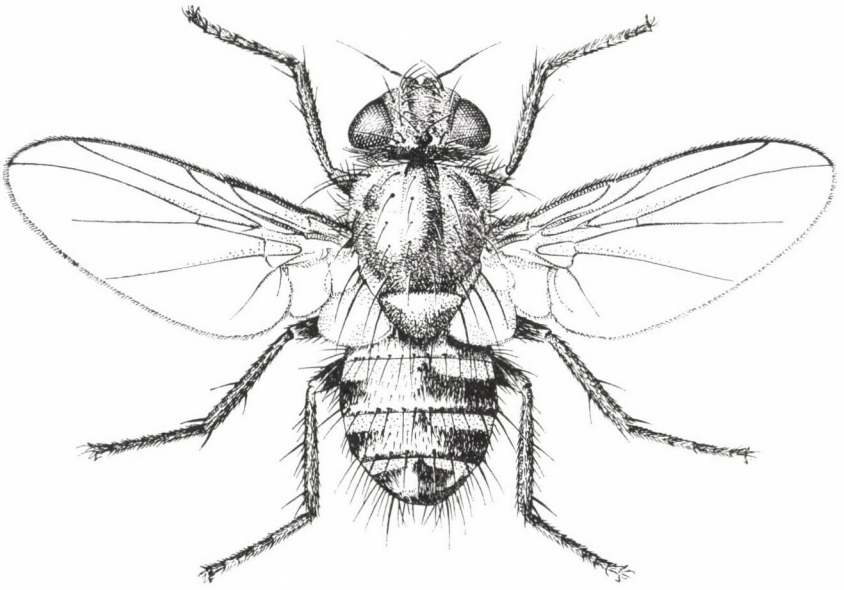
153. nem: **Graphogaster** RONDANI, 1863

Kicsiny, 3—4 mm-es legyek, az R_5 szárnysejtjük hosszú nyeles. A hímek homloka nagyon keskeny, a járomlemezek összeérnek, a külső és belső verticalis sörték helyén csak vékony, előrehajló szőrök állnak, alig emelkednek ki a postocularis szőrök sorából (99. ábra: A; rajzunk a mongóliai *Graphogaster altaica* MESNIL ♂ fejét mutatja). Az arc rövid, csak 2/3-a a homloknak. A száj kissé felhajló, oldalról alig látható. Az orca kopasz, lefelé keskenyedik, kissé keskenyebb, mint a 3. csápíz. A csáp 3. íze nem vagy alig hosszabb, mint a 2. íz. A csápsörte 1/4—2/5-éig megvastagodott, a 2. íze nem hosszabb, mint amilyen vastag. A tapogató hengeres vagy kissé bunkószerű. A szem kopasz. A tarkót csak fekete szőrözet borítja. A prosternumon sörtécskék láthatók. A praealaris sörte szőrszerű vagy hiányzik, 3. supraalaris nincs. A tor oldalán 2 sternopleuralis és 3—6 hypopleuralis sörte áll. A pajzsocskának 2 erős keresztezett apicalis sörtéje van. A váll-lemez fekete, a basicosta barnássárga. A hím karmai rövidek. A középső lábszáron 1 anterodorsalis sörte található. A potroh széles, domború. A nőstény homloka olyan széles, mint a szem. A 3. lábszár posteroventralis sarkantyúja csökevényes.

A nem 10 palearktikus fajából 5 él Európában, de még egyet sem fogtak hazánkban, mégis 3 faj előkerülése várható.

1 (2) A hím 4. potrohszelvényén a discalis sörték teljes sort alkotnak, viszont peremsörték nincsenek, a nőstényeken pedig 1 sor peremsörte és csak 2 discalis áll ezen a szelvényen. A homloksörték az orcán a csápsörte tövének szintjéig lemennek. A toron 2 substigma-

ticalis sörte található, az egyik felfelé, a másik lefelé hajlik (mint a 148. ábra: C). A hím homlokának szélessége a fejtetőn egyenlő a csápsörte tövének vastagságával. A fej fekete, sűrű ezüstfehér hamvassággal van fedve. A tort csak alig látható hamvasság takarja, a pajzsocskának csak a csúcsa sárgásfehér. A fekete potrohot a sűrű sárgásfehér hamvasság eltakarja, a szelvények közepén fekete folt van. A nőstény homloka 1/4—1/2 olyan széles, mint a szem. Tora sűrűn hamvas, potroha sárgásszürke hamvasságában nincsenek fekete foltok, de lehet csaknem fekete, ha a hamvasság a szelvények tövére szorítkozik. 4—4,5 mm.

98. ábra. *Phytomyptera nigrina* MEIGEN ♂ (Eredeti)

Hazája Dél-Európa, Palesztina, Transzkaukázia és Észak-Afrika. Jugoszláviában is fogták, de Magyarországról még nem került elő. Életmódja ismeretlen (III—V.)

[**vestita** RONDANI, 1868]

2 (1) Mindkét ivar 4. potrohszelvényén többé-kevésbé teljes sor discalis és peremsörte áll. A homloksörték csak az 1. csápíz alsó végéig mennek le. A toron nincs lefelé hajló substigmaticalis sörte.

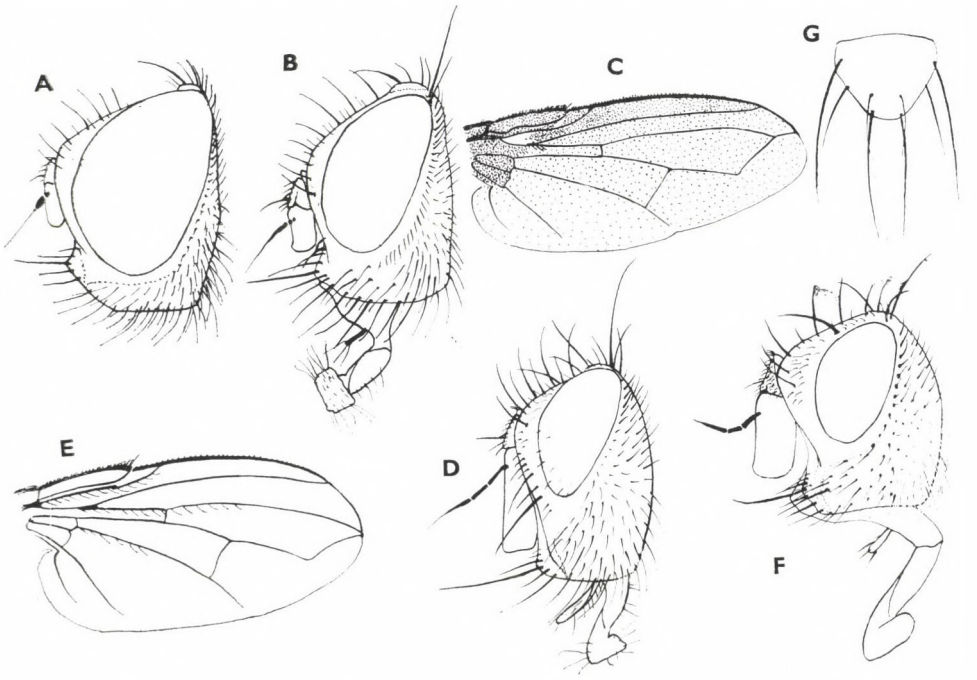
3 (4) A potroh 3—5. tergitjét sűrű szürke hamvasság fedi. A billér sárga, a tapogató sötét. A praealaris sörte csaknem mindig hiányzik. Az r_{4+5} ér tövén csak 1 sörtécske áll. A toron a praestigmaticalis sörte magános, a substigmaticalist egyetlen sörtécske kíséri. A barett kopasz. A toron 3 + 3 discalis sörte áll, a színe fekete, csak a válldudoron és az oldalán van gyenge hamvasság. A potroh 4. tergitjén

teljes peremsörte-sor és csaknem teljes discalis sor áll. A potroh fekete, a sűrű hamvasságát fekete foltok díszítik, a 3. tergit hátulsó szegélye barnásfekete, középen kerek fekete folttal, mely a 4. tergitbe is átmegy. A torpikkely barnásszürke. A lábak feketék. A nőstény homloka olyan széles, mint a szem. A homloksáv 1/2—3/5-e a járomlemeznek. A tor hamvasabb, 4 nehezen észrevehető sötétebb sávval. A potroha fekete, sűrű sárgásfehér hamvassággal borított, a 3. tergit hátulsó peremét középen megszakított barna sáv szegélyezi. 3,5 mm.

Ritka észak- és közép-európai faj, megtalálták Dél-Szibériában is. Hazánkban még nem gyűjtötték. Molylepkék hernyóiban élősködik; gazdái: *Acalla ferrugana* TREITSCHKE, *Evetria resinella* L., *Adrasteia notatella* HÜBNER, *Leucoptera laburnella* STAINTON (V—IX.)

[**brunnescens** VILLENEUVE, 1907]

4 (3) A potroh 4—5. tergitjét és a 3. elejét nagyon vékony hamvasság fedi. A billér feje fekete vagy feketésbarna. A praealaris sörte fejlett. A szárnyon az r_{4+5} ér tövén nincs sörtécske. A praestigmaticalis és substigmaticalis sörték mindegyikét egy csomó hosszú szőr veszi körül. A baretten 1 szőrszál található. A potroh fekete, a 3—5. tergitje gyengén hamvas, a 3. tergit közepét fekete folt foglalja el, egy kisebb van a 4. tergit közepén, közel az elülső szegélyéhez.

99. ábra. A: *Graphogaster altaica* MESNIL ♂ feje — B: *Loewia phaeoptera* MEIGEN ♂ feje és C: szárnya — D: *Triarthria setipennis* FALLÉN ♀ feje és E: szárnya — F: *Trichactia pictiventris* ZETTERSTEDT ♀ feje és G: pajzsocskája (Eredeti)

A 3. tergit hátulsó 3/4-e fekete, a 4. tergit hátulsó szegélyén 1 keskeny feketésbarna harántsáv fut az oldalsó 1/3-on. A legerősebb sörték kis kerek fekete foltokban ülnek. A billér sárga, a feje barna. A nőstény homloka kissé keskenyebb, mint a szem, a homloksáv fekete, 2/3 része a járomlemeznek. A tor nagyon gyengén hamvas, 4 hosszanti sávval. A nőstény potroha gyengébben hamvas, mint a hímé. 4—4,5 mm.

Ritka közép-európai és japáni faj. A típussorozatot Ausztriában, a szomszédos Burgenlandban gyűjtötték. Magyarországon még nem fogták. Életmódja ismeretlen (V.)

[**nigrescens** HERTING, 1971]

154. nem: **Loewia** EGGER, 1856

Teljesen fényes fekete, 4—10 mm-es legyek. Az R_5 szárnysejtjük nyeles (99. ábra: C). Az arc fele olyan hosszú, mint a homlok (99. ábra: B). A hím homloka keskeny, nem szélesebb, mint a 3. csápíz, a nőstényé körülbelül olyan széles, mint a szem, és a járomlemezei fényesek. A nagyon rövid csáp a szem közepének magasságában ered, a 3. íze nem vagy alig hosszabb, mint a 2. A csápsörte az 1/3-áig vastagodott meg, a 2 tőíze rövid. A tarkó felül lapos, alul domború és csak fekete sörtesorok fedik. A tarkó-kiöblösödés nagy. Az orca nem szélesebb, mint a 3. csápíz, a pofa szélessége 1/3-a a szem magasságának. A 3 vállsörte egyenes vonalban áll (kivétel: *setibarba* EGGER), vagy csak 2 van. A pajzsocska mind a 4 sörtepárja erős. Az 5. potrohszelvényen erős discalis sörték állnak.

A 13 palearktikus fajból 9 európai. Hazánkban csak 2 faj előfordulása bizonyos, 1 bizonytalan, a 3.-é lehetséges. Életmódjukról alig tudunk valamit, csak egyetlen fajt sikerült kinevelni egy *Lithobius* nembe tartozó százlábúból.

1 (2) Az orcán 1 sor erős sörte áll, éppoly hosszúak és erősek, mint a homloksörték. A válldudoron a 3 vállsörte háromszög alakban helyezkedik el. A hátulsó lábszáron 3 dorsalis végsörte áll. Az r_{4+5} éren a sörtécskék az *rm* felé félútig elmennek. A 2. potrohszelvény horpadása nem ér a pereméig. A hím szemét sűrű barna szőrözet fedi, a nőstényé kopasz. A pajzsocskán 2—3 pár lateralis sörte látható. 7—9 mm.

A fajt Trieszt közelében és Modena mellett (Olaszország), és a Déli-Kárpátokban (Mehádia) fogták. Magyarországon még nem került elő. Életmódja ismeretlen (VI—VIII.)

[**setibarba** EGGER, 1856]

2 (1) Az orca kopasz vagy csak apró szőröcskék találhatók rajta. A válldudor basalis sörtéi egyenes sorban állnak. A hátulsó lábszáron 2 basalis végsörte áll. Az r_{4+5} érnek csak a tövén áll néhány sörtécske. A 2. potrohszelvény horpadása a pereméig ér.

3 (4) Az R_5 sejt nyele fele olyan hosszú, mint a csúcsharántér. Az orca végig rövid szőrös. A pajzsocska lateralis sörtéi valamivel hosszabbak, mint a basalisok, és kissé rövidebbek, mint a subapicali-

sok, az apicalisok 2/3 olyan hosszúak, mint a subapicalisok. A tapogató sárga. A szemeket sűrű fehér szőrözet fedi. A szárny kissé sárgás, az elülső pereme barnás. 4—4,5 mm.

Egész Európában elterjedt ritka faj. Magyarországon még nem találták. Életmódja ismeretlen (VI—VIII.) (= *petiolata* PANDELLÉ, 1895; *piliceps* MESNIL, 1973)

[**submetallica** (MACQUART, 1855)]

4 (3) Az R_5 sejt rövid nyelű vagy zárt.

5 (6) A billér sárgásbarna vagy sárga. Az orca alsó harmadában 1—5 sörtécske állhat. A hím szemét meglehetősen hosszú és sűrű szőrözet borítja, a nőstényét rövid és ritka. A hím homloka a legkeskenyebb helyen olyan széles, mint a 3. csápíz, a nőstény 1—2. csápíze vöröses-sárga. A billér nyele sárga, a feje sárgás vagy világosbarna. A háton a varrat előtt általában 3 acrostichalis sörte, a pajzsocskán 1, néha 2 oldalsörte található. A nőstény homloka szélesebb, mint a szem, a 2—3 alsó orbitalis sörte a szem fölé hajlik. A hím potroha hátulról nézve barnásszürkén hamvas, a nőstényén egészen éles szögben nézve is csak leheletnyi hamvasság látható. A szárny gyengén barnás színű. 6—8 mm.

Ritka európai faj, hazánkban is csak néhány példányt fogtak a Cserhát hegységben (Ludashalászi, Ipolytarnóc) és az Alföldön (Csévharaszt, Hortobágy). Közelebbről meg nem határozott *Lithobius* százlábúból nevelték ki (V—VIII.)

foeda (MEIGEN, 1824)

6 (5) A billér fekete. Az orca alsó harmadában nincsenek sörtécskék.

7 (8) A szem kopasz (99. ábra: B). A potroh fénylő fekete, a hímen is csak egészen hátulról nézve lehet a hamvasság nyomait felfedezni. A hím homloka olyan széles, mint a 3. csápíz. A nőstény pajzsocskáját csak nagyon rövid lesimuló szőrözet fedi. A hím 6. tergitje összenőtt a 7—8.-kal és egyetlen harántfutó sörtesora van. A nőstény homloka kissé keskenyebb, mint a szem, és az alsó orbitalisok előrehajlanak (nem a szemek fölé). A szárny erősen barna, főleg az elülső peremén és az erek mentén (99. ábra: C). 4—6 mm.

Európa északi és középső övezetében, valamint Transzkaukáziában él. Magyarországon szélesen elterjedt faj, inkább a hegyvidékeken (Budai-hegység Vértes, Mecsek, Bükk hegység), de az Alföldön is (Hortobágy, Gyula). Életmódja ismeretlen (V—IX.)

phaeoptera (MEIGEN, 1824)

8 (7) A szem szőrös (a nőstényé ritkásabb és rövidebb). A hím potrohát ferdén hátulról nézve nagyrészt sötétszürke hamvasság fedi. A hím homloka keskenyebb, mint a 3. csápíz. A nőstény pajzsocskáján az apicalis sörték között néhány felálló szőrszál tűnik fel.

9 (10) Az R_5 sejt nyele körülbelül olyan hosszú, mint az *rm* harántér vagy a csúcsi harántér 1/4-e. A hím pajzsocskájának subapicalis sörtéi

1,8—2-szer olyan távol állnak egymástól, mint a basalisoktól, a nősténvéi 3-szor távolabb. A hím szemét hosszú sárga szőrözet fedi. A fekete potrohán a fehéres hamvasság nagyon vékony, a 3—5. szelvények hátulsó pereme fényes marad. A szárny szürke, elöl és az erek mentén erős barna színeződéssel. 4—4,5 mm.

Közép- és dél-európai faj. Morvaországban is fogták. Hazánkban még nem gyűjtötték. Életmódja nem ismeretes (VI—IX.) (= *clausa* PANDELLÉ, 1895)

[nudigena MESNIL, 1973]

10 (9) Az R_5 szárnysejt nyele sokkal rövidebb, mint az *rm* harántér. A pajzsocska lateralis sörtéi olyan erősek, mint a basalisok. A toron a varrat előtt alig észrevehető hamvasság, a potrohon egészen hátulról nézve gyenge fehéresszürke hamvasság vehető észre, a szelvények hátulsó pereme nem hamvas. A szárny és a torpikkely erősen barnásszürke. A billér nyele piszkossárga, feje feketésbarna. A nőstény potroha minden hamvasság nélkül fényes fekete. 5—6,5 mm.

Ritka európai faj, csak Svájcban és néhány helyen Ausztriában (Mariazell) gyűjtötték. Valószínűleg ehhez a fajhoz tartozó párt fogtak hazánkban Horvátkimlén a Mosoni-Duna mellett. Életmódja ismeretlen (V—VIII.)

adjuncta HERTING, 1971

155. nem: **Triarthria** STEPHENS, 1829

A feltűnő nemet jellemzi a 3 majdnem egyforma hosszú ízből álló, végig vastag csápsörte, az orcán végigvonuló, lefelé hajló erős sörtesor (99. ábra: D), a sörtézett r_1, r_{4+5} és *cu* erek (99. ábra: E). Mindkét ivar homloka 1,5—2-szer szélesebb, mint a szem, és 2 alsó orbitalis sörtéje van. A tarkó domború, több sorban fekete sörtécskék borítják, csak legalul a szájnyílás mögött van kevés fehér szőrszál. A homlokon 5—6 erős, hátrafelé dőlő homloksörte áll. A járomlemezen és az orcán sötét szőrsor vonul a sörtéket kísérve és kiegészítve. A csáp hosszú és széles, a 3. íz 4—5-ször hosszabb, mint a 2. A pofa 1/2—1/1 olyan széles, mint a szem magassága. A szemet ritkás szőrözet fedi. A tor pteropleuralis sörtéje rövidebb, mint a sternopleuralis. A 2. potrohszelvényen nincsenek peremsörték és horpadása a széléig ér. A nőstény hasonló a hímhez. A 3. tibián 3 dorsalis sarkantyú-sörte áll.

A nem 2 palearktikus európai faja hazánkban is megtalálható.

1 (2) A varrat előtt a középsávok egyetlen széles sávvá olvadtak össze. A test teljesen fekete, ritka szürke hamvasság borítja. Mindkét ivar homloka 1,8-szer szélesebb, mint a szem. A homloksáv a fejtetőn 2-szer olyan széles, mint a járomlemez. A pofa szélessége 2/3-a a szem magasságának (99. ábra: D). A varrat előtt 2 dorsocentralis sörte áll. A potroh fényes fekete, a 3—5. szelvények tövének 2/3—3/4 részét világos barnásszürke hamvasság fedi. A lábak és a térdek is feketék, csak a tapogató részben sárgásbarna, részben barna. 4—6 mm.

Európa északi felétől Transzkaukáziáig és Izraelig gyakori faj. Hazánkban ritka, meglepő módon a meleg alföldi tájakon (Csévharaszt, Bugac, Hortobágy) és a hegyvidékeken (Budai-hegység, Pilis, Bükk hegység) is 1—1 példányát gyűjtötték. Gazdaállatai fülbemászók: *Forficula auricularia* L., *Apterygida albipennis* CHARPENTIER (IV—V.) — Fülbemászók fürkészlegye

setipennis (FALLÉN, 1810)

2 (1) A varrat előtt 2 keskeny középsáv és 2 oldalsáv látható. A test hamvassága sűrű, fehéres kékesszürke. A hím homloka 1,6-szer szélesebb, mint a szem, aminek több mint fele a homloksávra esik. A hím pofájának szélessége fele a szem magasságának. A tapogató teljesen vörösessárga. A varrat előtt 3 dorsocentralis sörte áll. A 3—5. potrohszelvények 2/3—3/4 részét kékesfehér hamvasság takarja. A hím lábai feketék, a nőstények térdei, hátulsó lábszárai és combjának alsó oldalai részben sárgák. 5—6 mm.

Európának déli és középső övezetében él. Hazánkban ritka, csak Nagykovácsiban fogtak 3 példányt egy almáskertben. Kinevelték többször is a *Forficula auricularia* L. fülbemászóból. Lehet, hogy az előző fajnak csak változata (V—IX.)

spinipennis (MEIGEN, 1824)

156. nem: **Barychaeta** BEZZI, 1906

Nagyon közel áll az előző nemhez, de orcája kopasz, nincsen sem sörte, sem szőr a homloksörték alatt. A pontszemlemez feltűnően nagy. A homloksörték vékonyak, a járomlemezen nincsenek alsó orbitalis sörték. A pajzsocskán nincs csúcssörte. A csápsörte a 3/4-éig megvastagodott, az 1. íze csak 1,5-szer hosszabb, mint a vastagsága, a 2. íz 2-szer, a 3. íz 1,5-szer olyan hosszú, mint az 1 + 2. íz együttvéve. A pofa szélessége nem éri el a szem magasságának felét. A szem hosszan és elég sűrűn szőrös. A toron 2 sternopleuralis és 3—5 hypopleuralis sörte látható. A 2. tergiten 2 peremsörte áll, horpadása nem fejlődött. A szárnyon az r_{4+5} éren a sörtécskék fél távolságig mennek el az *rm* ér felé, az r_1 ér kopasz, az R_5 sejt zárt vagy kissé nyeles. A nőstény ismeretlen.

A nem 2 palearktikus fajából 1 él Európában. Hazánkból még nem került elő.

— — A homlok 1,6—1,8-szer olyan széles, mint a szem. A csáp fekete, a tapogató a sárgától a feketésbarnáig változhat. A tor fekete, elég sűrű szürke hamvasság fedi, 4 keskeny, áttűnő sávval. A potroh fekete, a szürke hamvasság teljesen elfedi, a középsáv a fény irányától függően vasszürkén csillog. A váll-lemez feketésbarna, a basicosta és a billér sárgásbarna. A torpikkely fehér. A lábak feketék. 8 mm.

A ritka fajt Ukrajnából (Harkov) írták le, és keleten Szibérián át Kínáig megtalálták. Hazánkban még nem került elő. A *Peucedanum* virágzatán szeret táplálkozni. Életmódja ismeretlen (VII—VIII.)

[**jaroschewskyi** (PORTSCHINSKY, 1881)]

157. nem: **Trichactia** STEIN, 1924

Félig sárga, kis legyek. A pajzsocska csúcssörtéi és basalisai erősek, a subapicalisok rövidek (99. ábra: G). A csápsörte 4/5-éig megvastagodott, az 1. és 3. íz egyforma hosszú, a 2. íz csak fele a 3.-nak (99. ábra: F). Az orca felső fele szőrös. A hátulsó lábszárnak 3 dorsalis sarkantyú-sörtéje van. Az *mcu* haránter sokkal közelebb van az *rm*-hez, mint az *m* ér könyökéhez.

A nemnek egyetlen faja él Európában, amelyet a Magas-Tátrában és Palesztinában is megtaláltak.

— — A hím homloka 1,3—1,5-szer szélesebb, mint a szem, aminek fele a vörösessárga homloksávra esik. Az orca szélessége fele a 3. csápíznek (99. ábra: F) és sárga, mint az arcpajzs is. A pofa szélessége fele a szem magasságának, a tarkó-kiöblösödés nagyrészt sárga és erős sörték fedik. A 3. csápíz 2-szer hosszabb a 2.-nál és sárga színű. A tor fekete, csak a pajzsocska csúcsi harmada sárga, a szürke hamvasságát 4 hosszanti sáv tarkítja. A potroh fekete és egyenletesen hamvas, alul és hátul sárga színű. A lábak sárgák, csak a lábfejízek sötétek. A szárny r_{4+5} erén a sörtécskék majdnem az *rm* harántérig érnek. 6 mm.

Nagyon ritka boreo-montán faj, Svédországtól a Pireneusok—Alpok—Kárpátok vonulatáig, így a Magas-Tátrában is megtalálták. Kimutatták Palesztinából is. Magyarországról még nincs adatunk. Életmódja ismeretlen (VII—VIII.)

[**pictiventris** (ZETTERSTEDT, 1852)]

158. nem: **Synactia** VILLENEUVE, 1915

Kicsiny, teljesen fényes fekete legyek. A nagyon mélyen kivájt arc a csápot félig elrejti. Az orca kopasz, a szem ritkán szőrös. A belső verticalis sörték hátradőlnek. A hím homloka 1,6-szer szélesebb, mint a szem, és 1—2 alsó orbitalis sörte áll rajta, a homloksörték rövidek, hátrahajlók, a kísérő szőrszálak nem mennek túl a legalsó homloksörténél. A pofa szélessége fele a szem magasságának. A tarkó-kiöblösödés fényes fekete és sörteszerű szőr borítja. A szárny *m* erének megtörése közelebb áll az *mcu* érhez, mint az *m* ér végéhez. A középső lábszáron 2—3 anterodorsalis sörte áll, a hátulsó lábszár anterodorsalis sörtéi 1—2 kiemelkedő sörtével egyenetlen gereblyét alkotnak.

A nem 2 palearktikus faja közül 1 él Európában, amelyet hazánkban is megtaláltak.

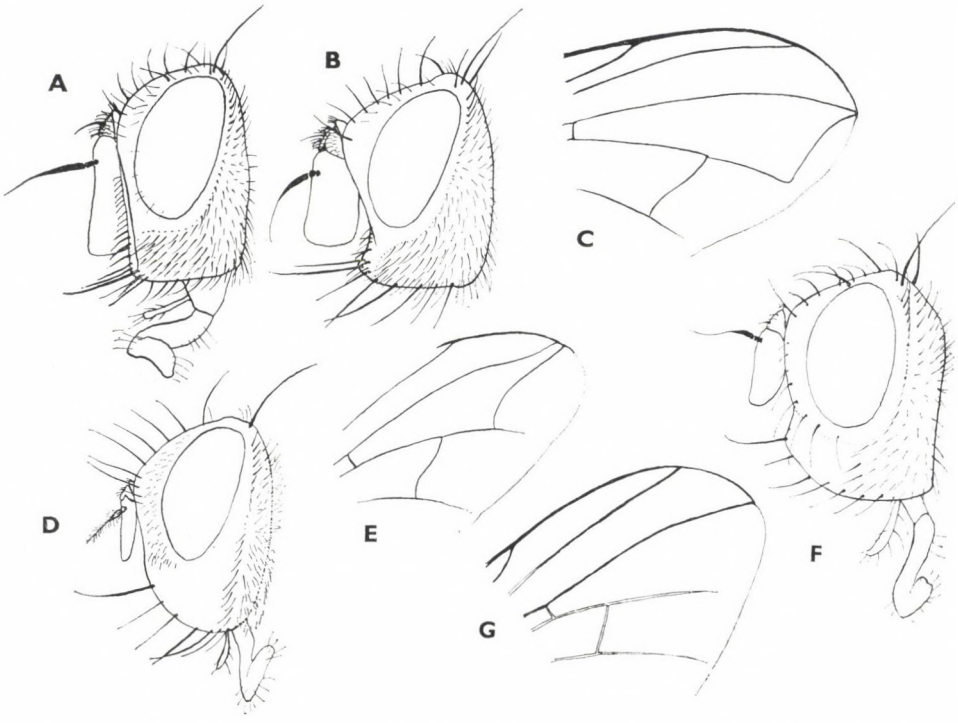
— — A hím csápja hatalmasan fejlett, 2,5-szer olyan hosszú, mint amilyen széles, 5—6-szor hosszabb, mint a 2. csápíz (100. ábra: A). A vibrissák az arcléc 2/3-áig felmennek. A potrohsörték rövidek. A 3—4. tergiten 2 discalis és 2 középső sörte áll. A nőstény csápja élesen elüt a hímétől, csak a felét takarja az arcnak, a 3. íze 2-szerese a 2.-nak, az 1. és 2. íz sárga. A lábak feketék, a hátulsó lábszáron gereblyeszerűen álló ritkás anterodorsalis sörték vannak, köztük 1 erősebb emelkedik ki. 4,5—5 mm.

Közép- és dél-európai faj. Hazánkban ritka, csak Bakonybélen és a Bükk hegységben (Síkfőkút, Répáshuta) fogtak 1—1 példányt. Életmódja ismeretlen (VII—VIII.)

parvula (RONDANI, 1861)

159. nem: **Eloceria** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

A rokon nemektől a lapos arc, a hiányzó vagy teljesen csökevényes tapogató választja el. A belső verticalis sörték keresztezik egymást. Az *m* ér könyöke közelebb van a végéhez, mint az *mcu* harántérhez. A hátulsó lábszáron anterodorsalisan nincs gereblyeszerű sörtesor, csak 1—2 sörte. A középső lábszárnak csak 1 kis anterodorsalis sörtéje van vagy 1 sincs. Mindkét ivar homloka széles, a hímnek is vannak gyenge alsó orbitalis sörtéi. Az orca nagyon keskeny, alsó részén 1,5-szer olyan széles, mint a csápsörte vastagsága. A hím csápja hosszú és széles (100. ábra: B), 2-szer hosszabb, mint amilyen széles, 3—4-szer hosszabb, mint a 2. íz, a nőstény csápja rövid és keskeny, a 3. íz 2—2,5-szer hosszabb, mint a 2. A pofa szélessége 2/5-e a szem magasságának, csaknem teljesen elborítja a sűrű fekete szőrrel fedett tarkó-kiöblösödés. A szem kopasz. A tor sörtéinek száma ingadozó és nagyon sörte-szegény.

100. ábra. A: *Synactia parvula* RONDANI ♂ és B: *Eloceria delecta* MEIGEN ♂ feje — C: *Therobia leonidei* MESNIL ♀ szárnycsúcsa — D: *Dexiosoma caninum* FABRICIUS ♂ feje és E: szárnycsúcsa — F: *Melisoneura leucoptera* MEIGEN ♂ feje és G: szárnycsúcsa (Eredeti)

A potroh 2. tergitjén nincs középső peremsörte, a 3.-on is többnyire hiányzik, a 4.-en van csak 2 középső peremsörte és néha egynéhány discalis sörte. Az *mcu* fele olyan távol áll az *rm*-től, mint az *m* ér könyökétől.

A nem egyetlen európai faja nálunk is él, a másik Japánban honos.

— — A hím homloka olyan széles, mint a szem, a nőstényé valamivel szélesebb, 1/3-a esik a sárgásbarna homloksávra. A tor a pajzsocskával együtt fekete, gyengén hamvas, 4 fekete sávval, amelyek közül a középsők a nőstények esetében összeolvadhatnak. A hím potrohának 2—4. szelvénye kétoldalt szélesen barnássárga, középen 1/5 szélességben fekete sávval, a nőstényé teljesen fényes fekete. Mindkét ivar 3—5. tergitjének tövén 1/4—1/8 szélességben fehéres hamvasságból álló keskeny öv látható. A hím lábai feketék, a nőstény középső és hátulsó combjának eleje szélesen sárga. A billér sárga. 4—6 mm.

Európa nagy részében szórványosan megtalálták. Hazánkban elég ritka, az Alföld homokos területein (Csévharaszt, Tompa, Lónya) találtak néhány példányt. Lárváját a *Lithobius forficarius* GEOFFROY százlábúból nevelték ki (VI—VIII.) — Százlábúak fürkészlegye

delecta (MEIGEN, 1824)

160. nem: **Therobia** BRAUER, 1862

A nemnek több egyedülálló és feltűnő bélyege van: a golyvaszerűen felfújt és a fej alatt kidomborodó prosternum (6. ábra: D), a pontszemek hiánya, a csökevényes szájszervek, a rövid fejsörték, a nagy sörték teljes hiánya a potrohon, a kiszélesedett, sok sörtesorral fedett arcléc, a hímek vonalszerűvé keskenyedett homloka stb.

A nem 4 palearktikus fajából 1 él Európában, ezt Magyarországon is megtalálták.

— — A hím homlokán a szemek csaknem összeérnek, nincsenek külső és belső verticalis sörtéi, a homloksörték parányiak, elöl a lunuláig érnek (6. ábra: D), az orca kopasz, lefelé nem keskenyedik, olyan széles, mint a csáp, az arcléc 2-szer szélesebb, mint az orca. A pofa 1/2—1/3 olyan széles, mint a szem magassága. A tort sűrű sárgás hamvasság fedi, 4 elég széles sötétbarna sávval. A háton 0 + 1 acrostichalis, 2—3 + 3 dorsocentralis, 0 + 1 intraalaris, 2 humeralis, 2 sternopleuralis sörte áll. A pajzsocska sörtéi erősek, a lateralisok hiányzanak. A potroh sárgás, a 4—5. szelvény barnásszürke, az egészet sárgásfehér selymes hamvasság borítja. A sörték csaknem hiányzanak, a 4. tergiten néhány rövid peremsörte, az 5.-en néhány discalis sörte található. A basicosta sárga, az R_5 sejt többnyire zárt, az *m* ér könyöke 4—6-szor távolabb van az *mcu* értől, mint a szárnyperemtől (100. ábra: C). A nőstény homloka 1,3-szer szélesebb, mint a szem, homloksávja elöl-hátul kiszélesedik, a közepe keskeny és 1/4-e a homlok szélességének. A homlokon körülbelül 14 pár gyenge, keresztezett homloksörte sorakozik, a belső és külső verticalis sörték rövidek, az ocellarisok csenevészek, szőrszerűek, van még egy pár hátrahajló praeverticalis és 3—5 pár rövid alsó orbitalis

sörte is. A potroh hamvassága gyengébb, a 3—4. szelvény hátulsó pereme fényes barna. 7 mm.

Ritka dél-európai, éjszakai állat, csak Franciaországból, Svájcból, Kréta szigetéről és a Kaukázusból, Azerbajdzsánból közölték. Hazánkban a ritka fajból egyetlen példányt fénycsapdával fogtak Tanakajdon (Vas m.). Szöcskékben élősködik, az *Ephippiger ephippiger* FIEBER és *Platycleis griseus* FABRICIUS fajokból nevelték ki (VIII.)

leonidei MESNIL, 1964

161. nem: **Dexiosoma** RONDANI, 1856

Nagy, 11 mm-es, karcsú, hosszú sárgalábú, feltűnően széles pofájú legyek (100. ábra: D). Csápsörtéjük erősen pillás, az ocellaris sörték hiányzanak. Az orca szőrözete fehér, vékony, alig látható. A toron nincs praealaris sörte, egyetlen pár acrostichalis sörtéje a pajzsocska előtt áll, a dorsocentralisok száma 3 + 3, az intraalarisoké 0 + 3, a humeralisoké 2, a sternopleuralisoké 3. A potroh 2. szelvényén nincs közép-peremsörte, a 3.-on van 2, a 4.-en teljes sor. Discalis sörték csak az 5. tergiten találhatók. A hím karmai olyan hosszúak, mint az utolsó lábfejíz. Az *m* ér könyöke hosszú értoldalékban folytatódik (100. ábra: E).

A nemhez 2 orientális és egyetlen palearktikus faj tartozik, utóbbi hazánkban is él.

— — A hím homloka 2/3 olyan széles, mint a szem, a nőstényé 7/8 szemszélességű. A homloksáv vörösbarna, a járomlemezt és az orcát aranyszínű hamvasság borítja. Az orca 2—3-szor szélesebb, mint a 3. csápíz, a pofa szélessége 2/5—2/3-a a szem magasságának. A tarkókiöblösödés csaknem hiányzik (100. ábra: D). A tor fekete, sűrű aranysárga hamvasságában 4 élesen rajzolt fekete sávval. A fekete potrohot a hímeken a szelvények 3/4 részét fedő alig csillámló hamvasság takarja, a nőstényeken a hamvasság vékony és erősen csillámló foltoktól tarka. A lábak a csípőkkel együtt sárgák, csak a lábfejízek sötétek. 10—11 mm.

Európa nagy részében, Szibériában, Japánig elterjedt faj. Hazánkban ritka, csak a Bakony hegységben (Ajka) fogtak egy sorozatot belőle. Életmódja ismeretlen (VI, VIII.)

caninum (FABRICIUS, 1781)

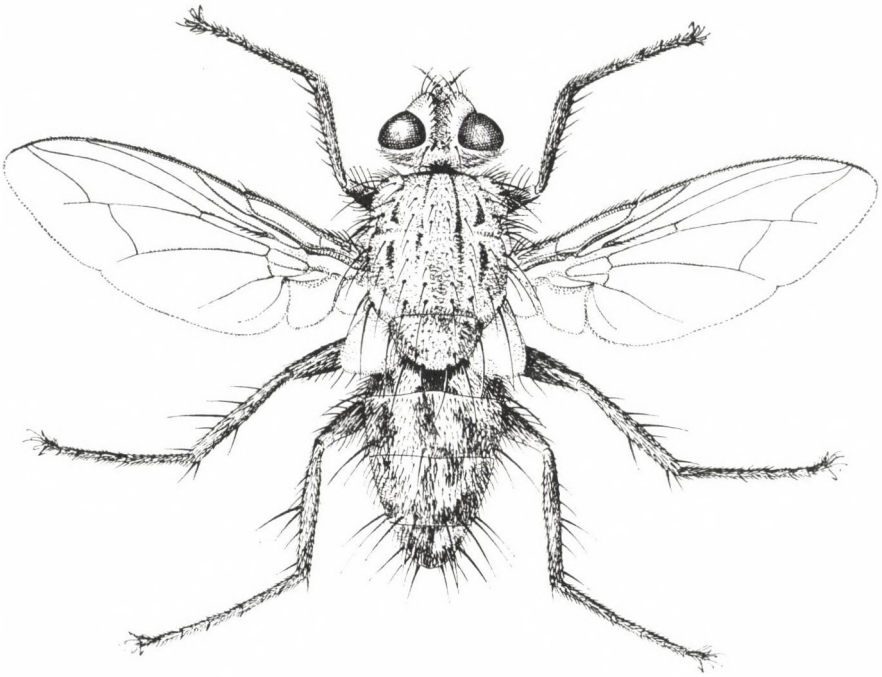
162. nem: **Microphthalma** MACQUART, 1843

A fej alakja miatt az előző nemhez nagyon hasonlító legyet sok bélyeg választja el: a meglevő ocellaris sörte, az orca fekete színű szőrözete (9. ábra: H), a rövid praealaris sörte, a 3 + 4 acrostichalis, 3 + 4 dorsocentralis, 4 humeralis és 2 sternopleuralis sörte és a fekete combok (101. ábra).

A nem fajai Amerikában és Afrikában élnek, egyetlen palearktikus faját Magyarországon is megtalálták.

— — A hím homloka 3/4 olyan széles (10. ábra: A), a nőstényé szélesebb, mint a szem. Az orca 2—3-szor szélesebb, mint a 3. csápíz, a pofa

szélessége 2/3-a a szem magasságának, a tarkó-kiöblösödés hiányzik (9. ábra: H). A csáp rövid, csak az arc feléig ér, tőízei és részben a 3. íz is vörösessárga. A csápsörte rövid, a feléig megvastagodott és erősen pillás (9. ábra: H). A tor a pajzsocskával együtt fekete, és a sűrű sárgásszürke hamvasságból 4 hosszanti sáv élesen kiválik (101. ábra). A potroh sörtézettsége hasonló az előző nemhez; alapszíne fekete, a hímet sűrű, nem csillámló sárgásszürke hamvasság borítja, a nőstényt vékony, erősen csillámló hamvasság élénk foltjai tarkítják. A lábak feketék, csak a térdek és a lábszárak sárgásak. 9—13 mm.

101. ábra. *Microphthalma europaea* EGGER ♂ (Eredeti)

Európa déli felében közönséges faj, ismeretes még Transzkaukáziából és Szibériából. Hazánkban a Balaton mellett és a síkságokon a Dunától keletre mindenfelé megtalálták. Lemezescsápú bogarakban élősködik, gazdái: *Melolontha melolontha* L., *M. hippocastani* FABRICIUS, *Polyphylla fullo* FABRICIUS, *Anisoplia austriaca* HERBST, *Amphomallon* sp., *Cetonia aurata* L. (VI—IX.)

europaea EGGER, 1860

163. nem: **Melisoneura** RONDANI, 1861

Feltűnő bélyege a csúcsharántér hiánya (100. ábra: G). A nagy vibrissa magasan a szájperem felett áll, a járomlemezen 1 gyenge alsó orbitalis és 1 kifelé hajló praeverticalis sörtét találunk (100. ábra: F). A pofa 1/2—2/3 olyan széles, mint a szem magassága és nincs tarkó-kiöblösödés. A pajzsocskán nincs lateralis sörte. A potroh 3—4. tergitjén néhány discalis sörte áll. A szárny

tejszerűen fehéres. Az *m* és *cu* ér színtelen, a *cu* ér utolsó szakasza hosszabb, mint az *mcu* harántér (100. ábra: G).

A nem egyetlen faja csak Európában él és hazánkban is várható a megjelenése.

— — A hím homloka 1,3-szer olyan széles, mint a szem, ennek fele a középsávra esik. Az orca keskenyebb, mint a 3. csápíz (100. ábra: F), és hosszú vékony sörtékből álló sor megy végig le a szem aljáig. A csáp rövid, az 1—2. íz sárga, a 3. íz 3-szor hosszabb, mint a 2. A csápsörte 2/5-éig vastagodott meg és kopasz. A tor a pajzsocskával együtt fekete, gyengén hamvas, 3 határozatlan széles sáv alig vehető észre. A potroh egyenletesen szürkén hamvas. A lábak feketék, világosbarna térdekkel. 4 mm.

Németországban, Franciaországban és Olaszországban, Ausztriában, Morvaországban és Horvátországban, valamint Szibériában találták. Nálunk még nem gyűjtötték, de biztosan előkerül. Kinevelték egy *Serica* sp. cserebogár imágójából (V—VII.)

[**leucoptera** (MEIGEN, 1824)]

164. nem: **Thrixion** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

A nemet jellemzi a csúcsharántér és az *mcu* ér hiánya; a varrat mögötti 2 intraalaris sörte közül az elülső erőteljes és közel áll a varrathoz. A tarkó lapos és csak fehér szőrözet borítja. A hím homloka 1/3—2/5 olyan széles, mint a szem. A 3. csápíz kerek vagy vese alakú, kerekebb és rövidebb, mint a 2. íz. A vibrissa hosszú. Az r_{4+5} ér a szárny csúcsába torkollik, a sörtécskéi majdnem az *rm* érig érnek. A pofa 1/3-a a szem magasságának. A haustellum erősen csökevényes, hossza 1/3—1/4-e a szem kis átmérőjének. 3—4 hypopleuralis sörtéjük van. A pajzsocskának nincs lateralis sörtéje, a többi sörte erős. A hátulsó lábszár végén 3 dorsalis végsörte áll.

A nem 2 palearktikus fajából 1 faj és 1 alfaj él Európában. Hazánkban még nem került elő.

— — A légy általános színe fekete. A fejet sűrű ezüstfehér hamvasság borítja, a homloksáv feketésbarna. A csáp feketés, a 2. íz barna. A tapogató a sárgától a barnáig változhat. A tor szürkésfehéren hamvas, 4 fekete sávval, amelyek közül a középsők a varrat mögött csaknem összeolvadhatnak. A potroh is világosszürkén hamvas, a szelvények hátulsó szegélyén barnásszürke sávot alkot. A szárny kissé tejszerű, eléggé barnás, főleg az elülső szegélyén. A peremér, a *sc*, r_1 és az r_{2+3} erek vastagabbak és sötétebbek a többieknél. A váll-lemez, a szárnytőlemez és a billér barna, a lábak feketék. A nőstény ismeretlen. 4 mm.

A fajt a Földközi-tenger mentén Spanyolországtól Izraelig fogták, Magyarországon még nem találták. Életmódja ismeretlen

[**aberrans** (SCHINER, 1862)]*

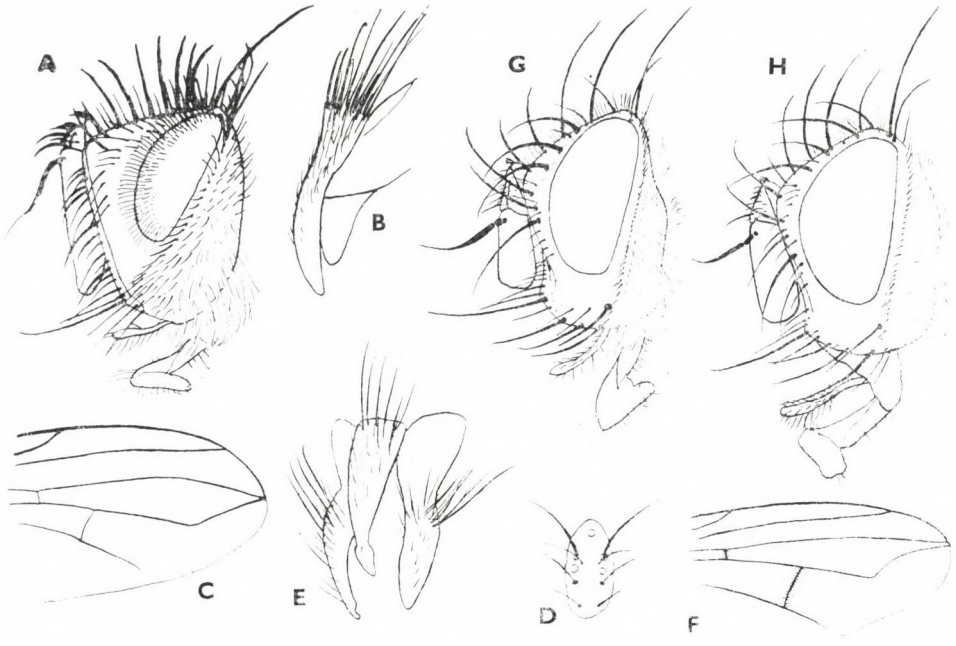
* Megjegyzés. A törzsfajhoz nagyon közelálló ssp. *halidayanum* RONDANI, 1872 hímje csak vörös potrohvégével, piszkossárga lábszárával és térdével különbözik, a nőstény csápja barnássárga, a 3. íz csúcsfele feketés. Ritka dél-európai alfaj Olaszországból és Spanyolországból. Kinevelték a *Leptynia hispanica* BOLIVAR (Phasmidae) botsáskából. Feltehetően a törzsfaj is botsáskában fejlődik.

165. nem: **Campylocheta** RONDANI, 1859

Közepes méretű, határozott bélyegekkel jellemzett nem. A szemet hosszú szőrözet borítja. Az ocellaris sörték hátrahajlók, az erőteljes vibrissák az arcléc felső 1/4-éig érnek (102. ábra: A), a tarkó szőrözete fent fekete, lent fehér. Pteropleuralis sörte nincs, a 3 vállsörte egyenes vonalban áll, a 4. a középső basalis sörte előtt helyezkedik el, a pajzsocskán nincs oldalsörte, a csúcssörték erősek és keresztezik egymást. A potrohon hosszú discalis és marginalis sörték állnak. A szárnynak erős costigialis sörtéje van. A lábak feketék, a hím karmai hosszúak.

A nem 8 palearktikus fajából 5 európai, ebből 4-et találtak meg hazánkban.

1 (2) Az *mcu* haránter jóval közelebb áll az *rm* harántérhez, mint az *m* ér könyökéhez (102. ábra: C). A fejtetőn a pontszemek mögött 2 pár postocellaris sörte található (102. ábra: D), csak 5 homloksörtéje van. A hím homloka olyan széles, mint a szem, a nőstényé kissé szélesebb, a homloksáv széles, a járomlemeznek 2—3-szorosa. Mindkét ivarnak hiányzik a külső verticalis és praeverticalis sörtéje. A hímnek nincs, a nősténynek van 2 alsó orbitalis sörtéje. Az orca a 3. csápíznél keskenyebb, utóbbi az erősen kivájt arcba félig belesüllyed. A pofa szélessége fele a szem magasságának. A hím csápjá-

102. ábra. A: *Campylocheta praecox* MEIGEN ♂ feje és B: ivarszerve — C: *C. inepta* MEIGEN szárnycsúcsa és D: pontszemlemeze — E: *C. latigena* MESNIL ♂ ivarszerve — F: *C. fuscinervis* STEIN szárnycsúcsa — G: *Voria ruralis* FALLÉN ♂ és H: *Athrycia trepida* MEIGEN ♂ feje (Eredeti)

nak 3. íze 5-ször, a nőstényé 2,5-szer hosszabb, mint a 2. A csápsörte a 2/5-éig vastagodott meg. A tapogató sárga. A tarkó-kiöblösödést fehér szőrözet borítja, közben magános fekete sörtével. A tor szürkén hamvas, bizonytalan sávokkal tarkított. A potroh 3—4. szelvényének 2/3-a, az 5.-nek pedig a fele hamvas, hátulsó szélük fényes fekete. 5—6 mm.

Európa több országában, valamint Transzkaukáziában, Szibériában Csitáig megtalálták. Hazánkban ritka, a síkságon (Horvátkimle, Uzsa, Kunfehértó, Hortobágy) fogtak 1—1 példányt. Lárvái főleg araszoló hernyókban fejlődnek, gazdái: *Cleora cinctaria* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Cabera exanthemata* SCOPOLI, *C. pusaria* L., *Ematurga atomaria* L., *Eupithecia indigata* HÜBNER, *E. intricata helveticaria* BOISDUVAL, *Plagodis dolabraria* L., *Epirrhoë galiata* HÜBNER, *Electrophaes corylata* THUNBERG, *Minoa murinata* SCOPOLI, *Semiothisa liturata* CLERCK, *Tephronia codetaria* OBERTHÜR, ezenkívül *Drepana falcataria* L., *Clostera curtula* L., *Anarta myrtilli* L., *Eilema palliatella* SCOPOLI, *Hyloicus pinastri* L. (VI—VIII.)

inepta (MEIGEN, 1824)

2 (1) Az *mcu* haránter körülbelül a középen áll az *rm* és az *m* ér könyöke között (102. ábra: F). A fejtetőn 1 pár postocellaris sörte található. A hím homloka keskenyebb, mint a szem.

3 (4) Az orca kopasz, vagy csak 2—3 kis sörtécske látható közvetlenül a homloksörték alatt. Az orca keskenyebb a 3. csápíznél. Az *rm* és az *mcu* haránterek többnyire füstösen szegettek (102. ábra: F). A hím homloka 1/2—2/3 olyan széles, mint a szem, a fekete homloksáv 2-szer olyan széles, mint a járomlemez. A pofa 1/4 olyan széles, mint a szem magassága. A csáp hosszú, a 3. íz 5-ször hosszabb, mint a 2. íz. A csápsörte a feléig megvastagodott, a 2. íze 2-szer hosszabb, mint amilyen vastag. A homlokon 7—9 homloksörte áll. A külső verticalis sörte megvan, de vékony és fele olyan hosszú, mint a belsők. A tor a pajzsocskával együtt fekete, a szürke hamvasságból a varrat előtt a 4 sáv 2 sávvá olvadt össze, mögötte egységes sötét folt van. A potroh 3—5. szelvényének tőfele fehéresszürkén, csúcsfele barnásan hamvas, többé-kevésbé határozott fekete középsávval, bizonyos szögből nézve széles középfoltokkal. A 2. szelvényen 2 discalis, 2 peremsörte, a 4.-en 2 discalis és 4 peremsörte áll. A lábak feketék, de a lábszárak sárgák. A nőstény nem ismeretes. 7 mm.

Ritka faj, Európa északi övezetében él. Magyarországon csak 3 példányt fogtak Budajenőn, a Pilisen és Dobogókőn. A *Thyatira batis* L. hernyójából nevelték ki (IV.)

fuscinervis STEIN, 1924

4 (3) A sörtécskék legalább az orca feléig lemennek. Az orca egyforma széles vagy szélesebb, mint a 3. csápíz. A szárny haránterei nem szegettek.

5 (6) A tarkó felső részén csak 2 szabálytalan sor fekete microchaeta áll, a többi szőr fehér. A 2. potrohszelvény horpadása a pereméig ér. A hím analis szelvénye vörösbarna, a cercusa sokkal rövidebb, mint

a surstylus, és a vége lándzsa alakúan kiszélesedik (102. ábra: E). A hím homloka 3/4 olyan széles, mint a szem. Az orca szélesebb, mint a 3. csápíz, a pofa 3/7 olyan széles, mint a szem magassága. A tarkó-kiöblösödés szőrözete az elülső 2 sor kivételével fehér. A tapogató sárga, sörtéi a csúcson sötétek, a tőfelén hosszúak és sárgák. A tor fekete, a szürke hamvasságban a varrat előtt 4—5 fekete sáv van, amelyek a varrat mögött összeolvadhatnak. A potroh fekete, az erősen csillámló szürke hamvasság csaknem a tergitek széléig takarja. A lábak feketék, csak a lábszárak sárgák. A szárny színtelen. A nőstény ismeretlen. 7—8 mm.

Ausztriában (Burgenland) és Dél-Franciaországban gyűjtötték. Hazánkban ritka, 4 példányt Pomázon, 1—1 példányt a Börzsöny hegységben és Csákváron fogtak. Életmódja ismeretlen (IV.)

latigena MESNIL, 1974

6 (5) A tarkó felső részében 3—4 sor fekete sörtécske áll. A 2. potrohszelvény horpadása nem ér egészen a széléig. Az anális szelvény általában fekete. A hím cercusa túlnyúlik a surstyluson és végig keskenyedik, a csúcsa lefelé hajlik (102. ábra: B). Az orca valamivel keskenyebb, mint a *latigena* esetében (102. ábra: A). Az egész állat fekete, csak a tapogató, a lábszárak, a basicosta és a billér sárgás vagy világosbarnás. A hím homloka olyan széles, mint a szem, a nőstényé 1,1-szer szélesebb. A hím 3. csápíze 6-szor hosszabb, mint a 2. íz, a nőstényé 4-szer. A hím színezete olyan, mint az előző fajé, a nőstény potrohát teljesen beborítja a gyengén csillámló szürke hamvasság. 7 mm.

Egész Európában elterjedt faj. Hazánkban kora tavasszal kevés helyen, de ott nagyobb számban gyűjthető hegyvidéki faj. A Budai-hegységtől a Zempléni-hegységig megtalálták. Kinevelték a *Crocallis elinguaria* L., *Colotois pennaria* L. és *Thyatira batis* L. hernyójából (III—V.)

praecox (MEIGEN, 1824)

166. nem: **Hyleorus** ALDRICH, 1926

A *Voria*-csoport többi nemétől megkülönbözteti a kopasz orca, az arcléc közepéig lemenő, hátrahajló homloksörték, az ugyanaddig felmenő vibrissák, a szőrös szem, a rövid haustellum, amely csak 1—2-szer hosszabb, mint amilyen vastag; az *m* értoldaléka csaknem eléri a szárnyperemet. Mint a többi *Voriina* nemnek, feltűnően ferdén áll az *mcu* harántere (7. ábra: D), mindkét ivar homloka széles, 2 alsó orbitalis sörtével.

A nem 3 palearktikus fajából 2 európai, az egyik felbukkanása hazánkban is várható.

— — Egészen fekete légy szürke hamvassággal, a toron 4 fekete sávval, amelyek a varrat mögött összeolvadhatnak. A potroh kétoldalt teljesen hamvas, középen azonban a hamvasság csak a tergitek elülső szegélyére, a 4. tergit 2/5-ére és az 5. szelvény felére terjed ki. A váll- és szárnytőlemez fekete. Csak a tapogató sárga. A nőstény hasonló, de a tor sötét sávjai keskenyek. 6—7 mm.

Ritka palearktikus faj, amelyet Csehszlovákiában, Izraelben és Japánban is megtaláltak. Hazánkban még nem gyűjtötték. A *Porthesia similis* FUESSLY hernyójából nevelték ki (VIII.)

[elatus (MEIGEN, 1838)]

167. nem: **Voria** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Főbb bélyegei: az *mcu* ér nagyon ferdén áll az *m* érhez (103. ábra; 7. ábra: D), a tarkó és a pofa határán erős sörte áll (102. ábra: G), a varrat előtt 3 acrostichalis sörte, az orca tetején 1 erős, lefelé hajló sörte látszik, a pteropleuralis sörte hiányzik. A 2—3 alsó orbitalis sörte erős, a praeverticalis szőrszerű vagy hiányzik. A csápsörte 2. íze alig hosszabb, mint amilyen vastag. Az elülső csípőt elöl végig sűrű lesimuló szőrözet borítja, az r_1 éren sörték sorakoznak (7. ábra: D), a potroh 3—4. szelvényén nincsenek discalis sörték. A homlok olyan széles, mint a szem. Az orcán a szőrözet a közepéig ér. A csáp 3. íze 2-szer olyan hosszú, mint a 2. A pajzsocska csúcssörtéi között 2 felálló egyenes sörte található. A potroh 2. szelvényén a horpadás a széléig ér, és a közepén 2 peremsörte áll. A szárnytövis nagyon rövid, a hím karmai meghosszabbodtak.

A nem egyetlen faja él a Palearktikumban, a többi az egyéb régiókban. Hazánkban is gyakori.

— — Teljesen fekete légy, csak a tapogatója és billérje kissé világosabb. Mindkét ivar homloka alig szélesebb, mint a szem. Az orca lefelé erősen keskenyedik, közepén is csak fele a 3. csápíz szélességének (102. ábra: G). A pofa szélessége 1/3-a a szem magasságának, tarkókiöblösödés nincs rajta. A tor szürkén hamvas, 4 sötét sávval, amelyek a hímen szélesek (103. ábra), a nőstényen keskenyek. A 3—4. potrohszelvény 2/3-át, az 5.-nek 1/3-át fedi szürke hamvasság. 6—10 mm.

Egész Európában, Afrikában le a Fokföldig, Észak- és Dél-Amerikában, valamint Japánban is megtalálták. Magyarországon közönséges. Gazdái: *Vanessa cardui* L., *V. atalanta* L., *Autographa gamma* L., *A. iota* L., *Diachrysia chrysitis* L., *D. chryson* ESPER, *Panchrysia deaurata* ESPER, *Syngrapha interrogationis* L., *Macdunnoughia confusa* STEPHENS, *Mamestra oleracea* L., *M. brassicae* L., *Spodoptera exigua* HÜBNER, *Mythimna unipuncta* HAWORTH, *Ammobiota festiva* HUFNAGEL, *Arctia caja* L., *Lymantria dispar* L. (V—X.)

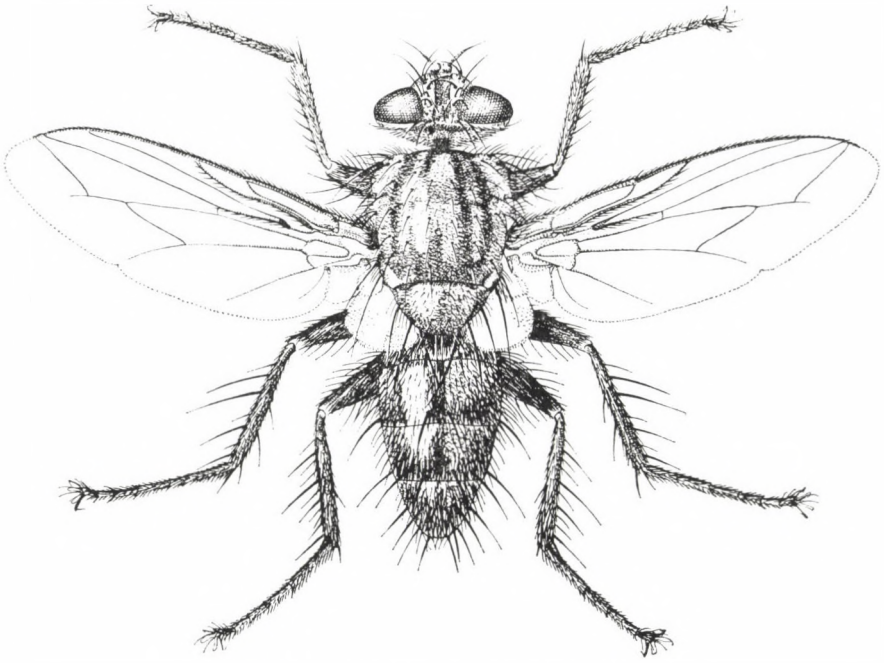
ruralis (FALLÉN, 1810)

168. nem: **Athrycia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Az előző nemtől megkülönbözteti a hatalmasra fejlődött, a torpikkelyen is túlérő pteropleuralis sörte, a csápsörte 2. íze, amely 2-szer hosszabb, mint amilyen vastag (102. ábra: H), az elülső csípő elülső felszínének kopasz tőrésze, a 3—4. potrohszelvényen álló erős discalis sörték. A homlok 1,3—2-szer olyan széles, mint a szem. A praeverticalis kifelé, a 3 alsó orbitalis előredől. A lábak feketék.

A nem 4 palearktikus fajából 3 él Európában, valamennyit hazánkban is megtalálták.

1 (2) A peremér 4. szakasza homorú, és 1/3—1/2 olyan hosszú, mint a 6. szakasz (104. ábra: A). Az R_5 sejt kissé nyitott, zárt vagy nyeles. A csápsörte a 4/5-éig megvastagodott, az 1—2. csápíz és a tapogató többnyire sárga, a 3. csápíz 2-szer hosszabb, mint a 2. íz. Az orca szélessége 2/3-a a 3. csápíznek. A pofa 1/5 olyan széles, mint a szem magassága. A tor erősen hamvas, a varrat előtt 4 sávval. A potroh 3—4. szelvényének 2/3-a, az 5.-nek pedig a fele fehéresszürkén hamvas. 7—8 mm.

103. ábra. *Voria ruralis* FALLÉN ♂ (Eredeti)

Európa középső övezetében Dániától Jugoszláviáig, keleten Transzkaukáziától Szibérián át Mongóliáig mutatták ki. Hazánkban nem ritka, jellegzetesen homokos-szikes területeken fogták (Kiskunság, Hortobágy), hegyvidéken ritka. Gazdái az *Anarta myrtilli* L. és *Rhyparia purpurata* L. hernyói (V—VIII.)

impressa (WULP, 1869)

2 (1) A peremér 4. szakasza egyenes, és több mint fele a 6. szakasznak. Az R_5 sejt általában szélesen nyitott.

3 (4) A csápsörte a feléig vastagodott meg. Az orcán 2 erős, lefelé hajló sörte áll, a felső gyengébb, alattuk nincs sörte, legfeljebb gyenge szőrszál (104. ábra: B). A propleura többnyire szőrös. A hím csápjának 3. íze 2,5-szer, a nőstényé 1,6-szer hosszabb, mint a 2. íz. A hím elülső karmai hosszabbak, mint az utolsó lábfejíz. Tapogatója

narancssárga vagy világosbarna, a csáp tőízei sárgásbarnák. Egyébként színezete hasonló az előző fajéhoz, de lábszárai sárgásan áttűnők. 8 mm.

Egész Európában és Szibérián át Japánig elterjedt faj. Hazánkban ritka, a Bakony és a Zempléni-hegységben gyűjtötték. Gazdája a *Mamestra contigua* DENIS & SCHIFFERMÜLLER és a *Mamestra persicariae* L. (VI—X.)

curvinervis (ZETTERSTEDT, 1844)

4 (3) A csápsörte a 3/4-éig megvastagodott. Az orcán a lefelé hajlott erősebbik sörte alatt még 1—2, legalább fele olyan hosszú sörte áll (102. ábra: H). A propleura kopasz. A hím csápja széles, és 3-szor hosszabb, mint a 2. íz, a nőstényé 2,5-szer; a 2. csápíz kisebb-nagyobb kiterjedésben sárga. Mindkét ivar homloka 1,7-szer szélesebb, mint a szem. Az orca 1/3-a a 3. csápíz szélességének, a pofa 1/3 olyan széles, mint a szem magassága. Színezete hasonló a nem többi fajáéhoz. A tapogató feketésbarna. 6—8 mm.

Az egész palearktikus régióban Japánig megtalálható. Magyarországon inkább a hegyvidékeken országosan elterjedt, néha a síkságon is fogták. Kinevelték a *Xestia c-nigrum* L., *Neuronia decimalis* PODA, *Agrochola helvola* L., *Orthosia miniosa* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *O. incerta* HUFNAGEL, *O. gracilis* DENIS & SCHIFFERMÜLLER hernyójából (V—VI.)

trepida (MEIGEN, 1824)

Változata:

— — A tapogató sárga. — 1 példányt Simontornyán gyűjtöttek

ssp. **flavipalpis** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

169. nem: **Cyrtophleba** RONDANI, 1856

Az erősen ferdén álló *mcu* éren kívül jellemzi az orcát végigkísérő 5—8 lefelé hajló sörte (104. ábra: C). Pteropleuralis sörte nincs. Az elülső csípő elülső oldalát a finom szőrözet végig beborítja. A szemet hosszú, sűrű szőrözet fedi. A prosternum szélén rendesen 1—2 finom sörtécske áll. A homlok 1,2—1,3-szer olyan széles, mint a szem. A szárnytövis nem emelkedik ki a szomszédjai közül. Teljesen fekete legyek, csak a csáp 2. tőíze, a tapogató és a billér vörhenyessárga.

A nem 3 palearktikus faja közül 2 él Európában, az egyik nálunk is gyakori, a másik előfordulása lehetséges.

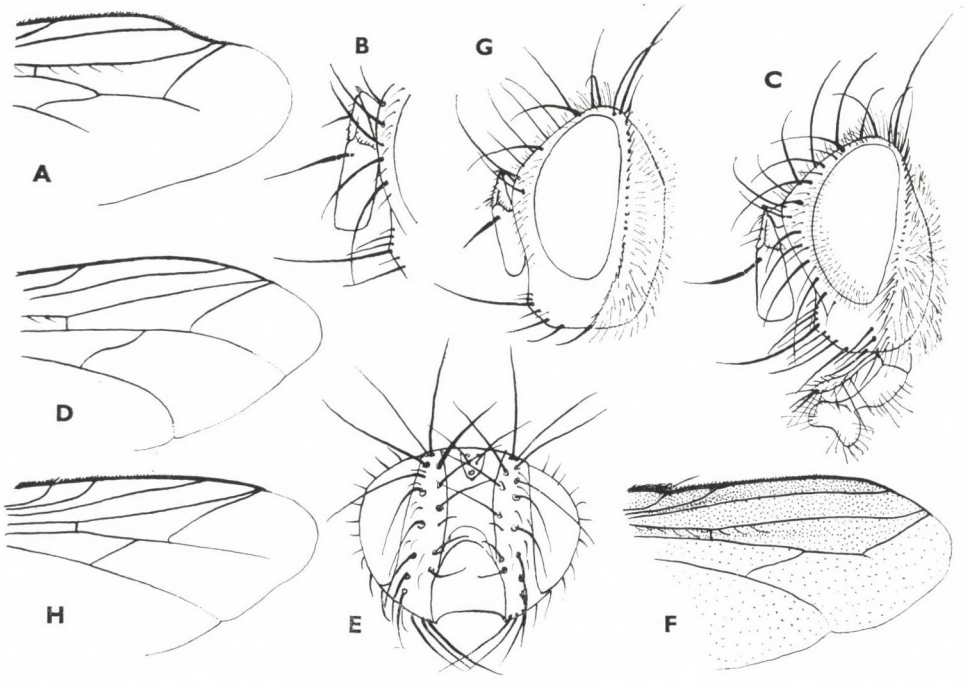
1 (2) A 3—4. potrohszelvényeken erős discalis sörték állnak, a potrohot felálló szőrözet fedi. A pajzsocska apicalis és subapicalis sörtéje között olyan erős sörte áll, mint a basalis sörte. A tapogató vörösessárga, vastag, bunkó alakú, nagyon sűrű, erős szőrözettel van fedve. Az ocellaris sörte előrehajlik, az elülső pontszem mögött ered. A szárny *m* erének megtörésén az értoldalék rövid. Színezete hasonló a következő fajéhoz. 8—9 mm.

A fajt Németországban Drezdától keletre gyűjtött példányról írták le. Megtalálták még Szlovákiában, Svédországban és Leningrád környékén. Felbukkanása Magyarországon is lehetséges. Életmódja ismeretlen (IV.)

[**vernalis** KRAMER, 1917]

2 (1) A 3—4. tergiten nincs discalis sörte (néha 1—2 rövid a 4.-en), csak számos laterodiscalis sörtécske. A potrohot lesimuló szőrözet fedi. A pajzsocskán az apicalis és subapicalis sörte között nincs erős sörte. A tapogató vörösessárga, és hosszú sörteszőr van rajta (104. ábra: C). Az ocellaris sörték az elülső pontszem magasságában, egymással ellentétes irányban dőlnek. Az *m* ér nagyon hosszú értoldalékban vagy ráncban végződik (104. ábra: D). A hím 3. csápíze 1,7-szer, a nőstényé 1,2-szer hosszabb, mint a 2. íz, az 1—2. íz részben sárga. A fej világosszürkén hamvas, a hát hamvasságából a varrat előtt 4 fekete sáv válik ki. A potroh vékonyan, erősen csillámlóan hamvas, a fény irányától függően hol teljesen, hol csak keskeny sávban a szelvények elülső peremén szürke. A lábak feketék. 7—8 mm.

Közönséges európai faj, Kisázsiában, Palesztinában, Szibériában és Mongóliában is megtalálták. Hazánkban a hegyvidékeken mindenfelé gyakori, de néhány példányt a síkságon is fogtak. Kinevelték az *Apopestes spectrum* ESPER,

104. ábra. A: *Athrycia impressa* WULP szárnycsúcsa — B: *A. curvinervis* ZETTERSTEAT ♂ orcája — C: *Cyrtophleba ruricola* MEIGEN ♂ feje és D: szárnycsúcsa — E: *Klugia marginata* MEIGEN ♀ feje és F: szárnycsúcsa — G: *Plagio mima* sp. feje és H: szárnycsúcsa (Eredeti)

Euclidia glyphica L., *Hoplodrina blanda* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Mamestra bicolorata* HUFNAGEL és *Amphipyra pyramidea* L. hernyójából (IV—VIII.)

ruricola (MEIGEN, 1824)

170. nem: **Klugia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

Az erősen ferde *mcu* éren kívül jellemzi, hogy a 2. potrohszelvény horpadása nem ér egészen a széléig, és közepén a hímen 2 erős peremsörte áll. A hátulsó lábszárnak 3 dorsalis sarkantyú-sörtéje van. A szárnytövis feltűnően hosszú, 3-szor hosszabb, mint az *rm* harántér (104. ábra: F). Az *m* érnek a könyökben nincs értoldaléka, csak parányi ránca. A pteropleuralis sörte hiányzik. A varrat előtt csak 2 acrostichalis sörte áll.

Egyetlen boreo-montán faj tartozik a nembe, melyet hazánkban is megtaláltak.

— — A homlok 1,7—2-szer olyan széles, mint a szem, mintegy fele a homloksávra esik. A homlok sörtéi feltűnően erősek, a 2 pár praeverticalis a szemek fölé hajlik (104. ábra: E.). Az orca körülbelül olyan széles, mint a csáp 3. íze és 2 hosszú, 2 rövid lefelé hajló sörtét találhatunk rajta. A pofa fele olyan széles, mint a szem magassága, tarkó-kiöblösödés nincs. A tor gyengén hamvas, 2 elmosódott sávval. A potrohszelvények tőfele elvékonyodva hamvas. A billér feje és a tapogató fekete. 9 mm.

Boreo-montán eurázsiai faj, eddig Skandináviában, a Pireneusokban és az Alpokban, keleten a Kaukázustól Szibérián át Mongóliáig mutatták ki. Hazánkban az egyetlen példányt a Mátra hegységben Galyatetőn fogták. Életmódja ismeretlen (VI.)

marginata (MEIGEN, 1824)

171. nem: **Plagiomima** BRAUER & BERGENSTAMM, 1891

Teljesen fekete legyek. A rokon nemektől eltérően a pofa és a tarkó határán nincs erős sörte (104. ábra: G). A haustellum 5—6-szor hosszabb, mint amilyen vastag. A csáp 3. íze 2-szer hosszabb, mint a 2. íz. A csápsörte a 3/4-éig megvastagodott. Az orcán nincsenek sörték, csak vékony szőröcskék. A homlok 2-szer szélesebb, mint a szem, a homloksáv 3-szor szélesebb, mint a járomlemez, a pofa szélessége 1/3—1/2-e a szem magasságának. A szem kopasz. A háton 3 + 3 acrostichalis, 3 + 3 dorsocentralis, 1 + 3 intraalaris sörte áll. A pteropleuralis sörte hiányzik. A praealaris sörtéből 2 pár van. A potrohon még az 5. szelvényen sincsenek discalis sörték. Az R_5 szárnysejt rendkívül lapos (104. ábra: H). A hím karmai rövidek.

A nem mindkét palearktikus faja él Európában, ezek hazai felbukkanása lehetséges.

1 (2) Az r_1 szárnyér kopasz, a csápsörte 2. íze 2—3-szor hosszabb, mint amilyen vastag. A potroh fekete, a hamvasság a 3. tergit 2/3-át, a 4.-nek 3/5-ét, az 5.-nek pedig a felét foglalja el. 9 mm.

Jugoszláviából (Nis), Romániából és Örményországból vannak megbízható adatok róla. Magyarországon még nem találták. Életmódja ismeretlen (VI—VII.)

[**hilfii** (STROBL, 1902)]

2 (1) Az r_1 szárnyér a tőfelén erősen sörtézett, az r_{4+5} ér sörtéi az *rm* harántéren túlmennek. A csápsörte 2. íze nem hosszabb, mint amilyen vastag. A potrohot teljesen befedi a fehéresszürke hamvasság, de a hátulsó szegélyen feketésszürkébe megy át. A csáp tőízei élénk sárgák. A tapogató sárga. A tor szürkén hamvas, a varrat előtt 4 keskeny fekete sáv van. A váll- és szárnytőlemez fekete. A billér sárga vagy barna, a feje feketésbarna. A lábak feketék. 6,5—9 mm.

A fajt Ukrajnából, Közel-Keletről, Észak-Afrikából és Szibériából mutatták ki. Hazánkban még nem fogták. Izraelben a *Carcharodus ramses* REVERDIN hernyójából nevelték ki (III—VI.)

[sinaica VILLENEUVE, 1909]

172. nem: **Wagneria** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A nemet jellemzik az orcán végigmenő erős, lefelé hajló sörték (8. ábra: C), az r_{4+5} éren az *rm*-ig menő sörtesor, a pajzsocska erős csúcssörtéi és hiányzó lateralis sörtéi, a 2. potrohszelvény közepén hiányzó peremsörték, mindkét ivar hosszú külső verticalis sörtéje, a hosszú 3. csápíz, az egyenes vonalban álló 2—3 vállsörte, az R_5 sejt hosszú nyele, mely nem sokkal rövidebb a csúcsharántérnél, a pajzsocska tövén található 2 felmeredő tüske. Teljesen fekete legyek, csak némely faj tapogatója sárga.

A nem 13 palearktikus fajából 5 él Európában és 3-at találtak meg hazánkban.

1 (2) A potroh 3—4. tergitjén nincsenek discalis sörték, 2 sternopleuralis sörtéjük van, a szárny elülső pereme az r_{2+3} érig sötétbarna és az erek mellett is füstös. A 2. potrohszelvény horpadása a pereméig ér. Mindkét ivar homloka 1,2-szer szélesebb, mint a szem, az orca közel olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa szélessége 3/5-e a szem magasságának. A hím csápjának 3. íze több mint 2-szer hosszabb a 2.-nál, a csápsörte a közepéig megvastagodott, tőízei rövidek. A haustellum rövid, alig 2-szer hosszabb, mint amilyen vastag. A tapogató fekete. A hím arca és járomlemezének 2/3-a hamvas. A nőstény járomlemeze végig fényes fekete. A tor háta és a potroh fényes fekete. A nőstény elülső lábfejízei kiszélesedtek. 5—7 mm.

Dél-európai faj, Izraelben is megtalálták. Hazánkban nem ritka, főleg a síkságokon él. Életmódja ismeretlen (III—V.)

cunctans (MEIGEN, 1824)

2 (1) A potroh 3—4. tergitjén discalis sörték állnak, 3 sternopleuralis sörtéjük van, a 2. potrohszelvény horpadása nem ér a pereméig, a nőstény elülső lábfejízei kevéssé szélesedtek ki.

3 (4) A tapogató sárga, a potroh nagyon keskeny (105. ábra: A), 2-szer hosszabb, mint amilyen széles és teljesen fényes fekete. A csápsörte csak 1/3-áig vastagodott meg (8. ábra: C). Az orca hamvas, a járomlemez fényes. A pajzsocska subapicalis sörtéi 1,5-szer távolabb állnak egymástól, mint a basalis sörtétől. A szárny elülső pereme az

r_{2+3} érig barna és a haránterek füstösek. Az elülső lábszáraknak nincs posterodorsalis sörtéje, a középső lábszárnak 2 hátulsó sörtéje van. 6—7 mm.

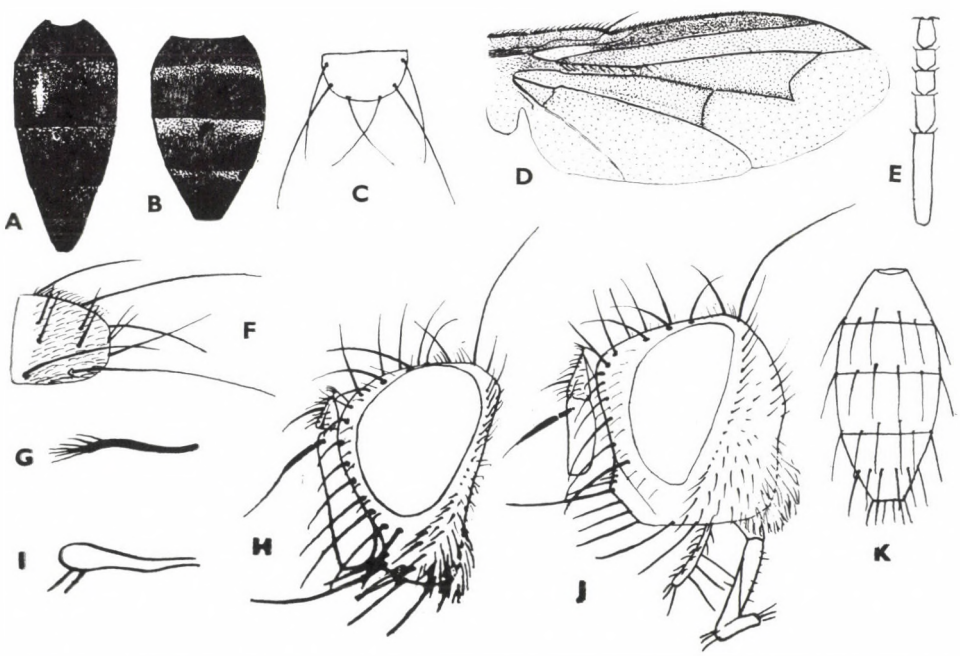
Ritka észak- és közép-európai faj. Hazánkban csak 3 példányt fogtak a Hortobágyon. Életmódja ismeretlen (VI.)

costata (FALLÉN, 1820)

4 (3) A tapogató fekete, a potroh szélesebb, 1,6-szer hosszabb, mint amilyen széles, a 3—5. szelvények elejét 1/4 szélességben fehéren hamvas öv szegélyezi, mely kétoldalt a felére szélesedik ki (105. ábra: B). A csápsörte a feléig vastagodott meg. A fej hamvas, a járomlemez csak a fejtetőn fényes, a torhát fényes, csak a válludor gyengén hamvas. A 3. csápíz 4-szer olyan hosszú, mint a 2. íz. A pajzsocska subapicalis sörtéi 3-szor távolabb állnak egymástól, mint a basalis sörtétől (105. ábra: C). A szárny csaknem színtelen. Az elülső lábszáron erőteljes sor anterodorsalis és körülbelül 4 posterodorsalis sörte áll. 6—7 mm.

Egész Európában elterjedt faj. Magyarországon nem ritka, főleg a hegyvidéken (Budapest: Remetevölgy; Zalalövő, Bükk hegység). Életmódja ismeretlen (V, VI, X.)

gagatea ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

105. ábra. A: *Wagneria costata* FALLÉN ♀ és B: *W. gagatea* ROBINEAU-DESVOIDY ♀ potrohmintázata, C: utóbbi pajzsocskája — D: *Periscepsia carbonaria* PANZER szárnya és E: ♀ elülső lábfeje — F: *Ramonda latifrons* ZETTERSTEDT pajzsocskája oldalnézetben és G: tapogatója — H: *R. prunaria* RONDANI ♂ feje és I: tapogatója — J: *Peteina erinaceus* FABRICIUS ♀ feje és K: potrohsörtéi (Eredeti)

173. nem: **Periscepsia** GISTEL, 1848

Az előző nemhez rendkívül hasonlít, főleg a feje, de a szárnytőben az *m* és *cu* erek közötti kis harántér, valamint az axilláris ér hiánya (105. ábra: D), a csáp rövid 2. íze könnyen felismerhetővé teszi. Jellemzik még a nemet az orcán végigmenő erős, lefelé hajló sörték, a hosszú nyelű R_5 szárnysejt, a háromszög alakban álló 3 vállsörte, a lesimuló szőrös pajzsocska (a tövén 2 felálló tüskével), a belső verticalis sörténeknek csak fél hosszát elérő külső verticalisok, a potroh 3—4. szelvényén a hímek rövid vékony, a nőstények teljesen hiányzó discalis sörtéi, a sárga tapogatók.

A nem 6 palearktikus fajából 2 európai, 1-et találtak meg hazánkban, a másik elő kerülése is várható.

1 (2) A csápsörte a felén túl megvastagodott. A pajzsocska felül, leszámítva a 2 felálló sörtét, teljesen kopasz. A pajzsocskának basalis sörtéje van. A hím pofája olyan széles, mint a szem magassága, a nőstényé 1/2—3/5-ét éri el a szem magasságának. A hím csápjának 3. íze 8—9-szer, a nőstényé 4-szer hosszabb, mint a 2. íz. A tor és a potroh fényes fekete, hamvasság nyoma csak a tor elülső peremén látható. 4,5—5 mm.

Ritka közép- és dél-európai faj, megtalálták Palesztinában is. Hazánkban még nem gyűjtötték. Életmódja ismeretlen (VII—IX.)

[**handlirschi** (BRAUER & BERGENSTAMM, 1891)]

2 (1) A csápsörte az 1/3-áig 2/5-éig megvastagodott. A pajzsocska felső felszínének hátulsó felét szőrözet borítja. A pajzsocska fényes és nincs basalis sörtéje. A 3. csápíz 2—3-szor hosszabb, mint a 2. íz. A szárny tövében az *m* és *cu* ereket összekötő kis harántér hiányzik. A tort a varrat előtt 2 széles világos hamvas sáv erőteljesebben díszíti. A potroh fényes. A szárny főleg az elülső peremén és az erek mentén erősen füstös (105. ábra: D). A tapogató sárga. A nőstény elülső lábának 3—5. tarsusíze megrövidült (105. ábra: E). 4—5 mm.

Európa középső és déli övezetét lakja, megtalálták Palesztinában és Transzkaukáziában is. Hazánkban homokos-szikes vidékeken (Csévharaszt, Ágasegyháza, Hortobágy) gyakori légy. Kinevelték az *Agrotis segetum* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Spodoptera litura* L., *Agrotis* sp. hernyójából (V—X.)

carbonaria (PANZER, 1798)

174. nem: **Ramonda** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

Teljesen fekete legyek. A rokon nemektől elválasztja a pajzsocskán felálló 4 egyenes sörte (105. ábra: F), a fej külső verticalis sörtéinek teljes hiánya, a 3—4. potrohszelvény erős discalis sörtéi. Ezenkívül az orca lehajló sörtesora (105. ábra: H), a hosszú nyeles R_5 szárnysejt, a pajzsocska lateralis

sörtéinek teljes hiánya és az erős keresztezett csúcssörtéi révén rokon az előző nemekkel.

A nem 10 palearktikus fajából 5 él Európában, ebből 3-at találtak meg hazánkban, még 2 faj előkerülése várható.

1 (2) A potroh 3—5. tergitjének elején hátrafelé halványuló, erőteljes fehéres hamvasság tűnik fel. A propleura szőrös. 2 pár postocellaris sörtéjük van. A vállsörték száma 5. Az R_5 szárnysejt nyelének hossza csak 1/4—1/6-a a csúcsharántérnek. A tapogató fekete. A hím homloka olyan széles, mint a szem, a nőstényé 1,2-szer szélesebb. Az orca oldalnézetben nem szélesebb, mint a csápsörte vastagsága, a pofa 2/5-e a szem magasságának. A hím csápja hosszú, széles, a 3. íze 5-ször hosszabb, mint a 2. íz, a csápsörte a feléig megvastagodott. A nőstény csápja rövid, csak 2-szer hosszabb, mint amilyen széles, csápsörtéje csak a harmadáig vastagodott meg. A tor vékonyan hamvas, és 3 széles fekete sáv fut rajta végig, amelyek még a pajzsocskán is folytatódnak. A basicosta barna. A szárny víztiszta, csak a nőstényé lehet a tövén és a haránterek mentén kissé füstös. A lábak feketék, a hím elülső lábán a karmok olyan hosszúak, mint az 5. íz. 6—8 mm.

Egész Európában meglehetősen közönséges légy, kelet felé Közép-Ázsiában, Tibetben, Mongóliában és Japánban is megtalálták. Hazánkban ritka hegyvidéki faj, a Soproni-hegységben, a Mátrában (Galya) és a Bükk hegységben fogtak 1—1 példányt. Megtalálták a Magas-Tátrában is. Lárvái a *Xestia collina* BOISDUVAL, *X. xanthographa* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Apamea crenata* HUFNAGEL, *Agrochola helvola* L. és a *Mythimna ferrago* FABRICIUS hernyójában fejlődnek (VI—VIII.)

spathulata (FALLÉN, 1820)

2 (1) A potroh teljesen fényes fekete vagy gyengén hamvas. A propleura kopasz. Csak 1 pár postocellaris sörtéjük van. A hím karmai rövidebbek, mint az utolsó lábfejíz.

3 (4) A basicosta világos vörösessárga. A tapogató rövid, vékony, a csúcsán kissé kiszélesedik (105. ábra: G). A csápsörte a harmadáig vastagodott meg. A dorsocentralis sörték száma 3 + 3. A hím potrohán alul a közepe táján sűrű, finom, felálló szőrcsomó látható, a csúcsukon borzasak lehetnek. 4—5 homloksörtéje van. A 3 vállsörte közül a középső erősen előretolódott. Az r_{4+5} szárnyéren a sörtécskék jóval túlérnek az *rm* harántéren, az r_1 ér kopasz. A nőstény potrohán hátulról nézve nagyon halvány harántsávok vehetők észre, amelyek az oldalakon erősebbek. 6—7 mm.

Nagyon ritka észak- és közép-európai faj. Hazánkban is elég ritka, csak a hegyvidékeinken (Budai-hegység, Dobogókő, Vértes, Börzsöny hegység) fogtak 1—1 példányt. Kinevelték a *Mythimna ferrago* FABRICIUS hernyójából, (VI, IX.)

latifrons (ZETTERSTEDT, 1844)

4 (3) A basicosta feketésbarna, a tapogató kissé bunkós (105. ábra: I). A csápsörte a feléig megvastagodott. A dorsocentralis sörték száma 2 + 3. A hím potrohán alul a középen nincs hosszú szőrcsomó.

5 (6) A tapogató fekete. A tornak a varrat előtti része gyengén hamvas, elöl 4 előtűnő fekete sávval. A válldudoron 4 erős sörte áll, a 3 basalis sörte egyenes vonalban. A 3 sternopleuralis sörte erős. A hátulsó lábszáron 2 dorsalis végsörtét találhatunk, a posteroventralis hiányzik. A tarkó alsó felét hosszú, szakállszerű fehér szőrözet borítja. A potrohot alul-felül felmeredő szőrözet fedi. A csápsörte 2. íze 4—5-ször olyan hosszú, mint amilyen széles. A pofa a hímen 2/5, a nőstényen 1/4 olyan széles, mint a szem magassága. A sternopleuralis sörték száma 3. A hím szárnya meglehetősen egyenletesen barnás, a nőstényé sötétebb barna, különösen az r_{2+3} ér előtt. A nőstény elülső lábfejízei nem szélesedtek ki, csak kissé megvastagodtak. 5,5—6 mm.

Ritka hegyvidéki faj az Alpokból és a Pireneusokból, de fogták Dalmáciában (Fiume) és Lengyelországban, délen Izraelben és Transzkaukáziában is. Hazánkban még nem került elő. Valószínűleg ehhez a fajhoz tartozott az az elveszett típuspéldány, amelyet a *Cucullia caninae* RAMBUR hernyójából neveltek ki (VIII.)

[**plorans** (RONDANI, 1861)]

6 (5) A tapogató sárga. A toron hamvasságnak nyoma sincs. A vállon 3 sörte áll, ezek közül néha 1 előtte szőrszerű. A 3 sternopleuralis sörte közül az alsó gyenge. A 3. lábszár végén 3 dorsalis végsörte áll. A potrohot lesimuló szőrözet fedi, amely csak az 5. szelvény alsó oldalán mered fel. A csápsörte 2. íze 2-szer hosszabb, mint amilyen vastag.

7 (8) A peremér 1. szakasza felül egész hosszában szőrös. Az r_{2+3} ér a betorkollás előtt kissé felhajlik. 3 sternopleuralis sörtéje van. Az ocellaris sörték harántosak, kissé hátrafelé hajlók. A csápsörte 2. íze 2-szer hosszabb, mint a vastagsága. A hátulsó lábszáron 3 dorsalis végsörte található. 5 mm.

Ritka boreo-montán faj Skandináviából és az Alpokból (Stájerország). Hazánkban még nem fogták. Kinevelték a *Phragmatobia fuliginosa* L. és az *Epirrita dilutata* DENIS & SCHIFFERMÜLLER hernyójából (VI—VII.)

[**ringdahli** (VILLENEUVE, 1922)]

8 (7) A peremér 1. szakasza felül kopasz. Az r_{2+3} ér egyenesen fut ki. 2 erős sternopleuralis sörtéjük és néha még egy 3. szőrszerű is található. Az ocellaris sörték harántosak, kissé előrehajlók. A hím elülső lábának karmai rövidek, csak fele olyan hosszúak, mint az utolsó lábfejíz. A nőstény elülső lábfejízei kiszélesedtek és megvastagodtak. A hátulsó lábszárnak 2 hátulsó sörtéje van. Az r_1 tőfelén sörték állnak. Mindkét ivar homloka 1,1-szer szélesebb, mint a szem, aminek 1/3-a a barnásfekete homloksávra esik, a többi a fényes járomlemezekre. Az orca fele olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa több mint 1/3-a a szem magasságának. A hím csápja hosszú és széles (105. ábra: H), a 3. íze 4,5-szer hosszabb, mint a 2. íz, a nőstényé csak 2,5-szer. A csápsörte a közepéig megvastagodott, a 2. íz nem hosszabb, mint amilyen vastag. A tapogató sárga és bunkós végű (105.

ábra: I). A hím szárnya az elülső peremén és a szárnyerek mentén gyengén barnás, a nőstényé erősen füstös. Az állat teljesen fekete, csak a tapogató és a billér nyele sárga. 4,5—5 mm.

Európa északi felét lakja, keleten Szibérián át Mongóliáig elterjedt. Hazánkban a síkságon mindenütt közönséges, a hegyvidékeken csak kis magasságban és számban található. Kinevelték az *Ochropleura praecox* L., *Noctua fimbriata* SCHREBER, *Mythimna comma* L., *Charanyca trigrammica* HUFNAGEL, *Hoplodrina alsines* BRAHM, *H. blanda* DENIS & SCHIFFERMÜLLER, *Agrochola circellaris* HUFNAGEL, *Bena prasinana* L. hernyójából (IV—X.)

prunaria (RONDANI, 1861)

175. nem: **Peteina** MEIGEN, 1838

Nagyobb, 9—10 mm-es, feltűnően keskeny, fekete legyek. A nemet a 2. potrohszelvény teljes peremsörte-sora (105. ábra: K), a hosszú haustellum választja el a rokon nemektől. Hiányzanak az acrostichalis sörték és csak 0 + 2 intraalarisuk van. Az R_5 szárnysejt nyitott. A fej kocka alakú (105. ábra: J). A 3. csápíz 1,5-szer hosszabb, mint a 2. íz, a csápsörte a 2/3-áig megvastagodott. A tarkó erősen domború, túlnyomóan fekete szőrözettel, csak legalul találhatunk fehér szőröket. A szárnyon 1—2 nem nagyon erős costigialis sörtéjük van.

A nembe 2 palearktikus faj tartozik. Egyetlen európai faját hazánkban még nem gyűjtötték.

— — Feltűnő bélyege a nagyon magasra kiálló 1. csápíz (105. ábra: J). A hím homloka olyan széles, mint a szem, a nőstényé 1,3-szer szélesebb. Az orca olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa szélessége 1/3-a a szem magasságának. A tor a varrat előtt erősebben, mögötte gyengébben egyenletesen hamvas, sávok nélkül. A potroh 2. tergitje hosszú, a tövén a horpadás alig vehető észre. (105. ábra: K). Valamennyi potrohszelvényének teljes peremsörte sora van, de discalisok csak az 5.-en állnak. A szárnytövis majdnem olyan hosszú, mint a peremér 2. szakasza. Az r_{4+5} ér sörtéi majdnem az *rm* érig érnek. Az elülső lábszáron végig anterodorsalis sörték állnak, a középső lábszáron 3—4 anterodorsalis, 2—4 hátulsó és 2 belső sörte áll. A hátulsó lábszárnak 4 dorsalis végsörtéje van: 2 hosszabb és 2 rövidebb. 9—10 mm.

Észak- és Közép-Európában (Szlovákiában), Szibériában és Mongóliában mutatták ki. Boreo-montán faj, hazánkban még nem találták. Kinevelték az *Autographa gamma* L. és *Cucullia asteris* DENIS & SCHIFFERMÜLLER hernyójából (VII—VIII.)

[**erinaceus** (FABRICIUS, 1794)]

176. nem: **Blepharomyia** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

Közepes nagyságú, fekete alapszínű, szürkén hamvas legyek. Az orcán egész hosszában lefelé hajló sörték sorakoznak (7. ábra: A). Az arc homorú, a szájperem oldalról nem látszik. A haustellum rövid, az ajakpárna nagy.

A tarkó felső felét csak fekete microchaeták borítják. A csápsörte 2/3—3/5 részéig vastagodott meg. A 2. potrohszelvényen nincs horpadás, közepén peremsörték állnak. A pteropleuralis és costigialis sörték fejlettek.

A nem 4 palearktikus fajából 3 európai, ebből csak 1-et találtak meg hazánkban, egy 2.-at Szlovákiában fogtak, a 3.-at Németországban gyűjtötték, de nálunk mind előkerülhet.

1 (2) A 2. és 3. potrohszelvény közepén csak 2 peremsörte áll, a 3.-on ezenkívül 3—5 oldal-peremsörte és 2 discalis sörte, a 4.-en 2 discalis és teljes peremsörte-sor található. A pajzsocskán csak 2 vékony felálló sörtécske áll. A hím homloka 4/5 olyan széles, mint a szem, a nőstényé 1,1-szer szélesebb, a fekete homloksáv elöl 2-szer, hátul 1,5-szer szélesebb, mint a járomlemez, a hím orcája 1/3, a nőstényé 1/2 olyan széles, mint a 3. csápíz. A pofa szélessége fele a szem magasságának (7. ábra: A) A hím csápjának 3. íze 4-szer, a nőstényé 2-szer hosszabb, mint a 2. íz. A toron a varrat előtt 4, mögötte 5 fekete sáv látható, amelyek a nőstényen 3 sávvá olvadhatnak össze. A hím potroha kiterjedten hamvas (107. ábra: A), a nőstény tergitjei elöl hamvasak, hátulsó 2/3-uk fekete. A lábak feketék, a szárny színtelen. 6—7 mm.

Észak- és közép-európai faj, keleten Szibériában Csitáig megtalálták. Hazánk hegyvidékein (Budai-hegység, Visegrád, Mátra, Bükk, Zempléni-hegység) nem ritka, sőt 1 példányt a Hortobágyon is fogtak. Gazdái az *Alsophila aescularia* Denis & Schiffermüller, *Lomographa temerata* Hübner, *Erannis defoliaria* Clerck, *Agriopis marginaria* Fabricius, *Operophthera brumata* L., *Opistograptis luteulata* L. (IV—X.) [= *amplicornis* (Zetterstedt, 1844)]

pagana (Meigen, 1824)

2 (1) A 2. potrohszelvény hátulsó szélén teljes peremsörte-sor áll, a hímeken még 2 rövid discalis sörte is, a 3. tergiten 2 discalis sörte és teljes peremsörte-sor. A pajzsocskán 4—5 felálló sörtécske található.

3 (4) A csáp csaknem a szájperemig ér, a 3. íz 3-szor hosszabb, mint a 2. íz. Az arc oldalnézetben olyan hosszú, mint a homlok. A pofa szélessége 3/5-e a szem magasságának. A homlok olyan széles, mint a szem, és mindkét ivarnak van 2 alsó orbitalis sörtéje. A szárny *m* erének könyöke egyforma távolságra van az *mcu* értől és az *m* végétől. A potrohszelvények tőfele hamvas. 5,5—6 mm.

Észak- és Közép-Európában élő boreo-montán faj. Hazánkban még nem találták, de fogták Szlovákiában. Kinevelték az *Eulithis populata* L., *Itame fulvaria* Villers, *Ematurga atomaria* L. és *Lithomoia solidaginis* Hübner hernyójából (V—VII.)

[**piliceps** (Zetterstedt, 1859)]

4 (3) A csáp csak 2/3—3/4-ét fedi az arcnak, a 3. íze 1,5-szer olyan hosszú, mint a 2. íz. Az arc 3/5 olyan hosszú, mint a homlok. A pofa 1/3-a a szem magasságának. A hím homloka fele olyan széles, mint a szem, és nincs alsó orbitalis sörtéje. Az *m* ér könyöke közelebb van az *mcu* érhez, mint az *m* ér végéhez. A potrohot teljesen befedi a szürke hamvasság. A nőstény homloka 2/3 olyan széles, mint a szem, és 2 alsó orbitalis sörte áll rajta. 7—7,5 mm.

Európában Németországból, Svédországból, Ázsiában Szibériából (Irkutszk) ismert faj. Hazánkban még nem találták. A *Panolis flammea* DENIS & SCHIFFERMÜLLER hernyójából nevelték ki (V.)

[**angustifrons** HERTING, 1971]

177. nem: **Eriothrix** MEIGEN, 1803

Élénk vörösessárga, fekete potrohú, karcsú, 7—9 mm-es legyek (106. ábra). A szem szőrös, a szájperem erősen előreugrik, a haustellum vékony, és hosszabb, mint a szem magassága, az orca kopasz (8. ábra: A). A 3. csápíz legfeljebb 1,5-szer hosszabb, mint a 2. íz. A pajzsocskát rövid szőrözet fedi, felálló tüskécskék nélkül, az oldalsörték hiányzanak, a csúcssörte fejlett. A potroh kétoldalt élénk vörösessárga, széles fekete középsávval (csak a *prolixa* nőstény teljesen fekete), hamvasság inkább csak a tergitek elején, néha a középsávon is látható. A lábak feketék. A szárny gyengén barnás, a szárnytövis feltűnően hosszú (kivétel: *monticola* EGGER).

A nem 15 palearktikus fajából 7-et találtak meg Európában és 4-et hazánkban, még 1 faj előkerülése várható.

1 (2) A szárnytövis rövid, a peremér 2. szakaszának 1/4 hosszúságát éri el, a csápok tőíze fele olyan távol áll egymástól, mint a tőíz szélessége, az orca 2-szer szélesebb, mint a 3. csápíz, a potroh 3—4. hátlemezén 2—3 pár discalis sörte áll. A hím homloka 1/6—1/8 olyan széles, mint a szem, a belső és külső verticalisok szőrszerűek és előrehajlók (107. ábra: B), a középső lábszáron nincs belső sörte, elülső lábának karmai kissé hosszabbak, mint az utolsó lábfejíz. A nőstény homloka olyan széles, mint a szem, erős külső-belső verticalisai, praeverticalisa és 2 pár alsó orbitalis sörtéje van, az elülső lábfej ízei kissé kiszélesedtek. Mindkét ivar fejének fekete alapszínét világosszürke hamvasság fedi, a tor hamvasságát 4 fekete sáv töri meg. A potroh 3—5. szelvénye kétoldalt szélesen sárgásvörös, középen felül és alul fekete hosszanti sávval, a 3—5. szelvények tőfelét és a fekete középsávot szürke hamvasság borítja. A billér és a basicosta vörösessárga. 8—9 mm.

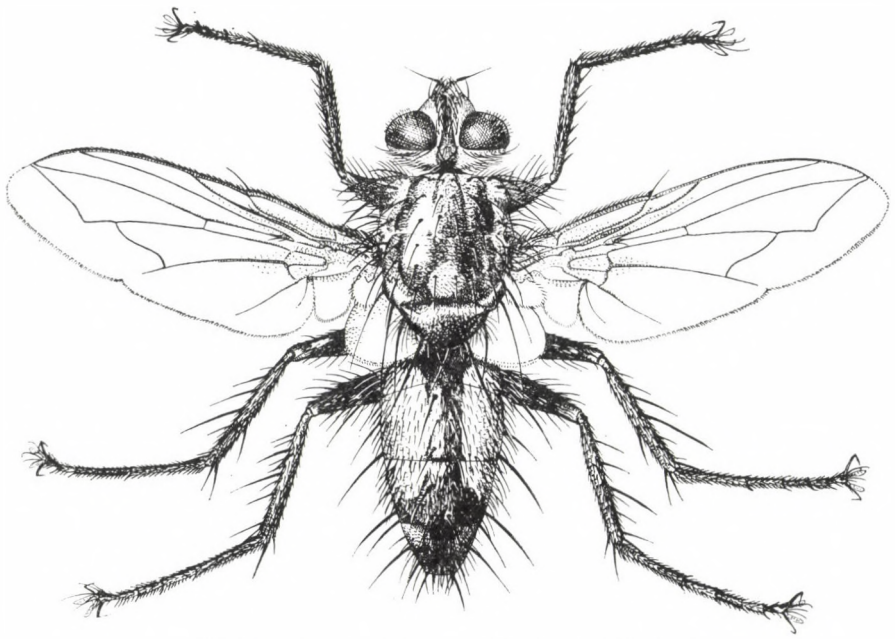
Közép- és Dél-Európa magasabb hegységeiben, az Alpokban, Szlovákiában, Appenninekben, a Durmitor-hegységben (Jugoszlávia) fogták. Hazánkban még nem került elő. Életmódja ismeretlen (VII—VIII.)

[**monticola** (EGGER, 1856)]

2 (1) A szárnytövis fele olyan hosszú, mint a peremér 2. szakasza, a csáptövek közelebb állnak egymáshoz, az orca alig szélesebb, mint a 3. csápíz. A potroh 3—4. tergitjén 1 pár erős discalis sörte áll. A hím homloka szélesebb, a belső verticalis sörték erősek, keresztezik egymást. A középső lábszáron 2 belső sörte áll.

3 (4) A csápsörte csak az 1/5—1/4-éig vastagodott meg. A fej belső verticalis sörtéi előrehajlók, vékonyak. A pajzsocskát felálló szőrözet fedi. A billér sárga. A hím homloka 1/3 olyan széles, mint a szem,

és akkor nincs praeverticalis sörte, vagy 2/3-a, és akkor erős praeverticalisa van. A hím potrohát felálló szőrözet borítja. Az elülső lábának karmai olyan hosszúak, mint az utolsó lábfejíz. A nőstény homloka valamivel szélesebb, mint a szem, a potroh szőrözete lesimuló, az utolsó lábfejízek nem szélesedtek ki. A hím potrohának 3—4. tergitjén oldalról nézve nagy sárga folt tűnik szembe, amely felülnézetben alig látható. A nőstény potroha teljesen fekete, vagy csak apró sárga folt van a 3. tergit oldalán. A basicosta és a billér sárga. 7—8 mm.

106. ábra. *Eriothrix argyreata* MEIGEN ♂ (Eredeti)

Egész Európában, keleten Közép-Ázsián át Mongóliáig megtalálták. Hazánkban egyetlen példányt fogtak a Kisinócon (Börzsöny hegység). A *Pyrausta porphyralis* DENIS & SCHIFFERMÜLLER hernyójából nevelték ki (V—VIII.)

prolixa (MEIGEN, 1824)

4 (3) A csápsörte legalább az 1/3-áig megvastagodott. A him potrohát lesimuló szőr fedi, belső verticalis sörtéi hátrafelé hajlanak és keresztezik egymást. A nőstény potroha szélesen vörös színű.

5 (6) Az R_5 sejt nyeles, néha egészen röviden vagy zárt. A hím homloka 1/3-a a szem szélességének, a nőstényé olyan széles, mint a szem. A hím homlokán 2 erős hátrahajló keresztezett belső verticalis, 2 kifelé hajló külső verticalis, és nagyobb példányokon 2 kifelé hajló praeverticalis sörte áll, alsó orbitalisai nincsenek (8. ábra: A). A nősténynek alsó orbitalisai is vannak. A potroh 2—4. szelvénye két-

oldalt nagy kiterjedésben vörösessárga, középen felül-alul fekete hosszanti sávval, a lakkszerű csillogását csak keskeny hamvas sáv töri meg a szelvények tövén, a hímeknek még a hosszanti sávon is van hamvasság. A 3—4. szelvényeken 2—2 discalis sörte, a 3.-on még 2 középsörte és 2 oldalperemsörte sor látható. A basicosta sárga, a billér feje világosbarna. Ivarszerve: 107. ábra: E. 6—10 mm.

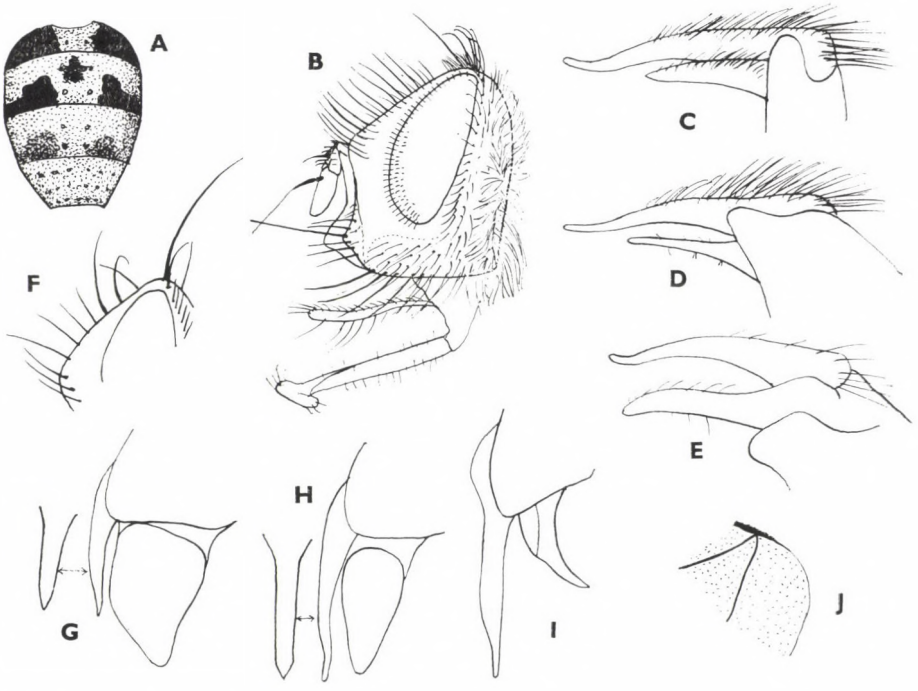
Egész Európában közönséges, keleten Szibérián át a Csendes-óceánig megtalálták. Hazánkban sík területen az egész országban közönséges, a hegyvidékeken (Budai-hegység, Bükk, Zempléni-hegység) sem ritka. Gazdaállatát nem ismerjük (V—IX.) (= *monochaeta* WAINWRIGHT, 1928)

rufomaculata (DE GEER, 1776)

6 (5) Az R_5 szárnysejt nyitott.

7 (10) H í m e k. A homlokon nincs alsó orbitalis sörte, és fele olyan széles, mint a szem. A csápsörte majdnem a feléig megvastagodott.

8 (9) A homlokon nincs praeverticalis sörte, a homloksörték hátrafelé egyre rövidebbek, a külső verticalis alig hosszabb, mint a postocularis sörték, az ocellaris sörte erős, hosszabb, mint a hátulsó

107. ábra. A: *Blepharomyia pagana* MEIGEN ♂ potrohrajzolata — B: *Eriothrix monticola* EGGER ♂ feje — C: *E. apennina* RONDANI ♂, D: *E. argyreata* MEIGEN ♂ és E: *E. rufomaculata* DE GEER ♂ cercusa és surstylusa — F: *E. apennina* RONDANI ♂ homloksörtéi — G: *Stomina caliendrata* RONDANI ♂, H: *S. iners* MEIGEN ♂ és I: *S. tachinoides* FALLÉN ♂ cercusa és surstylusa — J: *S. iners* MEIGEN szárnycsúcsa (G—I: MESNIL nyomán, a többi eredeti)

homloksörték, a csápsörte csaknem a feléig megvastagodott. A válldudoron a basalis sörtesor előtt 2 sörte áll, a belső 2/3 olyan hosszú, mint a belső basalis sörte. A szárny tövén 2 costigialis sörtét találhatunk. A pajzsocskán 1—2 pár félig felálló sörte tűnik fel. Az elülső láb karmai olyan hosszúak, mint a 4 + 5. lábfejíz együtt. Egyébként színezete hasonló a *rufimaculata* De Geer-éhez (106. ábra). Ivarszerve: 107. ábra: D. 8—11 mm.

Európa középső és déli övezetében, valamint Szibériában is megtalálták. Hazánkban nem ritka; főleg Dömsöd-Apajpusztán és a Hortobágyon gyűjtötték. Életmódját nem ismerjük (VI—IX.)

argyreata (Meigen, 1824) ♂

9 (8) A homlokon 1 pár erős praeverticalis sörte áll, a homloksörték egyforma hosszúak, csak a legutolsó jóval erősebb a többinél és hátrafelé hajlik (107. ábra: F). A potrohot nagyrészt elborítja a fehér hamvasság. Egyébként hasonló az előző fajhoz. Hím ivarszerve: 107. ábra: C. 6,5—9 mm.

Dél-európai, észak-afrikai (Marokkó) faj, keleten Kazahsztánban és Szibériában is megtalálták. Hazánkban elég ritka, főleg a Budai-hegységben és Dömsöd-Apajpusztán találták. Életmódja ismeretlen (VI—IX.)

apennina (Rondani, 1862) ♂

10 (7) N ő s t é n y e k. A homlokon 2 pár alsó orbitalis sörte áll.

11 (12) Az elülső lábfej 5. íze csaknem kerek, karmai rövidebbek. A válldudoron a belső basalis sörte előtt hosszú sörte áll. A csápsörte a 2/5-éig megvastagodott. A potrohon nincs fehéren hamvas hosszanti sáv, hasoldalán nem fut fekete sáv. Az *apennina* nőstényektől a bélyegek keveredése miatt biztosan nem választható el

argyreata (Meigen, 1824) ♀

12 (11) Az elülső lábfej 5. íze tojásdad, a karmok majdnem olyan hosszúak, mint az 5. íz. A potroh hátoldalán a fekete sávon fehéres hamvasságból hosszanti csík fut. A hasoldalon gyakran van fekete középsáv

apennina (Rondani, 1862) ♀

178. nem: **Trafoia** Brauer & Bergenstamm, 1893

A 3. csápíz legalább 3-szor hosszabb, mint a 2. íz. A homloksörték erősek, a hátulsók hátrafelé dőlnek, az elülsők lemennek a 2. csápíz végéig vagy azon is túl. Az ocellaris sörték nagyon hosszúak. A pajzsocskán 2—6 felálló sörte látható, a subapicalis sörték 2—3-szor olyan távol állnak egymástól, mint a basalisoktól. A peremér 2. szakasza alul kopasz, a csúcsharántér homorú. A lábak feketék, a középső lábszárnak 2—3 erős anterodorsalis sörtéje van. Jellemző még a szőrös szem, a 4—5 vállsörte, az erős apicalis, a hiányzó lateralis sörték a pajzsocskán és az erős costigialis sörte stb.

A 3 palearktikus, ebből 2 európai fajból egyiket sem fogták hazánkban, de előkerülésük várható.

1 (2) A pontszemek csaknem egyforma távol állnak egymástól, a toron 2 + 3 dorsocentralis sörte áll. A potroh 3—5. hátlemezének elülső peremén vékony fehéres hamvasság tűnik fel. A 2. tergit hasoldalán nincs sárga szőrözet. A tapogató és a lábak feketék. A hím homloka alig 1/3 olyan széles, mint a szem. A 3. csápíz széles, 3,5-szer hosszabb, mint a 2., a csápsörte a 2/5-éig megvastagodott. A pofa olyan széles, mint a szem magassága. Az acrostichalis sörték száma 2 + 2—3. A hátulsó lábainak 2 dorsalis végsörtéje van. A tor fényes fekete, a hamvasságnak csak nyomai vannak. 7 mm.

Ritka boreo-montán európai faj, Ausztriából és Svédországból ismeretes. Hazánkban még nem találták. Kinevelték a *Cosmorhoe ocellata* L. hernyójából (VI.)

[**gemina** HERTING, 1966]

2 (1) Az elülső pontszem 2—2,5-szer olyan távol áll a hátulsóktól, mint azok egymástól. A varrat előtt 3 dorsocentralis sörte áll. A potrohot egyenletes, de csillámló hamvasság borítja. A 2. tergitet alul sárga szőrözet fedi. A tapogató sárga. A tor vékonyan hamvas, 4 széles fekete sávval. A basicosta sárga. A lábak feketék, csak a lábszárak és a térdek sárgák. Egyébként hasonló az előző fajhoz. 7 mm.

Az Alpok közepes magasságaiban, Közép-Franciaországban, Németországban, Szlovákiában és Svédországban találták meg. Hazánkban még nem fogták, de felbukkanása lehetséges. Életmódja ismeretlen (VII.)

[**monticola** BRAUER & BERGENSTAMM, 1893]

179. nem: **Stomina** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Jellegzetes profiljáról (10. ábra: G), orrszerűen előreugró szájpereméről, magasan felette álló vibrissájáról, rövid csápjáról, a tarkó kiöblösödéssel teljesen elborított széles pofájáról könnyen felismerhető nem.

A nem 6 palearktikus fajából 4-et közöltek Európából, mindhármat hazánkban is megtalálták.

1 (6) H í m e k. A homlok legfeljebb 2-szer szélesebb, mint a csáp.

2 (3) A homlok elülső felét és az orca felső részét sűrű, több sorban álló szőrözet borítja, a szőrök csaknem elérik a homloksörték hosszát, a szemtől csak keskeny kopasz sáv választja el. Az orca alsó kopasz része keskenyebb, mint a szőrös felső. A homlok körülbelül olyan széles, mint a 3. csápíz, az orca 2-szer szélesebb, mint a 3. csápíz, a pofa 1/4 olyan magas, mint a szem. A csáp rövid, csak az arc közepéig ér, a 3. íze 2-szer hosszabb, mint a 2. íz, a csápsörte az 1/4-éig megvastagodott és röviden pillás. A tor irodalmi adatok szerint sárgásszürkén hamvas, a 2 hazai példányunk barnásfeketén hamvas, csak a legelején látható a 4 fekete sáv nyoma. A pajzsocska tőharmada fekete, csúcsi része sárgásbarna. A potroh középső harmada fekete, kétoldalt sárgásbarna, az egészet sűrű fehér

hamvasság borítja, kivéve a 3. szelvény 2 nagy fényes foltját. A lábak feketék, a csáp tőízei, a tapogatók és a billér sárgák. Ivarszerve: 107. ábra: G. 8—9 mm.

Megtalálták Dél-Európában, Elő- és Közép-Ázsiában. Hazánkban nem ritka erdei faj, főleg a Bükk hegység lábánál (Tard) gyűjtötték, de fogták a Budai-hegységben, a Börzsöny és a Cserhát hegységben is. Életmódja ismeretlen (VIII—IX.)

caliendrata (RONDANI, 1862) ♂

3 (2) A homloksörtéket csak 1—2 sor szőrszál kíséri, a szem melletti kopasz sáv széles, az orcán a szőrök csak a 3. csápíz közepéig érnek.

4 (5) A homlok a legkeskenyebb helyen 2-szer szélesebb, mint a 3. csápíz. A tor fekete sávjai szélesek, elmosódott szélűek. A potroh 4 fekete foltja erőteljes. Csak 1 posthumeralis sörtéje van. A középső lábszáron 2 anterodorsalis sörte áll. A szárny csúcsharánterének a vége előrehajlik (107. ábra: J), az R_5 sejt zárt vagy rövid nyeles. Az orca 2-szer szélesebb, mint a 3. csápíz, a pofa több mint 1/3 olyan széles, mint a szem magassága. A csáp 3. íze 2-szer hosszabb, mint a 2. (10. ábra: G). A tor fekete, a hamvasság szürke. A potroh középsávja széles, fekete, oldalai világossárgák, teljesen fehéres hamvassággal van borítva, csak a fekete foltokat hagyja ki. A csáp tőízei és a tapogató barna, a billér sárga. A lábak feketék. Ivarszerve: 107. ábra: H. 10 mm.

Dél-Európában Spanyolországtól Ukrajnáig, keleten Kisázsiáig és Izraelig elterjedt faj. Hazánkban elég ritka, az Alföldön főleg a Tisza mentén gyűjtötték. Életmódja ismeretlen (VI—VII.) (= *varians* VILLENEUVE, in litt.)

iners (MEIGEN, 1838) ♂

5 (4) A homlok a legkeskenyebb helyén körülbelül olyan széles, mint a 3. csápíz. A tor fekete sávjai nagyon keskenyek, rajzolatuk éles. A potroh sötét foltjai kicsinyek, a hamvasság jórészt elfedi. A 2. potrohszelvény alul sárga. A középső lábszáron 1 anterodorsalis sörte áll. A lábak feketék, a csáptőízei, tapogatója, billérje és a basicosta sárga. Ivarszerve: 107. ábra: I. 9—10 mm.

Európa középső és déli övezetében, valamint Izraelben és Mongóliában gyűjtötték. Hazánkban ritka (Bükk, Cserhát hegység, Tompa, Kenderes). Életmódja ismeretlen (VII—IX.)

tachinoides (FALLÉN, 1816) ♂

6 (1) N ő s t é n y e k. A homlok 6—8-szor szélesebb, mint a csáp, körülbelül olyan széles, mint a szem. A toron mindig 4 keskeny, éles szélű fekete sáv található.

7 (8) Az elülső lábfej 4—5. íze keskeny, 2-szer hosszabb, mint amilyen széles. Színezete hasonló a hímhez. A potroh kerekebb, sűrűn, kissé csillámlóan hamvas. 10 mm **tachinoides** (FALLÉN, 1816) ♀

8 (7) Az elülső lábfej vége kiszélesedett.

9 (10) Az elülső lábfej 5. íze hosszúkás, tojásdad, keskenyebb, mint a 4. íz. Az orcán a legalsó homloksörte alatt még 10—20 szőrszál található. A potrohon hamuszürke alapon 4 fekete folt tűnik elő. Kisebb: 8 mm
caliendrata (RONDANI, 1862) ♀

10 (9) Az 5. lábfejíz egyforma szélességű, mint a 4. A potroh oldalt és a hátulsó szegélyen vörösessárga. A homlok szélesebb, mint a szem. Nagyobb: 10 mm
iners (MEIGEN, 1838) ♀

180. nem: **Thelaira** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A nemet jellemzi a félgömb alakú fej, a pillás, tollas csáp, a lapos tarkó, a csaknem egész profilt elfoglaló szem (108. ábra: A), a keskeny pofa, a csenevész tarkó-kiöblösödés, a 8—12 mm-es testnagyság. A hímek sárga-fekete, a nőstények teljesen fekete potrohúak, a tergitek elején fehéren hamvas övvel. A hím homloka 1/3—1/2 olyan széles, mint a szem, a nőstényeké 3/4 olyan széles. A csáp pillái hosszúak. A pajzsocskán nincsenek sem felálló tüskék, sem lateralis sörték. A szárny r_1 ere végig sörtés, az r_{4+5} ér csak az *rm* harántérig ér. A potroh hosszú, keskeny, a lábak feltűnően hosszúak.

A nemnek mind a 4 palearktikus faja megtalálható Európában és 3 hazánkban is él.

1 (6) Hímek. A homlok nem szélesebb a szem felénél. A potroh oldala vörös.

2 (5) A középső lábszáron a nagy anterodorsalis sörte és a térd között még 2 (néha 1) sörte áll (108. ábra: D). A járomlemezen a homloksörtéket kísérő szőr csak fele olyan hosszú, mint a homloksörték.

3 (4) A postocularis sörteknél erősebb külső verticalisuk nincs. A torpikkely fehéres. A 3. és 4. potrohszelvényen 2 pár erős, egymás mögött álló discalis sörte található. A pontszemlemez világos hamvassága összeolvad a járomlemezével. A homlok fele olyan széles, mint a szem, az orca oldalnézetben keskenyebb, mint a 3. csápíz, a pofa csak 1/10 olyan széles, mint a szem magassága. A 3. csápíz 3-szor hosszabb, mint a 2. íz. A tapogató sárga. A tor és a pajzsocska fekete, a szürke hamvasságban inkább csak a varrat mögött látható a középsáv. A potroh fekete, kétoldalt szélesen sárgásbarna, alul fekete középsávval, a 4. szelvény alul sárga, a hátulsó szegélye fekete, felül a szelvények elülső fele erősen, a hátulsó gyengén hamvas. A cercus jóval túlnyúlik a surstyluson (108. ábra: E). 11—12 mm.

Európa középső és déli övezetében, keleten Örményországban, Szibériában és Japánban is kimutatták. Magyarországon ritka, mind a 7 példányunkat Tardon (Bükk hegység) gyűjtötték. Életmódja ismeretlen (VII.)

leucozona (PANZER, 1809) ♂

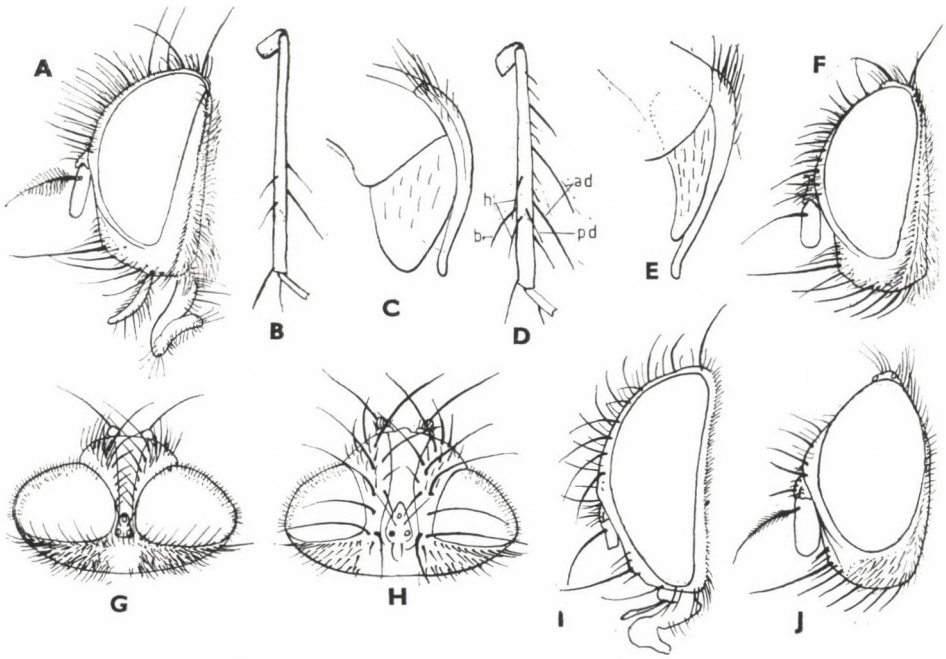
4 (3) Bár a külső verticalis vékony, fele olyan hosszú, mint a belső. A torpikkely rozsdasárga. Oldalnézetben a 2—4. szelvény teljesen sárga. A szelvények elején a hamvasság gyengébb és csak keskeny sávot

alkot. A hasoldal közepén élesen rajzolt keskeny középsáv húzódik, a 4. szelvény alul többnyire teljesen sárga, az ivarszerve a *nigripes*-éhez hasonló, a surstylus azonban kissé keskenyebb és a cercus kevéssé hajlott. 10—11 mm.

Megtalálható egész Európában és Transzkaukáziában, egy alfaja pedig Észak-Amerikában. Hazánkban ritka (Budapest-Irhásárok, Aszófő, Bakonyszentlászló). Az *Arctia villica* L. hernyójából nevelték ki (V—VII.)

solivaga HARRIS, 1780 ♂

5 (2) A középső lábszáron a nagy anterodorsalis sörte felett csak 1 gyenge sörte áll, nincs posterodorsalisa, de van 2 hátulsó sörtéje (108. ábra: B). A homloksörtéket kísérő szőrök többnyire olyan hosszúak, mint a homloksörték, utóbbiak körülbelül 2 sorban kísérik a járomlemezen. A fej fekete, csak a szem alatt élénksárga. A homlok fele olyan széles, mint a szem, az orca lefelé erősen keskenyedik, a közepe táján olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa szélessége 1/10-e a szem magasságának (108. ábra: A). A csáp rövid, a 3. íz 2-szer hosszabb, mint a 2. íz. A csápsörte hosszú pillás. A tor fekete, a szürke hamvasságban a varrat előtt 4, mögötte 3 keskeny fekete sáv van.

108. ábra. A: *Thelaira nigripes* FABRICIUS ♂ feje, B: középső lábszára és C: ♂ ivarszerve — D: *Th. solivaga* HARRIS ♂ középső lábszárának sörtéi (*ad* = anterodorsalis sörte, *b* = belső sörte, *h* = hátulsó sörte, *pd* = posterodorsalis sörte) — E: *Th. leucozona* PANZER ♂ ivarszerve — F: *Phenicellia haematodes* MEIGEN ♂ feje oldalnézetben — G: *Dufouria chalybeata* MEIGEN ♂ és H: ♀ feje felülről — I: *Halidaya aurea* EGGER ♀ és J: *Chetoptilia puella* RONDANI ♂ feje oldalnézetben (I: BRAUER & BERGENSTAMM nyomán .a többi eredeti)

A pajzsocska többnyire sárga. A potroh hasoldalának közepén elmosódott széles középsávval, a 4. szelvény alul teljesen füstös vagy fekete peremű. A potroh hamvassága körülbelül a szelvények tőfelét foglalja el. A lábak, a homloksáv, a csáp és a basicosta feketék, a tapogató sárga. Ivarszerve: 108. ábra: C. 9—11 mm.

Egész Európában, a Szovjetunióban, Kínában és Japánban elterjedt faj. Hazánkban a síkságon mindenütt gyakori, a hegyvidéken ritka. Gazdaállatainak hosszú soráról a csak újabban felismert 3 faj közül nem tudjuk, hogy melyik fajra vonatkoznak; a többségük azonban biztosan a gyakori *nigripes* FABR. fajhoz tartozott. Kinevelték a Noctuidae, Arctiidae, Notodontidae, Lasiocampidae, Sphingidae családok számos fajának hernyójából (V—IX.). 10—11 mm

nigripes (FABRICIUS, 1794) ♂

6 (1) Nőstények. A homlok 3/4 olyan széles, mint a szem. A potroh teljesen fekete.

7 (8) Az elülső lábfejízek keskenyek, nem szélesednek ki. A torpikkely fehéres. 9—10 mm **nigripes** (FABRICIUS, 1794) ♀

8 (7) Az elülső lábfej végízei erősen kiszélesedtek.

9 (10) A külső verticalis sörték fejlettek. A torpikkely rozsdasárga. 10 mm **solivaga** (HARRIS, 1780) ♀

10 (9) A külső verticalis sörték hiányzanak. 11—13 mm **leucozona** (PANZER, 1809) ♀

181. nem: **Phenicellia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

A *Thelaira* ROBINEAU-DESVOIDY nemhez nagyon hasonló legyek, de a csápsörte csupasz (108. ábra: F), a potroh fényes, nyoma sincs hamvasságnak, a nőstényé is kétoldalt vörös, a potrohszelvények mereven összenőttek, határuk gyengén látszik.

A nem egyetlen faja Európában és Ázsiában él, előfordulása hazánkban is várható.

— — A hím homloka 2/5 olyan széles, mint a szem, a nőstényé egyenlő szélességű vele. Az orca oldalnézetben fele olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa szélessége 1/5—1/8-a a szem magasságának (108. ábra: F). A csáp 3. íze 1,5-szer hosszabb, mint a 2. íz. A tapogató vörösessárga. Mindkét ivar járomlemeze fényes fekete, az orca fehéren hamvas. A pofa felső fele élénk narancssárga, alsó felét a keskeny tarkó-kiöblösödés foglalja el. A potroh 2—4. szelvénye vörös, az 5. és részben a 4. szelvény fekete, a hímnek felül fekete középsávja van, a nőstényen ez hiányzik. A hím karmai hosszúak, a nőstény lábfeje kiszélesedett. A hím szárnya gyengébben, a nőstényé erősen füstös. 6—8 mm.

Ritka közép- és dél-európai faj. Csehszlovákiából is előkerült, keleten Szibériában és Mongóliában is él. Hazánkban még nem találták. Kinevelték az *Ammobiota festica* HUFNAGEL, *Coscinia striata* L. és *Rhyparia purpurata* L. hernyójából (VI—VIII.)

[**haematodes** (MEIGEN, 1824)]

182. nem: **Halidaya** EGGER, 1856

Félgömb alakú fejével, nagy szemével közel áll a *Thelaira* ROBINEAU-DESVOIDY nemhez, de tapogatója, csápja, basicostája, combja sárga. A csáp a szem közepe alatt ered, a csápsörte kopasz. A szárnynak van costigialis sörtéje. Mindkét ivar homloka majdnem olyan széles, mint a szem, a homloksáv keskeny. A 8—10 homloksörtéből a hátulsó 3—4 pár hátrahajlik. A járomlemezen vonalban álló 5—8 előrehajló alsó orbitalis sörte sorakozik (108. ábra: I). A pofa rendkívül keskeny, olyan, mint a tapogató. A potroh 2. tergitjének közepén 2 peremsörte áll. A középső lábszárnak csak 1 anterodorsalis sörtéje van.

A nem egyetlen palearktikus és európai faját a Kárpát-medencében is megtalálták.

— — A tor fekete, a válldudor sárgás, a hát szürkén hamvas, 4 határozott szélesebb fekete sávval. A potroh sárga, az 5. tergit és a 4.-nek a hátulsó pereme fekete, a 2—4. tergiteken sötét középsáv fut, a 3—5. tergitek tövén keskeny fehér öv tűnik elő. A szárny barnássárga. A lábak sárgák, csak a lábfejízek sötétebbek. 7,5—8 mm.

Ritka mongóliai, kínai, japáni faj, de megtalálták Ausztriában a Fertő tó mellett és Mehádián Erdélyben. Magyarországon még nem fogták. Kinevelték az *Ochlodes venatum* BREMER & GREY japáni alfajának hernyójából (VII—X.)

[**aurea** EGGER, 1856]

183. nem: **Phyllomya** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Feltűnően karcsú, hosszúlábú, fekete, 6—10 mm-es legyek (109. ábra). Fejük (8. ábra: B) oldalnézetben csaknem négyszögletes, széles szőrös orcával, fél szemmagasságnyi pofával, tarkó-kiöblösödés nélkül. A lábak feketék. Pteropleuralis sörtéjük nincs, a costigialisuk erős. Az elülső lábszárnak 0—2 anterodorsalis sörtéje van. Az r_{4+5} ér tövén 2—3 sörte áll, az R_5 sejt nyitott. A hátulsó lábon 3 dorsalis végsörtét találunk.

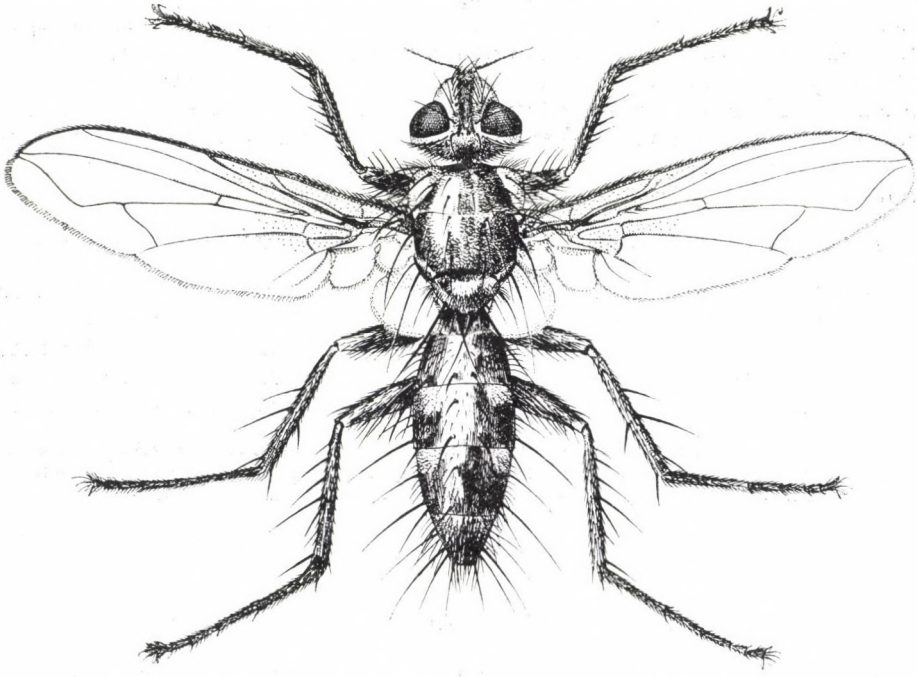
A nem 8 palearktikus fajából 2 él Európában, az egyik hazánkban is gyakori.

1 (2) A potroh 3—5. szelvényén nincsenek discalis sörték. A praealaris sörte hiányzik, a varrat mögött 3 gyenge intraalaris sörte látható. A középső lábszárnak 1 anterodorsalis sörtéje van. A tapogató és a billér sárga. A basicosta feketésbarna. Az elülső láb karmai nagyon rövidek. 6 mm.

Az Atlanti-óceántól a Csendes-óceánig elterjedt eurázsiai faj. Hazánkban még nem fogták. Életmódja ismeretlen (VI—IX.)

[**procera** (MEIGEN, 1824)]

2 (1) A potroh 3—5. szelvényén hosszú, erős discalis sörték állnak, a praealaris sörte hosszú. A varrat mögött 2 intraalaris sörte áll. A hím homloka olyan széles, mint a szem, a nősténye 1,5-szer szélesebb, kb. 1/3-át foglalja el a fekete homloksáv. Kivéve a fejtetőt, az egész fej fehéresen hamvas. A hát felülnézetben fekete, csak a válldudor hamvas (109. ábra). A potroh fényes fekete, a 2. szelvény horpadása csak a tövén látható, a 3—5. szelvények tőharmadát a középen részben megszakított ezüstfehér hamvasság díszíti. A szárny lemeze szürkés, a töve az erekkel együtt világossárga. 6—10 mm.

109. ábra. *Phyllomya volvulus* FABRICIUS ♂ (Eredeti)

Európától Közép-Szibériáig terjedt el. Hazánk minden hegyvidékén megtalálható, de sehol sem tömeges. Lárvája levéldarazsak álhernyójában fejlődik. Gazdái: *Pachyprotasis rapae* L., *Macrophya albicincta* SCHRANK, *Aglaostigma fulvipes* SCOPOLI és *A. nebulosa* LEPELETIER (VI—VIII.)

volvulus (FABRICIUS, 1794)

184. nem: **Dufouria** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Apró termetű, teljesen fekete legyek. Hamvasság csak a fejükön van — kivéve a *canescens* hamvas potrohát. A tarkót végig fekete szőrözet fedi, a pofán a tarkó-kiöblösödés fényes, fekete (7. ábra: B). Az intraalaris sörte a varrat előtt hiányzik, mögötte 2 áll, távol egymástól, mint a Phasiináknál.

Nincs pteropleuralis sörte, sem a pajzsocskán lateralis sörte. Az elülső lábszáron 1 sor anterodorsalis sörte áll. A hímek homloka keskeny, a nőstényeké széles. A potrohon hosszú discalis és peremsörték állnak.

A nem 5 palearktikus fajából a 4 európai fajt hazánkban is megtalálták.

1 (4) A hátulsó lábszár végén 3—4 dorsalis sörte található.

2 (3) A potroh fényes fekete, hamvasság nyoma nélkül. A hím homloka olyan széles, mint a 3. csápíz, elöl erősen kiszélesedik (108. ábra: G). A hím potrohának 2. szelvényén teljes peremsörte sor áll. Mindkét ivar szeme szőrös. A hímnek alsó orbitalisai nincsenek, de 3—4 sorban hosszú, erős szőrök kísérik a homloksörtéket. A nőstény homloka kevéssel keskenyebb,mint a szem, a járomlemez hamvassága felül fényes feketébe megy át, a praeverticalis és az alsó orbitalis sörtéi a szemek fölé hajolnak (108. ábra: H). Az orca alul olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa 2/7-e a szem magasságának. A csáp rövid, a 3. íze 2—2,5-szer hosszabb, mint a 2. A haustellum vékony, 5-ször hosszabb, mint amilyen vastag. A toron a varrat előtt 1 pár erős acrostichalis sörte áll, a praealaris hosszú. A nőstény 2. potrohszelvényének közepén csak 2 peremsörtét találunk. 5—6 mm.

Európából, Palesztinából, Szibériából, a Szahalin és Kurili szigetekig mutatták ki. Hazánk hegy- és dombvidékein nem ritka. Lárvái levélbogarak (Chrysomelidae) imágóiban fejlődnek. Gazdái: *Cassida viridis* L. és *C. rubiginosa* O. F. MÜLLER (V—VI.)

chalybeata (MEIGEN, 1824)

3 (2) A potroh 3—4. szelvényének 2/3-a és az 5. szelvény keskenyen hamvas. A hím homloka fele olyan széles, mint a 3. csápíz. A 2. potrohszelvényének közepén csak 2 peremsörte áll, a 3.-on teljes peremsörte sor. A szemet ritkás szőrözet borítja. A tor a varrat előtt kissé hamvas, 4 fekete sávval. 6 mm.

A fajból csak a Tihanyban gyűjtött hím típuspéldány ismeretes. Életmódja ismeretlen (VI.)

canescens HERTING, 1981

4 (1) A hátulsó lábszáron 2 dorsalis végsörte áll, a középső lábszáron 2 erős anterodorsalis és 1 gyenge a csúcs első negyedében. A hím 2. potrohszelvényének közepén 2 peremsörtét találunk, a nőstényen ezek hiányoznak.

5 (6) Mindkét ivar szeme kopasz. A toron a varrat előtt nincs acrostichalis sörte. A járomlemezekről az orcára a szőr csak a 2. csápíz közepéig megy le. A pajzsocska subapicalis sörtéi 1,5-szer hosszabbak, mint a basalisok. Az r_{4+5} érnek csak a tövén van 2—3 sörtécske. A szárnytövis 2-szer hosszabb, mint az *rm* harántér. A hím homloka olyan széles, mint a csáp 3. íze. A nőstény homloka olyan széles, mint a szem, és a járomlemez végig fényes, csak az orcán és arcon van kevés hamvasság. 4—5 mm.

Ritka közép-európai faj. Magyarországon csak 3 példányt gyűjtöttek (Zala m., Cserhát, Bükk hegység). Kinevelték a *Cassida nobilis* L. nevű levélbogárból (Chrysomelidae) (VI.)

occlusa (ROBINEAU-DESVOIDY, 1863)

6 (5) A hím szeme szőrös, a nőstényé ritkásan szőrös vagy kopasz. A toron a varrat előtt 1 pár acrostichalis sörte áll. A hímek járomlemezéről a hosszú, sűrű szőrözet a 3. csápíz közepéig ér (7. ábra: B), a nőstény orcáján csak kevéssel megy lejjebb a homloksörténél. A pajzsocska subapicalis sörtéje nem vagy alig hosszabb, mint a basalis. A szárnytövis rövidebb az *rm* érnél. Az r_{4+5} éren a sörték egy darabig elmennek. A hím homloka nem szélesebb, mint a tapogató, a nőstényé szélesebb, mint a szem. A nőstény járomlemezének felső fele fényes. 4—5 mm.

Európa nagy részéből, Észak-Afrikából és Kisázsiából, valamint a Kaukázusból Szibérián át Mongóliáig ismeretes. Magyarországon kevés helyen (Budapest, Bakony hegység, Hortobágy, Bükk hegység) találták. Életmódja ismeretlen (V—VI.)

nigrita (FALLÉN, 1810)

185. nem: **Chetoptilia** RONDANI, 1862

Apró, 3—3,5 mm-es, teljesen fekete legyek, még a szárny- és a torpikkely is sötét feketésbarna. A hím homloka keskenyebb, mint a tapogató, a fejtető sörtéi satnyák, szőrszerűek (108. ábra: J). A tarkó lapos, csak fekete szőrözet fedi. A csápok töve összeér. A nagy vibrissa sokkal hosszabb, mint a subfacialis sörték. A pajzsocskán erős keresztezett apicalis, valamivel rövidebb subapicalis és közepesen fejlett basalis sörték állnak. A csápsörte hosszan pillás és tőharmada megvastagodott. Az orca oldalnézetben fele olyan széles, mint a csáp. A pofa szélessége 1/6-a a szem magasságának, és a tarkó-kiöblösödés nagy részét elfoglalja. A pteropleuralis sörte hiányzik. A potroh fényes fekete, az 5. szelvénye hosszabb, mint a 4., a 2. szelvényen a horpadás csaknem végig ér, peremsörték nincsenek a közepén, a 3—4. szelvényen nincs discalis sörte, de teljes peremsörte sor található. A haslemezek rejtettek. A cercos nagyon hosszú és keskeny, sarlószerű, kívülről is látható. A szárnytövis rövid. Az r_{4+5} ér tövén 2—3 szőröcske található. Az elülső lábszárnak 1 hátulsó sörtéje, a középsőnek 1 anterodorsalisa, 1 kis belső sörtéje, a hátulsó lábszárnak 2 dorsalis végsörtéje van. A nőstény homloka alig keskenyebb, mint a szem, tojócsöve kacsacsőr alakú, nyugalomban a hasa alá csapja.

Egyetlen palearktikus, közép-európai és délnyugat-szibériai faj tartozik a nembe, mely hazánkban is él.

— — A hím teljesen fekete, csak az orcán és a járomlemez elején van feketésszürke hamvasság. A nőstény tapogatója rozsdasárga, bunkó alakú, válludorán gyenge hamvasság látható. 3—3,5 mm.

Európa középső és déli övezetében él. Magyarországon ritka, egyetlen példányát a Mecsek hegységben fogták. Gazdája a *Bycticus betulae* L., a szőlő levélsodró orrmányosa, amelynek az imágójában fejlődik (VI—IX.)

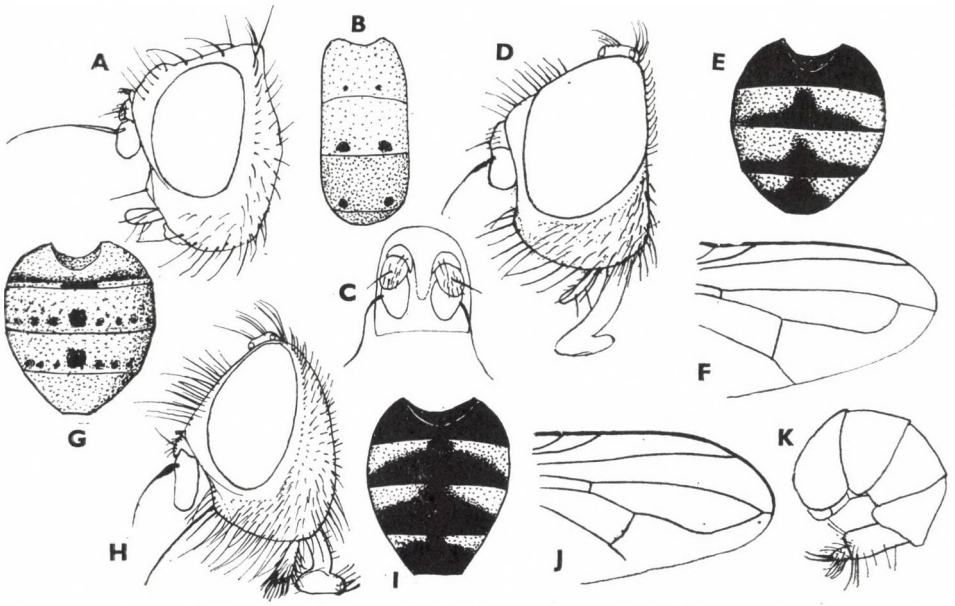
puella RONDANI, 1862

186. nem: **Pandelleia** VILLENEUVE, 1907

Kicsiny, sárga vagy szürke, erősen hamvas, hosszúlábú legyek potrohuk 2—5. szelvényén páros, sötét, kerek foltokkal (110. ábra: B). A nőstény hosszú tojócsövét a hasa alá csapja és előre irányul. A két csáp töve eltávolodott egymástól (110. ábra: C). A nagy vibrissa alig erősebb, mint a subfacialis sörték (110. ábra: A), a potrohon sem különül el határozottan szőr és sörte. A légy nagyrészt sárga, csak a tor hátoldala és a 4—5. potrohszelvény felül sötét és a lábfejízek valamivel sötétebbek. A hypopleuralis sörték száma 2—5. A szárny r_{4+5} erén nincs sörtécske.

A nem 6 palearktikus fajából 2-t találtak Európában, ezek hazánkban is várhatóak.

1 (2) Az 5. potrohszelvény 2/3—3/4 olyan hosszú, mint a 4. A tapogató végén csak 1 sörte áll. A potroh szürke, de a 3—4. tergit lehet sárga, az egészet szürkésfehér hamvasság borítja. A 2—3. tergit páros foltjai egyforma erősek, a 4. tergiten gyengébbek. A hím homloka 1/4 olyan széles, mint a szem, a pofa 2/5-e a szem magasságának. A nőstény homloka 2-szer olyan széles, mint a szem, a pofa fele a szem magasságának. A hím feje sárga, a tarkó és a járomlemez szürke, az egészet fehér hamvasság fedi. A homloksáv rozsdasárga. A csáp sárga, a 2. íz szürke, a 3. feketés, az oldalai sárgák, a foltjai barnák. A nőstény feje, csápja sárga, tora, potroha barnásszürke, a 2. potrohszelvény sárga. 4 mm.

110. ábra. A: *Pandelleia otiorrhynchi* VILLENEUVE ♀ feje, B: ♀ potrohrajzolata és C: csápjai — D: *Rondania fasciata* MACQUART ♂ feje, E: potroha és F: szárnycsúcsa — G: *R. cucullata* ROBINEAU-DESVOIDY ♀ potroha — H: *Microsoma exigua* MEIGEN ♂ feje, I: ♂ potrohrajzolata, J: szárnycsúcsa és K: ♀ potroha a tojócsővel (Eredeti)

Dél-európai faj, a Pireneusoktól az Alpokig mutatták ki. Hazánkban még nem találták. Életmódja ismeretlen (VII—IX.)

sexpunctata (PANDELLÉ, 1896)]

2 (1) Az 5. potrohszelvény olyan hosszú, mint a 4. A tapogató végén több vékony szőrszál található. A hím potroha fénytelen rozsdavörös, keskeny szürke hosszanti sávval, a 3—4. szelvényeken kis, sötét, a 2. és 5. szelvényen halvány sötét foltokkal. A hím homloka fele olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa 1/4-e a szem magasságának. A nőstény homloka 1,5-szer olyan széles, mint a szem, a pofa 1/3-a a szem magasságának (110. ábra: A). A hím tora feketésbarna, a nőstényé sárga. A nőstény potroha részben sárga, részben szürke (110. ábra: B). 5 mm.

Dél-Németországban és Franciaországban (Reims) találták. Hazánkban még nem fogták. Kinevelték az *Otiorrhynchus sulcatus* FABRICIUS ormányosbogárból (VII.)

[**otiorrhynchi** VILLENEUVE, 1922]

187. nem: **Rondania** ROBINEAU-DESVOIDY, 1850

Kicsi fekete vagy sárgán tarka legyek (111. ábra). A pajzsocska subapicalis sörtéje gyengébb, mint az apicalis. A pteropleuralis sörte hiányzik. A nagy vibrissa a szájperem magasságában áll, és nem sokkal hosszabb, mint a subfacialis sörték (110. ábra: D). A csápok töve eltávolodott egymástól. A pajzsocska fekete. Az 5. potrohszelvény hosszabb, mint a 4. A hátulsó lábszáron 2 dorsalis végsörte áll. A hím tarkóját csak fekete szőrözet, a nőstényét alul fehér szőrözet is fedi. A hím homloka nagyon keskeny, elöl erősen kiszélesedik, de a járomlemez keskeny marad. A pontszemlemez kidudorodik. A járomlemezen nincs szőrözet, csak nagy sörték vannak. A csáp 3. íze rövid, kerek, 1,5-szer hosszabb, mint a 2. íz. A csápsörte kopasz, 1/3-áig, 2/5-éig vastagodott meg. A pofa szélessége 1/4—1/3-a a szem magasságának, és nagy részét a tarkó-kiöblösödés foglalja el, a hímekét fekete, a nőstényekét fehér szőrözet borítja. A potroh rövid, széles, a sörteszerű szőrözet a peremeken hosszabb és erősebb. A cercus és surstylus hosszú, kiálló. A nőstény homloka szélesebb, mint a szem. A tojócső távcsőszerűen kitolható, nyugalmi állapotban csak a tőíze látszik ki (111. ábra).

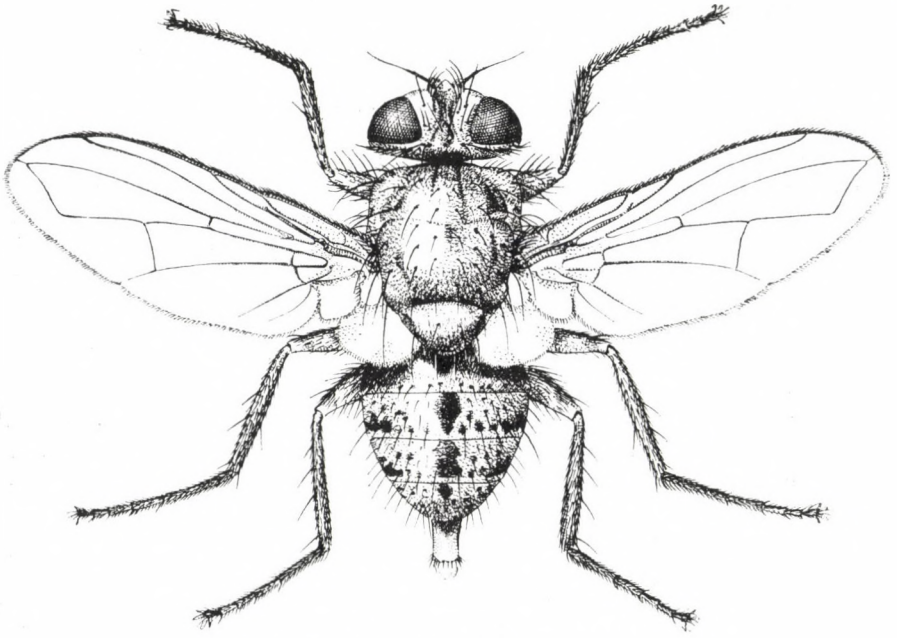
A nem 6 palearktikus fajából 5 él Európában, 3-at hazánkban is megtaláltak.

1 (2) Mindkét ivar potrohát jóformán hamvasság nélkül sárga-fekete harántsávok díszítik (110. ábra: E). Praealaris sörte van. Az R_5 sejt nyele körülbelül olyan hosszú, mint a csúcsharántér (110. ábra: F), az *m* ér ívben hajlik előre. A potrohszelvények hátulsó fele és a háromszögletű foltokból álló középsáv fekete, az elülső perem vörössárga. A hím homloka nem szélesebb, mint a tapogató, az orca 1/3 olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa szélessége 1/3-a a szem magasságának, a feje fekete, csak a homloksáv sárga. A lábak feketék. A nőstény feje sárga, a homloka szélesebb, mint a szem, a lábak sárgák, csak a lábfejízek sötétek. 3—4 mm.

2 (1) **A potroh fekete, a szürke hamvasságból fényes fekete foltok tűnnek elő. Nincs praealaris sörte. Az R_5 szárnysejt nyitott, zárt vagy rövid nyeles, az *m* ér könyökben hajlik előre.**

Ritka európai faj. Hazánk hegységeiben (Bakony, Vértes, Soproni- és a Bükk hegység) sikerült 1—1 példányt fogni. Életmódja ismeretlen (V—VII.)

fasciata (MACQUART, 1834)

111. ábra. *Rondania dimidiata* MEIGEN ♀ (Eredeti)

3 (4) **Az R_5 szárnysejt nyitott, ritkán zárt. A lábak feketék, az elülső lábszárnak 2 hátulsó sörtéje van. A hím tora fekete alapon szürkén hamvas, 4 hosszanti fekete sávval, homloka olyan széles, mint a 3. csápíz. A nőstény lábai sárgák, csak a lábfejízek sötétek. A potroh sárgásszürke hamvasságából a 3—5. szelvények közepén 1—1 fekete folt díszlik (110. ábra: G), és a 2 sor fekete sörte is 1—1 fekete talpponton áll. 4 mm.**

Egész Európában megtalálható. Hazánkban ritka (Börzsöny hegység, Hejőbába, Tisza ártér). Gazdái ormányos bogarak imágói: *Brachycerus undatus* FABRICIUS, *Strophosomus melanogrammus* FÖRSTER, *Cleonus punctiventris* GERMAR, *Larinus cynarae* FABRICIUS, *Liparus germanus* L. (VI—VII.)

cucullata ROBINEAU-DESVOIDY, 1850

4 (3) **Az R_5 szárnysejt egészen rövid nyeles. Az elülső lábszárnak csak 1 hátulsó sörtéje van. A hím tora fényes fekete, a hátán nincs hamvasság. A homlok a fejtetőn csak 1/2—1/5 olyan széles, mint a csáp,**

a lábak feketék. A nőstény tora erősen hamvas, mintázat nélkül, a homloka szélesebb, mint a szem, a combjainak legalább a tőfele és részben a lábszárak is sárgák. A potroh szürkén hamvas, a 3—4. szelvényének közepén fekete folt, kétoldalt a szelvények hátulsó szegélyén fekete sáv látható (111. ábra). 4 mm.

Ritka európai boreo-montán faj. Hazánkban csak 2 példányát fogták (Bakony és a Zempléni-hegység). Kinevelték az *Otiorrhynchus niger* FABRICIUS ormányosbogárból. A légy petéit hosszú tojócsövével a bogár szájába rakja (VI, VII.)

dimidiata (MEIGEN, 1824)

188. nem: **Microsoma** MACQUART, 1855

Apró fekete legyecskék jellegzetes potrohrajzolattal (110. ábra: I). A subapicalis sörte rövidebb, mint az apicalis, a lateralis sörte erőteljes. A pteropleuralis sörte hiányzik. A csápok töve nem ér össze. A pajzsocska fekete. Az 5. potrohszelvény nem hosszabb, mint a 4. A hátulsó lábszáraknak 3 dorsalis végsörtéjük van. Mindkét ivar tarkóját végig csak fekete szőrök borítják. A tojócső előre irányul.

A nem 2 palearktikus faja közül 1 Európában is él és hazánkban is gyakori.

— — Hímek. A homlok olyan széles, mint a csáp, előrefelé hirtelen kiszélesedik. A homloksörték között hosszú szőrök állnak (110. ábra: H), ezért dúsnak látszik. A verticalis és ocellaris sörték szőrszerűek, előrehajlók. Az orca 1/3 olyan széles, mint a 3. csápíz és kopasz, a pofa 1/5 olyan széles, mint a szem magassága. A csáp és a tapogató fekete. A tor csak a varrat előtt hamvas, 4 fekete sávval. A potroh 3—5. szelvényét kétoldalt szélesen kezdődő, a közepe felé ék alakúan elkeskenyedő és a középsávban megszakadó szürke hamvasság díszíti (110. ábra: I). Az R_5 sejt rövid nyeles (110. ábra: J), a szárny és a torpikkely sötét füstbarna. A lábak feketék. Nőstények. Tojócsövüket a hasuk alá csapják (110. ábra: K). A homlok szélesebb, mint a szem. A csáp és tapogató sárga, a hát erősebben hamvas, felülnézetben 2 éles fekete sávval, a potrohrajzolat olyan, mint a hímé. A szárny és a torpikkely fehér. A lábai általában feketék, a nagyobb példányokon a csípők és a combok kisebb-nagyobb kiterjedésben sárgák. 2,5—4 mm.

Egész Európában, Palesztinában és keleten a Csendes-óceánig elterjedt faj. Hazánkban a hegyvidékeken (Budai-, Vértes, Bakony, Bükk hegység) és a síkságokon (Hortobágy, Békés m.) egyaránt megtalálható. Ormányosbogarakban fejlődik, gazdái: *Sitona lineata* L., *S. cylindricollis* FABRICIUS, *S. hispidula* FABRICIUS, *S. humeralis* STEPHENS, *Phytonomus variabilis* HERBST (IV—VII.)

exigua (MEIGEN, 1824)

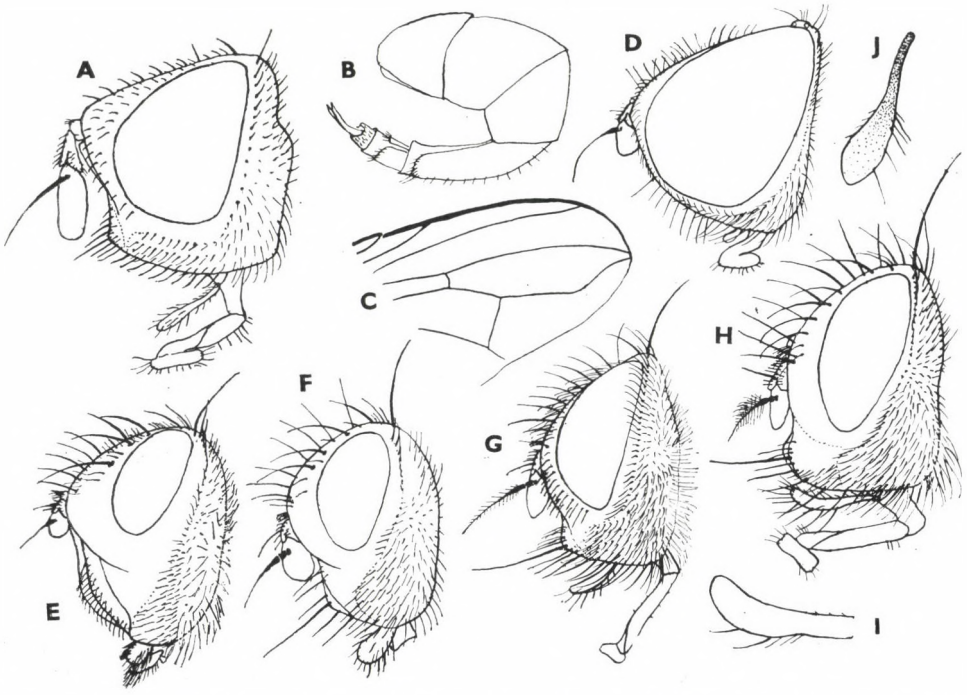
189. nem: **Eugymnopeza** TOWNSEND, 1932

A potrohon nincs semmilyen sörte, a pajzsocskán hiányzik a subapicalis, csak apicalis és basalis sörtéje van. A him homloka keskeny, nem szélesebb az elülsö pontszemnél.Az arc lapos, az orcán végig sörtécskék sorakoznak

(112. ábra: A). A pajzsocska domború, fényes fekete, lesimuló szőrözettel. Az r_{4+5} ér tövén néhány szőrszál látható. Az *m* érnek, közelebb az *m* ér végéhez, mint az *mcu* érhez, határozott könyöke van (112. ábra: C). A toron 0 + 2 acrostichalis, 1 + 4—6 dorsocentralis, 0 + 3 intraalaris és 2 humeralis sörte áll. A nőstény homloka széles, mint a szem, a járomlemez keskeny, csak 1/6-a a homloknak, 6—7 rövid homloksörtével, néhány kicsi alsó orbitalissal és 1 pár kifelé hajló praeverticalis sörtével. A verticalis sörték, valamint a tor és a pajzsocska sörtéi vékonyak, normálisak.

Ide 2 egymáshoz nagyon hasonló faj tartozik, az egyik Ausztriából, a másik Mongóliából került elő. Az előbbi előfordulása nálunk is lehetséges.

— — A hím fekete, homloksávja, csáptöve és tapogatója barna. A válldudor és postalarcallus sárga. A lábak feketék, csak a combok barnássárgák. A nőstány feje feketés, vékony fehéres hamvassággal, a homloksáv, a csáptő és a tapogató sárga. A tor sárgás, a 3 barna hosszanti sávja a harántvarrat közelében többé-kevésbé összeolvadt, a varrat mögött mindegyik oldalon másik barna sáv is látható. A pajzsocska barna. A szárny áttetsző, az elülső szegélyén sárgás. A torpikkely füstös, a lábak feketék, csak a combok sárgásak. A nőstény tojócsöve hosszú (112. ábra: B). 4—4,5 mm.

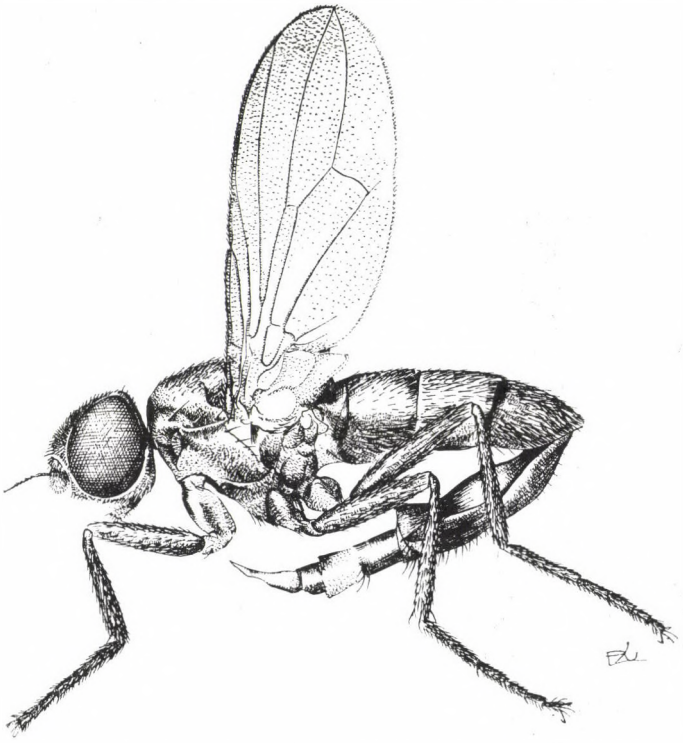
112. ábra. A: *Eugymnopeza imparilis* HERTING ♀ feje, B: ♀ potroha a tojócsővel és C: szárnycsúcsa — D: *Freraea gagatea* ROBINEAU-DESVOIDY ♂ feje — E: *Murana alpina* MEIGEN ♀, F: *Trixa conspersa* HARRIS ♀, G: *Zeuxia brevicornis* EGGER ♂ és H: *Z. cinerea* MEIGEN ♂ feje — I: *Z. brevicornis* EGGER ♀ és J: *Z. cinerea* MEIGEN ♀ tapogatója (Eredeti)

A legyet a valószínűleg Bécs közelében gyűjtött *Carabus scheidleri* PANZER nevű futóbogárból nevelték ki 2 példányban. A típuspéldányok elvesztek, újabb adatról nincs tudomásunk. Előkerülése hazánkban is lehetséges. (A rajzok az 1967-ben Mongóliában gyűjtött és HERTING által *E. imparilis*-nek elnevezett példányokról készültek, amelyek a *braueri* TOWNSEND rajzaival csaknem megegyeznek. Segítségükkel a fajt, ha felbukkan, felismerhetjük)

[**braueri** TOWNSEND, 1932]

190. nem: **Freraea** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A nagy sörték teljes hiánya miatt a Phasiini tribus rokonságába sorolták, az ivarszervek anatómiai bélyegei azonban az előző nemekkel hozzák rokonságba. Teljesen fényes, apró fekete legyecskék (113. ábra). Az arc mély gödröt alkot. A hím homloka nem éri el a 3. csápíz szélességét, a homlok-

113. ábra. *Freraea gagatea* ROBINEAU-DESVOIDY ♀ (Eredeti)

sörték rövid szőrökké csökevényesedtek és rövidek a szájsörték is (112. ábra: D). A nőstény homloka széles, a járomlemezek a közepen végig összeérnek, a középsáv hiányzik, a homlokot sűrű, rövid egyforma szőrözet borítja. Szárnyerezetük azonnal felismerhető a hosszú orsó alakú R_5 sejtről, az ívesen, könyök nélkül felhajló *m* érről (7. ábra: C). A pajzsocska lapos és felszínét rövid lesimuló szőrözet borítja. A toron a sörték rövidek és hiányosak, van: 0 + 1

acrostichalis, 1 + 1 dorsocentralis, 0 + 0 intraalaris, 1 humeralis sörtéje. A nősténynek feltűnően hosszú, teleszkópszerű, a has alatt végigérő tojócsövük van (113. ábra). A hímek szárnya színtelen, a nőstényeké erősen füstös.

A nem egyetlen faját Európából írták le, valószínűleg azonos a Mongóliában és Észak-Amerikában élő fajjal. Hazánkban is él.

— — A hím feje fekete (112. ábra: D), az arcon és a szem körül a hamvasság nyomaival. A szárny áttetsző, tejszerű, az erek sárgák. A billér nyele rozsdasárga, a vége fekete. A nőstény kevésbé fénylő fekete, a szem körül kissé szürkén hamvas. Az elülső lábfejízek nem szélesedtek ki. 3—4 mm.

Ritka európai, mongóliai és észak-amerikai faj. Hazánkban csak Bicsérden (Baranya m.) sikerült több példányt gyűjteni, 1—1 példányt fogtak még Nagykovácsiban és a Bükk hegységben is. Carabida és Buprestida bogarakból nevelték ki. Gazdái: *Amara aulica* PANZER, *Ophonus pubescens* MÜLLER, *Agrilus viridis* L. (VI—IX.) [= *albipennis* (ZETTERSTEDT, 1838)]

gagatea ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

2. alcsalád: Dexiinae

A homloksörték nem érnek túl a csáptőn; a csápsörte tollas (kivétel a *Trixa* MEIGEN nemet), csak a töve vastagodott meg; a varrat előtti intraalaris sörte mindig hiányzik; mögötte 2 vagy 3 intraalaris sörte áll, ha 2 sörte van, akkor az elülső hiányzik. A szem mindig kopasz. A pajzsocska csúcssörtéi erősek és keresztezik egymást (kivétel: *Murana* MEIGEN). Lárváik csaknem kizárólag bogarakban (Melolonthidae, Buprestidae, Cerambycidae) fejlődnek.

A nemek határozókulcsa

1 (2) A pajzsocskának nincs erős, keresztezett csúcssörtéje, csak számos elálló sörtét találunk. A csáp 3. íze rövidebb, mint a 2. A 2. potrohszelvényen is van discalis sörte. A tapogató gömb alakú (= *Trixa* MEIGEN, 1824 partim) [191. nem: **Murana** MEIGEN, 1824]

2 (1) A pajzsocskán erős, keresztezett csúcssörték vannak.

3 (4) A csápsörte kopasz. A tapogató rövid bunkó alakú. Az értoldalék hosszú 192. nem: **Trixa** MEIGEN, 1824

4 (3) A csápsörte rövid vagy hosszú pillás, sosem kopasz.

5 (6) A szívóka vékony, a haustellum 2-szer olyan hosszú, mint a szem magassága (116. ábra: B)

195. nem: **Prosena** LEPELETIER & SERVILLE, 1828

6 (5) A haustellum rövidebb, mint a fej magassága.

7 (8) Az *m* ér könyökén az értoldalék hosszabb, mint az *rm* harántér. A potrohon discalis sörték is vannak. Az arc lapos, kiemelkedő arcéle nincs 193. nem: **Zeuxia** MEIGEN, 1826

8 (7) Az *m* érnek nincs értoldaléka vagy az csak egészen rövid.

9 (10) A lábak és a csáp 3. íze sárga. A hím 3—4. potrohszelvénye discalis sörtékkel 194. nem: **Dexia** MEIGEN, 1826

10 (9) A lábak feketék, ha sárgák, akkor a 3. csápíz fekete, és a potrohon nincsenek discalis sörték.

11 (12) A 3—4. potrohszelvényeken discalis sörték állnak. A járomlemez szőrös. A 3. csápíz nem vagy alig hosszabb, mint a 2. A vibrissa magasan a szájperem felett áll (= *Myostoma* ROBINEAU-DESVOIDY, 1830; *Deximorpha* RONDANI, 1862)

196. nem: **Estheria** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

12 (11) A 3—4. potrohszelvényeken általában nincsenek discalis sörték. A 3. csápíz 1,5—3-szor hosszabb, mint a 2. íz.

13 (14) A járomlemez többsorosan szőrös. A hátulsó lábszáron fésűszerű anterodorsalis sörtesor áll (mint a *Blepharipa*-fajokon, 4. ábra: D). A potrohon nincs discalis sörte

197. nem: **Billaea** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

14 (13) A járomlemez kopasz vagy csak néhány szőrszál található rajta. A hátulsó lábszáron csak egyenetlen anterodorsalis sörték állnak (= *Myocera* ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

198 nem: **Dinera** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

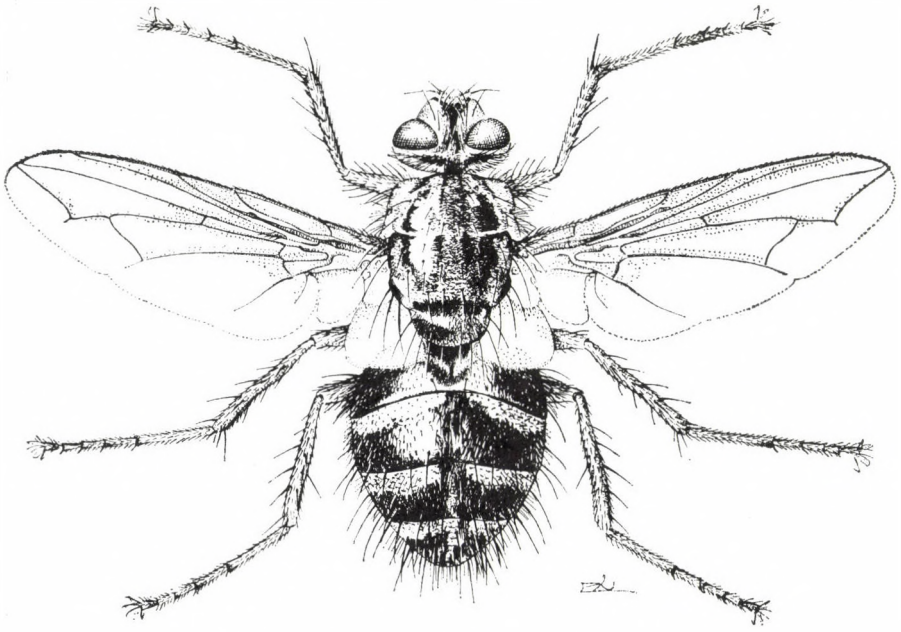
191. nem: **Murana** MEIGEN, 1824

Nagy termetű, zömök, 8—15 mm-es legyek (114. ábra). A 2. potrohszelvényen több, rendetlenül álló discalis sörte található. A pajzsocskán erős, felmeredő sörték állnak, de a csúcssörte hiányzik. A subfacialis sörték között nincs kiemelkedő nagy vibrissa (112. ábra: E). A csáp rendkívül rövid, a 3. íz még a 2.-nál is rövidebb. A csápsörte kopasz. A szívóka csökevényes, a tapogató rövid, golyó alakú. Nincs szárnytövise. A potroh haslemezei szabadok.

A nem 2 palearktikus fajából 1-et a Kárpát-medencében, Erdélyben is megtaláltak.

— — A hím homloka nagyon keskeny, csak 1/5—1/6 olyan széles, mint a szem, a belső verticalis sörték erősek, keresztezik egymást, a külsők hiányoznak. A praealaris sörték hosszúak, fejlettek. A tarkó domború. Az arcpajzson végig arcél emelkedik ki. Az orca kopasz. A tarkó-kiöblösödés a pofa alsó sarkára korlátozódik (112. ábra: E). A toron a sörték száma ingadozik, a 3 humeralis sörte egyenes vonalban sorakozik. A tor fekete, a hát szélei és 2 keskeny sáv sárgásszürkén hamvas (114. ábra). A potroh hosszú és széles, a 2. szelvény horpadása nem ér a peremérig. Valamennyi szelvényen számos discalis és peremsörte található. A potroh fényes fekete, a 3—5.

szelvények elejét a fekete hosszanti középsávval megszakítva 1/4 szélességben hamvas sáv díszíti. A lábak a karmokig sárgák. A nőstény homloka olyan széles, mint a szem, a külső verticalis és a praeverticalis sörtéje jól fejlett. Egyetlen európai példányunk az *alpina* MEIGEN és a *caerulescens* MEIGEN bélyegeit keverten mutatja, valószínűleg a kettő egy faj. 8—15 mm.

114. ábra. *Murana alpina* MEIGEN ♀ (Eredeti)

Európa magas hegységeiben él. Magyarországon nem fogták, de gyűjtötték Szlovákiában és Erdélyben a Retyezáton. Életmódja nem ismeretes (VIII.) [= *caerulescens* (MEIGEN, 1824)]

[**alpina** (MEIGEN, 1824)]

192. nem: **Trixa** MEIGEN, 1824

A csápsörte kopasz. A 2. potrohszelvényen nincs discalis sörte. A pajzsocskán erőteljes keresztezett csúcssörték állnak. A hím homloka 1/5 olyan széles, mint a szem, és a homloksörtéit ugyanolyan hosszú, erősen előredőlő sörtesor kíséri, a nőstényén 3 alsó orbitalis sörte áll (112. ábra: F). A csáptöveket széles köz választja el, a 3. csápíz alig hosszabb, mint a 2. íz, a csápsörte az 1/4-éig, 1/3-áig vastagodott meg. Az arcél kevéssé emelkedik ki, oldalnézetben alig látszik. A szájperem nem áll előre. Az orca kissé szélesebb mint a 3. csápíz, a pofa 3/5—3/4 olyan széles, mint a szem magassága, és a tarkó-kiöblösödés több mint a felét foglalja el. A szájszervek csökevényesek, a tapogató rövid bunkó alakú. A szem kopasz. A hát sörtéinek száma ingadozó.

A pajzsocskán 8—12 felmeredő sörte áll. A potroh 2. szelvényének horpadása csak a feléig ér, a 3—5. szelvényeken sok discalis és peremsörte található, de számuk ingadozó. Nincs szárnytövise. Az R_5 sejt nyitott, az *m* ér könyöke hosszú értoldalékban folytatódik. A hátulsó lábszárnak 3 dorsalis végsörtéje van. A nőstény homloka szélesebb, mint a szem, a belső verticalisok keresztezik egymást, a külsők hiányoznak (112. ábra: F).

A nem 4 palearktikus fajából valamennyi él Európában, csak 1-et találtak meg hazánkban.

— — A hím feje fekete, csak a pofa eleje, a csáp és a tapogató sárga. A tor fekete, kivéve a sárgás szélű válldudort és a sárga postalarcallust, a háton 3 széles fekete sáv fut végig. A potroh felül a közepén fekete, kétoldalt és a hasoldalon sárga. A lábak combjai feketék, lábszárai és lábfejei sárgák. A nőstény tora és potroha teljesen fekete, a lábán a lábfejízek sárgásan áttetszők. 9—10 mm.

Európa-szerte megtalálták, az Alpokban és a Magas-Tátrában, keleten Transzkaukáziában és Szibériában is fogták. Hazánkban egyetlen példányát Szentpéterföldén (Zala m.) gyűjtötték. Gazdája a *Hepialus lupinus* L. hernyója (VI—X.) [= *oestroidea* (ROBINEAU-DESVOIDY, 1830); *variegata* MEIGEN, 1824]

conspersa (HARRIS, 1776)

193. nem: **Zeuxia** MEIGEN, 1826

A csápsörte a pillákkal együtt legalább olyan széles, mint a 3. csápíz (112. ábra: H). A hátulsó lábszárnak 3 dorsalis végsörtéje van. A szárnytövis és az *m* ér toldaléka olyan hosszúak vagy hosszabbak, mint az *rm* ér. Az arc lapos, arcél nincs, a nagy vibrissák a szájperem magasságában állnak. A 3. csápíz olyan hosszú vagy kissé hosszabb, mint a 2. íz. A tor hátulsó légzőnyílása nagyon kicsiny és 2 egyforma fedéllel zárul. A hím tapogatója keskeny, a nőstényé bunkószerűen kiszélesedett. A potrohon discalis sörték is állnak.

A nem 17 palearktikus fajából 11 él Európában, eddig 3-at találtak meg hazánkban, még 3 felbukkanása lehetséges.

1 (2) A 2. potrohszelvény közepén 2 hosszú peremsörte áll. A tapogató fekete. Az R_5 szárnysejt nyitott. A csápsörte a pilláival együtt 2-szer szélesebb, mint a 3. csápíz. A hím homloka 3/5 olyan széles, mint a szem, a 10—12 egyforma hosszú homloksörtét 1 sor fele olyan hosszú, előrehajló sörte kíséri. Az arc fele olyan hosszú, mint a homlok. Az orca majdnem 2-szer olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa 2/5-e a szem magasságának, a felét a tarkó-kiöblösödés foglalja el. A csáp tőízei sárgásak, a 3. íz fekete, és másfélszer hosszabb, mint a 2. A tor teljesen fekete, a szürke hamvasságból 4 élesen rajzolt fekete sáv tűnik elő. A potroh fekete, a hamvasság csak a szelvények hátulsó felét hagyja ki. A lábak feketék, a hím elülső lábán a karmok olyan hosszúak, mint a 4 + 5. lábfejíz együttvéve. A szárnytövis és az *m* értoldaléka hosszabb az *rm* érnél. A nőstény homloka olyan széles, mint a szem, a járomlemez a nagy sörtéken

kívül kopasz, a tapogatója erősen bunkószerűen kiszélesedett, potrohának 3. szelvényén oldalt sárga folt lehet. 6—8 mm.

Európa déli övezetében, Észak-Afrikában, Közép-Ázsiában és Szibériában él. Hazánkban ritka, 1—1 példányt fogtak Budaörs mellett, a Vértes és a Mecsek hegységben, valamint a Mohácsi szigeten. Kinevelték a *Phytoecia cylindrica* L. cincérből (VI—VII.) [= *piliseta* (BRAUER & BERGENSTAMM, 1889)]

subapennina RONDANI, 1862

2 (1) A 2. potrohszelvény közepén nincs peremsörte.

3 (6) A hím homloksörtéit nem kíséri előrehajló sörtékből álló sor, legfeljebb többsoros rövid szőrözet. A nőstény homlokán a nagy sörtéken kívül legfeljebb 1—2 finom szőrszál található. A válludor 3 basalis sörtéje egyenes vonalban áll. A pteropleuralis sörte olyan erős, mint az első sternopleuralis. A hátulsó lábszár végén 3 dorsalis sörte áll. A nőstény tapogatója bunkósan megvastagodott.

4 (5) A csápsörte a pilláival együtt 2-szer szélesebb, mint a 3. íz. A szájperem előreáll, a nagy vibrissa talppontja előtt jól látható. Az R_5 sejt nyele legalább olyan hosszú, mint az *rm* ér. A peremér 4. szakasza egyforma hosszú a 6.-kal. Az orca kopasz. A 4—5. tergitnek nincs fénylő fekete hátulsó szegélye. A hím homloka közel fele olyan széles, mint a szem, nincs külső verticalis sörtéje. A járomlemez sűrűn szőrös. A pofa szélessége fele a szem magasságának. Az orca 2-szer szélesebb, mint a 3. csápíz. A tapogató sárgás. A potroh 3—5. tergitjén 1—2 pár discalis sörte áll, a 3.-on még 2 középső peremsörte, a 4—5. szelvényeken 8—10 peremsörtéből álló koszorú. A szárnynak 2 costigialis sörtéje van. Az elülső lábon a karmok olyan hosszúak, mint az 5. lábfejíz. A nőstény homloka 1,2-szer szélesebb, mint a szem, a csápsörte a pilláival együtt olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofája 3/5 olyan széles, mint a szem magassága. 9—10 mm.

Dél-európai faj, Dalmáciában és Olaszországban helyenként gyakori. Hazánkban még nem gyűjtötték. Életmódja ismeretlen (VI.)

[**tessellata** EGGER, 1860]

5 (4) A hím csápsörtéje pilláival együtt nem szélesebb, mint a 3. csápíz. A szájperem profilban nem látható. Az R_5 szárnysejt zárt, rövid nyeles vagy nyitott. Az orcát fehér vagy fekete szőrszálak végigkísérik (112. ábra: G). A potroh teljesen fekete. A hím homloka 2/5 olyan széles, mint a szem. A járomlemezen 2—3 sorban szőrszálak sorakoznak, amelyek részben lemennek az orcán a szem alsó pereméig. Az orca széles, lefelé nem keskenyedik, oldalról nézve 2,5-szer olyan hosszú (a csáptőtől a vibrissáig mérve), mint a szélessége. A pofa 1/3 olyan széles, mint a szem magassága. A csáp tőízei és részben a 3. íze vörösessárga. A karcsú tapogató csúcsi fele sárga. A fekete tor szürkén hamvas, a varrat előtt 4, mögötte 5 fekete sávval. A potroh fehéresszürkén, kissé csillámlóan hamvas, csak a 3—5. szelvény hátulsó pereme fényes fekete. A lábak feketék. A nős-

tény homloka 1,5-szer szélesebb, mint a szem, a tapogató sárga csúcsi fele erősen, bunkószerűen kiszélesedik (112. ábra: I), színezete olyan, mint a hímé. 8—10 mm.

Európa déli övezetét, a Földközi-tenger környékét, Törökországot lakja. Kazahsztán, Kirgízia, Tuva területén is megtalálták. Hazánkban a síkságokon nem ritka (Dömsöd-Apajpuszta, Hortobágy), de fogták a Vértes és a Cserhát hegységben is. Gazdaállata ismeretlen (VI—IX.)

brevicornis (EGGER, 1860)

6 (3) A hím járomlemezein az előrehajló alsó orbitalis sörték teljes sort alkotnak (112. ábra: H), a nőstény járomlemezén pedig az erős alsó orbitalisokkal 1 sorban rövid előrehajló sörték állnak.

7 (8) Az R_5 sejt nyitott. A csápsörte rövid pillás. A potrohon discalis sörték állnak. Az arc lapos, a szájperem kissé előreáll. A válludoron 4 sörte található, a középső basalis kissé előretolódott. A pteropleuralis sörte nagyon erős. A potrohot teljesen befedi a nagyon vékony fehér hamvasság. A potroh fekete vagy a 2—4. szelvény oldala és hasoldala szélesen vörösessárga. A hím homloka 2/3 olyan széles, mint a szem. A 6—8 homloksörtéből 1—2 hátulsó felmered, mellette 7—8 erős alsó orbitalis sorakozik. Az orca alsó 1/6-ában néhány szőrszál állhat. A tarkó-kiöblösödés kicsi. A tapogató sötétbarna. A szárnyon 2 erős costigialis sörte látható. A potroh hamvas, csak a középsáv és a 4—5. szelvény hátulsó pereme fényes fekete. A nőstény homoka 1,3-szer olyan széles, mint a szem, a potroh oldalán legfeljebb kicsiny sárga folt lehet. 10—12 mm.

Dél-európai faj, Olaszországban, Romániában és a Kaukázusban, Örményországban mutatták ki. Hazánkban még nem került elő. Életmódja ismeretlen (VI.) [= *nigricornis* (EGGER, 1860)]

[**erythraea** (EGGER, 1856)]

8 (7) Az R_5 ér nyele hosszú, legalább 1/4-e a csúcsharántérnek.

9 (10) Az ocellaris sörte oldalra vagy hátrafelé hajlik. A 2. csápíz fekete és olyan hosszú, mint a 3. íz. A csápsörte rövid pillás. Az R_5 sejt nyele hosszabb a csúcsharántér felénél. A hím elülső lábán a karom rövidebb, mint az 5. lábfejíz. A potroh szőrözete feláll, a 3—5. szelvények hamvassága csak a feléig-negyedéig terjed. A hím homloka olyan széles, mint a szem, a nőstényé 1,3 szemszélességű. A tapogató fekete. A hím potrohának 2—3. tergitje kétoldalt sárga, a nőstényé teljesen fekete. 5,5—7,5 mm.

Dél-Európában és Észak-Afrikában elterjedt faj, megtalálták Olaszországban, Jugoszláviában és keleten Tadzsikisztánban is. Hazánkban még nem gyűjtötték. Gazdái ormányosbogarak: *Lixus junci* BOHEMAN, *Parmena pubescens* DALMAN, *Icosium tomentosum* LUCAS (V—VIII.) (= *nigripes* MACQUART, 1849)

[**aberrans** (LOEW, 1847)]

10 (9) Az ocellaris sörték előrehajlók. A csáp 2. íze csaknem egészen, a 3.-nak pedig csak a töve vörösessárga. A csápsörte a pilláival együtt szélesebb, mint a 3. csápíz. Az R_5 sejt nyele 1/3—2/3, általában fele

olyan hosszú, mint a csúcsharántér. A hím homloka 3/4 olyan széles, mint a szem, a homloksörtéi mellett 8—10 ugyanolyan hossuú, de előredőlő alsó orbitalis sörte sorakozik (112. ábra: H). A hím tapogatója vékony, fekete, csak a hegye világosbarna. Az orca kopasz, jó 2-szer hosszabb, mint a szélessége. A pofa 2/5 olyan széles, mint a szem magassága. A tor fekete, a szürke hamvasságban 4 fekete sáv tűnik elő. A potroh egyenletesen, csillámlóan hamvas, a szelvények szegélyén nincs fényes sáv. A nőstény homloka 1,3-szer szélesebb, mint a szem. A tapogatónak nagyon erősen kiszélesedett csúcsi fele sárga, a vékony töve barna (112. ábra: J). 7—9 mm.

Dél-Európában és Észak-Afrikában, Kazahsztánban, Palesztinában helyenként gyakori. Hazánkban a síkságok és hegyvidéken sokfelé gyűjtötték, sehol sem nagyobb számban. Gazdái bogarak: *Cleonus mendicus* GYLLENHAL és *Lixus junci* BOHEMAN (V—X.)

cinerea MEIGEN, 1826

194. nem: **Dexia** MEIGEN, 1826

Nagy, 8—14 mm-es, karcsú, hosszúlábú, teljesen sárga legyek (115. ábra). A csápsörte végig hosszú pillás (116. ábra: A). A hátulsó lábszár végén 2 dorsalis sörte áll. A válludoron 2—3 vállsörte található, utóbbi esetben a középső erősen előretolódott. A 2. potrohszelvény horpadása a pereméig ér. Az arcél előreugrik, oldalról is látható. A hím 3—4. potrohszelvényén 1 pár erős discalis sörte áll, a nőstényeken ezek hiányzanak. A szívóka rövid, a homlok keskenyebb, mint a szem, profilja lekerekített. A belső verticalis sörte rövid, a külső hiányzik. A tor sörtéinek száma változó. A szárnyon nincs costigialis sörte, az R_5 sejt általában nyitott. A nőstény homloka olyan széles, mint a szem, és a külső verticalis sörtéi erősek.

A nem 11 palearktikus fajából csak 2 él Európában, az egyik hazánkban is elterjedt a másik is várható.

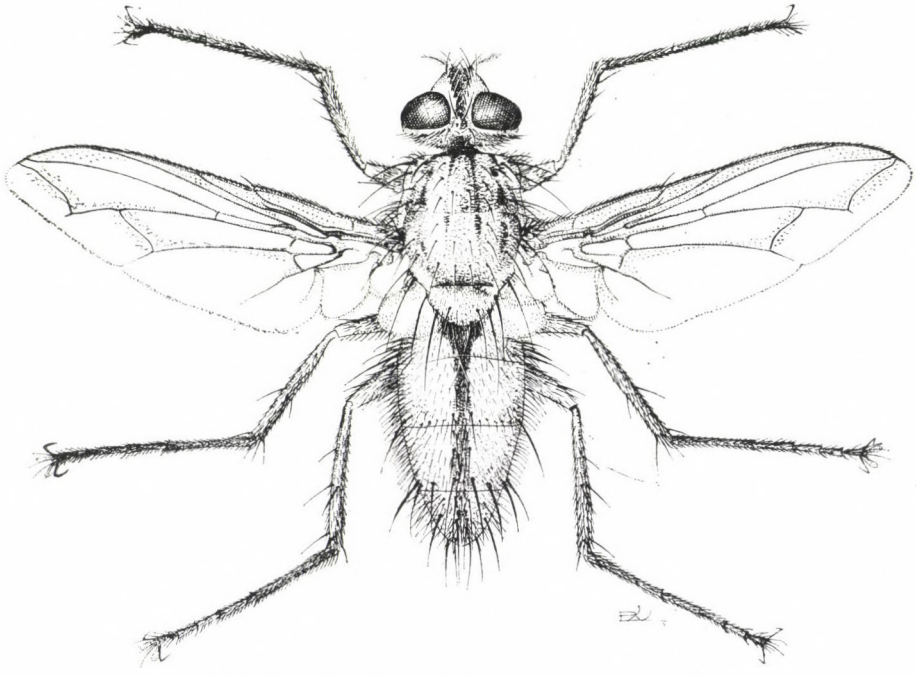
1 (2) A torpikkely peremét hosszú, világos szőrözet rojtozza. A toron 1 + 1 acrostichalis, 0 + 2 intraalaris, 2 sternopleuralis és 2 humeralis sörte áll, a praeapicalis hiányzik. A hím homloka 1/5—1/4 olyan széles, mint a szem, a járomlemezek a fejtetőn csaknem összeérnek. A 8—10 előrehajló homloksörte mellett a járomlemez kopasz. Az orca is kopasz, és 2-szer szélesebb, mint a 3. csápíz, utóbbi világos sárga és 2,5-szer hosszabb, mint a 2. íz. A csápsörte a hosszú pilláival együtt 3-szor szélesebb, mint a 3. csápíz. Az R_5 sejt nyitott. Színezete hasonló a *rustica* FABRICIUS fajéhoz. 7—10 mm.

Széles elterjedésű faj. Európa középső övezetében, Franciaországtól, Horvátországtól és Szlovákiától keleten Szibérián át a Szahalin szigetéig gyűjtötték. Homokos területeket kedvel. Meglepő, hogy hazánkban még nem került elő. Lárvája a *Serica brunnea* L. nevű cserebogárban fejlődik (VII—VIII.)

[**vacua** (FALLÉN, 1816)]

2 (1) A torpikkely peremén nincs hosszú szőrözet. A toron 2 + 2 acrostichalis, 0 + 3 intraalaris, 3 sternopleuralis és 3 humeralis sörte áll

és a praealaris szintén fejlett. A hím homloka 2/5 olyan széles, mint a szem, aminek 1/3-a a homloksávra esik. A járomlemez a 10—12 homloksörtén kívül kopasz, az ocellaris sörte erős, előrehajló, 2 pár postocellaris követi (116. ábra: A). A belső verticalis rövid, hátrahajlik. Egyéb sörték a fejtetőn hiányoznak. Az orca 3,5-szer szélesebb, mint a 3. csápíz. A csáp rövid, sárga, az arc feléig ér le, a csáp-

115. ábra. *Dexia rustica* FABRICIUS ♂ (Eredeti)

sörtének csak 1/7-e vastagodott meg, pilláival együtt 2-szer szélesebb, mint a 3. csápíz. A pofa fele olyan széles, mint a szem magassága, a tarkó-kiöblösödés csak a hátulsó sarkát takarja. A tapogató rövid, hengeres, sárga színű. A tor fekete, kivéve a pajzsocska sárgás csúcsát, a hát sűrű sárgásszürke hamvasságát csak a 4 keskeny fekete sáv bontja meg. A potroh teljesen sárga színű, kivéve a háton és a hasoldal közepén végigfutó keskeny fekete sávot, alapszínét a sárga hamvasság teljesen eltakarja (115. ábra). A 3—5. tergit közepén 2—2 discalis sörte, a 3.-on 2 középső peremsörte, a 4.-en teljes peremsörte koszorú sorakozik. A lábak sárgák, csak a lábfejízek feketék. A hím karmai jóval hosszabbak, mint az 5. lábfejíz. A nőstény homloka szélesebb, mint a szem, potroha teljesen fekete, legfeljebb a szelvények hátulsó szegélye sárga, a szürke hamvasság az alapszínt eltakarja. A 3—5. szelvényen nincsenek discalis sörték, egyébként hasonló a hímhez. 8—13 mm.

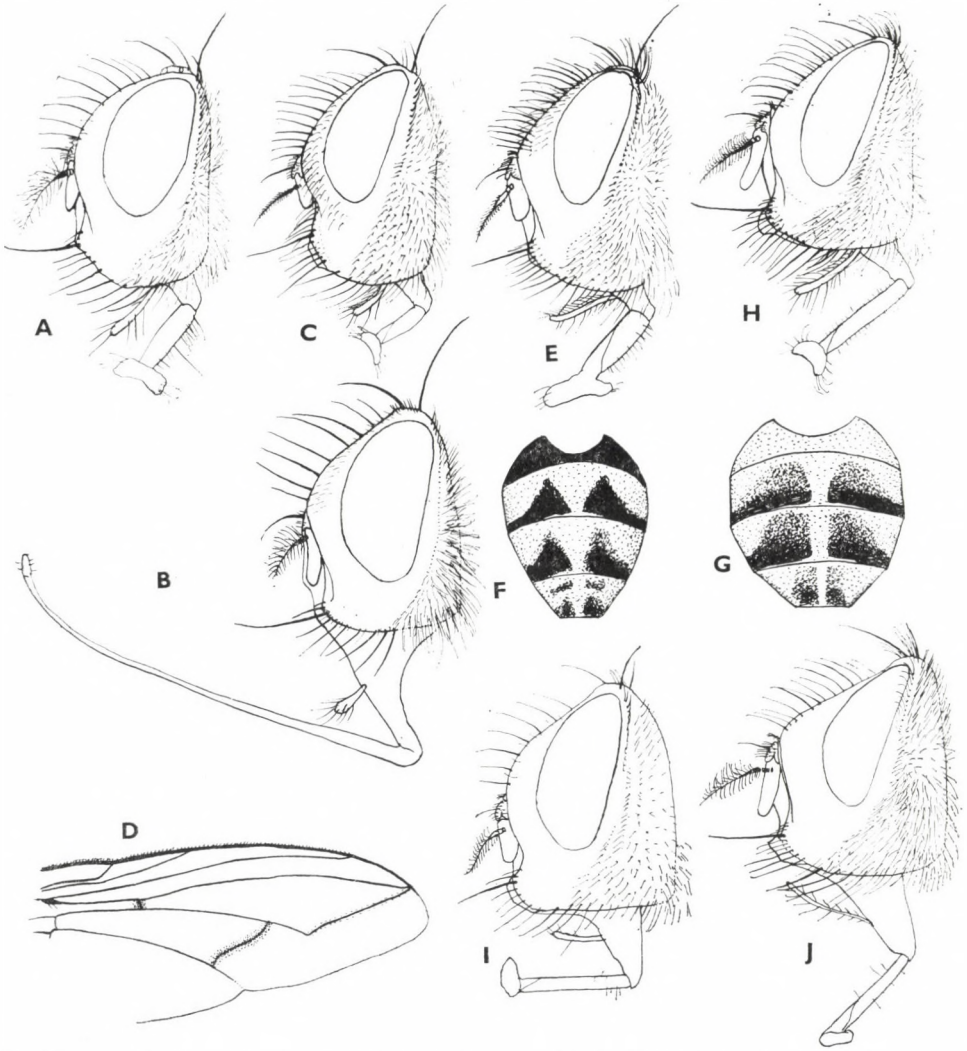
Egész Európában elterjedt, Ázsiában Kelet-Szibériáig megtalálták. Hazánkban főleg a hegyvidékeken gyakori, de a síkságokon is található. A cserebogarak

pajorjainak legfontosabb parazitája. Gazdái: *Melolontha melolontha* L., *M. hippocastani* FABRICIUS, *Amphimallon solstitialis* L., *Miltotrogus aequinoctialis* HERBST, *Phyllopertha horticola* L. (VI—XI.) — Cserebogár fürkészlégy

rustica (FABRICIUS, 1775)

195. nem: **Prosena** LEPELETIER & SERVILLE, 1828

Hosszú, ívesen felhajló szívókájáról, amelynek haustelluma 1,5-szer hosszabb a fej magasságánál, azonnal felismerhető nem (116. ábra: B). Nagyobb, 9—11 mm-es, sárga fejű és hosszú sárga lábú legyek. Az arcél erősen kiemel-

116. ábra. A: *Dexia rustica* FABRICIUS ♂, B: *Prosena siberita* FABRICIUS ♂ és C: *Estheria picta* MEIGEN ♂ feje, D: utóbbi szárnyvége — E: *Billaea pectinata* MEIGEN ♂ feje — F: *B. triangulifera* ZETTERSTEDT ♂ és G: *B. adelpha* LOEW ♀ potrohrajzolata — H: *Dinera ferina* FALLÉN ♂, I: *D. grisescens* FALLÉN ♂ és J: *D. carinifrons* FALLÉN ♂ feje (Eredeti)

kedik, teteje lapos, a csápok kétoldalt mély gödörben fekszenek. A tapogató csökevényes. A tarkón a postocularis sörték mögött nincsenek fekete microchaeták, csak fehér szőrözet. Ezenkívül fehér szőrözet fedi a homlokot, a pofát, a tor oldalát és a potroh hasoldalának a tövét. A pteropleuralis sörte hiányzik. A potrohon nincsenek discalis sörték, de a 2. szelvény közepén erős peremsörték állnak.

A nem egyetlen palearktikus faja hazánkban is otthonos.

— — A hím homloka fele olyan széles, mint a szem, több mint 1/3-át a sárga homloksáv foglalja el. A 7—10 homloksörte mellett az orca és a pofa nagyrészt kopasz (116. ábra: B). Az orca 3-szor szélesebb, mint a 3. csápíz, a pofa majdnem 1/3-a a szem magasságának, tarkókiöblösödés nincs rajta. A tor a pajzsocska csúcsát kivéve fekete, de a sűrű világos, sárgásszürke hamvasság, az alig látható sávok nyomaival az alapszínét teljesen eltakarja. A potroh 2—4. szelvénye kétoldalt teljesen sárga, a hátoldalán fekete hosszanti sávval, amelyet a sárgásszürke csillámló hamvasság egészen elfed, a perem és a discalis sörték fényes fekete talppontokon ülnek. A lábak sárgák, kivéve a fekete lábfejízeket. A nőstény homloka olyan széles, mint a szem, a potroha teljesen fekete, de a szürke hamvasság eltakarja. Egyébként hasonló a hímhez. 9—11 mm.

Európa nagy részében és Szibérián át Japánig megtalálták. Előszeretettel él homokos területeken. Magyarországon gyakori, főleg a síkságokon, de gyűjtöttek egy sorozatot a Bükk-fennsíkon (Bánkút) is. Kinevelték különböző cserebogár fajokból (Sericini, Melolonthini, Rhizotrogini) (VI—IX.) — Dárdás fürkészlégy

siberita (Fabricius, 1775)

196. nem: **Estheria** Robineau-Desvoidy, 1830

A propleura kopasz. A potroh 3—4. tergitjén discalis sörték állnak. A járomlemez szőrös (116. ábra: C). A 3. csápíz nem vagy alig hosszabb, mint a 2. (legalább a hímeken). A nagy vibrissa magasan a szájperem felett áll. A tor hátulsó légzőnyílása 1 fedéllel zárul. A vállsörték száma 3—5. A peremér 2. szakasza alul kopasz. A hátulsó lábszáron csak 2 dorsalis végsörte található. A csápsörte pillás.

A nem 23 palearktikus fajából 10 él Európában, de csak 2-t találtak meg hazánkban, 8 további faj előkerülése valószínű vagy lehetséges.

1 (2) A potroh 2. tergitjének hasoldalát és a tor oldalát sárga szőr fedi. A csáp narancssárga. A csápsörte nagyon hosszan tollas (a pillákkal együtt kb. 4-szer szélesebb, mint a 3. csápíz). A 3 basalis vállsörte majdnem egyenes vonalban áll. A tarkó felületén nincs fekete szőrözet. A szívóka egészen rövid, az ajakpárnák nagyok. Az egész csáp és a tapogató agyagsárga, még a lunula is az. A hát fekete sávjai keskenyek, éles szélűek, a középsők távol futnak egymástól. A potroh hamvassága nagyon gyengén csillámló, csaknem egyszínű, csak a peremsörték talppontjánál vannak fekete foltok. A csípők, a combok csúcsi fele alul, valamint a lábszárak vörösesek, a lábfej-

ízek barnás téglavörösek. A szárny víztiszta. Az *m* ér könyökén nincs értoldalék, nincs határozott szárnytövis sem. 11 mm.

Európában csak Romániában és Görögországban találták, Ázsiában Törökország, Irán, Afganisztán, Szibéria, Mongólia a hazája. Magyarországon még nem gyűjtötték. Életmódja ismeretlen

[**pallicornis** (LOEW, 1873)]

2 (1) A potroh 2. tergitje a hasoldalán és a tor oldalán a szőrözet fekete.

3 (8) Az orcát szőrözet vagy sörték fedik, a szájperem nem áll előre (nem orrszerű), hanem egy síkban van az arccal. A pajzsocska csúcssörtéi között általában 2 felálló tüske látható.

4 (5) A csápsörte a pillákkal együtt 2-szer szélesebb, mint a 3. csápíz. A lábai feketék, csak a térdek barnák. A nőstény homlokán 2 alsó orbitalis és 1 kifelé hajló praeverticalis sörte áll. A pajzsocska fekete, a csúcsa sárga. A gyengén fejlett és tompa peremű arcél nem ér túl a csáp végénél. Az R_5 sejt nyitott.

Jugoszláviából, Görögországból és Észak-Afrikából Palesztinából mutatták ki. Hazánkban még nem találták. Életmódja ismeretlen

[**nigripes** (VILLENEUVE, 1920)]

5 (4) A csápsörte a pillákkal együtt keskenyebb, mint a 3. csápíz. A térdek és a lábszárak sárgásak. A nőstény homlokán 3 alsó orbitalis és 1 harántul álló praeverticalis sörte áll.

6 (7) A szárnyerek sárgásbarnák, kivéve a fekete *rm* és *mcu* haránterekét, amelyeket füstös szegély vesz körül, és az utóbbi erősen hullámos ívű (116. ábra: D). A basicosta sárga. A hím homloka 2/5 olyan széles, mint a szem, a nőstényé valamivel szélesebb. A pofa több mint fele olyan magas, mint a szem (116. ábra: C). A tor hátoldalát sűrű sárgásszürke hamvasság fedi és 4 fekete sávval díszíti. A potrohot teljesen fedő hamvasság a hímen csak kevéssé csillámló, a nőstényen nagyon erősen sakktáblaszerűen csillámlik. 10—11 mm.

Európa déli részét, Észak-Afrikát, Szibériát és Mongóliát lakja. Hazánkban ritka, csak kevés helyen (a Pilis, a Cserhát és a Bükk hegységekben, valamint az Alföldön Tiszatarjánban) fogtak 1—1 példányt. Kinevelték az *Amphimallon solstitialis* L., *A. majalis* RAZOUMOWSKY és *Miltotrogus aequinoctialis* HERBST cserebogarak pajorjából (VII—IX.)

picta (MEIGEN, 1826)

7 (6) Az *rm* és *mcu* haránterek kevéssé hullámosak, nem szegettek, színük olyan barna, mint a többi éré. A basicosta barna. A hím homloka 1/3 olyan széles, mint a szem. Az orcán a szőrözet csak a szem alsó pereméig megy le. A potrohon feltűnően számos és erős discalis sörte van. Egyébként hasonló az előző fajhoz. 11—12 mm.

Európa középső és déli övezetében, valamint keleten Szibériában a Bajkál-tó vidékéig megtalálták. Hazánkban még nem fogták, de gyűjtötték Szlovákiában és Erdélyben is a Gyalui-havasokban. Kinevelték az *Amphimallon solstitialis* L. cserebogár pajorjából (VI—VIII.)

[**petiolata** (BONSDORFF, 1866)]

8 (3) Az orca kopasz.

9 (16) A szájperem nem áll előre, azonos síkban van az arccal.

10 (11) A torpikkelyt hosszú fehér vagy barnás szőrök szegélyezik. A nőstény lábai sárgák. A 3—4. tergiten nincs laterodiscalis sörte. A hím homloka olyan széles, mint a 2 + 3. csápízek együttes hossza. A tor gyengén fénylő, szürke, a potroh hamvassága kevéssé csillámló, egyébként hasonló a fajtársaihoz. 10 mm.

Ritka európai faj. Csak Dél-Franciaországban és Észak-Olaszországban találták. Hazánkban még nem került elő. Életmódja ismeretlen

[**litoralis** (RONDANI, 1862)]

11 (10) A torpikkelyt csak a szokott rojt szegélyezi. A nőstények lába részben sötét.

12 (13) A válldudor 3 basalis sörtéje egyenes vonalban áll. A 3—4. tergiten nincs laterodiscalis sörte. A hím homloka nem szélesebb, mint az elülső pontszem átmérője, a homloksáv fekete és keskeny. A pofa a szájsörték előtt nem sörtés, hanem fehéren szőrös. A tort 4 sötét sáv díszíti, a pajzsocska többé-kevésbé vöröses. A potroh hamvassága csak gyengén csillámlik, a hímen áttetsző és sűrűn szürkén hamvas, a lábak vörösesek, a szárny víztiszta, az R_5 sejt nyeles. Mérete nem ismeretes.

A Kaukázusból (Azerbajdzsán) és Tadzsikisztánból mutatták ki. Hazánkban még nem fogták. Életmódja ismeretlen

[**angustifrons** (PORTSCHINSKY, 1881)]

13 (12) A válldudoron 4—5 sörte áll, a középső erősen előretolódott. A 3. és 4. tergit mindkét oldalán 1—1 laterodiscalis sörte áll.

14 (15) A hím homloka a fejtetőn nem szélesebb, mint az elülső pontszem 2-szerese. A nőstény homloksávja 1/2—2/3 olyan széles, mint a járomlemez. A szárnyerek barnák, egyforma színűek. A csúcsharántér rögtön az *m* ér könyökén túl kissé homorú. A nőstény combja fekete. A toron a varrat mögött 4 dorsocentralis sörte áll. 8 mm.

Európa középső és déli övezetéből mutatták ki. Hazánkban még nem találták. Életmódja ismeretlen

[**microcera** (ROBINEAU-DESVOIDY, 1830)]

15 (14) A hím homloka sokkal szélesebb, egyenlő a 2 + 3. csápíz együttes hosszával. A hőstény homloksávja keskenyebb, mint a járomlemez fele. A szárnyerek barnássárgák, kivéve az *rm* és *mcu* haránterekt, amelyek feketék és füstös szegélyük van. A csúcsharántér teljesen egyenes. A nőstény combja sárga, felül többé-kevésbé barnás. A potroh csillámló foltjai kicsinyek, pontszerűek, az utolsó szelvény tompább, és mindkét ivar hátoldalán 2 sor sörte áll. 10 mm.

A Kaukázusból (Azerbajdzsán) mutatták ki. Hazánkban egyetlen vitatható példányunk van Veszprémből. Életmódja ismeretlen

acuta (PORTSCHINSKY, 1881)

16 (9) A szájperem felhajló, kissé előreáll, szöget alkot az arc síkjával.

17 (18) A válludor 4 sörtéjéből a 3 basalis egyenes vonalban áll. A csápsörte tollas, a pillákkal együtt szélesebb, mint a 3. csápíz. Az R_5 szárnysejt nyele rövidebb, mint az *rm* ér. A hím középső lábszárán 2 anterodorsalis és 1 belső sörte áll. Az elülső láb karmai hosszabbak, mint az utolsó lábfejíz. A hím homloka nagyon keskeny, a homloksáv csak vonalnyi széles. A hát fehéresszürkén hamvas, 4 barna sávval, a középsők keskenyek. A pajzsocska vöröses. A potrohot csillámló barna foltok élénkítik. A torpikkely nagy és fehér. A lábak feketék, kivéve a téglavörös lábszárakat. A szárny kissé barnásan füstös, szárnytövise van, az R_5 sejt nyele rövid. 10 mm.

Európa középső övezetében és Transzkaukáziában él. Szlovákiában is gyűjtötték. Hazánkban még nem találták. Életmódja ismeretlen

[**cristata** (MEIGEN, 1826)]

18 (17) A válludor 4—6 sörtéjéből a középső basalis erősen előretolódott. A csápsörte a pilláival együtt nem szélesebb, mint a 3. csápíz. Az R_5 sejt nyele kb. 2-szer hosszabb, mint az *rm* harántér. A hím középső lábszárán csak 1 anterodorsalis sörte van és nincs belső sörtéje. A varrat mögött 4 dorsocentralis sörte áll. A hím elülső lábának karmai nem hosszabbak, mint az utolsó lábfejíz. A nőstény homloka 5/4 olyan széles, mint a szem, a járomlemezen 2 alsó orbitalis és 1 praeapicalis sörte áll, a pofa majdnem fele olyan széles, mint a szem magassága. A válludor és a pajzsocska fekete. 9 mm.

Németországból, Svédországból és Olaszországból mutatták ki, hazánkban még nem találták. Életmódja ismeretlen

[**bohemani** (RONDANI, 1862)]

197. nem: **Billaea** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Nagy vagy közepes méretű, fekete színű, szürkén hamvas legyek (117. ábra). A járomlemez (116. ábra: C) és a propleura szőrös. A potrohon nincsenek discalis sörték. A pteropleuralis sörte fejlett. A válludoron 3—5 sörte áll. A peremér 2. szakasza alul kopasz. A hátulsó lábszár anterodorsalis sörtéi fésűt alkotnak (kivétel a *triangulifera* nősténye), a 3. lábszár végén 2 dorsalis csúcssörte áll. A csápsörte pillás. A lábak feketék. A szárny víztiszta.

A nem 17 palearktikus faja közül mintegy 12 él Európában. Hazánkban eddig 5 fajt találtak, még 7 faj előkerülése valószínű vagy lehetséges.

1 (2) A 2. potrohszelvényen 2 közép peremsörte áll. A szájperem előrehajlik. A arcél kicsiny, de észrevehető. A csápsörte a pillákkal együtt sokkal keskenyebb, mint a 3. csápíz. A basicosta sárga. A 2. tergit

horpadása a pereméig ér. A hímnek nincs alsó orbitalis sörtéje. A hím homlokának szélessége a szem 1/3-át sem éri el, aminek körülbelül 1/3-a esik a feketésbarna homloksávra. A homloksörték hosszúak, erősek, a szőrözet a járomlemezen csak a csáp tövéig megy le. Az orca kopasz, és oldalnézetben 1,5-szer szélesebb, mint a 3. csápíz. A pofa 1/3 olyan széles, mint a szem magassága. A fej fekete színű és szürkén hamvas. A tor szürkén hamvas, 3 széles fekete sávval, a nősténynek 5 sávja van a varrat előtt. A potroh erősen csillámlóan hamvas, a 2. és 3. tergit közepén 2 peremsörtével. A nőstény homloka 1,5-szer szélesebb, mint a szem, színezete hasonló a hímhez. 8—9 mm.

Európa középső és déli övezetében él. Hazánkban ritka, csak a Bakony hegységben, Nógrádszakálon és Sonkád mellett (Szabolcs-Szatmár m.) fogták. Kinevelték a *Saperda populnea* L. cincérből (VI—VIII.)

irrorata (MEIGEN, 1826)

2 (1) A 2. potrohszelvény közepén nincs peremsörte.

3 (4) Az arcél jól fejlett, oldalról nézve előredomborodik, gömbölyű élű, ugyanakkor a haustellum nagyon vékony, 8—10-szer hosszabb, mint amilyen vastag, az ajakpárna kicsiny. A szájperem erősen előrehajlik. A csáp sárga. A tort 3 fekete sáv díszíti, a középsőt kétoldalt vékony fekete vonal kíséri. A potroh erősen hamvas, gyengén csillámló barnás foltokkal. A 4. szelvény peremsörtéi fekete szemölcsökön állnak. A lábak feketék. A torpikkely fehér. A szárnytövis hiányzik, a csúcsharántér egyenes. 8—10 mm.

A Keleti-Kárpátokban, Dél-Európában és Észak-Afrikában találták. Hazánkból még nem került elő. Életmódja ismeretlen

[**marmorata** (MEIGEN, 1838)]

4 (3) Az arcél gyengén fejlett, vagy a haustellum vastag és az ajakpárna széles.

5 (6) Az 5. tergit hátulsó harmadán 1 erős sörtesor és hátulsó peremén 1 kisebb sörtékből álló sor látható. Az arcél elég magas, oldalnézetben egyenes körvonalú. A csápsörte pillástul kissé keskenyebb, mint a 3. csápíz. Az orca felső 3/5-ét fekete szőrözet fedi. Mérete nem ismeretes.

A Kaukázusban, Rodosz szigetén, Szíriában és Ázsiában (Irán) mutatták ki. Hazánkban még nem került elő. Életmódja ismeretlen

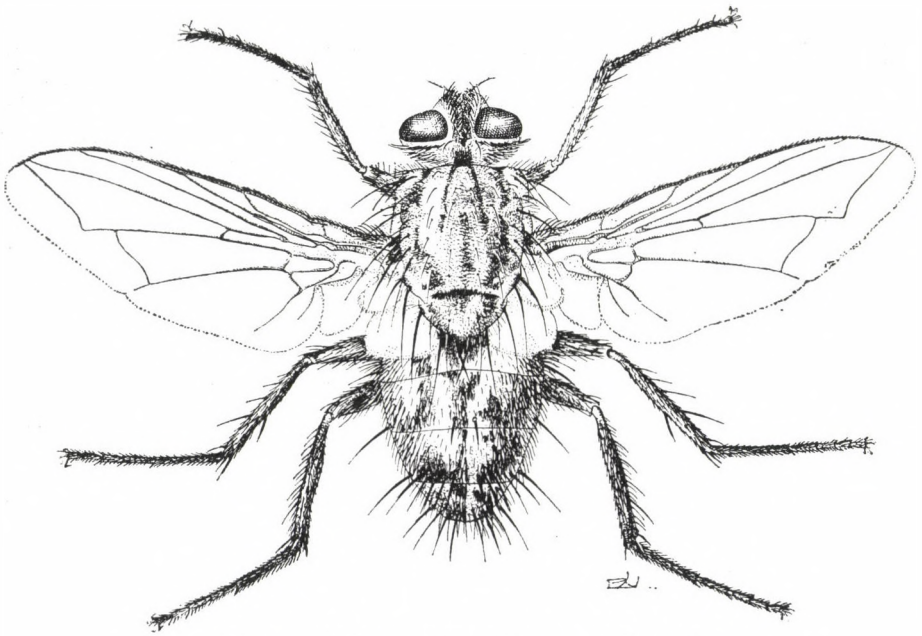
[**biserialis** (PORTSCHINSKY, 1881)]

6 (5) Az 5. tergiten hátul csak 1 sor sörte áll, mögötte csak erősebb szőrsor lehet.

7 (12) Oldalnézetben az arcél erős, jól látható, domború (116. ábra: E). A szájperem nem hajlik előre, azonos síkban van az arccal. A haustellum vastag, 3—5-ször hosszabb, mint amilyen széles, az ajakpárna

papucs alakú. A pofát csaknem teljesen elfoglalja a széles, lekerekített tarkó-kiöblösödés. A basicosta fekete vagy barnásfekete. A hím elülső karmai kicsinyek.

8 (9) A 2. és 3. potrohszelvényen hiányzanak a közép-peremsörték. Az arc és a homlok hossza közel egyforma. A szájperem és a nagy vibrissa közötti távolság egyenlő a 3. csápíz hosszával. A 3. csápíz 2-szer hosszabb, mint a 2. A csápsörte a pilláival együtt keskenyebb, mint a 3. csápíz. A háton 5 hosszanti sáv látható, a belső 3 keskeny, a középső barna sáv többé-kevésbé látható. A 3. potrohszelvényt 2 nagy háromszögletű folt, a 4.-et 2 elmosódott folt díszíti. A hátulsó lábszáron az anterodorsalis sörték szabályos fésűt alkotnak. A basicosta fekete. 10—12 mm.

117. ábra. *Billaea pectinata* MEIGEN ♂ (Eredeti)

Hazája Dél-Európa; megtalálták a Kárpát-medencében (Mehádia), Jugoszláviában és Olaszországban (Trieszt), keleten Palesztina, Transzkaukázia területén fogták. Magyarországon nem gyűjtötték. Kinevelték a *Cetonischema speciosissima* SCOPOLI virágbogárból (= *microcera* RONDANI, 1862)

[**maritima** (SCHINER, 1862)]

9 (8) A 3. potrohszelvényen 2 erős peremsörte áll. Az arc rövidebb, mint a homlok (116. ábra: E).

10 (11) Nagyobb. A csápsörte a pilláival együtt csak fele olyan széles, mint a 3. csápíz (116. ábra: E). Az arcél keskeny, erősen domború. A toron 4 fekete sáv fut a varrat előtt (117. ábra). A vörösesen áttűnő pot-

rohot a fehéres hamvasság egyenletesen takarja, erősen csillámló fekete foltokat alkotva. A hím homloka 2/3 olyan széles, mint a szem, a felét a vörösbarna homloksáv foglalja el, a 16—20 erős homloksörtét több sor szőr kíséri. Az orca profilban 2-szer szélesebb, mint a csáp, a pofa fele olyan széles, mint a szem magassága, és fekete szőrözet borítja (116. ábra: E). A csáp rövid, a fekete 3. íz 2-szer olyan hosszú, mint a barna 2. íz. A tapogató sárga. A nőstény homloka olyan széles, mint a szem, a vörösbarna homloksáv a felét foglalja el. 11—12 mm.

Európa déli felét, ezenkívül Palesztinát, Transzkaukáziát, Tadzsikisztánt lakja. Hazánk magasabb hegységeiben mindenfelé gyakori. Kinevelték a *Cetonia aurata* L., *Netocia cuprea* FABRICIUS, *Prionus coriarius* L. és *Amphimallon solstitialis* L. bogarakból (VII—VIII.)

pectinata (MEIGEN, 1826)

11 (10) Kisebb. A csáp a pilláival együtt szélesebb, mint a 3. csápíz. Az arcél gyengén fejlett. A toron a varrat előtt 5 keskeny fekete sáv fut. A 3. és 4. potrohszelvényen hátulról nézve 2—2 nagy háromszögletű fekete folt tűnik elő, alapjukkal a hátulsó szegélyhez simulnak, de a csúcsuk nem éri el a szelvény elejét (116. ábra: F). A hím homloka keskeny, 1/4-e a szem szélességének, a nőstényé szélesebb, olyan széles, mint a szem, a fekete homloksáv mindkettőnél 1/3-át foglalja el. A pofa szélessége 3/7-e a szem magasságának. A csáp 3. íze 2-szer hosszabb, mint a 2., a kettőjük határa szélesen vörösessárga, ilyen színű a tapogató is. A lábak feketék vagy vörösbarnán áttetszők. 6—8 mm.

Észak- és Közép-Európából, valamint Szibériából, Mongóliából, Japánból mutatták ki. Magyarországon ritka, a Budai-hegységben, a Bakony, a Mecsek és a Bükk hegységekben fogtak néhány példányt. Kinevelték a *Pyrrhidium sanguineum* L., *Stenostola ferrea* SCHRANK és *Tetropium gabrieli* WEISE cincérekből (V—VIII.)

triangulifera (ZETTERSTEDT, 1844)

12 (7) Az arcél oldalról nem látszik, vagy ha kissé látható, akkor profilja homorú körvonalú.

13 (18) A csápsörte a pillákkal együtt keskenyebb, mint a 3. csápíz. A hím 3. csápíze alig hosszabb, mint a 2.

14 (15) A varrat előtt nem áll acrostichalis sörte. A nagy vibrissa vékony, a nőstényé néha hiányzik. A 2 vibrissa közötti távolság kisebb, mint az egyik orca szélessége. Az arcél kicsiny. A hím homlokának a szélessége a fejtetőn 2/5-e a szemnek. A hím hátulsó lábszárán az anterodorsalis sörték szabályos fésűt alkotnak, a nőstényen 1 erősebb sörte áll ki közülük. 10—12 mm.

Európa északi és középső övezetében (Svédország, Ausztria), valamint a Szovjet Távol-Keleten és Japánban mutatták ki. Irodalmi adatok szerint Magyarországon is gyűjtötték. Újabb hazai adatunk nincs. Gazdaállata ismeretlen (= *ringdahli* VILLENEUVE, 1937)

steini (BRAUER & BERGENSTAMM, 1891)

15 (14) A varrat előtt 2 pár acrostichalis sörte áll. A 2 nagy vibrissa közötti távolság akkora, mint az orca szélessége.

16 (17) A csáp sárga, a 3. íz legfeljebb 2-szer hosszabb, mint a 2. és a csúcsa 2/3-án barnás. A tapogató sárga. A sternopleuralis sörték száma 1 + 1. A tor hátoldalát 4 széles fekete sáv díszíti. A hím potrohának 2—3. tergitje sárga, a 3. tergiten általában nincs közép-peremsörte, a 3—4. tergiteken nagy, sötét, háromszögletű foltok tűnnek elő. 12—14 mm.

Európa északi övezetében, valamint Szibéria távol-keleti Primorja tartományában találták. Hazánkból még nem került elő. Életmódja ismeretlen

[**kolomyetsi** MESNIL, 1970]

17 (16) A csáp a feketétől a barnásfeketéig változhat, a tapogató barna. A sternopleuralis sörték száma 2 + 1. A tor hátoldalán 5 fekete hosszanti sáv látható, a középső határozott rajzú. A hím elülső lábának karmai kissé hosszabbak, mint az utolsó lábfejíz. A potroh vékonyan, világosszürkén hamvas, szürkésfeketén csillámló foltokkal tarkított. A 3. tergiten 2 középső peremsörte áll. A hátulsó lábszár fésűjéből néhány hosszabb sörte kiáll. 12—14 mm.

Európa északi és középső övezetét, valamint Kazahsztánt, Szibériát a Csendes-óceán partjáig lakja. Magyarországon még nem gyűjtötték. Életmódja ismeretlen

[**fortis** (RONDANI, 1862)]

18 (13) A csápsörte a pillákkal együtt legalább olyan széles, mint a 3. csápíz, utóbbi 2,5-szer hosszabb, mint a 2.

19 (20) A hím potroha felül teljesen világosan hamvas, csillámló sötét foltokkal, a nőstény tergitjeinek hátulsó 1/3-a fényes fekete, utóbbi színezete van mindkét ivar hasoldalának. A 3. tergiten hiányozhat a peremsörte (a nősténynek általában van). A tarkón a postocularis sörték mögött rendetlen sorokban finom fekete sörtécskék láthatók. A hím homloka 3/5 olyan széles, mint a szem, a nőstényé vele egyenlő széles, a sötétbarna homloksáv 1/3-át foglalja el. Az orca kopasz, oldalnézetben 3-szor szélesebb, mint a 3. csápíz, utóbbi majd 4-szer hosszabb, mint amilyen széles, és 2-szer hosszabb, mint a 2. csápíz. A pofa szélessége majdnem fele a szem magasságának, és nagyrészt a vékony fekete szőrözettel fedett tarkó-kiöblösödés foglalja el. A hím csápja és tapogatója barna vagy fekete, a nőstény csápjának 2. íze és tapogatója vörösessárga. A tor fekete, a világosszürke hamvasságból 4 éles keskeny fekete sáv és többnyire a közepén még egy széles fehér középsáv is előtűnik (116. ábra: G). A pajzsocska fekete, teljesen szürkén hamvas, valamennyi sörtéje jól fejlett. A potroh sötétbarnán áttetsző, a 3. szelvény szélén a peremsörték fényes fekete szemölcsökön állnak. A szárny víztiszta. A lábak feketék, a hátulsó lábszáron anterodorsalis fésű látható, amelyből a nőstényeken 1—2 sörte kiemelkedhet. 11—13 mm.

Európa déli és középső övezetében, valamint Transzkaukáziában és Kazahsztánban él. Magyarországon elvétve minden hegységünkben és az Alföldön is előkerült 1—1 példánya.Gazdái: *Prionus coriarius* L. és *Capnodis tenebrionis* L. (Buprestidae) (VII—VIII.) (= *subrotundata* RONDANI, 1862)

adelpha (LOEW, 1873)

20 (19) A potrohszelvények hamvasak, de sem felül, sem alul nincs hátulsó fekete szegélyük. A 3. hátlemez közepén 2 peremsörte áll. A tarkó felületén nincs fekete szőrözet a postocularis sörtesor mögött.

21 (22) Az orca a felső 2/5-ében szőrös. A válldudoron parabasalis sörte is fejlődött. Az elülső lábszáron 2 hátulsó sörte található. A potroh erősen csillámló hamvasságától változó szürke foltok tűnnek elő. A lábak **feketék**. A hím elülső karmai hosszabbak, mint az utolsó lábfejíz, a hátulsó lábszár sörte-fésűjében egy hosszabb sörte kiáll. Nagyobb: 11—12 mm.

A Kaukázusban (Jereván), Izraelben és Ázsiában Tadzsikisztánban találták. Hazánkban még nem gyűjtötték. Életmódja ismeretlen

[**intermedia** (PORTSCHINSKY, 1882)]

22 (21) Az orca kopasz. A válldudoron nincs parabasalis sörte, csak a 3 basalis. A haustellum nagyon rövid, 2-szer olyan hosszú, mint a vastagsága. Az elülső lábszáron 1 hátulsó sörte található. A potrohot teljesen elfedi a sárgásszürke hamvasság, alig észrevehető csillámlással. A lábak feketék, a trochanterek sárgásak. A hím elülső lábán a karmok rövidebbek, mint az utolsó lábfejíz. A hátulsó lábszár fésűjében nincs kiálló sörte. Kisebb: 8—9 mm.

A Kaukázusban (Jereván) és Tadzsikisztánban mutatták ki. Hazánkban még nem találták. Életmódja ismeretlen

[**trochanterata** MESNIL, 1970]

198. nem: **Dinera** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A szájperem erősen előreáll (116. ábra: I). A járomlemez kopasz vagy majdnem kopasz. A hátulsó lábszár anterodorsalis sörtéi különböző hosszúak, nem alkotnak fésűt és 2 dorsalis végsörtéjük van. A propleura szőrös (kivétel: *grisescens* FALLÉN). A 3 vállsörte közül a középső erősen előretolódott.

A nem 6 palearktikus fajából a 3 európai fajt hazánkban is megtalálták.

1 (2) A lábszárak sárgák, a combok többé-kevésbé füstösek lehetnek, az R_5 sejt zárt vagy rövid nyeles, a 2. tergit közepén nincs peremsörte. A hím homloka fele olyan széles, mint a szem, aminek fele esik a világos vörösesbarna homloksávra, a nőstényé 1,5-szer szélesebb, mint a szem. Az orca oldalnézetben fele a szem kis átmérőjének, a pofa 1/3 olyan széles, mint a szem magassága (116. ábra: I). A csáp tőízei sárgák, a 3. íz nagyrészt fekete, és 1,5-szer hosszabb, mint a 2. íz. A tor fekete, a világosszürke hamvasságból 4 sáv válik ki. A potroh 2-szer olyan hosszú, mint amilyen széles, egyszínű,

csillámló szürke hamvasság nem borítja, csak a nagy sörték talppontjai feketék. A lábak vörösessárgák, a lábfejek feketék. A tapogató hengeres és sárga, a billér világossárga. 6—9 mm.

Európa középső és déli övezetéből, keleten Mongóliáig és a Csendes-óceánig megtalálták. Hazánkban nem ritka, főleg a síkságokon (Hortobágy) és az alacsonyabb dombvidéken. Egy *Harpalus*-faj lárvájából nevelték ki (V—IX.)

grisescens (FALLÉN, 1816)

2 (1) A lábak feketék, az R_5 sejt nyitott, a 2. tergit közepén 2 peremsörte áll.

3 (4) Kisebb. A varrat mögött 3 dorsocentralis sörte áll. A homlok a csáp tövénél előreugrik, majdnem annyival, mint a szem kis átmérője (116. ábra: J). A potroh 2. szelvényének horpadása nem éri el a potrohszelvény hátulsó peremét. A hím homloka 1/3 olyan széles, mint a szem, a nőstényé 1,5-szer szélesebb. Az orca szélessége profilban 2/3-a a szem kis átmérőjének. A 3. csápíz 3-szor hosszabb, mint a 2. A csápsörte a pilláival együtt mindkét ivar esetében jóval szélesebb, mint a 3. csápíz. A tor szürkén hamvas, 3 széles fekete sávval, a középső a 3 belső sáv összeolvadásából keletkezett. A hím potrohát gyengén csillámló sűrű sárgásszürke hamvasság fedi, a nőstényé erősen csillámló fekete foltoktól tarka. A csáp és a tapogató fekete. 7—10 mm.

Európa nagy részében és Szibérián át a Csendes-óceánig megtalálták. Hazánkban nem ritka, a Bakony hegységtől a Zempléni-hegységig mindenfelé gyűjtötték a hegyvidékeinken. Kinevelték az *Aphodius ater* DE GEER-ből (V—IX.)

carinifrons (FALLÉN, 1816)

4 (3) Nagyobb. A varrat mögött 4 dorsocentralis sörte áll. A homlok nem ugrik előre, a homlok és az arc profilban egyetlen ívet alkot (116. ábra: H). A potroh 2. szelvényének horpadása többnyire a potrohszelvény széléig ér. A hím homloka 1/3 olyan széles, mint a szem, a nőstényé azzal egyenlő. Az orca profilban körülbelül 2-szer olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa fele a szem magasságának. A csáp fekete 3. íze 3-szor hosszabb, mint a barna 2. íz. A tor szürkén hamvas, a varrat előtt 5 keskeny fekete sáv van, a 3 középső összeolvadhat. A hím potroha erősen szürkén hamvas, felülnézetben a 3—5. szelvény hátulsó pereme fényes fekete, hátulnézetben teljesen hamvas, csak a 3. szelvény közepén van 2 nagyobb sötét folt, a nőstényé gyengén hamvas, erősen csillámló vagy fekete foltokkal. A lábak feketék, a tapogató egészen vagy nagyrészt sárga. 10—15 mm.

Európa nagy részében és Nyugat-Szibériában honos. Hazánkban a Bakony hegységben közönséges, a Mecsek, a Mátra és a Zempléni-hegységekben gyakori, egyéb területeken ritka. Kinevelték egy fában élő bogárlárvából, valószínűleg a *Dorcus parallelepipedus* L.-ből (VI—IX.)

ferina (FALLÉN, 1816)

3. alcsalád: **Phasiinae**

A homloksörték nem mennek túl a csáp tövén (kivétel: *Leucostoma* MEIGEN); a varrat mögött 1—2 intraalaris sörte áll, ha 2, akkor a középső hiányzik és az elülső közel áll a varrathoz; a csápsörte és a szem mindig kopasz; a 2. potrohszelvény horpadása nem ér a széléig. Az ivarszervek sokszor feltűnően kiállnak, különösen a nőstény tojócsöve. Sörtézettségük sokszor nagyon hiányos. Valamennyi faj poloskákban (Cydnidae, Pentatomidae, Coreidae, Lygaeidae, Nabidae) fejlődik.

A nemek határozókulcsa

1 (4) Az *m* ér egyenes vagy ritkán kissé ívelt, nem alkot csúcsi haránteret, és mindig elér a szárny peremére.

2 (3) Van belső verticalis és varrat előtti dorsocentralis sörte. Az r_{4+5} és *m* erek a szárnyszegélyen kissé közelednek egymáshoz (118. ábra: A)
[210. nem: **Cinochira** ZETTERSTEDT, 1845]

3 (2) Nincs sem belső verticalis sörte, sem varrat előtti dorsocentralisa. Az r_{4+5} és *m* erek a szárnycsúcs felé erősen közelednek egymáshoz (7. ábra: C). (Ide is kifuthat a *Freraea* ROBINEAU-DESVOIDY nem. Lásd a Tachininae alcsalád kulcsában a 250. sorszámot!)

4 (1) Az *m* ér megtörve csúcsharánteret alkot, vagy a vége hiányzik és nem éri el a peremeret.

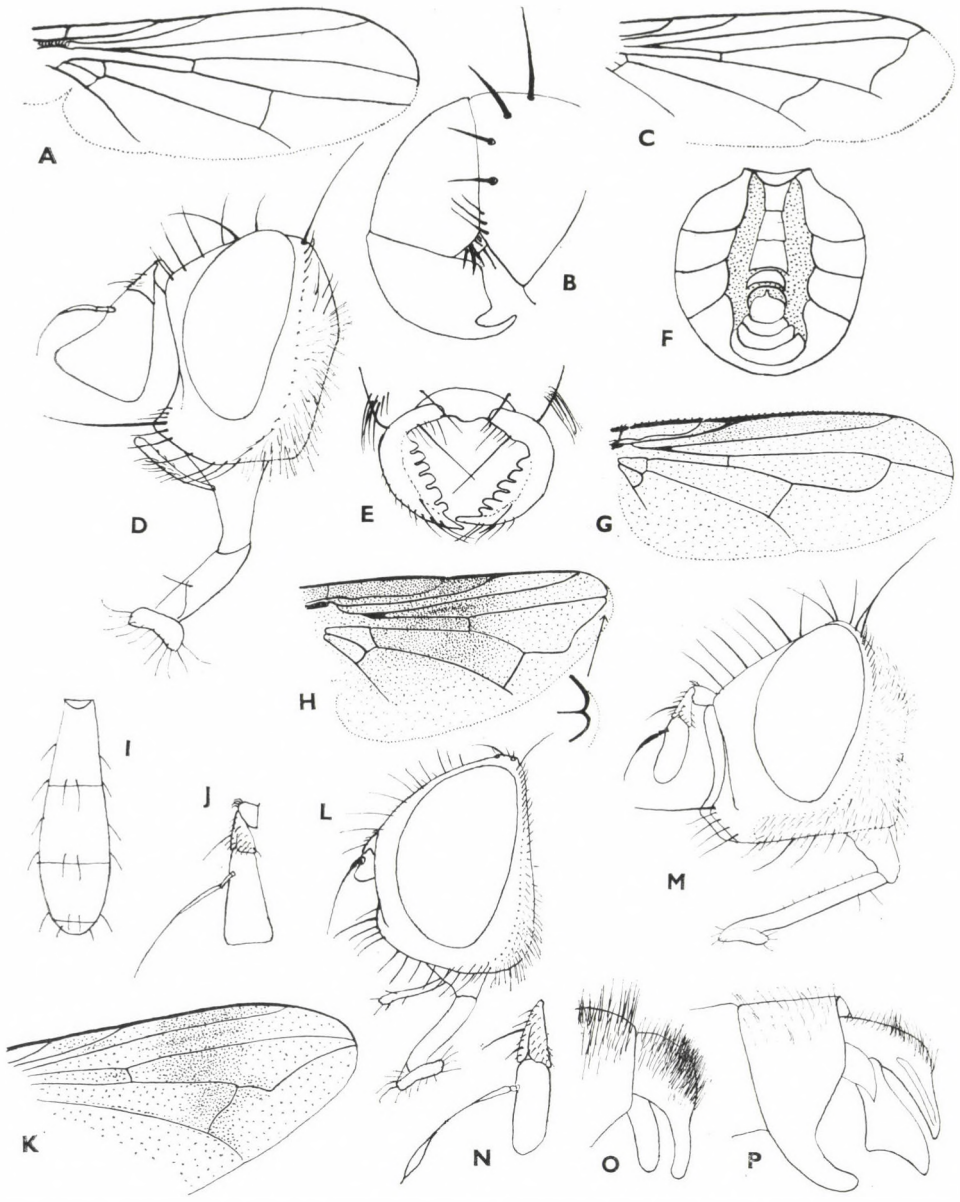
5 (20) A potroh hátlemezei a hasoldalon összeérnek, eltakarva a haslemezek (sternitek) maradványait és a hártyás részeket.

6 (9) A potroh hosszúkás, henger alakú vagy hátrafelé vastagodik, általában vörös színű, fekete rajzolattal. A nőstény tojócsöve a has alá forduló kampós cső (118. ábra: B).

7 (8) Az R_5 sejt nyeles (118. ábra: C). A tapogatók csökevényesek vagy hiányzanak. A 3. csápíz hosszúkás, tojásdad alakú. A szárnyon nincsenek sötét sávok vagy foltok, legfeljebb az elülső szegélyen és az erek mentén füstös (= *Ocyptera* LATREILLE, 1805)
200. nem: **Cylindromyia** MEIGEN, 1824

8 (7) Az R_5 sejt szélesen nyitott. A tapogatók vékonyak, hosszúak. A hím csápja rendkívül széles (118. ábra: D). Az orca nagyrészt kopasz
199. nem: **Lophosia** MEIGEN, 1824

9 (6) A potroh nem hengeres, hátrafelé keskenyedik vagy tojásdad alakú. A torpikkely többnyire feltűnően nagy (126. ábra). A tojócső harapófogó alakú (118. ábra: E) vagy hártyás.

118. ábra. A: *Cinochira atra* ZETTERSTEDT szárnya — B: *Cylindromyia bicolor* OLIVIER ♀ tojócsöve és C: szárnyvége — D: *Lophosia fasciata* MEIGEN ♂ feje — E: *Leucostoma tetraptera* MEIGEN ♀ harapófogó alakú ivarszerve — F: *Gymnosoma rotundatum* LINNAEUS ♂ potrohának hasoldala — G: *Catharosia albisquama* VILLENEUVE ♂ és H: *Elomya lateralis* MEIGEN szárnyvége, utóbbi csúcsa kinagyítva — I: *Lophosia fasciata* MEIGEN ♂ potroha, J: ♀ csápja és K: szárnyvége — L: *Strongygaster globula* MEIGEN ♂ és M: *Cylindromyia brassicaria* FABRICIUS ♂ feje — N: *C. pusilla* MEIGEN ♂ csápja — O: *C. interrupta* MEIGEN és P: *C. auriceps* MEIGEN ♂ ivarszerve (A: DRABER-MONKO nyomán, a többi eredeti)

10 (11) Az R_5 sejt hosszú nyeles, a nyél legalább fele olyan hosszú, mint a csúcsharántér 205. nem: **Leucostoma** MEIGEN, 1803

11 (10) Az R_5 sejt a szárny peremén zárt, ritkán nyitott vagy rövid nyeles.

12 (17) A potroh fekete, fényes vagy hamvas.

13 (14) A tor és a potroh hamvasság nyoma nélkül fényes fekete (= *Dionaea* ROBINEAU-DESVOIDY, 1830). (Ide tévedhetünk a *Dufouria nigrita* FALLÉN nőstényeivel is) 207. nem: **Psalidoxena** VILLENEUVE, 1941

14 (13) A potrohszelvények és a tor általában erősen hamvasak.

15 (16) A varrat előtt 1 pár erőteljes acrostichalis sörte áll. A 2. és a 3. potrohszelvényen a 8—14 peremsörte teljes sort alkot (= *Eulabidogaster* BELANOVSKY, 1951 partim) 204. nem: **Dionaea** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

16 (15) A varrat előtt nincs acrostichalis sörte. A 2. és 3. potrohszelvény közepén csak 1—1 pár peremsörte áll (= *Dionaea* ROBINEAU-DESVOIDY, 1830, partim) 208. nem: **Labigaster** MACQUART, 1834

17 (12) A potroh vörösessárga, rajzolata fekete.

18 (19) A hímek homloka felülről nézve 2/3-a a szem szélességének. A külső verticalis sörte erős, a járomlemezt sárgarézszínű hamvasság fedi, egyforma szélességű a homloksávval. A nőstények potrohán nincs fogó 209. nem: **Brullaea** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

19 (18) A hímek homlokának a szélessége a fejtetőn csak 1/4-e a szemének. A külső verticalis sörte hiányzik, a járomlemezek keskenyek, alig észrevehetők. A nőstények potrohvégén van fogó 206. nem: **Clairvillia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

20 (5) A tergitek a hasoldal közepén nem érnek össze, szabadon hagyják a sterniteket, néha a hártyás mezőt is (118. ábra: F).

21 (22) A potroh kerek, a tergitek a hátoldalon összeforrtak, többnyire vörösessárga színűek fekete foltokkal, a tergitek határa elmosódott (134. ábra) (= *Cistogaster* LATREILLE, 1829 partim; *Pallasia* ROBINEAU-DESVOIDY, 1830) 217. nem: **Gymnosoma** MEIGEN, 1803

22 (21) A potroh hosszúkás vagy ha kerek akkor a tergitek egymástól élesen el vannak választva.

23 (40) Az R_5 sejt nyitott (csak a *Phania albisquama* VILLENEUVE-é rövid nyeles). Csúcsharántér mindig van.

24 (29) A potroh hosszúkás, fényes, az oldala nincs lelapítva, világos piros vagy fekete. Mindkét ivarnak a hasoldalán hosszú és hajlott ivarszerve van.

25 (26) A potroh fekete, többnyire fényes, a szájperem előreáll. (Ide is kijuthatunk, de széles pofájával eltér a *Dufouria* ROBINEAU-DESVOIDY, lásd a Tachininae kulcs 253. sorszámán!) (= *Weberia* ROBINEAU-DESVOIDY, 1830) 203. nem: **Phania** MEIGEN, 1824

26 (25) A potroh oldala vörös.

27 (28) A tapogató fele olyan hosszú, mint a haustellum. A szájperem előreáll 202. nem: **Besseria** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830 partim

28 (27) A tapogató hosszabb, mint a haustellum. A szájperem nem áll előre. A tor hátának varrata a közepe mögött fut. Az *mcu* harántér az *m* ér könyökéhez közel torkollik. Profilban a szem hátulsó szegélye homorú (121. ábra: F és I) (= *Phania* MEIGEN, 1824 partim, *Evibrissa* RONDANI, 1860, partim)
201. nem: **Hemyda** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

29 (24) A potroh rövid tojásdad, hamvas vagy felül-alul lapított, mindig világos hamvasság fedi, az oldala sosem vörös, néha sárga. A nősténynek sosincs a hasa alá hajlított cső alakú tojócsöve. A hím hypopygiuma mérsékelten nagy.

30 (31) A szárny feltűnően széles, rendesen sötét rajzolattal (132. ábra). A potroh nagyon széles, lapos, nincsenek rajta erős sörték (= *Phasia* LATREILLE, 1802) 215. nem: **Ectophasia** TOWNSEND, 1912

31 (30) A szárny megszokott alakú, átlátszó, rajzolata nincs. A potroh mérsékelten lapos, jól fejlett sörtékkel.

32 (35) Nagyobb, sötétebb színű legyek. Testüket sűrű sárgásszürke hamvasság fedi. A potroh általában fekete és szürkén hamvas.

33 (34) Az acrostichalis sörte fejlett, a hátulsó lábszáron nincs feltűnően erős sörte (= *Xysta* MEIGEN, 1824)
221. nem: **Opesia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

34 (33) Az acrostichalis sörte hiányzik, a hátulsó lábszáron feltűnően erős sörték állnak (138. ábra: B) (= *Kiritshenkia* ZIMIN, 1926)
218. nem: **Xysta** MEIGEN, 1824

35 (32) Kisebb, ritkán közepesen nagy, világos színű legyek. Testüket aranysárga hamvasság borítja. A potroh oldalán többé-kevésbé erős sárga foltok láthatók vagy teljesen sárga.

36 (37) A lábak (legalább a comb és lábszár) sárgák
216. nem: **Subclytia** PANDELLÉ, 1894

37 (36) A lábak feketék.

38 (39) A középső lábszáron 2—3 anterodorsalis sörte áll. A nőstény homlokán több sörtesort találunk (= *Clytiomya* RONDANI, 1860, *Heliozeta* auct.) 213. nem: **Eliozeta** RONDANI, 1856

39 (38) A középső lábszáron 1 anterodorsalis sörte áll. A nőstény homlokán csak homloksörték vannak (= *Clytiomyia* auct.)
214. nem: **Clytiomya** RONDANI, 1860

40 (23) Az R_5 sejt zárt vagy nyeles. A csúcsharántér néha hiányzik.

41 (42) A szívóka hosszú, térdesen hátrafelé megtörik, a haustellum 1/3-dal túlér a fejen, a visszahajló 3. rész a végén nem vastagodik meg. A 3. csápíz 4-szer hosszabb, mint a 2. Apró, 2 mm-es légy (= *Himantostoma* LOEW, 1863; *Ancistrophora* SCHINER, 1865; *Imitomyia* TOWNSEND, 1912) 223. nem: **Diplopota** BEZZI, 1918

42 (41) A szívóka normális alakú.

43 (46) Az R_5 sejt nyele jóval hosszabb, mint a csúcsharántér (118. ábra: G). A tor és potroh fényes fekete. Apró, 2—3 mm-es legyek. Hiányzanak az acrostichalis, posthumeralis és 3. supraalaris sörték.

44 (45) A csúcsharántér ívesen hajlik, a szárny színtelen, a tapogató elcsökevényesedett 212. nem: **Litophasia** GIRSCHNER, 1887

45 (44) A csúcsharántér meredeken fut az r_{4+5} érre (118. ábra: G), a szárny elülső szegélye többé-kevésbé füstös, a tapogató fejlett
211. nem: **Catharosia** RONDANI, 1868

46 (43) Az R_5 sejt nyele rövidebb vagy alig hosszabb a csúcsharántérnél. A csúcsharántér néha hiányzik. A potroh többnyire hamvas.

47 (52) A szájperem oldalról nézve előreáll (123. ábra: B).

48 (49) Mindkét ivar homloka széles, potroha hosszúkás (122. ábra). A tor fénylő fekete, a potroh fekete alapon vörös rajzolatú, merev szelvényekből áll. Sörtéi nincsenek, csak szőr borítja. A nőstény homloka szélesebb, mint a hímé, tojócsöve hatalmasan fejlett (123. ábra: E). A csúcsharántér néha hiányzik
202. nem: **Besseria** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830, partim

49 (48) Mindkét ivar homloka nagyon keskeny, a potroh rövid és széles.

50 (51) Az R_5 sejt a szárny peremén zárt vagy a nyele nagyon rövid és előrehajló (118. ábra: H) (= *Helomyia* auct., *Elomyia* auct.)
219. nem: **Elomya** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

51 (50) Az R_5 nyele elég hosszú és egyenes (140. ábra: G) (= *Alophora* ROBINEAU-DESVOIDY, 1830) 220. nem: **Phasia** LATREILLE, 1804

52 (47) A szájperem nem áll előre.

53 (54) A pofa nagyon alacsony (118. ábra: L). Mindkét ivar homloka hasonló széles. A nősténynek nincs sclerotizált tojócsöve (= *Tamiclea* MACQUART, 1855; *Eratia* ROBINEAU-DESVOIDY, 1863, partim)
222. nem: **Strongygaster** MACQUART, 1834

54 (53) A pofa magas. A nőstény homloka szélesebb, mint a hímé. A nősténynek hosszú sclerotizált tojócsöve van. (Ide futhatnak ki a *Microsoma* MACQUART [= *Campogaster* RONDANI] és a *Rondania* ROBINEAU-DESVOIDY nemek. Lásd a Tachininae kulcsban a 245. és 246. sorszámon !)

199. nem: **Lophosia** MEIGEN, 1824

Nagyobb termetű, teljesen fekete legyek. Potrohuk hátrafelé kiszélesedik (118. ábra: I). A szárny R_5 sejtje nyitott (118. ábra: K). A hím csápja a csúcsán baltaszerűen kiszélesedik (118. ábra: D). Mindkét ivar homloka széles. A tapogató jól fejlett, vékony, a haustellum rövid, csak 3-szor hosszabb, mint amilyen vastag. Az orca nagyrészt kopasz.

A nem egyetlen európai faja hazánkban is él, még 1 fajt írtak le Kínából.

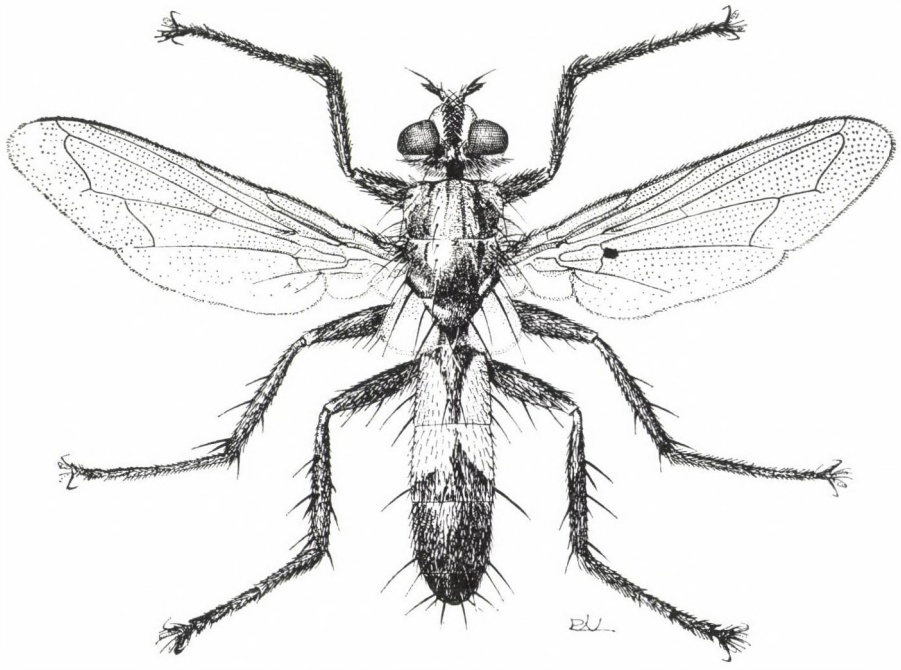
— — A hím a háromszögletű csápjáról (118. ábra: D) rögtön felismerhető, a nőstény csápja csak kissé szélesedik ki (118. ábra: J). A homloka olyan széles, mint a szem. Az orca oldalnézetben csak keskeny vonal, a pofa 1/4-e a szem magasságának. A járomlemez fényes fekete, az arc és a pofa fehéresen hamvas. A csáp tőízei sötétek, a 3. íz nagyobbrészt sárga. A hát fekete, a varrat előtt világos hamvas középsáv van. A potroh teljesen fekete, csak a 3—4. szelvények elején kétoldalt fehéresen hamvas. A szárny víztiszta, csak az *mcu* harántér táján fut elmosódott szélű füstös harántsáv (118. ábra: K). 9—10 mm.

Egész Európában, Transzkaukáziában és Japánban megtalálható ritka faj. Magyarországon eddig csak a Bakony hegységben, főleg Bakonybélen fogták. Gazdája az *Aelia acuminata* L. nevű gabonakártevő poloska (VIII.)

fasciata MEIGEN, 1824

200. nem: **Cylindromyia** MEIGEN, 1824

Közép és nagy termetű, hosszú hengeres, többnyire vörös potrohú, hosszú lábú legyek (119. ábra). A tapogatónak csak alig látható csökevénye maradt. A szárny R_5 sejtje hosszú nyelű (118. ábra: C). A haustellum vékony, legalább 6-szor hosszabb, mint a vastagsága (118. ábra: M). A homlok általában keskenyebb, mint a szem. A belső verticalis sörték erősek, a külsők többnyire hiányoznak. A hím karmai hosszúak. A lábak többnyire feketék. A szárny néha füstös.

119. ábra. *Cylindromyia brassicaria* FABRICIUS ♂ (Eredeti)

Az ide tartozó 32 palearktikus fajból 16 európai, ebből 11-et megtaláltak hazánkban. Még 2 faj felbukkanása várható.

1 (2) A combok és a lábszárak vörösessárgák. A potroh teljesen fekete, a szárny elülső fele erősen füstös, a hím homloka 2/3 olyan széles, mint a szem, az orca olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa 1/5-e a szem magasságának. A csáp a szájperemig ér, a 3. íze 3,5-szer hosszabb, mint amilyen széles, és 2-szer hosszabb, mint a 2. íz, a tőízei vörösek, a 3. íznek csak az alsó része vörös. A toron 4 fekete sáv van, csak a varrat előtt látható hamvasság. A potrohon csak a 3. és 4. szelvények tövén van keskeny, az oldalakon kiszélesedő fehéres hamvasság. 6 mm.

Európa középső és déli övezetében él, keleten Arábiáig, Pakisztánig megtalálták. Hazánkban egyetlen példányát a Kiskunságon Fülöpházán fogták. Életmódja ismeretlen (VI.)

rufipes (MEIGEN, 1824)

2 (1) A combok feketék, a potroh kisebb-nagyobb kiterjedésben vörös.

3 (6) A homloksáv sárgásvörös.

4 (5) A tor oldalainak alapszíne fekete. A propleurán hosszú fehér szőrszálak láthatók. A 2. potrohszelvény sárgásvörös, ék alakú fekete foltokkal, a 3. szelvény sárgásvörös, a 4—5. általában fekete (120. ábra: F). A fej alapszínét fehéren csillámló hamvasság takarja. A csáp olyan hosszú, mint az arc, a 3. íz 4-szer hosszabb, mint a 2. íz, a színe belül rozsdavörös, a 3. íz csúcsi része barna. A tor felül fekete, csak a legelején látható fehér csík kezdete, a váll fehéres. A potroh töve keskeny, a csúcsa felé oldalnézetben a hasoldalon kiszélesedik, a hímen itt kefeszerű rövid sörték állnak (120. ábra: G). A potroh 3—5. szelvényeinek közös határain és az 5. szelvény elején keskeny fehér hamvas sávok láthatók. A lábak szurokfeketék. A szárny sárgásbarna, a csúcsán barnás sávval. A szárnypikkely peremén hosszú fehér pillák állnak. 10—11 mm.

Európa déli területein és keleten Iránig és Tadzsikisztánig megtalálták. Magyarországon ritka, a Balaton mentén (Csopak, Alsóörs) találtak 1—1 példányt. Életmódja ismeretlen (VIII.)

rufifrons LOEW, 1844

5 (4) A tor oldallemezein fekete és vörösessárga foltok váltakoznak. A válldudor, az oldalak és a pajzsocska barnásvörösek, ilyen a sternopleura is. A pajzsocska csúcssörtéje vékony és rövid. A 3. supraalaris sörte hiányzik. A vibrissa nem hosszabb, mint a szomszédos szőrözet. A 2—3. potrohszelvényen keskeny fekete hosszanti sáv fut, a 4.-en a hátulsó peremet keskeny fekete öv kíséri. A lábak barnásvörösek, a lábfejek vége fekete. A szárny elülső szegélye feketésbarna. 9 mm.

Széles elterjedésű déli faj, Portugáliától Görögországig, keleten Indiáig elterjedt. Hazánkban még nem találták. Életmódja ismeretlen

[**rubida** (LOEW, 1854)]

6 (3) A homloksáv bársonyfekete.

7 (8) Csak 1 sternopleuralis sörtéje van. A hím csápsörtéjének vége lándzsaszerűen kiszélesedik (118. ábra: N), a nőstényé megszokott alakú. A homlok szélessége 2/3-a a szemének, aminek több mint a fele a homloksávra esik. Az orca profilban fele a 3. csápíz szélességének, a pofa csak 1/7 olyan széles, mint a szem magassága. A csáp fekete, a 3. íz 2-szer hosszabb, mint a 2. A tor fekete, a hátán kétoldalt fehér hamvasság látható, a középen szélesen fekete. A potroh 2—3. tergitje vörös, a hátoldalon fekete középsáv van, a 2—3.

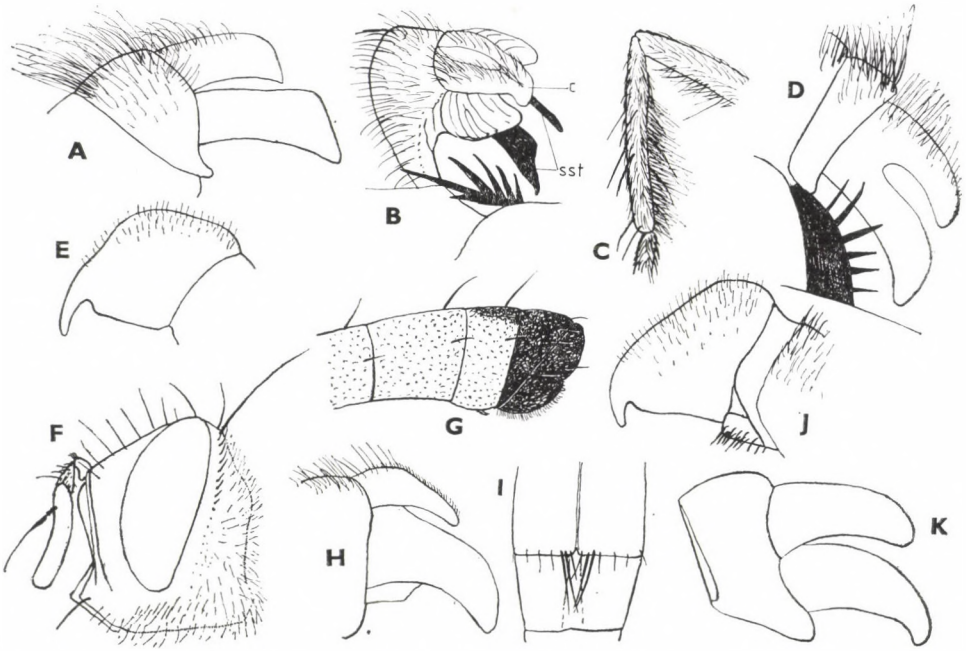
szelvény fekete. A 3—4. szelvényeken és a 3—4. szelvények közös határán és az 5. elején fehér hamvas öv lehet. A potroh oldalról kissé lapított, a csúcsi részén erősen kiszélesedik. A lábak feketék. 5—6 mm.

Európa nagy részében, keleten Szibérián át Mongóliáig megtalálható. Magyarországon főleg a síkság nedvesebb rétjein nem ritka. Kinevelték a *Sciocoris cursitans* FABRICIUS nevű poloskából (V—IX.)

pusilla (MEIGEN, 1824)

8 (7) 2 sternopleuralis sörtéjük van. A hím csápsörtéjének vége nem szélesedik ki.

9 (10) A pajzsocskának nincs csúcssörtéje, ezért csak az 1 pár subapicalis sörte fejlődött ki. A tarkó felső harmadában mindkét oldalon 8—12 fekete sörtécske áll. A hát fénylő fekete, kétoldalt és középen a hamvasság fehéres hosszanti sávjaival, közöttük 2 széles fekete sáv is van. Valamennyi potrohszelvényen erős discalis és peremsörték állnak. A 2—3. potrohszelvények kétoldalt és a hasoldalon sárgásvörösek, a hátoldalon a középen fekete hosszanti sávval. A 2—3. és a 3—4. szelvények közös határán keskeny fehéres hamvas öv tűnik elő, nincs sáv az 5.-en. Ivarszerve: 118. ábra: O. 6—8 mm.

120. ábra. A: *Cylindromyia intermedia* MEIGEN ♂ és B: *C. bicolor* OLIVIER ♂ cercusa (*c*) és surstylusa (*sst*) — C: *C. pilipes* LOEW ♂ hátulsó lábszára, D: ♂ ivarszerve és E: ♀ tojócsöve — F: *C. rufifrons* LOEW ♂ feje és G: ♂ potrohvége oldalról — H: *C. brassicaria* FABRICIUS ♂ ivarszerve, I: ♂ 3—4. tergitjének hasoldala és J: ♀ tojócsöve — K: *C. brevicornis* LOEW ♂ cercusa és surstylusa (K: DRABER-MONKO nyomán, a többi eredeti)

Holarktikus faj. Közép-Skandináviától Dél-Európáig, Szibériától Észak-Amerikáig megtalálható. Hazánkban nem ritka, a Bakony hegységtől a Bükk hegységig, de a Hortobágyon is gyűjtötték. Gazdája ismeretlen (VI—VIII.)

interrupta (MEIGEN, 1824)

10 (9) A pajzsocska peremén 2—3 pár sörte áll.

11 (14) A pajzsocskán 2 pár sörte áll, a basalis hiányzik.

12 (13) A potrohon discalis sörték is állnak. A hím cercusai a végükön fokozatosan elkeskenyednek (118. ábra: P). A homlok 3/4—4/5 olyan széles, mint a szem, a barna homloksáv több mint 1/3-át foglalja el. Az orca olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa szélessége 1/6-a a szem magasságának. A csáp fekete, a 3. íz 2-szer hosszabb, mint a 2. íz. A hát 4 fekete sávval egészen hamvas. A 2—3. potrohszelvény kétoldalt vörös, a hasoldalon teljesen vörösessárga, a 4—5. szelvény fekete, a szelvényhatárokon keskeny fehéres hamvassággal. A nőstény 3. tergitje alul a középen kidudorodik és sűrű rövid tüskék borítják. A lábak feketék, a hím karmai olyan hosszúak, mint az elülső láb 4 + 5. íze együtt, a hátulsó lábszáron erős posteroventralis sörte áll. 9—10 mm.

Európa nagy részében, Észak-Afrikában és Izraelben is megtalálható. Hazánkban a síkságon és a hegyvidéken egyaránt gyűjtötték. Kinevelték az *Aelia acuminata* L. és *Dolycoris baccarum* L. poloskafajokból (VI—VIII.)

auriceps (MEIGEN, 1838)

13 (12) A potrohon nincsenek discalis sörték. A hím cercusai végig egyforma vastagok (120. ábra: A). A hím homloka csaknem olyan széles, mint a szem, a nőstényé valamivel keskenyebb. A homlok 2/3-a esik a homloksávra. Az orca oldalnézetben körülbelül olyan széles, mint a 3. csápíz. A pofa szélessége 1/5-e a szem magasságának. A tor felül fényes fekete, a szürke hamvasságból felülről nézve 2 fekete sáv válik el, a varrat mögött a dorsocentralis és supraalaris sörték között kopasz. A potroh 2—3. szelvénye kétoldalt szélesen vörös, a fekete hosszanti sáv többnyire nem megy túl a 2. szelvény határán. A 4—5. szelvény fekete, a szelvényhatárokon fehéren hamvas övvel. A hím elülső lábának metatarsusa lefelé kiszélesedik és 2 sor tüskefésű kíséri. A szárny elülső pereme sárgásszürke. 6—10 mm.

Európa középső és déli övezetét, Ázsiában Szibériát, Mongóliát, Iránt is lakja. Hazánkban nem ritka, a síkságokon és hegyvidékeken egyaránt gyűjtötték. Kinevelték a *Dolycoris baccarum* L. nevű poloskából (VII—IX.)

intermedia (MEIGEN, 1824)

14 (11) A pajzsocskán 3 pár sörte található, a basalisok is erősek.

15 (18) A potrohon discalis és peremsörték állnak.

16 (17) A potroh málnavörös, még a csúcsa és ivarszerve is vörös, csak az 1. szelvény fekete, és a középsávban folytatódva a 3. szelvényben végződik, hasoldalát lesimuló szőrözet fedi. A propleura kopasz. A hím homloka fele olyan széles, mint a szem, a nőstényé 2/3-a, az orca olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa 1/5-e a szem magasságának. A postverticalis és postocellaris sörték hiányzanak. A 3. csápíz 2-szer hosszabb, mint a 2. A tor hamvasságából 4 fekete sáv a háton élesen elválik. A potroh 2—4. szelvényén 1—1 pár discalis sörte áll. A hím cercusán kétoldalt szárnyszerű lebenyt találunk, a surstylus fekete és madárfej alakú (120. ábra: B). Tojócsöve: 118. ábra: B. 11—13 mm.

Európa déli felében, Ázsiában Kazahsztántól Iránig megtalálták. Hazánkban a síkságaink homokos területein nem ritka. A *Rhaphigaster nebulosa* PODA nevű poloskában fejlődik, a gazdaállat túléli a légy kifejlődését, de petefészke elpusztul (parazitás kasztráció) (VI—VIII.)

bicolor (OLIVIER, 1812)

17 (16) A potroh oldalai sárgásvörösek, a vége és ivarszelvényei feketék. A potrohszelvények hasoldalát felálló szőrözet fedi. A propleurán fekete szőröket találunk. Egyébként színezete hasonló a *brassicaria*-éhoz. A potroh vége észrevehetően kiszélesedik, alul a szelvények hátulsó peremén sörték állnak. 11—13 mm.

A faj Spanyolországtól Görögországig, keleten Pakisztánig, Dél-Szibériáig elterjedt, Magyarországról is jelentették. A VILLENEUVE által 1903-ban Magyarországról pontosabb lelőhely megjelölése nélkül *hungarica* néven leírt faj STEIN szerint a *crassa* LOEW szinonimája (= *hungarica* VILLENEUVE, 1903)

crassa (LOEW, 1845)

18 (15) A potrohon nincsenek discalis sörték.

19 (20) A basicosta sárga vagy világosbarna. A hím hátulsó lábszárának belső és hátulsó oldalát borító sűrű szőrözet 1,5—2-szer hosszabb, mint a lábszár vastagsága (120. ábra: C), a potrohszelvényeket alul felálló szőrözet fedi. A surstylus a közepén szélesebb, mint a tövén és összeforrt a cercusszal (120. ábra: D). A hím homloka 2/3, a nőstényé 4/5 olyan széles, mint a szem. Az orca olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa keskeny, csak 1/7-e a szem magasságának. Színezete, mint a *brassicaria*-é. A nőstény 4. tergitjén 6 peremsörte áll. A tarkó fehéren hamvas részében középen 1—4 fekete sörtécske áll. Tojócsöve: 120. ábra: E. 10—12 mm.

Hazája Európa déli fele, Észak-Afrika, Libanon, Irán, Dél-Szibéria. Magyarországon a középhegységekben gyakori, az Alföldön ritka (Hejőbába). Kinevelték a *Piezodorus lituratus* FABRICIUS és *Peribalus vernalis* WOLFF poloskákból (VI—IX.)

pilipes (LOEW, 1844)

20 (19) A basicosta feketésbarna. A hímek hátulsó lábszárának szőrözete csak fele olyan hosszú, mint a lábszár átmérője. A potrohon alul nincsenek felálló szőrök.

21 (22) A potroh 2. tergitjének hátulsó szegélyén a hasoldal közepén csak kevés, rövid szőrszál található. A hím ivarszervének cercusa hegyes, és fele olyan hosszú, mint a surstylus (120. ábra: H). Homloka 3/4 olyan széles, mint a szem, a homloksáv a 2/3-át foglalja el. Az orca valamivel szélesebb, mint a 3. csápíz, a pofa 1/6 olyan széles, mint a szem magassága (118. ábra: M). A fejet a fejtető kivételével teljesen beborítja a fehér hamvasság, eltakarja az alapszínt is. A csáp fekete, a 3. íz tojásdad, 2-szer hosszabb, mint a 2. íz. A csápsörte a feléig megvastagodott, a 2. íze 2-szer hosszabb, mint amilyen vastag. A tarkót és a pofát teljesen fehér szőrözet borítja. A tor 4 éles fekete sávval teljesen fekete, a hát kékesszürkén hamvas. A tor oldalát világosszürke hamvas sáv díszíti, amely a mesopleura tetejétől le a csípőig húzódik, ugyanilyen folt van a válludor oldalán és az elülső combon is. Ez a rajzolat a *Cylindromyia* fajok többségére jellemző. A potroh 3. tergitjének hasoldalán a középen leghátul 4—5 hosszabb sörte áll, hegyükkel elérik a 4. tergit közepét (120. ábra: I), a 2—3. szelvény felül vörös színű, csak a tövén fekete, a középsáv általában nem megy túl a 2. szelvény határán, a 4—5. szelvény fekete (119. ábra). A potroh fényes, csak a 2—3. szelvények határán van keskeny hamvas öv, a 4. szelvény fele szélességében hamvas. A nősténynek a 4. tergiten 4 peremsörtéje van. Tojócsöve: 120. ábra: J. 10—13 mm.

Egész Európában, Észak-Afrikában, keleten Iránban, Szibériában és Japánban is megtalálták. Hazánkban a nem leggyakoribb faja, főleg a hegyvidékeken él, de a síkságon is gyűjtötték. Gazdái: *Dolycoris baccarum* L., *Peribalus vernalis* WOLFF, *Graphosoma lineatum* L., *Aelia rostrata* BOHEMAN poloskafajok. A lárva a poloskában telel, kibúvását a gazdaállat túléli, de meddő marad (VI—IX.) — Karcsú poloskalégy

brassicaria (FABRICIUS, 1775)

22 (21) A potroh 2. tergitjének alsó peremén, a hasoldal közepén sörték állnak (121. ábra: D).

23 (24) A 2. tergit hasoldalán az 1—2 pár sörte előbbre áll, csak a csúcsa ér a pereméig (121. ábra: D). A csáp 3. íze hosszú, a szájperemig ér, 3-szor hosszabb, mint a 2. íz, a vége derékszögben levágott (121. ábra: C), a töve narancssárga. A potroh 2. szelvényének középső peremsörtéi előretolódtak, olyan távol vannak a hátulsó peremtől, mint az oldalperemtől. Egyébként teljesen hasonló a *brassicaria*-hoz. A hím cercusa sarló alakú, hegyes, hosszú (121. ábra: B), a nőstény tojócsöve hasonló a *brassicaria* FABRICIUS-éhoz (121. ábra: E). 13 mm.

Bécs mellől írták le, megtalálták Franciaországban, Németországban és Olaszországban. Hazánkban ritka, a Bakony, a Cserhát és a Bükk hegységekben fogtak 1—1 példányt. Életmódja ismeretlen (VI.) [= *alpestris* (RONDANI, 1861)]

xylotina EGGER, 1860

24 (23) A 2. tergit hasoldalán a középen álló sörte a hátulsó peremen áll, azon messze túlnyúlik. A csáp rövid, csak az arcpajzs 3/4-éig ér. A 3. csápíz csak 1,5-szer hosszabb, mint a 2. íz. A hím cercusának

csúcsa lekerekített (120. ábra: K). A csáp fekete, a 3. íz 1,6—1,8-szer olyan hosszú, mint a 2. íz. A hát fekete, csak elöl hamvas, 4 fekete sávval. A szárny töve és elülső felszíne sárgás, a haránteréknél erősen barna, egyebütt szürkés. Az *mcu* harántér 3,2—4-szer távolabb áll az *rm* értől, mint az *m* ér könyökétől. A potrohszelvények közép-peremsörtéi csak 1/5-nyire tolódtak előre. A lábak feketék. A tojócső csúcsnyúlványa vaskos (121. ábra: A). 9 mm.

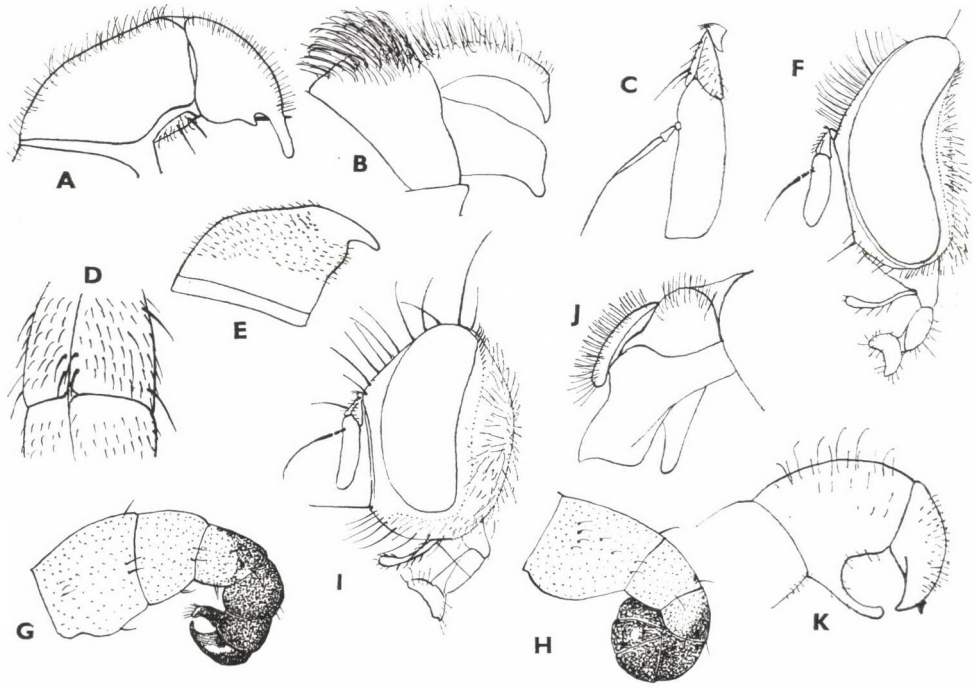
Ausztriától Szlovákián és Ukrajnán át a Kaukázusig és Dél-Szibériában is megtalálták. Magyarországon még nem fogták. Életmódja ismeretlen

[**brevicornis** (LOEW, 1844)]

201. nem: **Hemyda** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Fejük magasabb, mint amilyen hosszú, szemük hátulsó pereme oldalnézetben homorú és csaknem az egész fejet elfoglalja (121. ábra: F). Homlokuk fent bemélyed, a szájperem nem áll előre. A tor varrata a közepe mögött fut. A potroh szelvényei összenőttek. Mindkét ivar párzószervei feltűnően nagyok és a potrohuk alá csapják (121. ábra: G és H).

A nem mindkét palearktikus faja hazánkban is él.

121. ábra. A: *Cylindromyia brevicornis* LOEW ♀ tojócsöve — B: *C. xylotina* EGGER ♂ ivarszerve, C: ♂ csápja, D: ♂ 2. tergitje alulról és E: ♀ tojócsöve — F: *Hemyda obscuripennis* MEIGEN ♂ feje, G: ♀ és H: ♂ potroha — I: *H. vittata* MEIGEN ♂ feje, J: ♂ ivarszerve és K: ♀ tojócsöve (A: DRABER-MONKO nyomán, a többi eredeti)

1 (2) Csak 1 sternopleuralis sörtéje van. Mindkét ivar homloka keskeny, a fejtetőn a két szem között bemélyed. A szem oldalnézetben vese alakú, a hátulsó szegélye mélyen beöblösödik (121. ábra: F). A hím homloka 1/4 olyan széles, mint a szem, a nőstényé 1/3-a és nagy részét a homloksáv foglalja el. Az orca nem szélesebb, a pofa 1,5-szer olyan széles, mint a tapogató. A csáp rövid, barna, a 3. íze 3-szor hosszabb, mint a 2. íz. A tapogató hosszú, a haustellum rövid, zömök. A tor fekete, a háton csak a válldudor és az oldalperem hamvas. A 2—3. potrohszelvény sárga, fekete középsáv foltszerű maradványaival vagy anélkül, a 4—5. szelvény nagyrészt fekete. A lábak feketék, a tapogatók barnák, csak a csúcsuk sárga. A szárny barnán füstös. A hím ivarszerve: 121. ábra: H; a nőstényé: 121. ábra: G. 7—8 mm.

Európa középső és déli övezetében, valamint Japánban él. Hazánkban ritka. A Zempléni-hegységben, Sopronban és Somogy megyében gyűjtötték. Életmódja ismeretlen (VI—VII.)

obscuripennis (MEIGEN, 1824)

2 (1) Két sternopleuralis sörtéje van. A hím homloka majdnem olyan széles, mint a szem, a nőstényé valamivel szélesebb. A homlok a fejtetőn alig mélyed be, a szem hátulsó pereme is csak kevéssé homorú (121. ábra: I). A potroh 2—3. tergitje sárga, de a fekete középsáv széles és erőteljes. Egyébként hasonló az előző fajhoz. A hím ivarszerve: 121. ábra: J; a nőstényé: 121. ábra: K. 8—9 mm.

Európa középső és déli övezetének, valamint Dél-Szibériának, Japánnak lakója. Hazánkban csak Sopronban, a Mátra és a Zempléni-hegységekben fogtak 1—1 példányt. Gazdája az *Arma custos* FABRICIUS nevű poloska, amelyben lárvája át is telel (VII—VIII.)

vittata (MEIGEN, 1824)

202. nem: **Besseria** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A tor fekete, a potroh szelvényei összenőttek, merevek, a 2—3. szelvény nagyrészt vagy teljesen sárgásvörös, a hátoldalon a középsáv többé-kevésbé fejlett, az egészet sűrű, rövid, sörteszerű szőrözet borítja, nagy sörték csak kis számmal vannak vagy teljesen hiányoznak (122. ábra). A homlok széles, a szájperem erősen előreáll. Az R_5 sejt többnyire rövid nyeles, de lehet nyitott (*lateritia* MEIGEN) vagy a csúcsharántér hiányozhat (*anthophila* LOEW). A lábak feketék. A tojócső hatalmasan fejlett.

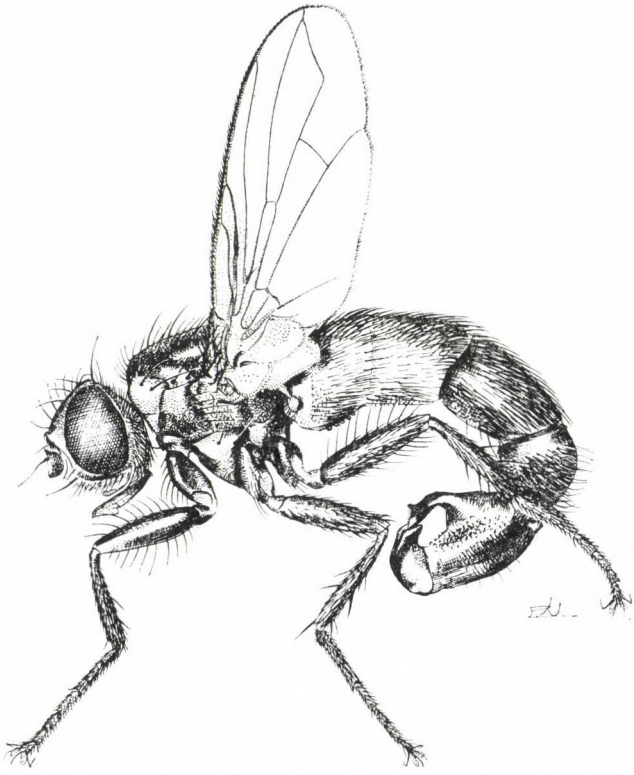
A nem 8 palearktikus fajából 6 európai; eddig 4-et találtak meg hazánkban. Még 1 faj felbukkanása várható.

1 (2) A csúcsharántér hiányzik (123. ábra: G). A tor háta fekete, a válldudor szürkén hamvas. A potroh közepén széles vörös harántsáv tűnik fel. Egyébként nagyon hasonló a *reflexa* ROBINEAU-DESVOIDY-hoz, de kisebb. A csápsörte 2. íze meghosszabbodott, a 3. íz csaknem a közepéig megvastagodott, majd hirtelenül vékonyodik el. 4 mm.

Európa középső és déli övezetétől Közép-Ázsiáig és Mongóliáig megtalálták. Hazánkban még nem gyűjtötték, de előfordulása várható. Életmódja ismeretlen

[anthophila (LOEW, 1871)]

2 (1) A csúcsharántér fejlett.

122. ábra. *Besseria dimidiata* ZETTERSTEDT ♂ (Eredeti)

3 (4) Az R_5 szárnysejt nyitott. Nagyobb, 10 mm-es légy. A hím homloka olyan széles, mint a szem. A járomlemezen 2—4 sorban vékony hosszú szőrök állnak, a belső sor eléri a homloksörték hosszát, a belső fele gyengén hamvas. Az arc és a pofa ezüstfehéren csillog, az orca kopasz, olyan széles, mint a 3. csápíz. A pofa 1/6 olyan széles, mint a szem magassága, és a tarkó-kiöblösödés csaknem teljesen elfoglalja. A tapogatók rövidek, vékonyak. A tor teljesen fekete, a vékony szürke hamvasságból 4 fekete sáv válik ki. A potroh 2—4. szelvénye erőteljes fekete középsávval nagyrészt sárgásbarna, az 5. szelvény fekete, teljesen fényes, hamvasság nélkül, és sűrű rövid szőrözet fedi. A lábak feketék. 10 mm.

Európa déli felét, Üzbegisztánt és Palesztinát lakja. Hazánkban ritka, csak a Mátra hegységben, a Balaton mellett és Ócsán fogtak néhány példányt. Életmódja ismeretlen (V—VIII.)

lateritia MEIGEN, 1824

4 (3) Az R_5 sejt rövid nyeles. Kisebbek: 4—5 mm.

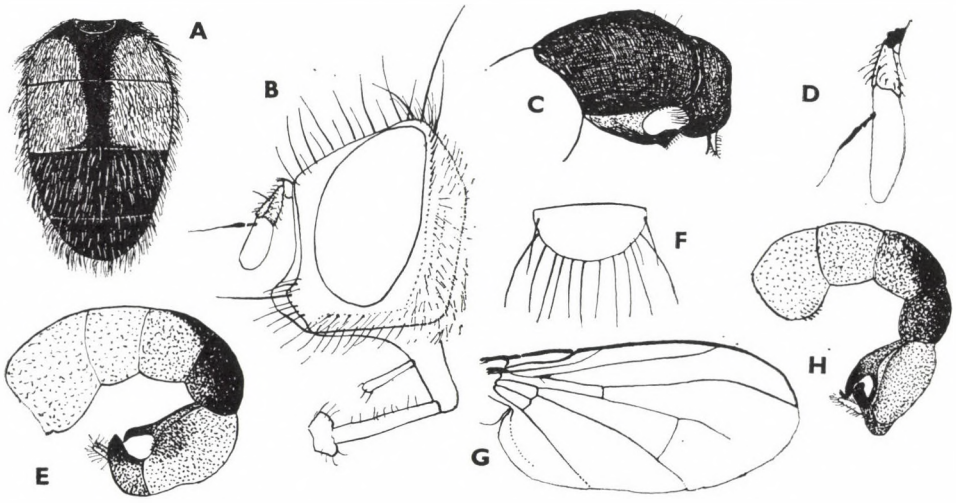
5 (6) A pajzsocskán 10—11 nagyjából egyforma erős és egymással párhuzamos sörte áll (123. ábra: F), a csúcssörtéi nem keresztezik egymást. A tarkó-kiöblösödés fényes fekete. A csáp hosszú, keskeny, a szájperemig ér, a 3. csápíz 3-szor hosszabb, mint amilyen széles, és több mint 2-szer hosszabb a 2.-nál (123. ábra: D), a csápsörte a feléig megvastagodott. A hím homloka olyan széles, mint a szem, a nőstényé 1,2-szer szélesebb. A hím járomlemeze fehéren hamvas, a nőstényé fényes fekete. Az orca keskenyebb, mint a 3. csápíz. A pofa szélessége 1/4-e a szem magasságának. A tapogató rövid vagy csökevényes. A tor fényes fekete, csak a válludorok hamvasak, leheletnyi hamvasság 4 fekete sávval a háton is megjelenhet. A potroh fényes, a 2—4. szelvény vörösessárga, nincs hosszanti fekete középsávja, csak az 5. szelvény fekete. Tojócsöve: 123. ábra: E. 4—5 mm.

Hazája Európa déli fele; keleten Turkesztánban, Szibériában és Mongóliában is megtalálták. Hazánkban ritka, csak a Duna—Tisza közének homokos vidékein fogtak 1—1 példányt. Életmódja ismeretlen (V—VII.)

melanura (MEIGEN, 1824)

6 (5) A pajzsocskán a szokott 3 erős sörtepár áll, a csúcssörték keresztezik egymást.

7 (8) A középső lábszáron 2 belső sörte áll. A potrohszelvények hátulsó peremén nincs sörte. A nőstény járomlemezének csak a felső fele fényes fekete. A hím homloka 3/4 olyan széles, mint a szem, a felső

123. ábra. A: *Besseria dimidiata* ZETTERSTEDT ♂ potroha, B: ♂ feje és C: ♀ tojócsöve — D: *B. melanura* MEIGEN ♂ csápja, E: ♀ potroha és F: ♂ pajzsocskája — G: *B. anthophila* LOEW szárnya — H: *B. reflexa* ROBINEAU-DESVOIDY ♀ potroha (Eredeti)

részét csaknem teljesen elfoglalja az aranysárgán hamvas homloksáv. A nőstény homloka 4/5 olyan széles, mint a szem és 2/3 része esik a homloksávra. A csáp rövid, a 3. íz csak 1,5-szer hosszabb, mint amilyen széles, és alig hosszabb, mint a 2. íz (123. ábra: B). Az orca profilban csak fele olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa keskeny, csak 1/10-e a szem magasságának és szürkén hamvas. A tapogató vékony, rövid. A tor fekete, a varrat előtt hamvas, keskeny fekete középsávval és 2 széles oldalfolttal, a varrat mögött fényes fekete. A potroh 2—3. tergitje sárgásbarna, felül fekete középsávval, a 4—5. szelvény fekete (123. ábra: A). Tojócsöve: 123. ábra: C. A hím ivarszervének végén aranyszínű szőrcsomó díszlik (122. ábra). 4—5 mm.

Európa középső és déli övezetében él. Hazánkban ritka, csak Csévharaszton fogtak sorozatot belőle. Kinevelték a *Menaccarus arenicola* SCHULTZ nevű poloskából (VI.) (= *bicolor* PERRIS, 1852)

dimidiata (ZETTERSTEDT, 1844)

8 (7) A középső lábszáron 1 belső sörte áll. A 2—5. szelvények peremén hosszabb sörték láthatók. A nőstény járomlemeze végig fényes fekete. A hím homloka 9/10 olyan széles, mint a szem, a homloksáv koromfekete, és a fejtetőn a homlok 2/3-át foglalja el. A nőstény homloka 7/6 olyan széles, mint a szem. Az orca szürkén hamvas, 2/3 olyan széles, mint a 3. csápíz. A pofán a tarkó-kiöblösödés fényes fekete, szélessége 1/5-e a szem magasságának. A hím tora hasonló az előző fajéhoz, a nőstényé azonban fényes fekete, csak a válludoron van hamvasság. A hím potrohán az ivarszerv rövidebb, nem éri el a 4. szelvény elejét, és nincs aranysárga szőrcsomó a végén. Egyébként színezete hasonló a *dimidiata* ZETTERSTEDT-éhez. Tojócsöve: 123. ábra: H. 4—5 mm.

Európa középső és déli övezetében él. Hazánk középhegységeiben a Vértes hegységtől a Bükk hegységig nem ritka. Életmódja ismeretlen (VI—IX.) (= *dimidiata* nec ZETTERSTEDT)

reflexa (ROBINEAU-DESVOIDY, 1830)

203. nem: **Phania** MEIGEN, 1824

Kicsiny, teljesen fekete legyek. A tapogató rövid, hosszú vagy csökevényes lehet. Az R_5 sejt nyitott (kivétel: *albisquama* VILLENEUVE). A hím homloka keskeny. A szájperem előreáll. A potrohon hosszú erős sörték állnak. A csáp rövid. A potroh 1 + 2. szelvényének horpadása csak a feléig ér. A lábak feketék. A haustellum hosszú (124. ábra: A).

A nemnek 6 európai faja hazánkban is él.

1 (2) Az R_5 sejt rövid nyeles. Nagyon hasonlít a *curvicauda* FALLÉN-hoz, de kisebb, fényes fekete, a torpikkely kisebb és fehér színű. Az *rm* és *mcu* harántérek közötti távolság valamivel kisebb, mint az *mcu* harántér hossza. Az erős hátulsó sternopleuralis sörte előtt 2—3 kisebb sternopleuralis sörte áll. 3 mm.

Dél-Franciaországtól Jugoszláviáig, Izraelig és a Kanári-szigetekig mutatták ki. Hazánkban egyetlen példányát Csévharaszton találták. Életmódja ismeretlen (VII.)

albisquama (VILLENEUVE, 1924)

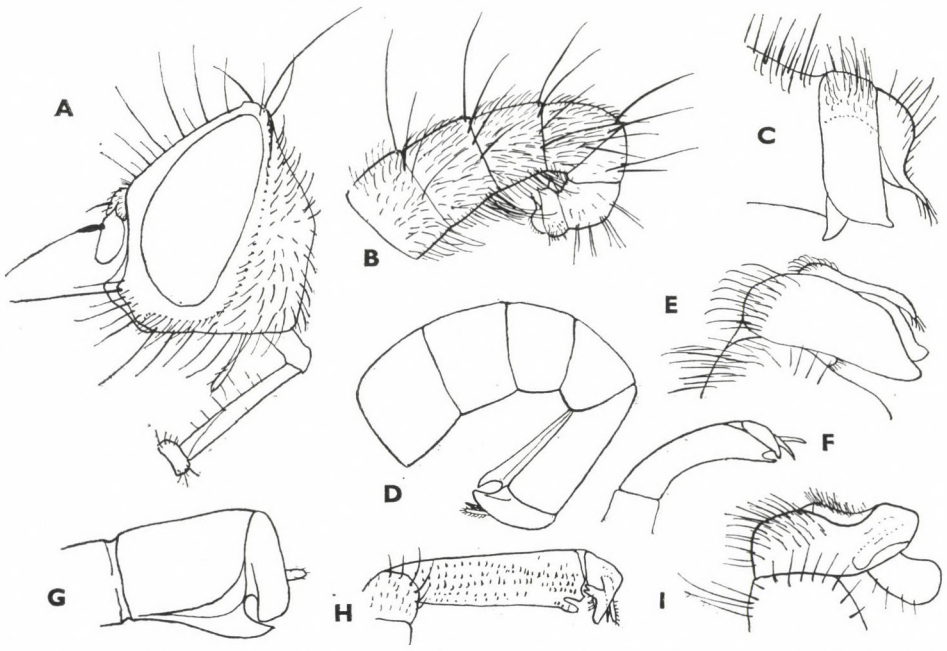
2 (1) Az R_5 sejt nyitott. 4 mm-nél nagyobb fajok.

3 (12) Hímek. A homlok keskeny. Ivarszelvényeik rövidek (124. ábra: B).

4 (5) A potroh fekete, vékonyan szürkén hamvas, kivéve az 5. szelvényt. A homloksáv aranyszínű hamvas. A tor fekete alapszínű, szürkén hamvas, a varrat előtt 4 fekete sávval. A nőstény tojócsöve a 2. szelvény pereméig ér. A hím homloka 2/3 olyan széles, mint a szem, legnagyobb része a homloksávra esik. Az orca olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa szélessége 1/8-a a szem magasságának. A tapogató olyan hosszú, mint a haustellum. A csáp rövid, a 3. íz 2-szer hosszabb, mint a 2., a csápsörte az 1/3-áig megvastagodott. A tor szürkén hamvas, 4 fekete sávval. A szárny rajztalan, az *mcu* harántér 2/3 távolságban éri az *m* ér könyöke előtti szakaszt. 5 mm.

Németországban, Lengyelországban és Ukrajnában találták. Hazánkban egyetlen példányt fogtak a Zempléni-hegységben Pálházán. Életmódja ismeretlen (VI.) (= *aureovittata* BELANOVSKIJ, 1931)

speculifrons (VILLENEUVE, 1919) ♂

124. ábra. A: *Phania funesta* MEIGEN ♂ feje, B: ♂ potroha, C: ♂ ivarszerve és D: ♀ potroha — E: *Ph. curvicauda* FALLÉN ♂ ivarszerve és F: ♀ tojócsöve — G: *Ph. incrassata* PANDELLÉ ♀ és H: *Ph. speculifrons* VILLENEUVE ♀ tojócsöve — I: *Ph. thoracica* MEIGEN ♂ ivarszerve (H: DRABER-MONKO nyomán, a többi eredeti)

5 (4) A potroh fényes fekete, nem hamvas. A homloksáv fekete.

6 (7) A homlokon nincsenek verticalis sörték. A homlok a legkeskenyebb részén 1/10 olyan széles, mint a szem. A homloksörték vékonyak, rövidek, ilyenek az ocellaris sörték is. Az orca keskenyebb, mint a 3. csápíz, a pofa 1/6 olyan széles, mint a szem magassága. Az arc és a pofa szürkén hamvas. A tor hátoldalán csak a varrat előtt látszik gyenge hamvasság, főleg a válldudorokon, amit a 2 széles hosszanti középsáv és 2 nagy oldalfolt szakít meg. A potroh fényes fekete, a 2. és 3. tergit közepén 2—2 peremsörte áll. Az *m* ér széles ívben hajlik előre. Hím ivarszerve: 124. ábra: E. 4—4,5 mm.

Európa középső és déli övezetében él. Hazánkban csak a Bakony hegységben fogták nagyobb számban, 1—1 példányt találtak még Csévharaszton és Baranya megyében is. Gazdaállatát nem ismerjük (VI—VII.)

curvicauda (FALLÉN, 1820) ♂

7 (6) Legalább a belső verticalis sörte jól fejlett. A homlok jóval szélesebb.

8 (9) A potroh 2. és 3. tergitjén mintegy 8 peremsörte áll (124. ábra: B). A középső lábszáron erős a ventralis sörte. A külső és belső verticalis sörték egyaránt erőteljesek. Az arc sokkal rövidebb, mint a homlok (124. ábra: A). A hím homloka 3/5 olyan széles, mint a szem, több mint a fele a fekete homloksávra esik. Az orca keskenyebb, mint a 3. csápíz, a szájperem erősen előreáll, a pofa szélessége 1/8-a a szem magasságának, a tarkó-kiöblösödés egész hosszát elfoglalja. A csáp rövid, a 3. íz 1,5-szer hosszabb, mint a 2. A tor felül fényes fekete, csak a varrat előtt hamvas, 3 nagy fekete folttal. A potroh fényes fekete. Ivarszerve: 124. ábra: C. 4—5 mm.

Európa középső és déli övezetében él. Magyarországon mindenfelé közönséges, hegyvidéken és síkon egyaránt. Gazdaállata ismeretlen (V—X.) (= *pseudofunesta* VILLENEUVE, 1931)

funesta (MEIGEN, 1824) ♂

9 (8) A potroh 2. és 3. tergitjén kevesebb, kb. 6 sörte áll, a 2. tergit közepén csak 2 sörte van. A középső lábszáron nincsenek vagy csak gyenge ventralis sörték vannak.

10 (11) A hátat felülnézetben jól észrevehető barnásszürke hamvasság fedi, a hamvasság csak a válldudoron fehéres. A belső verticalis sörte erős, a külső gyenge, de megkülönböztethető a postocularisoktól. A hím homloka 3/4 olyan széles, mint a szem, nagyrészt a hátrafelé erősen szélesedő homloksáv foglalja el. Az orca csak fele olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa szélessége 1/6-a a szem magasságának. A potroh fényes fekete. Ivarszerve: 124. ábra: I. 6 mm.

Európában szélesen elterjedt faj, északon a Lappföldön is megtalálták. Magyarországon ritka, csak Pécsett és Sopronban fogták. Életmódja ismeretlen (VI.)

thoracica (MEIGEN 1824) ♂

11 (10) A hát fényes fekete, csak a válludor hamvas. A belső verticalis sörte gyenge, a külső hiányzik. A hím homloka keskeny, 2/5-e a szem szélességének, fent nagyrészt a homloksáv foglalja el. Az orca nincs fele olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa szélessége 1/6-a a szem magasságának, a tarkó-kiöblösödés az alsó felét foglalja el. A potroh teljesen fekete, hamvasság nélkül. Ivarszerve hasonló a *funesta* MEIGEN-éhez. 4,5—5 mm.

Európa középső és déli övében él. Hazánkban ritka, csak a Hortobágyon gyűjtötték. Életmódja ismeretlen (IV—V.)

incrassata PANDELLÉ, 1894 ♂

12 (3) Nőstények. Potrohuk hosszú vastag tojócsőben folytatódik (124. ábra: D).

13 (14) A potroh hamvas, a fekete homloksáv sárgán csillog. Az *m* ér könyöke majdnem olyan messze van a szárny hátulsó peremétől, mint az *mcu* haránttértől. Tojócsöve hosszú, vékony (124. ábra: H)

speculifrons (VILLENEUVE, 1919) ♀

14 (13) A potroh fényes fekete. A homloksáv barna vagy fekete. Az *m* ér könyöke jóval közelebb van a szárnyperemhez, mint az *mcu* érhez.

15 (16) A tojócső hajlott, hosszú, csaknem 3-szor olyan hosszú, mint amilyen vastag (124. ábra: F), a pontszemlemez fényes

curvicauda (FALLÉN, 1820) ♀

16 (15) A tojócső egyenes és rövidebb.

17 (18) 3 erős sternopleuralis sörtéje van. A középső lábszáron nincs ventralis sörte. A tojócső rövid és széles. Az *m* ér könyöke csak 1/4 olyan távol van a szárny peremétől, mint az *mcu* értől

thoracica (MEIGEN, 1824) ♀

18 (17) 1—2 sternopleuralis sörtéjük van. A középső lábszáron van ventralis sörte.

19 (20) 1 sternopleuralis sörtéje van. Tojócsöve feltűnően rövid (124. ábra: G) **incrassata** PANDELLÉ, 1894 ♀

20 (19) 2 sternopleuralis sörtéje van. Tojócsöve egyenes, körülbelül 2-szer olyan hosszú, mint amilyen vastag, a cercusa vaskos és a vége legömbölyített (124. ábra: D). Az *mcu* az *mr* értől és az *m* ér könyökétől közel egyforma távolságra van **funesta** (MEIGEN, 1824) ♀

204. nem: **Dionaea** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Az *Exorista*-nemhez hasonló külsejű és rajzolatú, teljesen fekete színű, többnyire hamvas, közepes nagyságú legyek. A Phasiinae alcsaládba utalja a 2 egymástól távol álló intraalaris sörte, míg a *Leucostoma*-nem rokonságába a

nőstény harapófogó alakú ivarszerve (125. ábra: B). Az ocellaris sörték oldalra vagy hátrafelé dőlnek, a fekete sörtécskék a tarkót teljesen beborítják (125. ábra: A). Valamennyi potrohszelvényen teljes peremsörte sor áll.

A nemnek mind a 4 palearktikus faja Európában is él, eddig 1-et találtak meg hazánkban. Még 1—2 faj előkerülése valószínű.

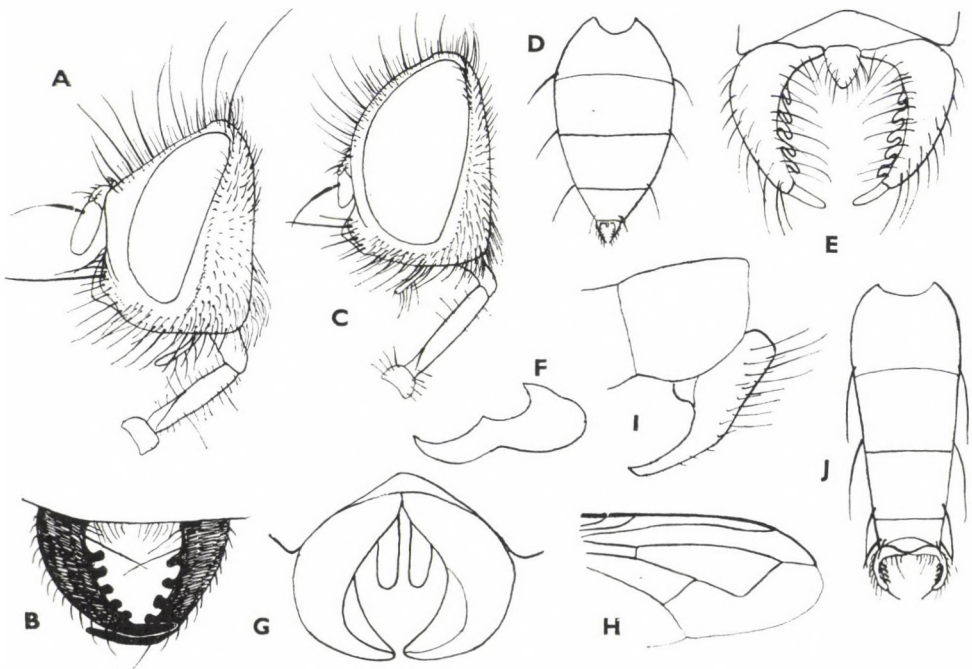
1 (2) Az orcát végig sörteszerű szőrözet borítja. A tor fekete, csak a varrat előtt szürkén hamvas, fekete sávokkal. A potroh fényes fekete, a 2—3. tergit elülső része gyengén hamvas. A feje oldalról nézve csaknem lekerekített. A hím homloka 3/4 olyan széles, mint a szem, a nőstényé szélesebb. Az ocellaris sörték oldalt hajolnak. A belső verticalis sörte fejlett, a külső hiányzik. 6—7 mm.

Európában, Palesztinában és Szibériában él. Megtalálták Szlovákiában is. Hazánkban még nem gyűjtötték. Kinevelték a *Corizus hyoscyami* L. poloskából (VI—VII.) (újabban az *Eulabidogaster* BELANOVSKY, 1951 nembe sorolják)

[**setifacies** (RONDANI, 1861)]

2 (1) Az orca kopasz.

3 (4) Nagyon gyengén hamvas, rápillantásra csaknem fekete légy. A potroh középső peremsörtéi előbbre állnak, a hím homloka keskenyebb. A nőstény 5. tergitje hátul a középen bemélyedt, ivarszerv fogója

125. ábra. A: *Dionaea aurifrons* MEIGEN ♂ feje és B: ♀ ivarszerve — C: *Leucostoma simplex* FALLÉN ♂ feje, D: ♀ potroha és E: ♀ ivarszerve — F: *L. abbreviata* HERTING ♂ cercusa, G: ♀ ivarszerve és H: szárnya — I: *L. tetraptera* MEIGEN ♂ ivarszerve és J: ♀ potroha (F, G: KUGLER nyomán, a többi eredeti)

hosszabb, felfelé hajlik, a belső peremén 9 fog van, a csucsán levő tövis rövidebb, a 7. sternit talp alaku csúcslebenyei a végük felé erősebben kiszélesednek. Mérete nem ismeretes.

Valószinűleg francia példány alapján írták le, megtalálták Nyugat-Németországban a Rajna menti Kaiserstuhlon is. Hazánkból még nem került elő. Életmódja ismeretlen (VI.)

[**flavisquamis** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863)]

4 (3) Erősen hamvas torú és potrohú legyek.

5 (6) A hím homloka 2/3-a, 3/4-e a szem szélességének. A sárgán hamvas járomlemezen a homloksörték mellett csak 1—2 sor szőrszál áll (125. ábra: A). A homloksáv a pontszemlemez mellett olyan széles, mint a járomlemez vagy csak kissé keskenyebb. A nöstény homloka 9/10 része a szem szélességének. A hím potrohszelvényein a hamvasság 3/4, a nőstényén 1/3 részét fedi. A nőstény "harapófogójának" szélessége 55—56%-a a 4. tergit átmérőjének (125. ábra: B). Az acrostichalis sörték száma 1+1, a dorsocentralisoké 2+3, az intraalarisoké 0+2, a pajzsocskán csak 3 pár erős sörte áll, az oldalsörte hiányzik. A hát szürkén hamvas, a varrat előtt 4 széles fekete sáv van, a középsők a varrat mögött egyetlen folttá olvadtak össze. A hím potrohának minden tergitjén teljes peremsörtesor áll, hosszú felálló szőrözet fedi, amelyek közt a 3—5. szelvényen néhány, már discalisnak tekinthető erősebb sörteszőr található. A nőstény potrohát lesimuló szőrözet fedi, discalisai nincsenek. A csáp fekete, a tapogató és a billér világosbarna. 5—8 mm.

Európa középső és déli övezetében, Palesztinában, Transzkaukáziában és Szibériában él. Hazánkban ritka, csak Csákváron a Vértes hegységben fogtak belőle nagyobb sorozatot, ezenkívül Tatán és a Bükk hegységben 1—1 példányt. Életmódja ismeretlen (V—VIII.)

aurifrons (MEIGEN, 1824)

6 (5) A hím homloka 4/5—6/7 olyan széles, mint a szem. A járomlemezen a homloksörtéket 2—3 szőrsor kíséri. A homloksáv a pontszemlemez előtt csak fele olyan széles, mint a járomlemez. A nőstény homlokának szélessége valamivel meghaladja a szemét, a potrohszelvényei 2/3—3/4 szélességben hamvasak, harapófogója kisebb, csak fele olyan széles, mint a 4. tergit hátulsó pereme. Mérete nem ismeretes.

A fajt Dél-Franciaországból írták le és a Francia-Alpokban is megtalálták. Hazánkból még nem került elő. Életmódja ismeretlen

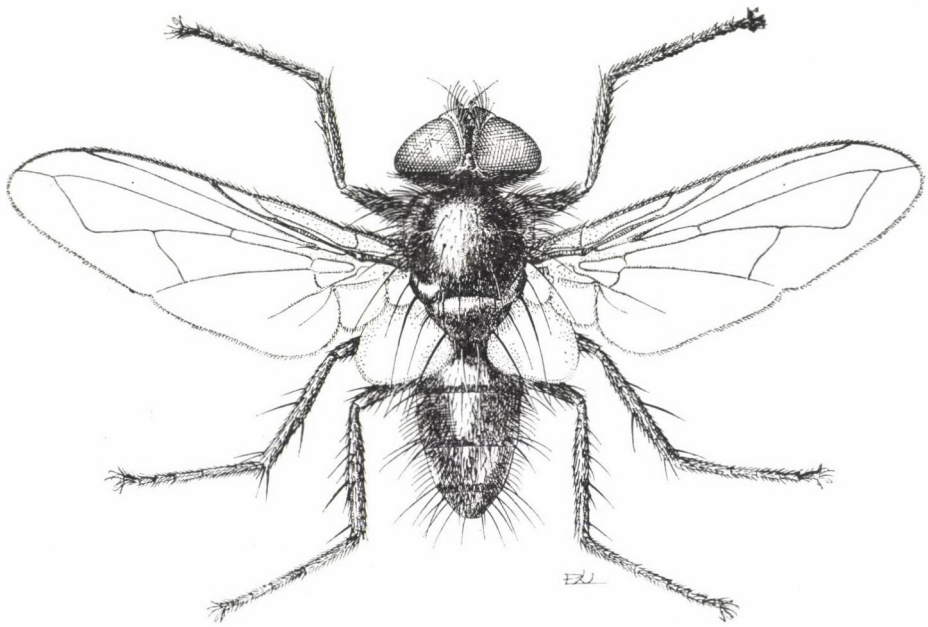
[**magnifrons** HERTING, 1977]

205. nem: **Leucostoma** MEIGEN, 1803

Teljesen fekete, kicsiny legyek. Hamvasság fedi a fejet, részben a tort és a potrohot is. Jellemző bélyegük a feltűnően nagy, fehér torpikkely, amely a 2. tergit pereméig érhet (126. ábra). A nőstényeknek kiálló, harapófogó

alakú ivarszervük van (12. ábra: D). Az R_5 szárnysejt hosszú nyeles. A hím homloka keskeny, a nőstényé szélesebb. Az orca és a pofa keskeny, az utóbbit csaknem teljesen elfoglalja a tarkó-kiöblösödés (125. ábra: C). A csáp rövid, a 3. íze csak kevéssel hosszabb, mint a 2. A tapogató sárga és rövid. A háton 1 + 1 acrostichalis és 2 + 3 dorsocentralis sörte áll.

A nem 10 palearktikus fajából 6 él Európában, mindegyikét hazánkban is megtalálták.

126. ábra. *Leucostoma anthracina* MEIGEN ♂ (Eredeti)

1 (12) Hímek. Homlokuk keskeny, alsó orbitalis sörtéik nincsenek.

2 (3) A potroh végig fényes fekete, a toron is csak a válludor hamvas. A homlok fele olyan széles, mint a szem, a homloksáv 1/3-át foglalja el, a homloksörtéket a járomlemezen kb. 2 sor hosszú, vékony szőr kíséri. Az orca kopasz, olyan széles, mint a 3. csápíz. A pofa keskeny, csak 1/10-e a szem magasságának, a tarkó-kiöblösödés végig takarja (125. ábra: C). A csáp rövid, a 3. íz alig hosszabb a 2.-nál. 4—5 mm.

Egész Európában, keleten Közép-Ázsián át Mongóliáig megtalálták. Hazánkban gyakori, megtalálták a síkságon és hegyvidéken egyaránt, de mindig csak kis számban. Kinevelték az *Aptus mirmicoides* COSTA nevű poloskából (V—IX.)

simplex (FALLÉN, 1815) ♂

3 (2) A 4—5. potrohszelvény hamvas. [Több faj azelőtt az érvénytelen ***anale*** (MEIGEN) név alatt szerepelt.]

4 (5) A megrövidült 5. potrohszelvény csak 1/6 olyan hosszú, mint a 4. szelvény, az utána következő ivarszelvény viszont hosszú, csaknem a 4. szelvény hosszát is eléri. Az ivarszerv cercusa különleges, 2-szer megtört, 3-as számjegy alakú (125. ábra: F). Szárnyán az *m* ér könyöke csaknem olyan távolságra van a szárny hátulsó peremétől, mint az *mcu* értől (125. ábra: H). A potrohon a hamvasság csak a 4. szelvényen, azon is inkább csak hátulról nézve látható. 3,5—4 mm.

A fajt a Fertő tó mellett Ausztriában gyűjtött példányról írták le, azóta megtalálták Franciaországban, Németországban és Izraelben is. Magyarországon egyetlen, kétségtelenül ehhez a fajhoz tartozó példányt fogtak Aranyosgadányban (Baranya m.). Életmódja nem ismert (VIII.)

abbreviata HERTING, 1971 ♂

5 (4) Az 5. potrohszelvény nem rövidült meg feltűnően, a cercus ívben hajlott.

6 (7) Az orcát végig több sorban álló szőr fedi (127. ábra: C). Az *m* ér könyökének a szárny hátulsó peremétől való távolsága 1/3-át sem teszi ki az *mcu* harántértől való távolságának. A tor fényes fekete, még a vállududoron is alig van hamvasság. Egyébként hasonlít a fajtársaira. 6 mm.

Mediterrán faj, ez ideig Ausztriában (Burgenland), Franciaországban és Olaszországban találták. Hazánkban ritka, csak Magyarszombatfa és Nádasd mellett (Vas m.) gyűjtötték. Kinevelték a *Myrmus miriformis* FALLÉN poloskából (VIII.)

meridiana (RONDANI, 1868) ♂

7 (6) Az orca kopasz.

8 (9) A homloksáv 2-szer szélesebb, mint a járomlemez. A tor háta a varrat mögött is hamvas. 3 sternopleuralis sörtéje van. Az elülső lábszáron többnyire 2 hátulsó sörte áll. 6 mm.

Franciaországból írták le. Gyűjtötték még Ausztriában a Fertő tó mellett és Szlovákiában. Hazánkban egyetlen nőstény példányt fogtak a Kiskunságon Fülöpházán. Életmódja ismeretlen (VI.)

turonica DUPUIS, 1964 ♂

9 (8) A homloksáv egyenlő széles, mint a járomlemez. A hát a varrat mögött fényes. Az elülső lábszárnak 1 hátulsó sörtéje van.

10 (11) A potrohvéget hátulról nézve a 6. tergit sokkal keskenyebb, mint az ivarszelvény (127. ábra: B). A homlok csak 1/3 olyan széles, mint a szem, 1/3-át a homloksáv foglalja el, a járomlemezt 3—4 sorba fedik a szőrszálak, gyengén hamvas, a fejtetőn átüt a fekete fénye. A potroh 4—5. tergitje kékesszürkén hamvas, a 3. szelvény is hamvas lehet, de barna (126. ábra). Cercusa rövid, erősen hajlott (127. ábra: A). 4—6 mm.

Egész Európában és a Kaukázustól Szibérián át Mongóliáig megtalálták. Magyarországon sokfelé fogták, de sehol sem gyakori. Életmódja ismeretlen (VI—IX.)

anthracina (MEIGEN, 1824) ♂

11 (10) A potrohvéget hátulról nézve a 6. tergit széles és magas (127. ábra: J), kitölti az 5. tergit ívét. A homlok szélesebb, fele a szem szélességének, és csaknem végig fehéresen hamvas. A Cercusa csaknem olyan hosszú, mint az 5. potrohszelvény, és csak kevéssé hajlott (125. ábra: I). Egyébként hasonló a fajtársaihoz. 4—6,5 mm.

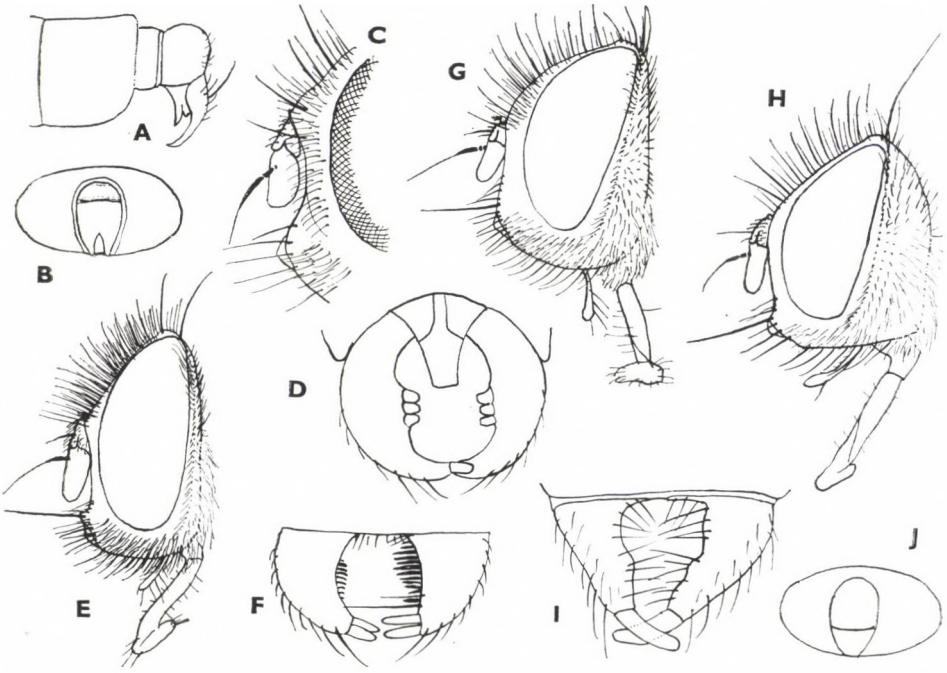
Európa középső és déli övezetéből a Kaukázuson át Szibériáig mutatták ki. Hazánkban ritka, a Börzsöny és a Cserhát hegységben és Jósvafő, Csévharaszt környékén fogták. Életmódja ismeretlen (V—IX.)

tetraptera (MEIGEN, 1824) ♂

12 (1) Nőstények. A potroh végén harapófogó alakú ivarszerv látható. A homlok széles, 2 előrehajló orbitalis sörtéjük van.

13 (14) A potroh fogói vaskosak, oldalnézetben szélesek, belül nincsenek fogak, az egész szerv kerek (125. ábra: G), az 5. potrohszelvény fele olyan hosszú, mint a 4. és a közepén erős bemetszés látható. A tor hamvas, főleg a válludoron. 4 mm

abbreviata HERTING, 1971 ♀

127. ábra. A: *Leucostoma anthracina* MEIGEN ♂ ivarszerve és B: ♂ 5—7. potrohszelvénye hátulnézetben — C: *L. meridiana* RONDANI ♂ orcája — D: *L. turonica* DUPUIS ♀ ivarszerve — E: *Clairvillia biguttata* MEIGEN ♂ feje és F: ♀ ivarszerve — G: *Psalidoxena transsylvanica* VILLENEUVE ♂ feje — H: *Labigaster pauciseta* RONDANI ♂ feje és I: ♀ ivarszerve — J: *Leucostoma tetraptera* MEIGEN ♂ potrohvége (Eredeti)

14 (13) A potroh fogójának belső oldalán fogak állnak.

15 (18) A potroh nagyon keskeny, a 2. szelvény majdnem olyan széles, mint amilyen hosszú (125. ábra: J).

16 (17) A potroh fogói a csúcs felé keskenyednek, a tér közöttük tojásdad alakú. A járomlemez a 2. sörtétől lefelé hamvas
anthracina (MEIGEN, 1824) ♀

17 (16) A potroh fogói végig vaskosak, a csúcs felé szélesednek, a csúcsfogak rövidek, szélesek. A fogak közötti tér romboid alakú (118. ábra: E; 125. ábra: J). A járomlemez az 1. homloksörtétől lefelé hamvas **tetraptera** (MEIGEN, 1824) ♀

18 (15) A potroh szélesebb tojásdad alakú, a 2. tergit legalább 1,5-szer szélesebb, mint amilyen hosszú (125. ábra: D).

19 (20) Az orcán 2—3 sor szőr fut végig **meridiana** (RONDANI, 1868) ♀

20 (19) Az orca kopasz.

21 (22) A potroh fogószerve tojásdad alakú, a fogó karjai a középen a legszélesebbek, a belső oldalukon 3 foguk van, amelyek a csúcsfogtól el vannak választva (127. ábra: D) **turonica** DUPUIS, 1964 ♀

22 (21) A potroh fogószerve háromszög alakú (125. ábra: E). A fogókarok belső peremén több mint 4 fog áll. Az 5. tergit hátulsó pereme erősen homorú, a közepén bemetszett **simplex** (FALLÉN, 1820) ♀

206. nem: **Clairvillia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Közepes nagyságú, fekete testű, élénk vörös potrohú legyek. A nőstényeknek harapófogó alakú ivarszerve van. A hímek homloka 1/4-e a szem szélességének, amit a fejtetőn a homloksáv teljesen elfoglal. A hímek járomlemezét dús hosszú szőrözet borítja (127. ábra: E). A nőstények homloka 3/4 olyan széles, mint a szem és 1/3-a esik a homloksávra. A potrohon csak peremsörték állnak, discalisok nincsenek. Az R_5 szárnysejt vége nyitott.

A nembe 2 palearktikus faj tartozik, az egyik hazánkban is él.

— — A fehéren hamvas orca elölről nézve olyan széles, mint a 3. csápíz, az utóbbi 2-szer hosszabb, mint a 2. íz. A pofa szélessége 1/5—1/7 része a szem magasságának és egészen elfedi a tarkó-kiöblösödés (127. ábra: E). A tarkó lapos, fekete és fehér szőrözet borítja. A csáp és a tapogató fekete. A hím tora felül fényes fekete, csak a válldudor hamvas; a nőstényé kétoldalt szélesen hamvas és a varrat előtt középsáv fut. Az acrostichalis sörték hiányzanak. A pajzsocskán 4 pár sörte áll, a subapicalisok rövidek, vékonyak, a többi erőteljes. A potroh 2—4. tergitje nagyrészt vörös, az 5. fekete, a hím

hátoldalán fekete középsáv fut végig. A nőstény potrohának a végén a fogók erősek, vaskosak, erős csúcsfoggal és a belső oldalon számos vékony foggal (127. ábra: F). 6—7 mm.

Európa középső és déli övezetében, valamint Ázsiában Szibériában és Mongóliában él. Hazánkban ritka, megtalálták a Bakony hegységben, Csévharaszton és a Hortobágyon is. Kinevelték a *Coriomeris denticulatus* Scopoli poloskából (V—VIII.)

biguttata (Meigen, 1824)

207. nem: **Psalidoxena** Villeneuve, 1941

A *Leucostoma*-nemhez közelálló legyek. Teljesen feketék, csak a fejük hamvas. Az R_5 sejtjük nyitott vagy zárt. A potroh 3. szelvényén kétoldalt vöröses folt tűnik elő, a tapogató bunkósan megvastagodott, ocellaris sörtéi nem oldalt, hanem előredőlnek és gyengék (127. ábra: G).

A nem egyetlen faját Erdélyből írták le és Magyarországon is megtalálták.

— — Csak a hímje ismeretes. Homloka 1/3 olyan széles, mint a szem, a fejtetőn a homlokot teljesen a széles homloksáv foglalja el. A járomlemez fent keskeny, elöl kiszélesedik, és a homloksörtéket 4 sor hosszú szőr kíséri (127. ábra: G). Az orca kopasz, olyan széles, mint a 3. csápíz és szürkén hamvas. A pofa szélessége 1/5—1/7-e a szem magasságának, a tarkó-kiöblösödés csaknem eltakarja, vékony hamvasságán átvillan az alap fénye. A csáp rövid, a 3. iz 2-szer hosszabb, mint a 2. íz. A csápsörte az 1/3-áig vastagodott meg és csaknem csupasz. A tor fényes fekete, még a válludoron is alig vehető észre hamvasság. A toron a varrat előtt 1—2 pár acrostichalis sörte áll. A pajzsocskán 3 pár erős sörtét találunk, a subapicalis rövid és szőrszerű. A potroh teljesen fényes, a 2. szelvény közepén 2 peremsörte, a 3. és 4. szelvényeken teljes peremsörte koszorú látható. Discalis sörték nincsenek. Az elülső lábpár karmai 1,5-szer hosszabbak, mint az utolsó lábfejíz. 6 mm.

A fajt egy Erdélyben (Gyulafehérvár) fogott példány alapján írták le. Megtalálták Franciaországban is. Magyarországon egyetlen hím példányt fogtak Tihanyban, további elterjedési adatokról nincs tudomásunk. Életmódja ismeretlen (VII.)

transsylvanica (Villeneuve, 1929)

208. nem: **Labigaster** Macquart, 1834

Teljesen fekete színű, gyengén hamvas legyek. A tort a hátulsó csípő mögött alul a potroh előtt kitinesedett öv zárja le. A varrat előtt nincs acrostichalis sörte. Az R_5 sejt nyitott. A nősténynek harapófogó alakú ivarszerve van (127. ábra: I). A potrohon nincsenek discalis sörték. A lábak feketék.

A nem 3 európai fajából 1-et találtak meg hazánkban, de a többi előfordulására is számíthatunk.

1 (2) A 2—3. potrohszelvényen 1 pár közép- és 1 pár oldal-peremsörte áll. Az ocellaris sörték olyan erősek, mint a homloksörték és oldalra dőlnek. A fejen a homlok és az arc ezüstfehéren hamvas, a hím homloka fele olyan széles, mint a szem, felső részét teljesen a homloksáv foglalja el. A járomlemez kopasz, csak a homloksörték között áll 1—1 szőrszál (127. ábra: H). Az orca kopasz, és olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa 1/8 olyan széles, mint a szem magassága. A tor kékesszürkén hamvas, a varrat előtt 4 fekete sávval, mögötte 1 nagy középfolt van. A hím potroh 3—5. szelvényének a felekétharmada hamvas, a nőstény potrohának csak a 3—4. tergitje hamvas, az 5. fényes fekete. Az ivarszerv harapófogóján nincsenek fogak, csak vaskos csúcsfogat találunk (127. ábra: I). A hím *mcu* harántere az *m* ér könyökétől fele olyan távol van, mint az *rm* harántértől, a nőstényen 1/3 távolságra. 4,5—5 mm.

Európa középső és déli övezetében él. Hazánkban ritka: Budapest, Tihany és a Börzsöny hegységeiből került elő 1—1 példány. Életmódja ismeretlen (VI—VII.)

pauciseta (RONDANI, 1861)

2 (1) A 2. tergit szélén teljes peremsörte sor áll. Az idetartozó 2 fajból sem példányunk, sem jó leírásunk nincs. (Kényszerűségből MEIGEN eredeti diagnózisát adjuk, bár az egyik hímre, a másik nőstényre vonatkozik.)

3 (4) A nőstény szárnya szürkés, a töve halványsárga. A szárnytövis kicsi. A homlok és az arc erősen fénylő ezüstfehér és feketén csillog. A homloksáv széles, koromfekete, a széle fénylő fekete. A tapogató vékony, henger alakú, fekete. A csáp valamivel rövidebb, mint az arc. A tor felül fényes fekete, a hamvassága fehéren csillámlik, elöl 4 fekete sávval. A potroh hosszúkás, tojásdad, domború, fényes fekete, a 3—4. szelvények tövén kékesfehéren csillámló sávval. A potroh végén 2 hajlott kampó van. A lábak feketék, a torpikkely fehér. A hím 2. tergitjén 1 sor peremsörtét látunk, színe fekete, a tergitek elülső szegélyén hamvas, az ocellaris sörte erős. 8 mm.

Nyugat-Európától Szlovákián és Ukrajnán át az Urál hegységig (Szverdlovszk) megtalálták. Hazánkból még nem került elő, de fogták a Fertő tó mellett Ausztriában (Neusiedel). Kinevelték a *Dicranocephalus agilis* SCOPOLI poloskából (VI—VIII.)

[**forcipata** (MEIGEN, 1824)]

4 (3) A hím szárnya csaknem színtelen, a szárnytövis hiányzik. A homlok és az arc sárgás ezüstszínű, barnán csillog. A homlok keskeny, a homloksáv fekete, a homloksörték szorosan a szélén állnak, amelyek csak a csáptőig érnek. A csáp 3. íze 1,5-szer hosszabb, mint a 2. íz, a csápsörte csak az 1/3-áig vastagodott meg. A hátpajzs fényes fekete, kékesszürkén csillog, 4 fekete sávval. A pajzsocska feketés. A potroh hosszúkás, majdnem kúp alakú, világos kékesszürke. Valamennyi potrohszelvényen hátul fényes fekete sávot látunk, mely kb. 1/3-át foglalja el, és finom fekete középsávja van. Hasoldala és lábai

feketék, a torpikkely világos, fehér. A nősténynyről nincs leírásunk. Majdnem 8 mm.

Európai faj, megtalálták Ausztriában (Klagenfurt) is. Gyűjtötték Algériában és Palesztinában. Magyarországon még nem fogták. Életmódja ismeretlen

[**nitidula** (MEIGEN, 1824)]

209. nem: **Brullaea** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

A vörös potroh, az arcpajzsból alig kiemelkedő szájperem, a széles homlok, a szárny nyitott R_5 sejtje jellemzik a nemet. A hím homloka 2/3-a a szem szélességének, aminek 1/3-a esik a homloksávra. Az orca szélessége oldalnézetben 1/4-e a csáp szélességének, a csáp hosszú, a szájperemig ér, a 3. íz 2-szer hosszabb, mint a 2. íz. A pofa keskeny, csak 1/10 olyan széles, mint a szem magassága (128. ábra: A). A járomlemezt rézsárga színű hamvasság fedi. A tapogató hosszú, alig vastagabb a csúcsán, mint a tövén. A belső verticalis sörte erős és hátrahajlik, a külsők is fejlettek. A toron 1 + 1 acrostichalis, 2 + 3 dorsocentralis és 2 sternopleuralis sörte áll. A potrohon erős peremsörték láthatók, a discalisok hiányzanak, csak 1—2 gyenge discalis-szerű sörte állhat a 4. és 5. szelvényen. A nősténynek nincs fogója a potroh végén.

A nem egyetlen faja Európában él és hazánkban is megtalálták.

— — Feje szürkén hamvas, tapogatója sárga (128. ábra: A). A tor kékesszürkén hamvas, a varrat előtt 2 széles sáv van, amelyek a varrat mögött egységes folttá olvadtak össze. A potroh hosszúkás, tojásdad, a 2. szelvény 1 pár közép és 1 pár oldal peremsörtével, a 3—5. tergitek teljes peremsörte-koszorúval. A 2—3. potrohszelvény vörös, csak a fekete hosszanti sáv választja ketté, a 4—5. tergit teljesen fekete, de a 4. szelvény tövén ezüstfehéren csillogó hamvas öv tűnik fel (128. ábra: I). A hím szárnya elég erősen barnán füstös. 7—8 mm.

Európa középső és déli övezetében él. Hazánkban ritka; a Bakony, a Börzsöny és a Bükk hegységekben fogtak 1—1 példányt. Életmódja ismeretlen (VII—VIII.) [= *ocypterina* (SCHINER, 1862)]

ocypteroidea ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

210. nem: **Cinochira** ZETTERSTEDT, 1845

A nem azonnal felismerhető szárnyerezetéről; az *m* ér nem törik meg, hanem majdnem egyenesen fut ki a szárny szegélyére, az r_{4+5} ér pedig ívben hajlik le, de nyitva hagyja az R_5 sejtet (11. ábra: F). A belső verticalis és a varrat előtti dorsocentralis sörte fejlett.

A nem egyetlen palearktikus és európai faját hazánkban még nem találták.

— — Apró legyecske. Mindkét ivar homloka széles, szájsörtéi vannak, de nagy vibrissája nincs. A csáp rövid, a 3. íz olyan hosszú, mint a tőízek együttvéve. A potroh hosszúkás, keskeny, az 1. tergit hosz-

szabb, mint a többi együttesen. A lábak hosszúak, vastagok, sörtézettek. Színe fényes fekete. A homlok a csáp felett vörösessárga, az arc alul sárgásbarna, a tapogató vörösessárga. A csáp tőízei vörösessárgák, a 3. íz fekete. A pajzsocska és a potrohvég erősen fénylő. A lábak feketék. A szárny barnás, a töve sárgás. A torpikkely és a billér fehéres. 2 mm.

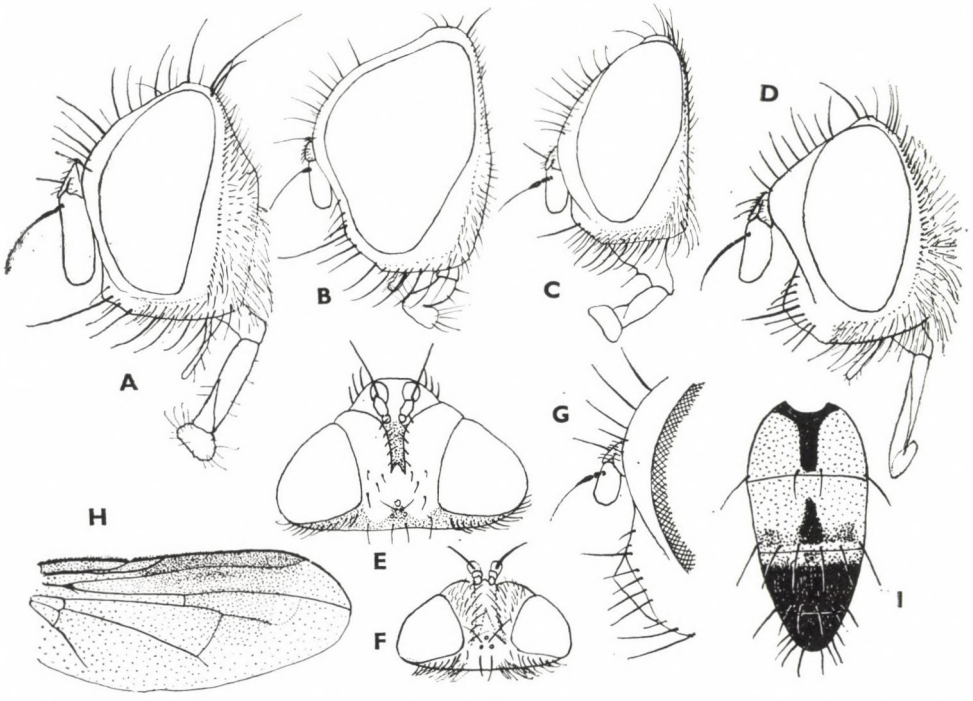
Európa északi és középső övezetében él. Hazánkban még nem fogták. Kinevelték az *Eremocoris plebejus* FALLÉN poloskából (V—IX.)

[**atra** ZETTERSTEDT, 1845]

211. nem: **Catharosia** RONDANI, 1868

Az R_5 sejt alakja jellegzetes, a nyele hosszabb, mint a csúcsharántér (118. ábra: G; 128. ábra: H). A tor és a potroh fényes fekete. Nincs posthumeralis és acrostichalis sörte. 2 sternopleuralis sörtéjük megvan. Apró legyek. Oldalnézetben a szem csaknem az egész fejet elfoglalja (128. ábra: B).

A 4 palearktikus fajból 3 európai, mindhármat megtalálták hazánkban is.

128. ábra. A: *Brullaea ocypteroidea* ROBINEAU-DESVOIDY ♂, B: *Catharosia albisquama* VILLENEUVE ♂, C: *Litophasia hyalipennis* FALLÉN ♂ és D: *Eliozeta pellucens* FALLÉN ♂ feje, E: utóbbi ♂ és F: ♀ feje felülnézetben — G: *E. helluo* FABRICIUS ♂ orcája — H: *Catharosia pygmaea* FALLÉN szárnya — I: *Brullaea ocypteroidea* ROBINEAU-DESVOIDY potrohrajzolata (Eredeti)

1 (2) A hím homloka olyan széles, mint a szem, alsó orbitalis sörtéje van. A tapogató csökevényes, csak 2—3-szor hosszabb, mint amilyen vastag. A csáp sárga vagy barna. A szárny erősen füstös, csak a csúcsa fehér, a fehér folt nem éri el a csúcsharánteret. A szárny- és torpikkely barna. 3,5 mm.

Svédországból írták le, megtalálták Lengyelországban, Franciaországban, Szibériában, és Izraelben is gyűjtötték. Hazánkban egyetlen példányát Fóton fogták. Életmódja ismeretlen (V.)

flavicornis (ZETTERSTEDT, 1859)

2 (1) A hím homloka sokkal keskenyebb, mint a szem, nincs alsó orbitalis sörtéjük. A tapogató fejlett.

3 (4) A szárny- és a torpikkely fehér. A hím szárnyának csak elülső pereme barnás (118. ábra: G), a nőstényé erősebben barnás, a szárnytőben a barna szín eléri a hátulsó peremet. Az R_5 nyele 3-szor olyan hosszú, mint a csúcsharántér. A hím homloka alig szélesebb, mint az elülső pontszem, a járomlemezek fent összeérnek. Az orca nem szélesebb, mint a tapogató, a pofa olyan széles, mint a 3. csápíz, és a tarkó-kiöblösödés végigmegy rajta (128. ábra: B). A fej teljesen fekete, és fényes fekete a tor és a potroh is világos hamvasság nélkül. A nőstény homloka olyan széles, mint a szem, nagy részét a fényes fekete járomlemezek foglalják el. 2 mm.

Európából, Elő-Ázsiából és Izraelből mutatták ki. Hazánkban ritka, csak az alföldi homokterületeken (Csévharaszt, Fülöpháza, Tompa) fogtak kevés példányt. Életmódja ismeretlen (IV—VIII.)

albisquama (VILLENEUVE, 1932)

4 (3) A szárnypikkely fehér, a torpikkely barna. A szárny elülső fele erősen barna, fokozatosan halványulva a hátulsó szegélyig terjed, csak a szárnycsúcs színtelen, beleértve a fehér csúcsharánteret is (128. ábra: H). A hím homloka 2-szer szélesebb, mint az elülső pontszem, a homloksáv szélesen elválasztja a keskeny járomlemezeket. A hím és nőstény különbözik: a hím teljesen fekete és fényes, a nőstény fekete, de combjai, csípői és potrohának 2—3. szelvénye sárga színű, fekete középsáv nyomaival vagy anélkül, de nem hamvas. Sárgás a csáp 3. íze is. 3 mm.

Finnországtól Izraelig, keleten Mongóliáig megtalálták, de mindenütt ritka. Hazánkban 1—1 példányt fogtak a Vértes és a Bakony hegységekben, valamint az alföldön Csévharaszton és a Kiskunságban. Életmódja ismeretlen (VI—IX.)

pygmaea (FALLÉN, 1815)

212. nem: **Litophasia** GIRSCHNER, 1887

Hasonló a *Catharosia*-nemhez, de a csúcsharántér ívesen hajlik, a szárny víztiszta, a tapogató hiányzik, csak 1 sörte áll a helyén (128. ábra: C), a potroh hátoldalán nincsenek sörték, csak az oldalán. A test és lábak fénylő feketék.

A nem egyetlen faját csak Európában találták, és nálunk is él.

— — Teljesen fekete, fényes, még a szárny és a torpikkely is füstös feketés, a járomlemez is fényes fekete, csak az orca fehéresen hamvas. A fejet oldalnézetben csaknem teljesen elfoglalja a szem (128. ábra: C). A hím homloka alig szélesebb, mint az elülső pontszem, és a járomlemezek összeérnek. A homlok felső részén a homoksörték is hiányzanak. Az orca keskenyebb, mint a 3. csápíz, a pofa szélessége 1/8-a a szem magasságának és a tarkó-kiöblösödés nagy részét elfoglalja. Az ocellaris sörték rövidek, előrehajlók, szőrszerűek. A lábfejek feltűnően rövid ízekből állnak, együtt jóval rövidebbek, mint a lábszár. A nőstény homloka szélesebb. 3—4 mm.

Európa északi és középső övezetéből ismert ritka faj. Hazánkban csak a Bakony hegységben gyűjtöttek nagyobb sorozatot, ezenkívül 1—1 példányt fogtak a Vértes hegységben és Csévharaszton. Életmódja ismeretlen (VI—VII.)

hyalipennis (FALLÉN, 1820)

213. nem: **Eliozeta** RONDANI, 1856

Közepes nagyságú, részben sárga potrohú legyek. A hímek homloka széles, aranyszínű, a járomlemezek kopaszok (128. ábra: D) és csaknem összeérnek (128. ábra: E). A nőstények homloka még szélesebb, a járomlemezek szőrösek és széles homloksáv választja el őket egymástól (128. ábra: F). A sternopleuralis sörték száma 3—4. A tor fekete. A hím potroha nagyrészt sárga, a nősténynek csak az elülső tergitjei sárgák. A lábak feketék, a középső lábszáron 2—3 anterodorsalis sörte áll. A potrohon peremsörték vannak, discalis sörték nincsenek. A szárny R_5 sejtje nyitott végű.

A nem mindkét palearktikus faját hazánkban is megtalálták.

1 (2) A csáp 3. íze 2—3-szor hosszabb, mint a 2. íz. A középső lábszáron általában nincs belső sörte. A hím homloksörtéi a pontszemlemez mellett egészen a fejtetőig érnek (128. ábra: D és E). A hím homloka szélesebb, mint a szem, sárga alapon aranysárgán hamvas, sárga az arcpajzs és az orca is, de a tarkó-kiöblösödés fekete. A szájperem előrehajlik. A csáp fekete, a 3. íz 2-szernél is hosszabb, mint a 2. íz. A csápsörte a 4/5-éig megvastagodott. A tapogató rövid, sötét vagy sárga színű. A tor barnásfekete alapon oldalain kékesszürkén, a háton sűrű aranysárgán hamvas, 4 halvány barnás sávval. A toron 0 + 1 acrostichalis, 2 + 3 dorsocentralis, 0 + 1 intraalaris és 2 vállsörte áll. A potroh 2—3. szelvénye sárga, a 4—5. többnyire sötét és aranysárga hamvasság takarja, a 2. szelvény közepén többnyire 4 peremsörte, a 3—5. szelvényeken teljes peremsörte sor áll. A lábak feketék, a hím elülső lábának karmai hosszabbak, mint az utolsó lábfejíz. A szárny lemeze füstös, csak a töve világossárga. A nőstény járomlemeze sárgásszürke, 2—3 sor szőr áll rajta (128. ábra: F), a tor alapszíne sötétebb, a vékony hamvasságon átüt az alapszín, a potrohnak csak a 2. szelvénye sárga, a középen fekete hosszanti sávval, vagy teljesen sötét, a többi szelvény fekete, csak nagyon

vékony, inkább csak hátulnézetben észrevehető sárgásszürke hamvassággal. 5—6 mm.

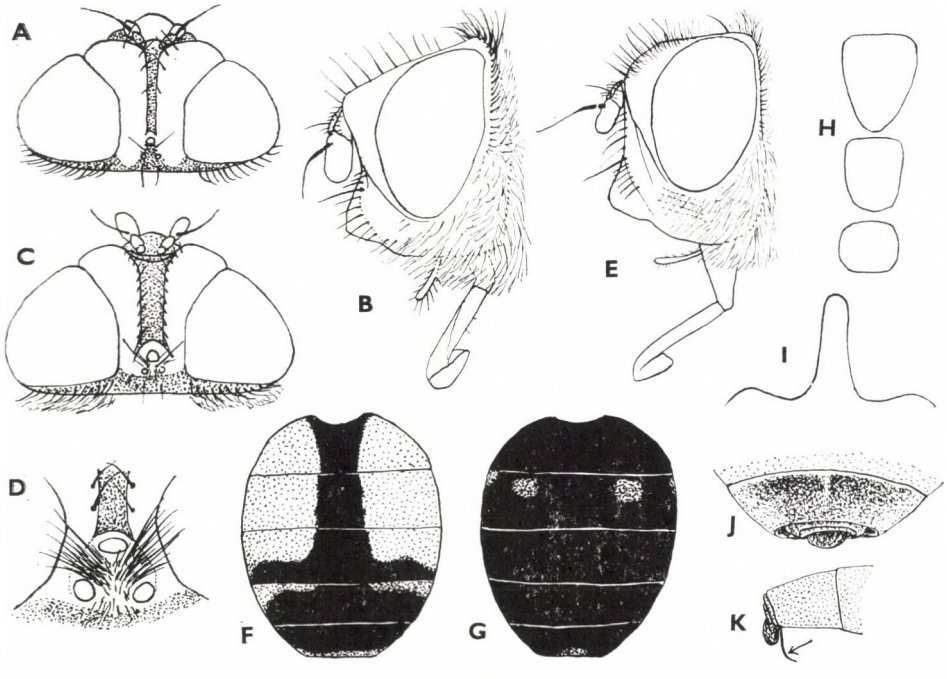
A faj Franciaországtól Szibérián át a Csendes-óceánig elterjedt. Hazánkban kis számban mindenfelé megtalálták. Kinevelték a *Tritomegas bicolor* L. nevű poloskából (IV—IX.)

pellucens (FALLÉN, 1820)

2 (1) A csáp rövid, az arc felét sem takarja, a 3. íz 1,5-szer hosszabb, mint a 2. íz (128. ábra: G). A középső lábszáron erős belső sörte áll. A hím homloka élénken csillogó aranyszínű, a homloksörték a járomlemezen csak a 2/3-áig mennek fel (129. ábra: A). A szárny tőnegyede élénk narancsszínű. A potroh teljesen vagy nagyrészt sárga, a vége lehet fekete. A csápsörtének csak az 1/3-a vastagodott meg. Egyébként hasonló az előző fajhoz. 6—8 mm.

Európa déli felétől Észak-Afrikáig, Palesztináig, keleten Szibérián át a Csendes-óceánig (Primorje) megtalálták. Magyarországon ritka, csak a Börzsöny és a Cserhát hegységben fogtak pár példányt. Fontos parazitája az *Eurygaster integriceps* PUTON és *E. austriaca* SCHRANK poloskáknak (IV—IX.)

helluo (FABRICIUS, 1805)

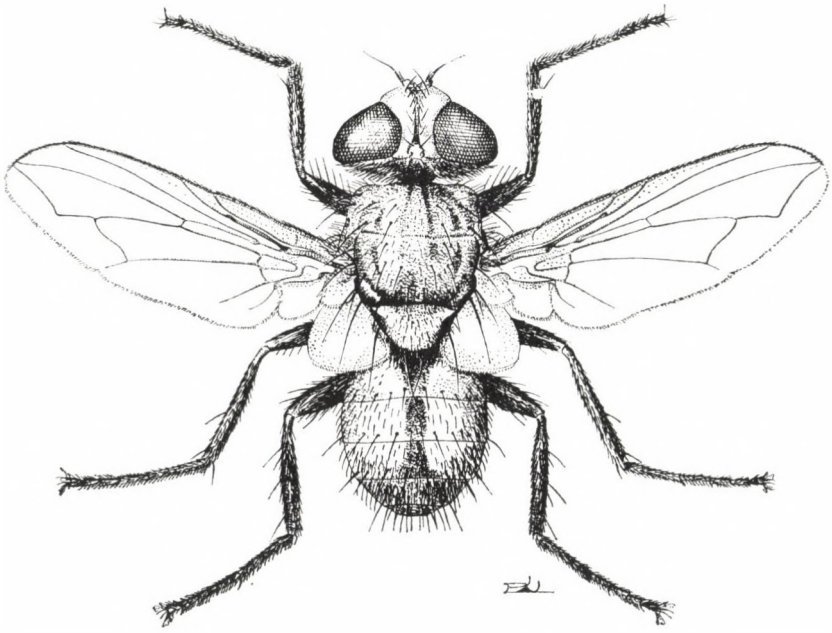

129. ábra. A: *Eliozeta helluo* FABRICIUS ♂ homloka — B: *Clytiomya continua* PANZER ♂ feje oldalról és C: felülről — D: *C. sola* RONDANI ♂ pontszemlemeze — E: *Ectophasia crassipennis* FABRICIUS ♂ feje, F: nősténynyajzolatú ♂ potroha, G: ua. sötét változatban, H: 2—4. haslemeze, I: ♂ cercusának nyúlványa, J: ♀ potrohvége és K: ugyanaz oldalról (Eredeti)

214. nem: **Clytiomya** RONDANI, 1860

Az *Eliozeta* RONDANI nem fajaihoz nagyon hasonló, de 2 sternopleuralis sörtéjük van, és a nőstények járomlemeze is kopasz. A hímek homloka széles, a járomlemezek kopaszok, aranyszínűen csillognak, a keskeny homloksáv a pontszemlemezig ér (130. ábra). A nőstény homlokának 1/3-a a rozsdavörös homloksávra esik, csak homloksörtéi vannak, a járomlemezek világos aranysárgán vagy ezüstfehéren csillognak (129. ábra: C). A lábak feketék, de a combokat és lábszárakat fehéres hamvasság borítja. A középső lábszáron 1 anterodorsalis sörte áll.

A nem 4 palearktikus fajából 3-at Európában, 2-t hazánkban is megtaláltak.

130. ábra. *Clytiomya continua* PANZER ♂ (Eredeti)

1 (2) Mindkét ivar pontszemlemezén az ocellaris sörték mellett 4—6 vékony szőrszál tűnik fel, a homloksörték száma körülbelül 10 (129. ábra: B). A hím homloka 2/3-a a szem szélességének, ennek mintegy 1/4-e esik a sárgásbarna homloksávra (130. ábra), a járomlemezek aranysárgán csillognak, az orca lefelé hirtelenül elkeskenyedik, a pofa 1/5 olyan széles, mint a szem magassága, fehéren hamvas, a tarkó-kiöblösödést hosszú fehér szőrözet borítja. A tor oldala szürkén, a háta sűrű aranybarnán hamvas, halvány sávokkal vagy nem mintás, teljesen eltakarja az alapszínét (130. ábra). A pajzsocskán 2 pár erőteljes sörte található. A potroh színe változó, általában a 2—3. szelvény sárga, a 4—6. és a középsáv barna. A tapogató, a

billér és a torpikkely sárga. A lábak feketék. A nőstény homlokának szélessége szintén 2/3-a a szemnek, de 1/3-át a homloksáv teszi ki (129. ábra: C). A tor nem egyszínűen hamvas, hanem széles fekete középsáv és 2 keskeny oldalsáv díszíti. A potroh teljesen fekete és egyöntetűen szürkén hamvas. 5—6 mm.

Egész Európában és keleten Szibérián át Mongóliáig megtalálták. Hazánk síkságain és dombvidékein mindenfelé gyűjtötték. Kinevelték az *Eurydema oleraceum* L. és *E. ornatum* L. nevű poloskákból (V—IX.)

continua (PANZER, 1798)

2 (1) A hím pontszemlemezén két pamacsban mintegy 30 sörteszerű szőr áll (129. ábra: D). A homloksörték száma körülbelül 18. A torpikkely sötétebb narancssárga, mint az előző fajé. Egyébként teljesen hasonló a *continua* PANZER fajhoz. (Nőstény példányunk nincs, leírása sincs, de valószínű, hogy a fenti bélyegek alapján azok is elválaszthatók.) 6,5 mm.

Európa déli felében, Palesztinában és Transzkaukáziában is megtalálták. Hazánkban egyetlen hímet fogtak a Mecsek hegységben. Életmódja ismeretlen (VI.)

sola (RONDANI, 1861)

215. nem: Ectophasia TOWNSEND, 1912

A nemet a széles, lapos, sörte nélküli, sárga potroh és a nyitott R_5 szárnysejt jellemzi (131., 132. ábra). Mindkét ivar homloka keskeny, az orca és a pofa széles (129. ábra: E). Kétféle hímjük van: a nagyobb tarkaszárnyú és fényes, lapos potrohú, hímszínezetű alak és a kisebb, nősténYrajzolatú, de hím ivarszervű, domború, hamvas potrohú alak. A nőstények kisebbek és hamvas potrohúak. Mindkét ivar tora felül a 2/3-áig világos aranybarnán hamvas, ilyen a pajzsocska felső lapja is, a háton a varrat előtt 4 barna sáv tűnik elő. A lábak nagyrészt vörösessárgák, változó mértékben elsötétedett részekkel. A szárny barnán foltos, a torpikkely élénksárga.

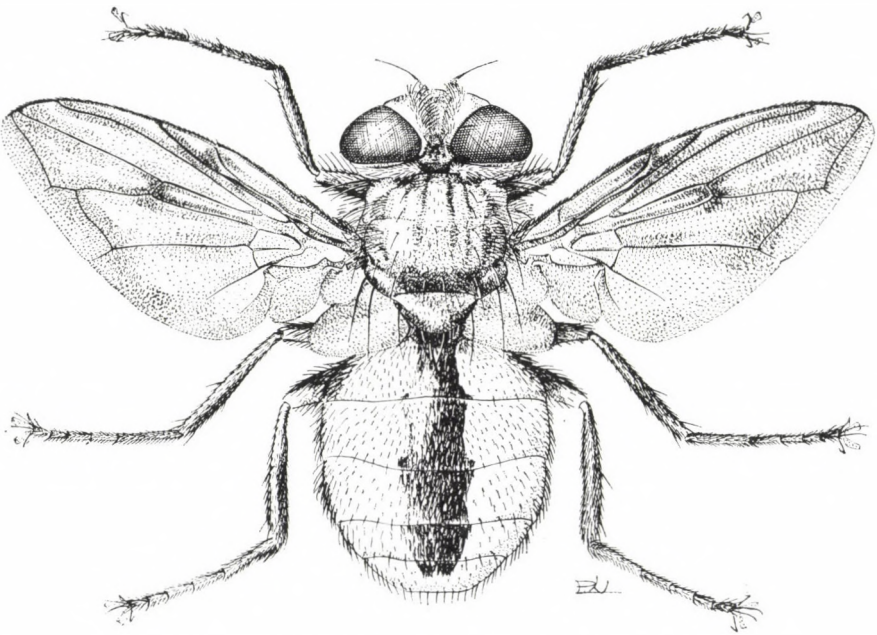
A nem 5 palearktikus fajából 3 él Európában, és 2-t találtak meg hazánkban.

1 (4) Hímek. A 2 faj hímjei nehezen és nem mindig választhatók el.

2 (3) A hímrajzolatú hímek 10—12 mm-esek, potrohuk teljesen lapos, fényes, vörösessárga, közepén széles, élesen rajzolt fekete sáv fut végig (131. ábra). A nősténYrajzolatú hímek kisebbek, 6—9 mm-esek, a potrohuk hamvas, a 2. szelvény és a 3.-nak az elülső fele meg van szakítva a fekete hosszanti, többnyire sárga sávval (129. ábra: F), de lehet nagyrészt vagy egészen fekete is (129. ábra: G). Mindkét ivar potrohának 2. haslemeze széles, lekerekített háromszög alakú (129. ábra: H), a 3. sternit tojásdad alakú, 1,5-szer hosszabb, mint amilyen széles, a 4. nem hosszabb, mint a szélessége. A haslemezek hátulsó szegélyén 2—10 sörte áll. A cercus hosszabb, mint amilyen széles, a nyúlványa párhuzamos szélű vagy elkeskenyedik (129. ábra: I). A homlok szélessége csak fele a szemének, ennek 1/3 része

esik a homloksávra. A járomlemezek előrefelé erősen szélesednek, aranysárgán hamvasak és sűrű szőrözettel fedettek. Az orca 2-szer szélesebb, mint a 3. csápíz (129. ábra: E). A csáp rövid, csak 2/5-e az arc hosszának, a pofa 1/4 olyan magas, mint a szem és fehér szőrözet borítja. A toron 0 + 1 acrostichalis, kb. 2 + 3 dorsocentralis sörte áll, a pajzsocskán csak 2 pár sörte található: a subapicalis és basalis sörte. A szárny erősen füstös és foltok díszítik (131. ábra). Az ivarszerv elülső és hátulsó paramerája közel egyforma hosszú. 6—12 mm.

Európa középső és déli övezetétől Nyugat-Szibériáig és Japánig megtalálható. Biztosan ehhez a fajhoz tartozó példányok Magyarország valamennyi magasabb hegyvidékén gyakoriak, elvétve a síkságon is előfordulnak. Kinevelték

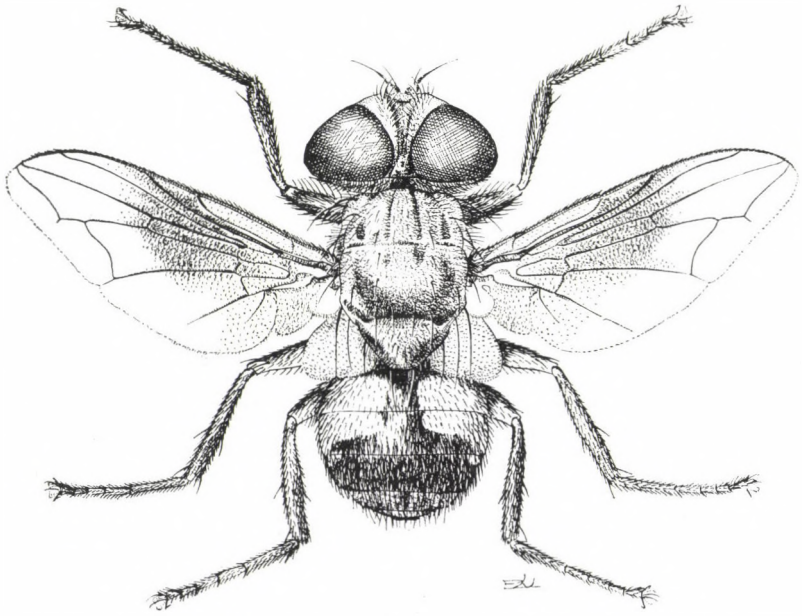
131. ábra. *Ectophasia crassipennis* FABRICIUS ♂ (Eredeti)

a fajpárt az *Eurygaster-*, *Odontotarsus-*, *Graphosoma-*, *Aelia-*, *Carpocoris-*, *Dolycoris-*, *Palomena-*, *Eurydema-*, *Rhaphigaster-* és *Coreus*-nemekhez tartozó poloskákból (V—X.)

crassipennis (FABRICIUS, 1794) ♂

3 (2) A hímrajzolatú hímek 8—12 mm-esek, potrohuk lapos, fényes, vörösessárga, de nincs fekete középsávjuk (133. ábra: A), a nőstényrajzolatú hímek potroha sárga, egészen keskeny középsávval, vagy a középsáv széles és a 4—5. szelvény is sötét. Ez utóbbiak a *crassipennis* FABRICIUS fajjal téveszthetők össze, amelytől biztosan nehezen választhatók el. Különböznek a 2 faj potrohának haslemezei is. Az *oblonga* 2. haslemeze rendesen hosszú, hegyes (133. ábra: B), a 3. sternit hosszú, tojásdad, 1,5—2-szer hosszabb. mint amilyen szé-

les, a 4. valamivel hosszabb, mint amilyen széles. A hím cercusa kerekebb, a nyúlványa a csúcsa felé kiszélesedik (133. ábra: C), kétoldalt erősebben bemélyedő vállakkal, az ivarszerv elülső paramerája csaknem 2-szer olyan hosszú, mint a hátulsó. A szárny kevésbé füstös, a foltok élénkebbek. 6—12 mm.

132. ábra. *Ectophasia crassipennis* FABRICIUS ♀ (Eredeti)

Európa melegebb országaiban, Palesztinában, Törökországban, Transzkaukáziában találták. Magyarországon a biztosan ehhez a fajhoz tartozó példányok a *crassipennis* FABRICIUS fajjal egyforma számban találhatók, szintén inkább hegyvidéki állatok. Hazai biztos kinevelésünk van az *Eurydema oleraceum* L. és *E. ventrale* KOLENATI poloskafajokból (V—IX.)

oblonga (ROBINEAU-DESVOIDY, 1830) ♂

4 (1) Nősténye k.

5 (6) Potrohán a sárga szín általában a 2. szelvényt és a 3.-nak az elülső felét foglalja el, a középsáv és a hátulsó szelvények feketék (132. ábra). A cercusok erősen összehajlanak, együtt kerekek, rövidebbek, mint amilyen szélesek (129. ábra: J). Alul a cercushoz simuló hosszúkás fényes lemez a 7. sternit, a vége a fej irányába hajlik előre (129. ábra: K), sajnos gyakran nem látható. A potrohot sűrű sárgásszürke hamvasság fedi, az 5. tergit hátulról nézve teljesen sötéten csillámlik (129. ábra: J). A homlok szélessége csak 1/6 része a szemnek. A szárny nem füstös, csak középfoltja van (132. ábra). Torrajzolata olyan, mint a hímé. 6—10 mm

crassipennis (FABRICIUS, 1794) ♀

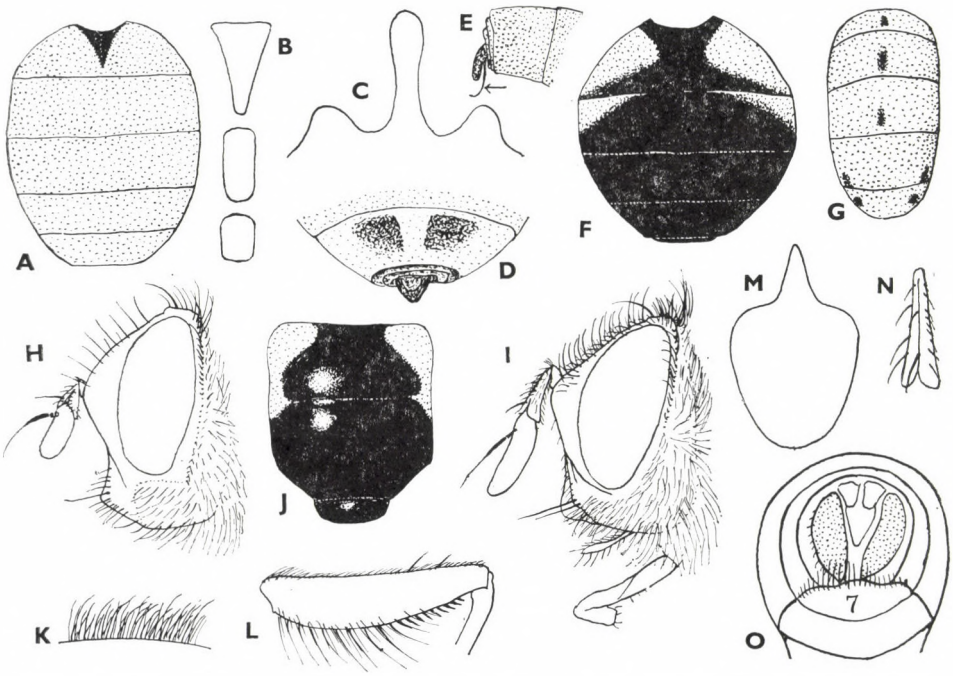
6 (5) A potrohon a 3. tergit is többnyire teljesen sötét, a fekete rajzolat nem éles (133. ábra: F). A 7. haslemez fényes, rövidebb és hátrafelé hajlik (133. ábra: E), nem mindig látható. A cercusok hosszabbak, hegyesebb háromszöget alkotnak, mely hosszabb a szélességénél (133. ábra: D), a potroh hamvassága élénkebb sárga, az 5. hátlemezen hátulról nézve 2 élesebben elhatárolt csillámló sötét folt tűnik elő. A homlok szélessége 1/4-e a szemnek. Tora és szárnya hasonló a *crassipennis*-éhez. 6—9 mm

oblonga (ROBINEAU-DESVOIDY, 1830) ♀

216. nem: **Subclytia** PANDELLÉ, 1894

A csáp, a lábak és a potroh sárgák, csak a fej elülső oldala és a tor sötét alapszínűek. Az R_5 sejt nyitott. A hím homloka keskeny. A szárny színtelen. 2 sternopleuralis sörtéje van. A potrohon csak peremsörték állnak.

A nem egyetlen faja egész Európában és keleten a Csendes-óceánig, Japánig megtalálható. Magyarországon is él.

133. ábra. A: *Ectophasia oblonga* ROBINEAU-DESVOIDY ♀ potrohrajzolata, B: ♀ 2—4. haslemeze, C: ♂ cercus nyúlványa, D: ♀ potrohvége felülről, E: ugyanaz oldalról, F: ♀ potrohrajzolata — G: *Subclytia rotundiventris* FALLÉN ♂ potrohrajzolata és H: ♂ feje — I: *Gymnosoma rotundatum* LINNAEUS ♂ feje, J: ♀ tora, K: ♂ torhátának szőrözete, L: ♂ elülső combja, M: ♂ cercusa, N: 2. csápíze és O: ♀ potrohvége (a cercusok pontozva) (Eredeti)

— — A hím homloka 2/5 olyan széles, mint a szem, a fejtetőn a homloksáv a felét foglalja el, a járomlemezek ezüstfehéren hamvasak és kopaszok. Az orca lefelé erősen elkeskenyedik, alul fele olyan széles, mint a 3. csápíz, a pofa 1/4 olyan széles, mint a szem magassága, a tarkó-kiöblösödés széles (133. ábra: H). A tor fekete, egyszínű szürke hamvasság borítja, a pajzsocska csúcsa sárga, 2 pár erős sörtével. A potroh teljesen fényes sárga, a középen kis foltokra szakadt középsávval, az 5. és 6. szelvényen 2—2 kerek fekete folt van (133. ábra: G), gyakran a 2—4. szelvények hátulsó peremén kétoldalt keskeny barna sávval. Elölről nézve a potrohot fehéren csillogó vékony hamvasság fedi. A lábak sárgák, csak a lábfejek sötétek. A szárny csaknem színtelen, az R_5 sejt nyitott, a szárnypikkely sárgásfehér. A nőstény homloka is keskeny, de szürkén csillog, és a potroha elölről nézve nem csillog fehéren. 5 mm.

Európa északi és középső övezetéből, valamint a Kaukázustól Szibérián át Japánig mutatták ki. Hazánkban egyetlen hím példányt fogtak Sopronban. Kinevelték az *Elasmucha grisea* L. nevű poloskából (V—VII.)

rotundiventris (FALLÉN, 1820)

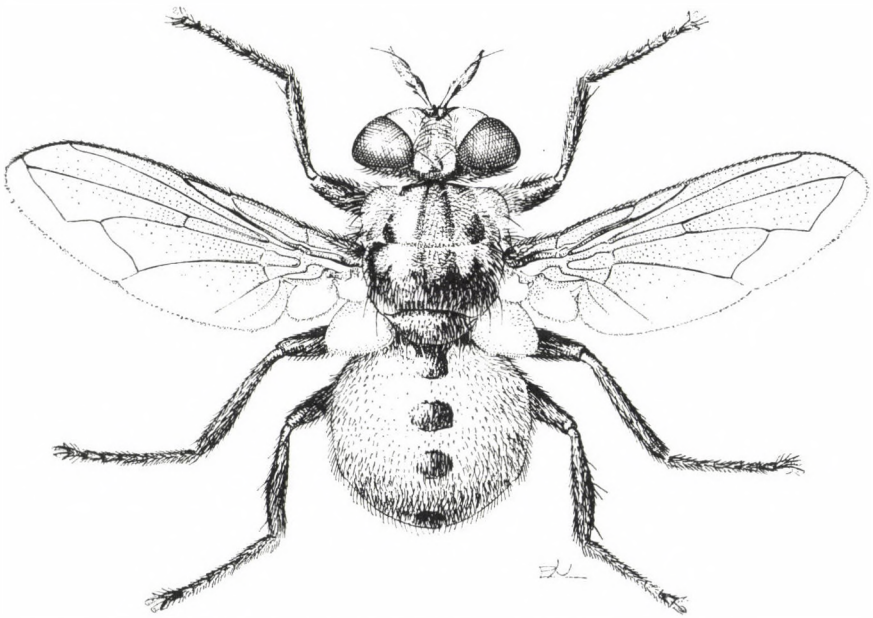
217. nem: **Gymnosoma** MEIGEN, 1803

Kerek potrohuk vörös alapon fekete foltos vagy teljesen fekete, szelvényeik összenőttek, nem mozgathatók, határaik elmosódtak (134. ábra). Mindkét ivar homloka széles, a csáp hosszú (kivétel: *globosa* FABRICIUS), a járomlemezen homloksörték állnak, orbitalis sörtéik nincsenek (133. ábra: I). A homlok előreugrik, a szájperem csak kevéssé áll előre. A haustellum rövid és sárga színű. A hímek torának hátoldala 2/3 részben sűrűn hamvas (134. ábra), a nőstényeké nagyrészt fényes fekete (133. ábra: J). A hímek potrohát vörös alapon kis kerek vagy tojásdad fekete foltok díszítik, a nőstények nagy háromszög alakú foltjai összeolvadhatnak és az egész potrohot takarhatják. A lábak feketék. Az R_5 szárnysejt rövid nyeles, a szárnylemez többnyire kissé füstös, csak a tőrésze sárga. Az ivarszervek külsőleg is jól láthatók, a hímeket összenőtt cercusukról ismerhetjük meg (133. ábra: M), a nőstényeket a két lapos cercus lemez jellemzi (133. ábra: O). Az egyes fajok közötti csekély különbség és a fajon belüli nagy változatosság miatt meghatározásuk rendkívül nehéz, de a rajzok és leírások alapján sikeresen elvégezhető.

A fajgazdag nem 22 faját írták le a Palearktikumból (beleértve a *Cistogaster* LATREILLE, 1829 nem neve alattiakat is). A mintegy 11 európai fajból 9-et találtak meg hazánkban.

1 (2) A csáp 3. íze rövid, kerek, alig 1,5-szer hosszabb, mint amilyen széles, és alig hosszabb, mint a 2. csápíz, az arcnak csak a 2/3-áig ér (135. ábra: A). A nőstény potroha teljesen fekete. A hím homlokának a szélessége 3/5-e a szemnek, és ennek 1/4-ét a fekete homloksáv foglalja el (135. ábra: B). A járomlemezek kopaszok, és csillogó aranyszínű hamvasságuk az orca közepéig ér. Az orca alsó fele, a pofa, a tarkó — kivéve felső peremét — fehéren hamvas. A hím torának elülső 2/3-a sárgán vagy vörösessárgán hamvas, a hátulsó 1/3-a fényes fekete (135. ábra: C). A fényes fekete pajzsocskának

csak a tőharmada hamvas. A potroh nagyrészt vörös, az 1. szelvény a tövén fekete, innen gyakran fekete középsáv indul, mely hátrafelé kiszélesedve megy végig a potrohon (135. ábra: C) vagy csak részben fejlődött ki. A nőstény homloka 2/3 olyan széles, mint a szem, a járomlemez a felső 2/3-ában fényes fekete, csak elülső harmada fehéren hamvas,mint a fej többi része. A tor fényes fekete, csak a válldudor és a notopleura szürkésfehéren hamvas. A szárny színtelen. 4 mm.

134. ábra. *Gymnosoma rotundatum* LINNAEUS ♂ (Eredeti)

Egész Európában és keleten Szibérián át Mongóliáig megtalálták. Magyarországon sík- és hegyvidéken országszerte elterjedt. Fajlagos élősködője az *Aelia acuminata* L. poloskának (sok szerző a *Cistogaster* LATREILLE, 1829 nembe sorolja)

globosum (FABRICIUS, 1775)

2 (1) A 3. csápíz 2,5—4-szer hosszabb, mint amilyen széles. A nőstény potroha is vöröses alapon fekete foltos.

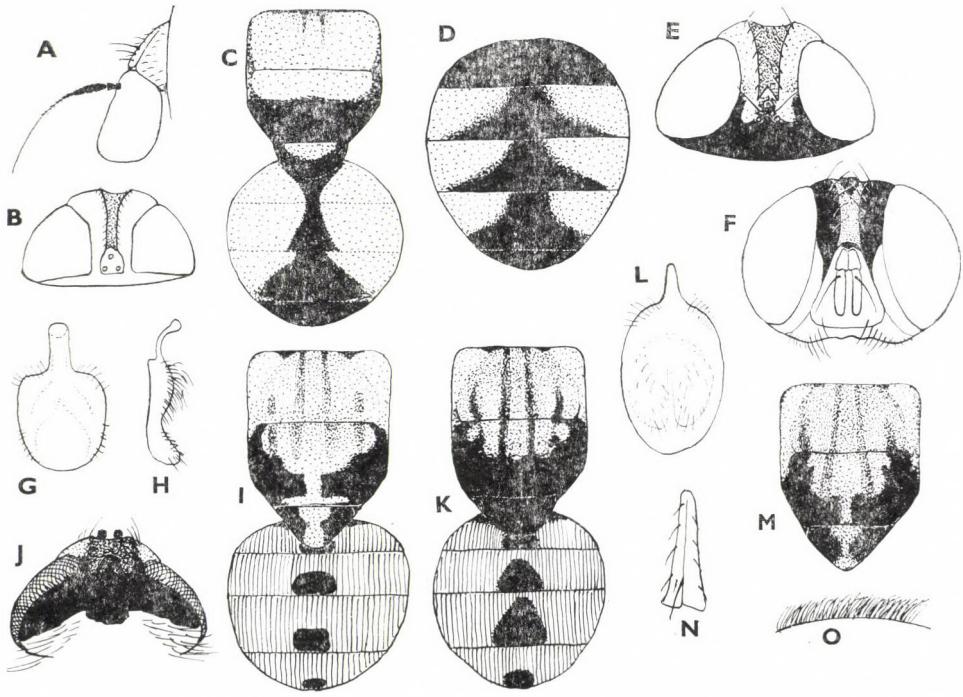
3 (4) 3—4 mm. Az elülső comb csúcsfelének alsó oldalán nincs tüskesor, csak vékony szőrök. Mindkét ivar potrohrajzolata vörösessárga alapon széles háromszögletű fekete középfoltokból, sötét példányokon fekete középsávból és a tergitek hátulsó szegélyét kísérő, oldalt elkeskenyedő fekete sávokból áll (135. ábra: D). A 3. csápíz 2,5-szer hosszabb, mint amilyen széles. A hím homloka 3/4 olyan széles, mint a szem, aminek több mint 1/3-a esik a barna homloksávra. A járomlemez elöl kopasz, a fejtetőn néhány szőrszál található, a

szem mellett fényes fekete (135. ábra: E). Az orca oldalról nézve nem keskenyebb, mint a csáp, a pofa szélessége 1/6 része a szem magasságának, fehér szőrök és hamvasság fedi. A csáp 3. íze 1,5-szer hosszabb, mint a 2. csápíz. A tor felülnézetben fényes fekete, csak a válludor hamvas, elölről nézve a varrat előtti része gyengén hamvas. A nőstény járomlemeze végig fényes fekete, ilyen a pontszemlemez, sőt a csáp felőli oldalon az orca felső része is (135. ábra: F). A tor teljesen fényes fekete, még a válludor is. A potroh olyan, mint a hímé. 3—4 mm.

Európa középső és déli övezetében, valamint Szibériában és Mongóliában is megtalálták. Hazánkban kevés helyen (Vértes hegység, Kiskunság, Hortobágy, Hejőbába) gyűjtötték. Ismert gazdája a *Sciocoris cursitans* FABRICIUS. Évente 2 nemzedéke van, a lárva a gazdaállatban telel át (IV—VIII.)

nitens MEIGEN, 1824

4 (3) 5—8 mm. Az elülső comb csúcsfelének alsó oldalán rövid tüskesor van (133. ábra: L). A hím potroha vörös, a 3. és 4. szelvényén rendesen 1—1 kis kerek fekete petty, a nőstényen háromszögletű folt látható. A csáp nagyon hosszú, a 3. íz 4-szer hosszabb, mint amilyen széles, és 1,5-szer hosszabb, mint a 2. íz (133. ábra: I).

135. ábra. A: *Gymnosoma globosum* FABRICIUS ♂ csápja, B: ♂ homloka, C: tor- és potrohrajzolata — D: *G. nitens* MEIGEN ♂ potrohrajzolata, E: ♂ feje felülről és F: ♀ feje elölről — G: *G. clavatum* ROHDENDORF ♂ cercusa felülről, H: oldalról és I: ♂ tor- és potrohrajzolata — J: *G. costatum* PANZER ♂ tarkója, K: ♂ tor- és potrohrajzolata és L: cercusa — M: *G. nudifrons* HERTING ♂ torrajzolata, N: 2. csápíze és O: a tor hátának szőrözete (Eredeti)

5 (20) Hímek. A pajzs alakú cercus, csúcsán keskeny vagy széles nyúlvány van.

6 (7) A cercus nyúlványa a csúcsán gömbszerűen megvastagodott és erősen előrehajlik (135. ábra: G és H). A homlok szélessége 3/4 része a szemnek, a barna homloksáv hátrafelé erősen kiszélesedik, elkeskenyítve az aranysárga csillogó járomlemezt. A homloksörték erősek, számuk 10—12, csak 2—6 szőrszál áll mellettük. Az orca keskenyebb, mint a 3. csápíz, a pofa 1/6 része a szem magasságának, sűrű fehér hamvasság és szőrözet borítja. A hátnak a varrat előtti része sűrűn sárgásszürkén hamvas, 4 gyengébben vagy erősebben rajzolt barnás sávval, a varrat mögött a hamvasság a feléig terjed, majd keskenyebb középsávban folytatódva a pajzsocska csúcsáig terjed. A tor fényes hátulsó része kétoldalt felkanyarodik a varratig (135. ábra: I). A potroh 1. szelvénye fekete, a 2. szelvény foltja többnyire összefügg vele, a 3—5. szelvényeken különálló fekete foltok láthatók. 5—7 mm.

Hazája Európa déli fele, Izrael, Transzkaukázia Közép-Ázsiáig. Magyarországon inkább a síkságon gyakori, mint a hegyvidéken. Gazdái: *Eurygaster integriceps* PUTON, *Carpocoris* sp., *Nezara viridula* L., *Cydnus aterrimus* FORSTER (IV—IX.) (= ? *brachypeltae* DUPUIS, 1960; *verbekei* MESNIL, 1952)

clavatum (ROHDENDORF, 1947) ♂

7 (6) A cercus nyúlványa a csúcs felé elkeskenyedik (133. ábra: M).

8 (11) A pajzsocska teljesen fényes fekete, a csúcsa sem hamvas.

9 (10) A szárny víztiszta, a töve sárgás. A tarkó felül a postocularis sörték mögött és a középsávban is szélesen fekete (135. ábra: J). A homlok szélessége 4/5-e a szemnek, nagy részét a felülről vörösbarna, de elölről aranysárgán csillogó homloksáv tölti ki. Az aranysárga járomlemez többnyire kopasz, a 12—14 vékony homloksörtét alig kísérik szőrök. A tor hamvasságán áttűnnek a hosszanti sávok (135. ábra: K). A potroh vörösessárga, a 3—5. szelvényeken 1—1 lekerekített háromszög alakú fekete folt van. A cercus csúcsnyúlványa keskeny (135. ábra: L). 5 mm.

Nyugat-Európától Európán és Szibérián át a Bajkál-tóig megtalálták. Hazánkban ritka, 1—1 példányt fogtak Ócsa, Csévharaszt, Bátorliget lelőhelyeken és Nádasdon (Vas m.). Kinevelték a *Graphosoma lineatum* L., *Peribalus vernalis* WOLFF, *Carpocoris pudicus* PODA, *Dolycoris baccarum* L., *Palomena prasina* L. és *Rhaphigaster nebulosa* PODA poloskákból (V—IX.)

costatum (PANZER, 1800) ♂

10 (9) A szárny többé-kevésbé füstös. Egyébként a hím teljesen hasonló az előző fajhoz, attól inkább csak a nőstény választható el. Az ivarszerv is hasonló. 4,7—5,2 mm.

Európa déli felében, keleten Szibérián át a Csendes-óceánig, Japánig megtalálták. Egyetlen hazai példányunkat Bátorligeten fogták. Gazdaállata ismeretlen (VII—X.)

inornatum ZIMIN, 1966 ♂

11 (8) A pajzsocskának legalább a csúcsán van fehér foltocska, egy 2., a tövén, vagy a két foltot fehér sáv köti össze.

12 (15) A pajzsocskának csak a csúcsán vagy a tövén is van világos hamvas folt, néha a kettőt keskeny sáv köti össze. A homloksörték vékonyak, a homloksáv felett kereszteződnek. A vibrissák száma 10—15, de egyik sem emelkedik ki feltűnően. A cercus nyúlványa keskeny, hosszú (133. ábra: M).

13 (14) A háton a varrat mögötti hamvas sáv a praesuturalis sörtével szemben megszakad, itt a fényes rész a varratot eléri (135. ábra: M). A hát szőrözete rövidebb, egyenletesebb, merevebb (135. ábra: O). A csáp 2. ízének szőrei nem hosszabbak, mint a csáp vastagsága (135. ábra: N). Egyéb bélyegei és ivarszerve a *rotundatum* LINNAEUS-éval megegyeznek, de általában valamivel kisebb. 5,5—7 mm.

Európa középső és déli övezetében, keleten a Kaukázustól Szibérián át a Csendes-óceánig főleg az erdőségekben él. Hazánkban nem ritka, főleg a Bükk hegységben, de megtalálták alföldi erdőben is (Ócsa). Életmódja ismeretlen (V—IX.)

nudifrons HERTING, 1966 ♂

14 (13) A háton a varrat mögött a hamvasság nem szakad meg, legfeljebb a praesuturalis sörte mögött elkeskenyedik (134. ábra). A hát szőrözete hosszabb, egyenetlenebb, a szőrök elvékonyodó vége hátra hajlik (133. ábra: K). A 2. csápíz szőre a belső oldalon hosszabb, mint az íz vastagsága (133. ábra: N). A homlok 3/4 olyan széles, mint a szem. A járomlemez és az orca a közepéig aranysárgán csillog, a mintegy 14—16 homloksörtét még több sor hosszú szőr is kíséri, amelyek különösen a fejtetőn sűrűsödnek össze (133. ábra: I). A homloksáv felülnézetben rozsdabarna, elölnézetben aranysárgán csillog. Az orca keskenyebb, mint a 3. csápíz, színe lefelé ezüstfehérbe megy át. A pofa szélessége 1/4-e a szem magasságának, és hosszú fehér szőrök borítják, mint a tarkót is. A tor hátoldalát a varrat előtt és mögötte szélesen sűrű sárgásbarna, aranyszínűen csillogó hamvasság fedi (134. ábra), amely keskeny középsávval olykor a pajzsocskát is eléri. A potroh sárga vagy narancssárga, a 2—5. szelvények közepén 1—1 kerek vagy harántosan meghosszabbodott tojásdad fekete folttal. A potroh hasoldala: 118. ábra: F. A szárny szürkén füstös, csak a tőnegyede sárga. A cercus csúcsnyúlványa keskeny és hosszú (133. ábra: M). 6—8 mm.

Európa nagy részében és keleten Szibérián át a Csendes-óceánig és Japánig elterjedt faj. Hazánk hegyvidékein mindenütt közönséges, a síkságon ritkább. Sok gazdaállatát ismerjük: *Aelia acuminata* L., *Ae. rostrata* BOHEMAN, *Ae. triticiperda* POMEL, *Eusarcoris fabricii* KIRKALDY, *Holcostethus vernalis* WOLFF, *Carpocoris pudicus* PODA, *Dolycoris baccarum* L., *Palomena prasina* L., *P. viridissima* PODA, *Pitedia juniperina* L., *P. pinicola* MULSANT & REY, *Rhaphigaster nebulosa* PODA, *Piezodorus lituratus* FABRICIUS, *Eurydema oleracea* L., *Cydnus aterrimus* FORSTER (V—IX.) — G ö m b ö l y ű p o l o s k a l é g y

rotundatum (LINNAEUS, 1758) ♂

15 (12) A pajzsocskán világos hamvas középsáv megy végig.

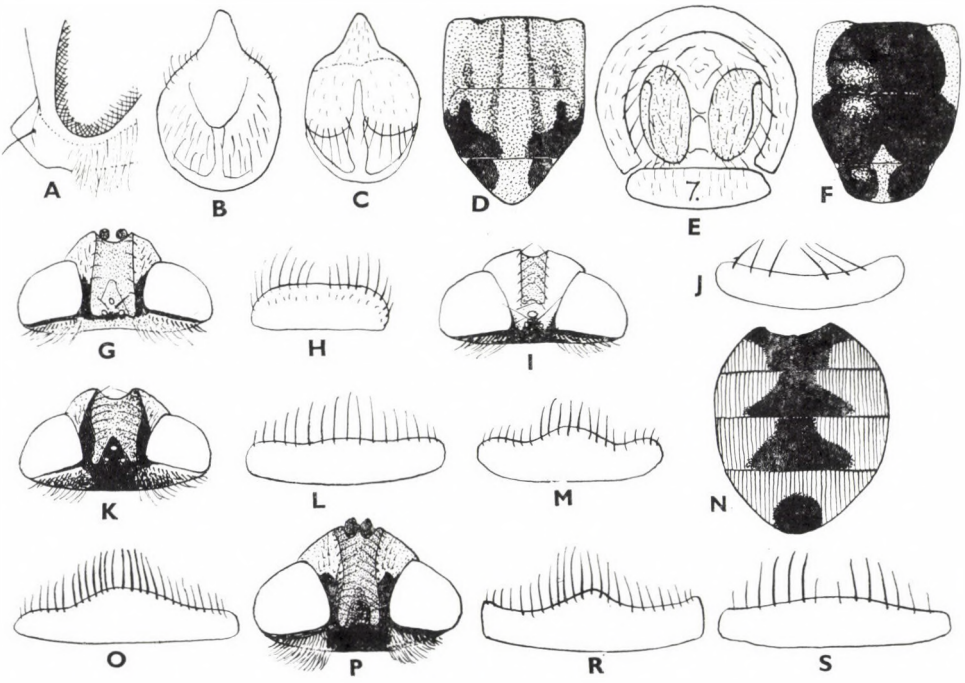
16 (17) Csak 1, néha 2 szál rövid, fekete vibrissája van, rajta kívül nincs sörte, a pofán csak fehér szőrök vannak (136. ábra: A). A 6—10 homloksörte vékony, a járomlemez aranysárga, csaknem kopasz. A cercus csúcsnyúlványa széles (136. ábra: B). A fej rajzolata a *rotundatum* LINNAEUS-éhez, torrajzolata a *clavatum* ROHDENDORF-éhoz hasonlít (135. ábra: I). Potrohán a fekete foltok változó nagyok. 5—7 mm.

Európa déli felétől keleten Szibérián át a Csendes-óceánig kimutatták. Hazánkban ritka, csak a Kiskunságon fogtak néhány példányt. Életmódja ismeretlen (V—VIII.)

rungsi (MESNIL, 1952) ♂

17 (16) 1-nél több, rendesen számos rövidebb-hosszabb vibrissájuk van. A tor hamvassága rendesen világos sávval a pajzsocskáig ér.

18 (19) A cercus csúcsnyúlványa széles háromszög alakú (136. ábra: C). A homloksáv általában vörösbarna. A szem mögötti sáv fényes fekete. A hát hamvassága széles sávban megy hátra a pajzsocska

136. ábra. A: *Gymnosoma rungsi* MESNIL vibrissája, szájpereme és B: ♂ cercusa — C: *G. dolycoridis* DUPUIS ♂ cercusa és D: ♂ torrajzolata — E: *G. clavatum* ROHDENDORF ♀ potrohvége a 2 cercusszal és a 7. haslemezzel, F: ♀ torrajzolata és G: ♀ feje — H: *G. rungsi* MESNIL ♀ 7. haslemeze és I: ♀ homloka — J: *G. inornatum* ZIMIN ♀ 7. haslemeze — K: *G. nudifrons* HERTING ♀ feje és L: 7. haslemeze — M: *G. costatum* PANZER ♀ 7. haslemeze — N: *G. rotundatum* LINNAEUS ♀ potrohrajzolata, O: 7. haslemeze és P: ♀ feje — R: *G. dolycoridis* DUPUIS és S: *G. desertorum* ROHDENDORF ♀ 7. haslemeze (Eredeti)

csúcsáig (136. ábra: D). A homloksörték száma kevesebb, mint a *rotundatum* LINNAEUS-nak (9—12), a hát szőrei csak fele olyan hosszúak. A homlok 3/4 olyan széles, mint a szem, a homloksáv bő 1/3-át teszi ki a homloknak. A szem és a postocularisok közötti sáv fényes fekete. Színezete, alakja egyébként a *rotundatum* LINNAEUS-éhoz hasonló. A szárnyerek barnák, csak a tőharmadban sárgák. Általában kisebb a *rotundatum* LINNAEUS-nál. Petéjét jellemzi a hátulsó csúcsának jelentős megvastagodása, 2 dorso-lateralis szárnyacskával. (Hiányzik a megvastagodás és szárnyacska a *G. carpocoridis* DUPUIS, 1960 név alatt Németországból leírt faj petéjén. Egyéb jó bélyeg nincs a két faj elválasztásához.) 6—7 mm.

Európa középső és déli övezetétől kelet felé Szibériában Novoszibirszkig megtalálták. Magyarországon mindenfelé gyakori. Kinevelték a *Dolycoris baccarum* L., *Carpocoris fuscispinus* BOHEMAN és *C. pudicus* PODA poloskákból (V—X.) (= ? *carpocoridis* DUPUIS, 1960)

dolycoridis DUPUIS, 1961 ♂

19 (18) A cercus csúcsnyúlványa keskeny, mint a *rotundatum* LINNAEUS-é. A homloksáv agyagsárga. A szem mögötti sáv gyengén hamvas. A ritkás homloksörték száma 8—10, mellettük a járomlemez kopasz, csak a pontszemlemezen és mögötte sűrűn szőrös. A vibrissák száma csak 1—2. A homlok halvány sárgásfehér. A szárny erei a közepén túlig sárgák. A pajzsocska hamvas sávja széles, 1/3-át teszi ki a pajzsocskának, és elöl sáv köti össze a hátrajzolattal. A potroh fekete foltjai kicsinyek, hiányozhatnak is. 5—7 mm.

Európa déli részén, keleten a Volga vidékén, valamint Szibériában és Mongóliában is megtalálták. Megfogták Szlovákiában, de hazánkban még nem gyűjtötték. Kinevelték a *Carpocoris fuscispinus* BOHEMAN, *Dolycoris baccarum* L., *Graphosoma lineatum* L., *Aelia rostrata* BOHEMAN, *Eurygaster integriceps* PUTON poloskákból (VI.)

[**desertorum** (ROHDENDORF, 1947)] ♂

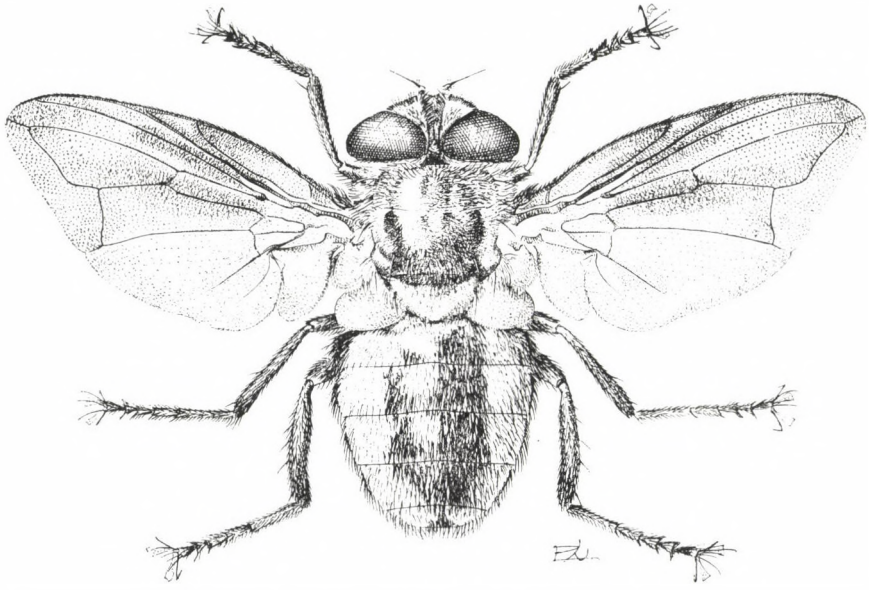
20 (5) N ő s t é n y e k. A cercust 2 hegyben végződő vagy lekerekített végű ovális lemez alkotja (133. ábra: O; 136. ábra: E).

21 (22) A cercus elöl-hátul kerek (136. ábra: E), a 7. haslemez hátulsó pereme majdnem egyenes, nem áll rajta zárt sörtesor, a középső harmadán csaknem kopasz. A járomlemez felső fele fekete (136. ábra: G). A pajzsocskán világos hamvas középsáv fut végig (136. ábra: F). A homlok 6/7 olyan széles, mint a szem, a fejtetőn 3/4 része a homloksávra esik. A járomlemez alsó fele és a fej többi része fehéren hamvas. A tor fényes fekete, csak a válldudor, az oldalak, a pajzsocska csúcsa és töve hamvas. A potroh vörösessárga, a széles háromszög alakú foltok hol összeérnek, hol különállók

clavatum (ROHDENDORF, 1947) ♀

22 (21) A cercusok hátrafelé hegyben végződnek (133. ábra: O). A 7. haslemez hátulsó szélén a hosszú sörték megszakítatlan sort alkotnak.

23 (24) Csak 1 gyenge vibrissa áll a vibrissa-sarkon. A járomlemezek kopaszok, csak a fejtetőn van keskeny fekete sáv a szem mellett (136. ábra: J). A homloksáv sárga vagy agyagszínű. A potroh 7. haslemeze fénytelen és hátulsó szegélyén hosszú sörték sorakoznak (136. ábra: H). A tor felül fényes fekete, kivéve a válludorokat, az oldalát és a pajzsocska keskeny középsávját. A potroh vörös, a háromszögletű foltok összefolynak, 1/3—3/4 részét borítják a felszínnek **rungsi** (MESNIL, 1952) ♀

137. ábra. *Phasia hemiptera* FABRICIUS ♂ (Eredeti)

24 (23) A vibrissa-sarkon 2 vagy több vibrissa áll. A járomlemezen a fekete rész kiterjedtebb, feléig vagy a csáptőig ér. A homloksáv általában vörösbarna színű.

25 (26) A pajzsocska csúcsa fényes fekete, nincs rajta világosabb folt vagy hamvasság. A járomlemezen a fényes fekete rész a hátulsó 2/3-át foglalja el. A 7. sternit hátulsó peremén levő sörték nem alkotnak szabályos sort, csak néhány hosszú rendetlen sörtét találunk (136. ábra: J) **inornatum** ZIMIN, 1966 ♀

26 (25) Legalább a pajzsocska csúcsán világosabb folt vagy hamvasság található.

27 (30) A járomlemezek a fejtetőtől a csáptőig végig fényes feketék (136. ábra: K).

28 (29) A szárny legalább az elülső peremén észrevehetően füstös, csak a tőnegyede sárga. A 7. haslemez hátulsó szegélye egyenes vagy kissé ívelt (136. ábra: L). A 2. csápíz szőrözete rövid (135. ábra: N). A potrohot nagy összefüggő háromszög alakú foltok díszítik
nudifrons HERTING, 1966 ♀

29 (28) A szárny víztiszta, átlátszó, a szárnytő sárga. A potroh 7. haslemezének hátulsó pereme hullámos körvonalú (136. ábra: M). A postocularis sörték hosszúak, vékonyak. A pajzsocska csúcsán nagyon apró halvány foltocska látható. A potroh teljesen vagy csaknem teljesen fekete, kétoldalt ék alakú vörös foltokkal
costatum (PANZER, 1800) ♀

30 (27) A járomlemez fényes fekete része csak a közepéig, néha a 2/3 részéig terjed.

31 (32) A pajzsocskának egyetlen hamvas foltja van, a csúcsán. A 7. haslemez fényes fekete, a középen erősen kiszélesedik, egyetlen ívet alkot (136. ábra: O). A 2. csápíz szőrei hosszúak (133. ábra: N). A homlok csaknem olyan széles, mint a szem, aminek 3/5 része a felülnézetben vörösbarna, elölnézetben aranysárga homloksávra esik (136. ábra: P). A járomlemez hátulsó fele fényes fekete, elöl aranysárgán és fehéren hamvas. A fej többi részét sűrű fehér hamvasság borítja, csak a tarkó felső pereme és a szem mögötti sáv fényes fekete. A hát fényes fekete, csak a válldudor és a notopleura világos aranysárgán, néha ezüstfehéren hamvas. A pajzsocska háromszögű hamvas csúcsfoltja hosszának 1/4—1/3-áig ér. A potrohot vöröses-sárga alapon háromszögletű fekete foltok díszítik, amelyek hol külön állnak, hol összeérnek (136. ábra: N). Mint a nem valamennyi fajánál a csápok és a lábak feketék, a tapogató és a billér sárga
rotundatum (LINNAEUS, 1758) ♀

32 (31) A pajzsocskán világos sáv húzódik végig, vagy 2 folt van, 1 a csúcsán, 1 a tövén. A 7. haslemez más alakú és nem fényes, többnyire nem is fekete, hanem sárga vagy barna.

33 (34) A 7. sternit nem szélesedik ki a közepén, hanem csak megvastagodik és középen sűrűn sörtézett, kétoldalt öblös (136. ábra: R). A járomlemez a közepén túl fényes fekete. Egyebekben teljesen a *rotundatum*-hoz hasonló
dolycoridis DUPUIS, 1961 ♀

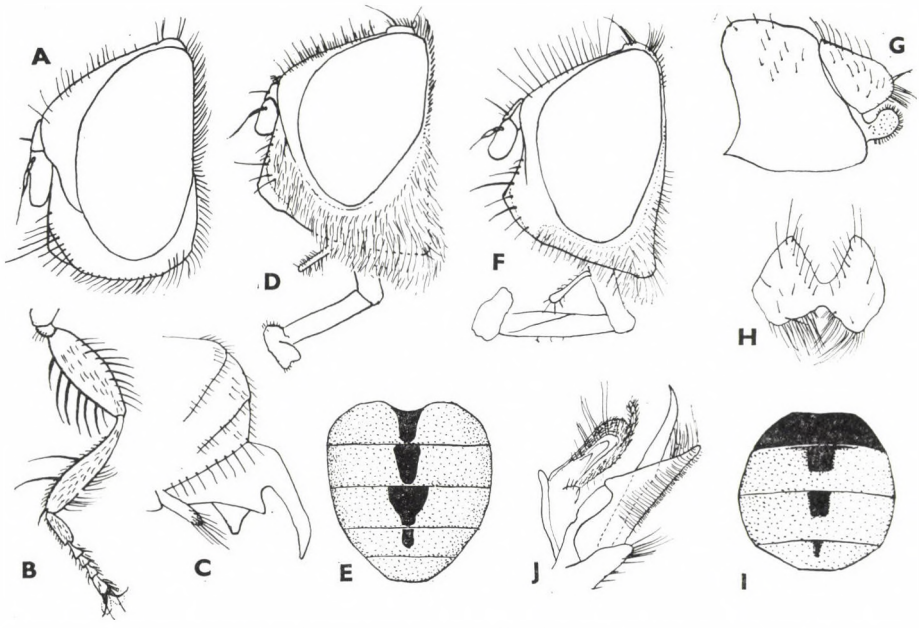
34 (33) A 7. sternit sárga, a hátulsó szegélye csaknem egyenes, a közepén nem vastagodott meg, és a sörték ritkábban állnak (136. ábra: S). A 3. és 4. tergit foltjai általában kicsinyek, ritkán hiányzanak is
[**desertorum** (ROHDENDORF, 1947)] ♀

218. nem: **Xysta** MEIGEN, 1824

Mindkét ivar homloka nagyon keskeny. A vibrissák, különösen a nőstényeké sűrűn álló, erős, a csúcsukon nem elvékonyodó sörtékből állnak (138. ábra: A). Acrostichalis sörtéi nincsenek. A nőstény potroha tojásdad körvonalú, erős csőr alakú ivarnyúlvánnyal, amely nem hajtható a potroh alá (138. ábra: C), még feltűnőbbek a hátulsó combok rendkívül erős sörtéi (138. ábra: B). A hím ivarszerve a potroh alá hajtható, de nem a középvonal mentén, hanem balra dől.

A nem egyetlen európai faja irodalmi adatok szerint hazánkban is él.

— — Mindkét ivar homloka keskeny, nem szélesebb, mint a 3. csápíz. A hím fején mindkét oldalon 3 erős vibrissa van. A tora hamvas, 3 sötét sáv halvány rajza tűnik elő. A potroh szürkén hamvas, az egyes szelvényeken sötét háromszögletű foltokkal, amelyek az elülső peremre támaszkodnak és hegyük hátrafelé néz. A nősténynek nincs ocellaris és belső verticalis sörtéje (138. ábra: A), a homloksörték nagyon gyengék. Az orca olyan széles, mint a 3. csápíz. A 6—8 erős vibrissa kerítésszerűen áll, és a nagy vibrissa alig emelkedik ki a sorból, a felsők kissé rövidebbek, mint az alsók. A 3. csápíz 1,7-szer hosszabb, mint a 2., a csápsörte az 1/4-éig vastagodott meg. A tor általában fényes fekete, ilyen a potroh is, csak nagyon keskeny

138. ábra. A: *Xysta holosericea* FABRICIUS ♂ feje, B: ♀ hátulsó lába és C: ♀ tojócsöve — D: *Elomyia lateralis* MEIGEN ♂ feje és E: potrohrajzolata — F: *Phasia karczewskii* DRABER-MONKO ♂ feje, G: ♂ cercusa és surstylusa oldalról, H: cercusa felülről, I: ♂ potrohrajzolata és J: ♀ tojócsöve (A—C: ZIMIN, G, H, J: DRABER-MONKO nyomán, a többi eredeti)

hamvas övvel a szelvények elején. A lábak feketék, rövidek, vastagok, feltűnően vastag sörtékkel és megrövidült lábfejízekkel (138. ábra: B). Tojócsöve eláll: 138. ábra: C. Hím: 6,5 mm, nőstény: 8 mm.

Hazája Európa déli fele Franciaországtól Ukrajnáig és délen Olaszországig, Izraelig. THALHAMMER (1899) Magyarországról (Kalocsa, Dunaföldvár) is jelentette, újabb adatunk hazánkból nincs. Életmódja ismeretlen (VI—VIII.)

holosericea (FABRICIUS, 1805)

219. nem: **Elomya** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Jellegzetes szárnycsúcsáról (118. ábra: H) azonnal felismerhető nem, a peremér a szárnycsúcsban visszakanyarodva egyesül a félkörívben felhajló *m* érrel. Mindkét ivar homloka keskeny, a csáp rövid, csak az arc felét takarja, a tarkó lapos (138. ábra: D). A tor hátoldalán a sörték rövidek, oldalát hosszú, fehér szőrcsomók borítják. A lábak feketék.

A nem egyetlen palearktikus faja nálunk is él.

— — A hím homloka 1/5 olyan széles, mint a szem, amelynek a fejtetőn a barna homloksáv majdnem a felét foglalja el. A homloksörték rövidek, szőrszerűek (138. ábra: D). A járomlemez előrefelé kiszélesedik, csillogó sárgásfehér hamvassága az orca nagy részét el is takarja. A pofát csaknem egészen elfoglalja a hosszú fehér szőrözettel borított tarkó-kiöblösödés. A fejet hátulról ezüstfehér hamvasság és fehér szőrözet borítja. A tor felülnézetben fekete, gyenge fényű, elülről-hátulról nézve azonban 4 fekete sávval megszakított sárgásfehér hamvasság tűnik szembe. A potroh változatos, lehet világosszürkén hamvas, középen fekete háromszögletű foltokkal (138. ábra: E) vagy pedig fényes fekete. A nőstény homloka keskenyebb, a szem szélességének 1/10-ét sem éri el, legkeskenyebb helyén a járomlemezek összeérnek. A tora fényes fekete, csak a válludorok hamvasak. A potroh felülnézetben fényes fekete, hátulról nézve erősen sárgásszürkén hamvas, elmosódott keskeny sötétebb középsávval. A hím szárnya általában a közepe táján erősen füstös (118. ábra: H), a szárny töve sárgás. A nőstény szárnya víztiszta, de a szárnytő sárgás. 3—7 mm.

Európa déli feléből és Észak-Afrikából, Ázsiában Mongóliából és a Szovjet Távol-Keletről (Primorje) mutatták ki. Hazánkban az Alföldön kevés helyen, de nagyobb számban gyűjtötték (Hejőbába, Gyula), a hegyvidéken (Budai-hegység, Bükk hegység) ritkább. Sok gazdaállatát ismerjük az *Eurygaster-*, *Aelia-*, *Carpocoris-*, *Dolycoris-*, *Eurydema-* és *Spilostethus-* stb. nemekből (V—IX.)

lateralis (MEIGEN, 1824)

220. nem: **Phasia** LATREILLE, 1804

A nemet jellemzi az R_5 szárnysejt hosszú nyele, a többnyire kerek ívben felhajló *m* ér, a hímek többnyire foltos, széles háromszög alakú szárnya (137. ábra; 139. ábra: E). A fejük szélesebb, mint a tor, mindkét ivar homloka keskeny, a nőstényé keskenyebb, mint a hímé. A csáp rövid, a tarkó fent lapos,

alul domború (140. ábra: D). A tor hátoldala csaknem sörtézetlen, csak az oldalperemeken és a pajzsocska előtt állnak sörték. A potroh többnyire lapos, főleg a hímeké.

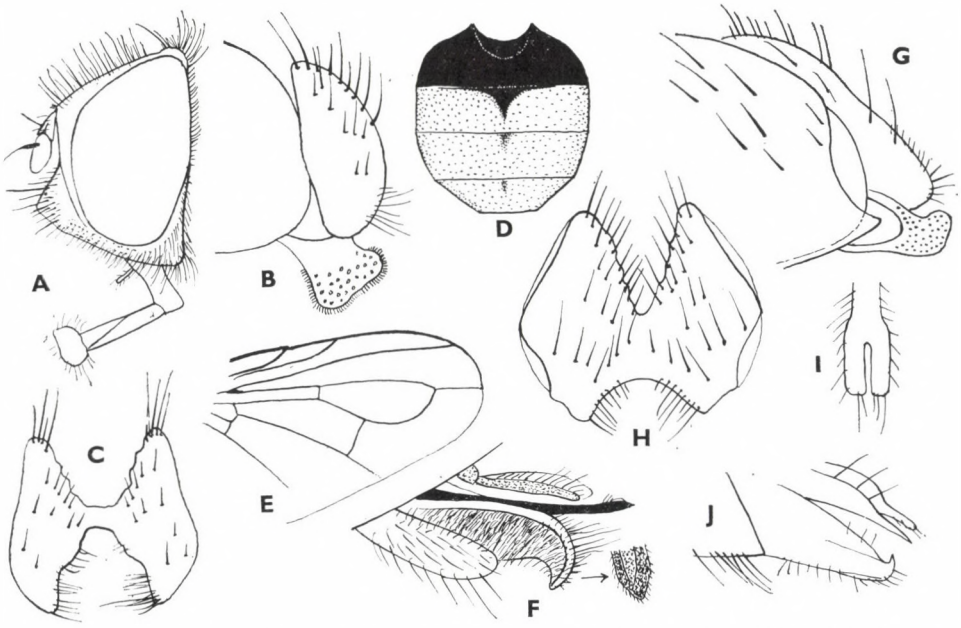
A világszerte elterjedt nemnek a palearktikus régióban 21, Európában 11 faja él, közülük 8-at hazánkban is megtaláltak.

1 (8) A járomlemez a homloksörtéken kívül kopasz, csak szorosan a homloksörték mellett áll gyenge szőrsor (140. ábra: A).

2 (3) Nagyobb. A hátat 4 fekete sáv díszíti (140. ábra: B). A nőstény tojócsövének 7. haslemezén hátulról nézve ovális nyílás látható (140. ábra: C). A hím szárnya barnán füstös, a nőstényé víztiszta. A homlok nem szélesebb, mint a pontszemlemez, a csáp rövid (140. ábra: A), a szájperem előreugrik, a haustellum hosszú, a tapogató rövid és sárga. A tor sörtéi jórészt hiányzanak, színe fekete alapon sárgásan hamvas. A potrohon nincs sörte, színe a csaknem teljesen sárgától sötétig változhat, sárgásszürke hamvasság fedi, középen keskeny középsávval, a nőstény alapszíne mindig fekete, a híméhez hasonló sűrű, sárgás hamvassággal. 6—9 mm.

Európa déli felében, keleten Kazahsztánon, Szibérián, Mongólián át a Csendes-óceánig megtalálták. Hazánkban nem ritka, inkább a síkság, mint a hegyek lakója. Gazdaállatai az *Eurygaster integriceps* PUTON, *Dolycoris baccarum* L. poloskák (IV—VII.)

subcoleoptrata (LINNÉ, 1767)

139. ábra. A: *Phasia pusilla* MEIGEN ♂ feje, B: ♂ cercusa és surstylusa oldalról és C: ♂ cercusa felülről, D: ♂ potrohrajzolata, E: szárnyvége és F: ♀ tojócsöve — G: *Ph. pandellei* DUPUIS ♂ cercusa oldalról és H: felülről, I: tojócsöve felülről és J: oldalról (B, C, G, H: DRABER-MONKO nyomán, a többi eredeti)

3 (2) Kisebb, 3—4 mm-es fajok. A háton nincsenek sötét sávok. A 7. haslemezen nincs ablak. A hím szárnya színtelen.

4 (5) A billér sárga. A hím homloka olyan széles, mint a hátulsó pontszemek belső széle közötti távolság. A járomlemezek csaknem végig összeérnek és ezüstösen hamvasak. A hím cercusa oldalnézetben rövid, domború, a surstylusa kerek végű (138. ábra: G), a cercus 2 felét széles híd kapcsolja össze (138. ábra: H). A hím tapogatója a végén duplájára kiszélesedik, és olyan hosszú, mint a haustellum fele (138. ábra: F). A nőstény tojócsöve a hasoldal felé ívben hajló tüske (138. ábra: J). A hím tora felülnézetben fekete, csak a válldudor és a postalarcallus hamvas, elölről nézve a tor barnán és fehéren hamvas. A potroh 3—5. szelvénye világosszürkén hamvas, a 3—4. szelvényeken fekete középfolt van, az 5.-en elkeskenyedő középsávval (138. ábra: I). A nőstény homloka keskenyebb, mint az elülső pontszem átmérője, a tora teljesen fekete, a potroh hamvassága hasonló a hímhez. 3 mm.

A Mongóliából leírt fajt Szibériában az Urálig kimutatták. Hazánkban a Kiskunságon (Fülöpháza) fogott hím és nőstény példány valószínűleg a faj legnyugatibb előfordulása. Életmódja ismeretlen (V, VI.)

karcewskii (DRABER-MONKO, 1965)

5 (4) A billér feketésbarna.

6 (7) A nőstény tojócsöve osztatlan (139. ábra: F), oldalnézetben széles, erős, lefelé hajló kampót alkot, mely kikészítés nélkül is jól látható. Nagyon nehéz, sokszor lehetetlen a hímek elválasztása a *pandellei* DUPUIS-től. Cercusuk oldalnézetben rövidebb, domborúbb, a surstylus háromszög alakú, a cercust kipreparálva látható, hogy a 2 felét középen csak keskeny híd köti össze (139. ábra: B és C). Sajnos ez az utóbbi bélyeg szárazon preparált állaton nem látható. Ilyenkor az együtt fogott nőstények alapján lehet nagy valószínűséggel meghatározni. A hím homlokának szélessége 1/6-a a szemnek, aminek fele a homloksávra esik. Az orca keskeny, a csáp csak fele az arc hosszának, a pofaszögletben több erős vibrissa áll, a nagy vibrissa alig emelkedik ki (139. ábra: A). A pofa nagyon keskeny, csak 1/15 része a szem magasságának. A tapogató csenevész, alig 1/4-e a haustellum hosszának. A tor felülnézetben teljesen fekete, a potroh is teljesen fekete, de a 3—5. szelvény a középsáv ék alakú maradványaival kékesszürkén hamvas (139. ábra: D). 3,5—5 mm.

Egész Európában elterjedt, kivéve a magas északot, keleten Szibérián át a Csendes-óceánig és Japánig megtalálták. Hazánkban sík- és hegyvidéken egyaránt országszerte közönséges. Kinevelték a *Chilacis typhae* PERRIS, *Aethus nigritus* FABRICIUS, *Nysius lineatus* COSTA, *Cymus glandicolor* HAHAN, *Kleidocerys truncatulus* WALKER és *Nithecus jacobeae* SCHILLING poloska fajokból (IV—IX.) — Törpe-poloskafürkész

pusilla MEIGEN, 1824

7 (6) A nőstény tojócsöve felülnézetben félig hasított (139. ábra: I), oldalnézetben a végén apró, felfelé hajló horogban végződik (139. ábra: J). A hím cercusa oldalnézetben nagyobb, laposabb (139.

ábra: G), felülnézetben (kipreparálva) a két felet széles híd köti össze (139. ábra: H), surstylusa a végén alig szélesedik ki. Egyebekben teljesen hasonló az előző fajhoz. 4 mm.

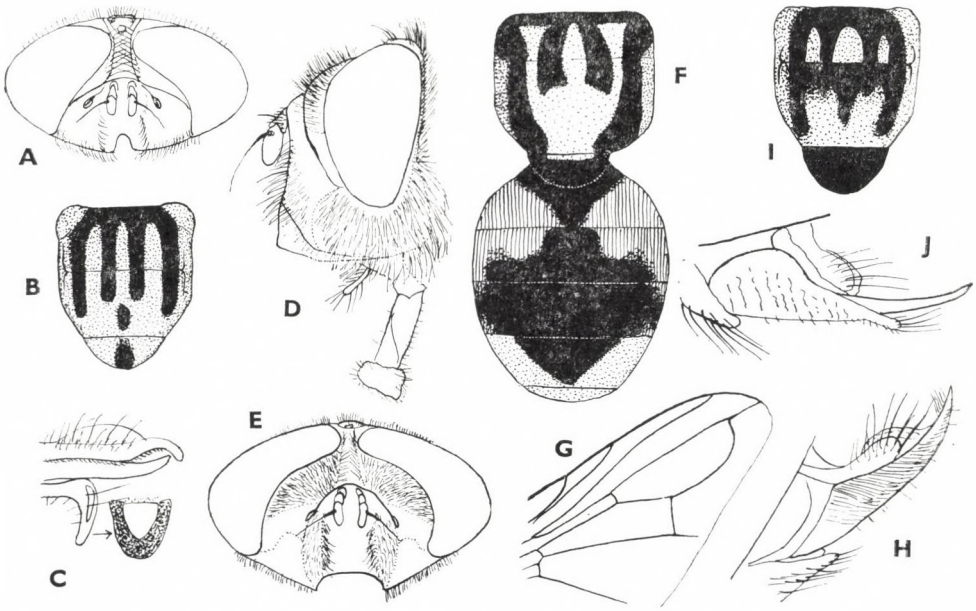
Európa középső övezetében Franciaországtól Magyarországig megtalált ritka faj. Hazánkban az ország különböző vidékeiről került elő 1—1 példány. Életmódja ismeretlen (IV—IX.)

pandellei (DUPUIS, 1957)

8 (1) A járomlemez elöl kiszélesedik és sűrű sorokban szőr fedi (140. ábra: E).

9 (12) 8—14 mm-es fajok. A szájperem nem vagy csak kevéssé hajlik előre (140. ábra: D).

10 (11) Az *m* ér hegyesszögben fut ki az r_{4+5} érre (137. ábra). A hátulsó combok nagyrészt vörösek. A tor oldalát vörösessárga szőr fedi. A hím homloka 1/5-e a szem szélességének, előrefelé hirtelenül kiszélesedik (140. ábra: E). Az orca keskeny, az arcléc széles, a felszínét fehér szőrözet borítja, a peremén fekete és csaknem egyforma hosszú sűrű vibrissák sorakoznak (140. ábra: D). A pofa széles, a szem magasságának 3/10-ét éri el, nagy részét a hosszú fehér szőrökkel fedett tarkó-kiöblösödés foglalja el. A tarkó homorú és csak

140. ábra. A: *Phasia subcoleoptrata* LINNÉ ♂ feje, B: ♀ torrajzolata és C: tojócsöve oldalról és elölről — D: *Phasia hemiptera* FABRICIUS ♂ feje oldalról és E: elölről — F: *Ph. aurigera* EGGER ♂ tor- és potrohrajzolata (a vonalazott rész fényes sárga, a pontozott aranyszínűen hamvas), G: szárnycsúcsa és H: tojócsöve — I: *Ph. obesa* FABRICIUS ♂ torrajzolata és J: ♀ tojócsöve (Eredeti)

fehér szőrözet borítja. A hát fekete, a varrat előtt leheletszerűen hamvas, 4 széles fekete sáv díszíti, erősebben hamvas a válldudor, az oldalperem meg a pajzsocska hátulsó széle. A potroh nagyrészt fekete, a pereme kisebb-nagyobb kiterjedésben vörösessárga, ugyanolyan színű szőrrel fedett. A szárny barnás alapszínű, 3 sötétebb folttal az elülső ér, az *m* ér és a szárnycsúcs tájékán (137. ábra). A nőstény homloka keskenyebb, a pofa széles, a szem magasságának 1/4-ét eléri. A szárny foltos. Egyébként hasonló a hímhez. 11—14 mm.

Hazája Európa, kivéve a magas északot; Közép-Ázsián, Szibérián át Japánig és Kamcsatkáig megtalálták. Magyarországon a magasabb hegyeink lakója (Bakony, Mátra, Bükk hegység), de csak kis számban gyűjtötték. Gazdái: *Palomena prasina* L. és *Pentatoma rufipes* L. (VII, VIII.) — Óriás-poloska-fürkész

hemiptera (FABRICIUS, 1794)

11 (10) Az *m* ér majdnem derékszögben fut ki az r_{4+5} érre (140. ábra: G). A combok feketék. A tor oldalát fehér szőrök borítják. A hím homloka csak körülbelül 1,5-szer olyan széles, mint az elülső pontszem. A gyengén hamvas járomlemezt sűrű fekete szőrözet fedi. A pofa és a tarkó szőrözete hosszú és fehér színű. A tarkó felső fele aranysárgán hamvas. A hím torának hátoldalát nagy aranysárga hamvas folt díszíti, 2 fekete sávja csak a közepéig ér (140. ábra: F). A potroh szegélye változó szélességben vörösessárga, a közepe fekete, az 5—6. szelvény aranyszínűen hamvas. A szárny csúcsa gyengén füstös. A nőstény homlokának szélessége a legkeskenyebb helyen nem éri el a pontszemet. Tarkója sötétszürkén hamvas. A tor fekete alapon vasszürkén hamvas, 4 elmosódott feketés sávval. A potroh nagyrészt fekete, kétoldalt a 2—3. szelvényen szélesen, a 4—5.-en keskenyen sárga; a szelvényhatárok gyengén hamvasak. A szárny víztiszta. A tojócső felfelé hajlik (140. ábra: H). 8—13 mm.

Európa középső övezetében és a Távol-Keleten (Primorje) mutatták ki. Hazánkban ritka, 1—1 példányt fogtak hegyvidékeinken (Pilis, Mecsek, Mátra, Bükk hegység), de megtalálták a síkságon is (Ócsa, Kistarcsa). Kinevelték a *Palomena prasina* L., *Rhaphigaster nebulosa* PODA, *Gonocerus juniperi* HERRICH-SCHAEFFER, *G. acuteangulatus* GOEZE és *Coreus marginatus* L. poloska fajokból. Évi két nemzedéke van (VI, VIII—IX.)

aurigera (EGGER, 1860)

12 (9) 3—10 mm-es fajok. A szájperem erősen előreáll.

13 (14) 3—3,5 mm. A tor egyszínű fekete, hamvasság nélkül. Az orca végig szőrös, kivéve a szem felőli sávot (141. ábra: A). A nőstény ivarszervét félreismerhetetlenné teszi az evezőlapát alakú 7. haslemez (141. ábra: B). A pofát csaknem teljes szélességben elborítja a tarkókiöblösödés. A hím homloka 1,5-szer olyan széles, mint az elülső pontszem. Az orca, az arc és a csáp sötétszürkén hamvas. A potroh csillogó fekete, hátulról nézve gyenge barnásszürke hamvassággal. A szárny színtelen. A nőstény homloka keskenyebb, mint az elülső pontszem, az összetett szemek csaknem összeérnek.

E ritka faj elterjedését rosszul ismerjük. Megtalálták Nyugat- és Dél-Európában, az Urálban és Távol-Keleten. A közbeeső területekről nincs adatunk. Hazánkban ritka, 1—1 példányt fogtak Csévharaszt és Szigliget mellett, a Bükk és a Zempléni-hegységek, valamint a Cserhát hegységben. Életmódja ismeretlen (VII—IX.)

barbifrons (GIRSCHNER, 1887)

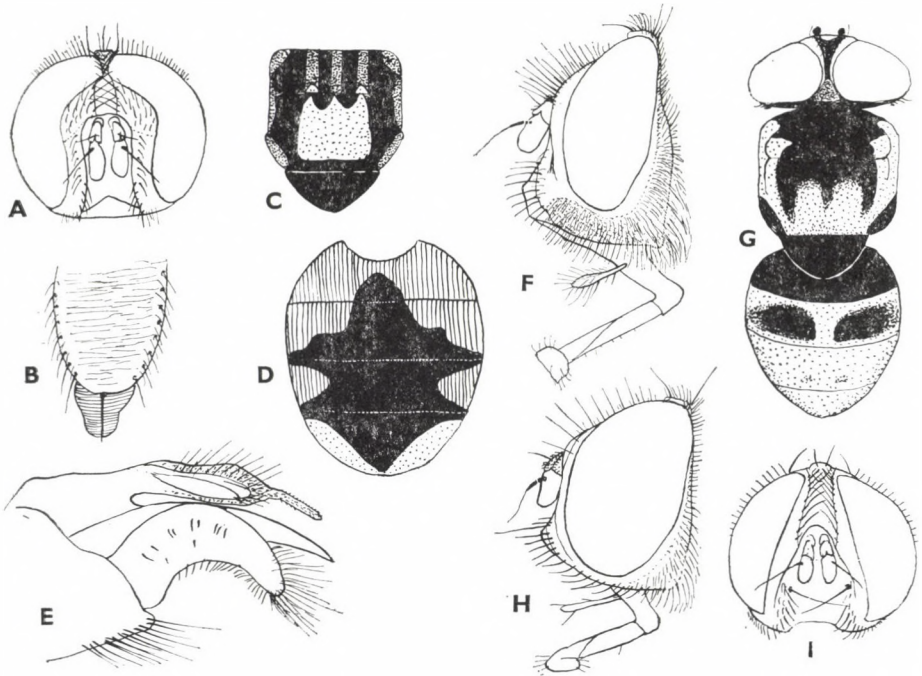
14 (13) 4—10 mm. A tor hamvas, az orca nem szőrös, kopasz. A nőstény 7. haslemeze kúp alakú.

15 (18) Hímek. A szárny foltos. A karmok és a tapadókorongok hosszabbak, mint az utolsó lábfejíz.

16 (17) A hátat fekete alapon aranyszínűen hamvas ötszögű folt és szürkén hamvas sávok díszítik (141. ábra: C), a potroh vörös és fekete, az 5. tergitjén aranyszínű félhold alakú hamvasság tűnik elő (141. ábra: D). A szájperem fényes. A homlok olyan széles, mint a pontszem. A válludor és a hát oldala ezüstösen-aranyszínűen hamvas. A billér sárga. 7—10 mm.

Európa középső sávjában és kelet felé Szibérián át Japánig megtalálták. Hazánkban a század elején THALHAMMER gyűjtötte Pécsett, újabb adatunk nincs. Életmódja ismeretlen (VIII, IX.)

aurulans MEIGEN, 1824 ♂

141. ábra. A: *Phasia barbifrons* GIRSCHNER ♂ feje elölről és B: tojócsöve felülről — C: *Ph. aurulans* MEIGEN ♂ tor- és D: potrohrajzolata, valamint E: tojócsöve oldalról — F: *Opesia cana* MEIGEN ♂ feje — G: *Strongygaster celer* MEIGEN ♂ tor- és potrohrajzolata, valamint H: ♂ feje oldalról — I: *S. globosa* MEIGEN ♂ feje elölről (C—E: DRABER-MONKO nyomán, a többi eredeti)

17 (16) A hát ezüstszürkén hamvas, 4 fekete sávval (140. ábra: I), a potroh teljesen fekete alapszínű. Homloka 2-szer szélesebb, mint az elülső pontszem. A járomlemez belső fele szőrös, a külső fele kopasz és sűrűn világosszürkén hamvas. A potroh fekete, a hamvassága nagyon változatos minden átmenettel; lehet fényes fekete, gyengén hamvas vagy egészen sűrűn zöldesszürkén hamvas. A szárnyon többnyire 2 füstös folt látható, az egyik az r_1 ér és a peremér között, a másik az *rm* és az *mcu* haránterecket veszi körül. 4—6 mm.

Szélesen elterjedt faj. Megtalálták egész Európában a sarkvidéki tundrákat kivéve, Észak-Afrikában, Elő- és Közép-Ázsiában, Szibérián át a Csendes-óceánig és Japánig. Hazánk valamennyi hegyvidékén gyakori, 1—1 példányt a síkságon (Csévharaszt, Tompa) is fogtak. Kinevelték a *Zicrona coerulea* L. poloskából (V—IX.)

obesa (FABRICIUS, 1798) ♂

18 (15) Nőstények. A szárny víztiszta. A karmok rövidebbek, mint az utolsó lábfejíz.

19 (20) A 7. sternit keskeny és egyenes, a hegye kissé felhajlik (140. ábra: J). Az arcrés (a homlokrés alsó vége) fejletlen, a homlok alig szélesebb, mint az elülső pontszem. A hát erősen hamvas, 4 fekete sávval. A potroh fekete, a 3—5. szelvény gyengén hamvas. 4—6 mm

obesa (FABRICIUS, 1798) ♀

20 (19) A 7. sternit erősen lefelé görbül (141. ábra: E), az arcrés erősen fejlett. A tor bársonyfekete, a fénnyel szemben nézve aranyhomokszerű hamvassággal. A fekete potrohot gyenge szürke hamvasság fedi. 5—7,5 mm **aurulans** MEIGEN, 1824 ♀

221. nem: **Opesia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1863

Mindkét ivar homloka keskeny, az orca szélesebb, mint a csáp, a pofa széles (141. ábra: F). A csáp rövid, csak az arc feléig ér. A toron általában 0 + 1 acrostichalis, 2 + 3 dorsocentralis, 0 + 1 intraalaris, 2 vállsörte és a pajzsocskán 3 pár erős sörte áll. A potroh 2. és 3. tergitjén 1—1 pár középperemsörte, a 4—5. szelvényeken teljes peremsörte sor található. A tor hamvas és 3—4 fekete sáv díszíti, a potroh fekete, esetleg az oldalain vörösesen áttetsző és sűrű sárgásszürke hamvasság fedi. A szárny színtelen, az R_5 sejt általában nyitott. A lábak feketék.

A nem 3 palearktikus faja Európában is él, 2-t hazánkban is fogtak, a 3. is várható.

1 (2) A homloksörték az orcán a 2. csápíz közepéig érnek, a verticalis sörték szőrszerűek, és alig különböznek a postocularis sörtéktől. A potroh 3. szelvényének hátulsó szélén mindkét oldalon 1—1 sötét folt található, amelyek a nőstényeken feketék, a hímeken a barna hamvasság alatt alig láthatók. A hím elülső karmai alig hosszabbak, mint az utolsó lábfejíz. A nőstény postabdomenje fényes fekete.

A 7. sternit hosszabb, mint amilyen széles, és kipreparálás nélkül is látható. A homloksörtéket hasonlóan a *cana*-hoz számos hosszú szőrszál kíséri. 6—7 mm.

Svájcból írták le, és fogták Ausztriában a Lajta hegységben is. Hazánkban még nem találták, de előkerülése várható. Életmódja ismeretlen (IX—X.)

[**descendens** HERTING, 1973]

2 (1) A homloksörték csak a csáptőig, az 1. íz közepéig érnek (141. ábra: F). A verticalis sörték legalább valamivel erősebbek a postocularis sörteknél. A potroh 3—5. hátlemeze egyenletesen sűrűn szürkén hamvas, a 3.-on nincsenek fekete foltok. A hím elülső lábának karmai olyan hosszúak, mint a 4 + 5. lábfejízek együtt.

3 (4) Az orca elölről nézve 1,5—2-szer olyan széles, mint a 3. csápíz. A hím homloksörtéit meglehetősen sok szőrszál kíséri (141. ábra: F). A hát szürkén hamvas, a varrat előtt 3 fekete középsáv húzódik, amelyek a hímeken gyakran összeolvadnak, míg a nőstényeken a középsáv néha gyenge és csak bizonyos szög alatt látható. A hím torpikkelye alig sárgás, a nőstényeké csaknem fehér. A nőstény 7. haslemeze nem hosszabb, mint a 6. és nem feltűnő. A cercuson hosszú, előrehajló szőrzet áll. 7—8 mm.

Európa középső és déli övezetében, Szibériában és Mongóliában mutatták ki. Hazánkban ritka, inkább alföldi állat (Apajpuszta, Hejőbába, Hortobágy, Máriagyüd). Gazdaállata ismeretlen (V.)

cana (MEIGEN, 1824)

4 (3) Az orca 1—1,5-szer olyan széles, mint a 3. csápíz, a homloksörtéket csak kevés és nagyon rövid szőrszál kíséri. A hím háta fekete alapon szürkén hamvas, a varrat előtt 4 széles fekete sávval, a nőstény 7. haslemeze körülbelül olyan hosszú, mint amilyen széles, és fényes fekete, jóval hosszabb, mint a hamvas 6. haslemez. A cercus szőrei rövidek, jelentéktelenek. 6,5—9 mm.

Európa középső és déli övezetének lakója, Ázsiában Transzkaukáziában, Szibériában a Csendes-óceánig és Japánban is megtalálták. Hazánkban kevés helyen, a Börzsöny és a Cserhát hegységekben gyűjtötték. Életmódja ismeretlen (VI—VIII.)

grandis (EGGER, 1860)

222. nem: **Strongygaster** MACQUART, 1834

Feje csaknem félgömb alakú (118. ábra: L), oldalnézetben a nagy szemek uralkodnak. Mindkét ivar homloka egyformán keskeny, az orca, a pofa még keskenyebb. Az R_5 szárnysejt nyele rövid. A csáp rövid, a 3. íze majdnem 2-szer hosszabb, mint a 2. íz. A nagy vibrissa magasan a szájperem felett áll (141. ábra: I). A potrohon perem és discalis sörték találhatók, a haslemezek jól láthatók, az ivarszervek rejtettek, nincs külsőleg látható tojócsövük.

A nem 2 európai faját hazánkban is megtalálták. Egy 3. fajt Japánból írtak le.

1 (2) A homlok 1/3 olyan széles, mint a szem (141. ábra: I). A szájperem nem áll előre. Az orca és pofa olyan szélesek, mint a 3. csápíz. A csápsörte az 1/6-áig vastagodott meg. A toron a varrat előtt 4 keskeny fekete sáv tűnik elő, a potroh egyszínű szürkén hamvas, hátulról nézve 4 nagy gyengén csillámló folt látható. A mintegy 10 homloksörte hátrafelé csak kevéssé rövidül meg (118. ábra: L), a járomlemez kopasz. A haustellum 4-szer hosszabb, mint amilyen vastag, a tapogató rövid, vékony és sárga színű. A toron 1 + 2 acrostichalis, 2 + 3 dorsocentralis, 2 humeralis és 2 erős sternopleuralis sörte áll, utóbbiak között néhány rövidebb sörte található. A lábak feketék, a szárny színtelen, a billér sárga. 5,5—6 mm.

Európa középső és déli övezetéből, valamint Szibériából és Mongóliából kimutatott ritka faj. Magyarországon csak Tiszatarjánban és Hejőbábán találtak összesen 3 példányt. Lárváját a *Lasius niger* L. hangya nőstényeiből nevelték ki. Az érett lárva elhagyja gazdáját, amelyet nem öl meg, csak meddővé tesz (VII.)

globula (MEIGEN, 1824)

2 (1) A homlok 1/5-e a szem szélességének. A szájperem előreáll. Az orca vonalszerűen keskeny, a pofa csak fele a 3. csápíz szélességének (141. ábra: H). A csápsörte az 1/3-áig vastagodott meg. A toron a varrat előtt egyetlen nagy fekete folt látható, mely hátrafelé 3 sávba megy át, a potroh világosszürkén hamvas, a 2. szelvény fekete, a 3.-on 2 nagy sötét folt található (141. ábra: G). 5—6 mm.

Európa középső övezetében és Mongóliában gyűjtött ritka faj. Hazánkban egyetlen példányát a Bakony hegységben Eplénynél találták. Életmódja ismeretlen

celer (MEIGEN, 1838)

223. nem: **Diplopota** BEZZI, 1918

Teljesen fekete, apró, 2 mm-es legyek feltűnően hosszú, térdesen meghajlott szívókával és aránylag hosszú, 3 mm-es szárnnyal.

A nem egyetlen európai faját hazai példányról írták le.

— — A test fekete, a tor gyengén hamvas, a potroh lapos, sűrű fekete szőrözet fedi, erősen szürkén hamvas, csak a középsáv és a szelvények hátulsó pereme sötét. A billér fekete, a torpikkely fehér. A homlok keskeny, a homloksáv fekete, a fejtetőn vonalszerűen keskeny. Az orca kopasz, fekete, a közepe alul előredomborodik. A szívóka haustelluma 1/3-ával túlnyúlik a fejen, a pálcaszerű ajakpárna visszahajlik, kezdete keskeny, a csúcsán nem szélesedik ki. A tapogató nagyon vékony, és mint a szívóka, sötét. A homloksörték szőrszerűek, nem mennek a csáptő alá. A csáp fekete, a 3. íz 4-szer hosszabb, mint a 2. íz. A csápsörte fekete, csaknem kopasz, a töve megvastagodott. A fekete tor és a pajzsocska vékonyan hamvas, utóbbin 4 kissé erősebb sörtécske áll. A potroh elég erősen hamvas. A lábak sörtéi gyengék. A szárny színtelen, víztiszta. A peremér az r_{4+5} torkolatán túlér, így vége kissé visszahajlik. A középső harántér

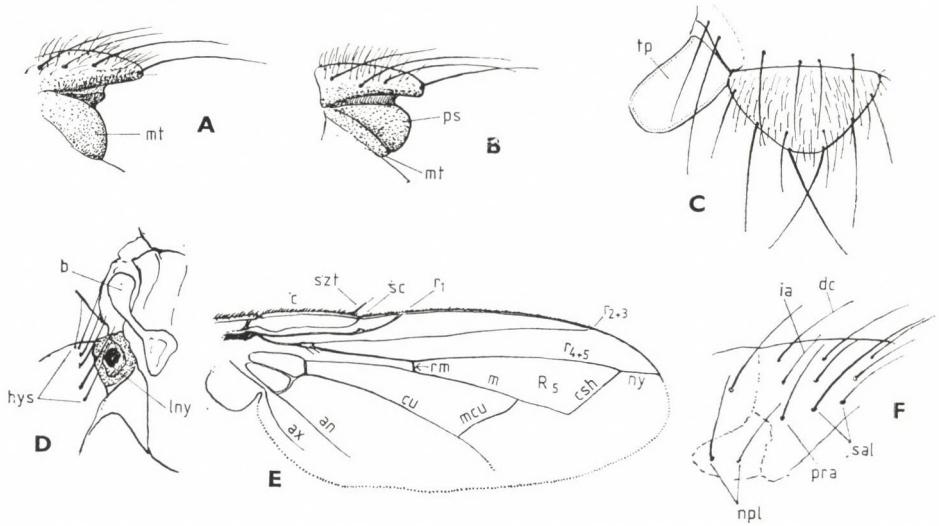
az r_1 és torkolata előtt áll. Az *mcu* harántér az *rm* érhez közelebb áll, mint az *m* ér könyökéhez. Az *m* ér ívben hajlik előre, és majdnem merőlegesen egyesül az r_{4+5} érrel. Az R_5 sejt nyele hosszú. 2 mm, a szárny 3 mm.

A faj egyetlen ismert példányát, amelynek alapján a múlt század végén leírták, Dömsöd-Apajpusztán fogták. A típus 1929-ben még megvolt, de 1956-ban a Természettudományi Múzeumban elégett. Azóta sem hazánkban, sem külföldön újabb példány nem került elő, bár Apajpusztán sok éven át rendszeresen gyűjtöttünk. Életmódja ismeretlen. Hibásan azonosították az *Ancystrophora mikii* SCHINER, 1865 fajjal

hungarica (THALHAMMER, 1897)

78c/a. család: RHINOPHORIDAE — ÁSZKALEGYEK

A kis, csak kevés fajt számláló család a Tachinidae és Sarcophagidae családok között helyezkedik el. Az előbbitől elválasztja a postscutellum hiánya (142. ábra: A és B), az utóbbitól a pajzsocskától meredeken elálló torpikkely (142. ábra: C) és a keskeny 2. haslemez, mely nem fedi a szomszédos hátlemezek peremét. Egyezik viszont velük abban, hogy hypopleuralis sörtéi vannak (142. ábra: D) és a szárny közepere (*m*) mindig felhajlik az r_{4+5} ér felé (142. ábra: E, m-csh).

142. ábra. A: Rhinophorida pajzsocskája oldalnézetben (*mt* = metanotum) — B: Tachinida pajzsocskája (*mt* = metanotum, *ps* = postscutellum) — C: Rhinophorida torpikkelye (*tp*) és pajzsocskája — D: a tor oldalának részlete (*b* = billér, *hys* = hypopleuralis sörték, *lny* = légzőnyílás) — E: *Stevenia atramentaria* MEIGEN szárnyerei (*an* = analis, végsőér, *ax* = axillaris, hónaljér, *c* = costa, szegélyér vagy peremér, *csh* = csúcsharántér, *cu* = cubitus, könyökér, *m* = medius, középér, r_1, r_{2+3}, r_{4+5} = a radius, sugárér ágai, *rm* = radiomedialis vagy elülső harántér, *mcu* = mediocubitalis vagy hátulsó harántér, *ny* = az R_5 sejt nyele, *sc* = subcosta, mellékér, *szt* = szárnytövis) — F: Rhinophorida szárnytöve feletti sörték (*dc* = dorsocentralis sörte, *ia* = intraalaris sörte, *npl* = notopleuralis sörték, *pra* = praealaris sörte, *sal* = supraalaris sörték) (Eredeti)

Kicsiny, ritkán közepes nagyságú, fekete, fényes vagy gyengén hamvas legyecskék. Szárnyuk, potrohuk többnyire keskeny. A fej arcrésze általában rövidebb, mint a homlok (143. ábra: A), a homloksörték általában nem mennek le az orcára, a csáp a szem közepe alatt ered, a csápsörte lehet kopasz vagy tollas. A hímek homloka lehet keskeny vagy széles, a nőstényeké mindig széles. A szem kopasz. A tor sörtéi (2. ábra: A) fontos bélyegek a fajok elválasztásában. Általában 1 + 1 acrostichalis (*ac*), 2 + 3 dorsocentralis (*dc*), 0 + 2 intraalaris (*ia*), 1 posthumeralis (*ph*), 3 humeralis vagy vállsörte (*h*), amelyek állhatnak egyenes vonalban vagy talppontjaik háromszöget zárnak be, 3 supraalaris (*sa*) sörte található, amelyek közül az elsőt praealaris (*pa*) sörtének hívjuk. A pajzsocskának (scutellum) csúcsán erednek az erős vagy gyenge apicalis vagy csúcssörték (*ap*), ezenkívül többnyire van pár lateralis vagy oldalsörte (*lat*) és csak némely csoportban található erőteljes basalis (*bas*) sörte. A szárny R_5 sejtjének vége lehet nyitott (2. ábra: E), zárt vagy nyeles (142. ábra: E). Az *m* ér ívben vagy sarkosan törik, felhajló részét csúcsharántérnek (*csh*) nevezzük, amely lehet domború, egyenes, de sosem homorú, mint a Sarcophagidae család fajain. A lábsörték elnevezése hasonló, mint a Tachinidae család esetében. A potroh általában hosszúkás tojásdad alakú. Hátlemezek (tergit) és csökevényes haslemezek (sternit) borítják. Fontos bélyeg a 2. potrohszelvény (1. látható hátlemez) szegélyén levő középső peremsörték fejlettsége vagy hiánya.

Csak kevés fajnak ismerjük az életmódját, ezek valamennyien az ászkákban, Isopodákban élősködve fejlődnek. Kivéve a csigákból nevelt *Angioneura cyrtoneurina* ZETTERSTEDT fajt. Valószínű, hogy a többi faj gazdaállatai is ászkák. Irodalmi adatok szerint a természetben fogott ászkák 3—25%-ából neveltek ki Rhinophoridákat. A peterakást még nem figyelték meg, a nőstény valószínűleg nem a gazdaállatra, hanem a nedves talaj réseibe petézik, a kikelő lárvák maguk keresik meg gazdaállatukat. A lárva rendesen a 2. lárvafokozatban a gazdaállat testében telel át. Eleinte élni hagyja a gazdáját, de petefészkét elsorvasztja, azért a fertőzött nőstény állat petezsákja sem fejlődik ki. Tavasszal a légylárva gyors fejlődésnek indul, az ászka elpusztul, a nyű a gazda bőrében alakul bábbá. A báb hátulsó légzőnyílása kissé kiemelkedik és 3 légzőrés van rajta. Az elülső légzőnyíláson (stigma) 5—18 nyílást találhatunk.

A Rhinophoridae családnak több mint 50 faját írták le a palearktikus régióból, túlnyomórészt Európából. Hazánkban eddig 13 fajt mutattak ki, 1 fajt a Déli-Kárpátokban gyűjtöttek, további 14 faj előkerülése még várható vagy lehetséges, ezért munkánkba 28 fajt vettünk fel.

A nemek határozókulcsa

1 (4) A pajzsocska csúcssörtéje gyenge, a lateralis sörte közepét sem éri el. Az R_5 sejt nyitott vagy a szárnyperemen zárt.

2 (3) A praealaris sörte erős, alig rövidebb, mint az első dorsocentralis (142. ábra: F, *pra*). Az elülső intraalaris sörte erős. A varrat előtt acrostichalis sörték állnak. A hátulsó tibiának nincs posteroventralis sarkantyúja (= *Morinia* ROBINEAU-DESVOIDY, 1830)
2. nem: **Melanomya** RONDANI, 1856

3 (2) A praealaris és elülső intraalaris sörte csökevényes (a középső eléggé fejlett). A varrat előtt nincs acrostichalis sörte. A hátulsó tibia posteroventralis sarkantyúja gyenge, de határozott
1. nem: **Angioneura** BRAUER & BERGENSTAMM, 1893

4 (1) A pajzsocska csúcssörtéje többnyire erős, a lateralis sörte nem vagy alig ér túl rajta, ha azonban gyenge, akkor az R_5 sejt hosszú nyeles.

5 (8) A praealaris sörte erős, alig rövidebb, mint a varrat mögött álló első dorsocentralis sörte.

6 (7) A tor háta és potroha teljesen fekete, nem fedi hamvasság. Az r_{4+5} tövén nincs szőrözet. A hátulsó lábszár posteroventralis sarkantyúja csökevényes (= *Anthracomya* Rondani, 1856)
3. nem: **Morinia** Robineau-Desvoidy, 1830

7 (6) A potrohszelvényeken legalább az elülső peremükön hátulról nézve keskeny hamvasság látható. A hátat határozott hamvasság díszíti. Az r_{4+5} tövén néhány szőrszál vagy sörtécske áll. A hátulsó lábszár posteroventralis sarkantyúja erőteljes
6. nem: **Phyto** Robineau-Desvoidy, 1830

8 (5) A praealaris sörte gyenge vagy hiányzik.

9 (12) Az orca alsó részében néhány erős sörte áll (148. ábra: B és D), hosszuk eléri a homloksörtékét.

10 (11) Az R_5 sejt nyitott vagy a csúcs alatt zárt. A középső lábszáron csak 1 anterodorsalis sörte áll (= *Frauenfeldia* Egger, 1856)
7. nem: **Trichogena** Rondani, 1856

11 (10) Az R_5 sejt rövid vagy többnyire hosszú nyelű. A középső lábszáron több anterodorsalis sörte áll
8. nem: **Stevenia** Robineau-Desvoidy, 1830

12 (9) Az orca egyenletesen rövid szőrös vagy kopasz.

13 (20) Az R_5 sejt nyeles, a nyél legalább olyan hosszú, mint az *rm* harántér.

14 (15) A szájperem előreáll. A pofa alig szélesebb, mint a 3. csápíz. Az orcán 1 sor apró sörtécske fut végig (148. ábra: F). A szárny kissé szürkés. A csúcsharántér tompaszögben hajlik fel az *m* érből
9. nem: **Rhinophora** Robineau-Desvoidy, 1830

15 (14) A szájperem nem áll előre. A pofa sokkal szélesebb, mint a 3. csápíz. Az orca kopasz vagy csak a felső részén áll néhány szőrszál. A szárny füstös, az ereket sötét szegély kíséri. Az *m* ér csaknem derékszögben törik meg.

16 (17) A szem oldalnézetben csaknem az egész fejet elfoglalja (128. ábra: C), a pofa magassága nem éri el a szem magasságának 1/10-ét. Fényes

fekete, alig 4 mm-es zömök legyecske. (A Tachinidae család Phasiinae alcsaládjába tartozó *Lithophasia hyalipennis* FALLÉN ide futhat ki csökevényes postscutelluma és elálló torpikkelyei miatt.)

17 (16) A pofa magasabb, a szem kisebb.

18 (19) A pofa magassága kisebb, mint a szem magasságának a fele (150. ábra: B). A homlokon legfeljebb 2—3 orbitalis sörte áll. A torpikkely világos színű. Az *mcu* harántér visszafelé dől (150. ábra: A) (= *Chaetostevenia* BRAUER, 1895)
10. nem: **Paykullia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

19 (18) A pofa magasabb a szem fél magasságánál. Mindkét ivarnak 3—4 felső orbitalis sörtéje van. A torpikkely füstös. Az *mcu* harántér normális állású 11. nem: **Melanophora** MEIGEN, 1803

20 (13) Az R_5 sejt nyitott vagy a csúcsán zárt, vagy csúcsrésze hiányzik.

21 (22) Az orca olyan széles vagy szélesebb, mint a 3. csápíz. A szájperem erősen előreáll. A 3. és 4. potrohszelvényen köztes sörték állnak. 6—8 mm 5. nem: **Rhinomorinia** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

22 (21) Az orca legkeskenyebb részén sokkal keskenyebb, mint a 3. csápíz. 3—4 mm (= *Hoplisa* emend.) 4. nem: **Oplisa** RONDANI, 1862

1. nem: **Angioneura** BRAUER & BERGENSTAMM, 1893

Kicsiny, fekete színű hamvas vagy fényes legyek. A hímek homloka keskenyebb, a nőstényeké szélesebb. Az orca feltűnően keskeny (143. ábra: A) és kopasz. A toron az acrostichalis sörték száma 0 + 1, a dorsocentralisoké 2 + 3, az intraalarisoké 0 + 2 (1). A 3 vállsörte egyenes vonalban áll vagy a középső csak kevéssé áll előbbre. A praealaris és az 1. intraalaris sörte csökevényes. A pajzsocska csúcssörtéje legfeljebb fele olyan hosszú, mint az oldalsörte. Az elülső lábszáron 1 anterodorsalis sörte áll, a hátulsó lábszáron rövid, de határozott posteroventralis sarkantyú is található. A szárny R_5 sejtje nyitott és a szárnycsúcsban végződik.

A nembe 3 európai faj tartozik, mindhármat hazánkban is megtalálták. Életmódjuk ismeretlen.

1 (2) A torpikkely a pajzsocskához simul. A hím homloka a legkeskenyebb helyén keskenyebb, mint a 3. csápíz, a nőstény homloksávja 2-szer olyan széles, mint az egyik járomlemez. A középső lábszáron nincs anteroventralis sörte. Az állat fekete, a feje szürkén, a háta felülnézetben barnásfeketén hamvas. A hím orcája keskeny (143. ábra: A), a pofa széles. A potroh erősen barnásszürkén hamvas, középen fekete hosszanti sávval, a szelvények hátulsó pereme barnás. A szárny színtelen, a basicosta barna, a billér sárgás. A lábak sötétek, a karmok nem hosszabbak, mint az 5. lábfejíz. A nőstény hasonló színezetű, a járomlemez világosbarnán hamvas. 4 mm.

Európa középső övezetében él Dél-Skandináviától az Alpok vonaláig és Ukrajnáig. Hazánkban alacsonyan fekvő területeken Keszthelytől a Hortobágyig több helyen megtalálták, de sehol sem gyakori (VI—IX.)

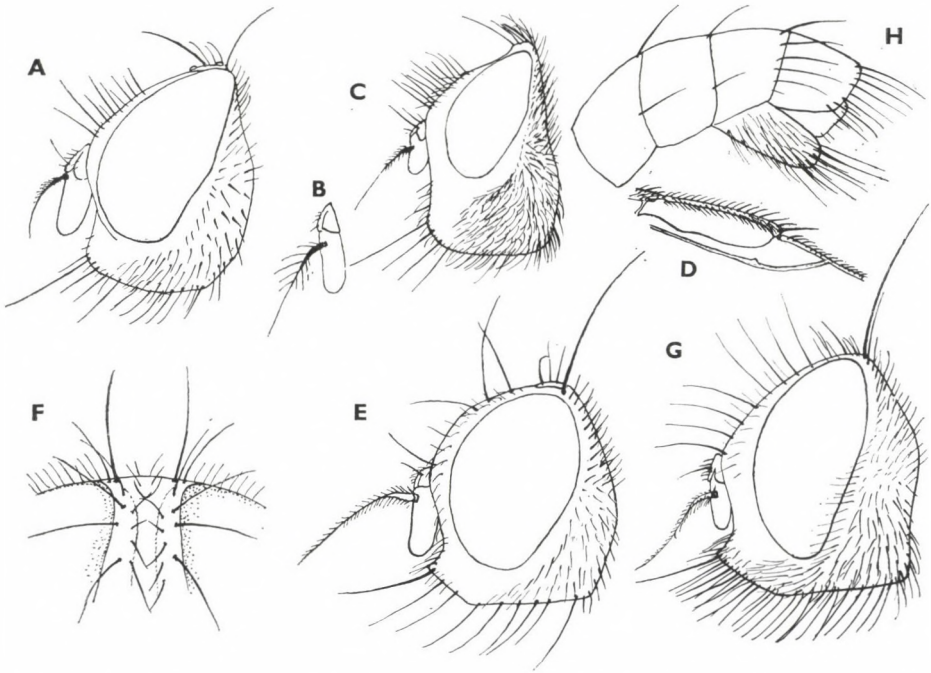
acerba (MEIGEN, 1838)

2 (1) A torpikkely kerek, a pajzsocskától eláll. A hím homloka szélesebb, mint a 3. csápíz. A nőstény homloksávja nem szélesebb, mint a járomlemez. A középső lábszáron mindkét ivarnak van anteroventralis sörtéje.

3 (4) A csápsörte csaknem kopasz. A pajzsocska apicalis sörtéje erős, hosszabb, mint a pajzsocska. A billér sárgás. A 2. potrohszelvényen peremsörték állnak. A hím járomlemezét, orcáját, válldudorát világos hamvasság fedi, a toron csak gyengén látható a hamvasság, a potrohszelvények elülső fele hamvas. A nőstény járomlemeze, tora, potroha fényes fekete, csak a válldudora hamvas. A hím homloka 3/4 olyan széles, mint a szem, a nőstényé eléri a szem szélességét. A pofa magassága 1/4-e a szemének. A szárny színtelen. 5 mm.

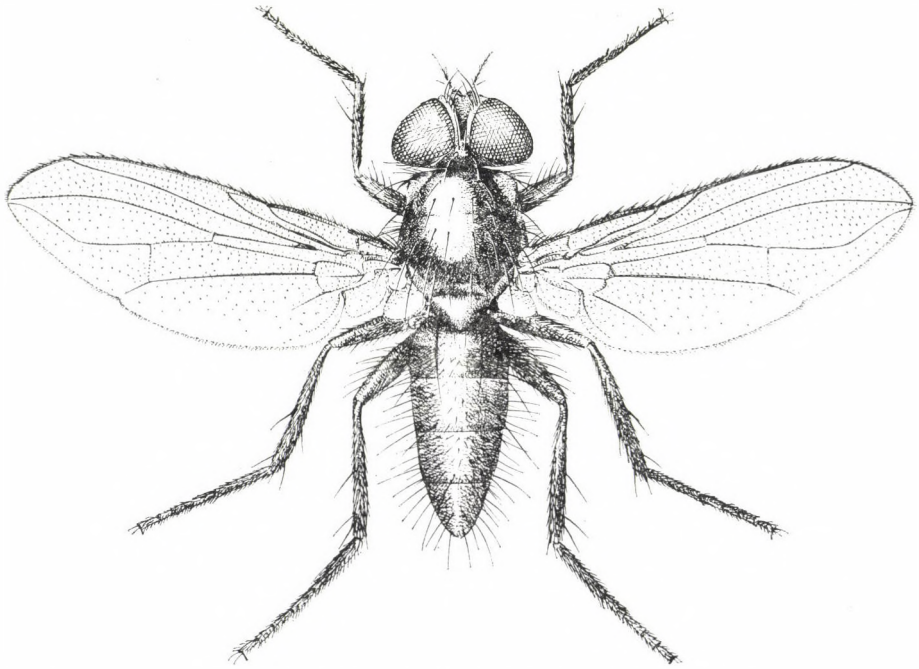
Közép-európai faj, Skandináviától Magyarországig mutatták ki. Hazánkban ritka, egyetlen nőstény példányát Keszthelyen gyűjtötték. Újabban csigákból sikerült kinevelni (VII.)

cyrtoneurina (ZETTERSTEDT, 1859)

143. ábra. A: *Angioneura acerba* MEIGEN ♂ feje — B: *Melanomyia nana* MEIGEN ♂ csápja — C: *Morinia melanoptera* FALLÉN ♂ feje — D: *Oplisa tergestina* SCHINER tüskés szárnypereme és E: feje — F: *Rhinomorinia sarcophagina* SCHINER ♀ homloka, G: ♂ feje és H: ♂ potroha oldalról (Eredeti)

4 (3) A csápsörte határozottan tollas. A pajzsocska csúcssörtéje szőrszerű vagy hiányzik. A billér feketés. A 2. potrohszelvényen nincs peremsörte. A fej szürkén hamvas, a tor háta és a potroh fényes fekete.

144. ábra. *Melanomya nana* MEIGEN ♂ (Eredeti)

A hím szárnya főleg az elülső peremén erősen füstös, a nősténye világosabb, az R_5 sejt általában zárt, a szárnytövis hosszú. A praealaris sörte hiányzik vagy csökevényes. 3,5—4 mm.

Németországból, Ausztriából és Ukrajnából jelentették. Hazánkban kis magasságban főleg a Dunántúlon és az alföldön Bátorligetig sok helyen gyűjtötték. Nem ritka (VI—IX.)

fimbriata (MEIGEN, 1826)

2. nem: **Melanomya** RONDANI, 1856

Apró, fényes fekete. A hím homloka keskeny (144. ábra), a csáptőnél erősen kiszélesedik. Az ocellaris és belső verticalis sörték erősen fejlettek, a külső verticalisok satnyák. A homloksörték csak a homlok feléig mennek fel. Az orca keskeny, 1 sor vékony sörtével. A csáp 3. íze kissé hosszabb, mint a 2., a csápsörte pillái feltűnően hosszúak (143. ábra: B). A toron 1 + 2 acrosticha-lis és 2 + 3 dorsocentralis sörte áll. A praealaris sörte hosszú és az oldal felé dől. A pajzsocskán erős lateralis és gyenge apicalis sörtepár áll. A potrohon nincsenek discalis sörték, csak peremsörték.

Egyetlen faj tartozik a nembe, mely hazánkban is él. Életmódja ismeretlen.

— — A feje sötéten hamvas, a tor gyengén hamvas, a hím potroha hátulról nézve sötét, barnásszürke hamvasságot mutat, kihagyva a fekete középsávot és a tergitek hátulsó peremét. A nőstény potroha fényes fekete. A szárnytőlemez és billér feketésbarna. A hím homloka keskenyebb a 3. csápíznél, a nőstényé körülbelül olyan széles, mint a szem. A szárny elülső része füstös. A hím karmai rövidebbek az utolsó lábfejíznél. 3—4 mm.

Európa középső és északibb övezetében, valamint Kazahsztánban otthonos. Hazánkban síkságon és hegyvidéken sokfelé közönséges (V—IX.)

nana (MEIGEN, 1826)

3. nem: **Morinia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Kis fekete legyek. A feltűnően széles pofa (143. ábra: C) 1/2—3/5-e a szem magasságának. Az orca kopasz. A nőstény homlokán nincs kifelé dőlő praeverticalis sörte. A toron 1 + 1 acrostichalis, 2 + 3 dorsocentralis és 0 + 2 intraalaris sörte áll. A potrohon nincsenek discalis sörték, a 2. szelvény közepén peremsörte sincs. Az r_{4+5} ér tövén a sörtécskék teljesen hiányzanak. A nem különleges bélyege az elülső lábszár posteroventralis sörtéje, egyetlen eset a Rhinophoridae családban.

A nem 2 palearktikus fajából 1 él Európában, mely hazánkban is gyakori. Életmódja ismeretlen.

— — Teljesen fekete, szürke hamvasságot csak az orcán és a tor oldallemezein találunk. A szárny változó erősségben füstös, különösen a szárny elülső peremén és az erek mentén. A szárnytőlemez és a billér fekete. A torpikkely hazai példányokon többé-kevésbé füstös. A sternopleuralis sörték száma 2 (irodalmi adat szerint 3). A hím homloka keskenyebb, mint a 3. csápíz, a nőstényé csaknem olyan széles, mint a szem. Járomlemeze fent fényes, homloksávja valamivel keskenyebb, mint a járomlemez. 6—7 mm.

Európa középső övezetében és északon a Lappföldig elterjedt faj. Hazánkban a Tiszától nyugatra a síkságon és a Bakony hegységben sokfelé megtalálták (V—VIII.)

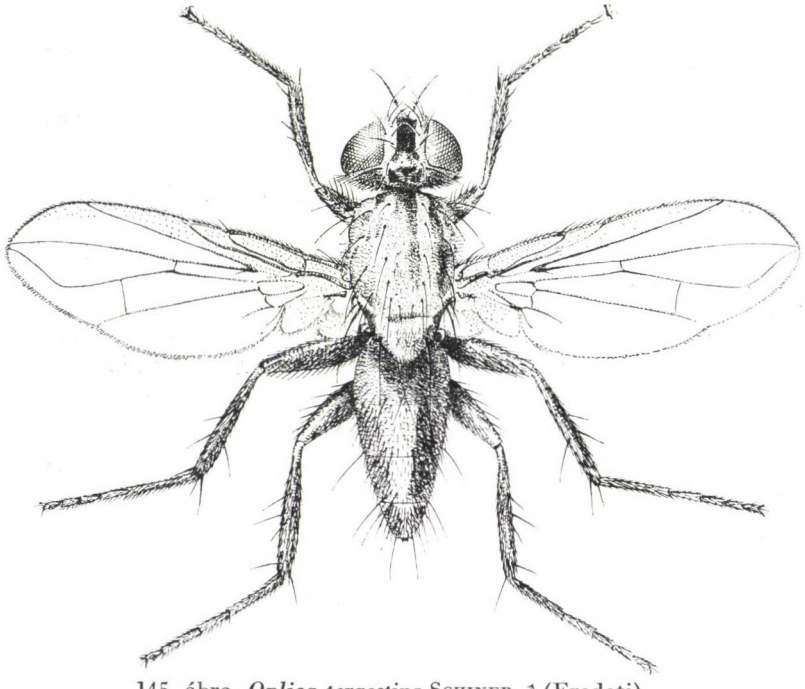
melanoptera (FALLÉN, 1816)

4. nem: **Oplisa** RONDANI, 1862

Kicsiny fekete legyek. Mindkét ivar homloka széles (145. ábra), a járomlemezek hamvasak, a vékony sörtécskék az orcára is lemennek. A csápsörte végig rövid pillás. A toron 1 + 1 acrostichalis és 2 + 3 dorsocentralis sörte áll. A praealaris sörte gyenge, a pajzsocska lateralis és csúcssörtéje hosszú és erős. A potrohon a discalis sörték gyengék vagy hiányzanak, a 2. szelvény közepén általában nincs peremsörte. A szárny R_5 sejtje nyitott és a szárnycsúcsba torkollik.

A nemnek 3 faja él Európában, egyikük hazánkban is gyakori, egyet Mehádiáról, a Déli-Kárpátokból írtak le. Életmódja ismeretlen.

1 (2) Az ocellaris sörték oldalra vagy kissé hátrafelé (néha előre) dőlnek. A szárny elülső szegélyén a subcostáig feltűnően erős tüskécskék sorakoznak (143. ábra: D). Az r_{4+5} ér tövén 1 feltűnően erős sörte áll (145. ábra), amely 2-szer olyan hosszú, mint az *rm* harántér. A fej és a tor feketésszürkén hamvas, a hím potrohszelvényeinek elülső harmada szürkén hamvas, kivéve a széles fekete középsávot.

145. ábra. *Oplisa tergestina* SCHINER ♂ (Eredeti)

A nőstény potroha fényes fekete. A basicosta és a torpikkely sárga. A praeverticalis sörték kifelé dőlnek. A homloksáv szélesebb, mint a járomlemez. A vibrissák félig mennek fel az arclécen (143. ábra: E). A hím potroha oldalt erősen összenyomott. A szárnytövis hosszú. A középső lábszáron 1 erős és 1 gyengébb anterodorsalis sörte áll. 4—5 mm.

Európa déli felét lakja egészen Németországig. Hazánkban főleg a síkságok és dombvidékek erdeiben gyakori, kis számban a hegyekben (Bükk, Börzsöny hegység) is gyűjtötték (VI—VIII.)

tergestina (SCHINER, 1862)

2 (1) Az ocellaris sörték előredőlnek. A szárny elülső szegélyén csak a szokott méretű sörtécskék sorakoznak. Az r_{4+5} tövén a sörte nem feltűnően erős. A 2. csápíz vörösessárga. A potroh világos hamvassága a tergitek feléig terjed. A szárnytövis rövid. 5 mm.

A típust Mehádiában (Déli-Kárpátok) gyűjtötték, azóta újabb adatot a fajról nem közöltek (VII.)

[**oldenbergi** HERTING, 1961]

5. nem: **Rhinomorinia** BRAUER & BERGENSTAMM, 1889

Nagyobb termetű, 6—8 mm-es, Sarcophagidae-szerűen csillámló potrohrajzolatú légy (146. ábra). Szájpereme erősen előreugrik. Mindkét ivar praeverticalis sörtéje hosszú, erős és kifelé hajlik (143. ábra: F és G). A toron 1 + 1 acrostichalis, 2 + 3 dorsocentralis és 0 + 2 intraalaris sörte áll. A 3 vállsörte talppontjai tompaszögű háromszöget alkotnak. A pajzsocska csúcssörtéje erős.

146. ábra. *Rhinomorinia sarcophagina* SCHINER ♂ (Eredeti)

A potroh 4. szelvényén erős discalis sörték állnak, a 2. szelvény közepén a peremsörték többnyire erősek.

A nemnek 2 faja él Európában, az egyik nálunk is közönséges. Életmódja ismeretlen.

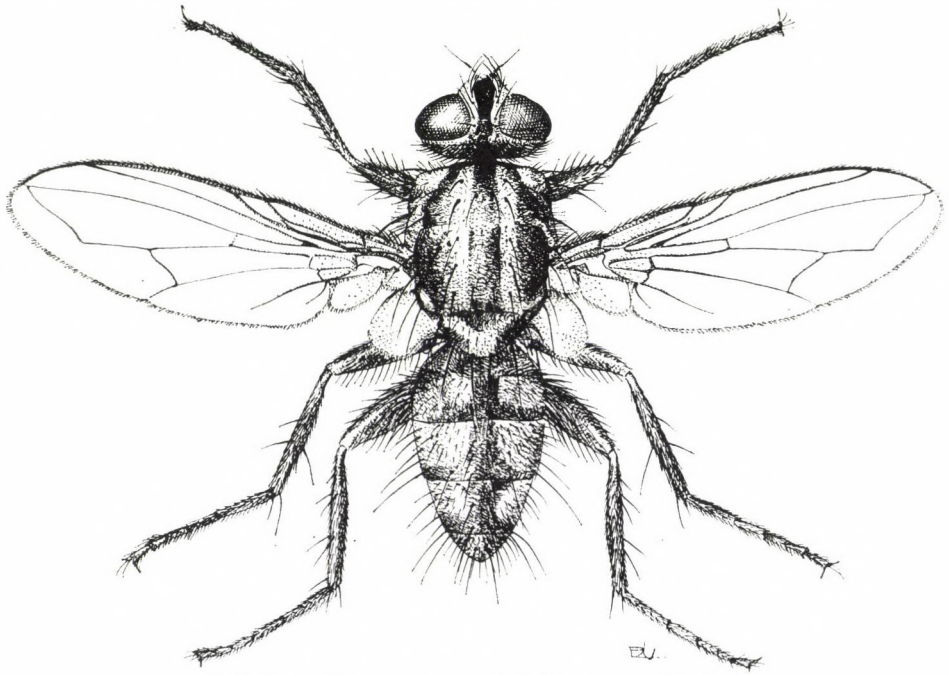
— — A test fekete, a fej szürkén hamvas, a toron 3 széles fekete sáv fut, a potroh 3—4. szelvényének elülső fele szürkén hamvas, középsávja és hátulsó fele fényes fekete (146. ábra). A szárny elülső fele kissé füstös, a lábak feketék. A nőstény hasonló színű. A hím homloka 2/5-e a szem szélességének, a nőstényé 2/3-a. A praealaris sörte gyenge. A szárnytőlemez fekete, a billér sárga, a torpikkely sárgásfehér. A hím utolsó haslemeze feltűnően széles, és oldalról nézve meredeken kiáll (143. ábra: H). 6—8 mm.

Európa középső és déli övezetében él, a Brit-szigetken és Skandináviában nem található. Hazánkban a dunántúli hegységeink erdeiben közönséges, a Mátra és a Bükk hegységben ritka, a Zempléni-hegységben gyakori. A síksági erdőkből hiányzik. Életmódja ismeretlen (V—VI.)

sarcophagina (SCHINER, 1852)

6. nem: **Phyto** Robineau-Desvoidy, 1830

Legnagyobb termetű, 9 mm-re megnövő Rhinophoridánk (147. ábra). A pofa széles (148. ábra: A), fele a szem magasságának és rendesen szőrözet borítja. A szájperem csak kevéssé áll előre. A hímek potroha erősen, a nőstényeké csak alig észrevehetően hamvas. A hím homlokának szélessége és a tor

147. ábra. *Phyto melanocephala* Meigen ♂ (Eredeti)

sörtéinek száma fajonként különböző. A pajzsocska csúcssörtéje erős, a praealaris sörte hosszú. Az R_5 sejt nyitott, zárt vagy rövid nyeles.

A nemnek 7 faját írták le Európából. Hazánkban csak 1 fajt találtak, még 4 faj él a szomszédos országokban, ezek előkerülése valószínű vagy lehetséges. A nem fajait különböző ászkafajokból nevelték ki.

1 (2) A szárnytőlemez fekete, az elülső intraalaris sörte a varrat mögött satnya, a középső erőteljes. A csápsörte tollas. A pajzsocska basalis sörtéje meglehetősen erős. A test fekete, csak gyengén szürkésfehéren hamvas. A hím és nőstény egyforma színű. A potroh 3—5. tergitjének tőfelét széles hamvas harántsáv díszíti, amelyet sötét hosszanti középsáv szakít meg. A hím homloka alig szélesebb, mint a 3. csápíz, a nőstényé 2/3-a a szem szélességének. A pofa 1/3—1/2 része a szem magasságának. 3 sternopleuralis sörtéje van. Az R_5 sejt nyitott vagy zárt. 6—9 mm.

Olaszországban és Dalmáciában gyűjtötték. Hazánkban még nem találták, de déli határaink mentén előfordulása lehetséges

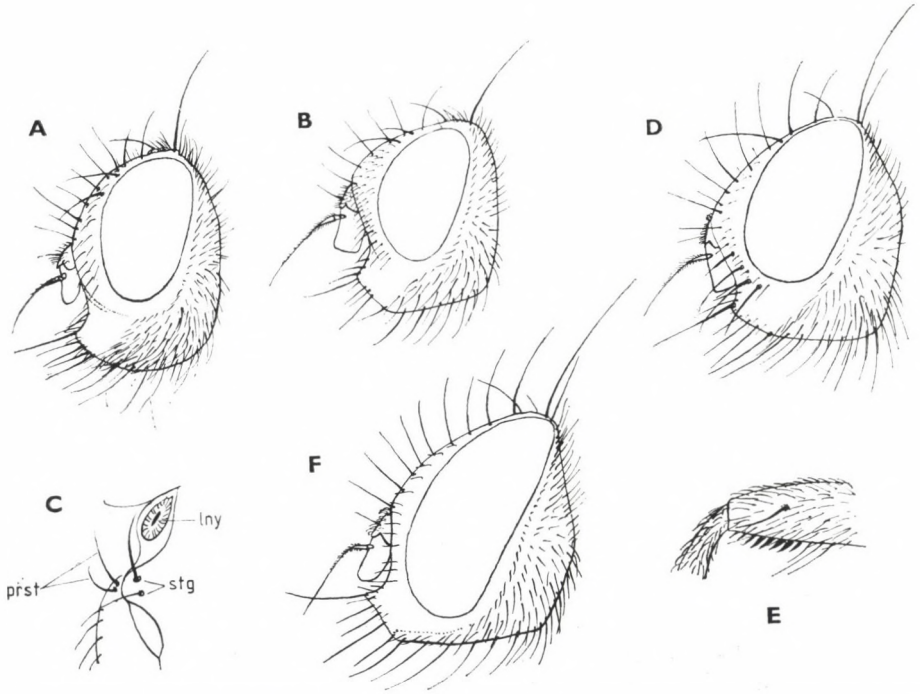
[**celer** (Rondani, 1862)]

2 (1) A szárnytőlemez sárga vagy barna. Az 1. intraalaris sörte a varat, mögött erőteljes, a középső gyenge vagy hiányzik. A csápsörte csaknem kopasz, a szőrök rajta fele olyan hosszúak, mint a sörte tövének az átmérője.

3 (4) Az elülső tibián 1 vagy több posterodorsalis sörte, a középső tibián 2—4 erős anterodorsalis sörte áll. A sternopleuralisok száma 2. A szárnytövis rendesen erős. A szárnytőlemez sárga. A hím homloka széles, az orcája szőrös, alsó orbitalis sörtéi fejlettek (148. ábra: A). A fekete testet sárgásszürke vagy fehéres hamvasság fedi (147. ábra). A hím potrohát teljesen betakarja a sűrű világosszürke hamvasság, csak a hosszanti sávja fekete és a szelvények hátulsó pereme sötétebb. A nőstény potroha felülről nézve fényes fekete, egészen hátulról nézve csillan fel a szelvények tövén keskeny harántsáv. A pajzsocska apicalis, lateralis és basalis sörtéje erőteljes. A szárny R_5 sejtje rövid nyeles (147. ábra). 5—9 mm.

Hazája Közép- és Dél-Európa. Skandináviában hiányzik. Hazánkban gyakori, a síkságok napos rétjeit kedveli. Irodalmi adatok szerint különböző ászkafajokból: *Oniscus asellus* L., *Porcellio scaber* L., *P. pictus* BRANDT, *Armadillium* sp. nevelték ki (V—IX.)

melanocephala (MEIGEN, 1824)

148. ábra. A: *Phyto melanocephala* MEIGEN ♂ feje — B: *Trichogena rubricosa* MEIGEN ♀ feje és C: torának részlete (*lny* = elülső légzőnyílás, *prst* = praestigmaticalis sörték, *stg* = substigmaticalis sörték) — D: *Stevenia atramentaria* MEIGEN ♂ feje és E: bal középső térde hátulról nézve — F: *Rhinophora lepida* MEIGEN ♂ feje (Eredeti)

4 (3) Az elülső lábszáron rendesen nincs posterodorsalis sörte. A középső lábszáron csak 1—2 anterodorsalis sörte látható. A sternopleuralis sörték száma többé-kevésbé határozottan 3. A szárnytövis rövid. A szárnytőlemez sárga vagy barna. A hím homloka keskeny, ritkán szélesebb, mint a 3. csápíz.

5 (6) Az R_5 sejt nyitott vagy a peremén zárt. Az orca csaknem kopasz, különösen a hímé. Az *m* ér könyöke lekerekített. A hím homloka keskenyebb, mint a 3. csápíz. A fekete testet sűrű világosszürke hamvasság borítja. A potroh erősen hamvas, kivéve a fekete középsávot és a szelvények hátulsó peremét. A nőstény potrohán a hamvasság nem terjed a szelvények közepéig. A basicosta barnássárga. A pajzsocska basalis sörtéje gyenge. 6—8 mm.

Dél-Svédországban, Tirolban, Dél-Franciaországban (Marseille) gyűjtötték. Hazánkban még nem találták, de felbukkanása lehetséges

[**cingulata** (ZETTERSTEDT, 1844)]

6 (5) Az R_5 sejtnek határozott nyele van, ha ez rövid is. Az orca határozottan szőrös. Az *m* ér sarkosan megtörik, rövid értoldalékkal. A hím homloka legalább olyan széles, mint a 3. csápíz.

7 (8) Az *m* ér megtörése közelebb van a szárnyperemhez, mint az *mcu* harántérhez. A középső lábszáron 2 anterodorsalis sörte áll. A potroh hamvassága meglehetősen gyenge, kékesszürke. A hím potroha ferdén hátulról nézve nagyobbrészt hamvas, kivéve a hátrafelé keskenyedő középsávot és a keskeny hátulsó peremet. A nőstény hamvassága még gyengébb és a szelvény tőharmadára-felére szorítkozik. A nőstény homloka 4/5-e a szem szélességének, a homloksáv elöl olyan széles, mint a járomlemez, hátul felényire keskenyedik. A hím homloka 1,5—2-szer olyan széles, mint a 3. csápíz. A csápsörte csaknem kopasz. A szárnyon nincs határozott szárnytövis. 6—7 mm.

Eddig csak Treptow a.d. Rega mellett (Pomerania, most Lengyelország), Ausztriában (Tirol) és a Pireneusokban találták. Hazánkból még nem került elő

[**similis** STEIN, 1924]

8 (7) Az *m* ér megtörése a szárnyszegélytől valamivel távolabb van, mint az *mcu* harántértől. A középső lábszáron 1 magános anterodorsalis sörte áll. A hím homloka kb. 2,5-szer olyan széles, mint a 3. csápíz. A potroh sűrűn és világosan hamvas. A szárnytövis gyenge, az R_5 sejt rövid nyeles, az *m* ér megtörése sarkos. A hím karmai és pulvillusai hosszabbak, mint az utolsó lábfejíz. A hím potrohán discalis sörték állnak. 6—8 mm.

Hazája Olaszország és Dalmácia. Magyarországon még nem találták

[**adolescens** RONDANI, 1860]

7. nem: **Trichogena** RONDANI, 1856

Különleges bélyegei: az orcán végigmenő, lefelé hajló sörtesor (148. ábra: B), az egyik substigmaticalis sörte lefelé hajlik (148. ábra: C), a homlokon csak 1 alsó orbitalis sörte található, a vállsörték csaknem derékszögű háromszög alakban állnak. A pajzsocska csúcs- és basalis sörtéje erős, a lateralis sörte hiányzik, a praealaris rövid. Az R_5 sejt nyitott vagy a peremén zárt. A középső lábszáron csak 1 anterodorsalis sörte áll.

Egy faj tartozik a nembe, mely hazánkban is előkerült.

— — A test nagyrészt fekete. Vörösessárga a 2. csápíz, a tapogató, a pajzsocska csúcsa, a combok csúcsi fele és a lábszárak, a hím 2—3. potrohszelvényének alsó oldala. Mindkét ivar potrohrajzolata azonos. A hátlemezek elülső fele erősen sárgásszürkén hamvas, középen fekete hosszanti sávval van megszakítva. A szárnylemez csaknem színtelen. A hím homloka olyan széles, mint a szem, a nőstényé valamivel szélesebb, mindkét ivaron 1 erősebb alsó orbitalis sörte áll, a nőstényen még egypár gyengébb is kíséri. A pofa magassága kb. 1/3-a a fej magasságának. A szárnytövis jól fejlett. A potrohon nincsenek discalis sörték. A hím 5. sternitjének oldallebenyei feltűnően erősek. 6 mm.

Európa középső övezetében él, északon Közép-Svédországig elterjedt. Hazánkban ritka, csak az újpesti piacon hús csalétken fogak 3 hónap alatt 4 példányt. Gazdaállata a *Porcellio scaber* L. nevű ászka (V—VII.) (= *trilineata* MEIGEN, 1824)

rubricosa (MEIGEN, 1824)

8. nem: **Stevenia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A nemet jellemzik az orca alsó felén levő hosszú erős sörték (148. ábra: D). Az R_5 hosszabb vagy rövidebb nyélben folytatódik (142. ábra: E). A pajzsocska csúcssörtéje erős, a praeapicalis sörte rövid. A felső orbitalis sörték száma 2—3, a homloksörték sorban állnak és hátrahajlanak. A hímek középső combjának csúcsa előtt a posteroventralis sörték rövidek, tüskeszerűek és fésűt alkotnak (148. ábra: E).

Európából 9 faj ismeretes, ebből hazánkban eddig csak 1-et találtak, még 7 fajról lehetséges, hogy egyik-másik nálunk is él. Életmódjukat alig ismerjük, csak a *Stevenia atramentaria* MEIGEN-ről tudjuk, hogy ászkákból nevelték ki.

1 (14) 3 sternopleuralis sörtéjük van. Ha az alsó hiányzik, akkor a 2. potrohszelvényen nincs peremsörte.

2 (13) A potroh 2. hátlemezének peremén 2 középsörte áll.

3 (6) Az elülső lábszáron nincs posterodorsalis sörte. A potrohon többnyire van discalis sörte. A potroh hamvassága mind a 4 potrohszelvényre kiterjed.

4 (5) A külső verticalis sörték jól fejlettek. A hím járomlemezei a homloksörtéken kívül csaknem kopaszok. Teljesen fekete, gyengén szürkén

hamvas legyek. A potrohon a hamvasság a tergitek elülső felét foglalja el, a középen fekete hosszanti sáv szakítja meg. A hím hamvassága erőteljes, a nőstényen csak ferdén hátulról nézve látható. A szárny kissé barnás. A szárnytőlemez és a torpikkely sárgás. A nőstény homloka olyan széles, mint a szem 2/3-a, 2—3 hátrahajló és 1 előrehajló alsó orbitalis sörtével. A hím homloka csak fele a szem szélességének, és nincs alsó orbitalis sörtéje. Az orca szélesebb, mint a 3. csápíz, és több hosszú sörte áll az alsó részében (148. ábra: D). A pofa 1/3—2/5 olyan magas, mint a szem. A toron a varrat előtt is van acrostichalis sörte. A pajzsocskán csak az apicalis és a lateralis sörte erős, a basalis csökevényes. A szárnytövis hosszú, az R_5 hosszú nyelű (142. ábra: E). A hím karmai és pulvillusai sokkal hosszabbak, mint az utolsó lábfejíz. A potroh 3—5. szelvényén erőteljes discalis sörték láthatók. 5—8 mm.

Hazája Európa középső öve, északon Dél-Angliáig és Közép-Skandináviáig elterjedt. Hazánkban a síkságok és középhegységek rétjein elég gyakori. A *Philoscia affinis* VERHOEFF és *Tracheoniscus arcuatus* BUDDE-LUND élősködője (V—VIII.)

atramentaria (MEIGEN, 1824)

5 (4) A külső verticalis sörték hiányzanak vagy nem hosszabbak, mint a postocularis sörték. A járomlemezen a homloksörtéket határozatlan sor előrehajló sörtécske kíséri. A potrohon gyakran sárga oldalfoltok vagy szelvényperemek tűnnek fel. A nőstény combjai és csípői ritka esetekben vörösessárgák. Egyébként hasonló az előző fajhoz. 5—10 mm.

Dél-európai faj, hozzánk legközelebb a Keleti-Kárpátokban és Isztriában találták. Nálunk még nem került elő

[**deceptoria** (LOEW, 1847)]

6 (3) Az elülső lábszáron rendesen 1—3 posterodorsalis sörte található. A potrohon nincsenek discalis sörték, a keskeny hamvas sávok a 3—4. tergitekre korlátozódnak és a nőstényeken csak alig láthatók.

7 (8) Az r_{4+5} éren az *rm*-ig terjedő szakasz feléig számos sörtécske sorakozik. Rendesen 2 felső orbitalis sörte áll egymás mögött. A homloksáv jóval keskenyebb, mint a járomlemez. A hím homloka alig keskenyebb, mint a szem, és 1 erős alsó orbitalis sörtéje van. A test teljesen fekete és gyengén szürkén hamvas. A potroh hátlemezeinek tövén keskeny és nehezen észrevehető hamvas sáv húzódik. A hím és nőstény homloka egyforma. A külső verticalis sörték hiányoznak. A pofa közel fele olyan magas, mint a szem. 6—8 mm.

A Földközi-tenger országaitól Dél-Skandináviáig terjedt el. Nálunk még nem találták, de bizonyára itt is él

[**umbratica** (FALLÉN, 1820)]

8 (7) Az r_{4+5} érnek csak a tövén található néhány szorosan álló sörtécske. Csak 1 erős felső orbitalis sörtéje van, 1 sokkal kisebb azonban állhat mellette. A homloksávja körülbelül olyan széles, mint a járomlemez.

9 (10) A 3. csápíz egyenlő vagy csak kissé hosszabb, mint a 2. íz. A hím homloka széles, 1 alsó orbitalis sörtéje van. A karmok és pulvillusok erősen meghosszabbodtak. A test fekete, a potrohon többé-kevésbé vörös oldalfoltok tűnnek fel, a hímé nemritkán egészen fekete. A 3—4. potrohszelvény elején a hamvasság csak az 1/6—1/4 részére terjed. A szárnyerek kissé füstösek. 6—9 mm.

Dél-európai faj, Dalmáciában és Észak-Olaszországban is gyűjtötték. Várható, hogy nálunk is előkerül

[**signata** (Mik, 1864)]

10 (9) A 3. csápíz 1,2—1,5-szer olyan hosszú, mint a 2. íz.

11 (12) A test fekete, csak a potroh oldala kiterjedten vörös. A 3. supraalaris sörte csökevényes, rövidebb, mint a praealaris. A 2. csápíz világos. A hamvasság gyenge, a 3—4. potrohszelvény elején csak keskeny gyűrűt alkot, a középen nagyon keskenyen van megszakítva. A nőstény 4. szelvényén a hamvasság alig látható. A nőstény homloka olyan széles, mint a szem, a hímé csak 2/3-a. A külső verticalis sörték hiányzanak. Az orca 2-szer olyan széles, mint a 3. csápíz. A szárnytövis hosszú. A tergiteken nincs discalis sörte. 7—9 mm.

A fajt Mehádiáról írták le és Kazánnál is megtalálták, mindkét hely a Déli-Kárpátokban van; Ukrajnából is jelentették. A Bergenstamm-gyűjtemény „Ungarn" címkéjű példányának nem tudjuk pontos gyűjtőhelyét. Újabb adatunk nincs

[**pannonica** Villeneuve, 1919]

12 (11) A potroh fekete, a vöröses oldalfoltok legfeljebb nyomokban jelentkeznek. A 3. supraalaris sörte erősebb, mint a praealaris, egyébként olyan, mint az előző faj. 7—9 mm.

Hertinc szerint lehetséges, hogy a *S. pannonica* Villeneuve földrajzi változata. Csak Dalmáciában találták (= *steini* Villeneuve, 1931)

[**eggeri** Strobl, 1906]

13 (2) A 2. tergiten nincs peremsörte. A csápsörte határozottan pillás. A costa sötétbarna. A potroh fényes, nem hamvas, az oldala szélesen vörös színű. A szárny erősen füstös. A potrohon nincsenek discalis sörték. 7—9 mm.

Dél-európai faj, Dalmáciában is megtalálták. Hazánkban még nem fogták

[**obscuripennis** (Loew, 1847)]

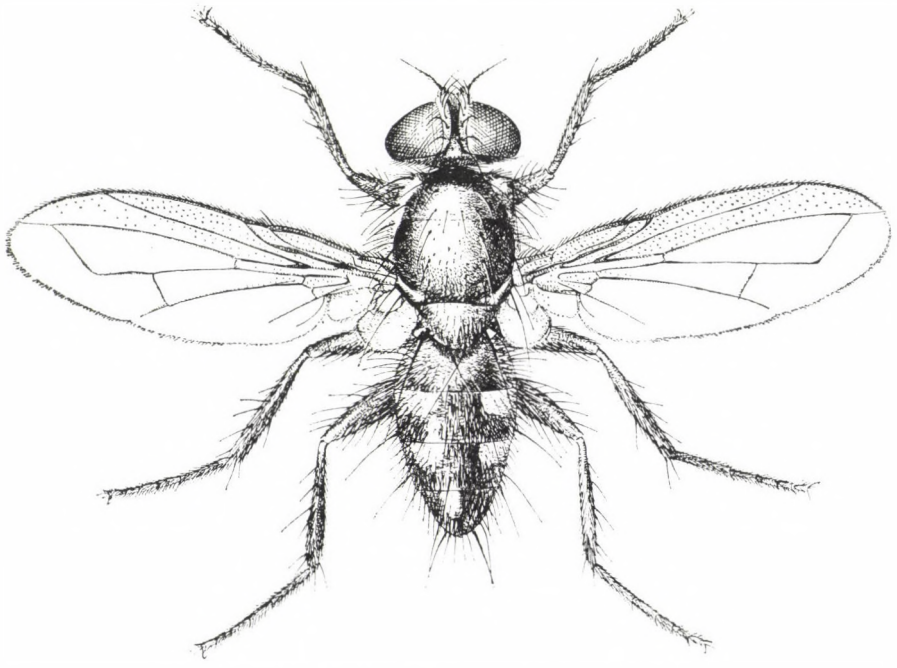
14 (1) Csak 2 sternopleuralis sörtéje van. A 2. tergiten peremsörte van. A toron nincs erősebb acrostichalis sörte. A test nagyrészt fekete, csak a potroh oldala és a 2. csápíz csúcsa különböző kiterjedésben vöröses. A potrohon nincs discalis sörte. 6 mm.

Romániából, Ukrajnából és a Kaukázusból mutatták ki. Hazánkból még nem került elő

[**fausti** Portschinsky, 1875]

9. nem: **Rhinophora** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

Kis fekete legyek (149. ábra). Az erősen előrehajló szájperemről, a rövid arcról, a keskeny orcáról és pofáról (148. ábra: F) könnyen felismerhető nem. A hím homloka keskeny, a nőstényé szélesebb. A csáp a szem közepe alatt illeszkedik, rövid, a 3. íz 1,5—2-szer hosszabb, mint a 2. íz. A csápsörte pillái rövidek. A toron 1 + 1 acrostichalis, 2 + 3 dorsocentralis és 0 + 2 intraalaris sörte áll. A 3 vállsörte csaknem egyenes vonalban helyezkedik el. A paj-

149. ábra. *Rhinophora lepida* MEIGEN ♂ (Eredeti)

zsocska oldal- és csúcssörtéje erős. A potrohon csak az 5. szelvényen állnak discalis sörték, peremsörték a 2. szelvény közepén is találhatók. A szárny R_5 sejtjének nyele fele olyan hosszú, mint a csúcsharántér.

Egyetlen faj tartozik ide, amely nálunk is gyakori.

— — A test teljesen fekete (149. ábra). A hím 3—4. potrohszelvényének tőfelén fehéres hamvasságból álló gyűrű látható, amely a közepén szélesen megszakad. A nőstény potroha fényes fekete. A szárny elülső szegélye kissé füstös. A szárnytőlemez fekete. A nőstény homloka 3/4 olyan széles, mint a szem, és 2 alsó, 1 kifelé hajló felső orbitalis sörte áll rajta. A járomlemez felső fele fényes, az alsó hamvas. A hím homloka csak fele olyan széles, mint a szem és nincs alsó orbitalis sörtéje, de 2—3 hátrahajló felső orbitalis sörte áll rajta (148. ábra: F). Mindkét ivar külső verticalis sörtéje jól fejlett.

A hím pofája alig több mint 1/10-e a szem magasságának, a nőstényé valamivel magasabb. Jellemző a 2 erős sternopleuralis sörte. A szárnytövis hosszú (149. ábra). 4—5 mm.

Európai faj, északon Dél-Svédországig előfordul. Hazánkban a síkságok erdeiben és rétjein, főleg a Hortobágyon gyakori faj. Valószínűleg a *Porcellio scaber* L. ászkában fejlődik (VI—IX.)

lepida (MEIGEN, 1824)

10. nem: **Paykullia** ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

A visszafelé dőlő *mcu* harántér (150. ábra: A) valamennyi Rhinophoridától megkülönbözteti. Emellett a jellegzetes arcprofil (150. ábra: B) a magas pofával, a rövid benyomott arccal, a keskeny orcával könnyen felismerhetővé teszi. A potrohon nincs discalis sörte, hátlemezein a peremsörték előretolódtak.

Európából 6 fajt közöl az irodalom, ebből 1-et találtak meg hazánkban, még 2 faj előkerülése lehetséges.

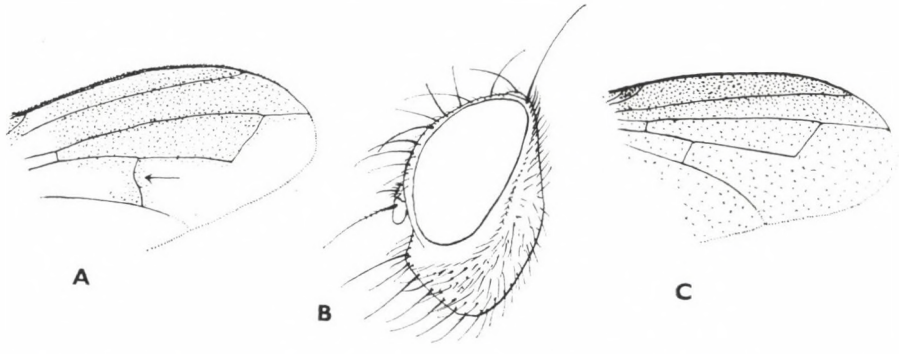
1 (2) A szárny elülső szegélye megszakítás nélkül barna. A varrat előtt nincs acrostichalis sörte. A hím homloka csak 1/3-a a szem szélességének, és nincs alsó orbitalis sörtéje. Oldalán 2 sternopleuralis sörte, a 2. potrohszelvényen 1 pár peremsörte van a középen. 5 mm.

Jugoszlávia Szlovénia köztársaságában és Albániában gyűjtötték. Hazánkból még nem került elő

[**braueri** (STROBL, 1895)]

2 (1) Csak a szárny töve és csúcsi fele barna, a szárnyak itt szélesen füstösek (150. ábra: A). A hím homloka hazai példányokon olyan széles, mint a szem 3/5-e és a nőstényen, mint a 3/4-e. Mindkét ivaron 2 előrehajló alsó és 1 hátrahajló felső orbitalis sörte van.

3 (4) A lábak feketék. A varrat előtt csak gyenge acrostichalis sörte áll. Az orca olyan széles, mint a 3. csápíz. Az utóbbi sárgás, és 1,5—1,8-szer olyan hosszú, mint a 2. íz. A szárnytövis jól fejlett, az *mcu*

150. ábra. A: *Paykullia maculata* FALLÉN szárnya és B: feje — C: *Melanophora roralis* LINNAEUS szárny (Eredeti)

harántér elülső fele visszafelé dől (150. ábra: A). A hím karmai és pulvillusai valamivel rövidebbek, mint az utolsó lábfejíz. 6—7 mm.

Hazája Európa a Földközi-tengertől Skóciáig és Közép-Svédországig, Magyarországon ritka, 1—1 példény került elő középhegységeinkből, patak, folyó közeléből. Kinevelték az *Oniscus asellus* L., *Porcellio scaber* L., *Protracheoniscus politus* KOCH és *Tracheoniscus ratzeburgii* BRANDT fajokból (VII—IX.)

maculata (FALLÉN, 1820)

4 (3) A lábak vörösessárgák. 1 pár erősebb acrostichalis sörte áll a varrat előtt. A hím 2—5. potrohszelvényén világos oldalfoltok lehetnek. A tergitek hamvassága a hímeken szélesebb, a nőstényeken gyengébb. A szárny színe olyan, mint az előző fajé. A hím homloka 3/4-e a szem szélességének, a nőstényé szemszélességű. 8—9 mm.

Dél-Franciaországtól Dalmáciáig mutatták ki. Hazánkból még nem került elő

[**nubilipennis** (LOEW, 1847)]

11. nem: **Melanophora** MEIGEN, 1803

A nem könnyen felismerhető a csaknem fekete torpikkelyről és az R_5 sejtnek a csúcsharántérnél is hosszabb nyeléről (150. ábra: C). A hasonló ***Paykullia***-tól megkülönbözteti a 3—5 előrehajló alsó orbitalis sörte és a normális, kifelé dőlő *mcu* harántér. Mindkét ivar homloka széles. A toron sem acrostichalis, sem praealaris sörték nincsenek, a dorsocentralisok száma 1 + 3. A pajzsocska oldalsörtéje erős, a csúcssörte gyenge. A potrohon discalis sörték nincsenek, a 2. szelvény közepén peremsörték állnak. A szárnyon nincs szárnytövis, az *mcu* harántér sokkal közelebb van az *rm* érhez, mint az *m* ér könyökéhez.

A nemnek egyetlen faja ismeretes Európában, mely hazánkban is él.

— — A hím szárnya erősen barnán füstös (150. ábra: C), a nőstényé a csúcsán világosabb. A szárnytőlemez, a billér és a torpikkely feketések. A hím homloka kevéssel szélesebb, mint a szem, a nőstényé 1,4-szerese. Az orca 2—3-szor szélesebb, mint a 3. csápíz. A 3. csápíz olyan hosszú, mint a 2. íz, a csápsörte röviden pillás. A pofa 1/2—2/3 olyan magas, mint a szem. Mindkét ivar karmai és pulvillusai egészen rövidek. 4—5 mm.

Észak-Afrikától Közép-Skandináviáig elterjedt faj. Hazánkban csak kevés helyen gyűjtötték (Csévharaszt, Hortobágy, Tompa stb.), jellegzetesen alföldi állat. Lárvája a *Porcellio scaber* L. ászkában fejlődik (VI—IX.)

roralis (LINNAEUS, 1758)

IRODALOM*

1. (Belanovskij, I. D.) Белановскуй, И. Д.: Тахины Украинской ССР. (Киев. I, 1951, 191 pp., II. 1953, 240 pp.). — 2. Bezzi, M. & Stein, E.: Katalog der paläarktischen Dipteren. (Budapest, 3, 1907, 828 pp.). — 3. Čepelák, J.: Check-list of the Tachinidae in Czechoslovakia. (Sajtó alatt). — 4. Draber-Monko, A.: Monographie der paläarktischen Arten der Gattung Alophora R.-D. (Diptera, Larvaevoridae). (Annls zool., Warsz., 23, 1965, p. 69—194). — 5. van Emden, F. L.: Tachinidae and Calliphoridae. (in: Handbooks for Identification of British Insects, London, X,4(a), 1954, 133 pp.) — 6. Herting, B.: Biologie der westpaläarktischen Raupenfliegen. Dipt. Tachinidae. (In: Monogr. angew. Ent., 16, 1960, 188 pp.). — 7. Herting, B.: 64e. Rhinophorinae. (in: Lindner, E.: Die Fliegen der paläarktischen Region, 9, 1961, 36 pp.). — 8. Herting, B.: Beiträge zur Kenntniss der europäischen Raupenfliegen (Dipt. Tachinidae), III—VI. (Stuttg. Beitr. Naturk., Nr. 65, 1961, 12 pp.); VII. (Mitt. schweiz. ent. Ges., 35, 1963: 105—112.); VIII. (Entomophaga, 9, 1964: 59—65.); IX. (Stuttg. Beitr. Naturk., Nr. 148, 1966, 12 pp.); X. (uo., Nr. 173, 1967, 11 pp.); XI. (uo. Nr. 196, 1968, 8 pp.); XII. uo. Nr. 237, 1971, 18 pp.); XIII. (uo. Nr. 254, 1973, 18 pp.); XIV. (uo. Nr. 295, 1977, 16 pp.); XV. (uo. Nr. 335, 1980, 8 pp.); XVI. (uo. Nr. 358, 1982, 13 pp.). — 9. Herting, B.: 137. Tachinidae. Ergebnisse der zoologischen Forschungen von Dr. Z. Kaszab in der Mongolei (Dipt.). (Reichenbachia, 11 (6), 1968: 47—64). — 10. Herting, B.: Ergebnisse der zoologischen Forschungen von Dr. Z. Kaszab in der Mongolei. 327. Tachinidae (Diptera). (Stuttg. Beitr. Naturk., Nr. 259, 1973, 39 pp.). — 11. Herting, B.: 64c. Phasiinae. (in: Lindner, E.: Die Fliegen der palaearktischen Region, 9, sajtó alatt). — 12. Herting, B.: Catalogue of Palearctic Tachinidae (Diptera). (Stuttg. Beitr. Naturk. Ser. A., Nr. 369. 1984, 228 pp.). — 13. Kugler, J.: Species of the genus Leucostoma (Tachinidae, Phasiinae) (in: Israel. J. Zool., 15, 1966: 173—182). — 14. Mesnil, L.: 64g. Larvaevorinae (Tachininae). (in: Lindner, E.: Die Fliegen der palaearktischen Region, 10, 1944—1975, 1435 pp.). — 15. Mesnil, L.: 64f. Dexiinae. (in: uo. 9, 1980-tól, sajtó alatt). — 16. Mihályi, F.: Bátorliget kétszárnyú faunája. Diptera. (in: Bátorliget élővilága, Budapest, 1953: 318—324). — 17. Mihályi, F.: Culicidae, Trypetidae, Muscidae, Eginiidae, Hippoboscidae, Hypodermatidae and Tachinidae (Diptera) in the Hortobágy National Park. (Budapest, 1983: 279—292). — 18. (Richter, V.) Рихтер, В. А.: Зооло»ичесчие особенности фауны тахин (Diptera, Tachinidae) Монголии. (Ентом. Обозр., 55 (2), 1976: 319—331). — 19. Schiner, R.: Fauna Austriaca. Die Fliegen. (Wien, 1, 1862, 674 pp.). — 20. Sisojevic, P.: Population dynamics of tachinid parasites of the gypsy moth (L. dispar L.) during a gradation period. (Zastita Bilja, 26, [No. 132], 1975: 97—170). — 21. Stein, P.: Die verbreitetsten Tachiniden Mitteleuropas nach ihren Gattungen und Arten. (Arch. Naturgesch. 90 (A), 1924, 271 pp.). — 22. Thalhammer, J.: Ordo. Diptera. (in: A Magyar Birodalom Állatvilága — Fauna Regni Hungariae, Budapest, 1899, 76 pp.). — 23. (Zimin, L. S., Zinovjeva, K. B. & Stackelberg, A. A.) Л. С. Зимин, К. Б. Зиновьева и А. А. Штакельберг: 114. Сем. Tachinidae (Larvaevoridae) — Тахины (in: Определитель насекомых европейской части СССР, Ленинград, 5 (2), 1970, 943 pp.).

* A határozókönyv túlnyomórészt L. Mesnil és B. Herting korszakalkotó revíziós munkásságának eredményeire épült. Így a korábbi művek kisebb-nagyobb részben elavultak és csak kritikával használhatók.

A kiadásért felelős az Akadémiai Kiadó és Nyomda főigazgatója.
A szerkesztésért felelős: Dr. Biró Eszter — Műszaki szerkesztő: Agócs András
Terjedelem: 38,25 (A/5) ív, + 12 oldal melléklet — AK 1825 k 8690
86.14525 Akadémiai Kiadó és Nyomda — Felelős vezető: Hazai György

Ára: 90,— Ft

MAGYARORSZÁG ÁLLATVILÁGA

eddig megjelent füzetei:

(A sorozat 1—150. füzetének adatait lásd a 151. füzethez mellékelt tájékoztatóban)

151. *Dr. Tóth László:* Holyvák II. — Staphylinidae II.
VII. kötet (Coleoptera II.) 6. füzete, 110 oldal, 54 ábra (1982. IV. 30.)

152. *Dr. Jenser Gábor:* Tripszek — Thysanoptera
V. kötet (Insecta) 13. füzete, 192 oldal, 85 ábra (1982. IV. 30.)

153. *Zombori Lajos:* Levéldarázs-alkatúak II. — Tenthredinoidea II.
XI. kötet (Hymenoptera I.) 3/A. füzete, 144 oldal, 69 ábra (1982. X. 10.)

154. *Dr. Steinmann Henrik:* Függelék (Mutatók) — Appendix (Indices)
XV/A. kötet (Diptera II.) F. füzete, 27 oldal (1983. IV. 30.)

155. *Dr. Tóth László:* Holyvák V. — Staphilinidae V.
VII. kötet (Coleoptera II.) 9. füzete, 69 oldal, 38 ábra (1983. IV. 30.)

156. *Dr. Szabó Jenő* és *Delyné dr. Draskovits Ágnes:* Lepkeszúnyogok—Redősszúnyogok — Psychodidae—Ptychopteridae
XIV. kötet (Diptera I.) 4/C. füzete, 88 oldal, 70 ábra (1983. VII. 15.)

157. *Dr. Vásárhelyi Tamás:* Poloskák III. — Heteroptera III.
XVII. kötet (Heteroptera, Homoptera) 3. füzete, 88 oldal, 50 ábra (1983. VII. 15.)

158. *W. H. Rücker:* Különbözőcsápú bogarak VI. — Diversicornia VI.
VIII. kötet (Coleoptera III.) 15. füzete, 68 oldal, 48 ábra (1983. IX. 27.)

159. *Dr. Tóth László:* Holyvák VII. — Staphylinidae VII.
VII. kötet (Coleoptera II.) 11. füzete, 142 oldal, 82 ábra (1984. VI. 15.)

160. *Dr. Steinmann Henrik:* Szitakötők — Odonata
V. kötet (Insecta) 6. füzete, 110 oldal, 73 ábra (1984. XII. 20.)

MAGYARORSZÁG ÁLLATVILÁGA

készülő füzetei:

VII. kötet (Coleoptera II.) 10. füzete:
Dr. Tóth László: Holyvák VI. — Staphylinidae VI.

XI. kötet (Hymenoptera I.) 3/B. füzete:
Zombori Lajos: Levéldarázs-alkatúak III. — Tenthredinoidea III.

XIV. kötet (Diptera I.) 9. füzete
Dr. Majer József: Bögölyök — Tabanidae

XIV. kötet (Diptera I.) 14. füzete:
Dr. Wéber Mihály: Szúnyoglábú legyek — Dolichopodidae

XVI. kötet (Lepidoptera) 14. füzete:
Dr. Vojnits András, dr. Uherkovich Ákos, dr. Ronkay László és *Peregovits László:* Szenderek és Szövőlepkék — Sphinges et Bombyces